

6.25.

August

H. M. 28.





A I R

DIOMHAIREACHD GHLORMHOIR
PEARSA CHRIOSD;

MAILLE RI

GLIOCAS, AGUS GRADH, AGUS CUMHACHD NEO-CHRIOCHNACH DHE
'NA DHEALBHADH AGUS 'NA CHOMH-SHUIDHEACHADH.

LE IAIN OMHAIN, D.D.

EADAR-THEANGAICHTE

LE ALASTAIR MACDHUGHAILL, MAIGHSTIR-SGOILE,
GLEANN-URCHUDAIN.

INBHIRNIS:

CLO-BHUAILTE DO'N EADAR-THEANGAIR
LE R. CARRUTHERS AGUS A MHIC.

1884.



LAURISTON CASTLE
LIBRARY ACCESSION

AN CLAR-INNSIDH.

TAOBH-DUILLEAG

An Roimh-ràdh v

CAIBIDEIL I.

Aideachadh Pheadair ; Mata xvi. 16—Faoin-bheachdan Phapanach
d' a thaobh—Brìgh an Aideachaidh sin 1

CAIBIDEIL II.

Naimhdeas air a nochdadh de'n eaglais mar a tha i air a togail air
Pearsa Chrìosd 8

CAIBIDEIL III.

Pearsa Chrìosd toradh a's glòrmhoire gliocais agus maitheis Dhé :
An seadh anns am bheil e mar sin 20

CAIBIDEIL IV.

Pearsa Chrìosd stéidh uile chiomhairlean Dhé 31

CAIBIDEIL V.

Pearsa Chrìosd mar Fhear-foillseachaidh mòr Dhé 45

CAIBIDEIL VI.

Pearsa Chrìosd mar Ionad-tasgaidh gach uile Fhlrinn Dhiadhaidh 62

CAIBIDEIL VII.

Cumhachd agus éifeachd air an cur ann an dreuchd Chrìosd, chum
slàinte na h-eaglais, o a Pearsa 70

CAIBIDEIL VIII.

Creidimh eaglais an t-Seann Tiomnaidh a thaobh Pearsa Chrìosd 89

CAIBIDEIL IX.

Urram diadhaidh dligheach do Phearsa Chrìosd 93

CAIBIDEIL X.

Freumh an urrainn dhiadhaidh do Phearsa Chrìosd; eadhon creidimh ann	113
--	-----

CAIBIDEIL XI.

Umhlachd do Chrìosd—A nàdur agus a h-aobhairean	132
---	-----

CAIBIDEIL XII.

Freumh àraidh na h-umhlachd do Phearsa Chrìosd, eadhon gràdh— Fìrinn agus brìgh a' ghràidh air an dìon	138
---	-----

CAIBIDEIL XIII.

Nàdur, agus oibreachadh, agus aobhairean a' ghràidh dhiadhaidh, ann an coimh-cheangal ri Pearsa Chrìosd	152
--	-----

CAIBIDEIL XIV.

Aobhairean-brosnachaidh ar gràidh do Chrìosd	167
--	-----

CAIBIDEIL XV.

Comh-chumadh ri Chrìosd, agus leantuin 'na cheumaibh	177
--	-----

CAIBIDEIL XVI.

Sealladh air a ghabhail de ghliocas neo-chrìochnach Dhé ann an comh-shuidheachadh Pearsa Chrìosd	189
---	-----

CAIBIDEIL XVII.

Nithe eile a tha 'taisbeanadh gliocais dhiadhaidh ann an innleachd na slàinte ann agus trid Pearsa Chrìosd	224
---	-----

CAIBIDEIL XVIII.

Nàdur Pearsa Chrìosd, agus aonadh pearsanta a dhà nàdur air a chur an cèill	246
--	-----

CAIBIDEIL XIX.

Air àrdachadh Chrìosd, maille r'a shuidheachadh a nis ann an glòir ré mairsinneachd a dreuchd mar eadar-mheadhonair	260
--	-----

CAIBIDEIL XX.

Cleachdadh eadar-mheadhonaireachd Chrìosd air nèamh	281
---	-----

AN ROIMH-RADH.

Is gealladh mòr e a thaobh pearsa Chrìosd, mar a bha e gu bhì air a thabhairt do'n eaglais,—oir bu duine-cloinne e air a bhreith, agus bu mhac e air a thabhairt, Isa. ix. 6,—gu'n deanadh Dia a shuidheachadh ann an Sion mar stéidh, mar “chlach dhearbhta, clach-chinn na h-òisinn; sàrbhunait;” agus “esan a chreideas, nach cuirear gu h-amhladh e:” Isa. xxviii. 16. Gidheadh bha e mar an ceudna air innseadh roimh-làimh d'a thaobh, gu'm bitheadh an sàrbhunait so “'na chloich-thuislidh agus 'na charraig-oilbheim do dhà thigh Israeil; 'na lion agus 'na ribe do luchd-àit-eachaidh Ierusalem:” Isa. viii. 14, 15. Agus a réir a' gheallaidh agus na fàidheadaireachd so thachair anns gach linn de'n eaglais; mar a tha an t-abstol Peadar a' cur an cèill a thaobh a' cheud linn. Faic 1 Phead. ii. 6-8.

Dhoibh-san a chreideas chum tèarnadh an anama, tha e, agus bha e riamh, luachmhor—grian, agus carraig, agus beatha, agus lòn an anama—na h-uile nì a tha maith, agus tarbhach, agus àluinn, agus ion-mhiannaichte, ann an ùine no gu siorruidh. Annsan, agus uaithsan, agus tridsan, tha am beatha spioradail agus siorruidh gu léir—an solus, an cunhachd, an fàs, an comhfhurtachd, an aoibhneas air thalamh, maille ri slàinte shiorruidh air nèamh. Is ann tridsan a mhain a tha iad a' miannachadh agus a' sealltuinn

airson saorsa o'n tuiteam cagalach sin o Dhia, aig am bheil fillte suas ann, a thaobh brìgh agus toillteanais, na h-uile ni a tha cronail, agus aimhleasach, agus millteach, d'ar nàdur, agus aig am bi a chrìoch ann an dòruinn shiorruidh, mur bi saoradh air fhaotainn uaithe.

Air na h-aobharan so agus an samhail eile, is e prìomh rùn am beatha-san gu léir d'am bheil e mar so luachmhor, a bhi fàs ann an eòlas air—ag gabhail aithne air dìomhaireachd gliocais, agus gràis, agus gràidh Dhé, 'na phearsa agus 'na eadar-mheadhonaireachd, mar air fhoillseachadh anns an Sgrìobtuir, ni a's e “a' bheatha mhaireannach,” Eoin xvii. 3;—a' cur am muinghin ann, a thaobh uile churaman siorruidh an anaman—a bhi 'ga ghràdhachadh agus a' toirt urrainn dha le'n uile chridhe—ag oidhirpeachadh comh-chumaidh fhaotainn ris ann an uile chomharaidhibh a' mhaitheis agus na naomhachd diadhaidh a tha air am foillseachadh dhoibh ann.

Ach air an làimh eile,—a réir na fàidheadaireachd a dh'ainmicheadh,—mar a bha e 'na shàr-bhunait dhoibh-san a bha creidsinn, is amhuil a bha e “'na chloich-thuislidh agus 'na charraig-oilbheim, dhoibh-san a thuislicheas air an fhocal.” Cha-n 'eil ni sam bith 'na phearsa, 'na dhà nàdur, 'na dhreuchd, 'na ghràs, 'na ghràdh, 'na chumbachd, 'na ùghdarras, 'na dhàimh do'n eaglais, nach robh do mhòran 'na chloich-thuislidh agus 'na charraig-oilbheim. Is iad so na nithe mu'n robh cho liuthad connsachaidh thruaigh 'nam measg-san a bha 'g aideachadh a' chreidimh Chrìosdail. Agus 'an àit a bhi lughdachadh, is ann a tha an connsachadh a' dol am meud, cadhon gus an là'n diugh, gus am bheil an saoghal ri osnaich fo na toraidhibh bronach a tha e giùlan.

Uime sin, mar a tha iadsan d'am bheil e mar so 'na char-raig oibheim ro dhìchiollach ann an cur an aghaidh a ghlòire air gach dòigh, is amhuil sin is e àrd dhleasdanas na muinntir sin d'am bheil e luachmhor, cha-n e mhain a bhi gleidheadh na fìrinn a thaobh a phearsa, agus a spioraid, agus a ghràis, agus a dhreuchd, agus 'ùghdarrais, ach mar an ceudna a bhi 'cur an céill 'òirdheirceis, a bhi tagradh aobhair a ghlòire, a bhi dìon 'onoir, agus a bhi 'deanamh fianuis uime mar aon shuaimhneas agus duais ro mhòr anama dhaoine, a réir mar a tha iad air an gairm agus a' faotainn a' chothroim.

Is e so, ma seadh, agus so a mhain, rùn nan caibideilean a leanas; agus mar a tha na h-uile nì a tha anna teachd gearr ann an tomhas do-labhairt air glòir, agus òirdheirceas, agus mòralachd a' chinn-theagaisg a tha air a thoirt fainear anna, is amhuil sin, gun teagamh sam bith, a dh' fbagadh air an iomlan iomadh comharadh o fhàillinnibh, agus mhi-iomlanachd, agus annhuinneachdaibh an ùghdair. Gidheadh is éigin dhomh a ràdh ann an dànachd, gu bheil anns an iomlan, fìrinn shìorruidh sin Dhé a thaobh dìomhaireachd a ghliocais, agus a ghràidh, agus a ghràis, agus a chumhachd, ann am pearsa agus ann an eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, maille r'ar dleasdanas do'n Athair, do'n Mhac, agus do'n Spiorad shìorruidh ann, air a tagradh agus air a dìon, nach bi gu bràth air a crathadh le uile oidhirpibh agus le uile naimhdeas gheatachan na h-ìfrinn.

IAIN OMHAIN.

N O T E .

The publishing of the following translation into Gaelic of the Christology of Owen, first printed in Edinburgh in 1880, has been unavoidably delayed until now, owing to circumstances over which those entrusted with it had no control. The present is a carefully revised reprint.

It is humbly hoped that all who are specially interested in the spiritual well-being of our Gaelic-speaking population will kindly lend their influence and encouragement to the circulation of this important and valuable treatise of the Great Theologian.

AIR PEARSA CHRIOSD.

CAIBIDEIL I.

Aideachadh Pheadair; Mata xvi. 16—Faoin-bheachdan Phàpanach d
thaobh—Brìgh agus Oirdheirceas an Aideachaidh sin.

AIR d'ar Slànuighear beannaichte a bhli 'fèdraich d' a dheiscioblaibh an sunaintean a thaobh a phearsa, agus an creidimh ann, air do Shimon Peadar an ceum toisich a ghabhail mar bu ghnàth leis, tre ghlionmhachas creidimh agus bhraise na h-end, fhreagair e 'nan ainm uile, Mata xvi. 16, "Agus fhreagair Simon Peadar agus thubhairt e, Is tusa Crìosd, Mac an Dé bheò."

Tha Baronius,* agus cuid eile de'n Eaglais Phàpanaich, a' cumail a mach gu'n d' rinn an Tighearn Crìosd ann an so comhairle choitcheinn a ghairm. "Oir ann an so," a deir iad, "tha prìomh càrrann a chreidimh Chrìosdaidh air a cur an céill agus air a suidheachadh le Peadar, ris an do chuir na h-abstoil eile gu léir an aonta, mar a bha mar fliachaibh orra a dheanamh." Bha so deanta, mar a tha iad a' meas, chum a bhli 'na riaghailt agus 'na lagh do na limitibh a bha chum teachd, ann an òrduchadh agus ann an suidheachadh theagasgan a' chreidimh. Oir bha e gu bhli deanta leo-san a thigeadh 'an àite Pheadair chum a bhli air ceann chomhairlean, mar a bha e nise deanta le Peadar féin ann an comh-chruinneachadh so Chrìosd agus nan abstol.

Ach tha iad coltach ri 'bhli leigeadh as an cuimhne gu'n robh Crìosd féin a nis a làthair, agus uime sin nach robh feum air fear-ionaid a bhli aige, air bhli dha air an ceann 'na phearsa féin. Tha iad a' tagradh gu bheil a shamhuil sin de cheann fhollaiseach na h-eaglais 'na ni neo-sheachanta air thalamh, chum a bhli 'suidheachadh theagasgan creidimh, agus sin do bhrìgh neo-làthaireachd Chrìosd o chaidh e suas air nèamh. Ach gu'm bitheadh fear-ionaid aige agus e féin a làthair, tha so gle nèonach; agus fhad 's is beò iad, cha dean iad gu bràth ceann-suidhe de'n phàpa far am bheil Crìosd féin a làthair. Ach da rìreadh, cha-n 'eil e 'cur fa chomhair nan deisciobul idir a bhli 'suidheachadh puine creidimh, ach a mhain a' fèdraich m' an creidimh féin, a chuireadh an céill leò anns an

* Easbuig agus Ughdair Pàpanach a bhli anns an Eadailt dà cheud bliadhna roimh so.—EAD.

aideachadh so. Ciod air nach cuir daoine aghaidh, a tha fo riaghladh chlaon-bheachdan agus chrìochan feòlmhor, agus aig am bheil an imtinn air an roinn-ghlacadh le smuaintibh truailidh an eridhe féin, chum maslaidh, seadh, chum sgrios na fìor dhiadhachd?

Tha aideachadh aithghearr ach òirdheire so Pheadair, a' filleadh suas ann air dhòigh inbheach an t-ionlan de'n fhìrinn a thaobh pearsa agus dreuchd Chrìosd :— a thaobh a phearsa, anns nach e mhain gu'm bu Mhac an duine e—an t-ainm fo'n do chuireadh a cheisd sin leis, “Cò a tha daoine 'g radh is e Mac an duine?”—ach gu'm b' e mar an ceudna Mac sìorruidh an Dé bheò :—agus a thaobh a dhreuchd, anns gu'm b' e an Crìosd e, an ti a rinn Dia 'ùngadh chum a bhi na Shlànuighear na h-eaglais, ann an cleachdadh a chumhachd mar rìgh, mar shagart, agus mar fhàidh. Tha eisempleirean eile de'n aideachadh aithghearr so againn ann an àitibh eile de'n Sgrìobtnuir. Rom. x. 9, “Ma dh'aicheadas tu le do bheul an Tighearna Iosa, agus na chreideas tu ann ad chridhe gu'n do thog Dia o na mairbh e, gu'n saorar thu.” 1 Eoin iv. 2, 3, “Gach uile spiorad a dh' aicheadas gu'n d' thàinig Iosa Crìosd 's an fheòil, is ann o Dhia tha e : agus gach uile spiorad nach aidich gu bheil Iosa Crìosd air teachd 's an fheòil, cha-n ann o Dhia a tha e.” Agus tha e soilleir, gu bheil a shamhuil sin a chomh-aonadh aig fìrinnibh na diadhachd 'nam measg féin, agus gu bheil iad a' coimneachadh air a' leithid a dhòigh ann am pearsa Chrìosd mar eadar-mheadhlonair na h-eaglais, as gu bheil iad uile a thaobh brìgh air am filleadh suas anns an aideachadh so ; agus measar iad mar sin leo-san uile nach 'eil 'gan trèinneadh le teag-asgaibh bréige nach 'eil coimh-fhreagarrach riu, ged is e dleasdanas nan uile dhaoine a bhi 'faotainn eòlais air gach aon diubh fa leth, a rèir nan cothroman a tha iad a' sealbhachadh. Tha cumart anama dhaoine a' luidh, cha-n ann anns gu bheil iad gun chomas a bhi 'breithneachadh aidmheilean creidimh a tha nì's farsuine agus nì's innleachdaiche na so, ach ann an gabhail ri nithibh a tha an aghaidh bunait so a' chreidimh, no a tha neo-fhreagarrach ris. Cia b'e air bith nì anns am bheil daoine teachd gearr, gun an Ceann a chumail, ged nach robh e 'nan sùilibh ach mar nì beag, tha sin 'na aonar cronail, Col. ii. 18, 19.

Tha an t-aideachadh so, ma seadh,—mar a tha e 'filleadh suas ann suim agus brìgh a' chreidimh sin mu'n robh iad gu bhi 'deanamh fianuis, agus a thaobh an robh ann an deuchainn a' dlùthachadh—air a mholadh le ar Shlànuighear. Agus cha-n e mhain sin, ach tha sochairean inbheach air am buileachadh a' seas a rinn e, agus annsan air an eaglais uile, a bhitheadh beò anns a' chreidimh agus anns an aideachadh cheudna, raibh 17, 18, “Is beannaichte thusa, a Shluim Bhar-Iona ; oir cha d' fhoillsich fuil

agus feòil sin duitse, ach m' Athair-sa a tha air nèamh. Agus tha mise ag ràdh riut, Gur tusa Peadar, agus air a' charraig so togaidh mise m' eaglais ; agus cha toir geatachan na h-ifrinn buaidh oirre."

Tha dà ni a tha ar Slànuighear a' toirt fainear anns an fhreagradh a thugadh air a' cheisd a chuir e. 1. Creidimh Pheadair anns an aideachadh so—creidimh an neach a rinn an t-aideachadh ; 2. Nàdur agus fìrinn an aideachaidh : dà ni a tha mar fhiachaibh air uile dheisciobluibh Chrìosd—"Oir is ann leis a' chridhe a chreidear chum fireantachd ; agus leis a' bheul a dh' aidichear chum slàinte," Rom. v. 18.

1. Is e an ceud ni air am bheil e 'labhairt, creidimh Pheadair, a rinn an t-aideachadh. As eugmhais so cha-n 'eil tairbhe no buannachd ann an aideachadh sam bith o'n leth a muigh. Oir bha eòlas aig na deamhnaibh féin air mar Aon Naomh Dhé, Lucas iv. 34 ; gùthadh cha d'fhuiling e dhoibh a bhi 'ga labhairt, Marcus i. 34. Is e 'bhi creidsinn leis a' chridhe chum fireantachd, a tha 'toirt glòire do Dhia ann an aideachadh sam bith, agus a' toirt còire dhuinn féin anns an fhìrinn a tha sinn ag aideachadh. Agus fhreagair Iosa agns thubhairt e ris, "Is beannaichte thusa, a Shìmoin Bhar-Iona : oir cha d' fhoillsich fuil agus feòil sin duitsa, ach m' Athair-sa a tha air nèamh."

Tha e 'moladh agus a' cumail a mach creidimh Pheadair—(1.) O a thoradh ; (2.) O a cheann-aobhar. B' e a thoradh gu'n d' rinn e esan beannaichte anns an robh e. Oir cha-n e mhaìn gur ni beannaichte creidsinn ann an Iosa Crìosd, agus eòlas 'fhaotainn air, mar a ghoirear dheth a' bheatha mhaireannach, Eoin xvii. 3 ; ach is ann d'a thrìd a tha còir neo-mheadhonach air a faotainn ann an staid beannaichte an fhìreanachaidh, an uchd-mbacachaidh, agus an deadh-ghean maille ri Dia, Eoin i. 12. (2.) Is e ceann-aobhar neo-mheadhonach a' chreidimh so taisbeanadh diadhaidh an Fhocail. Cha-n 'eil e 'na thoradh ar comasan féin, nach 'eil aig a' chuid a's fearr ach 'nam fuil agus 'nam feòil. An creidimh sin a tha 'gan deanamh-san beannaichte anns am bheil e, tha e air 'oibreachadh annta le cumhachd Dhé a' foillsachadh Chrìosd d'an anamaibh. Iadsan aig am bheil barrachd comais annta féin chum na crìche so na bha aig Peadar, cha-n 'eil gnothuch againn riu.

2. Tha e 'labhairt, anns an dara àit, mu'n aideachadh féin, a' leigeadh ris do na deisciobluibh a nàdur agus 'fheuma, an ni sin féin a bha gu h-àraidh air aire o'n toiseach, rann 18, "Agus tha mise ag ràdh riut, Gur tusa Peadar, agus air a' charraig so togaidh mise m' eaglais ; agus cha toir geatachan ifrinn buaidh oirre."

O'n chàinnt so a labhradh ri Peadar, tha connsachadh air éirigh anns an t-saoghal, co ac is e an Tighearn Iosa Crìosd féin, no pàpa na Ròimh a' charraig air am bheil an eaglais air a togail. Agus tha nithe air teachd a dh' ionnsuidh na h-inbhe sin anns an

diadhachd, 'nam measg-san d'an goirear Crìosdaidhean, gu bheil an àireamh a's mò air taobh a' phàpa agus 'an aghaidh Chrìosd anns a' chùis. Agus tha an deadh aobhar aca air sou an roghainn a rinn iad. Oir ma's e Crìosd a' charraig air am bheil an eaglais air a togail, do bhrìgh gu bheil esan 'na chloich bheò, is éigin doibh-san a bhitheas air an leagadh agus air an togail air a bhi 'nan clachaibh beò mar an ceudna, a réir dearbh-chinnt an abstoil so féin, 1 Litir ii. 4, 5 ; is éigin doibh a bhi cosmhail ri Crìosd, 'nan luchd-comhpairt d'a nàdur, air am beothachadh le a Spiorad, chum, mar gu'm b' ann, a bhi 'nan enàimh d' a chnàmhaibh, agus 'nan feòil d' a fheadail, Eph. v. 30. Cha mhò a dh' fheadas neach sam bith a bhi air a thogail air ach tre chreidimh beò, a bhitheas éifeachdach ann an uile shligheibh na h-àmhachd. Ach gu coit-ionn cha-n 'eil thachd idir aig daoimibh anns na nithibh so ; agus, uime sin, cha-n 'eil aitreabh a' bheò-theampull a tha togt a air a' bhunait so ach mar is tric gle bheag, gum a bhi comharaichte no glòrhor o'n leth a muigh ach ro ainmig. Ach ma's e an pàpa a' charraig so, fendaidd na h-uile Pàpanach anns an t-saoghal, no na h-uile leis an àill —cia b'e air bith cho encoireach agus cho aindiadhaidd as a bhitheas iad—a bhi air an togail air, agus a bhi 'fhaotainn comhpairt de'n t-saorsa sin gu léir o chumhachdaibh na h-ìfrinn a dh' fheadas a' charraig sin a bhuileachadh orra. Agus feudar so uile 'fhaotainn air gle bheag dragh ; oir cha-n 'eil air 'iarraidh ach a mhain gu'm bitheadh ùghdarras àrd-uachdaranach a' phàpa anns an eaglais air 'aideachadh. Cha bhi sinn a' feòraich ann an so mar a tha iad a' stéidheachadh chòirichean a' phàpa air Peadar,—air gu'n robh e anns an Roimh, 'na easbuig an Roimhe, a' bàsachadh anns an Roimh, a' suidheachadh a chaithreach anns an Roimh, a' coisrigeadh agus a' toirt thairis a chòir, agus 'inbhe, agus a chumhachd, agus 'ùghdarrais, na h-uile ni ach a chreidimh, agus a naomhachd; agus a shaothair anns a' mhinistireileachd, do'n phàpa ; rinn sinn sin a cheana ann an àit eile. Is ann 'an so 'tha freumh na craoibhe air a shuidheachadh, a tha air fàs ro mhòr, cosmhail rithe sin ann an aisling Nebuchadnesair, gus am bheil beatlaichean na macharach air sgàil 'fhaotainn foipe, agus eunlaith an athair air còmhuidh a dheanamh 'na geugaibh—daoine collaidh agus spioradan neo-ghlan. Ni sinn, uime sin, gu h-àithghearr tuath a chur r'a freumh, le bhi deanamh soilleir nach e pearsa Pheadair leis an robh Crìosd air aideachadh a' charraig air am bheil an eaglais air a togail ; ach pearsa Chrìosd a bha air 'aideachadh le Peadar.

1. Tha an t-eadar-dhealachadh a tha anns an dòigh-labhairt a' dearbhadh gu soilleir gu'n robh ar Slàmhgear a' ciallachadh nach tuigeamaid gu'm b'e pearsa Pheadair a' charraig. Tha e 'gabhail a' chothruin o ainm Pheadair a bhi cur 'an céill an ni sin a bha

'na rùn, agus gun ni sam bith ach sin; "Agus tha mise ag ràdh riut, Gur tusa Peadar." Thug an Tighearn an t-ainm so air, 'nuair a ghairmeadh air tùs e, Eoin i. 42; agus a nis tha e'g ainmeachaidh an aobhair air son gu'n d' rinn e sin, eadhon, do bhrìgh an aideachaidh urramaich a bha e gu dheanamh air carraig na h-eaglais; mar a thugadh ainm Dhé fo'n t-Seann Tiomadh mar ainm air daoineibh, agus air nithibh, agus air ionadaibh comharaichte, do bhrìgh dàimh àraidh anns an robh iad a' seasamh dha. Uime sin, tha eadar-dhealachadh deanta anns an dòigh-labhairt a dh' aon ghnòthuch chum a bhi cur an cèill, cia b' e air bith seadh a bhuineas do'n ainm Peadar, gidheadh nach b' e pearsa Pheadair a' charraig a bha air a ciallachadh. Is iad na briathran, "Is tusa Peadar, agus air a' charraig so." Nam bitheadh e 'ciallachadh pearsa Pheadair, theireadh e gu soilleir, "Is carraig thusa, agus ortsa togaidh mi," anns am bitheadh ni-éigin de leithsgeul aca air son a' bheachd amaidich so.

2. Ma bha an eaglais air a togail air pearsa Pheadair, cha robh seasamh sam bith aice 'nuair a fhuair esan bàs. Oir cha-n urrainn aitreabh sam bith seasamh 'nuair a bheirear air falbh a bunait. Air an aobhar sin tha iad ag innseadh dhuinn nach 'eil iad a' ciallachadh le pearsa Pheadair, a phearsa 'na aonar ann féin mar a' charraig so; ach e féin agus iadsan a bha gu teachd 'na dhéigh mar casbuigibh na Ròimh. Ach cha-n 'eil anns an leithsgeul so gu léir ach faoineas mhaslach a rinn iad féin a dhealbhadh. Ma bhitheas pàpa na Ròimh 'na fhìor chreideach, tha e 'faotainn coir anns na sochairibh a bhuineas do'n aideachadh so, mar a tha na h-uile creideach eile; agus mur bi e mar sin, cha-n 'eil cuid no crannchur idir aige anns a' chùis. Ach tha dìomhanas an leithsgeil so soilleir o ni eile mar an ceudna. Air do'n abstol a bhi 'nochdadh neo-fhoghainteachd sagartachd Aaroin,—eadhon far an robh daoine air an comharachadh an déigh a chéile le Dia féin,—tha e 'cur an cèill nach b' urrainn am frithealadh sin an eaglais a thoirt chum foirfeachd, do bhrìgh na h-àrd-shagartan a bhi 'faotainn bàis, aon 'an déigh aois, agus mar sin gu'n robh iad mòran ann, Eabh. viii. 8, 23, 24. Agus air a so tha e 'nochdadh nach urrainn an eaglais a bhi air a deanamh coimhlionta, mur 'eil i 'socrachadh gu h-ionmhan annsan agus a'rsan a tha beò gu sìorruidh, agus a riuneadh 'na shagart "a réir cumbachd beatha gun chrìch." Agus ma bha an Spiorad Naomh a' meas gu'n robh suidheachadh Eaglais nan Iudhach annhunn agus mi-ionmhan, do bhrìgh a bhi air a stéidheachadh air àrd-shagartaibh a bha 'faotainn bàis fear an déigh fìr, ged a bha iad a' teachd 'an déigh a chéile a réir àithne Dhé féin; am bheil e r'a smuaineachadh a thaobh an Tighearn Iosa Crìosd, a thàinig a thoirt na h-eaglais a dh' ionnsuidh na coimhliontachd a b' àirde a bha 'na comas anns an t-saoghal so, gu'n d'

rinn e a togail air daoineibh bàsmhor a bha 'leantuinn a chéile aon an déigh aoin, gun an dearbhadh a's lugha gu'n robh iad a' deanamh sin a réir comharachaidh Dhé? Agus a thaobh firinn na eùis, tha fios againn nach do lean iad so sìos an déigh a chéile, gun iomadh brisicadh, agus gur h-iomadh uile-bheist a bha 'nam measg, a tha 'deanamh soilleir nach ann o Dhia a shuidhicheadh iad.

3. Cha-n 'eil ann ach aon charraig, aon bhunait. Cha-n 'eil an Sgrìobtuir ann an àite sam bith a' toirt iomraidh air dà charraig a bhli aig an eaglais. A thaobh sin a dh' fheudas muinntir eile 'bhi dealbh chum na crìche so cha-n 'eil gnothuch againn ris. Agus ni sinn a dhearbhadh air ball gur e an Tighearn Crìosd a mhaoin aon charraig agus aon bhunait so na h-eaglais. Uime sin, cha-n e aon chuid Peadar féin a' charraig so, no iadsan a tha 'leigeadh orra a bhi 'suidhe 'na àit. A thaobh carraig sam bith eile, cha bhuin i d' ar creidimh-ne; iadsan a dhealbh i gnàthaicheadh iad i mar a chi iad iomchuidh. "Cosmhuil riu féin tha iadsan a ni iad, agus gach neach a dh' earbas asda," Salm cxv. 8. "Oir mar ar carraig-ne cha-n 'eil an carraig-san, air bhi dhoibh féin 'nam breitheamh-naibh;" mur dean iad am pàpa gu h-iomlan coimh-ionann ri Iosa Crìosd.

4. Air d' ar Slànuighear a rùn a chur an céill, an eaglais a thogail air a' charraig, tha e air ball a' foillseachadh d' a dheisciobluibh an dòigh anns an robh e gu bhi 'leagadh a bunait, cadhlon, 'na fhulangasaibh agus 'na bhàs, rann 21. Agus air a so, air do Pheadar, an neach a tha iad a' meas a b' e a' charraig, a bhi air 'fhagail ré tamuill dha féin, rinn e aithnichte nach robh ann ach "cuile air a crathadh le gaoith." Oir is co fad a tha e o bhi 'ga chur féin fo chudthrom an aitreibh, as gu bheil e 'cur amalaidh roimh bhi 'leagadh a bhunait. Thòisich e air Crìosd féin a chronachadh air son a bhi 'g ainmeachadh 'fhulangas, anns an robh bunait eaglais an Tiomnaidh Nuaidh gu bhi air a leagadh, rann 22; agus air a so fhuair e féin an cronachadh a bu ghéire a thug an Tighearn Iosa riamh do neach sam bith d' a dheisciobluibh, rann 23. Agus tha e aithnichte mar a rinn e 'na dhéigh sin na b' urrainn e—air bhi dha air a ghilacadh fo chumbachd a' bhuairidh—gu bhi 'g àicheadh an aideachaidh a rinn e ann an so, air an robh an eaglais gu bhi air a togail. Oir, chum nach deanadh feòil sam bith uailh aunta féin, bha esan a bha comharaichte ann an aideachadh Chrìosd, cho comharaichte mar an ceudna ann a bhi 'ga àicheadh. Agus ma rinn esan aithnichte 'na phearsa féin cho neo-fhreagarrach as a bha e air son a bhi 'na bhunait 'na h-eaglais is iongantach an druidheachd fo'm bheil iadsan a's urrainn a bhi 'smuaineachadh gu bheil pàpa na Ròimh mar sin.

Air dhuinn diomhanas na bréige so a nochdadh, feudar brìgh na diombaicheach mòire sin a tha fillte suas anns an fhianuis a thug

ar Slànuighear do aideachadh Pheadair, agus an gealladh a tha coimhcheangailte ris, 'ainmeachadh fo na trì chinn so :—

1. Gur e pearsa Chrìosd, Mac an Dé bheò, air a sgeadachadh le 'dhreuchdaibh, chum an robh e air a ghairm agus air 'ùngadh, bunait na h-eaglais. a' charraig air am bheil i air a togail.

2. Gu'm bi cumhachd agus innleachd na h-ìfrinn air an cleachdadh a ghnàth an aghaidh an dàimh anns am bheil an eaglais a' seasamh do'n bhunait so, no an aghaidh a togail air a' charraig so.

3. Nach bi an eaglais a tha air a togail air a' charraig so gu bràth air a sgaradh uaipe, no buaidh air 'fhaotainn oirre le uile naimh-deas gheatachan na h-ìfrinn.

Labhraidh sinn air a' cheud dà cheann gu h-aithghearr, do bhrìgh gur e ar prìomh rùn a bhi 'daingneachadh ìfrinn àraidh a tha fillte suas anna uile.

Tha bunait na h-eaglais dà-fhillte :—(1.) Am *fìor* bhunait ; (2.) Am bunait *teagasgach*. Agus anns an dà sheadh so, is e Crìosd a mhaoin am bunait. 'Is esan fìor stéidh na h-eaglais, tre'n aonadh dhìomhair a tha aice ris, maille ris gach sochair a bhuincas dhi trid an aonaidh sin. Oir is e so a mhaoin tobar a beatha spioradail, agus a gràis, agus a tròcair, agus a foirfeachd, agus a glòire gu h-ìomlan, Eph. iv. 15, 16 ; Col. ii. 19. Agus is esan a bunait teagasgach, a mheud 's gur e an creidimh no an teagasg sin a tha m'a thimchioll féin agus a dhreuchdan, an fhirinn dhiadhaidh sin a tha air dhòigh araidh a' beothachadh agus a' comh-suidheachadh eaglais an Tiomnaidh Nuaidh, Eph. ii. 19-22. As eugmhais creidimh agus aideachaidh na fìrinne so, cha bhuin neach do'n eaglais sin. Cha-n 'eil fios agam ciod a tha 'nis air a chreidsinn, ach tha mi a' meas nach bi e co dhiù fathast air 'àicheadh, gur e a tha 'toirt bith fhaicsinnich do eaglais an Tiomnaidh Nuaidh, eadhon, aidmheil a' chreidimh a thaobh pearsa, agus eadar-inneachd-omaireachd, agus gràis Chrìosd, leis gach dleasdanas a tha mar fhiachaibh oirne coimhcheangailte ri sin. Bithidh eairadheanamh làn shoilleir 'na dhéigh so ciod an seadh anns am bheil sinn a' tagradh nan nithe so.

Ann an Isa. xxviii. 16, tha fiannais againn air gur e an Tighearn Crìosd mar so bunait na h-eaglais ; “ Mar so deir an Tighearn Iehobhah, Feuch suidhichidh mise mar stéidh ann an Sion clach, clach dhearbhta, clach-chinn na h-òisinn ; sàr-bhunait : esan a chreideas, cha chuirear gu h-amhladh e.” 'Am measg nan ionnsuidh ladarna thugadh anns na làithibh deireannach so air beatha na fìor dhiadhachd, tha an t-eadar-mhìneachadh sin a tha cuid a' deanamh air an earrann so, ann an comh-chòrdadh ri beachd nan Iudhach, 'nuair a tha iad a' comh-chur a' gheallaidh so ri Heseciah. Gidheadh tha iad a' fiaradh inntinn an Spioraid Naòimh ann, mar a dh' fheudtadh a nochdadh o na h-uile focal

de'n choimh-theagasg. Ach o'n eadar-mhìneachadh agus o'n chomh-chur a rinneadh leis na h-abstoil air na briathraibh mu dheireadh a tha anns a' ghealladh so, cha d' fhagadh leithsgeul sam bith air son a' mhearachd so. “ Esan a chreideas cha chuirear gu h-amhludh e, Rom. ix. 33, x. 11 ; 1 Phead. ii. 6 ; is e sin, tèarnar gu sìorruidh e,—ni gur e an toibheum a's àirde 'bhi 'ga chomh-chur ri neach sam bith ach Iosa Chrisd a mhain. Is esan uime sin, 'na aonar am bunait sin a rinn Dia a leagadh ann agus air son na h-eaglais. Faic Salm cxviii. 22 ; Sech. iii. 9 ; Mata xxi. 42 ; Eph. ii. 20-22. Ach tha an fhìrinn bhunaiteach so—gur e Chrisd 'na aonar stéidh na h-eaglais—air a daingneachadh cho soilleir leis an abstol Phol, as nach 'eil feum air tuilleadh dearbhadh, 1 Cor. iii. 11, “ Oir bunait eile chan urrainn duine sam bith a leagadh, ach am bunait a leagadh a cheana, eadhon Iosa Chrisd.”

CAIBIDEIL II.

Naimhdeas air a nochdadh do'n Eaglais mar a tha i air a togail air Pearsa Chrisd.

ANNS na briathraibh a labhair ar Slànuighear ri Peadar a thaobh bunait na h-eaglais, tha gealladh gu'm bitheadh i air a gleidheadh, agus tha an naimhdeas a bhitheadh air a chleachadh 'na h-aghaidh air 'innseadh roimh-làimh. Agus, a réir 'fhocail, tha na h-uile ni air tachairt, agus a' faotainn cleachdaidh gach là a dh' ionnsuidh coimhlionaidh iomlain. Oir—chum a bhi tòiseachadh leis an naimhdeas a roimh-labhradh—bha cumhachd agus seòltachd na h-ìfrinn riamh air an gnàthachadh, agus bithidh iad mar sin chum na crìche, 'an aghaidh na h-eaglais air a togail air a' bhunait so— is e sin, 'an aghaidh creidimh na h-eaglais a thaobh a phearsa, agus 'eadar-mheadhonaireachd, agus a ghràis, trid am bheil i air a togail air. Tha stùil aige so, a thaobh na h-aimsir a chaidh seachad, ris na fhuair coimhlionadh a cheana ; air am feum sinn, uime sin, iomradh aithghearr a thoirt anns a' cheud àit ; agus 'an sin bheir sinn faicear an dearbhadh a tha againn air an naimhdeas cheudna anns an àm a tha làthair.

Tha geatachan na h-ìfrinn, mar a tha na h-uile ag aideachadh, a' ciallachadh a cumhachd agus a cuibheartachd, no oibreachadh Shatain, araon mar leòmhann agus mar nathair, le feirg agus le seòltachd. Ach do bhrìgh nach 'eil e 'ga chleachdadh fèin anns na nithibh so gu faicsinneach 'na phearsa fèin, ach le 'chuid innealan, tha a ghnàth dà sheòrsa aige dhiubh 'na sheirblis. Leis an dara

h-aon tha e 'cleachdadh 'fheirge, agus leis an aon eile a chuibhcartachd. Tha e 'g oibreachadh ann an aon mar leòmhann, agus ann an aon eile mar nathair. Anns an dara h-aon tha e 'gniomhachadh mar an dràgon, anns an aon eile mar am fiadh-bheathach aig an robh dà adhaire cosmhuil ri uan, ach a lablair mar dhnàgon. Is e an cend aon saoghal nam mi-chreideach; an dara h-aon mealltairean de gach gnè a threig an creidimh. Uime sin, tha an gnè oibre so de nàdur dà-fhillte:—an dara h-aon, na thoradh a chumhachd agus 'fheirge, air a chleachdadh le daoineibh aingibh an t-saoghail ann an geur-leanmhuinn—an t-aon eile, na thoradh a sheòltachd agus a chuibhheartachd, air a chleachdadh ann an saobhchreidimh mhealltairean. Agus anna so araon is e a rùn a bhli 'sgaradh na h-eaglais o a bunait.

Chuir e an ceud seòrsa naimhdeis air chois gu neo-mheadhonach an aghaidh pearsa Chrìosd féin ann an nàdur an duine. Chleachd e foil aig aon àm 'na bhuairidhibh, Mata iv., ach dh' fhòghluim e gu h-aithghearr nach robh 'na chomas làmh 'fhaotainn ann air an dòigh sin. Bha uachdaran an t-saoghail so air teachd, ach cha robh ni air bith aig annsan. Uime sin chaidh e 'an ceann an naimhdeis fhollaisich, a' cur gach meadhon 'na chomas air chleachdadh chum a sgrios. Air a' mhodh chendna, mar is mò a tha an eaglais aig àm sam bith air a daingneachadh tre chreidimh agus faire 'an aghaidh mealltaireachd, is ann is mò 'tha e 'dùsgadh suas ann am feirg 'na h-aghaidh ann an geur-leanmhuinn fhollaiseach. Agus (mar eisempleir agus mar chomhfhurtachd do' n eaglais 'na comh-chumadh ri Crìosd) cha d' fhàgadh meadhon sam bith gun ghnàthachadh a dh' fheadadh a bhli 'dùsgadh suas agus a' deasachadh an t-saoghail air son a bhli cur as da. Bha maslaidhean, agus tàir, agus fochaid, agus casaidean bréige, air an tilgeadh air, air combairle Shàtain, air gach làimh. Le so, ré aimsir a mhinistireil-eachd gu léir, “dh' fhuiling e ana-cainnt o pheacaich 'na aghaidh féin,” Eabh. xii. 3. Agus ann an so tha deasachadh beannaichte de chomhfhurtachd ro luachmhor air a dheanamh dhoibh-san uile a tha “air an roimh-òrduchadh chum a bhli comh-chosmhuil ri ìomhaigh a' Mhic,” 'nuair a bheir Dia dhoibh tre chreidimh a bhli 'deanamh feuma d' a eisempleir. Tha e 'gan gairm chum a chroinn-cheusaidh-san a thogail agus esan a leantuinn; agus nochd e dhoibh ciod a tha fillte suas ann, le bhli 'ga ghiùlan e féin. Bha tàir, agus masladh, agus naimhdeas, agus tuailleas, agus casaidean bréige, air an tilgeadh air a phearsa; labhradh gu toibheumach an aghaidh a theagaisg, agus bha a bhriathran uile air am fàradh; bha na h-uile ni a thubhairt e agus na h-uile ni a rinn e coimh-cheangailte ri riaghladh firinneach agus caithe-beatha modhaunail 'am measg dhaoine, air am breugnachadh ré a làithibh uile air thalamh. Agus thug e dearbh-chinnt d' a luchd-leanmhuinn,

gu'm bitheadh an crannchur ceudna aca-san, mar is trice, anns an t-saoghal so. Agus tha cuid anns na h-uile linn aig am bheil féin-fhiosrachadh anns na nithibh so ann an tomhas comharaichte. Ach am bheil aobhar idir gearain aca? O' arson a blitheadh suil aig an oglach ri càradh nì's caidriche na choinnich r'a Thighearn? Is e 'bhi air ar deanamh comh-chosmhuil ris anns na h-uile a's àmhgharaiche, air a sgàth, an cor a's fearr agus a's urramaiche anns an t-saoghal so. Dia gu'n deònaicheadh do chuid a bli 'ga chreidsinn! Is ann le so a rinneadh sligh 'fhosgladh d'a bhàs. Ach, anns an iomlan, rinneadh aithnichte gu soilleir mar a tha Satan a' teachd gearr gu neo-chrìochnach, 'na chleasaibh agus 'na naimhdeas gu léir, air innleachdaibh a' ghliocais agus a' chumhachd dhiadhaidh. Oir ciod air an d' annais e ann an oibreachadh bàis Chrìosd, ann an uair an dorchadais, ach a cheann féin 'fhaotainn air a bhriseadh, le 'oibribh gu léir air an sgrìos, agus a rioghachd a leagadh sìos na h-àibhist? agus na dh' fhagadh fathast chum a thruaigh shiorruidh a choimhlionadh, is iad a làmhann féin a bheir gu h-ìre e, ann an cleachdadh a naimhdeis 'an aghaidh na h-eaglais. Tha gannlas iomairteach a chridhe dhorch' a' cur cabhaig ri ceumannaibh a chorruih, gus an gearrar sìos e fa dheòidh làn abaich air son nam piantan sìorruidh—a tha e 'greasad gach aon là. Oir an uair a nì e cupan 'aingidheachd a lìonadh suas, agus a nì e tomhas aingidheachd an t-saoghail mar innealaibh a chorruih a choimhlionadh, 'an sin cuiridh breitheanas sìorruidh gach nì d' a àite féin. Fosglaidh so doras dha féin agus do'n t-saoghal mhi-dhiadhaidh do na lasraichibh sìorruidh; agus do'n eaglais gu léir, a thogadh air a charraig, a dh' ionnsuidh suaimhneis agus glòire bith-bhuain.

Cha bu luaidhe a theann eaglais an Tìomnaidh Nuaidh r' a éirigh air a' bhunait so, na chuir saoghal nan Iudhach agus nan Cìneach gu léir iad féin ann an comh-bhoinn gu follaiseach chum cur as dith. Agus b'e ceann-aobhar an comsachaidh na h-aghaidh, a creidimh agus a h-aideachadh, gu'm b'e "Iosa an Crìosd, Mac an Dé bheò." B'e an rùn uime sin a sgaradh o'n bhunait so, air neo a sguabadh bliàrr aghaidh na talmhainn. Tha tomhas de chuimhne againn, anns an eachdraidh a dh' fhagadh againn, o bhàs Steplein gu làithibh Chonstantaine,* air an àirde naimhdeis, agus air an an-ìochd fhuilteach agus oillteil, anns an robh ionnsuidhean gheatachan ifrinn air an cur air chleachdadh chum na crìche so. Ach ged a chuireadh na's leòir air chuimhne chum seallaidh a thoirt dhuinn de ghamhlas do-shlasachaidh an t-seann mhortair, agus taisbeanadh cagalach de nàdur an duine air clonadh a dh' ionnsuidh 'iomhaigh ann an gnìomhachadh gach uile ghné aingidheachd

* An t-Ìmpire Ròmhanaich, a rioghaich ead'ar 306 agus 337.—EAD.

an-ìochdmhor, borb,—gidheadh, cha-n 'eil ann ach neo-ni 'an coimeas ris an t-sealladh a bhithas r' a fhaotainn dheth aig an là dheireannach, 'nnair a ruisgeas an talamh a fuil gu léir, agus a bheir am Breitheamh cothromach air lom gach innleachd a chuireadh air chois chum a dortadh, maille ris gach car traochaidh agus aimhleasach leis an do chuireadh làmh iunte. Tha an naimhdeas ceudna a' fantuinn fathast gun tràghadh 'na thobar. Agus ged a tha Dia 'na fhreasdal air a chumail fo smachd ann an ìomadh àit, le suidheachadh ghnòthuichean aimsireil dhaoine, gidheadh tha e ghnàth ag oidhirpeachadh a dhol 'an cleachdadh ann an tomhas mòr no beag, a réir a' chothruim a'dh' fhosglar fa' chomhair. Ach cia b'e air bith cho duaichnidh as a dh' fheudas nithe a bhi 'sealltuinn anns an t-saoghal, cha-n 'eil aobhar eagail gu'n cuirear an eaglais gu bràth gu dith leis an naimhdeas a' s fuilteiche a dh' fheudas bualadh oirre. Theid féin-fhiosrachadh nan àm a dh' fhalbh an urrais air cumartaibh nan àm ri teachd. Tha i air a togail air a' charraig, agus cha toir geatachan sin na h-ìfrinn buaidh oirre.

Is e an dara dòigh a bha, agus a tha, Satan a' gnàthachadh chum na crìche ceudna, a bhi 'meudachadh mhearachdan agus ìomadh saobh-chreidimh chailltich. Oir bha na mearachdan sin gu léir leis an do chuireadh dragh air an eaglais air son àireimh cheudan bliadhna, a' bualadh an aghaidh an creidimh ann am pearsa Chrìosd. Bheir sinn fainear gu h-aithghearr na prìomh dhòighean air an robh an naimhdeas so 'ga nochdadh féin, do bhrìgh gu bheil iad a nis an déigh ìomadh linn a dhol seachad, a' togail cinn a rìs, ged a tha iad fo choslas agus fo leithsgeul nuadh. Agus bha iad trifille :—

1. Iad sin a bha toirt a steach theagasgan agus bheachdan eile mu nithibh Dhé, a bha gu h-ìomlan a' dùnadh a mach pearsa agus cadar-mheadhonaireachd Chrìosd. B' ann diubh so a bha saobh-chreidimh nan Gnostach, a chuireadh air chois, a réir barail dhaoine, le Simon an druidh. Bu bhuidheann iad leis an do chuireadh mòr dhragh air na ceud eaglaisibh, an déigh bàis nan abstol, agus leis an do chuireadh creidimh mhòran bun os ceann. Oir 'an àite Chrìosd, agus 'an àite Dhé ann an Chrìosd a' deanamh an t-saoghail réidh ris féin, agus ùmhlachd a' chreidimh a tha 'leantuinne sin a réir an t-soisgeil, thug an dream so a steach faoin-sgeulachd agus sloinntearachd gun chrìch, maille ri ìomadh dia coimheach a rinn iad a chomh-nasgadh r'a chéile; mearachdan a chrìochnaich a thaobh cleachdaidh ann an so,—gur e'bha ann an Chrìosd solus agus eòlas éigin a chòmhnuich amta féin, trid an d'rinneadh iad coimhlionta—is e sin, a thug air falbh gach uile eadar-dhealachadh maith agus uile, agus a thug saorsa dhoibh ni sam bith a b' àill leò a dheanamh, gun mhothachadh peacaidh, no eagal peanaìs. B'e so an ceud dòigh air an d' thug Satan ionn-

suidh air creidimh na h-eaglais, cadhon, le bhi 'eur suas soluis agus eòlais a bha deanamh dhaoine coimhionta, an àite pearsa Chrisod. Agus cha-n'eil fios againne nach e so aon de na dòighibh deireanach air an toir e lùmh chum na crìche ceudna. Cha mhò a dheanamaid iomradh idir air na faoin-bheachdaibh mìlteach so a bha 'nan luidh a' grodadh ann an uaigh na di-chuimhne, ré ionadh linn, mur bitheadh cuid ag oidhirpeachadh an ath-bheothlachadh a ris, gu h-àraidh mar a bha iad a' bualadh an aghaidh creidimh agus eòlais pearsa Chrisod.

2. Chaidh Satan an ceann na h-oibre ceudna leo-san a bha 'g àicheadh nàdur a dhiadhachd—is e sin, a thaobh brìgh, a bha 'g àicheadh gu'm bu Mhac an Dé bheò e, am bunait sin air am bheil an eaglais air a togail. Agus bha dà sheòrsa ann dhiubh so:—

(1.) Iadsan a bha 'g àicheadh gu soilleir agus gu follaiseach gu'n robh bith riann aig a phearsa mu'n do ghabhadh anns a' bhroinn e, agus mu'n d'rugadh e o'n Oigh naomh. B'ann diubh so a bha na h-Ebionaich, na Samosataich, agus na Photinianaich.* Oir bha iad uile a' cumail a mach nach robh ann ach duine a mhaìn, ged a bha cuid dhiubh ag aideachadh gu'n do ghineadh e agus gu'n d'rugadh e o'n Oigh air dhoigh miorbhuileach; agus gu'm b'e sin an t-aobhar gu'n goirteadh Mac Dhé dheth. Bha so a' bualadh calg-dhireach an aghaidh na carraige sìorruidh, agus a' cur bunait gaineimh na h-àite. Oir cha-n fhearr na sin a' chuid a's barraichte de nàdur na daonnachd mar bhunait do'n eaglais, mur 'eil aonadh aige ris an diadhachd. Bha mòran anns na làithibh sin ag imeachd anns na slighibh cronail sin; gidheadh sheas bunait Dhé daingean, agus cha do ghluaiseadh an fhìor eaglais dheth. Ach gidheadh, an deigh cho liuthad linn a dhol sheachad, tha na h-innealan ceudna air an gnàthachadh a ris 'na h-aghaidh. Tha an seann namhaid a' gabhail a' chothruim, air do aingidheachd agus do Dhia-àicheadh a bhi 'meudachadh 'nam measg-san d'an goirce Chrisdaidhean, gu bhi 'eur creidimh na h-eaglais bun os ceann leis na meadhonaibh ceudna, agus sin le barrachd seòltachd na rinn e roimh, anns na Socinianaich. Oir is coimh-ionann an creidimh-san, no mar is fearr a dh' fheudar a ràdh, am mì-chreidimh, a thaobh pearsa Chrisod, ri sin a dh' ainmicheadh roimh. Agus an nì sin a tha ginealach dìomhain agus macnusach a' moladh 'nan reusanachadh chealgach, cha nì sam bith eile e ach sin air an d' thugadh buaidh leis an eaglais anns na ceud linnibh, ann an saobh-chreidimh iona-lubach nan Samosataich, nan Photinianach, agus mhinntir eile. Agus tha so 'na dh-carbhadh nach 'eil Satan gun aithne aige air oibreachadh an dorchadais

* Saobh-chreidich a bha 'eur dragh air eaglais na h-àirde n-Ear anns na ceud linnibh.—EAD.

agus an diomhanais sin ann an aigne truailidh sin inntinnean dhaoine, trid am bheil iad air an aomadh gu bhli 'deanamh taire air diomhaireachd an t-soisgeil. Cò a shaoileadh gu'm bitheadh seann mhearachdan cronail nan Samosatach, agus nam Photinianach, agus nam Pelagianach, 'an aghaidh cumhachd agus gràis Chrìosd, agus a chuireadh air cùl o chionn iomadh linn le tàir, a ris a' togail an ceann cho àrd agus cho buadhach as a tha iad a' deanamh air an là 'n diùgh? Ach tha mòran dhaoine, cho fad as is léir dhomh-sa, air a samhail sin de mhi-thoil a thoirt do Chrìosd Dhé, as gu bheil na h-uile ni a thaobh a phearsa, agus a Spioraid, agus a ghràis, 'na ghràineileachd dhoibh. Cha-n e easbhuidh tuigse ann am breithneachadh theagasg-an a tha 'giùlan an leithide so a thaobh, ach fuath a bhli aca do na teagasgaibh féin. Agus cha-n 'eil ni sam bith de'n ghnè so nach dean nàdur truailidh a chuideachadh gus a' cheum a's àirde 'na chomas

(2.) Bha iad ann a bha 'cur an aghaidh nàduir a Dhiadhachd, ann an rathad a bhli 'ga chur an céill air dhòigh eile na sin anns an robh creidimh na h-eaglais a' foiseachadh. B' ann diubh so a bha na h-Arianaich, anns an robh geatachan ifrinn aon uair coltach ri buaidh fhaotainn. Oir is beag nach robh an saoghal gu léir aig an robh an t-aideachadh air an giùlan air falbh a dh' ionnsuidh a mheallaidh sin. Ann am briathraibh bha iad ag aideachadh a phearsa dhiadhaidh; ach ann an cur chrìochan mu'n aideachadh so, bha iad ag ràdh gu'n robh an nàdur diadhaidh a bha aige air a chruthachadh air tùs le Dia á neo-ni; anns an robh toibheum dà-fhillte,—'ga àicheadh mar an Dia fìor, agus a' deanamh dé de chreutair. Ach anns gach ionnsuidh dhiubh so, bha naimhdeas gheatachan ifrinn 'an aghaidh na h-eaglais a' bualadh air a' chreidimh a bha ann am pearsa Chrìosd mar Mhac an Dé bheò.

(3.) Le cuid eile bha nàdur a dhaonnachd air' àicheadh—oir cha d'fhag Satan clach gun tionndadh ann an leantuinn a rùin. Agus is e a bha air aire anns na nithibh so gu léir, a bhli 'cur suas Chrìosd bréige 'an àit a' Chrìosd sin a b'e aram Mac an duine agus mar an ceudna Mac an Dé bheò anns an aon phearsa. Agus ann an so rinn e inntinnean dhaoine a lionadh le faoin-bheachdaibh gun chrìch. Bha cuid ag àicheadh gu'n robh fìor nàdur duine idir aige,—nach robh ann ach faileas, no cruth agus coslas duine, anns an robh an diadhachd 'ga cleachdadh féin; cuid gur h-i feòil néamhaidh o'n d'rinneadh e, a thugadh o'n àirde, agus a bha 'na h-earrann—mar a bha cuid ag ràdh—de nàdur na diadhachd. Bha cuid a' cumail a mach nach b'e anam reusonta mar a tha againne a bha 'cur beatha 'na chorp, ach oibreachadh neomheadhonach na Diadhachd, a bha do'n chorp a bha aige 'an àit anama beò; agus cuid eile gu'n robh an fheòil a bha aige de

nàdur neo-chorporra, neo-thalmhaidh, a bha fa dhèoidh air a thionndaidh a steach do'n ghréin ; le h-ìomadh mealladh ain-diadhaidh eile d'an leithidibh sin. Agus cha-n'eil ar là féin as eugmhais ìomadh oidhirp aig am bheil mar chrìch a bhì 'cur làimh ann am fìrinn a dhaonnachd ; cha mhò a tha fios agam cìod anns an chrìochnaich cuid de bheachdaibh neonach mu nàdur nan corp glòraichte, a tha o cheann ùine ghearr air togail cinn. Is e rùn Shatan anns na faoin-bheachdaibh cronail so gu léir, a bhì 'sgaoil-cadh na daimhe sin a tha eadar Crìosd ann an nàdur a dhaonnachd agus an eaglais, air am bheil a slàinte gu h-ìomlan an crochadh.

3. Rinn e naimhdeas robh gharg a dhùsgadh suas an aghaidh an aonaidh phearsanta, no aonadh an dà nàdur so anns an aon phearsa. Rinn e so ann an saobl-chreidimh nan Nestorianach, a chur mòr dhragh air an eaglais air son ùine fhada. Bha iad so ag aideachadh gu'n robh nàdur na diadhachd aig an Tighearn Iosa Crìosd, agus gu'm b'è Mac an Dé bheò e, cadhon mar sinn féin. Ach bha iad ag àicheadh an aonaidh phearsanta eadar an dà nàdur so. Bha aonadh eatorra, bha iad ag ràdh, ach bha e 'coinhi-sheasamh a mhain ann an gràdh, ann an cumhachd, agus ann an cùram. Rinn Dia e féin 'fhoillseachadh, bha iad ag ràdh, ann an rathad ro chomharaichte agus ro chumhachdach anns an duine Iosa Crìosd—bha meas agus gràdh àraidh aige dha, agus bha e 'ga chleachdadh féin ann mar nach robh e deanamh ann an neach sam bith eile. Ach gu'n do ghabh Mac Dhé ar nàdur a dh'ìomnsuidh aonaidh phearsanta ris féin, trid an robh Crìosd gu h-ìomlan 'na aon phearsa, agus na h-uile gnìomh a choinhilion e mar eadar-mheadhonnair 'nan gnìomharaibh an aoin phearsa sin, a bha 'na Dhia agus 'na dhuine—bha iad ag àicheadh so. Agus ged a mheastadh gu'n robh mòran fìrinn air aideachadh leis a' bheachd chronail so, gidheadh bha bunait na h-eaglais air a chur bun os ceann leis cho éifeachadh ri aon air bith a dh'ainmicheadh roimh. Oir, mur 'eil diadhachd agus daonnachd Chrìosd a' deanamh suas aoin phearsa, cha d' rinn e gach nì a rinn e air ar son-ne ach mar dhuine a mhain—a bhitheadh gu h-ìomlan neo-fhoghainteach air son slàinte na h-eaglais, agus cha bhitheadh Dia air a ceannach le fhuil féin. A réir coslais, tha cuid 'nar measg air an là 'n diugh, aig am bheil a' bheachd cheudna mu phearsa Chrìosd. Tha iad ag aideachadh fìor dhaonnachd an duine Iosa Crìosd. A mhain gu bheil iad ag ràdh, gu 'n robh am Focal sìornidh anns an duine Iosa Crìosd agus maille ris, anns an aon seadh anns am bheil e maille ri creidich eile, ach gu'n robh e ann-san ann an tomhas foillseachaidh agus cumhachd a bha barraichte. Ach ged a tha oidhirp dhùchiollach air a cleachdadh anns na nithibh so, chum a bhì 'cur croicinn nuaidh na fìrinn air seann mhearachdaibh, tha rùn

Shàtain an nì ceudna anna uile—cadhon, a bhi bacadh do'n eaglais a bhi air a togail air a bunait iomchuidh féin. Agus bithidh na nithe so air an toirt fainear air dhòigh araidh an déigh so.

Ann a bhi 'g ainmeachadh nan eisempleir so, is e 'tha gu sòn-ruichte air m'aire, a bhi dearbhadh gu h-aithghearr, gu'n robh prìomh naimhdeas gheatachan ifrinn a ghnàth air a chleachdadh 'an aghaidh na h-eaglais, ann an rathad a bhi bacadh a togail, tre chreidimh, air pearsa Chrìosd.

Bhithheadh e furasd a dhearbhadh mar an ceudna nach 'eil nì sam bith eile ann an aidmheil an fhàidh-bhriège, a bha riamh 'na bhuille ro ghoirt do'n aideachadh Chrìosdaidh, ach dà dhòigh so an ainneirt agus na foille air an cur 'an comh-bhoinn 'an aghaidh pearsa Chrìosd.

Tha e fìor, an déigh so uile, gu'n d' thug Sàtan ionnsuidh, ann an rathad eile, air teagasg dhreuchdan agus gràis Chrìosd, maille ri aoradh Dhé ann, a thruaileadh. Agus bhuaidhaich e cho mòr a thaobh chuid, as gu bheil an ionnsuidh a thug e air crìoch-nachadh ann an cùl-sleamhnachadh sgriosail agus ana-crìosdail; air nach 'eil sinn gu bhi labhairt.

Ach rachamaid air ar n-aghaidh a dh' ionnsuidh sin a's e ar gnothuch àraidh féin. Tha an olair cheudna sin a chuireadh an céill a' dol 'an gnìomh fathast. Is iad pearsa Chrìosd, agus creidimh na h-eaglais ann agus a dàimh ris, maille r' a togail suas air, chum beatha agus tèaruinteachd da thrìd, na nithe an aghaidh an bheil naimhdeas gheatachan ifrinn fathast air a chleachdadh. Oir,—

1. Tha e aithnichte cia cho seòlta as a tha na Socinianaich a' cur thuige an naimhdeis an aghaidh nàduir a dhiadhachd agus a phearsa. Tha e mar an ceudna soilleir do na h-uile d' am bheil an diadhachd air dhòigh sam bith 'na cùram, cìod an leasachadh a tha am mì-chreidimh-san a' faotainn gach aon là, agus mar a tha inntinnean dhaoine gun àireamh ag aomadh chum an slighean claona. Ach shaothraich sinn a cheana ann an àit eile anns a' chonnsachadh so.

2. Tha mòran ann, ged nach 'eil iad ann am briathraibh ag àicheadh a phearsa dhiadhaidh, gidheadh a tha air fàs neo-aireil agus mì-chùramach da thaobh. Tha diadhachd nàdurra, no bhi gun diadhachd idir, nì's taitneiche leò na creidimh ann an Dia tre Iosa Crìosd. Tha iad ro lionmhor nach aidich gu bheil feum do nì sam bith anns an diadhachd, nach foillsichear dhuinn le solus nàduir, maille ri dleasdanas modhannail sin an treibhdhireis agus na còrach a dh' ionnsuidh am bheil e 'gar treòrachadh. Gach nì a tha os ceann comasan nàduir agus reusoin, tha e air a chur air cùl mar dhiomhaireachd agus amaideachd do-thuigsinn. Tha iad

a' meas gur e pearsa agus gràs Chrìosd ceann-fàth gach connsachaidh a tha anns an diadhachd. Feudaidh daoine bhì air an treòrachadh do shonas sìorruidh maith na's leòir as an euguhais, le beachdaibh coitcheinn mu Dhia agus m'a mhaithreas. Dh'fhoghaime iad mu'n d' thàinig e idir 's an fhèidil, agus e'arson nach fòghnadh iad fathast air bhì dha a nis air nàmh.

3. Tha cuid a tha air aidmheil creidimh a shuidheachadh ann an rathad as gu bheil e gle mhi-chinnteach an d'fhag iad àit sam bith do phearsa Chrìosd ann no nach d'fhag. Oir, cha-n e mhàin a bhì 'g àicheadh aonaidh phearsanta a dhà nàdar, tha iad mar an ceudna a' cur sin uile as leth solais a tha anna fèin, nach oibrich Dia ach a mhàin tre Chrìosd mar eadar-mheadhonair. Cha-n'èil fios agam ciod iad cleachdaidhean an inntinnean anns an leth a stigh, a thaobh creidimh agus muinghlin ann; ach is beag nach 'èil e air a dhùnadh a mach gu h-ìomlan o'n aidmheil a tha iad a' deanamh o'n leth a muigh.

4. Tha cuid eile aig am bheil aideachadh gle àrd anns an diadhachd, agus nach 'èil a' cur chlaon-bheachdan sam bith an céill a thaobh teagaisg pearsa Chrìosd, gidheadh nach 'èil a' taisbeanadh a' chùrain sin d' a thaobh a tha air 'àithneadh anns an t-soisgeul. Uaith so tha cho liuthad leabhair air an sgrìobha'lh 'nar measg air cleachdadh faicsinneach na naomhachd, agus dleasdanais na h-ùmhachd, agus sin ann an cainnt shnas-briathrach, agus le reusanachadh cudthromach, anns nach coinnich sinn ri nì sam bith, ach ro bheag, mu Iosa Crìosd 'na eadar-mheadhonaireachd no na ghràs. Seadh, is iongantach mur bi nì-èigin air a labhairt anna ann an rathad cronachaidh orra-san a tha 'meas gur h-iad so eridhe agus beatha 'na fìor diadhachd. Ann am breithneachadh na muinntir so, cha-n 'èil tairbhe sam bith ann an nìthibh Chrìosd, saor o eisimpleir a chaithe-beatha air thalamh, ann an cur air aghaidh na naomhachd agus na h-ùmhachd soisgeulaich. A thaobh iomadh leabhair de'n nàdur so, feudar a ràdh mar a thubhairt neach fòghlumta mu aon a sgrìobhadh o shean, "Bha iomadh nì taitneach agus ion-mholta ann, ach cha robh ainm Iosa r'a fhaotainn ann."

5. Coimh-fhreagarrach ri aomadh faicsinneach so inntinnean dhaoine gu bhì dearmad Chrìosd, anns an diadhachd sin a tha iad a' dealbh dhoibh fèin, tha sanasan cumartach agus ainnheasach air an leagadh a mach 'nam measg a thaobh an àit a bhuineas da 'nar smuaintibh. Mar, (1.) Gu bheil iad a' feòrach gu ladarna, "Ciod am feum a tha idir do phearsa Chrìosd 'nar diadhachd?" Is i so aon do cheisidibh dhaoine a tha 'smuaineachadh gu feud nì sam bith a bhì anns an fhìor diadhachd anns nach 'èil àit aig pearsa Chrìosd—mar nach b'è so a bhla 'cur anam' agus beatha anns an ìomlan, agus a bhla 'toir a chumadh àraidh fèin do'n

aideachadh Chrisodail—mar gu'm bitheadh ar n-aidmheil a' giùlan sochair, no gràis, no tràcair, no glòire d'ar n-ionnsuidh o Dhia, nach robh air 'fhaotainn tre phearsa Chrìosd—mar gu'm bitheadh aon dleasdanas a bhuineas do'n diadhachd air a choimhlionadh leinne ann an rathad taitneach do Dhia, gun dàimh idir a bhi aig an dleasdanas sin ri pearsa Chrìosd, agus mar gu'm bitheadh aon fhìrinn a bhuineas do'n chreidimh Chrìosdail, nach robh ann an coimh-cheangal r'a phearsa. Tha an samhuil so a cheisdibh ladarna, maille ris gach freagradh diomhain a bheirear orra, a' leigeadh ris gu soilleir ciod a' ghnè eòlais a tha aca-san a tha 'gan cur, air Chrìosd féin, air am bheil iad a' deanamh tàir' ann am muinntir eile, no air a shoisgeul, a tha iad a' leigeadh orra a bhi 'creidsinn. (2.) Tha samhladh fanoideach de dhiadhachd air a dhealbhadh leò, chum a bhi 'taisbeanadh amaideachd na muinntir sin a tha 'miannachadh a bhi 'fòghlum inntinn agus toil Dé ann agus trid a phearsa. (3.) Tha iomadh beum inisgeach air a thoirt dhoibh-san a tha 'tagradh gur ni neo-sheachanta eòlas Chrìosd, mar gu'm bitheadh feum an t-soisgeil air a chur air cùl leò ann a bhi deanamh sin. (4.) Ma dh' aidichear gràdh do pearsa Chrìosd, tha sin air a chàineadh, mar fhaoineas smuairceanach luchd nan inntinn euslainteach agus laga. (5.) Cha-n fheudar aonadh sam bith aideachadh eadar an Tighearn Iosa Chrìosd agus 'eaglais ach sin a mhain a tha o'n leth a muigh ann an laghannaibh agus ann an reachdaibh a riaghlaidh. Tha iomadh ni eile d' an leithidibh so air an tagradh, a tha tarcuiseach air a ghldir, agus 'an aghaidh creidimh na h-eaglais; nithe nach do labhradh le neach sam bith riamh o leagadh bunait na h-eaglais Chrìosdail, nach robh ag aideachadh mearachd aingidh éigin gu follaiseach a thaobh a phearsa. Agus cha-n 'eil teagamh idir agam nach fheud daoine air uairibh a bhi air an ribeadh ann an iomadh beachd chlaon m'a phearsa, le ni's lugha de chiont dhoibh féin, agus le ni's lugha a dh' oilbheim do'n diadhachd, na bhitheas air an làmbaibh-san a tha 'ga aideachadh ann an rathad a tha 'ga spuinneadh d'a ghldir gu h-iomlan, a thaobh ar gnothuich-ne ris ann an cleachdadh ar n-umhlachd do Dhia. Na nithe so thoill sinn a bhi 'faicinn agus a' cluinntinn.

6. Tha "searmonachadh Chrìosd" air teachd gu bhi 'na fhocal maslachaidh agus tàire; cha mhò is urrainn cuid, mar a their iad, a thuigsinn ciod is ciall da, mur e inneal a ta ann a ghnàthaichear gu bhi 'ruagadh gach uile shearmonachadh reusonta, agus mar sin gach uile mhodhalachd agus stuamachd bhàrr aghaidh na talmhainn.

7. Tha na nithe so gu léir a' eriochnachadh agus a' coinneachadh anns a' chaithe-beatha mhi-naomh agus eagalach sin, agus anns an dearmad sin air uile dhleasdanas an t-soisgeil, agus anns

an tarcuis sin air uile ghràsaibh an Spioraid maille r'an toraidhibh gu léir, chum am bheil iadsan, ann an iomadh àit, de'n goirear Crìosdaidhean mar is tric air an toirt thairis. Cha-n 'eil fios agam nach bitheadh e nì's mò chum onoir Chrisod, gu'n deanadh a' mhuinntir so 'ainm 'àicheadh gu follaiseach, na gu'm bitheadh iad a' taisbeanadh 'nan cleachdadh an tarcuis a tha iad a' deanamh air 'nan cridhe.

Tha e soilleir do na h-uile aig am bheil a bheag sam bith de chùram mu shoirbheachadh na h-eaglais, gu bheil Sàtan fathast ag oidhirpeachadh, air na dòighibh so agus an samhail eile, a bhi 'ga cur bun os ceann, ionnus nach bitheadh i gu bràth air a togail air a' charraig shiorruidh. Agus (ciod sam bith smuaintean a dh' fheudas a bhi aig muinntir eile mu shuidheachadh so nithe anns an t-saoghal) cha-n 'eil fios agam-sa cionnus a dh' fheudas neach sam bith a tha 'gràdhachadh an 'Tighearn Iosa ann an treibhdhreas—gu h-àraidh iadsan a ghairmeadh gu bhi 'ga chur an céill agus gu bhi 'ga thaisbeanadh do dhaoineibh ann an dreuchd na minis-treileachd—iad féin a ghiùlan gu dileas dha, gun am fianuis a thogail an aghaidh nan nithe so, agus gun an uile dhìchioll a chleachdadh gu bhi cur stad air a chlaonadh choitchionn so o fhìor bhunait na h-eaglais; cha mhò a bhitheas e furasda dhoibh féin a chur an céill. Agus ri aghaidh nam beachdan eugsamhuil so a tha m'a thimchioll, agus an naimhdeas sin a thaisbeanar dha, cha-n 'eil nì sam bith a's feumaile na gu'n deanamaid air n-aidmheil 'ath-nuadhachadh agus a dhaingneachadh uime—mar Mhac an Dé bhè—'a' charraig sin a mhaire air am bheil eaglais na muinntir sin air a stéidheachadh agus air a togail a bhitheas air an tèarnadh.

Uime sin, bithidh beagan nithe mu phearsa Chrisod, ann an coimh-cheangal ri aideachadh Pheadair, agus an gealladh a thugadh 'na lorg—anns an do chuireadh an céill e mar aon bhunait na h-eaglais—air an toirt fainear anns an teagasg a leanas. Agus an Ti sin a dh' òrduich neart a beul naoidhean agus chiochran, mar a thug e comas a bhi 'cur an céill nan smuaintean bochda agus diblidh so m'a ghlòir, is urrainn e mar an ceudna onoir dha féin a thoirt a steach d'an trid ann an cridheachaibh na muinntir a tha creidsinn. Agus tha beagan nithe a's éigin duinn a roimh-bheachdachadh, ann an rathad coitchionn, a thaobh ar ruin. Mar,—

1. Na h-eisempleirean a bheir sinn seachad a thaobh tairbhe pearsa Chrisod agus an t-àit a bhuineas da anns a' chreidimh Chrisodail, no mar is esan am bunait air am bheil an eaglais air a togail, cha bhi iad ach tearc: agus theagamh nach iad sin féin na h-eisempleirean a's comharaichte agus a's inbheiche a dh' fheudadh muinntir eile aig am bheil barrachd gliocais agus tuigse spioradail a thoirt air an aghaidh. Ach, gu cinnteach, cò idir a ghabhas os

làimh a bhi cur an céill na prìomh eisempleirean de thoradh domheasrachaidh so gliocais Dhé? “Ciod a's ainm dha? agus ciod e ainm a mhic, ma tha fhios agad?” Gnàth-fhoc. xxx. 4. Faic Isa. ix. 6. Is leòir dhuinn seasamh ann an cleachdadh an iongantais naoimh, air tràigh a' chuain do-rannsachaidh so, agus a bhi 'dioghluim, rann air roinn, anns an ionmhas dhiadhaidh sin a thaisgeadh ann am focal na firinn.

2. Cha-n 'eil sinn air dhòigh sam bith a' gabhail os làimh a bhi 'rannsachadh a dh' ionnsuidh ìochdair no doimhneachd earrainn sam bith de dhìomhaireachd mhòir so na diadhachd, “Dia air 'fhoillseachadh anns an fhèidil.” Tha iad gu h-ionmhan do-rannsachaidh anns a' bheatha so do'n inntinn a's barraichte soluis. Is ann aig Dia a mhain a tha fios ciod air an ruig sinn d' an taobh anns an t-siorruidheachd. Cha-n 'eil e nar comas anns na nithibh so, eadhon le'r sgrùdadh a's dìchiollaiche, “an t-uile-chumbachdach fhaghail a mach gu h-ionmhan.” Cha robh so 'an comas nam fàidhean o shean, cha mhò a tha e nis 'an comas nan aingeal, leis am miam a bhi beachdachadh air na nithibh so, 1 Phead. i. 10-12. A mhain gu'n toir sinn oidhirp air a bhi taisbeanadh do chreidimh nan naomh ni-éigin de na bheil air 'fhoillseachadh gu soilleir anns an Sgrìobtuir—a' nochdadh ciod an seadh anns an e pearsa Chrìosd aon bhunait na h-eaglais.

3. Anns an teagasg a leanas cha ghabh sinn gnothuch gu neo-mheadhonach riu sin a tha cur 'an aghaidh pearsa Chrìosd agus a tha 'ga àicheadh. Rinn sinn a cheana e ann an rathad nach urrainn iadsan a fhreagradh. Ach is e bhitheas 'nar n-aire a bhi 'dearbhadh na firinn orra-san a tha, aon chuid ann an teagasg, no ann an cleachdadh, ann an aineolas, no ann an rùn—aig Dia tha fios co aca, cha-n 'eil fios agamsa—ag oidhirpeachadh a bhi 'lagachadh creidimh na h-eaglais ann an dlùth-leantuinn ris a bhunait so; agus sin am feadh a tha iad féin ag aideachadh na firinn o'n leth a muigh. Gidheadh, cha-n 'eil àite sam bith aca so maraon 'na mo smuaintean, 'an coimeas ri teagasg agus togail suas na muinntir sin a tha 'gràdhachadh an Tighearn Iosa Chrìosd ann an treibhdhireas.

CAIBIDEIL III.

Pearsa Chrìosd prìomh Thoradh do-labhairt Gliocais agus Maitheis Dhe—
Uime sin, aobhar neo-mheadhonach na fìor Dhiadhachd gu h-iomlan—
An Seadh anns am bheil e mar sin.

Is e pearsa Chrìosd prìomh thoradh glòrmhor agus do-labhairt gliocais, agus gràis, agus cumhachd na diadhachd ; agus uime sin, bunait neo-mheadhonach gach uile chreidimh agus aoraidh a tha taitneach do Dhia. Is e nàdur na Diadhachd ann fèin prìomh aobhar, agus bhunait, agus chuspair an aoraidh dhiadhaidh gu h-iomlan. Tha e gu léir an crochadh air a bhi 'gabhail Dhé mar Dhia dhuinn fèin ; ni a's e an ceud àithne. Oir cha-n 'eil ni sam bith eile anns an aoradh dhiadhaidh gu léir ach an cleachdadh sin a tha mar fhiachaibh o chreutairibh reusonta do nàdur na Diadhachd, maille ris na h-òirdheirceis neo-chrìochnach a bhuineas dha. Is e a bhrìgh a bhi 'glòrachadh Dhé mar Dhia ; air do'n dòigh anns am bheil sin deanta a bhi air a riaghladh le toil fhoillsichte Dhé. Gidheadh cha-n e bith na Diadhachd ann fèin aobhar *neo-mheadhonach* an aoraidh dhiadhaidh. Ach is e *foillseachadh* a bhith so 'na òirdheirceis glòrmhor air am bheil inntinnean nan creutair reusonta gu neo-mheadhonach a' faotainn cleachdaidh, agus leis am bheil iad air an cur fo fhiachaibh a bhi 'g iocadh gach uile urraim agus aoraidh dhiadhaidh a tha dlìgheach dha a bhi faotainn, agus a tha neo-sheachanta do bhrìgh ar dàimh dha. Air do'n fhoillseachadh so a bhi aon uair air a dheanamh, chuireadh na h-uile creutair aig am bheil nàdur tuigseach d'am bheil e comasach beachd a ghabhail air, fo fhiachaibh neo-sheachanta gach uile urram agus glòir a thoirt do Dhia.

Is iad gnìomhanan agus toraidhean o'n leth a muigh a mhain anns an urrainn am foillseachadh so a bhi deanta. Oir, ann fèin, tha nàdur na Diadhachd folaichte o shùilibh nan uile bheò, agus tha a chòmhnuidh anns an t-solus sin a dh' ionnsuidh nach fheud creutair sam bith teachd. Uime sin, rinneadh am foillseachadh so le Dia, anns a' cheud àite, ann a bhi 'cruthachadh nan uile nithe à neo-ni. Air bhi dha an duine fèin a chruthachadh, le buadhaibh reusonta agus tuigseach 'na nàdur, agus le coguis a bha 'deanamh fianuis gu'm b' iochdaran e do Dhia ; agus air bhi dha na h-uile ni eile a chruthachadh mar an ceudna, leis an robh glòir a ghliocais

agus a mhaitheis, agus a chumhachd, air an cur an céill,—b'e so o thùs, agus is e so fathast, bunait neo-mheadhonach gach uile aoraidh *nàdurra* do Dhia. Agus tha glòir a' chruthachaidh so ann an comh-chòrdadh iomlan ri meadhonaibh agus ri doighibh foillseachaidh na Diadhachd, 'na bith, 'na h-òirdheirceis, agus 'na buadhaibh. Agus far am bheil tàir air a deanamh air an *fhoillseachadh* a rinneadh ann—far am bheil e air a dhearmad, tha sin deanta air Dia fèin, mar a tha an t-abstol a' cur 'an céill,—Rom. i. 18-22.

Ach 'am measg uile thoraidhean nan òirdheirceas diadhaidh, is e comh-shuidheachadh pearsa Chrìosd mar bhunait an dara cruthachaidh, agus mar “Dhiomhaireachd na Diadhachd,” a tha toirt barrachd do-labhairt ann an glòir. Cha-n 'eil sinn a' labhairt m'a phearsa dhiadhaidh ann fèin a mhain; oir bha bith agus pearsantachd eadar-dhealaichte a' Mhic air am faotainn tre ghnìomh sìorruidh ann an nàdur na Diadhachd ann am pears' an Athar, no o'n ghineamhuinn sìorruidh—a tha neo-sheachanta do nàdur na Diadhachd,—gnìomh anns nach do chruthaichheadh agus anns nach d' oibrichheadh ni sam bith as ùr o'n leth a muigh. Anns an t-seadh so cha robh, agus cha-n 'eil, am Mac 'na thoradh a' ghliocais agus a' chumhachd dhiadhaidh, ach is e gliocas agus cumhachd sìorruidh Dhé fèin e. Ach tha sinn a' labhairt uime a mhain mar a ghabh e ar nàdur a dh' ionnsuidh aonaidh phearsanta ris fèin. Bha a ghineamhuinn ann am broinn na h-Oighe, a thaobh fìor bhrìgh na daonnachd, 'na thoradh mhìorbhuileach cumhachd na Diadhachd. Ach ann an so tha ni a tha os ceann nan uile mhìorbhuilean, agus nach urrainn a bhì air 'ainmeachadh orra,—eadhon, gu'n do bhacadh do nàdur sin na daonnachd bith a bhì aige ann fèin, le bhì air a ghabhail a dh' ionnsuidh aonaidh phearsanta ri Mac Dhé, anns a' cheud thiotadh anns an do ghineadh e. Is dìomhaireachd so de ghnè cho àrd os ceann uile oibre a' chruthachaidh agus an fhreasdail, as nach d' fhagadh coimeas idir dha 'am measg nan gnìomharan a's ro mhìorbhuilich a tha ann. Ann an so rinn Dia uile bhuadhan a nàduir a ghlòrachadh, 'gan cleachdadh ann an rathad gliocais, agus gràis, agus ìrioslachd neo-chrìochnaich. Tha doimhneachdan na dìomhaireachd so gu h-iomlan do-mheasrachaidh do inntinnibh cruthaichte, cha-n fheudar an tomhas ach leis an tuigse sin a tha neo-chrìochnach. Thugadh na h-uile ni eile gu bith le focal cumhachd o bheul Dhé. Thubhairt e, “Bitheadh solus ann, agus bhà solus ann.” Ach a mheud 's gu'n do ghabhadh ar nàdur ann an aonadh phearsanta ri Mac Dhé,—gu'm bith-eadh comh-shuidheachadh so an aoin pearsa cheudna ann an dà nàdur a tha cho neo-chrìochnach 'nan eadar-dhealachadh o chéile ri Dia agus duine—ionnus gu'n do chruthaichheadh an Dia sìorruidh ann an ùine, gu'n d' rinneadh an Neo-chrìochnach crìochnach,

agus an Neo-bhàsmhor bàsmhor, gidheadh a' fantuinn siorruidh, agus neo-chrìochnach, agus neo-bhàsmhor—is e so, tha sinn ag ràdh, sàr-thoradh òirdheire sin gliocais, agus maitheis, agus cumhachd na Diadhachd, anns am bi Dia air a chliùthachadh agus air a ghlòrachadh, gu saoghal nan saoghal. Ann an so thugadh a steach an t-atharrachadh mòr sin do shuidheachadh a' cheud chruthachaidh gu léir, trid an robh na h-ainglean beannaichte air an àrdachadh, Sàtan agus oibre gu leir air an tilgeadh sìos, an cinne-daoine air a thogail o'n leagadh eagalach a fhuair e, na h-uile ni air an deanamh nuadh, na h-uile nithe air nèamh agus air talamh air an deanamh réidh agus air an ath-chruinneachadh fo Cheann nuadh, agus saobhbheas glòire a teachd a steach do Dhia ann an tomhas gun choimeas os ceann sin a bha comasach do cheud shuidheachadh nan uile nithe a réir òrduigh nàduir.

Ann an labhairt mu'n dìomhaireachd so, tha an Sgrìobtuir air uairibh a' tarruing folaich air a h-aghaidh, mar ni anns nach comasach dhuinn sealltuinn a steach. Mar sin, a thaobh an aonaidh so a bha ann an comh-chuideachd a ghineamhuinn o'n Oigh, a dubhradh rithe, "Cuiridh cumhachd an Tì a's àirde sgàil ort," Lucas i. 35. Bha e 'na thoradh cumhachd an Tì a's àirde, gidheadh, a thaobh a nàduir, bha e folaichte o shùilibh dhaoine; agus, uime sin, an ni naomh sin a bha gu bhi air a bhreith, agus aig nach robh bith riamh ann féin, bha e gu bhi 'faotainn mar ainm "Mac Dhé," air a dheanamh 'na aon phearsa ris. Air uairibh tha ro mbeud na dìomhaireachd so air a chur an céill, agus an sin air 'Flàgail na chuspair ar n-iongantais naoimh, 1 Tim. iii. 16, "Agus gun amharus is mòr rùn dìomhair na diadhachd; dh' fhoillsich-eadh Dia 's an fheòil." Is dìomhaireachd e da rìreadh, a tha domheasrachaidh do gach uile chreutair a chruthaich-eadh. Air uairibh tha an dà nàdur air an iomradh ri taobh a chéile, chum gu'm bitheadh an t-eadar-dhealachadh a tha eatorra a' cur glòire an aoin phearsa ann am barrachd soluis, Eoin i. 14, "Rinneadh am Focal 'na fheòil, agus ghabh e còmhnuidh 'nar measg-ne." Ach ciod am Focal a bha ann an so? Am Focal sin a bha anns an toiseach, a bha maille ri Dia, agus a b'e Dia, leis an d' rinneadh na h-uile nithe, agus as eugmhais nach d' rinneadh ni sam bith a rinneadh; neach a b'e an solus agus a' bheatha. Rinneadh am Focal so 'na fheòil, cha b' ann le bhi 'g atharrachadh a nàdur no a bhith féin, cha b' ann le bhi 'caochladh brìgh na Diadhachd gu brìgh na daonnachd, cha b' ann le bhi 'sgur do bhi an ni sin a bha e, ach le bhi air a dheanamh an ni sin nach robh e, agus ann an gabhail ar nàdur-ne chum a bhi 'na nàdur ann féin, anns an do ghabh e còmhnuidh 'nar measg. Am Focal glòrmhor so, na seadh, neach a's e Dia, agus a chuireadh an céill le a shiorruidheachd agus a neo-chrìochnachd ann an oibribh a' chruthachaidh agus an

fhreasdail, “rinneadh e 'na fheòil,”—a tha 'cur an céill staid agus suidheachadh a's isle nàduir na daonnachd. Gun amharus, ma seadh, is mòr rùn-diomhair so na diadhachd! Agus anns an t-suidheachadh sin anns an d' fhoillsicheadh e gu faicsinneach mar a rinneadh e 'na fheòil, chunnaic iadsan d' an d' thugadh sùilean o'n àird “a ghlòir, mar ghlòir aoim-ghin Mhic an Athar. Air do'n Fhocal shiorruidh a bhí air a dheanamh 'na fheòil, agus air 'fhoillseachadh innte chunnaic iad a ghlòir mar ghlòir aoim-ghin Mhic an Athar. Cò an inntinn a mheasraicheas, cò an teang' a ni sgeul, air an earrann a's lugha de ghlòir a' ghliocais agus a' ghràis dhiadhaidh so? Mar sin mar an ceudna chuireadh r' ar n-aghaidh e, Isa. ix. 6, “Rugadh dhuinne duine-cloinne, thugadh dhuinne mac; agus bithidh an uachdaranachd air a ghualainn; agus goirear mar ainm dheth, Iongantach, Comhairliche, an Dia cumhachdach, an t-Athair shiorruidh, Priònusa na sìthe.” Goirear dheth, anns a' cheud àit, Iongantach. Agus is airidh air e, Gnàth-fhoc. xxx. 4. Is airidh da rìreadh e air an ainm Iongantach, air do'n Dia cumhachdach a bhí 'na dhuine-cloinne air a bhreith, agus an t-Athair shiorruidh a bhí 'na mhac air a thabhairt dhuinne.

Tha cuid 'nar measg a tha 'g ràdh, mur robh dòigh sam bith eile air son saorsa agus slàinte na h-eaglais, ach a mhain eadar-mheadhonaireachd Mhic Dhé ann an nàdur an duine, nach robh gliocas sam bith ann a bhí 'ga dhealbhadh. B'àill leis an duine fhaoim, gun amharus, a bhí glic, ged is ann mar loth asail fhiadhaich a bheirear e. Nach robh gliocas ann an dealbhadh an ni sin, air bhí dha air a choimhlionadh, nach d' fhàg do na h-uile gliocas cruthaichte ach cleachdadh an iongantais naoimh? Cò aig an robh fios inntinn an Tighearna anns an ni so, no cò a b' fhear-comhairle dha anns an obair so, anns an d' rinneadh an Dia cumhachdach 'na dhuine-cloinne air a bhreith, agus 'na mhac air a thabhairt dhuinne? Sguireadh ma seadh, uile smuaintean diomhain dhaoine; cha d' fhàgadh ni sam bith dhoibh, ach aon chuid pearsa diadhaidh Chrìosd a chur air cùl—mar a tha mòran a' deanamh chum an sgrios féin—no gu h-iriosal a bhí 'moladh diomhaireachd gliocais agus gràis neo-chrìochnaich Dhé ann. Agus feumar a theachd ghe ìosal ann am breth na carthannachd, ma mheasar gu bheil iadsan da rìreadh a' creidsinn gu'n d' rinneadh Mac Dhé 'na fheòil, nach 'eil beò gach là ann an cleachdadh an iongantais naoimh air mar thoradh a's ion-mholta gliocais Dhé.

Tha fianuis againn air glòir na diomhaireachd ceudna ann an àite eile, Eabh. i. 1-3, “Labhair Dia anns na làithibh deireannach so ruinne tre a Mhac, a dh'òrduich e 'na oighre air na h-uile ni, tre'n do chruthaich e fòs na saoghail; neach air bhí dha 'na dhealradh a ghlòire-san, agus 'na fhìor ìomhaigh a phearsa, a cumail suas nan uile nithe le focal a chumhachd, ghlan e ar peacaidhean

troimh féin. Tha air 'aideachadh gu'n do ghlan e ar peacaidhean le a bhàs, le e féin a thoirt suas ann do Dhia. Ach gu'm bitheadh so deanta trid-san tre'n do chruthaichheadh na saoghail, neach a's e fìor dhealradh na glòire diadhaidh, agus fìor ìomhaigh pearsa an Athar ann, a tha 'cumail suas agus a' riaghladh nan uile nithe le focal a chumhachd, agus trid an do cheannaich Dia an eaglais le 'fhuil féin, Gnìomh. xx. 28,—is nì so anns am bi e 'na chuis-iongantais tre'n uile shìorruidheachd. Faic Phil. ii. 6-9.

Ann an Isaiah caib. vi., tha e air a thaisbeanadh 'na shuidhe air caithir rìoghail, agus iomall trusgain a ghloire a' lìonadh an teampuill. B'e Mac Dhé a thaisbeanadh air a' mhodh so, agus sin mar a bha e gu teampull a dhaonnachd a lìonadh le a ghloir dhiadhaidh, 'nuair a ghabh lànachd na Diadhachd còmhnuidh ann gu corporra. Agus ann an so bha sè sgiathan aig na seraphim a bha frithealadh dha, le dithis chòmhdach iad an aghaidh, a' nochdadh am mi-chomais air a bhi 'g amharc a steach do dhìomhaireachd ghlòrmhoir a theachd 's an fhèil, rainn 2, 3; Eoin xii. 39—41, ii. 19; Col. ii. 9. Ach an uair a bha na spioradan frithealaidh ceudna, fo ainm cheruban, a' cuairteachadh rìgh-chaitheach Dé, ann am frithealadh a fhreasdail, a' riaghladh agus ag òrduchadh an t-saoghail, cha robh aca ach ceithir sgiathan, agus cha do chòmhdach iad idir an aghaidhean, air do chomas a bhi aca amharc gu seasmhach air glòir an fhrithealaidh sin—Esec. i. 6, x. 2, 3.

Is e so glòir a' chreidimh Chrìosdail—am bunait agus an stéidh a tha 'giùlan cudthruim an aitreibh uile—am freumh air am bheil e fàs. Is e so a tha 'cur beath' agus anam ann—anns am bheil e 'g eadar-dhealachadh o nì sam bith a bha anns an fhìor chreidimh roimh sin, agus anns am bheil e 'toirt barrachd ann an tomhas do-thuigsinn air na h-uile nì a tha gach uile chreidimh bréige 'g aideachadh. Ann an ceud staid neo-thruaillte agus fhìor-ghlan ar nàdur, bha an fhìor dhiadhachd 'na ceud shuidheachadh, ro òrdail, agus mhaiseach, agus ghlòrmhor. Air do'n duine 'bhi air a chruthachadh ann an ìomhaigh Dhé, bha e freagarrach agus comasach air a bhi 'ga ghlòrachadh mar Dhia. Ach cia b'e air bith tomhas na fìorfeachd a bhuilich Dia air ar nàdur, do bhrìgh nach d'rinn e 'aonadh ris féin ann an aonadh phearsanta, thuit an aitreabh sìos gu h-obann anns an duslach. A mheud 's nach do thogadh e air a bhunait so bha e buailteach do thuiteam. Rinn Dia a nochdadh ann an so, nach b' urrainn dàimh gràs-mhor sam bith eadar e féin agus ar nàdur-ne a bhi seasmhach agus maireannach, mur bitheadh e air a ghabhail a dh'ionnsuidh aonaidh agus bith phearsanta ris féin. Is e so, ma seadh, aon charraig agus stéidh neo-thuiteamach na dàimhe sin anns am bheil an eaglais a' seasamh do Dhia, nach urrainn, a nise, gu bràth a bhi air a sgaoileadh

gu buileach as a chéile. Tha ar nàdur air a dhaingneachadh gu siorruidh anns an aonadh sin, agus sinne féin mar an ceudna da thrìd, mar a chi sinn an déigh so. “Annsan tha na h-uile ni a’ coimh-sheasamh,”—Col. i. 17, 18; uime sin, cia b’e air bith maise agus glòir a bhuineadh do cheud shuidheachadh na diadhachd nàdurra, anns an dàimh a bha eadar Dia agus an duine, agus na h-uile ni eile da thrìd, cha robh maise no glòir sam bith ann an coimeas ri sin a tha toirt barrachd, ann am foillseachadh Dhé anns an fheòil—an Diadhachd agus an daonnachd air am foillseachadh ann an aonachd an aoin phearsa cheudna. Agus a mhead ’s gu’n d’thug Dia uachdaranachd do’n duine, ann an ceud shuidheachadh ar nàdur, “os ceann eisg na mara, agus os ceann eunlaith nan speur, agus os ceann na spréidhe, agus os ceann na talmhainn uile,”—Gen. i. 26, cha robh ann uile ach samhladh dorch de’n àrdachadh a thugadh d’ar nàdur ann an Crìosd—mar a tha an t-abstol a’ cur an céill—Eabh. ii. 6-9.

Bha an fhìor dhiadhachd anns an t-saoghal an déigh an tuiteim, araon roimh thabhairt an lagha agus ’na dhéigh sin; diadhachd a bha air a stéidheachadh agus air a fìlleadh suas anns an taisbeanadh dhiadhaidh. Agus a thaobh a glòire o’n leth a muigh—am frithealadh sin chum an do ghiùlaineadh i fo’n phàillion agus an teampull—bha so a’ toirt barrachd air sin a tha air a thaisbeanadh ann an òrduighibh an t-soisgeil. Gidheadh tha an creidimh Crìosdail, ar n-aidmheil shoisgeulach, agus suidheachadh na h-eaglais ann, a’ toirt barrachd gu mòr ann an glòir, ann am maise, agus ann am foirfeachd, air ni sam bith a bha comasach do’n fhrith-ealadh sin. Agur mar a tha so soilleir anns gu’n d’ rinn Dia ’na ghliocas, agus ’na ghràs, agus ’na ghràdh do’n eaglais, am frithealadh sin ’fhilladh seachad, chum frithealaidh an t-soisgeil a chur na àit, is amhuil sin a tha an t-abstol ’ga dhearbhadh—anns gach ’uile eisempleir chomharaichte—’na Litir chum nan Eabhruideach, a bha air a sgrìobhadh chum na crìche sin. Bha dà ni anns an diadhachd fo’n t-seann fhrith-ealadh;—an gealladh, ni a b’e a beatha; agus suidheachadh an aoraidh fo’n Lagh, anns an robh a glòir agus a maise o’n leth a muigh a’ coimh-sheasamh. Agus cha robh anna so araon ach neo-ni, gun bhrìgh sam bith anna féin, ach a mhain mar a bha iad a’ taisbeanadh agus a’ samhlachadh Chrìosd roimh-làimh, mar Dhia air ’fhoillseachadh anns an fheòil. B’ ann m’a thimchioll-san a bha an gealladh, agus cha robh ann an suidheachadh an aoraidh ach nithe a bha ’ga shamhlachadh. Mar sin tha an t-abstol a’ cur an céill,—Col. ii. 17. Uime sin, mar a bha an diadhachd sin gu léir a bha anns an t-saoghal an déigh an tuiteim air a stéidheachadh air gealladh oibre so Dhé, a bha gu coimhlìonadh ’fhaotainn ann an àm iomchuidh; is amhuil sin is e làn choimhlìonadh na h-oibre ceudna bunait a’ chreidimh Chrìosdail, agus

sin a tha 'toirt barrachd inbhe dha air na h-uile ni a bhi air thoiseach air. Tha an t-abstol a' cur so an céill, Eabh. i. 1-3, "Dia a labhair o shean gu minic, agus air iomadh dòigh ris na h-aithrichibh leis na fàidhibh, labhair e anns na làithibh dearannach so ruinne tre a Mhac, a dh'òrduich e 'na oighre air na h-uile ni, tre'n do chruthaich e fòs na saoghail; neach air bhi dha 'na dhealradh a ghlòire-san, agus 'na fhìor ìomhaigh a phearsa, agus a' cumail suas nan uile nithe le focal a chumbachd, 'nuair a ghlan e ar peacaidhean troimh féin, shuidh e air deas làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh."

Bha gach uile chreidimh meallta rianh a' leigeadh air dìomhair-eachdan a bhi ann. Agus mar is mò a b' urrainn daoine a dhealbh, no an diabhl a theagasg dhoibh, aig am bitheadh coslas dìomhair-eachd—mar a bha iomadh ni eagalach agus oillteil de'n nàdur sin a chuireadh air chois—is ann is mò a bha de mheas agus de urram air an taisbeanadh dhoibh. Ach cha robh e 'an comas uile sheòltachd Shàtain agus uile innleachd chridheachan dhaoine an coslas a bu lugha a dhealbh de'n dìomhaireachd so. Agus cha-n'eil e mi-choltach, mar a tha cuid a' meas, nach robh air aire an abstoil ann a bhi 'ga cur an céill, 1 Tim. iii. 16, a bhi 'cronachadh agus a' dìteadh nan dìomhaireachd amaideach a bha fo mhòr chliù agus mheas 'am measg nan Cinneach.

Ma ni sinn an dìomhaireachd ghlòrmhor so a thoirt air falbh, tha sinn a' rùsgadh a' chreidimh Chrisodail d' a ghlòir, agus 'ga ìsleachadh a dh' ionnsuidh sin a tha creidimh an fhàidh-bhreige a leigeadh air, agus sin a bha eaglais nan Iudhach da rìreadh a' mealtuinn.

Tha creidimh na dìomhaireachd so ag uaisleachadh na h-inntinn anns am bheil e,—'ga deanamh spioradail agus nèamhaidh, 'ga h-atharrachadh a dh' ionnsuidh ìomhaigh Dhé. Is ann 'an so a tha òirdheirceas a' chreidimh ag coimh-sheasamh os ceann uile chomasan agus chleachdaidhean eile an anama—gu bheil e 'gabhail ri nithibh a tha 'nan nàdur féin gu h-iomlan do-mheasrachaidh, ag aontachadh riu, agus a' foiseachadh annta. Is e an creidimh so "dearbhl-chinntè nan nithe nach faicear," Eabh. xi. 1,—sin a tha 'deanamh soilleir, mar le coimh-dhearbhadh neo-mhearachdach, nithe nach 'eil idir 'nan cuspairibh faicsinneach, agus nach comasach do reusan a thuigsinn. Mar is àirde agus is glòrmhoire—mar is do-ruigsinn do bhuadhaibh nàdurra an duine—na nithe a tha sinn a' creidsinn, is ann is mò a tha sinn air ar n-atharrachadh a dh' ionnsuidh ìomhaigh Dhé ann an cleachdadh a' chreidimh d'an taobh. Agus air an aobhar so, tha toradh ro ghlòrmhor so a' chreidimh, ann an cruth-atharrachadh na h-inntinn a dh'ionnsuidh ìomhaigh Dhé, r'a fhaotainn cho fìor, agus cho soilleir, agus cho inbheach ann am mòran, aig am bheil an comasan reusonta gle

anmhunn agus dhìblidh, ann an sùilibh gliocais an t-saoghail, as a tha e annta sin a's géire comasan gu nàdurra, aig am bheil am buadhan reusonta air an leasachadh gus a cheum a's àirde. Oir “thagh Dia bochdan an t-saoghail so, saoi bhir ann an creidimh agus 'nan oighreachaibh air an rìoghachd,” Seumas ii. 5. Cia b'e air bith mar a dh' fheudas iad a bhi bochd, agus mar a tha abstol eile a' labhairt, “amaideach, anmhunn, an-ualas, agus tarcuiseach,” 1 Cor. i. 27, 28; gidheadh tha an creidimh sin a tha 'gan deanamh comasach air a bhi 'gabhail ri dìomhaireachdaibh na diadhachd, 'gan deanamh saoi bhir ann an sùilibh Dhé, a mheud 's gu bheil e 'gan deanamh cosmhuil ris féin.

B'àill le cuid gu'm bitheadh na h-uile nì a tha sinn gu bhi 'creid-sinn air a thoir a nuas 'an coimh-inbhe ris na nithibh sin air an ruig ar comasan reusonta—nì a tha, air an là'n diugh, a' crathadh bhunacharan a' chreidimh Chriosdail. Cha-n fhoghainn e, tha iad ag ràdh, chum a dhearbhadh gu bheil creidimh no eòlas nì sam bith feumail chum ar n-ùmhachd agus ar slàinte, gu'm bitheadh an nì sin air 'fhoillseachadh gu soilleir anns an Sgrìobtuir—mur 'eil e mar an ceudna réidh agus so-thuigsinn d'ar reuson nàdurra; beachd a tha fàs suas o fhreumh an àrdain sin a tha 'na thoradh nàdurra aineolais air Dia agus oirnn féin; agus cha-n e mhaingur innleachd e a dhealbhadh chum a bhi 'g isleachadh na diadhachd, ach is inneal e air a ghnàthachadh gu bhi 'tionndadh creidimh na h-eaglais a thaobh o phrìomh dhìomhaireachdaibh an t-soisgeil—gu h-àraidh o theagasg na Trìonaid agus teachd Mhic Dhé 's an fheòil. Ach an creidimh sin a tha da rìreadh o Dhia cha-n 'eil e gu bràth cho mòr na chleachdadh coimh-ghnèidheil fèin, no aig àm sam bith a' comh-chumadh an anama cho mòr ri 'ìomhaigh, as an uair a tha e 'faotainn cleachdaidh ann am beachdachadh nan dìomhaireachd a' s do-mheasrachaidh a chuireadh r' a aghaidh anns an taisbeanadh dhiadhaidh.

Uaith so tha feallsanachd, agus nithe a bhuineas do sgrùdadh agus do reusonachadh geur-thuigseach, a' faotainn mòr mheas anns an t-saoghal; air am bheil iad mar an ceudna airidh, 'nan àite féin. Tha daoine air an uidheamachadh le buadhaibh nàdurra coimh-fhreagarrach riu, agus tha iad 'gam faotainn 'a comh-chòrdadh ri prìomh cleachdaidhibh an tuigse féin. Ach a thaobh nan dìomhaireachd sin a tha spioradail agus nèamhaidh, is ann a theid smuaintean dhaoine mar is tric air theicheadh uatha, 'nuair a chuirear iad r' an aghaidh, ionnus nach cuirear impidh orra 'dhol gu dìchiollach 'gan rannsachadh,—seadh, cuiridh iad gu coitichionn eùl riu mar amaideas, no cò dhiubh mar nithibh ris nach 'eil gnothuch sam bith aca. Agus is e an t-aobhar, mar a tha an t-abstol a' labhairt a thaobh nì àraidh eile, “Cha-n ann aig na h-uile a tha creidimh,”—2 Tesal. iii 2; agus a chionn nach ann,

tha iad neo-thuigseach agus mi-reusonta ann am beachdachadh chuspairean àraidh a' chreidimh. Ach far am bheil an creidimh so, is ann a tha ro mheud nan dìomhaireachd ris am bheil e 'gabhail, a' leasachadh na h-éifeachd a tha aige, 'na uile thoraidhibh beannaichte, air an anam. Is ann diubh so a tha comh-shuidh-eachadh pearsa Chrisod, anns am bheil glòir uile bhuadhan agus iomlanachdan naomha na Diadhachd air a foillseachadh, agus a' dealradh a mach. Mar sin tha an t-abstola' labhairt,—2 Cor. iii. 8, “Ach air bhì dhuinne uile le aghaidh gun fholach, ag amharc mar ann an sgàthan air glòir an Tighearna, tha sinn air ar n-atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna, o ghlòir gu glòir.” Is i glòir gnùis Dhé a tha sinn a' faicinn ann an Iosa Chrisod, caib. iv. 6, no an taisbeanadh glòrmhor a tha deanta de Dhia ann am pearsa Chrisod, air an labhair sinn an déigh so. Is e an sgàthan anns am bheil a' ghlòir so air a foillseachadh dhuinn, agus air a cur r' ar n-aghaidh mar chuspair beachdachaidh, an taisbeanadh diadhaidh anns an t-soisgeul. Ann an so tha sinn a' faicinn a ghlòire, tre chreidimh a mhaìn. Agus iadsan a tha 'g àmharc gu seasnachd, agus a sior mheudachadh anns a' bheachdachadh so ann an cleachdadh a' chreidimh, tha iad le sin air an “atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna, o ghlòir gu glòir,”—no air an ath-nuadhachadh agus air an cruth-chumadh ceum air cheum chum cosmhuileachd Dhé a tha mar so air a taisbeanadh dhoibh.

Is e an taisbeanadh sin a tha a réir seallaidh leis am bi ar cosmhuileachd a's àirde ri Dia air a thoirt fa dheòidh chum foirfeachd, agus trid sin, ar sonas sìorruidh. “Bithidh sinn cosmhuil ris ; oir chì sinn e mar a tha e,”—1 Eoin iii. 2. Tha creidimh a' tòiseachadh ann an so an nì sin a nì sealladh a thoirt chum foirfeachd an déigh so. Gidheadh tha sinn fathast “a' gluasad a réir creidimh, agus cha-n ann a réir seallaidh—2 Cor. v. 7. Agus ged a tha beath' a' chreidimh agus beath' an t-seallaidh ag eadar-dhealachadh ann an tomhasaibh—no, mar a tha cuid a' saòilsinn, ann an gnè—gidheadh tha an t-aon chuspair aca araon, agus na h-aon chleachdaidhean, agus tha mòr dhàimh aca r'a chéile. Is e *cuspair* an t-seallaidh an t-iomlan do bhith Dhé agus a thoil ; agus is e a thoradh cruth-chumadh no cosmhuileachd iomlan ris, anns am bi ar sonas a' coimh-sheasamh. Tha an cuspair ceudna aig a' chreidimh, agus an toradh ceudna 'na thomhas féin. Is iad a chuspairean àraidh, dìomhaireachdan mòra agus do-mheasrachaidh Dhé—a thoil' agus a ghliocais ; agus is e a thoradh, d'ar taobh-ne, cruth-chumadh agus cosmhuileachd ris. Agus tha so a' faotainn coimhlionaidh air dhòigh àraidh da thrid, ann am beachdachadh air glòir Dhé ann an gnùis Iosa Chrisod, anns am bheil an fhagusachd a's dlùithe againn air an ruig sinn anns an t-saoghal so do bheatha an t-seallaidh, agus d'a toraidhibh. Oir anns a' chleachd-

adh so, air dhuinn a bhi “'g amharc air glòir Dhé ann an gnùis Iosa Crìosd, tha sinn air ar n-atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna, o ghlòir gu glòir ;” agus is e toradh an t-seallaidh ann an glòir, an obair so a dheanamh gu h-iomlan foirfe. Ann an cleachdadh so a' chreidimh, tha an inntinn a' faotainn àrdachaidh agus coimhliontachd spioradail, agus aomadh a dh' ionnsuidh suidheachaidh nan aigne naomha agus nèamhaidh, ann an tomhas a tha 'toirt barrachd air na h-uile dleasdanas eile.

Is e 'bhi am fagus do Dhia, a bhi cosmhuil ri Dia. A bhi a ghnàth maille ris agus a bhi gu h-iomlan cosmhuil ris, is e so a bhi beannaichte gu sìorruidh. Is e 'bhi beò tre chreidimh ann am beachdachadh air glòir Dhé ann an Iosa Crìosd, an ceud-thòiseachadh sin annta araon, air am bheil sinn comasach anns an t-saoghal so. Tha oidhirpean chuid ann am beachdachadh agus ann an cur an cèill glòire Dhé ann an oibribh a' chruthachaidh agus an fhreasdail—ann an iongantasaibh na gréine agus na geallaich—gun teagamh r'am moladh ; agus is ni e chum am bheil an Sgrìobtuir ann an iomadh àite 'gar gairm. Ach an uair a tha daoine a stad aca sin, agus a' crìochnachadh an rannsachaidh annta, 'nuair a tha cuspair ni's ro òirdheirc agus ni's glòrmhoire r'an aghaidh air son am beachd-smuaintean—eadhon, glòir Dhé ann an Iosa Crìosd—tha iad araon a' deanamh tàire air gliocas Dhé anns an taisbeanadh sin deth féin, agus a' teachd gearr air éifeachd cruth-atharrachaidh sin a' chreidimh ann am beachdachadh air, trid am bheil sinn air ar deanamh cosmhuil ri Dia. Oir is ann do chleachdadh so a' chreidimh a mhain a bhuineas an toradh sin, agus cha-n ann do eòlas nàdurra sam bith, no do eòlas sam bith anns na dìomhaireachdaibh a's mò a tha r'am faotainn anns a' chruthachadh nàdurra.

Is e a mhain na their sinn, d' an taobh-san aig nach 'eil eòlas air cuspairibh so a' chreidimh—aig nach 'eil comh-aontachadh cridhe, agus tlachd agus toil-inntinn anama, ann an nithibh domheasrachaidh, mar a tha comh-shuidheachadh so pearsa Chrìosd—leis am b' àill na h-uile ni 'isleachadh a dh' ionnsuidh tomhais an tuigse féin, no a bhi beò ann an dearmad thoileach air na h-uile ni nach urrainn iad a thuigsinn—cha-n eil iad 'gan ulluchadh féin air son seallaidh sin nan nithe so ann an glòir, anns am bheil ar sonas sìorruidh a' coimh-sheasamh.

Os bàrr, do bhrìgh gur e comh-shuidheachadh so pearsa Chrìosd an toradh a's iongantaich agus a's do-labhairt a dh' oibrich gliocas, agus gràs, agus cumhachd Dhé, is esan o mhain d'an comasach a bhi 'giùlan cudthruim uile dhiomhaireachd na diadhachd—anns am bheil naomhachadh agus slàinte iomlan na h-eaglais a' coimh-sheasamh—sin a mhain anns am bheil an creidimh a' faotainn suaimhneis agus síthe. “Oir bunait eile cha-n urrainn duine sam

bith a leagadh, ach am bunait a leagadh cheana, eadhon Iosa Criosd,”—1 Cor. iii. 11. Is e fois agus sìth maille ri Dia air am bheil sinn an geall. “Ciod a nì sinn chum a bhi air ar tèarnadh?” Anns an fhiosrachadh so, tha gnìomhara eadar-mheadhonaireachd Chrìosd air an cur, anns a’ cheud àit, r’ar n-aghaidh, anns an t-soisgeul—gu h-àraidh a thabhartas agus ’eadar-ghuidhe. Leò so tha e comasach air a bhi tèarnadh gus a’ cheum a’s fhaide mach an dream a thig a dh’ ionnsuidh Dhé trid-san. Ach bha tabhartais air son peacaidh, agus eadar-ghuidhe air son pheacach, air an gnàthachadh fo’n t-Seann Tìomnadh; gidheadh tha’n t-abstol a’ cur an cèill d’ an taobh uile, nach b’ urrainn iad a chaidh an dream sin a dheanamh coimhlionta a bha teachd a dh’ ionnsuidh Dhé, no a’ choguis pheacaidh a bha aca a thoirt air falbh, Eabh. x. 1-14. Uime sin, cha-n iad na nithe so annta féin anns am bheil fois agus sìth r’am faotainn, ach an dàimh anns am bheil iad a’ seasamh do phearsa Chrìosd. Cha deanadh tabhartas agus eadar-ghuidhe neach air bith eile ar tèarnadh a chaidh. Air an aobhar sin, chum a bhi’ daingneachadh ar creidimh, tha air innseadh dhuinn, gu’n do cheannaich Dia an eaglais le ’fhuil féin, Gnìomh. xx. 28. Cheannaich an tì sin i a b’e Dia, air ’fhoillseachadh anns an fhèoil. Is e fuil an Tì sin a mhain a b’ urrainn ar coguisean a ghlanadh o oibribh marbha, a thug e féin suas tre’n Spiorad shiorruidh gun lochd do Dhia, Eabh. ix. 14. Agus an uair a tha an t-abstol ’gar gairm gu bhi beachdachadh na réite agus na h-eadar-ghuidhe, chum saorsa dhuinn an aghaidh cionta peacaidh, tha e air mhodh àraidh a’ cur an cuimhne dhuinn pearsa an Tì sin leis am bheil iad so air an coimhlionadh, 1 Eoin ii. 1, 2, “Ma pheacaicheas neach air bith, tha fear-tagraidh againn maille ris an Athair, Iosa Criosd am firean: agus is esan an iobairt-réitich air son ar peacaidhean.” Agus feudaidd sinn gu h-aithghearr òrdugh nan nithe so a thoirt fainear.

1. Smuainicheamaid, anns a’ chor so, gu bheil a’ choguis air dùsgadh suas fo mhothachadh peacaidh, anns gu’n do chuireadh cùl air Dia tre’n pheacadh. Tha daoine an diugh ag amharc air na nithibh so mar nithibh air bheag suim—le cuid air an deanamh ’nan cuis-fochaid—agus, leis an àireamh a’s mò, air am meas ’nan gnothuchaibh a tha furasda na’s leòir a chur air dòigh, ’nuair a chi iad iomchuidh. Ach an uair a chuireas Dia mothachadh d’a dhìom sàs anns an anam do bhrìgh peacaidh, cuiridh e daoine air iomairt air son fuasglaidh, mur ’eil an gnothuch tuilleadh as annoch.

2. Tha am fuasgladh so air ’fhoillseachadh anns an t-soisgeul. Agus tha e r’a fhaotainn a mhain ann ’am bàs agus ann an réite Chrìosd. Annta so is éigin sìth fhaotainn ri Dia, no sguiridh e am feasd. Ach,—

3. 'N uair a thig neach sam bith gu bhi 'faicinn ann am fìrinn cia mòr an nì do pheacach caillte a bhi 'faotainn maitheanas pheacaidhean, agus oighreachd am measg na muinntir sin uile a tha air an naomhachadh, bithidh eagalan gun àireamh a' togail cheann, tre chumhachd a mhi-chreidimh, chum a chur fo bhuaireas. Uime sin,—

4. Is e fìor chleachdadh creidimh ann am beachdachadh air toradh neo-chrìochnach so gliocais agus maitheis Dhé ann an comhshuidheachadh pearsa Chrìosd, an nì sin a mhain a tha air dhòigh àraidh freagarrach gu bhi 'toirt suaimhneis, agus sìthe, agus riaraichidh dha; agus as eugmhais só cha-n fhaighear sin ann an nì sam bith eile. Bheir an ceud sealladh de'n chuspair so an iuntinn a dh' ionnsuidh a' chomh-dhùnaidh sin, "Ma's urrainn thusa creidsinn, tha gach aon nì comasach do'n neach a chreideas." Oir ciod air nach ruigear d'a thrìd? ciod a' chrìoch nach fhaigh coimhlionadh a bha riamh air a rùnachadh ann? Am bheil nì sam bith do-dheanta do Dhia? An d' rinn Dia riamh nì sam bith cosmhuil ri so, no an do ghnàthaich e riamh a shamhuil so de mheadhon air son crìche sam bith eile? Ciod an t-eagal a's urrainn seasamh suas ri aghaidh so? Air do'n chreidimh a bhi 'beachdachadh Chrìosd anns an t-suidheachadh so, tha e 'ga mheasrachadh mar chumhachd Dhé, agus mar ghliocas Dhe, chum slàinte dhoibh-san a chreideas; agus ann an deanamh sin a' faotainn suaimhneis agus sìthe.

CAIBIDEIL IV.

Air Pearsa Chrìosd mar Stéidh uile Chomhairlean Dhé.

Ann an dara àite, Is e pearsa Chrìosd stéidh uile chomhairlean Dhé, a thaobh a ghlòire sìorruidh féin ann an gairm, ann an naomhachadh, agus ann an slàinte na h-eaglais. Tha sinn a' ciallachadh an nì sin féin a tha an t-abstol a' cur an céill, Eph. i., 9, 10, "A dh' fhoillsich dhuinn rùn-dìomhair a thoile, a réir a dheadh-ghean féin, a rùnaich e ann féin: chum ann am frithealadh coimhlionaidh nan aimsir, gu'n cruinnicheadh e ann an aon na h-uile nithe ann an Crìosd, araon na nithe a tha air neamh, agus na nithe a tha air thalamh, eadhon annsan." Is iad "dìomhair-eachdan toil' Dhé, a réir a dheadh-ghean féin, a rùnaich e ann féin"—a chomhairlean a thaobh a ghlòire sìorruidh féin, ann an naomhachadh agus ann an slàinte na h-eaglais air thalamh, chum a bhi air a h-aonadh ris an eaglais air nèamh. Bha ceud éirigh

nan nithe so gu h-ìomlan 'na dheadh-ghean féin, no ann an cleachdadh àrd-uachdaranach a ghliocais agus a thoile. Ach bha so uile gu bhi 'faotainn coimhlionaidh ann an *Criosd*—a tha an t-abstol ag ainmeachadh dà uair: bha e gu bhi 'cruinneachadh nan uile nithe “fo aon cheann ann an Criosd, eadhon annsan”—is e sin, ann-san a mhain.

Mar so theirear uime, a thaobh a theachd 's an fhèil ann an coimhlionadh na h-aimsir, agus a thaobh oibre na réite, gu'n robh Esan aig an Tighearn ann an toiseach a shlighe, roimh oibribh o shean; o shiorruidheachd gu'n do chuireadh suas e, o'n toiseach, mu'n robh an talamh ann, Gnàth-fhoc. viii. 22, 23. Tha bith pearsanta Mhic Dhé o shiorruidheachd air a thuigsinn anns na briathraibh so, mar a rinn sinn a dhearbhadh ann an àite cile. As eugmhais so, cha b'urrainn aon air bith de na nithibh so a bhi air a chur as a leth. Ach tha sùil aig na briathraibh ri teachd Chrìosd anns an fhèil, agus ris a' choimhlionadh a bha comhairlean Dhé gu bhi 'faotainn d'a thrìd sin. A thaobh so, ma seadh, bha Esan “aig an Tighearn ann an toiseach a shlighe,” agus “chuireadh suas e o shiorruidheachd.” Bha e aig an Tighearn o shiorruidheachd mar fhòr ghliocas a bhith—mar a bha, agus mar a tha e ghnàth, ann an uchd an Athar, ann an comh-ghràdh dolabhairt an Athar agus a' Mhic, ann an dlùth-cheangal shiorruidh an Spioraid. Ach bha e aige ann an seadh ro chomharaichte “ann an toiseach a shlighe”—mar a ghliocas, 'ga chleachdadh féin ann an toirt gu bith nan slighean agus nan oibre sin gu léir a tha o'n leth a muigh o Dhia. Is e “toiseach slighean Dhé,” roimh 'oibribh o shean, a chomhairlean d'an taobh—eadhon mar is iad comhairlean dhaoine toiseach an slighean-san, a thaobh nan oibre a tha iad gu bhi 'coimhlionadh. Agus “o shiorruidheachd chuireadh suas e,” mar bhunait uile chomhairlean a thoile, anns an robh, agus trid an robh, iad gu bhi air an oibreachadh agus air an coimhlionadh.

Mar sin theirear ann an rainn 30, 31, “Bha mise aige mar neach a dh' altrumadh maille ris; agus bu mhi a thlachd gach là, a' deanamh gairdeachais 'na fhianuis an còmhnuidh; a' deanamh gairdeachais anns a' chuid a dh' àitichear d'a thalamh, agus mo thlachd maille ri cloinn nan daoine.” Agus tha air ainmeachadh, gu'n robh so mar so, mu'n do shuidhicheadh na beanntan, no a' chuid a's àirde do dhuslach na talmhainn—is e sin, mu'n do chruthaicheadh an duine. Cha'n e mhain gu'n robh tlachd an Athar ann-san, ach bha a thlachd-san anns a' chuid a dh' àitichear d'a thalamh, agus 'am measg chloinn nan daoine—mu'n do chruthaicheadh an saoghal. Uime sin is e a tha air a chiallachadh ann an so an sealladh a bha e 'gabhail o shiorruidheachd de'n obair a bha aige r'a coimhlionadh air son chloinn nan daoine. Annsan agus

maille ris, rinn Dia bunait 'uile chomhairlean a thoile a leagadh a thaobh a ghràidh do chloinn nan daoine. Agus feudar dà ni a thoirt fainear ann an so :—

1. Gu'n robh pears' a' Mhic "air a chur suas," no air àrdachadh ann an so. "O shiorruidheachd," a deir e, "chuireadh suas mi." Cha-n urrainn so a bhi air a labhairt mu phears' a' Mhic mar a tha e gu h-ìomlan ann féin; cha chomasach do nàdur na Diadhachd a bhi air a chur suas air a' mhodh so. Ach bha glòir agus urram sònruichte a bhuineadh do phears' a' Mhic, mar a rùnaicheadh e leis an Athair chum a bhi 'toirt coimhlionaidh do uile chomhairlibh a thoile. Agus uaith so, chuireadh suas an ùrnuigh sin leis, air bhi dhoibh coimhlionadh 'fhaotainn, Eoin xvii. 5, "Agus a nis, Athair, glòraich thusa mise maille riut féin, leis a' ghlòir a bha agam maille riut mu'n robh an saoghal ann." An neach sin a smuainicheas gu'n robh an Tighearn Iosa Criosd anns na briathraibh so a' guidhe gu'm bitheadh a shamhuil sin de chomhpàirteachadh aig a dhaonnachd de bhuadhaibh na Diadhachd as gu'm bitheadh an daonnachd air a deanamh neo-chrìochnach, agus uile-fhiosrach, agus uile-làthaireach,—is éigin da a smuaineachadh gu'n robh e 'guidhe air son a bhi ga sgrios, 'an àit a bhi 'ga h-àrdachadh. Oir, a réir an smuain so, is éigin d'a dhaonnachd a buadhan nàdurra féin a chall, agus uime sin a *bith* a chall mar an ceudna. Cha mhò a tha e 'coltach ri bhi guidhe air son foillseachaidh nàdur a Dhiadhachd, a chuireadh fo dhuibhre ann an gabhail cruth seirbhisich. Cha robh aobhar gu'm bitheadh so air a chur an céill leis mar—a "ghlòir a bha aige maille ris an Athair mu'n robh an saoghal ann." Oir cha robh i aige, anns an t-seadh so, ann an rathad sònruichte sam bith, mu'n robh an saoghal ann; ach mar a bha i aige coimh-ionann o'n uile shiorruidheachd, agus anns gach uile thiotadh a dh' uime Uime sin, bha glòir àraidh a bhuineadh dha féin, maille ris an Athair, mu'n robh an saoghal ann. Agus cha bu ghlòir sam bith eile so ach an t-àrdachadh sònruichte sin a bha aige 'nuair "a chuireadh suas e o shiorruidheachd," mar bhunait uile chomhairlean Dhé, air son slàinte na h-eaglais. Ann an gnothuichibh shiorruidh sin a' choimhcheangail a bha eadar an t-Athair agus am Mac, anns an do ghabh am Mac os làimh a bhi 'coimhlionadh uile chomhairlean shiorruidh gliocais agus gràis an Athar, bha glòir ro chomharaichte a bha aig a' Mhac maille ris, eadhon, "a' ghlòir a bha aige maille ris mu'n robh an saoghal ann. Air son foillseachaidh na glòire so tha e nis a' guidhe—eadhon, gu'm bitheadh glòir a mhaitheis, agus a ghràis, agus a ghràidh, ann an gabhail os làimh a bhi 'coimhlionadh uile chomhairlean Dhé, air a cur 'am follais. Agus is e so prìomh rùn an t-soisgeil. Mar a tha an soisgeul 'na fhoillseachadh gràis Dhé an Athar, is amhuil sin a tha e mar an

ceudna a' cur an céill gràidh, agus gràis, agus maitheis, agus truais a' Mhic, ann an gabhail os làimh o shiorruidheachd a bhi 'coimhlionadh uile chomhairlean Dhé, ann an slàinte na h-eaglais. Agus le so tha bunaitean na talmhainn air an cumail suas leis, an cruthachadh iochdrach so, a bhitheadh air sheòl eile, maille r'a luchd-àiteachaidh, air sgaoileadh as a chéile tre'n pheacadh. Agus iadsan a tha 'g àicheadh a bhith o shiorruidheachd ann an cruth Dhé, mu'n do ghabh e ar nàdur, tha iad a' deanamh na's urrainn iad chum a bhi 'ga spùinneadh de'n ghlòir sin gu léir a bha aige maille ris an Athair mu'n robh an saoghal ann. Mar sin tha ar rùn gu h-iomlan againn ann an so. "Ann an toiseach slighean Dhé, roimh 'oibribh o shean,"—is e sin, 'na chomhairlibh siorruidh a thaobh chloinn nan daoine, ann an naomhachadh agus ann an slàinte na h-eaglais—bha am Mac aig an Tighearn, bha e 'ga mhealtuinn, mar a ghliocas siorruidh féin, ann agus maille ris an robh na comhairlean sin air an leagadh, ann agus trid an robh iad gu bhi 'faotainn coimhlionaidh, agus anns an robh a thlachd maille ri cloinn nan daoine.

2. Gu'n robh tlachd do-labhairt eadar an t-Athair agus am Mac anns a' chur suas no anns an àrdachadh so a rinneadh air. "Bu mhi," a deir e, "a thlachd gach là, a' deanamh gàirdeachais 'na fhianuis an còmlmuidh." Cha-n e a tha gu h-àraidh air a chiallachadh, an tlachd siorruidh sin eadar an t-Athair agus am Mac a tha 'g éirigh o iomlanachd nan aon òirdheirceas diadhaidh anns gach pearsa. Ach tha suil aig na briathraibh gu soilleir ri comhairlibh Dhé a thaobh slàinte dhaoine da thrìd-san a's e a chumhachd agus a ghliocas chum na crìche sin. Bha comhairle so na sìthe air tùs eadar Iehobhah agus am Meangan, Sech. vi. 13, no an t-Athair agus am Mac mar a bha e gu bhi air 'fhoillseachadh 'nar nàdur. Oir anns a' chomhairle sin bha e air a "roimh-orduchadh roimh chruthachadh an t-saoghail," 1 Phead. i. 20; is e sin, chum a bhi 'na Shlànuighear agus 'na fhear-saoraidh, leis an robh uile chomhairlean Dhé gu bhi 'faotainn coimhlionaidh; agus sin o 'shaor thoil féin, ann an comh-aontachd comhairle ris an Athair. Agus bha a' shamhuil sin de bhunait air a leagadh air son slàinte na h-eaglais ann an comhairlibh so Dhé, as gu'm bheil e air a ràdh, gu'n robh "a' bheatha mhaireannach air a gealltuinn roimh chruthachadh an t-saoghail," Titus i. 2. Oir, ged a bha ceud ghealladh foillsichte na beatha air a thabhairt an déigh an tuiteim, gidheadh bha a' shamhuil sin a dh' ulluchadh gràis agus beatha maireannaich air a dheanamh ann an comhairlibh so Dhé, maille r'a rùn neo-chaochlaidheach a bhi 'gam pàirteachadh ruinn, as gu'n robh dìlseachd Dhé gu h-iomlan air teachd fo ghealladh anna. "Gheall Dia, do nach comasach breug a dheanamh, roimh chruthachadh an t-saoghail." Bha a' bheatha mhair-

cannach maille ris an Athair; is e sin, 'na chomhairlibh a thaisgeadh ann an Criosd, agus 'na dhéigh sin a dh' fhoillsicheadh dhuinn ann, 1 Eoin i. 2. Agus, chum a bhi 'nochdadh seasmhachd rùin agus comhairle so Dhé, maille ri toradh neo-thuiteamach a gheallaidh, agus an coimhlionadh éifeachdach a bha e gu 'fhaotainn, theirear gu'n d' thugadh "gràs dhuinn ann an Iosa Criosd roimh thoiseach an t-saoghail," 2 Tim. i. 9.

Is ann anns na comhairlibh so, ma seadh, a bha tlachd Dhé—no ann am pearsa Chriosd, agus mar ghliocas shiorruidh féin ann a bhi 'gan dealbhadh, agus mar mheadhon an coimhlionaidh 'na theachd 's an fhèoil. Air an aobhar sin tha e 'deanamh fianuis uime, "Feuch, m' òglach, a chumas mi suas; m' aon taghta, anns am bheil tlachd aig m' anam," Isa. xlii. 1; amhuil a rinn e an tlachd ceudna a chur an céill o néamh, ann an làithibh fheadla, Mata iii. 17, xvii. 5. B'e tlachd Dhé e, mar an Ti sin anns an do leagadh agus anns an do shuidhicheadh a chomhairlean gu léir, chum a ghlòire féin, ann an saorsa agus ann an slàinte na h-eaglais: "M' òglach, anns am bi mi air mo ghlòrachadh," Isa. xlix. 3; is e sin, ann an "togail suas gheugan Iacoib, agus ann an aiseag mheanglan Israeil, ann a bhi 'na sholus do na Cinnich, agus 'na shlàinte Dhé gu iomall na talmhainn," rann 6.

Cha-n 'eil sinn a' smuaineachadh gu ceart mu chomhairlibh Dhé, 'nuair nach 'eil sinn 'gan toirt fainealach a mhain 'nan toraidhibh, agus anns a' ghlòir a tha 'g éirigh o bhi 'gan coimhlionadh. Tha e 'na fhìrinn neo-mhearachdach gu'n crìochnaich iad uile 'na ghlòir féin, agus bithidh foillseachadh na glòire sin a lionadh suas na siorruidheachd. Tha glòir fhoillseachail Dhé gu saoghal nan saoghal, a' coimh-sheasamh ann an toraidhibh agus ann an coimhlionadh a chomhairlean naomha. Is e nèamh an staid sin anns am bheil iad uile air coimhlionadh 'fhaotainn, ann an naomhachadh agus ann an slàinte na h-eaglais. Gidheadh cha-n e dòigh dhaoine dòigh Dhé. Cia b'e air bith an tomhas gliocais a bhitheas ann an comhairlean dhaoine, tha e gu mòr a' lughdachadh an tlachd annta nach urrainn a bhi aca ach tuaiream a thaobh nan toraidhean anns an crìochnaich iad. Ach air do chomhairlibh Dhé gu léir a bhi 'giulan gu neo-chaochladheach an coimhlionaidh iomlain annta féin, agus sin tre linnibh de ghnìomharaibh ioma-lubach dhaoine, nach deanadh gach uile thuigse cruthaichte a riaghladh, tha tlachd agus toil-inntiunn mòr Dhé anns na comhairlibh so annta féin.

Tha Dia gun teagamh a' gabhail tlachd ann an dearbh choimhlionadh uile 'oibre. Cha do chruthaich e an saoghal so, no nì sam bith a tha ann, air an sgàth féin. Agus is ro lugha na sin a rinn e an talamh so a chruthachadh gu bhi 'na ionad-cluiche air am bitheadh daoine a' riarachadh an ana-mianna—am feum chum am bheil e 'nis air a ghnàthachadh, agus fo'm bheil e ag osnaich. Ach

“rinn an Tighearn gach ni air a shon féin,” Gnàth-fhoc. xvi. 4; agus “air son a thoil-san tha iad ann,” Taisb. iv. 11; is e sin, cha-n e mhain le gnìomh na h-àrd-uachdaranachd, ach air son a thlachd agus a thoil-inntinn féin. Agus thug e dearbhadh dà-fhillte air a’ chrìch so, a thaobh oibre a’ chruthachaidh. (1.) Anns an deadh theisteanas a thug e air an iomlan air dha amharc thairis air: “Agus chunnaic Dia gach ni a rinn e, agus feuch bha e ro mhaith,” Gen. i. 31. Bha comharadh sin a ghliocais agus a chumhachd, agus a mhaithis air an iomlan, a bha foillseachadh a ghlòire; anns an robh e làn toilichte. Oir air ball ’na dhéigh sin, bha gach uile chreutair aig an robh comas a ghlòir a mheasrachadh agus a bheachdachadh, a’ cantuinn a chliù, Iob xxxviii. 6, 7. (2.) Anns gu’n do ghabh e fois o’oibribh, no anna, ’nuair a bha iad airan crìochnachadh, Gen. ii. 3. Cha b’e fois a bha so do bhrìgh sgìos ann an saothair na h-oibre, ach fois na tlachd agus na toil-inntinn anns an obair féin a choimhlion e.

Gidheadh tha prìomh thlachd agus thoil-inntinn Dhé ’na chomhairlibh sìorruidh. Oir cha-n ’eil a thlachd ’na oibribh ach mar a tha iad nan toraidhibh nam buadhan diadhaidh sin aig am bheil am prìomh chleachdadh àraidh anns na comhairlibh sin féin o’m bheil na h-oibre a’ sruthadh a mach. Tha e mar so air mhodh àraidh a thaobh chomhairlean sin an Athar agus a’ Mhic mu shaorsa agus mu shlàinte na h-eaglais, anns am bheil an tlachd, agus anns am bheil iad a’ deanamh comh-ghàirdeachais ann an aon a chèile d’an taobh. Tha iad uile ’nan gnìomharaibh sìorruidh gliocais, agus maitheis, agus gràidh neo-chìochnaich Dhé; agus tha an tlachd agus an toil-inntinn a tha aig anna a’ deanamh suas earrainn nach ’eil beag de shonas na Diadhachd. Tha na nithe so, ’u h-iomlan do-thuigsinn agus do-labhairt d’ar taobh-ne; cha-n ’eil e ’nar comas an t-Uile-chumhachdach fhaghail a mach gu h-iomlan. Gidheadh, tha e ro chinnteach, o na beachdaibh a tha againn de nàdur agus de òirdheirceis na Diadhachd, agus o’n fhoillseachadh a thug e dheth féin, gu bheil tlachd neo-chrìochnach a’ faotainn cleachdaidh ann, agus sin ann an cleachdaidhibh sìorruidh a ghliocais, agus a mhaithis, agus a ghràidh, anns am feud sinn a ràdh gun mhearachd, a réir nam breithneachadh dorchais agus annluinn a tha againn de nithibh, gu bheil earraim nach ’eil beag de shonas na Diadhachd a’ coimh-sheasamh. Is e am prìomh bheachd a tha againn de shonas so na Diadhachd, gur Bith neo-chruthaichte a ta ann d’an còmhnuidh a Mbòrachd neo-chrìochnach féin, anns am bheil féin-fhoghainteachd air a shon féin ann féin anns na h-uile ni, agus aig am bheil féin-shàsachadh iomlan uaith féin.

Tha Dia a gabhail tlachd anns na comhairlibh sìorruidh so ann an Crìosd, mar a tha iad ’nan toraidhibh a ghliocais neo-chrìochnaich —mar an t-eisempleir a’s àirde anns an dean gliocas i féin a

chleachdadh. Uime sin, ann a bhi 'gan coimhlionadh, goirear de Chriosd air dhèigh ro chomharaichte, "Gliocas Dé," 1 Cor. i. 24 ; an ti sin anns an robh uile chomhairlean a ghliocais gu bhi 'faotainn coimhlionaidh. Agus ann-san tha gliocas eugsamhuil Dhé air a deanamh aithnichte, Eph. iii. 10. Do bhrìgh gur i an gliocas neo-chrìochnach am buadh sin ann an nàdur na Diadhachd leis am bheil a chleachdaidhean gu léir air am buileachadh agus air an riaghladh, coimh-fhreagarrach ri glòir Dhé 'na òirdheirceis diadhaidh gu léir,—cha-n urrainn e gun tlachd a ghabhail 'na gnìomh-araibh uile. Eadhon 'am measg dhaoine—aig am bheil an gliocas 'na amaideas 'an coimeas ri gliocas Dhé—cha-n 'eil ni sam bith anns am bheil fìor thoil-inntinn reusonta aca, coimh-fhreagarrach ri prìomh bhuadhaibh an nàduir a thugadh dhoibh, ach ann an cleachdaidhibh a ghliocais sin a tha aca, 'na tomhas féin, chum uile chrìochan àraidh am bith agus an dleasdanas. Cia mòr is mò na sin a tha tlachd aig Dia ann an iomlanachd neo-chrìochnaich a ghliocais féin, agus 'na cleachdaidhibh sìorruidh ann an taisbeanadh nan òirdheirceas glòrmhor a tha 'na nàdur ! Is ann d' an leithide so, ma seadh, a tha a chomhairlean a thaobh slàinte na h-eaglais tre Iosa Criosd ; agus do bhrìgh gu'n do shuidhicheadh iad uile ann agus maille ris, theirear gu'm b'e tlachd Dhé e gach là mu'n robh an saoghal ann. Is e so a chuireadh suas r' ar n-aghaidh mar chuspair ar n-iongantais naoinn ann an Rom. xi. 33-36.

2. Is gnìomharan maitheis neo-chrìochnach na comhairlean so, uime sin cha-n urrainn Dia gun tlachd neo-chrìochnach a ghabhail anna. Mar is e gliocas am feart treòrachaidh ann an uile oibribh na Diadhachd, mar sin is e maitheas am feart comhpàirteachaidh a tha éifeachdach anna. Tha e féin maith, agus a' deanamh mhaith—seadh, tha e 'deanamh mhaith do bhrìgh gu bheil e maith, agus do bhrìgh sin a mhain—cha-n ann o neo-sheachantachd nàduir, ach do bhrìgh gur e sin a dheadh thoil féin. Tha a mhaithes gu h-iomlan neo-chrìochnach ; a thaobh a bhith tha e coimhlionta ann féin ; agus cha b' urrainn e bli mar sin, nam b' éigin da a bhi 'ga chomhpàirteachadh féin gu nàdurra agus gu neo-sheachanta ri ni sam bith an leth a nuigh de Dhia féin. Tha riarachadh sìorruidh aig nàdur na Diadhachd ann agus le a mhaithes féin ; ach is feart e a tha 'na thobar neo-mheadhonach o'm bheil gach uile mhaith a sruthadh do mhuinntir eile, a mhain do bhrìgh gur e sin saor thoil Dhé. Mar sin 'nuair a ghuidh Maois gu'm faicheadh e a ghlòir, thubhairt Dia ris, "Bheir mi air mo mhaithes uile dol seachad ann ad làthair,—agus bithidh mi gràs-mhor dha-san d'am bi mi gràs-mhor," Ecsod. xxxiii. 19. Tha uile gnìomharan sin na Diadhachd, anns am bheil Dia gu gràs-mhor 'ga chomhpàirteachadh féin, a teachd o a mhaithes, mar thoradh air gnìomh shaoir a thoile. Agus tha'n sàr-chleachdadh

a bu shaoibhir a shruth riamh a nuas o thobar a mhaitheis dhiadhaidh r'a fhaicinn ann an comhairlibh naomha so Dhé, air son slàinte na h-eaglais tre Iosa Crìosd. Oir a mheud 's nach d'rinn e ann an uile thoraidhibh eile a mhaitheis ach a bhi buileachadh *de a chuid*, ann an so tha e 'ga bhuileachadh féin, ann an gabhail ar nadur da ionnsuidh féin. Agus uaith so, mar a tha e 'cur an céill rùin an duine 'na thuiteam, ann an rathad a bhi 'cur amaideachd agus mi-ghnéitheileachd as a leth, "Feuch, tha'n duine air fàs mar aon dhinn féin," Gen. iii. 22, feudaidd sinne, ann an cleachdadh a' bhuidheachais iriosail, a ràdh, a thaobh meadhoin ar leigheis, "Feuch, tha Dia air fàs mar aon dhinn féin," mar a tha'n t-abstol a' cur an céill, Phil. ii. 6-8. Buinidh e do nàdur a' mhaitheis threibhdhirich—cadhon anns an tomhas a's isle—os ceann uile bhuadhan eile ar nàduir, a bhi toirt toil-inntinn do'n anam anns am bheil e 'ga chleachdadh féin, agus ann a bhi 'ga chomhpàirteachadh féin 'na thoraidhibh. Tha toil-inntinn aig duine maith ann an 'deanamh mhaith, agus tha mòr dhuais aige *air son* a dheanamh, *ann a bhi* 'ga dheanamh. Agus ciod a tha 'nar comas a mheasrachadh a thaobh a' mhaitheis sin a tha siorruidh, agus iomlan, agus neo-chrìochnach, agus neo-mheasgaichte, ag oibreachadh, a réir a ghnè féin, anns a' chleachdadh sin a's àirde dh'ionnsuidh am feud e teachd? B'e so nàdur comhairlean sin Dhé, a ghabhadh a thaobh teachd a Mhic anns an fhèidh, agus slàinte na h-eaglais da thrìd. Cha-n urrainn cridhe sam bith a smuaineachadh, cha-n urrainn teanga sam bith a chur an céill, ciod e eadhon an earrann a's lugha de thlachd do-labhairt an Dé naoimh agus bheannaichte anns na comhairlibh so, anns an d' fhoillsich agus anns an do chleachd e maitheas a nàduir, gus a cheum a's fhaide mach. An dealbh duine fial nithe fiala, do bhrìgh gu bheil iad coimh-fhreagarrach r'a ghné? an faigh duine maith riarachadh agus toil-inntinn uaigneach ann an cleachdadh a' mhaitheis iosail, agus anmhuinn, agus mhi-iomlain, agus mheasgaichte sin, a tha r'a fhaotainn fathast na nàdur?—agus nach bi aige-san anns am bheil maitheas mar bhuadh neo-sheachanta 'na nàdur, neach gur e maitheas a dhearbha bhith, an tobar neo-mheadhonach o'm bheil e 'ga phàirteachadh féin ri muinntir eile—nach bi aige-san, tha sinn ag ràdh, tlachd neo-chrìochnach ann an cleachdadh sin a's àird a mhaitheis a dh' ionnsuidh an do threòrach gliocas na Diadhachd riamh.

Tha toradh comhairlean siorruidh so Dhé, anns a' ghlòir a tha fathast r'a foillseachadh, air a ghleidheadh air an son-san a tha creidsinn; agus anns an toradh sin ann an glòir bithidh an taisbeanadh a's dlùithe aca de ghlòir Dhé féin, "'nuair a thig e gu bhi air a ghlòrachadh 'na naomhaibh, agus chum a bhi air a dheanamh iongantach anna-san uile a tha 'creidsinn." Ach bha, agus tha,

tlachd agus riarachadh beannaichte Dhé anns na comhairlibh so annta féin, mar a tha iad 'nan gnìomharaibh a ghliocais agus a mhaitheis neo-chrìochnaich. Annta so b'e an Tighearn Iosa a "thlachd gach là" mu'n do leagadh bunaitean an domhain, do bhrìgh gur ann *ann-san* a bha iad air an suidheachadh, agus gur ann *trìlsan* a bha iad gu bhi faotainn coimhlionaidh. B'e comhshuidheachadh a phearsa an t-aon dòigh trid an deanadh gliocas agus maitheas Dhé iad féin a chleachdadh, ann an rathad a bli 'gan comhpàirteachadh féin ri cloinn nan daoine—cleachdaidhean anns am bheil tlachd agus toil-inntinn sìorruidh na Diadhachd.

3. Tha a' bhuaidh cheudna aig gràdh agus gràs ann an comhairlibh so Dhé, as a tha aig gliocas agus maitheas. Agus ann am beachd nan Sgrìobtur d'an taobh, tha iad a' cur a' bheachd so a leasachadh ri maitheas Dhé—eadhon, gur e a's cuspair aca peacaich, agus muinntir a tha neo-airidh. Tha Dia a' comhpàirteachadh d'a mhaitheas ann an rathad coitchionn r'a chreutairibh uile, ged a tha cleachdadh àraidh a mhaitheis d'an taobh-san a tha creidsinn. Ach mu thimchioll a ghràidh agus a ghràis, mar a tha iad air an cleachdadh a mhain a thaobh an taghaidh—an eaglais a thaghadh ann an Crìosd roimh bhunait an domhain—is amhuil sin a tha iad air an cleachdadh d'an taobh, anns a' cheud àit, ann an cor mìlte agus cailte tre'n pheacadh. "Tha Dia a' moladh a ghràidh fèin duinne, do bhrìgh an uair a bha sinn fathast 'nar peacaich gu'n d'fhuiling Crìosd bàs air ar son," Rom. v. 8. "Is gràdh Dia," deir an t-abstol. Tha a nádur gu neo-sheachanta 'na ghràdh. Agus am beachd a's cubhaidh a dh'fheudas a bhi againn mu chleachdaidhibh nádurra nam pearsa diadhaidh annta féin, is e gur gràdh iad; agus tha uile chleachdaidhean a ghràidh sin làn tlachd. Is e so, mar gu'm b'ann, am bolg anns an do ghiùlaineadh nìle chomhairlean sìorruidh Dhé, o'm bheil a thoil-inntinn annta gu h-iomlan do-labhairt. Is ann do bhrìgh so a tha e 'cur an céill air dhòigh cho iongantach a thlachd agus a thaitneis ann an cleachdaidhibh a ghràidh a thaobh na h-eaglais, "Tha'n Tighearn Dia ann ad mheadhon cumhachdach; ni e do thèarnadh; ni e gàirdeachas os do cheann le luathghair; gabhaidh e fois 'na ghràdh; ni e gàirdeachas os do cheann le seinn," Sech. iii. 17. Is e an t-aobhar gu bheil e'deanamh gàirdeachais le luathghair agus le seinn, ann an slàinte na h-eaglais—a' chainnt a's àird anns an urrainn taitneas diadhaidh a bhi air a chur an céill—gu bheil e gabhail fois 'na ghràdh, ionnus gu bheil toil-inntinn aige ann an cleachdadh a thoraidhean.

Ach is éigin duinn pilleadh chum a bhi 'nochdadh air dhòigh àraidh cionnus a bha uile chomhairlean so Dhé air an leagadh ann am pearsa Chrìosd; agus chum na crìche so feudar na nìthe a leanas a bheachdachadh gu h-eadar-dhealaichte:—

1. Anns an toiseach rinn Dia na h-uile nithe gu ro mhaith, barraichte maith. Bha an obair gu léir a choinhilion e air a cur r'a chéile ann an comh-chòrdadh, ann an maise, agus ann an òrdugh iomlan, coimh-fhreagarrach ris an fhoillseachadh sin d'a ghlòir a rùnaich e innte. Agus mar a bha a blith eadar-dhealichte féin aig na h-uile ni a chruthaich, agus cleachdaidhean coimh-fhreagarrach r'am bith, agus mar an ceudna d'an robh crìoch, no fois, no sonas comasach, coimh-ghnèitheil do gach nàdur 'nan cleachdaidhibh fa leth—is amhuil sin, anns na dàimhibh eugsamhuil anns an robh iad a' seasamh d'a chéile, anns an robh iad a' coimh-leasachadh agus a' comh-chuideachadh gach aon a chéile, bha iad uile ag aomadh a dh' ionnsuidh na h-àrd chrìche deireannaich sin—glòir siorruidh Dhé. Oir mar a bha iad, a thaobh an bith, 'nan toraidhibh a chumhachd neo-chrìochnaich, mar sin, 'nan dàimhibh gach aon d'a chéile agus 'nan crìochaibh fa leth, bha iad air an riaghladh ann an gliocas neo-chrìochnaich. Air a so, bha cumhachd agus gliocas shiorruidh Dhé air an glòrachadh anna; a chumhachd ann an toirt bith dhoibh, agus a ghliocas 'nan riaghladh gu h-eagarra ann an òrdugh agus 'am maise. Chruthaich Dia an duine, chum d'a thrìd-san gu'm bitheadh e 'faotainn na glòire sin gu léir a rùnaich e ann agus o'n chruthachadh neo-reusonta— an dà chuid, sin a bha bhos, a bha 'na mheadhon cuideachaidh dha, agus sin a bha shuas, a bha 'na chuspair beachdachaidh aige. B'e so crìoch ar nàdur 'na cheud chomh-shuidheachadh. Agus a dh' ionnsuidh so tha sinn a ris air ar n-aiseag ann na Crìosd; Seumas i. 18; Salm civ. 24, cxxxvi. 5; Rom. i. 20.

2. Bu toil le Dia cead a thoirt do'n pheacadh a theachd a steach, araon do nèamh shuas agus do'n talamh a bhos, leis an robh an riaghailteachd agus an comh-chòrdadh so air a chur as na h-altaibh. Tha comharaidhean a chumhachd, agus a ghliocais, agus a mhaithéis dhiadhaidh, r'am faicinn fathast air oibribh a' chruthachaidh, air bhi dhoibh neo-sgaraichte o'm bith. Ach b'i ùmhlachd an duine an meadhon trid an robh a' ghlòir sin 'u léir a rùnaich Dia air tìs a bhi faotainn uatha, gu bhi air a giùlan a steach dha, gu sònruichte a thaobh nan uile nithe air an talamh a bhos, a chuireadh fo ìochdranachd dha. Bha soirbheachadh nan nithe so 'an crochadh air an ìochdranachd dha-san ann an rathad cuideachaidh nàdurra, amhuil a bha a shonas-san 'an crochadh air Dia ann an rathad na h-ùmhlachd modhannail, Gen. i. 26-28; Salm viii. 6-8. Chruthaich Dia an duine, mar a thubhairt sinn, chum d'a thrìd-san gu'm bitheadh a' ghlòir sin air a giùlan a steach dha a rùnaich e 'bhi faotainn ann agus trid a' chruthachaidh neo-reusonta. B'e so crìoch ar nàdur 'na cheud chomh-shuidheachadh. Agus a dh' ionnsuidh so tha sinn a ris air ar n-aiseag

ann an Crìosd: Seumas i. 18. Ach rinn teachd a steach a' pheacaidh an t-òrdugh so gu léir a chur air aimhreidh, ionnus gu'n d' thugadh am mallachadh air na h-uile ni air an talamh a bhos. Do bhrìgh so thuit iad o'n inbhe sin anns an do chuireadh an céill gu'n robh iad uile ro mhaith, agus chuireadh iad fo dhìomhanas, an t-uallach sin fo'm bheil, agus fo'm bi iad ag osnaich a dh' ionnsuidh na crìche, Gen. iii. 17, 18; Rom. viii. 20, 21. Ach is éigin na nithe so a bheachdachadh a ris an déigh so.

3. Cha do ghlacadh an gliocas diadhaidh air dhòigh sam bith gun fhios leis a' challdach so. Bha Dia, o'n uile shiorruidheachd, air comhairlean a shuidheachadh air son a bhi 'g ath-thogail nan uile nithe chum inbhe ni's ro fhearr agus ni's seasmhaiche na sin a chailleadh tre'n pheacadh. Is e so na *h-amannan fionnuireachd*, na *h-aimsirean aisig nan uile nithe* air am bheil iomradh, Gnìomh, iii. 19, 21; no cruinneachadh sin nan uile nithe air nèamh agus air talamh ann an aon cheann nuadh ann an Iosa Crìosd, Eph. i. 10. Oir ged a tha ni's mò de neònachas, theagamh, na tha de theagasg ann a bhi 'fedraich gu mean an déigh dòigh no òrduigh chomhairlean siorruidh Dhé, agus mar a tha iad air am buileachadh leis ann an rathad a bhi 'coimh-fhrithealadh gach aon do'n aon eile; gidheadh is éigin duinn so a smuaineachadh o ghliocas, agus o roimh-fhiosrachd, agus o neo-chaochlaidheachd Dhé—nach 'eil ni sam bith a teachd gun fhaireachadh air, agus nach 'eil aige ri dhol 'an ceann chomhairlean nuadha sam bith, o thachartais sam bith ann an oibribh a' chruthachaidh. Bha na h-uile nithe air am buileachadh leis o shiorruidheachd, a dh' ionnsuidh nan slighean agus nam meadhon sin a tha comh-chuideachail do'n ghlòir a rùnaich e fa dheòidh 'fbaotainn uatha, agus anns an crìochnaich iad uile air dhòigh neo-mhearachdach. Oir mar a tha sinn cùramach a bhi labhairt mu rùintibh siorruidh Dhé, agus mu oibribh a fhreasdail, ann an rathad anns nach bi saorsa toil an duine, mar aobhar neo-mheadhonach a ghnìomharan modhannail gu léir, air a briseadh; is amhuil sin, air an làimh eile, a bu chòir dhuinn a bhi cùramach gun a samhuil sin de shaorsa mhi-naomh a chur as leth toil chreutairean sam bith, as a bhitheadh a' toirt comais dhoibh ni sam bith a chur an gnìomh a thigeadh gun fhaireachadh air Dia, ionnus gu feumadh e a rùintean a chaochladh. Oir "aithnichte do Dhia tha 'oibre féin uile o thoiseach an t-saoghail," agus maille ris cha-n 'eil "atharrachadh, no sgàil tionndaidh."

4. Rinn Dia, uime sin, comhairlean siorruidh a shuidheachadh, trid an robh na h-uile nithe air am buileachadh ann an òrdugh nuadh, chum a ghlòir féin, ann an naomhachadh agus ann an slàinte na h-eaglais. Agus feudar dà ni a thoirt fainear d an taobh: (1.) An tobar o'n d' éirich iad; (2.) Innleachd an coimh-lìonaidh.

(1.) Bha an ceud éirigh aca ann an toil agus ann an gliocas Dhé a mhain, gun cheann-aobhar sam bith o'n leth a muigh. Cha-n urrainn reuson no aobhar sam bith a bhli air son nan comhairlean so ach saor-thoil Dhé a mhain. Uime sin goirear dhiubh “A dheadh-ghean féin, a rùnaich e ann féin,” Eph. i. 9 ; “rùn an Ti sin a tha 'g oibreachadh nan uile nithe a réir comhairle a thoil féin,” rann 11. “Cò aig an robh fios inntinn an Tighearna, no cò a b' fhear-comhairle dha? no cò thug dha air tùs, agus a làn-diolar a ris dha e? Oir is ann uaith-san, agus trid-san, agus air a shon-san a tha na h-uile nithe,” Rom. xi. 34-36. Cha b'e eadar-mheadhonaireachd Chrìosd 'nar nàdur a *choisinn* comhairlean siorruidh so Dhé, ach b'e féin agus 'eadar-mheadhonaireachd *toradh* nan comhairlean sin, mar a tha an Sgrìobtuir a ghnàth a cur an cèill. Ach,—

(2.) Bha innleachd an coimhlionaidh air a leagadh ann am pears, a' Mhic a mhain. Is ann leis a' Mhac, mar ghliocas siorruidh nàduir Dhé, a chruthaich eadh na h-uile nithe air tùs. Ach air do roimh-shealladh a bhli aig Dia de'n mhilleadh a thigeadh air na h-uile nithe tre'n pheacadh, shùdnruich e gu'm bitheadh iad air an aiseag ann agus trid-san, mar a bha e air a roimh-òrduchadh chum ar nàdur a ghabhail. Bha comhairlean Dhé gu h-ìomlan a thaobh na crìche so a' coinneachadh annsan a mhain. Air an aobhar sin theirear gu ceart gu bheil an stéidh air a leagadh annsan, mar a tha an t-abstol a' cur an cèill, Eph. i. 4. Oir tha tobar naomhachaidh agus slàinte na h-eaglais a' luidh ann an gnìomh an taghaidh, anns am bheil comhairlean Dhé d' an taobh fillte suas. Anns a' ghnìomh so, “thagh Dia sinne o thùs chum slàinte, tre naomhachadh an Spioraid, agus creidsinn na firinn,” 2 Tesal. ii. 13 ; air dha an ceud ni a rùnachadh mar chrìch, chum am bheil an dara ni ag oibreachadh mar mheadhon. Ach so rinn e ann an Crìosd ; “thagh e sinn annsan, mu'n do leagadh bunait an domhain, chum gu'm bitheamid naomha, agus neo-choireach 'na làthair-san ann an gràdh ;” is e sin, thagh e sinn “chum slàinte, tre naomhachadh an Spioraid.” Cha robh sinn annsan aon chuid 'nar pearsaibh féin no tre chreidimh mu'n do leagadh bunait an domhain ; gidheadh bha sinn o thùs air ar taghadh annsan, mar an t-aon bhunait air an robh uile chomhairlean Dhé gu bhli 'faotainn coimhlionaidh a thaobh ar naomhachaidh agus ar slàinte shiorruidh.

Air a' mhodh so, ma seadh, mar a chruthaich eadh na h-uile nithe leis air tùs mar *ghliocas shiorruidh nàduir* Dhé, is amhuil sin a tha na h-uile nithe air an ath-nuadhachadh agus air an aiseag leis mar *ghliocas fhreasdalach* Dhé, ann agus trid a theachd 's an fhèidh. Air an aobhar sin, tha na nithe so air an cur cuideachd agus air an coimeas chum a ghèidhe. Is esan “ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich, ceud-ghin a chruthachaidh uile : oir is ann leis-san a

chruthaichheadh na h-uile nithe a tha air nèamh, agus a tha air talamh, faicsinneach agus neo-fhaicsinneach, . . . is ann leis-san agus air a shon-san a chruthaichheadh na h-uile nithe : agus tha esan roimh na h-uile nithibh, agus trid-san tha na h-uile nithe a' coimh-sheasamh : agus is e ceann a' chuirp, eadhon na h-eaglais ; neach a's e an toiseach, an ceud-ghin o na mairbh ; chum gu'm bitheadh aige àrd-cheannas anns na h-uile," Col. i. 15-18.

Tha dà ni air an ainmeachadh, a tha mar stéidh an iomlain a chuirear as leth an Tighearn Iosa Crìosd ann an so : rann 15.—(1.) Gur esan “ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich.” (2.) Gur e “ceud-ghin a chruthachaidh uile ;” dà ni a tha coltach ri bhi anabarrach fad o chéile anna féin, ach a tha 'coinneachadh agus a' faotainn aonaidh ro ghlòrmhor 'na phearsa.

(1.) Is esan “ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich ;” no, mar a chuirear 'an céill ann an àit eile, tha e “ann an cruth Dhé”—cruth a bhith, oir cruth eile cha-n'eil ann an nàdur na Diadhachd —“dealradh glòire, agus fìor-ìomhaigh pearsa an Athar.” Agus goirear dheth ann an so “an Dia neo-fhaicsinneach,” cha-n ann gu h-iomlan a thaobh a bhith, ged a tha sin da rìreadh fìor—air do bhith na Diadhachd a bhi gu h-iomlan neo-fhaicsinneach, co dhiù a tha e air a bheachdachadh anns an Athair no anns a' Mhac—ach goirear so dheth a thaobh a chomhairlean, a thoil', a ghràidh, agus a ghràis. Oir d'an taobh so, cha-n fhaca neach sam bith Dia riann, an t-aon-ghin Mic a tha ann an uchd an Athar, is esan a dh' fhoillsich e, Eoin i. 18. Air a' mhodh so, ma seadh, mar is esan ìomhaigh shiorruidh an Dé neo-fhaicsinnich, a ghliocas agus a chumbachd, tha bith a' cheud chruthachaidh air a chur as a leth, agus tha e 'coimh-sheasamh annsan air dha bith 'fhaotainn : “Oir is ann leis-san a chruthaichheadh na h-uile nithe, a tha air nèamh, agus a tha air talamh, faicsinneach agus neo-fhaicsinneach,” Col. i. 17. Agus do bhrìgh nam beachdan agus nan smuaintean mòra a bha am measg dhaoine aig an àm sin—gu sònruichte am measg nan Iudhach, a bha aig inntinn an abstoil anns an litir so—mu ghlòir agus mu mhòrachd na h-earrainn neo-fhaicsinnich de'n chruthachadh a bha air nèamh shuas, tha e 'gan iomradh ann an so air dhòigh àraidh, fo na h-ainmibh a's àirde a b' urrainn neach sam bith a chur as an leth,—“Ma's àrd-chaitheachan iad, no tighearnais, no uachdaranachdan, no cumbachdan ; is ann leis-san agus air a shon-san a chruthaichheadh na h-uile nithe ;”—an dòigh-labhairt ceudna a tha air a chur as leth Dhé air a bheachdachadh a réir a bhith, Rom. xi. 36 ; Taisb. iv. 11. Cuireamaid na h-àitean sin eile de'n fhìrinn riu so chum na crìche ceudna, Eoin i. 1-3 ; Eabh. i. 1-3 ; agus cha-n urrainn neach sam bith nach 'eil fo bhuidh na druidheachd spioradail, gun a bhi air an lionadh le h-iongantais mu chumbachd a' mhi-chreidimh, agus mu dhoille

na h-inntinn, agus mu chuillbheirteachd Shàtain, annta-san a tha 'g 'àicheadh Diadhachd Iosa Crìosd. Oir air do'n abstol a chur an céill gu soilleir, gu bheil oibre a' chruthachaidh a' dearbhadh cumhachd shiorruidh agus Diadhachd an Tì sin a chruthaich iad, Rom. i. 19, 20; agus cha-n e mhaoin sin, ach tha e so-fhaicsinneach ann an solus nàduir féin ann an rathad nach fheudar cur na aghaidh: agus mar an ceudna air bhi dha air a chur an céill cho tric agus cho soilleir, gu'n robh na h-uile nithe air nèamh shuas agus air an talamh a bhos, air an cruthachadh gu h-iomlan le Crìosd—is e an ceannairceas a's àirde 'an aghaidh soluis agus theagasgan Dhé, a bhi 'g 'àicheadh a chumhachd shiorruidh agus a Dhiadhachd.

(2.) Tha air 'ainmeachadh a rìs, gur esan “ceud-ghin a' chruthachaidh uile;” a tha gu sònruichte a' ciallachadh an dara cruthachaidh, mar a tha air a chur an céill, rann 18:—“Is e ceann a' chuirp, eadhon na h-eaglais; neach a's e an toiseach, an ceud-ghin o na mairbh; chum gu'm bitheadh aige àrd-cheannas anns na h-uile.” Oir annsan bha uile chomhairlean Dhé, a thaobh aisig nan uile nithe dha féin, air an leagadh—mar a bha e gu bhi air 'fhoillseachadh anns an fheadhail. Agus tha coimhlionadh chomhairlean so Dhé air a chur an céill 'am farsuinneachd anns na rannaibh 'na dhéigh sin. Tha na nithe so araon, ma seadh, air an comh-aonadh r'a chéile anns an àite so. Mar nach d' rinn an t-Athair ni sam bith anns a' cheud chruthachadh ach tre'n Mhac—mar a ghliocas shiorruidh, Eoin i. 3; Eabh. i. 2; Gnàth-fhoc. viii.; cha mhò a rùnaicheadh ni sam bith leis anns an dara cruthachadh, no ann an aiseag nan uile nithe chum a ghlòire féin, ach annsan mar an ceudna, mar a bha e gu bhi air 'fhoillseachadh anns an fheadhail. Uime sin, is ann 'na phearsa a leagadh bunait uile chomhairlean Dhé air son naomhachaidh agus slàinte na h-eaglais. Ann an so tha e air a ghlòrachadh, agus sin ann an rathad a tha toirt barrachd do-labhairt air a' ghlòir sin gu léir a bhitheadh e 'faotainn o'n cheud chruthachadh, ged a robh na h-uile ni air faotuinn 'nan ceud shuidheachadh.

Is e pearsa Chrìosd, ma seadh, sàr-bhunait na h-eaglais—diomhaireachd mhòr na diadhachd, no a' chreidimh sin a tha sinn ag aideachadh—beatha agus anam gach uile fhèrrinn spioradail—agus sin air a mheud 's gu'n do leagadh annsan uile chomhairlean gliocais, agus gràis, agus maitheis Dhé, air son saorsa, agus gairm, agus naomhachaidh, agus slàinte na h-eaglais, agus gur ann trid-san a bha iad uile gu bhi 'faotainn coimhlionaidh.

CAIBIDEIL V.

Air Pearsa Chrìosd mar Fhear-taisbeanaidh mòr Dhé agus a Thoile.

Is e na dh' fheudar 'aithneachadh de Dhia, a nàdur agus a bhith, maille ri comhairlibh naomha a thoile. Is e taisbeanadh dhiubh so a bhi air a dheanamh dhuinne bunait gach uile dhiadhachd, agus meadhon ar comh-chumaidh ris—anns am bheil ar dleasdanas anns a' bheatha so agus ar sonas an déigh so a' coimh-sheasamh. Oir is i prìomh chrìoch an duine, eòlas a bhi aig air Dia aig am bitheadh mar thoradh a bhi 'ga dheanamh cosmhuil ri Dia. Tha 'n t-eòlas so r' a fhaotainn ann am foirfeachd a mhain ann am pearsa Chrìosd, air do na h-uile meadhon eòlais eile a bhi fo iochdranachd dha, agus gun aon idir dhiubh a bhi de 'n aon nàdur ris. Is i crìoch an Fhocail féin, a bhi 'gar teagasg ann an eòlas Dé ann an Chrìosd. Uime sin, is e a tha sinn a nis gu bhi dearbhadh, gu bheil taisbeanadh beannaichte air a dheanamh dhuinn ann am pearsa agus ann an eadar-mheadhonaireachd Chrìosd—oir tha iad sin neo-sgaraichte ann an uile ghnothuicheibh a' chreidimh ris—de bhuadhaibh glòrmhor nàduir na Diadhachd, agus de chomhairlibh naomha toil Dé. Labbraidh sinn air a' cheud ni dhiubh so anns a' chaibideil so, agus air an dara ni anns a' chaibideil 'na dhéigh sin; anns an dean sinn a nochdadh mar a tha na h-uile fìrinn diadhaidh a' coinneachadh ann am pearsa Chrìosd. Agus tha nithe eadar-dhealaichte a dh' fheumar a thoirt fainear chum so 'fhosgladh suas.

1. Tha Dia, air a bheachdachadh 'na bhith féin a mhain, gu h-iomlan do-mheasrachaidh. Air d'a nàdur a bhi gun tomhas, agus air do uile bhuadhaibh naomh' a nàduir a bhi neo-chrìochnach 'nam bith, cha-n urrainn creutair sam bith aon idir dhiubh a thuigsinn gu neo-mheadhonach no gu h-iomlan. Is éigin da-san a bhi neo-chrìochnach, a bhitheas comasach air sin a tha neo-chrìochnach a mheasrachadh gu h-iomlan; uime sin cha-n eil eòlas iomlan air Dia ach aig Dia féin—ach air ar sonne, cia cho beag as a ta a' chuibhrionn sin a chluinnear dheth! Air an aobhar sin goircear dheth, “An Dia neo-fhaicsinnneach,” agus theirear gu bheil a “chòmhnuidh 's an t-solus 'dh' ionnsuidh nach feudar teachd.” Ged a dh' fheudas am *bith* a tha aig

nàdur aon-fhillte agus neo-mheasgaichte Dhé ann an trì pearsaibh eadar-dhealaichte, cleachdaidhean a chreidimh 'àrdachadh agus 'uaisleachadh 'nuair a tha e air a thaisbeanadh, gidheadh tha e 'glacadh an reusoin nàdurra sin ann an uamhunn, a bhitheadh 'an crochadh air féin a mhain ann a bhí 'ga bheachdachadh—trid an teid daoine air thuainéal aig nach 'eil treòrachadh sam bith eile, ionnus gu'n giùlainear iad a thaobh á slighe na firinn. "Cha-n fhaca neach sam bith Dia riamh, an t-aon-ghin Mic, a tha ann an uchd an Athar, is esan a dh' fhoillsich e," Eoin i. 18 ; 1 Tim. vi. 16.

2. Uime sin, cha chomasach d' ar n-inntinnibh beachdan neo-mheadhonach a bhí aca idir mu bhith no mu bhuadhaibh na Diadhachd anna féin. Tha an t-eòlas so ro iongantach air ar son. Cia b' e air bith na dh' fheadas a bhí air a thagradh air son seallaidh inntinneil de bhith Dhé ann an solus na glòire, gidheadh cha-n 'eil neach sam bith a their gur comasach breithneachadh neo-mheadhonach agus làn 'fhaotainn dheth. Ach am feadh a tha sinn anns a' chluinn, tha Dia dhuinne, mar a bha e do Mhaois fo na h-uile foillseachadh d' a ghlòir o'n leth a muigh "anns an dorchadas," Ecsod. xx. 21. Tha uile smuaintean reusonta inntinnean dhaoine air an slugadh suas as an t-sealladh, 'nuair a dheanadh iad an cleachdadh gu neo-mheadhonach air sin a tha gu h-ìomlan gun tomhas, agus siorruidh, agus neo-chrìochnach. 'Nuair a tha sinn ag ràdh gu bheil Dia mar so, cha-n 'eil sinn a' tuigsinn ar càinnt féin, ach a mhain nach 'eil e air sheòl eile. Is aithne dhuinn ann an tomhas na nithe a tha sinn *ag àicheadh* de Dhia, ach cha-n aithne dhuinn iad sin a tha sinn *a' cur as a leth* ; a mhain gu bheil sinn a' cur an céill sin a tha sinn *a' creidsinn* agus a' cliùthachadh. Cha-n 'eil meadhon, no inneal, no comasan corporra no inntinneil againn, air son a bhí 'làn-thuigsinn Dhé ; cha mho a tha sin aig creutair sam bith. "Oir an nì sin a's e Dia" (bith Dhé), deir Crisostom* air Eoin i. 18, "cha-n e mhain nach fhaca na fàidhean e, ach cha-n fhaca na h-ainglean no na h-àrd-ainglean e. Ma dh' fheòraicheas tu dhiubh, cha chluinn thu nì sam bith aca mu bhith Dhé, ach a mhain, 'Glòir do Dhia anns na h-àrdaibh.' Ma dh' fheòraicheas tu de na Cerubain agus na Seraphim, cha chluinn thu aca ach moladh na naomhachd, 'Tha an talamh uile làn d'a ghlòir.'" Gu bheil Dia ann féin gu h-ìomlan do-mheasrachaidh d'ar taobh-ne, tha so na thoradh neo-sheachanta an astair neo-chrìochnaich a tha sinn uaithe. Ach is ann a tha ar beachdan uime air am faotainn o'n fhoillseachadh a tha e deanamh dheth féin o'n leth a muigh, agus o na smuaintibh a tha air an gintinn annainn le na toraidhibh a tha a bhuadhan ag oibreachadh, Salm

* Searmonaiche agus Ughdair a bh' ann an eaglais na h-àirde n-Ear timchioll 350.—EAD.

xix. 1 ; Rom. i. 20. Tha so air a chur an céill anns an fhreagradh a thugadh do atheuinge sin Mhaois, “Foillsich dhomh, guidheam ort, do ghlòir,” Ecsod. xxxiii. 18. Chuala Maois guth a’ labhairt ris, ach bha an Ti a labhair ris ann an “dor-chadas”—cha-n fhac se e. Thug e dha comharaidhean ro ghlòrmhor air a làthaireachd mhòralaich, ach cha-n fhacas a bhith no a phearsa. Agus air a so ghuidh Maois, chum làn riarachaidh ’fhaotainn d’a anam féin—oir mar is dlùithe ’tha neach sam bith do Dhia, is ann is déine a thogradh an déigh làn sheilbh ’fhaotainn air—gu’m faigheadh e sealladh d’a ghlòir—cha b’ann de’n ghlòir chruthaichte sin a chunnaic e ann an comharaidhibh a làthaireachd agus a chumhachd o’n leth a muigh, ach de ghlòir neo-chruthaichte a bhith, Tre dhian-oibreachadh a ghràidh do Dhia, bu mhiann leis a bhi air nèamh am feadh a bha e fathast air an talamh ; seadh, a’ miannachadh tuillidh na bheireadh nèamh féin dha, nam b’ ’s gu faiceadh e bith Dhé le ’shùilibh corporra. Mar fhreagradh air tha Dia ag innseadh dha, nach urrainn e ’aghaidh-san ’fhaicinn agus a bli beò ; cha-n urrainn neach sam bith aon chuid sealladh corporra no sealladh neo-mheadhonach na h-inntinn ’fhaotainn de bhith Dhé. Ach so ni mi, deir Dia, “An uair a bhitheas mo ghlòir a’ dol seachad, . . . bheir mi air falbh mo làmh, agus chi thu mo chùlaobh,” Ecsod. xxxiii. 18-23. Is e so uile na cheadaicheadh Dia, eadhon, a shamhuil sin de thaisbeanadh dheth féin o’n leth a muigh, ann an cur an céill ’ainme, agus ann am buileachadh sheallaidhean cruthaichte d’a ghlòir, as a tha againn de dhuine, ’nuair nach fhaic sinn ach a mhain a chùlaobh ann an gabhail seachad oirm. Ach a thaobh bith Dhé, agus mar a tha e ’coimh-sheasamh ann an Trionaid de phearsaibh, cha-n’eil sealladh-inntinn neo-mheadhonach againn annta, agus ni’s ro lugha na sin a’s urrainn sinn am breithneachadh.

3. Tha e soilleir, uime sin, gu bheil na beachdan a’s urrainn a bhi againn mu Dhia, agus mu bhuadhaibh glòrmhor a nàduir, araon air an gintinn annainn agus air an riaghladh, fo threòrachadh an taisbeanaidh dhiadhaidh, le comharaidhibh faicsinneach a ghlòire air nithibh eile, agus gach taisbeanadh a thugadh d’a bhuadhaibh òirdheire ’nan toraidhibh o’n leth a muigh. Mar sin tha na nithe sin nach fheudar ’fhaicinn a thaobh Dhé, eadhon a chumhachd siorruidh agus a Dhiadhachd, air am faicinn gu soilleir, air dhoibh a bhi so-thuigsinn o na nithibh a rinneadh, Rom. i. 20. Gidheadh is éigin ’aideachadh, nach ’eil creutair sam bith, eadhon na h-ainglean shuas, no nèamh nan nèamh, freagarrach no comasach air son a bhi ’giùlan an samhuil sin a chomharaidhibh nan òirdheirceas diadhaidh, as a dh’ fhàgadh iad ’nan taisbeanadh ionlan agus coimhlionta de bhith agus de bhuadhaibh Dhé dhuinne. Tha iad uile cruthaichte agus crìochnaichte, agus uime

sin gun chomas aca a bhi 'taisbeanadh dhuinne gu cothromach sin a tha neo-chruthaichte agus neo-chrìochnach. Agus is e so am fìor aobhar gu bheil gach uile aoradh a bheirear dhoibh na ìodhol-aoraidh. Gidheadh tha comharaidhean glòire nan òirdheirceas diadhaidh air an giùlan leò ann an tomhas nach urrainn sinne a mheasrachadh no a rannsachadh gu b-iomlan. Cia cho beag as a tha ar n-eòlas mu nàdur, agus mu ghlòir, agus mu chumhachd nan aingeal! Is co fad a tha sinn o bhreithneachadh neo-mheadh-onach a bhi againn de ghlòir neo-chruthaichte Dhé, as nach 'eil e 'nar comas a measrachadh gu ceart mar a tha i 'dealradh air a h-ais o na creutairibh sin a tha annta féin cruthaichte agus crìochnaichte. Uaith so, bha iad a meas o shean, 'nuair a chunnaic iad aingeal gu'm facas tomhas cho mòr de ghlòir Dhé leò as gu'm faigheadh iad bàs, Breith. xiii. 21, 22. Gidheadh tha na h-ainglean féin a' teachd gearr gu neo-chrìochnach air taisbeanadh coimhlionta a dheanamh de Dhia; cha mhò a tha sin comasach do chreutair sam bith eile.

4. Cha-n' eil e mi-choltach nach robh smuaineachadh coitichionn riamh 'am measg a' chinne-dhaoine air gu'n robh taisbeanadh ni bu dlùithe agus ni bu choimhlionta a dhìth orra, na sin a bha deanta ann an aon air bith a dh' oibribh a chruthachaidh no an fhreasdail. Bha na nèamhan, gun amharus, a' cur 'an céill a ghlòire, agus na speuran a ghnàth a' nochdadh gnìomh' a làmh—bha na nithe nach feudar 'fhaicinn, eadhon a chumhachd sìorruidh agus a Dhiadhachd, air am faicinn a ghnàth o na nithibh a rinneadh; gidheadh bha daoine mar 'bu trice air seacharan 'nam beachd-smuaineachadh orra, mar a tha an t-abstol a 'cur an céill, Rom. i. Ach bha iad fathast fo bhuaidh a' bheachd choitichinn, gu'm feumadh taisbeanadh ni bu shoilleire agus ni bu dlùithe a bhi deanta de Dhia—air do'n taisbeanadh a rinneadh ann an oibribh a' chruthachaidh agus an fhreasdail a bhi neo-fhoghainteach chum an treòrachadh d'a ionnsuidh. Gidheadh ann an rannsachadh 'na dhéigh, is ann a rinn siad iad féin gu buileach a sgrios; l'àill leò sin a dheanamh nach d' rinn Dia riamh. Le aon chomh-rùn rinn iad mòran dhealbhan de Dhia a chumadh dhoibh féin; agus bha iad cho mòr air an dalladh ann an seacharan an slighean féin, as gu'n do chaill iad gu buileach a' bhuannachd a dh' fheudadh iad 'fhaotainn o'n fhoillseachadh a thugadh dhoibh dheth ann an oibribh a' chruthachaidh, agus dh' fhàs iad diomhain 'nan reusonachadh féin. Oir amhed 's gu feudadh iad bith, agus gliocas, agus cumhachd, agus maitheas, Dhé 'fhòghluim, o'n comharaidhibh air na nithibh a rinneadh, is ann a "chaochail iad glòir an Dé neo-thruaillidh gu dealbh a rinneadh, cosmhuil ri duine truailidh, agus ri eunlaith, agus ri ainmhidhibh ceithir-chosach, agus béisdibh, snaigeach," Rom. i. 23. Uime sin, a thaobh a'

bheachd choitchinn sin--nach robh dòigh air breithneachadh cubhaidh 'fhaotainn de Dhia ach tre thaisbeanadh éigin—ged a bha e fìrinneach ann féin, gidheadh, tre chuillbheartachd Shàtain, agus innleachdaibh amaideach chridheachan dhaoine, rinneadh e 'na cheann-aobhar gach uile ìodhol-aoraidh agus aingidheachd dhroch-mhuinte a tha anns an t-saoghal. B'e so an tobar o'n d' éirich gach faoin-bheachd amaideach leis an robh Sàtan a' mealladh nan Cinneach, agus gach dòigh a rinn iad a dhealbhadh chum a bhi 'cur Dhé ann an coslas dhaoine. Air an aobhar sin, anns na h-uile taisbeanadh a rinn Dia rianh dheth féin—de inntinn agus a thoile—rinn e an cleachdadh sin a ghnàth a chur fo gheurchronachadh agus thoirmeasg, a bhi 'cumadh dhealbhan dheth féin. Agus rinn e sin gu soilleir air son an dà aobhar so :—

(1.) Do bhrìgh gu'n robh e 'na bhriseadh a stigh a bha ladarna agus amaideach air crìochaibh gliocais freasdalaich Dhé anns a' chùis. Shònruich Dia gu'm bitheadh iomhaigh agus taisbeanadh dheth féin air 'ulluchadh, gu neo-chrìochnach os ceann sin a b' urrainn gliocas cruthaichte sam bith 'fhaotainn a mach. Ach mar nach fanadh na h-Israelich ri Maois an uair a chaidh e suas do'n bheinn, ach gu'n d'rinn iad laogh 'na àit ; is anhuil sin an cinne-daoine—air dhoibh diultadh fantainn gus an foillsichteadh iomhaigh ghlòrmhor sin Dhé a rinn e féin a dheasachadh—bhris iad a stigh air gliocas agus air àrd-uachdaranachd Dhé chum iomhaighean a dhealbhadh dhoibh féin. Air a shon so bha Dia cho mòr air a bhrosnachadh, as gu'n d' thug e thairis iad do amaid-eachd agus do dhoille, ionnus gu'n do nochdadh dìomhain agus tàireil iad, anns na nithibh sin anns an do shaoil iad a bhi 'taisbeanadh gliocais, ann a bhi 'toirt Dhé nì's faisge dhoibh—ag isleachadh an nàduir féin, agus uile bhuadhan fùghanta na h-inntinn, gu h-ifrinn, agus a'dol air seacharan gus a' cheum a's fhaide mach o'n Dia sin a bha iad a' ciallachadh a bhi 'toirt an fagus.

(2.) Do bhrìgh nach 'eil inntinnean dhaoine comasach air ni sam bith a smuaineachadh no a dhealbhadh ach sin a bhitheadh 'na thaisbeanadh bréige de Dhia, mar sin a' cur suas ìodhoil 'na àit. Tha comharaidhean mòra nan òrdheirceas diadhaidh r'am faicinn air oibribh Dhé féin, ged a tha iad dorch agus deacair r'an leughadh dhuinne as eugnais soluis an fhocail. Bha ni-eigin de a làthaireachd ghlòrmhoir—ged nach ro de a bhithe—air a thaisbeanadh o shean ann an òrduighibh faicsinneach 'aoraidh. Ach cha-n 'eil ann an innleachdaibh dhaoine gu léir chum na crìche so, 'an taobh a mach a dh' oibribh a' chruthachaidh agus a dh' òrduighibh an aoraidh dhiahdhaidh, ach dealbhan bréige de Dhia, agus uime sin air an mallachadh leis.

Tha e fìor, uime sin, gu'n d' rinn Dia iomadh comharadh nan òrdheirceas diadhaidh a chur air oibribh a' chruthachaidh agus

an fhreasdail—iomadh comharadh a làthaireachd ghlòrmhoir air a phlàillun agus air an teampull o shean—gidheadh cha robh a leithid a dh' fhoillseachadh de Dhia air a thabhairt ann an aon air bith de na nithibh so—ni mù a bha sin 'n an comas—as a bhitheadh a' toirt làn-riarachaidh a dh' anamaibh dhaoine, no a bheireadh beachdan soilleir dhoibh m'a thimchioll, trid am bith-eadh iad comasach air urram agus aoradh dligheach 'iacadh dha. Cha-n 'eil e 'nan comas, tha sinn ag ràdh, le ni sam bith a tha r'a fhaicinn anna, no r'a fhòghlum uatha, Dia a thaisbeanadh mar chuspair iomlan ar n-aighe gu léir, agus uile chleachdaidhean ar n-anama ann an creidimh, ann am muinghin, ann an gràdh, ann an eagail diadhaidh, agus ann an ùmhlachd, ionnus gu'm bitheadh esan air a ghlòrachadh, agus sinne air ar tabhairt a dh' ionnsuidh sonais shiorruidh maille ris. Tha so, fathast, ma seadh r'a rann-sachadh leinn. Uime sin—

5. Cha robh taisbeanadh teagascach sam bith o'n leth a muigh de nàdur agus de bhuadhaibh na Diadhachd, as eugmhais fìor shamhlachais no fìor ionhaigh dhiubh, air dhòigh sam bith foghainteach gu bhi 'coimhlionadh crìche Dhé ann a bhi 'ga fhoillseachadh féin. Tha so deanta anns an Sgriobtuir. Ach tha an Sgriobtuir gu léir togta suas air a' bhunait so, no tha an smuain so a' ruith tre'n iomlan, cadhon, gu bheil fìor thaisbeanadh de nàdur na Diadhachd air a dheanamh dhuinn, a tha air a chur 'an céill ann agus leis. Agus mar a bha a' bheachd choitchionn sin air inntinnibh nan uile dhaoine, gu'n robh e neo-sheachanta gu'm bitheadh taisbeanadh éigin de Dhia ann, anns am feudadh e 'bhi 'am fagus doibh—beachd a bha fàs o bhi 'toirt fainear an astair neo-chrìochnaich a bha eadar an Diadhachd agus nàdur an duine, nach robh ceadachadh coimeas sam bith eatorra—is amhuil sin, mar a tha air a nochdadh, a rinn Dia féin a chur 'an céill, gu'n robh a leithid sin a thaisbeanadh, a bhitheadh deanta 'na rathad féin, neo-sheachanta dhoibh, chum a bhi 'coimhlionadh na crìche sin a bha 'na ràn ann a bhi 'ga fhoillseachadh féin idir. Oir—

6. Tha so uile deanta ann am pearsa Chrìosd. Is esan fìor ionhaigh agus taisbeanadh coimhlionta nàduir na Diadhachd 'na òirdheirceis gu léir. Cha-n 'eil sinn a' labhairt mu nàdur na Diadhachd gu h-iomlan ann féin, ach mar a tha e air a chumail a mach dhuinne, mar chuspair ar creidimh, agus ar muinghin, agus ar n-ùmhlachd. Uime sin, is e Dia mar an t-Athair a tha air dhòigh àraidh air a thaisbeanadh ann agus le Crìosd; mar a tha e féin ag ràdh, “An ti a chunnaic mise, chunnaic e an t-Athair,” Eoin xiv. 9.

Tha dà ni feumail 'na shamhuil so de thaisbeanadh:—(1.) Gu bheil uile bhuadhan sin na Diadhachd, air am feum sinne eòlas fhaotainn chum cleachdaidh ar n-ùmhlachd air thalamh agus ar

sonais shiorruidh air nàmh, air an cur an céill ann agus air am foillseachadh dhuinne leis. (2.) Gu bheil nàdur na Diadhachd air teachd cho fagus dhuinn ann, as a bu chomasach *dhu-san* teachd, no *dhuinne* a ghabhail. Agus tha an dà nì so r'am faotainn ann am pearsa Chrìosd, agus annsan a mhain.

Ann am pearsa Chrìosd, tha sinn a' beachdachadh araon a chomh-shuidheachaidh ann an aonadh an dà nàdur, agus an dàimh anns am bheil e do obair na h-eadar-mheadhonaireachd, crìoch a' chomh-shuidheachaidh sin. Agus—

(1.) Ann am pearsa Chrìosd, ma seadh, fo'n bheachd so, tha taisbeanadh beannaichte againn a dh' uile bhuadhaibh naomha nàduir Dhé—a ghliocas, a chumhachd, a mhaitheas, a ghràs, a ghràdh, a cheartas, a naomhachd, 'fhirinn, a thròcair agus 'fhoighidín. Agus mar a tha so air a thagradh d'an taobh uile ann an rathad coitichionn, no a thaobh glòire Dhé annata, a tha air a faicinn agus air a h-aithneachadh a mhain ann an gnùis Iosa Crìosd, is anhuil sin a bhitheadh e furasd' a nochdadh d'an taobh fa leth, o fhianuisibh soilleir an Sgrìobtuir. Ach cha téid sinn nì's fhaide aig an àm na bhi 'dearbhadh na fìrinne coitichinn a dh' ainmich sinn anns na beachdaibh a leanas.

(2.) Annsan tha nàdur na Diadhachd air teachd, anns an tomhas a's do-mheasrachaidh, cho fagus d'ar nàdur-ne, as gu bheil na smuaintean a's àirde a thàinig rianh ann an cridhe duine d'a thaobh air teachd gearr gu neo-chrìochnach air—mar a chuireadh a cheana an céill. Ann an gabhail ar nàduir a dh' ionnsuidh aonaidh phearsanta ris féin, agus anns an dàimh anns am bheil sinn do Dhia d'a thrìd, maille ris an aonadh a tha aig creidich ris ann—air bhi dhoibh 'n an aon anns an Athair agus anns a' Mhac, mar a tha an t-Athair anns a' Mhac, agus am Mac anns an Athair, Eoin xvii. 20, 21,—ann an so, tha sinn ag ràdh, tha nàdur na Diadhachd air dlùthachadh cho fagus dhuinne as a tha nàdur nan nithe féin comasach air a ghiùlan. Bha an dà chrìoch so air an rùnachadh anns gach taisbeanadh de Dhia a rinneadh aig làmhaibh dhaoine; ach chaidh iad gu buileach air seacharan d'an taobh maraon. Oir 'an àite dhoibh a bhi 'taisbeanadh aoin air bith de bhuadhaibh glòrmhor na Diadhachd, is ann a rinn iad a h-leachadh, a' cur eas-urraim oirre, a' lìonadh inntinnean dhaoine le smuaintibh gràineil d'a taobh; agus 'an àit a bhi 'toirt Dhé nì's fhaisge dhoibh féin, is ann a chur siad iad féin, ann an seadh modhannail, gu neo-chrìochnach an fad as uaithe. Ach is e ar rùn a bhi 'daingneachadh nam fìrinn so o'n Sgrìobtuir.

Is esan “ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich,” Col. i, 15. Tha an t-abstol ann an so ag ainmeachadh Dhé mar an Dia “neo-fhaicsinneach,” chum a bhi 'nochdadh am feum a bha air ìomhaigh no taisbeanadh dheth, cho maith ri neach anns an cuireadh e an

céill comhairlean a thoile. Oir cha-n e mhain gu bheil e 'ciallachadh gu bheil bith na Diadhachd gu h-iomlan neo-fhaicsinneach, ach gu bheil Dia neo-aithnichte dhuinn ann féin. Uime sin—mar a thugadh a cheana fainear—bha an cinne-daoine gu coitchionn ullamh air dealbhaibh faicsinneach a dheanamh de'n Dia neo-fhaicsinneach so, chum gu'm bitheadh iad a' beachdachadh air amta agus gu'm bitheadh e a làthair maille riu, mar a bha iad gu h-amaideach a' saolsinn. B' e aomadh nàdurra so dhaoine, air a mhi-ghnàthachadh le cuilbheartachd Shatain, ceud éirigh an iodhol-aoraidh, agus sin a bha riamh 'ga leasachadh anns an t-saoghal: gidheadh, bha e air na h-uile dòigh feumail gu'm bitheadh an Dia neo-fhaicsinneach so air a thaisbeanadh dhuinne le ìomhaigh éigin dheth, ionnus gu'm bitheadh eòlas againn air, agus gu'n tugamaid aoradh dha innte a réir 'inntinn agus a thoile féin. Ach is éigin do'n ìomhaigh so a bhi 'na toradh a ghliocais neo-chrìochnaich féin. Air an aobhar sin, mar a tha e 'cur cùil gu h-iomlan ris na h-uile h-ìomhaigh agus taisbeanadh dheth féin a dh' fheudadh daoine 'bhi 'dealbhadh—air na h-aobhairibh a dh' ainmicheadh a cheana—agus a' cur an céill nach ann dha-san a bha urram air a thabhairt d' an trid, ach do'n diabhul; is amhuil sin a tha an ìomhaigh a rinn e féin 'ulluchadh, chum a chrìochan agus a rùintean naomha féin, anns na h-uile seadh taitneach leis. Oir is àill leis gu'n "tugadh na h-uile dhaoine urram do'n Mhac, amhuil mar a tha iad a' toirt urrainn do'n Athair;" agus sin air dhòigh as "an ti nach 'eil a' toirt urrainn do'n Mhac, cha-n 'eil e 'toirt urrainn do'n Athair a chuir uaith e," Eoin v. 23.

Is i an ìomhaigh so, ma seadh, pearsa Chrìosd; is esan "ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich." Tha so ag amharc, anns a' cheud àit, ri pearsa dhiadhaidh a' Mhic air a bheachdachadh gu h-iomlan ann féin, mar ìomhaigh shiorruidh an Athar; air am feum sinn labhairt gu h-aithghearr.

1. Their ear air uairibh gu bheil am Mac "anns an Athair," agus an t-Athair anns a' Mhac: "Nach 'eil thu creidsinn gu bheil mise anns an Athair, agus an t-Athair annam-sa?" Eoin xiv. 10. Tha so o aonachd no o ionannachd an nàdur—oir esan agus an t-Athair is aon iad, Eoin x. 30. Uime sin na h-uile nithe a tha aig an Athair, is leis-san iad, caib. xvi. 15, do bhrìgh ionannachd an nàdur. A thaobh *bith* na Diadhachd, air a bheachdachadh gu h-iomlan ann féin, anns am bheil an t-Athair anns a' Mhac, agus am Mac anns an Athair, cha-n urrainnear a ràdh gu bheil an dara aon 'na ìomhaigh an aoin eile. Oir esan agus an t-Athair is aon iad; agus cha-n urrainn an t-aon ni ceudna a bhi 'na ìomhaigh dheth féin, anns an ni sin anns am bheil e 'na aon.

2. Their ear gu bheil cha-n e mhain am Mac "anns an Athair," ann an aonachd an aoin bhith; ach mar an ceudna gu bheil e

“maille ris an Athair,” no “maille ri Dia,” ’na phearsantachd eadar-dhealaichte: “Bha am Focal maille ri Dia, agus b’ e am Focal Dia,” Eoin i. 1. “B’ e am Focal Dia,” ann an aonachd bith na Diadhachd—agus “bha am Focal maille ri Dia,” ’na phearsantachd eadar-dhealaichte. Bha “am Focal”—is e sin, pears’ a’ Mhic, mar a tha e eadar-dhealaichte o’n Athair—“maille ri Dia,” no maille ris an Athair. Agus anns an t-seadh so is e am Mac ìomhaigh shiorruidh an Athar, mar a theirear uime anns an àite so, agus ann an Eabh. i. 3; agus sin do bhrìgh comh-roinn a bhi aige a dh’ uile bhuadhaibh na Diadhachd coimh-ionann ris an Athair.

Ach, air an làimh eile, ged a tha comhpàirt aig an Athair ann an uile bhuadhaibh diadhaidh agus siorruidh a’ Mhic, gidheadh cha-n abrar gur esan ìomhaigh a’ Mhic. Oir tha an ìomhaigh, mar bhuaidh, ag éirigh, cha-n ann o nàdur nan nithe annta féin, ach o’n dòigh anns am bheil comh-roinn air ’fhaotainn dhiubh. A nis tha am Mac a’ faotainn nan uile nithe o’n Athair, gun an t-Athair a bhi ’faotainn ni sam bith o’n Mhac. Oia b’e air bith ni a bhuineas do phears’ a’ Mhic, mar phears’ a’ Mhic, tha e’ga fhaotainn uile o’n Athair tre ghineamhuinn shiorruidh: Oir mar a tha aig an Athair beatha ann féin, is amhuil sin a thug e do’n Mhac beatha a bhi aig ann féin,” Eoin v. 26. Is e am Mac uime sin ìomhaigh shiorruidh an Athar, do bhrìgh uile bhuadhan nàduir na Diadhachd maille r’a phearsantachd eadar-dhealaichte a bhi air an comhpàrteachadh ris o’n Athair.

3. Ann an gabhail ar nàduir, rinneadh am Mac ’na *ìomhaigh thaisbeanta* Dhé dhuinne—mar a bha e, ’na phearsa féin ’na ìomhaigh shiorruidh an Athar, tre ghineamhuinn shiorruidh. Ann-san tha an Dia neo-fhaicsinneach—neach, ’na nàdur agus ’na òirdheirceis diadhaidh, ’dh’ ionnsuidh nach fheud ar tuigse teachd—’ga fhoillseachadh, ’ga thaisbeanadh, no ’ga thoirt féin ’am fagus d’ar creidimh, agus d’ar mothachadh spioradail, ann an uile iomlanachdaibh glòrmhor a nàduir.

Uime sin, tha tri dòighean anns am feudar ar Tighearn Iosa Criosd, Mac Dhé, a bheachdachadh.

1. A thaobh *nàduir a Dhiadhachd* a mhain. Tha so anns na h-uile seadh coimh-ionann ri nàdur an Athar. Agus anns an t-seadh so cha-n’eil an dara h-aon ’na ìomhaigh an aoin eile, oir tha iad araon coimh-ionann.

2. A thaobh a *phearsa dhiadhaidh* mar Mhac an Athar, an t-aon-ghin, Mac siorruidh Dhé. Fo’n bheachd so, mar a tha e ’faotainn a phearsantachd, is *amhuil* a tha e’faotainn uile òirdheirceas na Diadhachd, o’n Athair; agus anns an t-seadh so, is e am Mac ìomhaigh shiorruidh pears’ an Athar.

3. Mar a *ghabh e ar nàdur* a dh’ ionnsuidh aonaidh phearsanta

ris féin, chum oibre na h-eadar-mheadhonaireachd a choimhlionadh. Anns an t-seadh so is e am Mac aon ionhaigh thaisbeanta Dhé dhuinne—an neach sin a mhain anns am bheil sinn a' faicinn, agus ag aithneachadh, agus a' fòghlum nan òirdheirceas diadhaidh gu léir—ionnus gu'm bitheamaid beò do Dhia, agus air ar treòrachadh gu bhì 'ga mhealtuinn. Na nithe so gu léir tha e féin a' teagasg dhuinn.

Tha e tilgeadh air na Phairisich, mar thoradh an doille agus an an-eòlais, nach cuala iad riamh guth Dhé, agus nach fhac iad a choslas, Eoin v. 37. Agus mu choinneamh so, tha e 'g innseadh d'a dheisciobluibh, gu'm b'aithne dhoibhsan an t-Athair, agus gu'm fac iad e, caib. xiv. 7. Agus tha e 'toirt an aobhair so seachad air a shon, do bhrìgh an neach aig an robh aithne air-san, gu'n robh aithne aig air an Athair mar an ceudna. Agus an uair a fhreagair a h-aon d'a dheisciobluibh, nach robh fathast air a theagasg na's leòir anns an diomhaireachd so, “A Thighearn, foillsich an t-Athair dhuinne, agus is leòir leinn e,” rann 8, is e a thubhairt e, “Am bheil mise ùine co fada maille ribh, agus nach aithne dhuit fathast mi? an ti a chunnaic mise, chunnaic e an t-Athair,” rann 9.

Tha trì nithe a dh' fheumadh a bhì fìor mu'm b' urrainn an Tighearn so a ràdh :—

1. Gu bheil an t-aon nàdur agus an t-aon bhith aig an Athair agus aige féin. Air sheòl sam bith eile, cha b'urraim an ti a chitheadh esan an t-Athair 'fhaicinn mar an ceudna. Tha aobhar so na fìrinn a labhair e air a chur 'an céill leis anns an rann 'na dhéigh sin, “Tha mise anns an Athair, agus an t-Athair annam-sa,”—is e sin, do bhrìgh gu'm b'aon iad ann an nàdur agus ann am bith. Oir air do nàdur na Diadhachd a bhì coimh-ionann umta uile, tha na pearsa diadhaidh ann an aon a chéile, do bhrìgh aonachd an aoìn nàduir sin.

2. Gu bheil e eadar-dhealaichte uaithe. Oir mur bitheadh eadar-dhealachadh ann, cha b' urraim an t-Athair a bhì air fhaicinn le bhì 'ga fhaicinn-san. Tha e air 'fhaicinn anns a' Mhac, mar air a thaisbeanadh leis—mar ionhaigh an Athar—am Focal—Mac an Athar, mar a bha e maille ri Dia. Is e ionannachd an nàduir agus eadar-dhealachadh nam pearsa stéidh na fìrinn sin a labhair ar Slànuighear, “An ti a chunnaic mise, chunnaic e an t-Athair mar an ceudna.”

3. Ach, os bàrr, tha seadh nam briathar a' comharachadh an Tighearna Iosa Crìosd 'na phearsa iomlan féin ann an nàdur an duine, agus ann an coimhlionadh oibre na h-eadar-mheadhonaireachd anns a' phearsa sin. “Am bheil mise ùine co fad maille ribh, agus nach aithne dhuit fathast mi?” Am feadh a bha e maille riu, a' gabhail còmhnuidh 'n am measg, agus a' comh-labhairt riu,

b'e fear-taisbeanaidh mòr glòire Dhé dhoibh e. Agus ged a chaidh iad ceum iomrall aig an àm so, chummaic iad d'a rìreadh a ghlòir, "mar ghlòir aoin-ghin Mhic an Athair," Eoin i. 14. Agus annsan bha glòir an Athar air a foillseachadh. Is esan "ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich." Annsan bha Dia, annsan bha e 'chòmhnuidh, annsan tha eòlas r'a fhaotainn air, annsan tha aoradh air a thoirt dha a réir'inntinn féin, annsan tha nàdur na Diadhachd air teachd ni's dlùithe dhuinn na b' urrainn cridhe duine gu bràth a smuain-eachadh. Ann an comh-shuidheachadh a phearsa, ann an da nàdur, cho neo-chrìochnach eadar-dhealaichte annta féin, agus anns an obair sin chum an do shònruicheadh e, tha gliocas, agus cumhachd, agus maitheas, agus gràdh, agus gràs, agus tròcair, agus naomhachd, agus dilseachd Dhé, air am foillseachadh dhuinn. Is e so aon ìomhaigh bheannaichte sin "An Dé neo-fhaicsinnich," anns am feud sinn uile iomlanachdan glòir nhor a nàduir 'fhòghluim, agus a bheachdachadh, agus a mholadh.

Tha an fhìrinn cheudna a' faotainn fianuis ann an Eabh. i. 3. Labhair Dia ruinne anns a' Mhac, neach a's e "dealradh a ghlòire, agus fìor ìomhaigh a phearsa." Tha nàdur a Dhiadhaich air fhilleadh ann an so, mar an nì sin as eugmhais nach b' urrainn e bhì 'na taisbeanadh coimhionta de Dhia dhuinne. Oir tha an t-abstol a' labhairt uime, mar an ti sin "tre'n do chruthaich e fòs na saoghail," agus a tha "cumail suas nan uile nithe le focal a chumhachd." Gidheadh cha-n 'èil e 'labhairt uime gu h-ionlan mar Dhia a mhain, ach mar an ceudna mar an ti sin "a ghlan ar peacaidhean troimh féin, agus a shuidh air deas làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh," is e sin, 'na phearsa gu h-ionlan. Anns an t-seadh so is esan deàrsadh no dealradh na glòire diadhaidh—sin anns am bheil glòir na Diadhachd a dealradh a mach dhuinne ann an taisbeanadh shoilleir dhi féin. Agus, mar leasachadh mìneachaidh air an dìomhaireachd cheudna, theirear mar an ceudna, gur esan dealbh no "fìor ìomhaigh" pearsa an Athar. Tha a' shamhuil sin a chomharadh nan òirdheirceas diadhaidh gu léir air, as gu bheil iad uile so-fhaicsinneach ann-san do'n dream sin gu léir a tha 'creidsinn.

Is amhuil sin a tha an t-abstol ceudna a rìs a' cur an céill gur esan "ìomhaigh Dhé," 2 Cor. iv. 4; tha an seadh agus a' chrìoch air an cur an céill leis ann an rann 6; tha sinn a' faotainn "soluis eòlais glòire Dhé ann an gnùis Iosa Crìosd." Ach tha e fathast r'a thuigsinn gu bheil glòir shiorruidh Dhé, mar a tha i innte féin, gu h-ionlan neo-fhaicsinneach agus do-mheasrachaidh d'ar taobh-ne. Gidheadh tha tomhas eòlais oirre neo-sheachanta dhuinn, chum gu'm bitheamaid beò dha, agus gu'n tigeamaid fa dheòidh gu bhì 'ga mhealtuinn. Agus tha so r'a fhaotainn a mhain ann an gnùis no ann am pearsa Chrìosd; oir annsan tha a' ghlòir so air a taisbeanadh dhuinn.

B'e so fianuis nan abstol d'a thaobh, 'nuair a ghabh e còmhnuidh 'nam measg ann an làithibh 'fhèdla. Chunnaic iad a ghlòir, "mar ghlòir aoin-ghin Mhic an Athar, làn gràis agus firinn," Eoin i. 14. Bha glòir na Diadhachd air a taisbeanadh ann, agus ann-san chunnaic iad glòir an Athar. Air a' mhodh cheudna tha an t-abstol so féin a' cur an céill a rìs, neach a sgrìobh an fhianuis, "Oir dh' fhoillsicheadh a' bheatha, agus chunnaic sinne i, agus tha sinn a' deanamh fianuis, agus a' cur an céill dhuibhsa na beatha maircannaich ud a bha maille ris an Athair, agus a dh' fhoillsicheadh dhuinne," 1 Eoin i. 2. Anns a' Mhac 'n ar nàdur, dh' fhoillsicheadh dhuinne a' bheatha mhaireannach ud a bha air tùs ann agus maille ris an Athair.

Feudaidh cuid a bhi 'g ràdh, gur leòir an Sgrìobtuir ann féin chum a bhi 'cur an céill Dhé dhuinne, ionnus nach 'eil feum air ìomhaigh sam bith eile dheth; agus nach 'eil anns na teagasgaibh so ach a bhi 'tionndadh inntinnean dhaoine air falbh o bhi 'fòghlum inntinn agus tòil Dé ann, gu bhi sealltuinn air son na h-uile ni ann am pearsa Chrisod. Ach is i fìor chrìoch nan nithe so mar a tha iad air an cur r'ar n-aghaidh, a bhi 'cur dhaoine thuige gu bhi 'ramnsachadh nan Sgrìobtuir gu dìchiollach, anns am bheil iad so air am foillseachadh agus air an cur an céill. Agus 'na ghnàthachadh cubhaidh féin, agus chum a chrìch àraidh féin, tha an Sgrìobtuir, gun amharus, coimhionta agus foghainteach na's leòir. Is e "focal Dé" e; gidheadh cha-n e am Focal sìorruidh e aig am bheil a còmhnuidh ann an Dia —ach am focal a labhradh le Dia o'n leth a muigh. Cha-n e an Sgrìobtuir, uime sin, ìomhaigh Dhé, cha mhò a tha sin 'n a chomas; cha-n e aon ehuid ìomhaigh shìorruidh no ìomhaigh thaisbeanta Dhé e, ach tha e 'coimh-sheasamh ann a bhi 'foillseachadh agus a' cur an céill na h-ìomhaigh so dhuinn, as eugmhais nach comasach dhuinn eòlas air bith a bhi againn oirre.

Is e Crìosd, ma seadh, ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich, fìor ìomhaigh pearsa an Athar; agus is i prìomh chrìoch an Sgrìobtuir, gu h-àraidh an t-soisgeil, a bhi 'ga chur an céill fo'n t-suidheachadh sin, agus cionnus a tha e ann. Na h-uile ni a gheall Dia le fhàidhibh féin anns na Sgrìobtuiribh naomha, a thaobh a Mhic Iosa Crìosd, tha sin gu léir air a chur 'an céill anns an t soisgeul: Rom. i. 1-4. Is e an soisgeul Crìosd air a chur an céill mar "chumhachd Dhé, agus gliocas Dhé," 1 Cor. i. 23, 24; no mar thaisbeanadh shoilleir de Dhia dhuinne, air a dheanamh na phearsa agus 'na eadar-mheadhonaireachd: Gal. iii. 1. Uime sin tha trì nithe r'an toirt faineas ann an so:—

1. *Fìor chuspair ar creidimh* anns a' ghnothuch so. Is e sin pearsa Crìosd, Mac Dhé 'n ar nàdur, ìomhaigh thaisbeanta glòir Dhé dhuinne; mar anns na fianuisibh a thugadh faineas.

2. *Meadhon foillseachaidh* na h-ìomhaigh so, no an solus an leth a muigh trid am bheil breithneachadh agus eòlas na h-ìomhaigh air an giùlan d'ar n-inntinnibh. Is e sin an soisgeul; air a choimeas ri sgàthan do bhrìgh an t-seallaidh a tha againn de ghloir Dhé ann: 2 Cor. iii. 18. Ach as eugmhais so—le meadhon sam bith eile eadar-dhealaichte uaithe —cha-n 'eil e 'nar comas ni sam bith fhaicinn de ìomhaigh so Dhé.

3. *Solus na h-inntinn anns an leth a stigh* ann an soillseachadh shlàinteil an Spioraid Naoimh, 'g ar deanamh comasach, ann an cleachdadh a' mheadhoin sin, air a bhi 'faicinn agus air a bhi 'g amharc air mhodh spioradail air glòir Dhé ann an gnùis Iosa Criosd: 2 Cor. iv. 6.

Tre'n dà sholus so, 'nan dòighibh oibreachaidh fa leth, tha feart-an cruth-atharraclaidh a' sruthadh o fhìor chuspair ar creidimh — Criosd, mar ìomhaigh Dhé—leis am bheil an t-anam air 'atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna, no air a dheanamh comh-chosmhuil ri Criosd; an na sin féin chum am bheil sinn air ar roimh-òrduchadh. Ach feudaidh sinn beagan tuillidh beachdachaidh a dheanamh air na nithibh so, ann an cuid de eisempleiribh coimh-cheangailte ri glòir Dhé agus ar dleasdanas féin.

1. Tha glòir gliocais Dhé air a h-àrdachadh, agus àrdan chridh-eachan dhaoine anns an tomhas cheudna air 'isleachadh. Agus anns an dà ni so tha fìor bhunait gach uile dhiadhachd 'nar n-anamaibh a' coimh-sheasamh. B'e so rùn Dhé ann a bhi 'ga fhrithealadh féin agus a thoile, 1 Cor. i. 29, 31; is ann a dh'ionnsuidh so a tha e 'gar gairm-ne, Isa. li. 22; Sech. ii. 13. Anns an tomhas anns am bheil an suidheachadh cridhe so a' meudachadh annainn, bithidh na h-uile gràs eile a' dealradh agus a' fàs. Agus is e so a tha aig freumh ar dleasdanas gu léir, anns an tomhas anns am bheil iad taitneach do Dhia. Agus cha-n 'eil fìrinn sam bith a's éifeachdaich chum na criche so na sin a tha r' ar n-aghaidh. B'i breth choitchionn dhaoine, gu feumadh taisbeanadh comharaichte éigin a bhi deanta de Dhia dhuinne, anns am feudamaid òirdheirceis glòrmhor a nàdur a bheachdachadh, agus anns am feudadh esan teachd 'am fagus dhuinne, agus a bhi 'chòmhnuidh maille ruinn; agus tha crìoch na cùis air dearbhadh gu feumadh e bhi da rìreadh mar sin. Uime sin, thug daoine an *oidhirp* a bhi 'faotainn a mach an taisbeanadh so iad féin; ach rinn Dia da rìreadh a *choimhlionadh*, agus cha robh neach a b' urrainn sin a dheanamh ach e féin. Agus ann an so tha na dòighean fa leth a ghnàthaicheadh leò chum na criche so air an deanamh soilleir. Mar is e an dòigh anns an d' rinn Dia a *choimhlionadh* anns am bheil prìomh àrdachadh a ghliocais agus a mhaitheis a' coimh-sheasamh—mar a bheir sinn faineas air ball—is anhuil sin is e an dòigh air an d' thug daoine an *oidhirp* ceum a's

àirde na h-aingidheachd agus na h-amaideachd. Mar a chuireadh an céill, rinn Dia so a choimhlionadh *ann an Crìosd a mhàin*. Agus is e fianuis an t-soisgeil, agus an Spioraid agus na h-eaglais, gu'n d' rinn e saoihbreas ro phailt a ghliocais agus a mhaitheis neo-chrìochnaich 'àrdachadh agus 'fhoillseachadh ann. Foillseachadh ni' s òirdheirce, no toradh ni' s glòrmhoire gliocais agus maitheis na Diadhachd, riamh cha robh ann, agus gu bràth cha-n fhaicear, na sin a tha air 'àrdachadh ann a bhi 'faotainn a mach agus a' suidheachadh dòigh taisbeanaidh so Dhé dhuinne. Bha dòigh-ean dhaoine, chum na crìche so, cho fad o bhi 'toirt taisbeanaidh iomchuidh de ghlòir nan òirdheirceas diadhbaidh, as gu'n robh iad uile gu h-iomlan neo-àiridh air an nàdur féin. Oir cha d' rinn doille, agus dorchadas, agus amaideachd ar nàdur, 'na chor truailte, iad féin riamh a chur an cleachdadh agus 'am follais, mar a rinn iad ann a bhi 'dealbhadh dhòighean chum a bhi taisbeanadh Dhé dhuinne—is e sin, auns an ìodhol-aoraidh, gràineileachd nan gràineileachd : Faic Salm. cxv. 4-8 ; Isa. xlv. ; Taisb. ix. 19, 20. B'e àrdan agus amaideachd so dhaoine leis an do chuireadh gach uile eòlas air Dia anns an t-saoghal air chùl, agus mar an ceudna gach uile ùmhlachd dha. Cha-n 'eil anns na deich àitheantan ach solus agus lagh ar ceud chruthachaidh air an sgrìobhadh as ùr. Bha an ceud àithne dhiubh so ag iarraidh gu'm bitheadh Dia —an t-aon Dia fìor—Cruithfhear agus Tighearn nan uile—air 'aideachadh, agus aoradh agus ùmhlachd air an toirt dha, agus creidimh air a chleachdadh air. Agus b'i an dara àithne, nach deanamaid dhuinn féin ìomhaigh no samhhladh air bith de Dhia. Cia b'e air bith a chitheadh e féin iomchuidh a bhi deanamh, rinn e gu geur a thoirmeasg dhuinne ni sam bith dhiubh so a dheanamh dhuinn féin. Agus b'e so ceud cheum a' chùl-shleamhnachaidh leis an d' fhalbh an saoghal o Dhia. Cha d' rinn iad a chur air chùl gu h-iomlan, ann an tilgeadh dhiubh *ceud* phrìomh reachd lagh' an cruthachaidh—ach cha do strìochd iad d' a ghliocas agus d' a ùghdarras anns an *dara* reachd, a bha gu soilleir air a tharruing o'n cheud aon. B' àill leò ìomhaighean agus dealbhan de Dhia a dheanamh dhoibh féin ; agus leis an innleachd so, rinn iad, anns a' cheud àit, eas-urram a thoirt dha, agus a ris threig iad e, 'g an toirt féin suas do riaghladh agus do sheirbhis an diabhail. Air an aobhar sin, mar is e an dòigh a fhuairleadh a mach le Dia 'na ghliocas neo-chrìochnaich, air son a bhi 'ga thaisbeanadh féin dhuinne, an t-aon mheadhon air a bhi 'leigheas a' cheud chùl-shleamhnachaidh—b'e an dòigh a fhuairleadh le daoineibh air son na crìche ceudna, an mheadhon mòr trìd an robh an cinne-daoine air an cur cho fad air falbh o Dhia, ann an cùl-sleamhnachadh nuadh, as a bu chomasach d' ar nàdur a dhol. Agus bithidh na h-uile ni air 'faotainn de'n nàdur cheudna, a dh' fheadas

a bhi air a dhealbh leinne, ann an coinbh-cheangal ri aoradh agus glòir Dhé, ged a dh' fheudadh sinne 'bhi 'g am meas taitneach agus feumail. Bu chòir da so, ma seadh, ar treòrachadh gu bhi 'g àrd-mholadh gliocais agus gràis Dhé a ghnàth, fò mhothachadh ar gràineileachd agus ar neo-fhiùghalachd féin a thaobh nàduir. Oir cha'n 'eil sinn ceum air thoiseach orra-san ann am maitheas no ann an gliocas, a thuit air falbh chum na h-amaideachd agus na h-aingidheachd a bu mhò, anns na h-innleachdaibh a rinn iad a dhealbhadh air son a bhi 'taisbeanadh Dhé dhuinne. Mar is mò a bheachdaicheas sinn air na nithè so, is ann is mò a bhitheas eagal agus urram diadhaidh, maille ri creidimh, agus muinghin, agus tlachd ann an Dia, air am meudachadh annainn—mar an ceudna irioslachd annainn féin, le mothachadh de ghràdh agus de ghràs Dhé.

2. Tha aobhar ro chomharaichte air son na h-éifeachd spioradail a tha anns an taisbeanadh sin a rinneadh de Dhia ann an Crìosd. Tha na h-uile taisbeanadh a rinn e dheth féin ann am buadhaibh glòrmhor a nàduir, ann an oibribh a' chruthachaidh agus an fhreasdail, gle shoilleir, agus gle chomharaichte annta féin: Salm xix. 1, 2; Rom. i. 19, 20. Iad sin a tha deanta ann an Crìosd tha iad òirdheirc agus dìomhair. Tha an t-eòlas sin a tha r'a fhaotainn air Dia mar a tha e air a thaisbeanadh ann an Crìosd, a' toirt barrachd ann an solus, ann an cinnteachd, ann an seasamhachd, ann an éifeachd, agus ann an gnìomhachas, air tomhas sam bith eòlais a dh' fheudar 'fhaotainn tre mheadhonaibh taisbeanaidh sam bith eile. Is e an t-aobhar air son sin, cha'n e mhain do bhrìgh taisbeanadh nì's coimhlionta de Dhia, maille r'a chomhairlibh agus a thoil, a bhi deanta ann an Crìosd agus anns an t-soisgeul, na tha deanta ann an uile oibribh a' chruthachaidh agus an fhreasdail; ach do bhrìgh an taisbeanadh so de Dhia a bhi air a ghabhail leinne tre *chreidimh* a mhain, agus an taisbeanadh eile le cleachdadh an *reusoin*: agus is e creidimh freumh an t-soluis agus na beatha spioradail a tha annainn. Na tha gabhla leinn d'a thrìd, tha e gnìomhach agus éifeachdach, chum uile chrìochan beatha Dhé. Oir anns a' bheatha so tha sinn beò a réir creidimh, mar a bhitheas sinn a réir seallaidh air nàmh. Cha'n urrainn reuson 'na aonar—gu h-àraidh mar a tha e air a thruailladh—glòir sam bith fhaicinn anns an taisbeanadh a rinneadh de Dhia ann an Crìosd; seadh, is ann a tha gach nì a tha air a labhairt uime anns an t-soisgeul 'na amaideachd leis. Uime sin tha mòran beò ann an aidmheil litireach an t-soisgeil, gidheadh, air bhi dhoibh gun solus agus gun treòrachadh eile ach sin a tha o'n reuson nàdurra, cha'n urrainn iad fìor shealladh a bhi aca de ghlòir Dhé ann an gnùis Iosa Crìosd; cha mhò a tha éifeachd sam bith aig taisbeanadh na glòire sin air an anamaibh.

Tha am foillseachadh a rinneadh de Dhia ann an solus a' chruthachaidh nàdurra ann an comh-chòrdadh r' an reuson nàdurra, agus tha buaidh aig air; ach a thaobh an fhoillseachaidh a rinneadh ann an Criosd, tha e dhoibh mar a bha am mana a thàinig a nuas o nèamh do Israel, cha'n 'eil fios aca ciod e. Oir is foillseachadh so a tha deanta do chreidimh a mhain, agus cha'n ann aig na h-uile a tha creidimh. Agus an uair a tha Dia a' dealradh a steach anns a' chridhe, leis a' chreidimh sin a tha e féin ag oibreachadh, tha sinn 'an sin "le aghaidh gun fholach, ag amharc mar ann an sgàthan air glòir Dhé;" no a' faotainn eòlais glòire Dhé ann an gnùis Iosa Criosd. The measrachadh ni's glòrmhoire de Dhia, 'na ghliocas, 'na ghràs, 'na mhaithreas, agus 'na òirdheirceis diadhaidh gu léir, aig a' chreideach a's isle—ann am fìor chleachdadh creidimh air Criosd—na 'dh' fheudas an duine sin a's fòghlumta agus a's glice anns an t-saoghal a bhi aige, ann an cleachdadh a reusoin air a chuspairibh nàdurra féin. Is amhuil a chuireadh na nithe so mu choinneamh a chèile leis an abstol, 1 Cor. i. Air an aobhar sin, is e creidimh ann an Chrìosd an t-aon mheadhon air fìor eòlas 'fhaotainn air Dia; agus cha'n 'eil sealladh eile a dh'fheudar 'fhaotainn de ghlòir nan òirdheirceas diadhaidh ach sin a mhain a tha tre chreidimh, a bhitheas éifeachdach ann a bhi 'gar n-atharrachadh a dh' ionnsuidh 'ionmhaigh agus a chosmhuileachd. Agus is e so an t-aobhar gu bheil cho beag buaidh aig an t-soisgeul air cuid a dhaoineibh, a dh' aindeoin cho tric as a shearmonaichear dhoibh e, agus a dh' aindeoin aideachaidh a tha iad a' deanamh aig. Cha'n 'eil buaidh bheannaichte sam bith aig air an anamaibh. Tha iad ann an tomhas a' mothachadh cumhachd Dhé ann an oibribh a' chruthachaidh agus an fhreasdail, 'na riaghladh agus 'na uachdaranachd, agus mar an ceudna ann an oibreachadh an coguis nàdurra. Ach os ceann na nithe so, tha iad anns an dorch d'a thaobh. Agus is e an t-aobhar, do bhrìgh nach 'eil creidimh aca—am meadhon sin a mhain trid am bheil an taisbeanadh a rinneadh de Dhia ann an Criosd, agus a chuireadh 'an céill anns an t-soisgeul, air a dheanamh éifeachdach a dh' anamaibh dhaoine. Uime sin—

3. Tha na daoine sin fo bhuidh a chlaonaidh a's ro mlò o dhiomhaireachd a' chreidimh Chrìosdail, a dh' fheudas a bhi 'gan riarachadh féin le foillseachadh nàdurra de Dhia agus d'a bhuadhaibh, as eugmhais a bhi 'faotainn eòlais air an taisbeanadh choimhlionta a rinneadh dhiubh ann am pearsa Chrìosd, mar a tha e air 'fhoillseachadh agus air a chur 'an céill anns an t-soisgeul. Tha sinn ag aideachadh gu feud deadh fheum a bhi air a dheanamh de'n fhianuis a tha 'n reuson nàdurra a' tabhairt o chleachdadh a bhuadhaibh féin, ann an coimh-cheangal ri oibribh a' ghliocais agus a' chumhachd dhiadhaidh o'n leth a muigh, mu

bhith agus mu riaghladh Dhé. Ach an uair a tha sinn a' foiseachadh ann an so, agus 'ga inheas mar an t-eòlas a's coimhlionta a dh' feudar 'fhaotainn air Dia—'nuair nach 'eil sinn ag éirigh a dh' ionnsuidh eòlais an fhoillseachaidh iomlain, agus shoilleir, agus làin, a thug e dheth féin ann an Crìosd—tha sinn a' cur an céill ar mi-chreidimh, agus 'n ar cleachdadh a' cur cùil ris an t-soisgeul. Is e so ceann-aobhar a chlaonaidh fhollaisich sin a dh' ionnsuidh diadhachd nàdurra a tha 'ga taisbeanadh féin ann am mòran, agus a tha gu coitchionn a' crìochnachadh ann a bhi 'g àicheadh gu follaiseach pearsa dhiadhaidh Chrìosd. Oir an uair a tha *crìoch* àraidh a phearsa air a cur fo dhimeas, cha-n fhad is urrainn *teagasg* a phearsa 'bhi air a ghleidheadh. Mur bitheadh e 'na ìomhaigh *shìorruidh* an Athar 'na *phearsa dhiadhaidh fèin*, cha b' urrainn e 'bhi 'na ìomhaigh *taisbeanta* Dhé ann an gabhail ar *nàdur*. Oir mur bitheadh e ach 'na dhuine a mhain, cia b'e air bith cho mìorbhuileach as a dh' fheudadh a chruthachadh a bhi, agus cho glòrmhor as a dh' fheudadh e bhi air 'àrdachadh, gidheadh bhitheadh na h-ainglean naomba, agus na nèamhan fìor ghlan shuas, agus rìgh-chaithir Dhé, maille ri toraidhibh eile a ghliocais agus a chumhachd cruthachaidh, a' taisbeanadh a ghlòire coimh-ionann ris-san. Gidheadh cha ghoirear dhiubh so ann an àite sam bith, aon chuid gu h-cadar-dhealaichte no maraon, "ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich" — "dealradh a ghlòire, agus fìor ìomhaigh a phearsa," cha mhò a tha Dia a' dealradh 'nar cridheachaibh chum eòlais a ghlòire a thoirt dhuinn ann an gnùis nan nithe so. Agus tha e 'na dhearbhadh soilleir air naimhdeas truagh na h-inntinn feòlmhoir 'an aghaidh Dhé agus uile thoraidhean a ghliocais, 'nuair a tha Dia air ìomhaigh agus taisbeanadh cho glòrmhor a thoirt dhuinne dheth féin, nach 'eil tlachd againn ann, nach 'eil toil-inntinn againn ann a bhi beachdachadh air, ach gu bheil sinn aon chuid 'ga dhimeas no 'ga dhearmad, agus 'gar toileachadh féin ann an taisbeanadh nach 'eil air dhòigh sam bith r'a choimeas ris.

4. Is e so an t-aobhar gu bheil eòlas Dé cho neo-tharbhach anns an t-saoghal, cadhon, nach 'eil e air 'aithneachadh air a' *mìhodh* so ann an Crìosd. Dh' fheudamaid fianuisean gun àireanbh 'ainmeachadh o inheas ùghdairean nan Cinneach, mu bhith, mu ùghdarras, mu uachdaranachd, agus mu riaghladh Dhé; gidheadh cìod na toraidhean a bha an t-eòlas so a giùlan? A bhàrr air gràineileachd sin an ìodhol-aoraidh thruaighe anns an robh iad uile air an eabradh, mar a tha an t-abstol a cur an céill, Rom. i., cha robh comas aig an teasairginn o aon air bith de chuibhrichibh nan aingidheachd agus nan do-bheart anns an robh iad air an ribeadh; a réir fianuis a' chaibideil cheudna. Agus bha gach subhaile nàdurra a bha 'nam measg a' fàs suas gu soilleir o fhreumhaibh eile, eadar-dhealaichte o'n eòlas a bha aca air Dia. Tha

eòlas Dé aig na h-Iudhaich ann an litir an t-Seann-tionnaidh; ach gidheadh—air dhoibh a bhi aineolach air ann an Criosd, agus fìor sheadh nan samhlaidhean sin gu lèir a chall anns an d' fhoillsicheadh dhoibh e ann an Criosd fo'n lagh—tha iad gu coitchionn a' fantuim 'n an sluagh fèdhlhor, agus reasgach, agus aingidh. Cha-n 'eil aon chuid beusan nan Cinneach 'n am measg, no cumhachd na fìor dhiadhachd. Mar a bha e d'an taobh-san o shean, is amhuil a tha fathast, “tha iad a' gabhail orra eòlas a bhi aca air Dia, ach ann an oibribh tha iad 'ga àicheadh, air dhoibh a bhi gràineil agus eas-ùmhail, agus a thaobh gach deadh oibre, as eugmhais tuigse,” Titus i. 16. Is amhuil sin cor mhòran anns an t-saoghal de'n goirear Criosdaidhean air an là'n diugh: tha iad a leigeadh orra mòran eòlais a bhi aca air Dia; gidheadh cha d'thug na Cinnich féin barrachd air mòran 'n am measg ann a bhi 'meudlachadh gach peacaidh agus aingidheachd dhroch-mhuinnt. Is e eòlas air “Dia ann an Criosd” a mhaìn a tha éifeachdach agus cumhachdach ann an toirt anama dhaoine a dh' ionusuidh comh-chumaidh ris. Is e iadsan a mhaìn a tha 'g ambarc air glòir Dhé ann an gnùis Iosa Criosd a tha air an atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna, o ghlòir gu glòir.

CAIBIDEIL VI.

Air Pearsa Chrisod mar Ionad-tasgaidh mòr gach uile Fhìrinn Dhiadhaidh—
Dàimh na Fìrme d'a Phearsa.

GOIREAR de'n fhìrinn dhiadhaidh leis an abstol, “An fhìrinn a tha réir diadhachd.” Uime sin, a mhèud 's gur e pearsa Chrisod dìomhaireachd mhòr na diadhachd, is éigin duim, anns an ath àit, a bhi 'fèdraich—Cìod an dàimh anns am bheil gach uile fhìrinn dhiadhaidh agus nèamhaidh a' seasamh d'a phearsa? Agus so ni sinn, ann an comh-cheangal ri sin a dh' ainmicheadh anns a' chaibideil mu dheireadh, cadhon, gur e pearsa Chrisod fear-taisbeanaidh mòr Dhé, ann am buadhaibh naomha a nàduir, agus ann an comhairlibh a thoile, do'n eaglais.

Fèudar gach uile fhìrinn dhiadhaidh 'ainmeachadh fo dhà cheann. I. An tobar-fhìrinn shìorruidh, cadhon Dia féin. II. An fhìrinn fhoillsichte, cadhon comhairlean a thoile.

I. Is e Dia féin a mhaìn an cead tobar-fhìrinn shìorruidh; is ann 'na bhith agus 'na nàdur a tha tobraichean gach uile fhìrinn a' luidh. Cia b'e air bith ni a tha 'na fhìrinn—anns an tomhas

anns am bheil e 'na fhìrinn, tha e 'sruthadh sìos o'n cheud thobar shiorruidh sin. Bith, fìrinn, agus maitheas, is iad so prìomh bheachdan na h-inntinn mu Dhia; agus annsan tha iad uile 'nan aon. Chuir sinn 'an céill a cheana mar a tha so air a thaisbeanadh ann an Crìosd, mar is e ìomhaigh *shiorruidh* an Athar e ann *f'èin*, agus mar is e ìomhaigh *thaisbeanta* an Athar e ann an *nàdur an duine*.

11. Is iad comhairlean Dhé ceann-aobhar *neo-mheadhonnach*, agus mar an ceudna fìor bhrìgh, gach uile fhìrinn fhoillsichte. Is e a th'anns an fhìrinn dhiadhaidh, “foillseachadh uile chomhairlean Dhé,” Gnìomh. xx. 27. Agus is e pearsa Chrìosd ìomhas agus ionad-tasgaidh naomh nam fìrinn so gu léir—is ann annsan a tha iad r'am fòghluim. Tha an tairbhe agus an éifeachd gu léir an crochadh air an dàimh anns am bheil iad dha. Tha gach uile fhìrinn dhiadhaidh, agus spioradail, agus nèamhaidh, a' coinneachadh mar dhèarsadh soluis ann am pearsa Chrìosd, an grìan, am meadhon, agus an ìomlanachd gu léir. Agus cha-n fhaicear gu bràth a maise ach anns an taisbeanadh a tha deanta dhi 'na ghnùis no 'na phearsa. Cha-n' eil sealladh r'a fhaotainn dhi, no eòlas r'a ghabhail oirre, ach anns an tomhas anns am bheil Dia a' dealradh ann ar cridheachaibh chum a h-eòlas a thoirt dhuinn ann an gnùis Iosa Crìosd, 2 Cor. iv. 6.

Is i so an fhianuis a labhair e uime féin, “Is mise an fhìrinn,” Eoin xiv. 6. Is esan an fhìrinn a thaobh a *prìomh bhith*,—mar a tha e coimh-ionann ris an Athair, Dia na fìrinn: Deut. xxxii. 4. Is esan an fhìrinn a thaobh *éifeachd*—do bhrìgh gur ann tridsan a mhain a tha i gu h-éifeachdach agus gu coimhlìonta air a cur an céill; oir, “cha-n fhaca neach air bith Dia riamh; an t-aon-ghin Mic, a tha ann an uchd an Athar, is esan a dh' fhoillsich e,” Eoin i. 18. Is esan an fhìrinn a thaobh *fìor bhrìgh*—mu choinneamh shamhlaidhean agus sgàilean an t-Seann-tiomnaidh, oir “annsan tha uile ìomlanachd na Diadhachd a' gabhail còmhnuidh gu cor-porra,” Col. ii. 9. “Is le Crìosd an corp.” rann 17. Is esan an fhìrinn mar a *h-ionad-tasgaidh*—oir na h-uile fìrinn dhiadhaidh a tha coimh-cheangailte ri eòlas slàinteil Dhé, tha i taisgte suas annsan. Annsan tha “uile ìomhais a' ghliocais agus an eòlais folaichte,” rann 3. Is e sin, gliocas agus eòlas Dé—'na chomhairlibh a thaobh gairme, agus naomhachaidh, agus slàinte, na h-eaglais—mu'm bheil an t-abstol a' briseadh a mach ann an cleachdadh a' mholaidh naomh sin, “O doimhne saoihbheis araon gliocais agus eòlais Dhé!” Rom. xi. 33. Agus goirear “ìomhais” dhiubh air son aobhair dhà-fhìllte, air an ainmeachadh còmhla leis an t-Salmadair. “O cia luachmhor leamsa do smuaintean-sa, a Dhe! cia mòr an àireamh!” Is ìomhais iad, do bhrìgh gu bheil iad luachmhor os ceann coimeis—agus air an aobhar sin air am meas os ceann uile

ionmhais an t-saoghail a tha mòr agus luachmhor ann an sùilibh dhaoine, Gnàth-fhoc. iii. 14, 15. Agus is ionmhais iad, do bhrìgh ro-mheud an àireimh; agus uime sin goirear dhiubh “saoibhrean nach feudar a rannsachadh,” Eph. iii. 8. Tha ionmhais luachmhor agus do-rannsaichte so gliocais agus eòlais Dhé—is e sin, uile fhìrinnean spioradail agus nèamhaidh Dhé—folaichte, no taisgte suas gu tèaruinte ann an Crìosd—anns am bheil iad a mhain r’am fòghluim, agus o’m bheil iad a mhain r’am faotainn.

Mar sin theirear gu’n do theagaisgeadh sinn mar a tha an fhìrinn ann an Iosa, Eph. iv. 21. Agus tha eòlas uile fhìrinnean naomha an t-soisgeil air a chur an cèill mar is trice anns an Sgrìobtuir le eòlas air Crìosd, Eoin. viii. 19; Eph. i. 17; 2 Phead ii. 20.

Gun a bhi ’dol thairis a ris air sin a labhradh agus a dhearbhadh a cheana—mu bhunait uile chomhairlean Dhé a bhi air a leagadh ann am pearsa Crìosd, agus mar a tha iad uile air an taisbeanadh ann an coimh-shuidheachadh do-labhairt a phearsa—bheir sinn seachad beagan eisimpleir air an dàimh so anns am bheil uile fhìrinnean naomha na diadhachd a’ seasamh dha—a’ nochdadh nach ’eil e comasach dhuinn am fòghluim, no eòlas fhaotainn orra, ach ann an coimh-cheangal ris.

1. Tha dà nì anns am bheil glòir na fìrinn a’ coimh-sheasamh. (1.) Solus na fìrinn, (2.) Eifeachd no cumhachd na fìrinn. Agus tha na h-uile fìrinn dhiadhaidh agus nèamhaidh a’ faotainn an dà nì so o’n dàimh so anns am bheil iad do Chrìosd.

(1.) Cha’n ’eil fìrinn sam bith a ghiùlaineas tomhas sam bith soluis spioradail do’n inntinn, ach ann an coimh-cheangal ris. “Ansan tha beatha, agus is i a’ bheatha solus dhaoine,” Eoin i. 4. Is esan “an solus fìor a tha soillseachadh gach uile dhuine ’tha teachd chum an t-saoghail,” rann 9. Uime sin, mar is i an fhìrinn aon mheadhon ar soillseachaidh. is anhuil sin cha-n urrainn i solus sam bith a phàirteachadh r’ar n-inntinnean ach a mhain mar is deàrsadh i uaith-san a’s e tobar mòr an t-soluis. Dealachte o’n dàimh so ris-san, cha-n urrainn i fìor sholus no fìor thuigse spioradail sam bith a ghleidheadh innte féin, no a phàirteachadh ri anamaibh dhaoine. Cionnus a dh’ fheudas i, ma’s esan ceud thobar gach uile sholuis—mar a tha an Sgrìobtuir a’ deanamh fianuis? Is ann ’an sin a mhain a tha an inntinn air a soillseachadh leis an fhìrinn nèamhaidh, ’nuair a tha i air a gabhail thugainn mar ghath-solus a’ sruthadh o Ghrian na Fireantachd, agus a tha treòrachadh air ais d’a l-ionnsuidh-san a ris—tobar uile-bheannaichte an t-soluis spioradail gu léir - eadhon Crìosd féin. Cia b’e air bith tomhas an eòlais litireil a dh’ fheudas a bhi aig daoineibh air fìrinnibh na diadhachd, mar a tha iad air an cur an cèill gu teagascach anns an Sgrìobtuir, gidheadh—mur ’eil eòlas aca orra ann

an coinu-h-cheangal ri pearsa Chrìosd mar bhunait uile chomhairlean Dhé—mur 'eil iad a' faicinn mar a tha iad a' sruthadh uaith-san, agus a' coinneachadh ann—cha ghiùlain iad solus spioradail no tèarnuidh sam bith a dh' ionnsuidh an tuigse. Oir tha beatha agus solus spioradail a chòmhnuidh gu h-iomlan annsan, agus uaith-san a mhain tha iad r'am faotainn. Tha eisempleir againn anns na h-Iudhaich. Tha Sgrìobtuire an t-Seann-tiomnaidh aca-san, anns am bheil brìgh gach uile fhìrinn dhiadhaidh air 'fhoill-seachadh agus air a chur an cèill; agus tha iad dìchiollach ann a bhi 'gan rannsachadh; gidheadh, cha-n 'eil an inntinnean idir air an soillseachadh leis na fìrinnibh a tha anna, ach tha iad beò agus ag imeachd ann an dorchadas eagalach. Agus tha sin do bhrìgh nach 'eil eòlas ac air an *dàimh* anns an bheil iad a' seasamh do Chrìosd, seadh, gur ann a tha iad a' cur cùil ris an dàimh sin, a tha a mhain comasach air éifeachd soillseachaidh a chur anna.

(2.) Is e *éifeachd* no cumhachd dara buaidh na fìrinne diadhaidh. Agus is i crìoch na h-éifeachd so a bhi 'g ar deanamh cosmhuil ri Dia, Eph. iv. 20-24. Is iad na nithe a rùnaich Dia a bhi 'coimhlionadh leis an fhìrinn dhiadhaidh, am peacadh a chlaoidheadh annainn, ar nàdur 'ath-nuadhachadh, ar n-inntinnean, agus ar cridheachan, agus ar n-aighe a naomhachadh, ar n-anaman a chomhfhurtachadh agus a thogail suas anns gach earrann de bheatha Dhé maille r'an samhail eile (Eoin. xvii. 16); uaith so tha an fhìrinn “comasach air ar togail suas, agus oighreachd a thoirt dhuinn 'am measg na muinntir sin a tha air an naomhachadh.” Gnìomh. xx. 32. Ach tha an cumhachd agus an éifeachd so aig an fhìrinn a mhain o'n dàimh anns am bheil i 'seasamh do phearsa Chrìosd. Cha-n 'eil éifeachd innte air dhòigh sam bith eile ach mar a tha i 'na meadhon air a bhi 'giùlan gràis Chrìosd do anamaibh dhaoine, Faic 1 Eoin. i. 1, 2.

Air an aobhar sin, mar a tha luchd-aideachaidh na fìrinn 'n an geugaibh marbha, ma tha iad dealaichte o Chrìosd a thaobh fìor aonaidh, is anhuil sin na fìrinnean a dh' aidichear, ma tha iad gu teagasgach air an dealachadh o'n dàimh ris, tha iad gun chumhachd agus gun éifeachd bheò ann an anamaibh dhaoine. 'Nuair a tha Chrìosd air a dhealbhadh anns a' chridhe d'an trid, agus a tha e 'gabhail còmhnuidh gu saoi-bhir anns an anam tre'n oibreachadh, is ann 'an sin a mhain a tha an cumhachd agus an éifeachd àraidh féin a' faotainn cleachdaidh. Air sheòl eile, tha iad mar uisibh air an dealachadh o'n tobar—tha iad aon chuid gu h-obann a' tiormachadh suas, no a' fas 'n an eabar mhi-fhallain; no mar ghath-gréine air a ghearradh a mach o thobar a sholuis, tha e gu h-obann a' call a dheàrsaidh.

2. Tha gach uile fhìrinn spioradail agus dhiadhaidh a' cur an cèill, aon chuid gràidh agus gràis Dhé dhuinne, no an dleasdanas,

agus an ùmh-lachd, agus am buidheachas a tha mar fhiachailbh oirne dha-san. Ach, a thaobh na nithe so, is e Crìosd na h-uile agus anns na h-uile; cha-n 'eil e'n comas dhuinn beachdan cubh-aidh sam bith a bhì againn mu ghràdh agus mu ghràs Dhé, no fìor thuigse ann am fìrinnibh diadhaidh an fhocail—anns am bheil iad air am foillseachadh agus air an taisbeanadh dhoibhsan a tha 'creidsinn—ach ann an cleachdadh a' chreidimh air Crìosd féin. Oir is ann ann-san, agus trid-san, agus uaith-san a mhain, a tha iad air an cur r'ar n-aghaidh, agus a tha sinn air ar deanamh 'n ar luchd-comhpairt dhiubh. Is ann as a lànachd-san a tha gach uile ghràs air 'fhaotainn. Cha-n urrainn fìrinn sam bith coimh-cheangailte riu, a bhì air dhèigh sam bith air a dealachadh uaithe. Is esan am beatia agus an éifeachd gu h-ìomlan—dealaichte uaithe, cha-n 'eil aunta, mar a tha iad sgrìobhta anns an fhocal, ach litir mharbh, anns nach comasach dhuinn fìor shealladh sam bith fhaotainn de ghràs agus de ghràdh Dhé. Agus a thaobh nam fìrinn sin eile a tha 'gar teagasg 'n ar dleasdanas, agus 'n ar n-ùmh-lachd, agus 'n ar taingealachd do Dhia—cha-n 'eil e 'n ar comas a bhì ann an cleachdadh aoin air bith dhiubh, ach le cuideachadh gràis air fhaotainn uaith-san. Oir as 'eugmhais-san cha-n urrainn sinn aon ni a dheanamh, Eoin xv. 5; agus cha-n 'eil neach sam bith a' *tuigsinn* na fìrinne diadhaidh ach an neach a tha 'ga *coimhlionadh*, Eoin vii. 17. Air an aobhar sin, cha-n 'eil e comasach dhuinn aon fhirinn a tha anns an Sgrìobtuir a thuigsinn, anns am bheil ar dleasdanas do Dhia air 'àithneadh, ionnus gu'm bitheadh an dleasdanas sin air a choimhlionadh leinne ann an rathad a bhith-eadh tuitneach dha, gun suil a bhì againn ri Crìosd, esan a mhain o'm bheil comas air a fhrith-ealadh oirm chum a bhì 'ga choimhlionadh, agus trid am bheil e air a dheanamh taitneach 'an làthair Dhé.

3. Tha *dearbhadh chinnte* na fìrinne spioradail agus diadhaidh gu léir, agus am bunait sin gu léir air am bheil fìor chòir againn anns gach sochair, agus tairbhe, agus comhfhurtachd, a chuireadh 'an cèill innte, an crochadh gu h-ìomlan air an dàimh anns am bheil iad do Chrìosd. Feudaidd sinn aon eisempleir a shònrachadh ann an aon de theagasgaibh sin na fìrinne diadhaidh, a's coltaiche ri bhì ann an tomhas saor o'n dàimh so, eadhon, aiseirigh nam marbh. Ach cha-n 'eil duine sam bith a tha 'creidsinn no a' tuigsinn na fìrinne so gu ceart, nach 'eil a' deanamh sin o'n dearbhadh a thugadh air, ann an eisempleir pearsa Chrìosd ag éirigh o na mairbhe. Cha mho is urrainn duine sam bith creidimh no dochas comhfhurtail a bhì aige a thaobh còir àraidh ann an aiseirigh bheannaichte (oir tuilleadh gnothuich cha-n 'eil againn anns an fìrinn sin, Phil. iii. 11), ach tre aonadh dìomhair ris-san, mar cheann na h-eaglais a bhitheas air a togail suas chum glòire,

Tha an t-abstol a' leudachadh air an dà nì so ann an 1 Cor. xv. Agus tha an nì ceudna fìor a thaobh na h-uile fìrinn eile.

Uime sin, do bhrìgh nach 'eil anns na h-uile fìrinn spioradail agus diadhaidh a dh' fhoillsicheadh anns an Sgrìobtuir, ach comh-airlean sin Dhé air an cur an céill, aig an robh am bunait air a leagadh ann am pearsa Chrìosd ; agus a mhead 's gu bheil iad a' cur 'an céill aon chuid gràidh, agus gliocais, agus maitheis, agus gràis Dhé dhuinne, no an dleasdanas a tha mar fhiachaibh oirne dha-san—a tha uile faotainn cleachdaidh annsan agus trid-san a mhain ; agus a mhead 's gu bheil beatha, agus cumhachd, agus maise, agus coimh-fhreagarrachd nam fìrinn so gu léir 'n an comh-aonadh r' a chéile ann an gliocas diadhaidh, air am faotainn gu h-iomlan uaith-san, a tha mar spiorad bheò a' cur beatha agus gluasaid anns an iomlan—is maith, uime sin, a dh' fheudar a ràdh gu bheil ionnhais na fìrinn, agus a ghliocais, agus an eòlais, uile folaichte ann. Agus feudar cuid a nithibh a thoirt fainear a tha mar thoradh a' leantuinn so.

1. Is e so an t-aobhar, gu bheil an dream a tha 'g áicheadh pearsa dhiadhaidh Chrìosd, agus nach 'eil a' faicinn gliocais, agus gràis, agus gràidh, agus cumhachd Dhé ann, a ghnàth ag àicheadh no a' truailleadh gach uile flùrinn spioradail eile a tha anns an taisbeanadh dhiadhaidh. Cha mhò is urrainn e 'bhi air sheòl eile. Oir tha iad ann an comh-chòrdadh gach aon r'a chéile, a mhain anns an dàimh anns an bheil iad do dhìomhaireachd na diadhachd —“Dia air 'fhoillseachadh anns an fheòil”—o'm bheil iad a' faotainn am brìgh agus an seadh. 'Nuair a bheirear air falbh am bunait so, tha an fhìrinn, ann an uile theagasgaibh eile na diadhlachd air ball a' tuiteam chum na talmhainn. Tha eisempleir againn anns na Socinianaich. Oir, ged a tha iadsan a' gléidheadh nam beachdan coitehionna mu aonachd agus mu bhith na Diadhlachd, nach gabh dubhadh a mach á inntinnibh dhaoine, gidheadh cha-n 'eil aon fhìrinn sam bith a bhuineas air dhòigh àraidh do'n chreidimh Chrìosdail, nach 'eil iad aon chuid ag àicheadh no a' truailleadh gu h-anabarrach. Tha iomadh nì mu Dhia agus mu bhuadhaibh sìorruidh a nàduir,—mar a tha a neo-chaochladhlachd, a neo-chrìochmachd, a roimh-eòlas—a rinn iad 'fhiaradh gu ro mhòr. Mar sin tha an fhìrinn air a coimhlionadh anna a labhradh leis an abstol Indas, rann 10. Tha iad “a' labhairt gu toibheumach air na nithibh nach aithne dhoibh : ach na nìthe sin a's aithne dhoibh air mhodh nàdurra, mar ainmhidhibh gun reuson, tha iad 'g an truailleadh féin anna.” Is amhuil a tha iadsan a' deanamh anns na nithibh a dh' ainmicheadh mu'm bheil beachdan nàdurra ann an inntinnibh dhaoine : ach a thaobh fhìrinnean soisgeulach—air am bheil iad aineolach—tha iad a' labhairt uile umpa, agus 'g an deanamh n an cuis-mhagaidh. Tha

iad a' toirt toibheim do theagasg na Trionaid naoimh—tha teachd Mhic Dhé 's an fheadil mar bhall-fochaid 'n am beul—tha iad a' cur cuil ri 'obair mar Eadar-mheadhonair 'na thabhartas agus 'na eadar-ghuidh, maille ri toillteanas 'umhlachd agus riarachadh 'fhulangas. Air a' mhodh cheudna tha iad a' cur cuil ri teagasg truaillidheachd ar nàduir leis an tuiteam, agus ri teagasg ath-nuadhachaidh ar nàduir leis an Spiorad Naomh; agus air uile fhìrinnibh eile ar diadhachd tha iad a' deanamh ainneirt, chum an truaillleadh. Is e ceud cheum an seacharain, a bli 'g àicheadh pearsa dhiadhaidh Chrìosd. Air dhoibh so a chur air chùl, tha gach uile fhìrinn naomh eile air an gluasad a mach o'm bunait, o'm bheil an comh-aonadh agus an comh-chòrdadh gu h-iomlan aca. Air a so tha iad ag itealaich sìos agus suas ann an inntinnibh dhaoine, agus, air dhoibh a bli 'g anharc ora air falbh o'm bunait dhligeach féin, tha iad gu furasd aon chuid a' cumadh bheachdan claona m'an timchioll, air neo 'gan cur gu h-iomlan air chùl. Seadh, cha chomasach an cur 'n am fìor sholas àraidh féin ri aghaidh inntinnean dhaoine idir. Ma dh' fhuasglar am prìomh-bhann anns a' bheart a's maisiche dealbh, tuitidh gach ball á ceangal nan alt, ionnus gu'm bi gach aon diubh a' meudachadh na mi-riaghailt, mar a bha iad roimh gach aon a' leasachadh coimh-fhreagarrachd an iomlain. Is amluil sin uile fhìrinnean agus theagasgan cagarach an t-soisgeil. Bitheadh pearsa Chrìosd air a bhuntuin asda, bitheadh an dàimh anns am bheil iad dha-san air a sgaoileadh,—ionnus nach cumar nì's fhaide an Ceann ann a bli 'gan aideachadh—agus cha-n urrainn inntinnean dhaoine an saoradh o eas-aonachd do-réiteachaidh eatorra féin. Air a so tha cuid dhiubh air ball air an cur air chùl, agus cuid eile air an truaillleadh; oir tha iad air call an soluis agus am maise nàdurra féin. Cha-n 'eil comh-chòrdadh no coimh-sheasmhachd aca ann an ionad air bith ach ann an Crìosd. Is e so an t-aobhar nach robh aon neach rianh o thoiseach a' chreidimh Chrìosdail, leis an robh pearsa diadhaidh Chrìosd air 'àicheadh, a rinn aon air bith eile de theagasgaibh an t-soisgeil a ghleidheadh glan agus neo-thruaillidh. Agus tha mi ag aideachadh gu saor, nach 'eil anns na h-uile nì a tha sinn a' creidsinn mu'n Trionaid naoimh, mu chomhairlibh sìorruidh Dhé, agus mu éifeachd eadar-mheadhonair-eachd Chrìosd, 'na riarachadh agus 'na thoillteanas, maille ri fireanachadh, agus naomhachadh, agus slàinte na h-eaglais—ach sgeulachdan faoine, mar a tha na Socinianaich ag ràdh, ma's e's gu bheil na tha sinn ag creidsinn mu phearsa Chrìosd mar sin mar an ceudna.

2. Is e so an t-aobhar gu bheil eòlas agus aideachadh na fìrinn cho neo-tharbhach agus cho neo-éifeachdach, a thaobh mhòran. Cha-n 'eil eòlas air a ghabhail oirre—cha-n 'eil i air a tuigsinn no

air a creidsinn, anns an dàimh anns am bheil i do Chrìosd; an dàimh sin a mhàin trid an dean i solus no cumhachd a ghiùlain a steach do'n anam. Tha daoine 'g aideachadh eòlais na fìrinn a bhi aca; ach cha-n aithne dhoibh i 'na h-òrdugh, 'na coimh-fhreagarrachd, agus 'na feum àraidh féin. Cha-n 'eil i 'gun treòrachadh a dhl' ionnsuidh Chrìosd, no Chrìosd d'an ionnsuidh-san; uime sin, tha i gun bheatha agus gun tairbhe dhoibh. Uaith so, cha-n 'eil neach sam bith, gu tric, a' s mò a tha 'n an coimhich do bheatha Dhé, na iad sin aig am bheil mòr eòlas ann an teag-asgaibh litireach nan Sgrìobtuir. Oir tha iad uile neo-tharbhach, agus ro ullamh air mì-bhuileachadh 'fhaotainn aig làmhaibh dhaoine, 'nuair nach 'eil Chrìosd air a dhealbhadh, anns an anam d'an trid, chum a bhi 'g atharrachadh an duine gu h-iomlan a dh' ionnsuidh 'ìomhaigh agus a chosmhuileachd. Agus cha bhi an toradh so air a ghiùlan leò, far nach 'eil an dàimh do Chrìosd air a thuigsinn, agus far nach 'eil iad air an gabhail agus air an fòghlum mar thaisbeanadh de Chrìosd, maille ri dìomhaireachd toile agus gliocais Dhé ann. Oir a mheud 's gur esan ar beathane, agus air dhuinne bhi beò do Dhia, nach e sinne a tha beò ach esan annainn, agus gu bheil a' bheatha a tha sinn a' caitheadh anns an fhèidil air a caitheadh tre chreidimh ann—ionnus nach 'eil aon chuid freunn no cumhachd na beatha spioradail againn, ach ann, agus trid, agus uaithe—cia b'e air bith tomhas ar n-eòlais anns an fhìrinn, mur bi e eifeachdach ann an aonadh ar n-anama ris, bithidh e gun bheatha annainn, agus gun tairbhe dhuinn. Is e bhi 'fòghlum na fìrinn mar a tha i ann an Iosa, a ni ar n-atharrachadh chum ìomhaigh Dhé, Eph. iv. 21-24. Far am bheil e air sheòl eile—far am bheil beachdan aig daoineibh mu fhìrinnibh an t-soisgeil, gun eòlas aca air Chrìosd anna—cia b'e air bith an aideachadh, 'nuair a thig iad ann am fìrinn gu bhi 'gan ceasnachadh féin, bithidh iad air am faotainn gun tairbhe sam bith dhoibh; nìthear aithnichte gu bheil na h-uile ni cadar Dia agus an anam-aibh air bunait ghainimh sin an t-soluis nàdurra agus nam baraillean coitcheionna.

CAIBIDEIL VII.

Cumhachd agus Eifeachd air an Comhpairteachadh ri Dreuchd Chrìosd, chum Slàinte na h-Eaglais, o a Phearsa.

Is ann tre chleachdadh eadar-mheadhonaireachd Chrìosd—mar rìgh, mar shagart, agus mar fhàidh na h-eaglais—a tha sinn air ar saoradh, air ar naombachadh, agus air ar tèarnadh. Is ann tre chleachdadh na dreuchda so a tha e 'comhpairteachadh uile shoeh-airean an t-soisgeil gu neo-mheadhonach ruinne—a' frithealadh slighe a steach dhuinn a dh' iomsuidh Dhé tre ghràs anns a' bheatha so, agus ann an glòir air nèamh; oir tha e 'gar tèarnadh mar an t-eadar-mheadhonair eadar Dia agus daoinibh. Ach ann an so feudar ceisd fheòraich—cia uaith a tha cleachdadh uile ghnìomharan agus dhleasdanas eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, a' faotainn a shàmhail so de chumhachd agus de éifeachd, a thaobh an crìochan spioradail agus sìorruidh; oir is iad na nithe sin uile a tha an crochadh orra, agus a tha air an coimhlionadh leò, prìomh mheadhona glòire Dhé, agus àrd-ghnothuichean anama dhaoine. Agus tha so air 'fhaotainn, tha sinn ag ràdh, o a phearsa naomh agus dhìomhair; is e so an t-aon thobar o'm bheil gach uile chumhachd agus éifeachd air an faotainn, agus air an cur 'na dhreuchdaibh uile, agus anns gach nì a tha an crochadh air cleachdadh a dhreuchdan.

Is fìrinn so a tha cho cudthromach, as gur e prìomh rùn an iomlaid de Litir an Abstoil Phoil chum nan Eabhruideach a bhì 'ga cur an céill agus 'ga dearbhadh. Is e suim agus brìgh nan teagasgan a chuireadh sìos anns an Litir sin, gur e òirdheirceas glòr'mhor pearsa Chrìosd a tha 'ga dheanamh comasach, ann an cleachdadh a dhreuchdan, air a bhì 'coimhlionadh nan crìochan sin, nach b'urrainn neach sam bith eile a choimhlionadh, ann an cleachdadh nan dreuchdan ceudna. Ann an so, ma seadh, is éigin duinn ar beachd-smuaintean a shoerachadh ré tamuill bhig—agus tha ar tairbhe shìorruidh 'gar gairm d'a iomsuidh. Oir ma tha na nithe so mar so, tha e soilleir nach bì e 'n ar comas maith no buannachd sam bith fhaotainn o aon air bith de dhreuchdaibh Chrìosd, no o thoraidhibh an cleachdaidh, as eugmhais cleachdadh a' chreidimh air a phearsa, o'm bheil beatha agus cumhachd air an cur anna gu léir.

Thug Dia o shean rìghrean, agus sagartan, agus fàidhean do'n eaglais. Rinn e an dà chuid an ùngadh chum an dreuchdan, an

treòrachadh 'n an cleachdadh, a làthaireachd a thoirt dhoibh 'n an obair, agus an dleasdanas a ghabhail gu taitneach aig an làmhaidh; gidheadh cha robh an eaglais air a soillseachadh gu spioradail, no air a riaghladh anns an leth a stigh, no air a tèarnadh gu siorruidh, le aon air bith dhiubh, no leis gach aon diubh maraon: cha mhò na sin a b'urrainn i a bhi. Bha aig cuid dhiubh—gu h-àraidh aig Maois—tomhas cho mòr de chumhachd, agus de làthaireachd Dhé maille ris, as a dh' fheudadh neach sam bith nach robh ach 'na dhuine a mhàin 'fhaotainn; gidheadh, cha robh eadhon esan, ann an cleachdadh a mhinistirealachd, 'na fhear-saoraidh na h-eaglais; agus cha robh sin 'na chomas ann an rathad sam bith eile ach ann an seadh samhlaich agus aimsireil. Bha am ministirealachd-san gu léir ann an ìochdranachd do'n chrìch àraidh sin, do nach b' urrainn i coimhlionadh a thabhairt 'na neart féin.

Tha e soilleir, uime sin, nach 'eil saorsa agus slàinte na h-eaglais an crochadh air so,—gu'n d'thugadh neach le Dia chum a bhi 'na rìgh, agus 'na shagart, agus 'na fhàidh do'n eaglais, dreuchdan trid am bheil i air a saoradh agus air a tèarnadh; ach air pearsa an neach sin a thugadh mar so dhuinn: mar a tha air a chur 'an céill, Isa. ix. 6, 7.

Is éigin duinn so a chur an céill.

Bha dà ni feumail, gu coitcheinn, ann am pearsa Chrìosd, chum a dhreuchdan a bhi éifeachdach ann an slàinte na h-eaglais, agus as eugmhais nach b' urrainn iad a bhi mar sin. Agus tha iad de leithid a nàdur, as nach b'urrainn gliocas cruthaichte sam bith 'fhaotainn a mach cionnus a dh' fheudadh iad a bhi air am faotainn ann an comh-shuidheachadh an aoin phearsa cheudna. Uime sin tha gliocas neo-chrìochnach Dhé gu ro ghlòrmhor air fhoillseachadh ann.

I. Is e an ceud ni, gu'm bitheadh nàdur eile air 'ulluchadh dha, nach robh aige féin air tùs. Oir ann an nàdur a Dhiadhachd, air a bheachdachadh ann féin, cha robh a samhail sin de dhàimh aige riu-san air son an robh e gu bhi 'cleachdadh a dhreuchdan, as a bha feumail chum an toraidhean a bhi air am pàirteachadh riu, cha mhò a b' urrainn e prìomh dhleasdanas nan dreuchdan sin a choimhlionadh idir. Cha b' urrainn Dia bàs 'fhaotainn, no éirigh a ris, no bhi air 'àrdachadh 'na Cheannard agus 'na Shlànuighear, ann an nàdur a Dhiadhachd. Agus cha robh an comh-dhàimh àraidh sin eadar e agus ar nàdur-ne, a bheireadh còir àraidh dhuinn anns na blitheadh air a choimhlionadh leis.

B' ann as leth dhaoine a bha na dreuchdan so gu bhi air an cleachdadh leis. Cha robh e gu bhi 'g an giùlan gu neo-mheadhonach a thaobh nan aingeal; agus, uime sin, “cha do ghabh e nàdur nan aingeal air,” Eabh. ii. 16; “cha d' rinn e sin do bhrìgh nach robh e gu bhi 'na cadar-mheadhonair air an son, no 'na

shlànuighear dhoibh. A mhead dhiubh as à pheacaich, thugadh thairis iad do sgrios shiorruidh ; agus an dream a ghleidh an ceud fhireantachd cha robh feum aca air saoradh. Ach dh' ulluich Dia corp dha—sin r'a ràdh, nàdur duine : Eabh. x. 5. B' e an gealladh a thugadh air a so—ann a bhi de shìol na mnà—bunait na h-eaglais ; is e sin, rinneadh e mar sin do'n eaglais ann agus trid a' gheallaidh sin, Gen. iii. 15. Agus ann an coimhlionadh a' gheallaidh so, “ghineadh e o mhnai,” chum gu'm bitheadh e air a dheanamh fo'n lagh, Gal. iv. 4 ; agus ghabh e “sìol Abraham air.” Oir “a mhead 's gu bheil aig a chloinn comh-roinn a dh' fheòil agus a dh' fhuil, ghabh esan mar an ceudna roinn diubh sin,” Eabh. ii. 13. Oir “b' fheumail da anns na h-uile nithibh a bhi air a dheanamh cosmhuil r' a blràthraibh, chum gu'm bith-eadh e 'na àrd-shagart tràcaireach agus dileas ann an nithibh a thaobh Dhé,” rann 17. Agus bha so gu h-iomlan neo-sheachanta do chleachdadh a dhreuchdan, air an dà aobhar a dh' ainmicheadh roimh. Oir—

1. Cha b' urrainn gnìomharan sin a dhreuchdan air am bheil naomhachadh agus slàinte na h-eaglais gu h-àraidh an crochadh, a bhi air an coimhlionadh ach ann agus leis an nàdur sin. Is ann ann a mhain a b' urrainn e ùmhachd a thoirt do'n lagh, chum gu'm bitheadh e air a choimhlionadh annainne—as 'eugmhais nach b' urrainn sinn seasamh ann an breitheanas fa chomhair Dhé. Faic Rom. viii. 3 ; x. 3, 4. Is ann ann a mhain a b' urrainn e mallachadh an lagha a ghiùlan, no 'bhi air a dheanamh 'na mhallachadh air ar son, chum gu'n tigeadh am beannachadh oirme, Gal. iii. 13, 14. B' éigin dà, mar shagart, ni-éigin a bhi aige r' a thabhairt suas do Dhia, chum réite 'dheanamh air son peacaidh, Eabh. viii. 3. Feudar an ni ceudna a ràdh mu a mhinistireileachd gu léir air thalamh, agus uile thoraidhibh a theachd 's an fheòil.

2. Is ann air so a tha an dàimh agus an coimh-cheangal sin an crochadh, a tha eadar e fein agus an eaglais, a bha feumail chum còir a bhi aice-san air comhpairt 'fhaotainn de shochairibh na réite a choimhlionadh leis. Oir is ann trid so a rinneadh e 'na fhear-dàimh dhuinn, d' am buineadh còir an fhuasglaidh—an neach sin a mhain o'm feudamaid saorsa agus fuasgladh a thagradh 'n ar cor chaillte. Tha an t-abstol a' leudachadh gu h-iongantach air a so ann an Eabh. ii. 10-18. Air dhuinn an coimh-theagasg so 'fhosgladh suas 'n ar n-eadar-mhineachadh air a' chaibideil sin, agus air dhuinn tairbhe agus neo-sheachantachd na dàimhe so eadar an eaglais agus a h-Ard-shagart a chur 'an céill ann, cho dean sinn a' leantuinn ni's fhaide ann an so. Faic chum na crìche ceudna, Eph. v. 25-27. Air an aobhar sin, mur bitheadh e air comh-roinn a ghabhail de'r nàdur, cha b' urrainn sinne

buannachd sam bith fhaotainn, ann an rathad saoraidh agus slàinte shiorruidh, o dhreuchd sam bith a dh' fheudadh e ghabhail os làimh. Bha so, ma seadh, feumail do chomh-shuidheachadh a phearsa, ann an coimh-cheangal r'a dhreuchdaibh. Ach—

II. Bha tuilleadh air 'iarraidh chum a *dhreuchdan* a dheanamh éifeachdach a dh' ionnsuidh an crìochan àraidh féin. Cha bhith-eadh a h-aon dhiubh mar sin mur bitheadh e ach 'na dhuine a mhain—mur bitheadh nàdur idir aige ach ar nàdur-ne. Ni sinn so air dhòigh àraidh a dhearbhadh, a' beachdachadh orra, mar is gnàthach, ann an coimh-cheangal ri glòir a phearsa dhiadhaidh, agus ar tairbhe féin tre chreidimh.

I. Mur bitheadh e ach 'na dhuine a mhain, cia 'b'e air bith cho òirdheire agus cho glòrnhor as a bhitheadh e, cha b' urrainn e 'bhi 'na *fhàidh* mòr agus comharaichte na h-eaglais, air son nan trì aobhairean so :—

(1.) Bha e gu bhi 'na fhàidh na h-eaglais coitchionna gu h-ìomlan ; sin r'a ràdh, taghadh Dhé gu léir, a bhitheas air an tèarnadh anns na h-uile linn agus ionad, o thoiseach an t-saoghail chum na crìche. Bha ministreileachd phearsanta aige air son teagasg na h-eaglais, am feadh a bha e air thalamh ; gidheadh cha b' ann ré na h-aimsir sin a mhain, a bha a dhreuchd mar fhàidh air a cleachdadh. Cha robh sin ach 'am measg aoin chinnich a mhain, Mata xv. 24 ; Rom. xv. 8 ; agus a mhain air son ùine gheàrr. Gidheadh cha robh an eaglais riamh gun fhàidh—is e sin, neach d'am buineadh a bhi 'foillseachadh dhi toil' Dé, agus a bhi 'ga teagasg innte—cha mhò is urrainn i a bhi as 'eugmhais fàidh gu aimsir coimblionaidh nan uile nithe. Agus is e so Crìosd a mhain. Oir—

[1.] Tha sinn a' gabhail mar ni ceadichte air gach làimh, gu'n d' rinn Mac Dhé, o'n fhìor thoiseach, eadhon, o'n thugadh an ceud ghealladh, cùram na h-eaglais a ghabhail, air dhòigh àraidh, os làimh—a thaobh uile chrìochan gliocais, agus toile, agus gràis Dhé ; agus tha sinn 'ga ghabhail ann an so mar ni ceadichte, do bhrìgh gu'n d' rinn sinn a dhearbhadh ann an àit eile. Tha e gu soilleir a' leantuin mar thoradh a' chomh-chòrdaidh shiorruidh a bha eadar an t-Athair agus e féin air son na crìche so. Agus anns an obair a bhuineadh do'n t-suidheachadh so, tha sin a bha coimh-cheangailte ri teagasg na h-eaglais ann an toil Dé, agus a bhi 'ga soillseachadh gu slàinteil ann an gliocas spioradail, 'na earrann cho cudthromach, as nach comasach do neach sam bith comhpairt fhaotainn, as eugmhais so, de bheannachdaibh sam bith eile. Is ann anns an teagasg agus anns an t-soillseachadh so, ma seadh, a tha cleachdadh dreuchd Chrìosd mar fhàidh a' coimh-sheasamh.

[2.] Do bhrìgh gu'n d' rinn am Mac, air a bheachdachadh mar

Dhia, dreuchd na h-eadar-mheadhonaireachd a ghabhail os làmh, eadhon mu'n d' fhoillsicheadh e anns an fheadhail, labharar uime, ann an cleachdadh na dreuchda sin, mar neach a chuireadh o Dhia chum na h-oibre, Micah v. 2, "Uachdaran Israeil, aig an robh a dhol a mach o shean, o làithibh na sìorruidheachd." Cha-n 'eil a dhol a mach ann an so a' ciallachadh a ghineamhuinn sìorruidh, a tha 'coimh-sheasamh ann an aon ghnìomh sìorruidh an Athar ; ach is e a dhol a mach ann an cleachdadh a chumhachd agus a chùrainn a thaobh na h-eaglais, a tha air a chur an cèill. B'e so o'n fhìor thoiseach ceud bliumait na h-eaglais, coimh-fhreagarrach r'a chomh-airlibh o sìorruidheachd, Sech. ii, 8, 9, "Oir mar so tha Tighearn nan sluagh ag ràdh, An dèigh na glòire so chuir e mise chum nan cinneach a chreach sibhse ;" agus a ris, "Crathaidh mise mo làmh orra, agus bithidh iad 'n an cobhartaich d'an tràillibh : agus aithnichidh sibhse gu'n do chuir Tighearn nan sluagh fios leamsa." Tha esan a tha air a chur 'ga ainmeachadh féin "TIGHEARN nan sluagh," agus tha e'g ràdh gu'n dean e na cinnich a sgrios le a làmh a chrathadh orra ; neach is e Dia féin. Is e sin, b'e Mac Dhé e, a bha gu bhli air 'fhoillseachadh anns an fheadhail, mar anns na briathraibh a tha 'leantuinn : "Seinn agus dean gairdeachas, O nighean Shìoin ; oir feuch tha mise teachd, agus gabhaidh mi còmhuidh ann ad mheadhon, deir an Tighearn. Agus bithidh mòran chinneach air an cur ris an Tighearn anns an là sin, agus bithidh iad 'n an sluagh dhomhsa : agus gabhaidh mise còmhuidh ann ad mheadhon ; agus bithidh fios agad gu'n do chuir Tighearn nan sluagh mise a' d' ionnsuidh," raibh 10, 11. Is e a ghealladh gu'n gabh e còmhuidh 'am meadhon an t-sluaigh ; nì mar an ceudna a choinnleachadh, an uair "a rinneadh am Focal 'na fheadhail, agus a ghabh e còmhuidh 'nar neasg-ne," Eoin i. 14 ; agus b'e sin an gairm nan Cinneach, 'nuair a bha mòran chinneach gu bhli air an cur ris an Tighearn ; agus iadsan a bha gu bhli mar so air an gairm, bha iad gu bhli 'n an sluagh dha-san : "Bithidh iad 'n an sluagh dhomh-sa." Agus gidheadh ann an so uile bha e air a chur le Tighearn nan sluagh : "Bithidh fios agad gu'n do chuir Tighearn nan sluagh mise a' d' ionnsuidh." Uime sin, ann an coimh-cheangal r'a dhreuchdaibh a ghabh e os làmh as leth na h-eaglais, theirear gu bheil Tighearn nan sluagh ann am pearsa a' Mhic air a chur le Tighearn nan sluagh ann am pearsa an Athar. Air a' mhodh so, b'e fàidh na h-eaglais e mu'n d' fhoillsicheadh e anns an fheadhail, air a chur no air a rinneadh leis an Athair chum a bhli 'ga teagasg, ann an comhairteachadh soluis spioradail agus tèarnaidh rithe. Is annuill a rinn e fianuis d'a thaobh féin do na b-ludhaich, "Mu'n robh Abraham ann, THA MISE," Eoin viii. 58. Agus tha so, cha-n e nuain a' dearbhadh gu soilleir a bhli o sìorruidheachd roimh dha teachd 's an fheadhail, ach mar an ceudna

gu'n robh cùram na h-eaglais air riamh o'n fhior thoiseach. Agus bha an dreuchd so air a cleachdadh leis ann an ceithir dòighibh :—

An ceud dòigh,—Le taisbeanadh pearsanta ann an coslas na daonnachd, ann an cruth mar dhuine, mar chomharadh air a theachd 's an fheòil ann an lànachd na h-aimsir; agus fo na cruthaibh so bha e 'teagasg na h-eaglais. Air a' mhodh so dh' fhoillsicheadh e do Abraham, do Iacob, do Mhaois, do Ioshua, mar a rinn sinn a dhearbhadh ann an àit eile. Agus tha gach taisbeanadh àraidh dhiubh so a thugadh de phearsa a' Mhic chum teagasg nan creideach, 'na dhearbhadh soilleir air gu'n robh cùram agus obair na h-eaglais air an earbsa ris air mhodh sònruichte. Agus a thaobh na cuid sin de'n t-Seann-tiomnadh gu léir anns am bheil Dia a' deanamh gnothuich ri daoineibh, mar gu'm b' ann tre bhuadhaibh agus aigne duine, mar sin 'gar tarruing le còrdaibh duine, cha-n'eil mi gun smuaintean a bhi agam d'a thaobh, ged a tha mi faicinn tomhais de dheacaireachd ann, gu bheil e air teachd gu léir o phears' a' Mhic, ann an rathad ulluchaidh air son a theachd 's an fheòil, agus mar roimh-shealladh dheth.

An dara dòigh,—Le ministreileachd nan aingeal. Air dha-san gabhail os làimh a bhi 'na eadar-mheadhonair na h-eaglais maille ri Dia, bha na h-ainglean air mhodh àraidh air an cur fo iochdranachd dha, eadhon mar a rinneadh e 'na cheann nuadh agus neo-mheadhonach do'n chruthachadh uile. Bhuineadh so do'n ghlòir àraidh sin a bha aige maille ris an Athair “mu'n robh an saoghal ann,” air an do labhair sinn a cheana. Bha na h-uile nithe gu bhi air an ath-chruinneachadh fo cheann nuadh annsan, “araon na nithe a tha air nèamh, agus na nithe a tha air thalamh,” Eph. i. 10. Agus rinneadh e 'na “cheud-ghin a' chruthachaidh uile,” Col. i. 15, Tighearn agus Uachdaran nan uile chreutairean. Uaith so chuireadh ministreileachd nan aingeal gu h-iomlan fo iochdranachd dha; agus cia b'e air bith an tomhas teagaisg a thugadh do'n eaglais, tre mheadhon nan aingeal, ann an iuntinn agus ann an toil Dé, thugadh e gu neo-mheadhonach uaith-san, mar fhàidh mòr na h-eaglais.

An treas dòigh,—Le bhi 'cur a Spioraid Naomh chum a bhi 'deachdadh, agus a' treòrachadh, agus a' cleachdadh nam fàidhean, trid am b'àill le Dia a bhi 'ga fhoillseachadh féin. “Labhair Dia le beul 'fhàidhean naomha féin, a bha ann o thoiseach an t-saoghail,” Lucas i. 70. Ach b'e Spiorad Chrìosd a bha labhairt anna, agus a bha foillseachadh nan nithe sin a bhuineadh do shaorsa agus do shlàinte na h-eaglais, 1 Phead. i. 11, 12. Agus leis an Spiorad cheudna so shearmonaich e féin do'n dream sin a bha cas-ùmhal ann an làithibh Noah, a tha nise ann am prìosan air son an cas-ùmhlaichd, 1 Phead. iii. 19, 20. Oir bha e riamh 'na fhàidh na h-eaglais a' tairgseadh iomadh teagaisg eugsamhuil

do'n t-saoghal mhi-chreideach a bha 'dol an mugha. Uime sin theirear gu bheil e "'soillseachadh gach uile dhuine 'tha teachd chum an t-saoghail," Eoin i. 9 ; ann an aon rathad no rathad eile a' pàirteachadh bheachdan éigin riu mu Dhia agus mu a thoil ; oir tha a sholus a' soillseachadh anns an dorchadas féin— an dorchadas sin a tha air teachd air inntinnibh dhaoine leis a' pheacadh—ged nach do "ghabh an dorchadas e," rann 5.

An ceithreamh dòigh,—Le ministreileachd dhaoine naomha, air an gluasad agus air an seòladh le a Spiorad, Air a' mhodh so rinn e 'fhocal a chur a mach, a bha air a sgrìobladh mar riaghailte creidimh agus ùmhlachd do'n eaglais gu bràth.

Air an dòigh so, ma seadh, bha dreuchd agus obair soillseachaidh agus teagaisg na h-eaglais air a làimh o'n fhìor thoiseach, agus air a' mhodh so rinn e an cleachdadh. Cha robh so 'na obair do neach sam bith nach robh ach 'na dhuine a mhain. Cha robh bith aig nàdur a dhaonnachd gus an d'thàinig coimhlionadh na h-aimsir, eadhon na làithean deireannach, agus uime sin cha robh gnìomhachadh sam bith comasach do'n daonnachd roimh sin. Agus a mhead 's gu bheil an t-abstol a' deanamh eadar-dhealachaidh eadar Dia a bhi 'labhairt tre a Mhac agus a bhi 'labhairt leis na fàidhibh, 'gan cur mu choinneamh a chèile, Eabhl. i. 1, 2, tha e 'deanamh sin ann an coimh-cheangal ri ministreileachd phearsanta Chrìosd do eaglais nan Iudhach, agus cha'n ann ann an coimh-cheangal r'a shuidheachadh mar thobar àraidh na beatha agus an t-soluis do'n eaglais choitcheinn anns gach uile linn.

Tha e fìor, gu bheil iomadh sochair do-labhairt againn fo'n t-soisgeul o dhreuchd Chrìosd mar fhàidh, os ceann sin a bha iad a' mealtuim fo'n t-Seann-tiomnadh ; ach b'e fàidh na h-eaglais e coimh-ionann anns na h-uile linn. A mhain gu'n robh e frithealadh eòlais imitinn Dhé ann an tombaibh eadar-dhealaichte ; air do'n fhrithealadh a bu choinnleonta a bhi, air iomadh aobhar, air a ghleidheadh fa chomhair làithean an t-soisgeil ; agus is e suim na eòis, gu'n do rùnaich Dia gu'm bitheadh aige-san an t-àrd-cheannas os ceann nan uile 'na ministreileachd phearsanta féin.

Ma dh' fheòraichear a nis le neach sam bith cionnus a b' urrainn Chrìosd a bhi 'na fhàidh na h-eaglais mu'n do gabh e ar nàdur, agus mu'n do ghabh e còmhuidh 'n ar measg ; feudaidd sinne mar an ceudna 'fheòraich cionnus a tha iad a' saòilsinn gur fàidh na h-eaglais a nis e air dha an saoghal so 'fhagail agus dol suas air nèamh, ionnus nach 'eil sinn aon chuid 'ga fhaicinn no 'ga chluinntinn tuilleadh ? Ma their iad gu bheil e mar sin le a Spiorad, agus le fhocal, agus leis a' mhinistireileachd a dh' òrduich e ; their sinne, gu'm b'e fàidh na h-eaglais e air an dòigh cheudna mu'n d'fhoillsicheadh e anns an fheòil. Iadsan a tha 'dùnadh

suas dhreuchdan Chrìosd, a thaobh an cumhachd agus an éifeachd, ri làithibh an t-soisgeil a mhain, tha iad gu h-iomlan a' cur air chùl a' cheud gheallaidh, maille ri coimhcheangal nan gràs a dhaingnicheadh ann. Agus tha dith creidimh 'na phearsa dhiadhaidh a' buadhachadh gu h-uaigneach ann an inntinnibh na muinntir sin, a tha saoilinn nach robh ceangal sam bith aig an eaglais ri Chrìosd ann an rathad creidimh, agus gràidh, agus muinghin, agus teagaisg, gus an d' fhoillsicheadh e anns an fheòil.

(2.) Cha b'urrainn e bhi 'na fhàidh mòr na h-eaglais mar dhuine a mhain, anns an dara àit, do bhrìgh nach b' urrainn breithneachadh coimhionta ann an inntinn agus ann an toil Dé, maille ri comhairlibh diadhaidh a ghlòire ann an naomhachadh agus ann an slàinte na h-eaglais, còmhnuidh fhao'ainn còmhla ann an inntinn chruthaichte sam bith. Gidheadh bha so neo-sheachanta d'a thaobh-san a bhitheadh 'na fhàidh 'na n-eaglais; is e sin, dh' fheumadh e 'bhi 'na thobar beatha, agus fìrinn, agus eòlais dhi. Uaith so goirear mar ainm dheth, "Iongantach, Comhairliche," mar an neach anns an do thaisgeadh uile chomhairlean sìorruidh Dhé, agus 'an lorg sin, anns an robh uile iomhais a' ghliocais agus an eòlais dhiadhaidh folaichte 'n ar nàdur, Col. ii. 3. Cha b' urrainn so a bhi ann an neach sam bith ach annsan anns an robh beatha, agus "b'i a' bheatha solus dhaoine," Eoin i. 4. Rinn Dia, gun amharus, 'inntinn agus a thoil 'fhoillseachadh tre ainglibh agus dhaoibh. Ach mar a rinn e sin gu mìnic, is amhuil a rinn se e air iomadh dòigh, no ann an tomhasaibh eugsamhuil—cha-n e mhain mar a bha an eaglais comasach air a bhi 'ga ghabhail, ach mar an ceudna mar a bha iadsan comasach air a bhi 'ga chomhpàirteachadh. Cha robh inntinn neach sam bith dhiubh comasach air comh-chruinneachadh nan comhairlean diadhaidh gu léir a ghabhail, uime sin cha b' urrainn iad an cur an céill. Air an aobhar sin, a thaobh nan aingeal féin—ged a tha còmhnuidh aca an làthair Dhe, a' faicinn a' ghnòis, agus ged a chuireadh iad air cho liuthad teachdaireachd chlàrmhor leis—dh' fhòghluim iad tomhas nì's mò a dh' inntinn Dhé 'an déigh minis-treileachd phearsanta Chrìosd, agus an taisbeanadh a rinneadh de dhìomhaireachdaibh a chomhairle ann, na dh' fhòghluim iad riamh roimh, Eph. iii. 8, 9, 11; 1 Phead. i. 12. Agus do bhrìgh an neo-fhoghainteachd ann am breithneachadh iomlanachd a chomhairlean, theirear, "as leth 'ainglean cuiridh e amaideachd," Job iv. 18. Agus eadhon a thaobh nam fàidhean a bu bhar-raichte, cha-n e mhain gu'n d' thugadh dhoibh an taisbeanadh diadhaidh àithne air àithne, agus rann air roinn, ach cha robh iad a' breithneachadh nan doimhneachdan a bha anns na fìrinnibh sin a dh' fhoillsicheadh dhoibh, 1 Phead. i. 11, 12.

Ann an coimh-cheangal ri so tha an fhianuis dhiadhaidh sin

againn, Eoin i. 18, “Cha-n fhaca neach air bith Dia riamh ; an t-aon-ghin Mic a tha ann an uchd an Athar, is esan a dh’ fhoillsich e.” Is ann mu thimchioll nam fàidhean uile a tha sin air a radh, nach fhaca neach sam bith Dia riamh. Tha so soilleir anns gu bheil Maois am prìomh fhàidh, agus an Tighearn Chrisd air an cur mu choinneamh a chèile, anns an rann air thoiseach air sin : “Oir thugadh an lagh le Maois, ach thàinig an gràs agus an fhìrinn le Iosa Chrisd.” Uime sin, cha-n fhaca neach sam bith, cha-n fhaca duine no fàidh sam bith eile, Dia riamh ; sin r’a ràdh, cha robh breithneachadh coimhlionta aig neach dhiubh riamh ’na chomhairlibh, ’na iuntinn agus ’na thoil, mar a bha iad sin gu bhith air an cur ’an cèill do’n eaglais. Is e so sochair an aoin-ghin Mhic, a tha ann an uchd an Athar ; cha-n e mhain mar a thlachd agus a ghràdh shiorruidh, ach mar an ceudna mar neach aig am bheil eòlas air a chomhairlibh dìomhair gu léir—mar a dhlùth-chompanach a tha ’faotainn uile smuaintean a bhroillich.

Tha e ’g ràdh, Eoin x. 8, “Iadsan uile a thàinig romham-sa, is gaduichean agus luchd-reubainn iad.” Bha cuid o shean a’ comh-chur so gu mì-naomh ri fàidhibh an t-Seann-tiomnaidh ; ged a tha e ’ciallachadh a mhain na fàidhean bréige a bha leigeadh orra gu’m b’ iad féin an Mesiah, Buachaill mòr nan caorach, ris nach d’ éisd a chaoraich taghta féin. Ach tha e fìor d’an taobh-san uile a thàinig romh-san, nach robh eòlas Dé aca, aon chuid aig neach fa leth dhiubh, no aca uile maraon, ionnus gu’m b’urrainn iad a chur ’an cèill gu h-iomlan do’n eaglais.

Tha beachd ro amaideach agus aingidh ’am measg nan Socinianach, a rinn iad a dhealbhadh chum a bhith gabhail leithsgeil am mì-chreidimh agus ann fuatha d’a phearsa dhiadhaidh, eadhon, gu’n robh e, ann an làithibh fhèda, air a ghabhail suas do nèamh, agus gu’n do theagaisgeadh e ann an sin ann am fìrinnibh an t-soisgeil, anhuil a bha am fàidh-bréige a’ leigeadh air d’a thaobh féin agus a theagasgan meallaidh. B’e aobhar agus bunait an eòlais iomlain a tha aig air Dia, gu’m b’e an t-aon-ghin Mic e ann an uchd an Athar, agus cha b’e seallaidhean faoin-sgeulach a thugadh do nàdur a dhaonnachd.

Coinnheangailte ri so tha ’fhianuis féin againn, Eoin iii. 13, “Agus cha deachaidh aon neach suas do nèamh, ach an tì a thàinig a nuas o nèamh, Mac an duine a tha air nèamh.” Is ann mu thaisbeanadh nan nithe nèamhaidh a tha e labhairt. Oir, air dha Nicodemus ’fhaotainn mall ann a bhith breithneachadh teagaisg agus neo-shrachantachd na h-ath-ghineamhuinn, a bha gidheadh soilleir agus réidh ’an coimeas ri cuid eile de na dìomhaireachdaibh nèamhaidh, tha e feòraich dheth, “Ma dh’ innis mi dhuibh nithe tannaidh, agus nach creid sibh,” (nithe air an

coimhlionadh air an talamh, agus 'n'ur n-uchd féin), “cionnus a chreideas sibh na dh'innseas mi dhuibh nithe nèamhaidh?” mu chuireas mi an céill dhuibh comhairlean dìomhair toil' Dé air nèamh, rann 12. Ach air a so dh'fheudadh ceisd éirigh, cionnus a bha e féin air teachd gu eòlas fhaotainn air na nithibh nèamhaidh sin mu nach cuala iad riamh roimh, agus nach b'urraim duine sam bith eile a chur an céill dhoibh, gu sònruichte 'nuair a bheachdaichear ciod a labhair e féin roimh sin, rann 11, “Tha sinn a' labhairt an ni a's fios duinn, agus a' toirt fianuis air an ni sin a chunnaic sinn.” Tha e 'freagradh anns na briathraidh a dh'ainmicheadh, rann 13, Uime sin, an dol suas sin do neamh a tha e 'g àicheadh do na h-uile dhaoineibh—“Cha deachaidh aon neach suas do nèamh”—is e 'tha r'a thuigsinn leis, an dol a steach a tha aige do uile chomhairlibh nèamhaidh agus diadhaidh Dhé; amta so cha robh agus cha-n 'eil breithneachadh coimhlionta aig aon duine riamh ach aige féin. Agus tha so air a chur as a leth-san air son aobhair dhà-fhillte:—(1.) Gu'n d'fhàinig e nuas o nèamh; (2.) Gu'n d' fhan e fathast air nèamh, eadhon ann an teachd a nuas: anns an bheil dà bhuaidh a tha cur 'an céill pearsa Chrìosd mar neach ann an làn sheilbh air uile chomhairlibh Dhé. Thàinig e nuas o nèamh, ann an gabhail nàduir an duine, trid an d'rinneadh e 'na Mhac an duine; gidheadh tha e, agus bha e, anns a' cheart àm sin féin air nèamh ann am bith agus ann an glòir a dhiadhachd. Is e so, na seadh, an t-iomlan a tha sinn a' tagradh. Tha dreuchd Chrìosd mar fhàidh a coimh-sheasamh ann an eòlas agus ann an taisbeanadh nan dìomhair-eachdan nèamhaidh, chum gairme, agus naomhachaidh, agus slàinte na h-eaglais. Agus tha e gu soilleir a' cur an céill nach b'urraim sò coimhlionadh 'fhaotainn air dhòigh sam bith eile ach annsan agus trid-san, aig an robh a chòmhnuidh, air dha teachd a nuas o nèamh, anns a' cheart thiotadh sin féin air nèamh. Is e so am pearsa glòrmhor sin air an bheil sinn a' labhairt. An Ti sin, air bhi dha a ghnàth air nèamh ann an glòir agus ann am bith na Diadhachd, a thàinig a nuas o nèamh, cha b' ann ann an rathad a bhi 'g atharrachadh 'àite-còmhnuidh, ach ann an rathad frithealaidh, ann an gabhail ar nàduir a dh'ionnsuidh aonaidh phearsanta ris féin—is esan a mhain a tha freagarrach agus comasach air a bhi 'na fhàidh na h-eaglais ann a bhi 'taisbeanadh dhiomhaireachdan nèamhaidh uile chomhairlean toil Dé. Annsan a mhain bha “uile ionmhais a ghliocais agus an eòlais folaichte,” Col. ii. 3, agus sin do bhrìgh gu'n robh “uile iomlanachd na diadhachd a' gabhail còmhnuidh ann gu corporra,” rann 9.

Cha-n' eil sinn ann an so a' cur uil-fhiosrachd, no tuigse, agus gliocais, agus eòlais neo-chrìochnaich as leth nàduir an duine ann

an Crìosd. Bha e agus tha e 'na chreutair a mhain, cruthaichte agus crìochnach, cha mhò is cuspair e d' am bheil buadhan a tha gu h-iomlan neo-chrìochnach comasach. Lionadh e le solus agus gliocas gus a cheum a b' àird' a bha ann an comas creutair a ghabhail; ach bha so deanta, cha b' ann le bhì air 'atharrachadh gu nàdur no bith na diadhachd, ach le bhì 'faotainn an Spioraid gun tomhas. Ghabh Spiorad an Tighearna còmhnuidh air, spiorad gliocais agus tuigse, spiorad comhairle agus cumhachd, spiorad eòlais agus eagail an Tighearna, agus rinneadh e geurmhothachail ann an eagal an Tighearna, Isa, xi. 2, 3.

(3.) Air do Spiorad Dhé còmhnuidh a ghabhail ann, ann an lànachd nan uile ghràs agus thiodhlacan, thugadh tuigse ro chomharaichte dha, do nach robh coimeas idir r'a faotainn; agus am feadh a bha i os ceann tuigse nan uile chreutair eile, bha i fo uil-fhiosrachd shiorruidh na Diadhachd. Uime sin, mar dhuine bha cuid de nithibh air nach robh eòlas aige (Marcus xiii. 32), ach mar a dh' fhoillsicheadh dha iad, Taisb. i. 1. Ach is e fàidh na h-eaglais e 'na phearsa gu h-iomlan, agus dh' fhoillsicheadh comhairle Dhé leis, mar a bha e air nàmh ann an uclid an Athar. Is malaichte an neach a chuireas a dhèchas ann an duine, agus a ni feòil 'na gairdean da, a thaobh a bhi taisbeanadh chomhairlean Dhé dha. Ann an so tha seasmhachd, agus tèaruinteachd, agus glòir na h-eaglais a' luidh. Cia cho truagh as a tha dorchadas a' chinne-dhaoine, 'n an aineolas air Dia agus air nithibh nàmhaidh! Cia cho dìomhain agus cho truagh as a tha na slighean air an deachaidh daoine gu coitchionn air faondra riamh o chuir iad an cùl air Dia! Cha-n' eil ni sam bith a muigh á ifrinn féin a's doimhne a chaidh fodha ann an uamharrachd agus ann an ainmheite na inntinnean agus slighean dhaoine as eugmhais an t-soluis nàmhaidh. Cia cho truagh as a dh' fhàs iadsan ann an dìomhanas an reusonachaidh féin, a bha 'deanamh uaille asda féin mar dhaoineibh glìce! Agus a thaobh am fiosrachaidh gu léir an déigh nàduir agus toil' Dhé, maille r'an cor, agus an dleasdanas, agus an sonas féin, cia cho muladach as a chrìochnaich e uile ann an neònachas, agus an teagamh, agus 'an dìomhanas, agus 'am mealladh! Gidheadh rinn Esan a tha neo-chrìochnach 'na mhaitheas agus 'na thruacantachd beagan fuasglaidh a fhrithealadh o'n fhuor thoiseach anns a' chor thruagh so, le tomhasaibh sin an taisbeanaidh dhiadhaidh a bha e 'faicinn iomchuidh a phàirteachadh riu leis na fàidhibh o shean, mar a bha iad comasach air a bhì 'gan giùlan. Leo sin rinn e solus a lasadh a bha 'dealradh ann an ionad dorch, mar sholus nan reul anns an oidheche. Ach b'e éirigh Grian na Fireantachd a mhain a rinn an dorchadas a sgapadh a bha air an talamh, agus an dall-cheò a bha air na cinnich, a' toirt beatha agus neo-bhasmhorachd chum

soluis tre an t-soisgeul. Tha pearsa diadhaidh Mhic Dhé, anns am bheil uile ionmhais a' ghliocais agus an eòlais folaichte, neach a tha ann an uchd an Athar, a nis air na h-uile nithe a dheanamh aithnichte do'n eaglais, a' toirt dhuinn fìor bheachd agus cinnte nam fìrinn diadhaidh gu léir, agus làn dearbh-bheachd nan nithe neo-fhaicsinneach agus siorruidh.

Tha trì nithe feumail, chum gu'm bitheadh againne buannachd agus comhfhurtachd na fìrinne diadhaidh:—*Anns a' cheud àit*,—Làn-thaisbeanadh na fìrinn; *anns an dara àit*,—Uile-sheasmhachd na fìrinn; agus, *anns an treas àit*,—Ughdarras an ti a tha 'ga labhairt. Ma tha aon air bith dhiubh so air chall, cha ruig sinn air seasmhachd agus dearbh-bheachd a bhi againn ann an creidsinn na fìrinn, no ann an ùmhachd a thoirt dhi.

Anns a' cheud àit,—Is éigin do'n taisbeanadh a bhi làn agus soilleir, chum a bhi air ar saoradh o gach imcheist a thaobh ni sam bith a bhi air a gheidheadh no air 'fholach uainn, air am bitheadh feum againn eòlas a ghabhail. As eugmhais so cha-n urrainn inntinnean dhaoine gu bràth teachd gu bhi 'foiseachadh ann an eòlas na fìrinn. Feudaidd na h-uile ni air am bheil eòlas aca a bhi gun tairbhe dhoibh, as eugmhais an eòlais sin nach 'eil aca, no nach urrainn a bhi aca, do bhrìgh nach d' fhoillsicheadh e.

Anns an dara àit,—Is éigin do'n fhìrinn a bhi mar an ceudna uile-sheasmhach. Oir air do'n fhìrinn dhiadhaidh so air am bheil sinn a' labhairt a bhi mu thimchioll nithe neo-fhaicsinneach agus nèamhaidh—dìomhaireachdan siorruidh, air nach ruig reuson duine—cha-n' eil ni sam bith ach uile-sheasmhachd iomlan an ti sin a dh' fhoillsich i a's urrainn inntinnean dhaoine a thoirt gu bhi 'socrachadh le dearbh-bheachd innte. Agus a mheud 's gu bheil an fhìrinn cheudna so a' cur dhleasdanas mar fhiachaibh oirne, a tha gu tric a' dol tarsuinn air ar tograidhibh agus ar buannachdaibh nàdurra—cinn-iùil mòra sin ar nàduir thruaillte—is éigin do thaisbeanadh na fìrinn sruthadh o ùghdarras àrd-uachdaranach Dhé, chum gu'm bitheadh an toil a' comh-aontachadh ris an inntinn ann an gabhail rithe. Tha na nithe so uile, na seadh, air am faotainn 'n an iomlanachd ann am pearsa dhiadhaidh fàidh mhòir na h-eaglais. Tha gliocas, agus maitheas, agus fìrinn neo-chrìochnach agus neo-chaochlaidheach a nàduir, maille ri 'ùghdarras àrd-uachdaranach os ceann nan uile, a' toirt an dearbh-chinnt a's ro àirde a's urrainn tuisge chruthaichte a ghabhail, nach do chumadh ni sam bith 'am folach, agus nach comasach do mhearachd sam bith a bhi anns na chuireadh 'an céill dhuinn, agus nach d' fhàgadh an leithsgeul a's lugha air son ùmhachd 'aiceadh do reachdaibh na fìrinne sin ris am bheil sinn a gabhail. Tha so a' toirt fois' agus sìthe sheasmhaich do'n

anam ann an creidsinn nithe nach “fhaca sùil, agus nach cuala cluas, agus nach d’thàinig ann an cridhe duine a smuaineachadh.” Is ann o dhearbhbheachd na fìrinne so a mhain is urrainn. e le h-aobhbheas roghainn a dheanamh de nithibh neo-fhaicsinneach agus sìorruidh, os ceann uile thoil-inntinnean na beatha ’ta làthair. Air dha cinnte sheasmhach fhaotainn d’ a taobh, tha e furasda gach tairbhe saoghalta a’s fearr ’àicheadh, agus na h-uile a’s àmhgharaich a ghiùlan; sin r’ a ràdh, ’nuair a tha mothachadh a làthair aige de éifeachd na fìrinn, agus dearbh-chinnt a thaobh na duaise sìorruidh a dhaingnicheadh dha innte. Agus cha-n’ eil an neach sin idir a’ creidsinn an t-soisgeil ann an rathad buannaichd dha féin, no chum glòire Dhé, aig nach ’eil a chreidimh a’ foiseachadh air pearsa dhiadhaidh Iosa Chrisd, fàidh mòr na h-eaglais. Agus an neach sin a tha air faotainn suaimhneis d’ a anam féin ann, cha cheadaich e do neach sam bith eile comh-roinn a thagradh maille ris ann an teagasg inntinn Dhé do dhaoibh.

Ann an treas àit,—Bha e feumail do fhàidh mòr so na h-eaglais ann an cleachdadh a dhreuchd, gu’ m bitheadh cumhachd agus ùghdarras aige gu bhi ’cur an Spioraid Naoimh chum na fìrinnean diadhaidh sin a dh’ fhoillsich e a dheanamh éifeachdach do inntinnibh dhaoine. Oir cha-n e mhain gu’n robh an eaglais a bha e gu bhi ’teagasg ’na luidh ann an dorchadas, do bhrìgh a h-aineolais agus dith soluis an taisbeanaidh dhiadhaidh, ach bha i gun chomas aice nithe spioradail a ghabhail air mhodh slàinteil ’nuair a bha iad air am foillseachadh dhi. Air an aobhar sin, b’i obair an fhàidh so, cha-n e mhain teagasgan sin na fìrinn a dheanamh aithnichte agus a chur an céill, a tha ’n an solus seòlaidh dhuinn o’n leth a muigh, ach mar an ceudna ar n-inntinnean a shoillseachadh, chum gu’m bitheamaid comasach air an tuigsinn air mhodh slàinteil. Agus mar sin cha-n iongantach ged a tha iadsan a’ cur suarach pearsa dhiadhaidh Chrisd mar fhàidh na h-eaglais, a tha ’meas gu bheil iad féin comasach air nithe spioradail Dhé a ghabhail mar bu chòir, ’nuair a bhitheas iad air an cur r’an aghaidh. Ach gu bràth cha ruig an dream so air féin-fhiosrachadh ann an beatha agus ann an cumhachd theagasgan an t-soisgeil, ma tha sinn gu bhi ’creidsinn an abstoil, 1 Cor. ii. 9-12. A nis, is e Spiorad Naoimh Dhé a mhain a tha comasach air inntinnean dhaoine a shoillseachadh air a’ mhodh so chum aidmheil na fìrinn, Eph. i. 17-19; 2 Cor. iii. 18. Uime sin, cha robh neach sam bith a b’ urrainn a bhi ’na fhàidh na h-eaglais, ach esan aig an robh cumhachd a bhi ’cur an Spioraid Naoimh, chum a deanamh comasach air a bhi ’gabhail r’ a theagasg, tre shoillseachadh slàinteil so na h-inntinn. Agus cha robh an cumhachd so aig neach sam bith eile, ach aige-san d’ an Spiorad e, a tha teachd a mach

uaithe ; neach, uime sin, a tha gu tric a' gealltuinn a chur chum na crìche sin.

Cha-n 'eil e 'n ar comas, ma seadh, fìor chomhairt fhaotainn de shochairibh agus de thoraidhibh slàinteil dreuchd' so Chrìosd mar fhàidh, gun a bhi 'toirt an àite dhlighich féin do na nithibh so. Agus cha bhi so deanta leinn ach a mhain ann an cleachdadh a' chreidimh air a phearsa dhiadhaidh, an tobar sìorruidh sin o'm bheil beatha agus éifeachd na dreuchda so gu léir a' sruthadh.

Is i àithne Dhé dhuinne, a thaobh Chrìosd mar fhàidh na h-eaglais, "Is e so mo Mhac gràdhach, anns am bheil mo mhòr-thlachd ; éisdibh ris." Mur 'eil sinn ann am fìrinn 'ga thoirt fainear tre chreidimh mar aon-ghin Mhic Dhé, cha bhi e 'n ar comas aon dleasdanas a choimhlionadh gu cubhaidh ann a bhi 'g éisdeachd ris, cha mhò a dh' fhòghlummas sinn an fhìrinn mar 'bu chòir. Is e so an t-aobhar nach 'eil iadsan a tha 'g àicheadh a phearsa dhiadhaidh a' fòghlum fìrinn sam bith uaithe, ged a tha iad a' leigeadh orra a bhi 'ga thoirt fainear mar fhear-teagaisg na h-eaglais, ach, 'an àite sin, a' toirt caidrimh do mhearachdaibh cronail eile. Is amhuil sin cor nan Socinianach, agus iadsan uile 'tha 'g an leantuinn. Oir a mheud 's gu bheil iad ach ro bheag ag àicheadh gach dreuchd eile a tha aig Chrìosd ach a dhreuchd mar fhàidh a mhain—ag amharc air mar dhuine a chuireadh a theagasg inntinn Dhé do dhaoineibh, agus a dhaingneachadh a theagaisg le 'fhulangasaibh, air son an d' àrdaicheadh e 'na dhéigh sin le Dia—cha-n 'eil iad a' fòghlum ni sam bith uaithe mar a bu chòir.

Gidheadh is e bhi 'toirt fainear pearsa Chrìosd air a' mhodh so a ghineas annainn an deasachadh naomh cridhe sin a tha neo-sheachanta chum ar deanamh comasach air a bhi 'gabhail eòlais air inntinn agus toil' Dé. Oir is e so o'm bheil urram, agus irioslachd, agus creidimh, agus tlachd, agus dearbh-bheachd, ag éirigh agus a' sruthadh ; agus far nach 'eil na nithe so ann an gnàth-chleachdadh, is dìomhain do dhaoineibh a bhi 'g altrum dòchais gu'm fòghluim iad toil Dé le cleachdadh a's àirde an oidhirpean féin. Is e 'bhi as an eugmhais a tha aig freumh an eòlais mhairbh agus mhi-naomhaichte sin air teagasg-aibh an t-soisgeil a tha 'n ar measg. Cha-n 'eil iad a' fòghlum na fìrinn o Chrìosd, ann an rathad sùil a bhi aca ris gach uile theagasg o a chumhachd dhiadhaidh-san. Uime sin cha-n 'eil iad gu bràth a' teachd chum eòlais na fìrinn, aon chuid 'na maise nàdurra féin, a' cosnadh an anama ann an gràdh agus ann an tlachd do na nithibh air am bheil iad a' gabhail eòlais, no ann an cumhachd chruth-atharrachaidh na fìrinn ag atharrachadh na h-inntinn chum a h-ìomhaigh agus a cosmhuileachd féin.

2. Tha so mar an ceudna fìor a thaobh *dreuchd* agus *cumhachd*

rioghail Chrìosd. Ach leudaich sinn air so a cheana, agus sin ann an tomhas chum na crìche ceudna, 'n ar n-eadar-mhineachadh air Eabh. i. 3. Uime sin cha labhair sinn ach gu h-aithghearr air ann an so.

A rèir coslais tha cuid a' saolsinn, gu bheil cumhachd rioghail Chrìosd a thaobh na h-eaglais a' coimh-sheasamh a mhain ann an riaghladh o'n leth a muigh le laghannaibh an t-soisgeil, ag iarraidh ùmhlachd iocadh do'n luchd-dreuchd agus do'n luchd-riaghlaidh a shuidhich e innte. Tha e fìor, gu'm buin so mar an ceudna d'a riaghladh agus d'a chumhachd rioghail: ach a bhi 'smuaineachadh gu bheil e 'coimh-sheasamh ann an so a mhain, cha-n'eil ann an sin ach sruthan salach a tha teachd o'n tobar nimheil sin a tha 'g àicheadh a phearsa dhiadhaidh. Oir ma's e's nach Dia e os ceann nan uile, cha-n'eil riaghladh no cumhachd sam bith eile 'na chomas, cia b'e air bith a dh' fheudar a chur as a leth ann am briathraibh. Ach gu cinnteach cha-n urrainn aon ghnìomh a bhuineas d'a dhreuchd rioghail a bhi aon chuid air a thuigsinn no air 'aideachadh gu ceart, gun a bhi 'toirt fainear a phearsa dhiadhaidh. Cha dean sinn ach dà eisempleir a shonrachadh ann an rathad coitchionn ann an coimh-cheangal ri so.

(1.) Tha *farsuinneachd a riaghlaidh agus a chumhachd* a' dearbhadh a phearsa dhiadhaibh. Tha so os ceann cruthachaidh Dhé gu h-iomlan. "Thugadh dha-san na h-uile cumhachd air nèamh agus air talamh," Mata xxviii. 18. Tha na h-uile nithe air an cur fo a chosaibh, a mhain gu bheil esan a chuir na h-uile nithe fodha, 'an leth a muigh dheth so, 1 Cor. xv. 27; agus "thug se e gu bhi 'na cheann os ceann nan uile nithe do'n eaglais," Eph. i. 22. Cha-n e mhain na creutairean sin a tha os ceann riaghlaidh lagha o'n leth a muigh, mar a tha na h-ainglean naomha; agus iadsan a thilg dhiubh gach uile shamhuil sin de riaghladh, mar na deamhnaibh féin; ach mar an ceudna na h-uile ni do nach d' thugadh nàdur no comas ùmhlachd a thoirt do lagh no do riaghailt o'n leth a muigh, mar a tha an cruthachadh nàdurra gu léir—an speur, agus an talamh, agus an cuan, maille ris gach ni a tha anna agus fodhpa (Phil. ii. 10), agus mar an ceudna cuirp marbha dhaoine, a ni e thogail suas aig an la dheireannach.

Oir a thaobh cumhachd so Chrìosd os ceann a' chruthachaidh gu léir, cha-n e mhain gur a còir modhannail riaghlaidh a tha ann, ach tha feartan, agus éifeachd, agus cumhachd uile-chumhachdach, 'ua chomh-chuideachd, chum a riaghladh, agus 'òrduchadh, agus a bhuileachadh mar a chi e iomchuidh. Is amhuil sin a tha an t-abstol 'ga chur an céill o chainnt an t-Salmadair, Eabh. i. 10, 12, "Leag thusa, a Thighearna, bunaitean na talmhainn air tùs;

agus is iad na nèamhan oibre do làmh: teirgidh iadsan ach mairidh tusa; agus fàsaidh iad uile sean mar eudach; agus fillidh tu iad mar bhrat, agus caochlaidhear iad: ach is tusa an ti ceudna, agus cha-n fhàilnich do bhliadhnachan.” Tha an cumhachd ceudna sin air 'iarraidh chum cleachdaidh a dhreuchd rìoghail, leis an do chruthaich e na h-uile nithe air tùs, agus leis an dean e an caochladh uile aig a' chrìch, mar a ni duine brat 'fhilleadh suas. Agus cha-n' eil ni sam bith eile foghainteach air son so ach cumhachd uile-chumhachdach, maille ri siorruidheachd agus neo-caochlaidheachd nàdur.

Cha-n 'eil anns a' bheachd sin, uime sin, ach faoineas, a tha saoilinn gu feud an cumhachd so còmhnuidh 'fhaotainn ann an neach nach 'eil ach 'na chreutair a mhain, cia b'e air bith mar a dh' fheudar a ghlòrachadh agus 'ardachadh. Tha gach uile bhuadhan siorruidh na Diadhachd 'na chomh-chuideachd, agus neo-sgaraichte uaithe. Agus far am bheil buadhan Dhé, ann an sin tha nàdur Dhé; oir tha a bhith agus a bhuadhan 'n an aon agus coimh-ionann.

Mur 'eil anns an Tighearn Iosa Crìosd, mar rìgh na h-eaglais, ach duine a mhain, agus mur 'eil e r' a bheachdachadh ach mar dhuine, cia b'e air bith mar a dh' fheudas e 'bhi air 'ardachadh agus air a ghlòrachadh—air a sgeadachadh le h-urram, agus inbhe, agus ùghdarras—gidheadh cha-n urrainn e fìor ghnìomh sam bith cumhachd a chur gu neo-mheadhonach 'an cleachdadh ann an ionad sam bith ach far am bheil e féin gu corporra. A nis tha a làthaireachd chorporra air nèamh a mhain; oir, “is éigin do nèamh a ghabhail gu aimsiribh aisig nan uile nithe,” Gnìomh. iii. 21. Agus a réir a' bheachd so, cha b'urrainn calldach ni's mo teachd air an eaglais, na gu'm bitheadh an cumhachd riaghlaidh ann an làmhaibh Chrìosd. Oir smuainicheamaid an eaglais a bhi fo riaghladh neo-mheadhonach Dhé, eadhon an Athar; bhitheadh 'uil-fhiosrachd agus uile-làthaireachd, maille r'a chumhachd agus a ghliocas neo-chrìochnaich—trid am b'urrainn e bhi 'lathair a ghnàth maille ris gach aon diubh, a' gabhail eòlais air am feumaibh, agus a' frithealadh saorsa orra a réir comhairle a thoile—'na bhunait seasmhach d'an creidimh, agus 'na thobar sòlais shiorruidh. Ach a nis, air do na h-uile cumhachd, agus breitheanas, agus riaghladh, a bhi air an deanamh thairis do'n Mhac, agus nach'eil an t-Athair a' deanamh ni sam bith as leth na h-eaglais ach annsan agus tridsan a mhain, ma's e's nach'eil an cumhachd agus na buadhan diadhaidh ceudna aig a Mhac a tha aig an Athair, tha bunait a' creidimh air a thilgeadh sìos, agus tobar a sòlais gu buileach air a ghlasadh suas.

Cha-n urrainn mi creidsinn anns an ti sin mar mo rìgh nèamhaidh, aig nach 'eil an comas ann féin, trid éifeachd a làthaireachd

maille rium, a bhi riaghladh ann an inntinnibh dhaoine agus ann an cruthachadh Dhé gu léir, mar a chi e iomchuidh, chum m' fhuasgladh, agus mo ghleidheadh, agus mo theasairginn, agus mo chorp a thogail suas aig an là dheireannach.

Iadsan a tha 'saoilsinn nach 'eil cumhachd diadhaidh agus neo-chriochnach aig an Tighearn Iosa Criosd, mar rìgh agus mar cheann na h-eaglais, trid am bheil e a ghnàth comasach air a bhi 'ga fhuasgladh, 'ga cuideachadh, 'ga saoradh, agus 'ga teasairginn—ged a b' éigin sin a dheanamh ann an rathad a bhi 'caochladh an iomlain no earrainn sam bith de chruthachadh Dhé, ionnus nach deanadh teine an losgadh, no uisge am bàthadh, no daoine an comas a ghleidheadh ré aon tiotadh chum an dochann; iadsan a tha 'meas nach ann a tha a h-àmhgharan uile 'n an toraidhibh a ghliocais, 'an àit a bhi 'n an comharaidhibh air easbhuidh cumhachd,—tha iad a' tilgeadh gach creidimh, agus dòchais, agus diadhachd gu léir bun os ceann.

Uime sin ma's e 's nach cuirear as leth an Tighearna Iosa Criosd, ann an cleachdadh a dhreuchd rìoghail, ach cumhachd modhannail a mhaire, ag oibreachadh tre riaghailtibh agus laghannaibh, le cuideachadh mheadhona o'n leth a muigh—mu bhuinear air falbh uile-làthaireachd agus uil-fhiosrachd uaithe, maille ri cumhachd agus éifeachd dhiadhaidh agus neo-chriochnach, a dh' fheudas e 'chleachdadh mar is àill leis os ceann a' chruthachaidh gu léir—bithidh bunait gach uile chreidimh agus dhòchais Chrìosdail air a thilgeadh gu h-iomlan bun os ceann.

Cha-n'eil fìor chreideach sam bith a dhealaicheas ri so air son an t-saoghail gu léir; sin r'a ràdh, gu bheil an Tighearn Iosa Criosd comasach, le a làthaireachd agus le a chumhachd dhiadhaidh, air a bhi 'frithealadh cuideachaidh, agus fhuasglaidh, agus saorsa neo-mheadhonaich air creidich, anns na h-uile buaireadh, agus eagal, agus cunnart, anns am feud iad tuiteam—anns na h-uile deuchainn agus dleasdanas chum am feud iad a bhi air an gairm, agus anns gach cath agus comhrag ris an coinnich iad. Agus cha-n' eil an dream sin ach a' mealladh gu ro thruagh an anama féin, aig am bheil sùil ris na nithibh so air sheòl sam bith eile ach o dhiadhachd a phearsa. Oir is e a th' ann an so obair Dhé.

(2.) Tha riaghladh Chrìosd, mar rìgh na h-eaglais, 'na riaghladh *spioradail* agus *neo-fhaicsinneach*, os ceann inntinnean, agus anaman, agus choguisan nan uile a tha creidsinn. Cha-n 'eil aon chleachdadh gràis a' faotainn coimhlionaidh ann an anam aoin chreidich sam bith, aig àm sam bith air feadh an t-saoghail gu léir, aon chuid ann an cur 'an aghaidh peacaidh, no ann an coimhlionadh dleasdanas, nach 'eil fo bhuaidh agus fo threòrachadh cumhachd rìoghail Chrìosd. Tha sinn a' saoilsinn nach e

mhain gu bheil fianuis creidimh choitchinn nan uile Chrìosdaidhean againn air taobh an nì so, ach mar an ceudna am féin-mhothachadh agus am féin-fhiosrachadh spioradail gu léir. Anns a' bheatha spioradail a tha aca, tha fios aca gur e san a tha beò annta mar cheann-aobhar uile chleachdaidhean na beatha sin, agus as 'eugmhais nach urrainn iad aon nì a dheanamh. Tha an sùil air ann an uile ghluasadaibh dìomhair a' ghràis a tha annta, cha-n e mhain mar nì a tha 'faotainn cleachdaidh fo a shùil, ach mar an ceudna le a chuideachadh; tha iad aig na h-uile h-àm ag amharc air ann an oibreachadh uaigneach an inntinnean, mar neach a tha nì's faisge d'an anamaibh na tha iad dhoibh féin; cha smuainich iad idir air 'èòlas no air a chumhachd mar nithe a tha anns an tomhas a's lugha am fad air falbh uatha. Agus tha dà nì air iarraidh chum na crìche so:—

[1.] Gur *fear-rannuachaidh chridheachan* e,—gu bheil uile smuaintean, agus choran, agus chleachdaidhean uaigneach chridheachan agus inntinnean nan uile chreideach anns an t-saoghal fosgailte na h-uile tiotadh d'a shùilibh. As eugmhais so cha-n urrainn e riaghladh 'n an anamaibh agus 'n an coguisibh anns an dòigh a chuireadh 'an céill, cha mhò is urrainn iadsan creidimh a chleachdadh air, mar a tha am feuman ag agairt. Cha-n' eil duine sam bith a's urrainn a bhi beò tre chreidimh air Crìosd, a' cur muinghin 'na chumhachd àrd-uachdaranach, aig nach 'eil dearbhcinnnt gu bheil uile choran a chridhe, uile osnaidhean dìomhair a spioraid, uile ghleachdan 'anama 'an aghaidh peacaidh, agus an déigh comh-chumaidh ris féin, a ghnàth fa chomhair a shùil. Uime sin theirear, gu bheil na h-uile nì lomnochd agus fosgailte d'a shùilibh, Eabh. iv. 13. Agus tha e 'g ràdh uime féin, gu bheil e “sgrùdadh” (is e sin, gu bheil èòlas aig air) “airnean agus chridheachan dhaoine,” Taisb. ii. 23. Agus mur 'eil na nithe so 'n am buadhaibh àraidh de nàdur na Diadhachd, cha-n' eil fios agam-sa ciod a dh' fheudar a mheas mar sin.

[2.] Tha feartan cumhachd air an iarraidh air son na crìche so, chum gach uile chleachdadh gràis ann an anamaibh nan creideach;—oibreachadh dlùth agus éifeachdach maille riù anns na h-uile dleasdanas, agus fo na h-uile buaireadh. Tha iad a' sealltuinn ris, agus a' feitheamh air, air son nan nithe so, agus 'gam faotainn uile uaithe mar rìgh agus mar cheann na h-eaglais. Tha so mar an ceudna 'na thoradh a chumhachd dhiadhaidh agus neo-chrìochnaich. Agus an dream a tha 'g àicheadh nan nithe so a bhi aig an Tighearn Crìosd, tha iad a' fàsachadh a' chreidimh Chrìosdail gu h-iomlan. Cha-n urrainn creidimh no muinghin ann, no gràdh dha, no ùmhilachd d'a ùghdarras, a bhi air an gleidheadh ré aon tiotadh, a dh' easbhuidh dearbhcinnnte gu bheil cridheachan, agus inntinnean, agus smuaintean nan uile

dhaoine a ghnàth fosgailte agus lomnochd d'a shùilibh, agus gu bheil *feartan éifeachd* air an cur an gnìomh leis chum uile chleachdaidhean beatha Dhé annta-san a tha 'creidsinn. Agus is e easbhuidh creidimh anns na nithibh so a rinn inntinnean mhòran a chlaonadh o bhi 'ga leantuinn, agus a rinn aideachadh gun bheatha a chur air chois, 'an àite cumhachd shlàinteil na fìor dhiadhachd.

3. Feudar an ni ceudna a ràdh mu *dhreuchd a shagartachd*, agus uile ghnìomharan na dreuchda sin. B' ann ann agus trid nàdur na daonnachd a thug se e féin suas 'na iobairt air ar son-ne. Bha ni-eigin aige féin a dheanadh e thabhairt suas, Eabh. viii. 3 ; agus chum na crìche so dh' ulluicheadh corp dha, caib. x. 5. Ach chla b' e obair duine, le aon iobairt, agus sin le e féin iobradh, réite 'dheanamh air son pheacaidhean na h-eaglais gu léir ionnus gu'n d' rinneadh a chaidh foirfe iadsan a tha air an naomhachadh, mar a rinn esan, Eabh. x. 14. Bha Dia gus an eaglais a cheannach "le fhuil féin," Gnìomh. xx. 28. Ach leudaich sinn air so mar an ceudna ann an àit eile.

Is e so ma seadh suim ar tagraidh : Cha-n' eil e 'n ar comas beachdan cubhaidh sam bith a bhi againn mu dhreuchdaibh Chrìosd, no buannachd sam bith 'fhaotainn d'an trid, no dleasdanas sam bith a choimhlionadh coimhcheangailte riu, mur 'eil sinn a' cleachdadh creidimh air a phearsa dhiadhaidh mar stéidh an iomlain. Oir is e sin an tobar o'm bheil an glòir, agus an cumhachd, agus an éifeachd gu léir a' sruthadh. Uime sin, cia b'e ni a ni sinn coimhcheangailte ri riaghladh Chrìosd, cia b'e ni a tha sinn a' faotainn tre chomhpàirteachadh a Spioraid agus a ghràis, cia b'e ni a tha sinn a' fòghlum o 'fhocal tre theagasg a Spioraid, cia b'e air bith sochair a tha sinn a' creidsinn, no a tha sinn a' faotainn, no ris am bheil sùil againn, le 'iobairt agus 'eadarghuidhe air ar son ; tha ar creidimh d'an taobh gu léir a crìochnachadh air a phearsa dhiadhaidh. Tha an eaglais air a téarnadh le a dhreuchdaibh, do bhrìgh gur iad dreuchdan a phearsa. Is e so brìgh na fianuis a rinneadh m'a thimchioll le Dia, eadhon an t-Athair, 1 Eoin v. 10, 11, "Is i so an fhianuis," a rinn Dia a thaobh a Mhic, "gu'n d' thug Dia dhuinn beatha mhaireannach, agus tha a bheatha so 'na Mhac." Tha beatha mhaireannach air a tabhairt dhuinn, mar a bha i air a h-oibreachadh agus air a cosnadh le eadar-mheadhonaireachd Chrìosd as ar leth. Ach gidheadh bha a' bheatha so annsan air tùs, agus tha sinne 'ga faotainn uaithsan ann an cleachdadh a dhreuchda ; oir tha a' bheatha so ann am Mac Dhé.

Uaith so tha iadsan leis am bheil pearsa diadhaidh Chrìosd air 'àicheadh, air an éigneachadh gu bhi 'deanamh a shamhuil sin de mhìneachadh air a dhreuchdaibh, as gu bheil e gu h-ionlan eucomasach gu'm bitheadh an eaglais air a tèarnadh le bhi 'g an cleachdadh.

CAIBIDEIL VIII.

Creidimh na h-Eaglais fo'n t-Seann-tiomnadh ann agus a thaobh Pearsa Chrìosd.

NI sinn na teagasgan so a tharruing gu comh-dhùnadh, le bli 'gabhail seallaidh gu h-aithghearr de chreidimh eaglais an t-Seann-tiomnaidh mu thimchioll pearsa dhiadhaidh Chrìosd, chum, anns a' chuid a leanas, gu'n cuireamaid an céill ar dleasdanas féin ann an coimh-cheangal ris.

NI sinn a dhearbhadh 'na dhéigh so, gu'n robh creidimh nan uile naomh, o thoiseach an t-saoghail, air a chleachdadh air pearsa Chrìosd; agus iadsan a ni so 'àicheadh tha iad an dà chuid a' cur cùil ris an t-Seann-tiomnadh agus ris an Tiomnadh Nuadh. Ach is e a bhitheas air a chur 'an céill ann an so, gu'n robh an creidimh so aca ag amharc air mhodh àraidh r'a phearsa. Bha fios aca gu'm b'ann 'na phearsa a leagadh bunait uile chomh-airlean Dhé air son an saorsa, agus an naomhachaidh, agus an slàinte shiorruidh. Air mhodh eile cha robh iad a' tuigsinn ach ro bheag gu soilleir mu thimchioll a dhreuchd, no an dòigh air an robh an eaglais gu bhi air a saoradh leis.

Anns an aideachadh a rinn an t-abstol Peadar air Chrìosd, Mata xvi. 16, thug e barrachd air creidimh an t-Seann-tiomnaidh, anns gu'n d' rinn e an gealladh a thaobh am Mesiah a chomh-chur ri pearsa a' Mhesiah féin a nis air fhoillseachadh: "Is tusa Chrìosd, Mac an Dé bheò,"—an ti sin a bha gu bhi 'na Fhear-saoraidh agus 'na Shlànuighear na h-eaglais. Gidheadh cha robh ach ro bheag eòlais aig Peadar aig an àm sin air an dòigh anns an robh e gu bhi air mhodh àraidh mar sin. Agus, uime sin, an uair a thoisich e air meadhonaibh a saoraidh, eadhon, 'fhulangais agus a bhàis, a chur 'an céill d'a dheisciobluibh, cha b'urrainn Peadar idir aontachadh riu, ach, a deir e, "Gu ma fada sin uaitse, a Thighearna," rann 22. Mar nach b'e "fuil agus feòil"—is e sin, a reuson agus a thuigse féin—a dh' fhoillsich do Pheadar gu'm b'esan an Chrìosd, Mac an Dé bheò, ach an t-Athair a tha air nèamh; is amhuil sin a bha feum aige air cuideachadh nuadh o'n làimh uile-chumbachdaich cheudna gu bhi 'creidsinn gu'n deanadh Esan an eaglais a shaoradh agus a thèarnadh le a bhàs. Agus uime sin dhiùlt e gabhail ris an fhoillseachadh a thugadh dha o'n leth a muigh de mheadhonaibh a saoraidh, ged a thugadh e le Chrìosd féin, gus an d' fhuair e cuideachadh gràis o

nèamh anns an leth a stigh. Agus ma tha sinne a' saòilsinn gu bheil creidimh againn ann an Crìosd no 'na bhàs air sheòl sam bith eile, is comharadh e air gu bheil sinn gun chreidimh idir.

Air an aobhar sin, bha creidimh nan naomh fo'n t-Seann-tiomnadh ag amharc air mhodh àraidh ri pearsa Chrìosd—araon mar a bha e ann féin, agus mar a bha e gu bhi 'nuair a thigeadh coimhlionadh na h-aimsir, ann a bhi de shliochd na mnà. A thaobh na h-oibre àraidh a bha gu bhi aige, agus a thaobh dìomhaireachd saorsa na h-eaglais d'a trid, bha iad a' fàgail sin aig a ghliocas agus a ghràs féin; a mhàin gu'n robh iad a' creidsinn gu'm bitheadh iad air an saoradh o làimh an naimhdean gu léir, no an uile sin gu léir a bha air teachd orra mar thoradh a' cheud pheacaidh agus a cheud sheacharain o Dhia.

Thug Dia, gun amharus, dhoibh iomadh *taisbeanadh* agus roimh-shamhladh d'a dhreuchd agus d'a obair mar an ceudna. Rinn e sin leis an àrd-shagart fo'n lagh, agus leis a' phàillium, maille ris gach iobairt agus seirbhis a bhuineadh dha. Cha robh anns na h-uile ni a rinn Maois mar òglach dileas ann an tigh Dhé ach “fianuis air na nithibh sin a bha gu bhi air an labhairt an déigh sin,” Eabh. iii. 5. Gidheadh tha an t-abstol ag innseadh dhuinn nach robh aca so gu léir ach “sgàil nithe maithe ri teachd, agus cha-n e fìor choslas nan nithe féin,” Eabh. x. 1. Agus ged a tha iad a nis làn sòlais agus teagaisg dhuinne—gu soilleir a' nochdadh prìomh oibre eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, gidheadh cha robh iad mar sin dhoibh-san. Oir anns a' choimhlionadh a tha iad e nis air faotainn tha am folach air 'fhilleadh suas dhiubh, agus tha comhairlean Dhé annta air an cur 'an cèill anns an t-soisgeul. Feudaidh a nise an creideach a's isle tomhas ni's mo fhaotainn a mach de obair Chrìosd ann an sgàilibh an t-Seann-tiomnaidh, na b'urrainn fàidhean sam bith no daoine glìce 'fhaotainn o shean. Uime sin bha iad a ghnàth a' miannachadh gu'n tigeadh àm an coimhlionaidh—gu'm briseadh an là, agus gu'n teicheadh na sgàilean le Grian na Fireantachd a bhi 'g éirigh le slàinte fo a sgiathaibh. Ach mu thimchioll a phearsa, bha iomadh taisbeanadh glòrmhor aca d'a thaobh; agus b'e an creidimh ann a bha mar blicatha d'an àmhlachd gu léir.

Bha an *ceud ghealladh* anns an robh comh-chomunn nuadh air a dhaingneachadh cadar Dia agus an duine, air a thabhairt mu thimchioll teachd Chrìosd anns an fhèil—gu'm bitheadh e de shliochd na mnà, Gen. iii. 17; is e sin, gu'm bitheadh Mac Dhé “air a ghin o mhaoi, air a dheanamh fo'n lagh.” Gal. iv. 4. O'n àm anns an d'thugadh an gealladh sin bha creidimh na h-eaglais gu léir air a shocrachadh air-san a bha Dia gu chur 'n ar nàdur, chum a bhi 'g an saoradh agus 'g an tèarnadh. Cha robh dòigh sam bith eile air 'ulluchadh no air a chur 'an cèill anns am

feudadh iad a bhi gabhta leis, ach a mhain tre chreidimh anns a' ghealladh so. Bha an gealladh so 'na fhoillseachadh air an aon dòigh a dh' ulluich Dia 'na ghliocas agus 'na ghràs air son a bhi 'saoradh dhaoine o staid sin a' pheacaidh agus an t-seacharain anns an robh iad air tuiteam, maille ri nàdur creidimh agus ùmhlachd na h-eaglais; air an aobhar sin cha cheadaich rùn Dhé ann dòigh slàinte sam bith eile, ach a mhain tre chreidimh annsan a bha air a ghealltuinn mar so gu bhi 'na shlànuighear. Iadsan a tha 'saoilsinn gu feudadh daoine tuiteam air falbh o chreidimh ann an Dia anns an fhoillseachadh a thug e dheth féin anns a' ghealladh so, agus gidheadh a bhi air an tèarnadh le bhi 'g éisdeachd ri teagasgaibh air an tabhairt le oibribh a' chruthachaidh agus an fhreasdail, tha iad aon chuid aineolach air ciod a's ciall do chreidimh no do thèarnadh, air neo rinn iad a dhi-chuimhneachadh.

B'e an gealladh mòr a rinneadh do *Abraham*, gu'n tigeadh an Ti sin *d'a shìol-san*, anns an robh uile theaghlaichean na talmhainn gu bhi air am beannachadh, Gen. xii. 3, xv. 18, xxii. 18; gealladh a tha air 'eadar-mhineachadh leis an abstol, agus air a chomh-chur ri Crìosd, Gal. iii. 8. Air a so "chreid Abraham an Tighearn; agus mheasadh sin dha mar iouracas," Gen. xv. 6; oir chunnaic e là Chrìosd, agus rinn e gairdeachas, Eoin viii. 56.

B'e an creidimh anns an d' rinn *Iacob* a chuid mac a theagasg—gu'n tigeadh Siloh, dhasan gu'n géilleadh na slòigh, Gen. xlix. 10. B'e creidimh *Iob*—gu'n robh 'fhear-saoraidh beò, agus mu dheireadh gu'n seasadh e air an talamh, Iob xix. 25.

Bha gach taisbeanadh a rinneadh do *Dhaibhidh* air a dheanamh air mhodh àraidh mu phearsa Chrìosd, agus mu ghlòir a phearsa. Faic Salm ii., xlv., lxviii., cx., cxviii., gu h-àraidh Salm xlv. agus lxxii. air an coimeas, anns am bheil breithneachadh nan naomh d'a thaobh air a chur an céill.

B'e creidimh *Dhàniel*, gu'n deanadh Dia tròcair a nochdadh air sgàth an Tighearna, Dan. ix. 17; agus b'e creidimh nam fàidh uile, gu'n "tigateadh am fear-saoraidh gu Sion, agus gu'n tionndaidheadh e eusaontas o Iacob," Isa. lix. 20.

B'ann de'n nàdur cheudna a bha na h-uile foillseachadh pearsanta a thugadh dheth fo'n t-Seann-tiomnadh, gu sonruichte an taisbeanadh ro ghlòrmhor sin a rinneadh do'n fhàidh Isaiah, caib. vi., agus iomradh òirdheire sin 'ainme, caib. ix. 6.

Tha e fìor gu'n robh araon aca so agus aig fàidhibh eile iomadh taisbeanadh mu fhulangasaibh Chrìosd mar an ceudna. Oir bha a Spiorad-san annta a' deanamh "fianuis roimh-làimh air fulangasaibh Chrìosd, agus a' ghlòir a bha gu'n leantuinn," 1 Phead. i. 11;—air am bheil fianuis ro ghlòrmhor againn ann an Salm xxii., agus Isa. liii. Gidheadh bha am breithneachadh anmhuinn agus òrth d'an taobh. Bha an creidimh air mhodh àraidh ag amharc

r'a phearsa. Uime sin bha an cridheachan a ghnàth a' miannachadh gu'n tigeadh e, no gu'm bitheadh e air 'fhoillseachadh anns an fheadhail. Is ann le bhi 'g ath-nuadhachadh gheallaidhean a theachd, a bha Dia a ghnàth a' frithealadh comhfhurtachd air an eaglais, 'na h-àmhgharaibh agus 'na teanntachdaibh gu léir. Agus b'e so am meadhon leis an robh e 'tarruing aire a' mhòr-shluaigh o bhi 'cur an dòigh anna féin, agus o bhi 'deanamh uaille 'n an sochairibh a bha 'làthair aca, d'an robh iad gle bhuailteach.

Ach tharladh ri ùine, gu'n do chlaon an creidimh so, a dh' oibrich cho éifeachdach ann an eaglais Israeil, air falbh a dh' ionnsuidh baraile nàdurra gun bheatha, trid an robh i gu buileach air a fàsachadh. Am feadh a bha iad da rìreadh beò ann an creidimh air-san mar Shlànuighear agus mar Fhear-saoraidh na h-eaglais o a naimhdibh spioradail gu léir, mar an ti a bha gu "crìch a chur air lochdan, agus fireantachd shiorruidh a thoirt a steach," d'an robh an uile orduighean samhach ann an ìochdranachd, agus chum an robh iad 'gan seòladh; bha na h-uile gràs, agus gràdh, agus eud, agus feitheamh mhuinghineach ri coimhlionadh a' gheallaidh, a' soirbheachadh 'n am measg. Ach ri ùine, air bhi dhoibh fàs feòlmhor, a' cur an dòigh 'n am féin-fhireantachd agus anns na sochairibh a bha aca tre'n lagh, thuit an creidimh air falbh mar eaglais mu phearsa Chrisod, a dh' ionnsuidh beachd thruaillidh agus reasgaich uime, mar rìgh agus mar fhear-saoraidh aimsireil a mhain; oir a thaobh fireantachd agus slàinte bha iad gu bhi 'cur muinghin anna féin agus anns an lagh. Agus b'e an claon-bheachd so, a bha da rìreadh 'na threigsinn air a ghràs sin gu léir a bha ann an geallaidhibh Dhé, a dh' oibrich am milleadh mar eaglais. Oir an uair a dh' fhoillsicheadh e anns an fheadhail, an déigh cho liuthad linn a dhol seachad, anns an robh cho liuthad sùil r'a theachd, chur iad cùl ris agus rinn iad dimeas air mar neach a bha gun sgèimh no grinneas ann chum gu'n iarradh iad e. Is amhuil sin a tha tachairt ann an eaglaisibh eile. Far an robh fìor chreidimh spioradail agus soisgeulach 'n an ceud shuidheachadh, air do ùine dhol seachad, tha beachdan fuara gun bheatha gu tric a' togail suas 'àite. Tha na fìrimean ceudna air an aitheachadh, ach cha-n' eil an t-aideachadh sin a' sruthadh o'n aon thobar, cha mhò a tha e 'giùlan nan toraidhean ceudna ann an cridheachaibh agus ann an caithe-beatha dhaoine. Uaith so tha e tachairt ri ùine, gu bheil cuid a dh' eaglaisibh a glèidheadh a' choslais cheudna o'n leth a muigh, a bha aca air tùs, ach, 'nuair a rannsaichear iad, tha iad mar chlosaich mhairbh, gun anail, anns nach 'eil Spiorad na beatha agus nan gràs a' gabhail còmhluaidh. Agus tha sgrios na h-eaglais sin 'am fagus, mar a tharladh do eaglais nan Iudhach, a tha 'truailleadh nam fìrimean sin a bha i roimh ag aideachadh, chum a bhi 'gan deanamh taitneach do thograidhibh agus do ana-miannaibh dhaoine.

CAIBIDEIL IX.

Urram dligheach do Phearsa Chrìosd—A nàdur agus 'Aobhairean.

FEUDAR iomadh beachd eile de'n nàdur cheudna riu sin a dh' ainmicheadh, coimhcheangailte ri glòir agus onoir pearsa Chrìosd, a tharruing o uile theagasgaibh bunaiteach a' chreidimh. Agus is e ar dleasdanas anna uile a bhi toirt fainear "Abstol agus Ard-shagart ar n-aidmheil,"—"Ceannard agus Fear-crìochnachaidh ar creidimh." Gidheadh cha dean sinn tuilleadh dhiubh a thoirt fainear aig an àm, ach theid sinn air ar n-aghaidh chum nam prìomh-fhìrinnean sin a tha gu neo-mheadhonach a' seòladh ar dleasdanas dha; oir mur 'eil sinn a' cleachdadh aire dhìchioll-aich d'an taobh, is ann gu dìomhain a tha sinn a' giùlan ainm Chrìosdaidhean. Agus feudar brìgh na tha 'n ar n-aire a chur an cèill anns an ràdh a leanas:—

"Tha glòir, agus beatha, agus cumhachd a' chreidimh Chrìosdail, mar an creidimh Crìosdail, aig am bheil a chòmhnuidh ann an anamaibh dhaoine, maille ris na h-uile gnìomh agus dleasdanas a bhuineas air dhòigh àraidh dha, agus na h-uile sochair a tha sinn a' faotainn d'a thrìd, agus mar an ceudna an t-iomlan de'n urram agus de'n ghlòir a tha Dia a' faotainn uaithe,—tha iad so uile a' faotainn am fìor nadur agus am fìor aobhar o'n dàimh anns am bheil iad do phearsa Chrìosd; cha mhò is Crìosdaidh idir e a tha air atharrachadh inntinn."

Ann an daingneachadh an ràdh so nithear aithnichte cìod a' bhreth a bu chòir a thoirt air a' cheisd sin a tha cuid 'n ar measg a nis a' cur—agus sin an déigh do'n eaglais choitchinn a bhi 'g aideachadh a creidimh ré iomadh linn an aghaidh sin—eadhon, *Cìod am feum a tha do phearsa Chrìosd idir anns an diadhachd?* Oir gun teagamh tha iadsan a tha 'ga cur a' smuaineachadh, agus is ann a réir sin a tha i r'a tuigsinn, gu bheil ni-éigin anns an diadhachd anns nach 'eil feum sam bith do phearsa Chrìosd;—faoin-bheachd na h-inntinne dìomhain, a tha cur bun os ceann an fhìor chomh-chomuinn sin gu léir a tha eadar Dia agus daoineibh, tre'n aon Eadar-mheadhonair.

Feudar an dàimh sin anns am bheil uile ghnìomhara na diadhachd a' seasamh do phearsa Chrìosd 'ainmeachadh fo na ceithir chinn so: I. Urram. II. Umhlachd. III. Comh-chumadh. IV. Am feum a tha sinn a' deanamh dheth, chum a bhi faotainn uile shochair an t-soisgeil—gràs agus glòir. Agus feudar an

t-ionlan de'r diadhachd, mar a tha i 'na diadhachd shoisgeulaich, 'fhilleadh suas annta so.

I. Is e pearsa Chrisd *cuspair an urrainn agus an aoraidh dhiadhaidh*. Is e prìomh chuspair agus reuson an urrainn agus an aoraidh so nàdur na Diadhachd, 'na òirdheirceis neo-chrìochnach agus sìorruidh. Oir cha nì sam bith eile a tha annta ach an spéis sin a tha dlìgheach do'n Dia shìorruidh o gach uile chreutair reusonta, air a riaghladh leis an fhirinn, agus air a sparradh orra fo bheachd uile oibre Dhé. Uime sin is e pearsa Chrisd cuspair an urrainn agus an aoraidh dhiadhaidh, anns a' cheud àit, do bhrìgh nàdur agus òirdheirceis a Dhiadhachd. Agus iadsan a tha 'leigeadh orra a bhì 'toirt urrainn an aoraidh dhiadhaidh dha, agus a tha 'g àicheadh an nàdur sin a bhì aige, cha-n 'eil iad a' toirt aoraidh ach do laogh òir a rinn iad féin a chur suas ; oir cha-n fhearr na sin Crìosd air bith eile nach 'eil 'na Dhia os ceann nan uile, beannaichte gu sìorruidh. Agus tha comh-àicheadh bhriathran ann a bhì 'g ràdh gu'm b'urraim creutair sam bith, air dhòigh sam bith, a bhì 'na phrìomh chuspair neo-mheadhonach an aoraidh dhiadhaidh, gun òirdheirceis sìorruidh na Diadhachd a bhì air am pàirteachadh ris, no air an suidheachadh ann, trid an sguireadh e a bhì 'na chreutair. Oir cha-n 'eil anns an aoradh sin gu léir ach a bhì 'cur nan òirdheirceas diadhaidh as leth a chuspair d'am bheil aoradh air a dheanamh.

Ach tha sinn a nis a' beachdachadh an Tighearn losa Crìosd 'na phearsa iomlan, Mac Dhé 'n ar nàdur, "Dia air 'fhoillseachadh anns an fheòil." Cha d'rinn 'irioslachadh neo-chrìochnach, ann an gabhail ar nàdur, air dhòigh sam bith a rùsgadh de òirdheirceis sìorruidh a Dhiadhachd. Chuireadh folach orra ré tamuill o shùilibh dhaoine, 'nuair "a chur se e féin ann an dimeas, a' gabhail air féin cruth seirbhisich." Ach dh' fhan e gu sìorruidh agus gu neo-chaochladheach "ann an cruth Dhé," agus "cha do nìheas e 'na reubainn e féin a bhì coinne-ionann ri Dia," Phil. ii. 6, 7. Tha e cho eu-comasach dha dealachadh ri fìor bhith a Dhiadhachd, le gnìomh sam bith irioslachaidh air a thaobh, as a tha e do Dhia dealachadh r'a bhith. Uime sin, cha-n 'eil 'irioslachadh neo-chrìochnach ann an gabhail ar nàdur air dhòigh sam bith a' lughdachadh fìor reusoin an aoraidh dhiadhaidh sin a tha dlìgheach dha, is ann a tha meadhon-brosnachaidh ro éifeachdach air a chur ris. Air an aobhar sin, is esan cuspair neo-mheadhonach uile dhleasdanas na diadhachd, araon o'n leth a stigh agus o'n leth a muigh ; agus cha-n urrainn a h-aon diubh a bhì 'faòtainn coinnehlionaidh aig ar làmhaidh mar bu chòir, ann am frithealadh ghràs-mhor Dhé d'ar taobh, mur 'eil spéis àraidh againn d'a phearsa ann.

Tha so, ma seadh, anns a' cheud àit, r'a dhaingneachadh ;

eadhon, gu bheil gach uile urram diadhaidh dligheach do Mhac Dhé 'n ar nàdur—is e sin, do phearsa Chriosd.

Eoin v. 23: Is i toil an Athar, “Gu’n tugadh na h-uile dhaoine urram do’n Mhac, amhuil mar a tha iad a’ toirt urraim do’n Athair. An ti nach ’eil a’ toirt urraim do’n Mhac, cha-n ’eil e ’toirt urraim do’n Athair a chur uaidh e.” Ni beagan bheachdan mu’n fhianuis dhiadhaidh so a’ chùis sin a dhaingneachadh a tha r’ar n-aghaidh. Tha na briathran air an labhairt mu’n Mhac ’n ar nàdur—mar a thugadh gach uile bhreitheanas dha leis an Athair, agus mar a rinn an t-Athair “*a chuir uaidh*,” rann 22,—is e sin, tha iad air an labhairt mu pearsa iomlan Chriosd ann an cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair. Agus is ann coimhcheangailte ri so a tha inntinn Dhé air dhòigh àraidh air a foillseachadh. Is e an dòigh anns am bheil Dia a’ foillseachadh a thoile, chum gu’n tugadh na h-uile dhaoine urram do’n Mhac, amhuil mar a tha iad a’ toirt urraim do’n Athair, eadhon, gu’n d’ rinn e gach uile chumhachd, agus ùghdarras, agus bhreitheanas a thoirt thairis dha, rann 20-22, “Oir is ionnhuinn leis an Athair am Mac, agus tha e a’ foillseachadh dha nan uile nithe a tha e féin a’ deanamh: agus foillsichidh e dha oibre a’s mò na iad so, air chor as gu’m bi iongantas oirbhse. Oir mar a tha an t-Athair a’ dùsgadh agus a’ beothachadh nam marbh, is amhuil sin a’ tha am Mac a’ beothachadh an dream a’s àill leis. Oir cha-n ’eil an t-Athair a’ toirt breth air duine sam bith; ach thug e gach uile bhreitheanas do’n Mhac.” Cha-n e gur iad na nithe so prìomh aobhar agus reuson an urraim dhiadhaidh a bhuineas dha; ach tha iad ’n an aobhairean air a shon, agus ’n am meadhon-aibh-brosnachaidh d’a ionnsuidh, a mheadh ’s gu bheil iad a’ dearbhadh gur Mac Dhé e.

Ach feudaidd cuid a ràdh, Ciod am feum a bha air gnìomh àraidh so toil’ àrd-uachdaranaich an Athar a thaobh urraim a thoirt do’n Mhac, agus gur e nàdur na Diadhachd a mhain, a tha aig a’ Mhac coimh-ionann ris an Athair, a’s prìomh aobhar agus reuson an urraim dhiadhaidh so? Freagram,—

1. Anns an àithne so cha-n e a tha e ’ciallachadh aoradh agus urram Chriosd gu h-iomlan mar Dhia, ach *gu h-eadar-dhealaichte mar am Mac*; aoradh àraidh air nach robh eòlas aca fo’n t-Seann-tiomnadh, ach a nis a chuireadh an céill mar ui dleasdhanach ann an toirt gach uile chumhachd, agus ùghdarras, agus bhreitheanas thairis d’a làmh-aibh. Is e so ma seadh, an t-urram mu’m bheil sinn a’ labhairt.

2. Tha e ’toirt na h-àithne so mar an ceudna, air eagal gu’n smuainicheadh neach sam bith nach robh an t-urram so dligheach dha, air bhi dha “air a chur” o’n Athair, agus sin ann an “cruth seirbhisich.” Agus bha an saoghal aig an àm sin gle fhad o bhi

'smuaineachadh gu'm buineadh e dha; agus tha eagal orm gu bheil mòran fathast de'n inntinn cheudna.

Tha e mar fhiachaibh oirnn, uime sin, urram a thoirt dha, a réir toil Dé, "amhuil" a bheir sinn urram do'n Athair.

(1.) Leis an *urram cheudna*; is e sin, urram diadhaidh, naomh, agus os ceann nan uile. Cha-n' eil ann an urram sam bith eile a bheirear do'n Athair ach eas-urram. 'Nuair a tha daoine a' ciallachadh a bhi 'toirt glòire agus urrainn do Dhia nach 'eil da rìreadh 'na ghlòir agus 'na urram dhiadhaidh, tha iad 'an ceann an ìodhol-aoraidh; oir ciod tuilleadh a tha anns an urram so, ann am fìrinn, ach a bhi 'cur nan uile òirdheirceas neo-chrìochnach agus diadhaidh as a leth. Uime sin, 'nuair a tha daoine a' cur nì sam bith as a leth nach 'eil de'n nàdur sin, tha iad a' toirt aoraidh do dhìomhanas an inntinnean féin. B'e so cor nan Israeleach, 'nuair a shaoil leò a bhi toirt glòire do Dhia le bhi 'cur suas an laogh òir, agus là féille a ghairm do'n Tighearn, Ecsod. xxxii. 5. B'e so mar an ceudna cor nan Cinneach, anns na h-ìomhaighibh sin de Dhia a chuireadh suas leò, agus anns a'ghlòir a bha iad a' ciallachadh a thoirt dha d'an trid, mar a tha an t-abstol a' cur an cèill, Rom. i. 23-25. Is e so ma seadh aon ghnè ìodhol-aoraidh, mar is e an gnè eile, a bhi 'cur òirdheirceas diadhaidh sam bith as leth nan creutairean a bhuineas 'na aonar agus air mhodh àraidh do Dhia. Agus cha-n' eil sinn a' toirt aoin ghné urrainn do Dhia an t-Athair, agus gnè eile do'n Mhac. Le sin a dheanamh, cha bhitheadh urram air a thoirt do'n Mhac "amhuil" a tha sinn a toirt urrainn do'n Athair, ach ann an rathad a bhitheadh gu neo-chrìochnach eadar-dhealaichte uaithe.

(2.) Air an *dòigh cheudna*, leis a' chreidimh, leis a' ghràdh, leis an eagal dhiadhaidh, agus leis an ùmhlachd cheudna, agus sin a ghnàth, anns na h-uile nìthibh, ann an uile ghnìomharaibh agus dhleasdanas na diadhachd.

Tha an t-urram eadar-dhealaichte so r'a thoirt do phearsa a' Mhic do bhrìgh àithne so an Athar, ged is e prìomh reuson an urrainn sin ionannachd a nàduir ris an Athair. Agus tha an dleasdanas so air a sparradh oirnn leis an ùghdarras a's ro àirde; an ti nach 'eil a' toirt urrainn do'n Mhac, cha-n' eil e 'toirt urrainn do'n Athair. An ti a tha 'g àicheadh a' Mhic (anns an urram so) "cha-n' eil an t-Athair aige; [ach an ti a dh' aidicheas am Mac, tha an t-Athair aige mar an ceudna,]" 1 Eoin ii. 23. "Agus is i so an fhianuis, gu'n d' thug Dia dhuinne beatha mhaireannach; agus tha a bheatha so 'na Mhac. An ti aig am bheil am Mac, tha beatha aige; an ti aig nach 'eil Mac Dhé cha-n' eil beatha aige," caib. v. 11, 12. Ma tha sinn a' teachd geàrr ann an so cha-n' eil sinn a' toirt urrainn no aoraidh do Dhia idir, cia b'e air bith a dh' fheadas sinn a bhi 'gabhail oirnn,

Agus cha-n ann gun reuson a tha an rabhadh so ; tha aobhar eagail, mur 'eil teagasg mòr agus bunaiteach so ar creidimh air 'aiceadh, nach 'eil mòr shuim air a toirt dha anns an t-saoghal. Tha iomadh ann a tha 'g aideachadh spéis a bhi aca do'n Dia shiorruidh agus d'a aoradh, aig nach 'eil ach ro bheag do phearsa a' Mhic 'n an diadhaidh gu h-iomlan ; oir ged a dh' fheudas iad 'ainm a luaidh ann an cleachdadh an aoraidh, a chionn gu bheil sin gnàthach, gidheadh, a thaobh a bhi toirt an urrainn cheudna dha-san a bheirear do'n Athair, cha-n 'eil iad coltach ri bhi 'ga thuigsinn, no ri bhi air an cleachdadh ann. Gidheadh, cha-n 'eil aon chuid sinn féin no dleasdanas sam bith a ni sinn taitneach 'am fianuis Dhé ach air an aon chumha sin—"Gu bheil sinn a' toirt urrainn do'n Mhac, amhuil mar a bheir sinn urram do'n Athair." Is e so a tha 'deanamh Chrìosdaidhean dhinn, agus cha-n 'eil ni sam bith eile a ni e.

Feudar an t-urram so a bhuineas do phearsa Chrìosd a bheachdachadh, an dà chuid anns na *dleasdanasaidh* anns am bheil e 'coimh-sheasamh, agus mar an ceudna anns an *fhreumh*, anns a' bheatha, no anns an tobar o'm bheil iad ag éirigh.

Feudar na h-uile dleasdanas anns am bheil sinn a' toirt urrainn dhiadhaidh do Chrìosd 'ainmeachadh fo dhà cheann. [1.] Aoradh. [2.] Asluchadh.

[1.] Tha cleachdadh an aoraidh a' coimh-sheasamh ann an *sluchdadh an anama sìos 'na làthair mar Dhia, ag aideachadh nan òrdheirceas diadhaidh a tha ann, agus 'gan cur as a leth*. Tha e air a chur 'an céill anns an t-Seann-tiomnadh le bhi 'gar cromadh féin, no a' cromadh ar n-anama sìos gu h-iriosal fa chomhair Dhé. Tha na briathran sin gu léir leis am bheil e air a chur an céill a' filleadh annta suidheachadh corporra éigin o'n leth a muigh, a tha mar chomharadh cleachdaidh an urrainn dhiadhaidh anns an leth a stigh. Uaith so tha an dòigh-labhairt sin air a ghnàthachadh, "Chrom an duine e féin sìos, agus rinn e aoradh," Gen. xxiv. 26 ; faic mar an ceudna, Salm xcv. 6. Agus tha comharaidhean faicsinneach so an aoraidh de dhà ghné. *Anns a' cheud àit*, lad sin a tha nàdurra agus gnàthach ; *anns an dara àit*, lad sin a chleachdar aig amaibh ro chomharaichte, no amaibh naomh' agus suidhichte. Tha an ceud ghné a' filleadh innte togail suas ar suilean agus ar làmhnan gu nèamh 'n ar smuaintibh uime, agus air uairibh a bhi 'sluchdadh sìos ar pearsa gu h-iomlan 'na làthair ; mar a bhitheas deanta 'nuair a lionar an t-anam le smuaintibh domhain agus urramach m'a thimchioll. Tha comharaidhean faicsinneach agus suidhichte so an urrainn dhiadhaidh an leth muigh uile 'n an òrduighean an aoraidh shoisgeul-aich. Annta agus d'an trid tha sinn ag aideachadh agus a' cur an céill cleachdaidh ar n-urram dha anns an leth a stigh.

Feudaidh doighean eile bhi air an dealbhadh chum na crìche ceudna, ach cha-n 'eil an Sgriobtuir a' gabhail eòlais orra, seadh, is ann a tha iad air an dìteadh. Is ann dhiubh so a tha gach urram agus aoradh a bheirear a dh' ìomhaighibh de Chrìosd, agus do'n ghearrag choisrigte, mar a their iad, 'am measg Phàpanach.

Tha an t-aoradh so a ghnàth dligheach do phearsa Chrìosd, agus sin ann an cleachdadh a dhreuchda mar eadar-mheadhonair. Tha e dligheach dha o chruthachadh reusonta Dhé gu léir. Is anhuil a chuireadh e mar fhiachaibh air na h-ainglibh shuas. Oir an uair a thug e an Ceud-ghin a steach do'n t-saoghal, thubhairt e, "Sleuchdaibh dha, a dhiathan uile," Salm xcvii. 7. "Deanadh uile ainglean Dhé aoradh dha," sleuchdadh iad, cromadh iad sìos 'na làthair, Eabh. i. 6. Faic ar n-eadar-mhineachadh air an àite sin;—is e rùn a' chaibideil sin gu léir a bhi 'cur an céill an urraim dhiadhaidh sin a bhuineas do phearsa Chrìosd, maille ri aobhar an urraim sin. Is i so an àithne a thugadh mar an ceudna do'n eaglais, "Chionn gur esan do Thighearn, thoir-sa urram dha," Salm xlv. 11.

Tha taisbeanadh ro ghlòrmhor de'n aoradh so air a thabhairt— aon chuid anns an eaglais shuas, no anns an eaglais air thalamh— anns an Taisb. v. 5-14, "Agus dh' amhaire mi, agus, feuch, ann am meadhon na rìgh-chaithreach, agus nan ceithir bheò-chreutairean, agus ann am meadhon nan seanairean, Uan 'na sheasamh mar gu'm bitheadh e air a mharbhadh, aig an robh seachd adhaircean, agus seachd sùilean a's iad seachd spioradan Dhé, a chuireadh a mach chum na talmhainn uile. Agus thàinig e, agus ghlac e an leabhar à deas làimh an tì a bha 'na shuidh air an rìgh-chaithir. Agus an uair a ghlac e an leabhar, thuit na ceithir beò-chreutairean, agus na ceithir seanairean fichead sìos an làthair an Uain, agus aig gach aon diubh clàrsaichean, agus tùis-shoithichean òir làn de nithe deadh-fhàile, nithe a's iad ùrnuigh-ean nan naomh. Agus sheinn iad oran nuadh, ag ràdh, Is airidh thusa air an leabhar a ghlacadh, agus a sheulachan 'fhosgladh, do bhrìgh gu'n do mharbhadh thu, agus gu'n do shaor thu sinne do Dhia le d' fhuil féin, as gach uile thréibh, agus theangaidh, agus shluagh, agus chinneach; agus gu'n d' rinn thu rìghrean dhinn agus sagartan do ar Dia: agus rìghichidh sinn air an talamh. Agus dh' amhaire mi, agus chuala mi guth mhòran aingeal timcheall na rìgh-chaithreach, agus nam beathaichean, agus nan seanairean; agus b'è an àireamh deich mìle uair deich mìle, agus mìltean de mhiltibh; ag ràdh le guth àrd, Is airidh an t-Uan a chaidh a mharbhadh, air cumhachd, agus saoihbheas, agus gliocas, agus neart, agus urram, agus glòir, agus moladh 'fhaotainn. Agus chuala mi gach uile chreutair a tha air nèamh, agus air an talamh, agus fo'n talamh, agus a tha air a' chuain, agus na h-uile nì a tha anna ag ràdh,

Moladh, agus urram, agus glòir, agus cumhachd, gu robh dha-san a tha 'na shuidhe air an rìgh-chaithir, agus do'n Uan gu saoghal nan saoghal. Agus thubhairt na ceithir beò-chreutairean, Amen. Agus thuit na ceithir seanairean fichead sìos, agus rinn iad aoradh dha-san a tha beò gu saoghal nan saoghal."

Tha *cuspair* àraidh an aoraidh dhiadhaidh, agus na *h-aobhairean-brosnachaidh* d'a ionnsuidh, maille r'a *nàdur*, no sin anns am bheil e a' coimh-sheasamh, air an cur an céill ann an so.

Is e *cuspair* an aoraidh so Crìosd, cha-n ann sgaraichte o'n Athair, ach gu h-eadar-dhealaichte uaithe, agus maraon ris. Agus tha e air a chur r'ar n-aghaidh, *anns a' cheud àit*, Ann an coimh-lionadh 'oibre mar eadar-mheadhonair ann an gabhail ar *nàdur* agus 'na thabhartas—mar Uan a bha air a mharbhadh. *Anns an dara àit*, 'Na àrdachadh glòrmhor—"ann am meadhon rìgh-chaithreach DÉ." B'e am prìomh nì d' an robh na cinnich o shean a' toirt an aire mu thimchioll a chreidimh Chrìosdail, gu'n robh "moladh air a thoirt do Chrìosd leò mar do Dhia."

Is iad na *meadhona-brosnachaidh* a dh' ionnsuidh an aoraidh so, na sochairean do-labhairt a tha sinn a' faotainn tre 'eadar-mheadhonaireachd, "Is airidh thusa, do bhrìgh gu'n do mharbhadh thu, agus gu'n do shaor thu sinne do Dhia."

Air a so tha a' *ghlòir* agus an *t-urram* ceudna air an cur as a leth-san a chuirear as leth Dhé an Athar: "Moladh, agus urram, agus glòir, agus cumhachd, gu robh dha-san a tha 'na shuidhe air an rìgh-chaithir, agus do'n Uan gu saoghal nan saoghal."

Tha *nàdur* an aoraidh so a chuireadh 'an céill a' coimh-sheasamh ann an trì nithibh. *Anns a' cheud àit*,—Sleuchdadh gu h-urram-ach sìos 'na làthair: "Agus thubhairt na ceithir beò-chreutairean, Amen. Agus thuit na ceithir seanairean fichead sìos, agus rinn iad aoradh dha-san a tha beò gu saoghal nan saoghal." Is amhuil a tha e air a chur 'an céill ann an caib. iv. 10, 11. *Anns an dara àit*,—Ann an cur gach uile urram agus glòir dhiadhaidh as a leth, mar a chuireadh 'an céill, caib. iv. 11-13. *Anns an treas àit*,—Anns an dòigh anns an robh cleachdadh an anama anns an aoradh so air a nochdadh o'n leth a muigh, eadhon, ann an seinn molaidh: "Agus sheinn iad òran nuadh"—is e sin, òran molaidh; oir is e so *nàdur* nan Salm sin uile d' an goirear òran nuadh. Is ann anns na nithibh so, ma seadh, eadhon, ann an sleuchdadh naomh an anama 'na làthair, ag aideachadh nan òirdheirceas diadhaidh, agus ann an cur glòire agus urram as a leth ann an cleachdadh a mholaidh, a tha an t-aoradh diadhaidh a' coimh-sheasamh. Agus cha bhuin iad do'n chomunn mhòr agus naomh sin air nèamh agus air talamh d' an cleachdadh an t-aoradh so a ghnàth, aig nach 'eil an cridheachan a ghnàth ullamh air son aoraidh naomh so an Uain, agus nach 'eil air na h-uile cothrom air an cleachdadh ann.

Agus tha aoradh so Chrisod ag eadar-dhealachadh o aoradh Dhé, air a bheachdachadh ann féin a mhain, agus o aoradh Dhé mar an t-Athair, cha-n ann a thaobh nàduir an aoraidh, ach a mhain do bhrìgh nan aobhairean-brosnachaidh àraidh a tha coimh-cheangailte ris. Is e am prìomh meadhon-glusaid a dh' ionnsuidh aoraidh Dhé air a bheachdachadh ann féin a mhain, obair a' chruthachaidh, agus foillseachadh a ghlòire innte, maille ri uile thoraidibh a chumhachd agus a mhaitheis a tha coimh-cheangailte rithe. Mar sin tha e sgrìobhta uime, Taisb. iv. 11. "Is airidh thusa, a Thighearna, air glòir, agus urram, agus cumhachd fhaotainn; oir chruthaich thu na h-uile nithe, agus air son do thoil-sa tha iad ann, agus chruthaich iad." Agus is e am prìomh aobhar-brosnachaidh a dh' ionnsuidh aoraidh Dhé mar an t-Athair, an gràdh, agus an gràs, agus am maitheas sìorruidh sin a tha 'sruthadh uaith-san air mhodh àraidh mar an tobar, Eph. i, 4, 5. Ach is e am meadhon mòr brosnachaidh a dh' ionnsuidh aoraidh Chrisod obair na saorsa, Taisb. v. 12, "Is airidh an t-Uan a chaidh a mharbhadh, air cumhachd, agus saoihbreas, agus gliocas, agus neart, agus urram, agus glòir, agus moladh fhaotainn." Tha an t-aobhar air 'ainmeachadh, rainn, 9, 10, "Do bhrìgh gu'n do mharbhadh thu, agus gu'n do shaor thu sinne do Dhia, le d' fhuil féin, . . . agus gu'n d' rinn thu rìghrean dhinn agus sagartan do ar Dia." Tha an t-aoradh coimh-ionann, rann 13, "Moladh, agus urram, agus glòir, agus cumhachd, gu robh dha-san a tha 'na shuidhe air an rìgh-chaitir, agus do'n Uan gu saoghal nan saoghal." Ach tha na h-aobhairean sin a tha 'gar glusad ann eadar-dhealaichte, eadhon mar a tha a chuspairean eadar-dhealaichte.

Ann an so, ma seadh, tha earrann nach 'eil beag de bheath' a' chreidimh Chrisodail a' coimh-sheasamh. Tha a bhi 'g isleachadh ar n-anama fa chomhair an Tighearna Iosa Crìosd, fo bheachd nan òirdheirceas diadhaidh a bhuineas dha,—a' cur glòire, agus urram, agus molaidh as a leth, agus a' toirt buidheachais dha, do bhrìgh oibre mòire sin na saorsa a choimhlion e, maille ris gach toradh beannaichte a tha coimh-cheangailte rithe—tha iad so, tha sinn ag ràdh, 'n an nithibh anns am bheil beatha a' chreidimh a ghnàth air a cleachdadh; cha mhò a dh' fheudas sinn dearbhadh sam bith a bhi againn air còir anns an t-sonas bhith-bhuan sin a tha 'coimh-sheasamh ann an 'cur glòire agus molaidh as a leth gu saoghal nan saoghal air nàmh, mur 'eil sinn air ar cleachdadh ann a bhi 'toirt an aoraidh so dha air thalamh.

[2.] Is e cleachdadh an *astuchaidh* dara earrann choitchionn an urrain dhiadhaidh sin a's e dlighe a' Mhic coimh-ionann ris an Athair. Is e so ceud chleachdadh a' chreidimh dhiadhaidh—anaill na beatha spioradail. Agus tha e 'coimh-sheasamh ann an dà nì, no ann an dà earrann. *Anns a' cheud àit*,—A bhi 'cur gach uile

bhuadhan agus gach uile òirdheirceas diadhaidh *as leth an ti sin* a tha air 'asluchadh. Tha so neo-sheachanta do nàdur na h-ùrnuigh; cha-n 'eil ach faoin-chainnt mhi-naomha anns an ùrnuigh anns nach 'eil e. Cò air bith a thig a dh'ionnsuidh Dhé anns an dleasdanas so, is éigin da "a chreidsinn gu bheil e ann, agus gur e an Ti e a bheir duais do'n dream a dh' iarras e gu dichiollach." *Anns an dara àit*,—Anns an ùrnuigh tha sinn mar an ceudna a' leigeadh ris ar toil, agus ar n-aigne, agus tograidhean ar n-anama, dha-san a tha sinn ag asluchadh, le sùil ri éisdeachd agus ri fuasgladh 'fhaotainn, do bhrìgh nan òirdheirceas neo-chrìochnach agus diadhaidh a tha ann. Is e so cleachdadh àraidh a' chreidimh d'ar taobh féin; agus is e ar dleasdanas a bhì toirt urrainn d' a thrìd do phearsa Chrìosd.

'Nuair a fhuair e féin bàs anns an fhèid, rinn e a spiorad féin a thiomnadh suas ann an cleachdadh an asluchaidh naoimh do làmhaidh an Athar, Salm xxxi. 5; Lucas xxiii. 56, "Athair, tha mi 'tiomnadh mo spioraid a' d' làmhan-sa." Agus chum a bhì 'na dhearbhadh dhuinne gur i toil Dé gu'n tugamaid urram do'n Mhac, anhuil a bheir sinn do'n Athair, eadhon mar a thug am Mac féin, neach a's e ar n-eisempleir-ne, urram do'n Athair, ann an nàdur an duine—rinn an ceud neach a fhuair bàs air son creidimh an t-soisgeil a spiorad féin a thiomnadh suas do làmhaidh Iosa Crìosd ann an cleachdadh an asluchaidh naoimh, Gnìomh. vii. 59, "Chlach iad Stephen, agus e 'gairm air Crìosd, agus ag ràdh, A Thighearn' Iosa, gabh ri mo spiorad." Agus air dha 'anam féin 'fhagail gu tèaruinte ann an làmhaidh an Tighearna Iosa, ann an cleachdadh a' chreidimh agus na h-ùrnuigh, tha e 'cur suas aoin asluchaidh eile ris, agus 'an sin a' toirt suas an deò; "A Thighearna, na cuir am peacadh so as an leth," rann 60. Ann an so thug e urram diadhaidh do Chrìosd ann an gairm air mhodh àraidh air ainm-san, agus sin anns na h-eisempleiribh a's comharaichte a dh' fheudar a smuaineachadh. Anns a cheud ghuidhe, anns an d' rinn e a spiorad féin a thiomnadh do làmhaidh Chrìosd, rinn e uilfhiosrachd, agus uile-làthaireachd, agus gràdh, agus cumhachd diadhaidh a chur as a leth; agus anns an dara ghuidhe, air son a naimhdean, rinn e ùghdarras diadhaidh agus tràcair a chur as a leth, gu bhì air an cleachdadh ann am maitheanas peacaidh. Uime sin, ann an eisempleir so Stephein, tha riaghailt air a daingneachadh air son a bhì 'gairm air mhodh àraidh air ainm Chrìosd, air son uile thoraidhean a' chumhachd dhiadhaidh agus na tràcair.

Uaith so tha an t-abstol a' toirt iomraidh air an eaglais, no air creidich, agus 'g an eadar-dhealachadh o na h-uile buidheann eile, le cleachdadh an dleasdanasais so, 1 Cor. i. 2, "Maille riu-san uile a tha 'gairm air ainm an Tighearna Iosa Crìosd anns gach àite, an Tighearna-san, agus ar Tighearna-ne." Tha 'gairm air ainm an



Tighearna a' tilleadh ann cleachdadh so an asluchaidh naoinh ann an rathad an aoraidh dhiadhaidh. Bha na h-Iudhaich a' gairm air ainm Dhé. Bha cinnich eile a' gairm gach aon air an dia féin. Ach is e so a tha 'g a' clàr-dhealachadh na h-eaglais uatha gu léir, —tha i 'gairm air ainm ar Tighearna Iosa Chrìosd.

Tha e 'g àitlme dhuinn, mar a tha : ann a' creidsinn ann an Dia, eadhon an t-Athair, gu'n creideamaid ann-san mar an ceudna ; agus ann an deanaibh sin, a bhi 'toirt urrainn do'n Mhac, anhuil a tha sinn a' toirt urrainn do'n Athair, Eoin xiv. 1. Bheir sinn faineas 'an dèigh so nàdur a' chreidinnh so, agus an dòigh air an bheil e air a chleachdadh air Crìosd. Ach air do'n abstol a bhi 'labhairt mu nàdur agus éifeachd an asluchaidh so, tha e 'cur an cèill, nach 'eil e comasach dhuinn gairm a'rsan anns nach do chreid sinn, Rom. x. 14. Uime sin, air an làimh eile, tha e mar dhleasdanas oirnn a bhi 'gairm air an 'Ti sin anns an bheil e mar fhiach-aibh oirnn a bhi 'creidsinn. Mar sin tha an Sgrìobtuir uile air a dhùnadh suas le ùrnuigh na h-eaglais ris an Tighearna Iosa Crìosd, anns an bheil a creidinnh ann air a chur an cèill : “Seadh, thug, a Thighearna Iosa,” Taisb. xxii. 20.

Cha-n 'eil aon nì air bith a tha 'na reuson ùrnuigh—cha-n 'eil aon aobhar-brosnachaidh sam bith d'a h-ionnsuidh—cha-n 'eil aon dòigh anns an beachdaichear a feum no a h-éifeachd—nach 'eil a' fàgail asluchaidh àraidh so Chrìosd 'na dhleasdanas neo-sheachanta. Tha dà nì gu coitcheinn air an iarraidh eum gu'm bith-eadh dleasdanas an asluchaidh ceadaichte agus feumail. An ceud nì, Gu bheil *cuspair* freagarrach aige. An dara nì, Gu bheil *aobhaircan-brosnachaidh* agus aobhaircan-misnich buadhach d'a ionnsuidh coimheangailte ris. Is iad so ann an comh-chuideachd a chéile prionh reuson agus aobhar gach uile aoraidh dhiadhaidh gu coitcheinn, agus prionh aobhar na h-ùrnuigh air dhòigh àraidh. Is anhuil sin a tha iad air an leagadh sìos mar bhunait gach uile dhiadhachd, Ecsod. xx. 2, 3, “Is mise an Tighearna do Dhia”—’se sin, cuspair ionchuidh an aoraidh dhiadhaidh gu h-ionmhan—“a thug a mach thu à tir na h-Eiphit, à tigh na daorsa,” nì, air bhi dha air a chur sìos gu h-aithghearr mar shamhladh nan uile shoch-aircan diadhaidh, aimsireil, agus spioradail, agus sìorruidh, a's e an meadhon mòr brosnachaidh d'a ionnsuidh. Agus a chiomn gur dà nì iad so nach 'eil r' an faotainn ann an creutair air bith, naoinh no ainglean, cha-n e mhan gur nì gun tairibhe a bhi 'gan asluchadh, ach is iodhol-aoraidh e. Ach tha iad a' coinneachadh maraon air dhòigh ro inbheach ann an pearsa Chrìosd, agus 'na chleachdaidhibh uile d'ar taobh. Annsan tha uile ionmhanachdan na Diadhachd ; uime sin is e cuspair freagarrach an asluchaidh dhiadhaidh e. Air an aobhar so, 'nuair a bha e 'gnìomhachadh ann agus a thaobh na h-eaglais mar aingleal mòr a' choimheang-

ail, dh' àithn Dia do'n t-sluagh gach uile aoradh agus ùmhlaichd dhiadhaidh a thoirt dha, Ecsod. xxiii. 21, "Bi faicilleach 'na lath-air, agus éisd r' a ghuth; na cuir 'na aghaidh; oir cha lugh e bhur cionta; oir tha m' ainm annsan." Do bhrìgh gu'n robh ainm Dhé ann—is e sin, nàdur na Diadhachd, maille ri h-ùghdarras àrd-uachdaranach chum peanaid a dheanamh air a' pheacadh, no chum peacadh a mhaitheadh—uime sin bha gach uile ùmhlaichd dhiadhaidh dlìgheach dha. Agus a thaobh mheadhona-brosnachaidh d' a h-ionnsuidh, cha-n 'eil iad tearc r' am faotainn. Tha na h-uile ni a rinn an Tighearn Iosa Crìosd air ar son, agus feartan beanmaichte sin a' ghràidh, agus a ghràis, agus a' chumhachd, agus na truacantachd, o'n robh na h-uile ni a rinn e a' sruthadh, uile de'n nàdur so; maille ris an aobhar-mhisnich mhòr a tha anns an dàimh anns am bheil e dhuinn, agus anns an àithne 'thugadh dha d'ar taobh. Ma bhuinear air falbh an dleasdanas so, tha gach buannachd àraidh a bhuineas do'n chreidimh Chrìosdail gu h-ionnlan air a call.

Chunnaic sinn 'n ar là an dà leth-iomall a's fhaid o chèile a dh' ionnsuidh am bheil e comasach do'n chreidimh Chrìosdail claonadh. Tha cuid, air an dara làimh, leis an uile dhìchioll a' sparradh air daoineibh mar dhleasdanas a bhi cur suas an athchuingean ri naoinn agus ainglean; agus cuid, air an làimh eile, nach ceadaidh gu bheil e laghail dhuinn sin a dheanamh ri Crìosd féin.

Tha na Socinianaich a' ceadachadh gu coitcheinn gu bheil e laghail dhuinn gairm air ainm Chrìosd, ach tha iad ag àicheadh gu bheil sin mar dhleasdanas oirnn aig àm sam bith. Ach air dhoibh a bhi 'ga àicheadh mar dhleasdanas, cha-n urrainn e, a réir am beachd-san, a bhi laghail. Air dhoibh a bhi 'g àicheadh a phearsa dhiadhaidh, cha d' fhàg iad ni sam bith aige a dheanadh 'na chuspair freagarrach na h-ùrnuigh e. Oir cha-n 'eil anns an ùrnuigh sin ach faoin-chainnt mhi-naomh, gun ni air bith de nàdur na h-ùrnuigh innte, anns nach 'eil òirdheirceis na Diadhachd—mar a tha uil-fhiosrachd, uile-làthaireachd, agus cumhachd neo-chrìochnach—air an cur as a leth-san a tha sinn ag asluchadh; agus cha-n 'eil ach ìodhol-aoraidh ann a bhi 'cur so as leth neach sam bith nach 'eil a thaobh nàduir 'na Dhia.

Ach tha aoradh gnàthach agus naomh na h-eaglais, agus mar an ceudna aoradh chreideach 'n an teaghlachibh agus 'n an seòmar-aichibh uaigheach, air a chur fo riaghailt seòlaidh àraidh an fhocail. Oir is e pearsa an Athar—mar thobar sìorruidh a' chumhachd, agus a' ghràis, agus an tròcair—prìomh chuspair ar n-ùrnuighean, agus chum am bheil ar n-athchuingean air an cur suas. Is e nàdur na Diadhachd, air a bheachdachadh ann féin a mhaoin, cuspair an aoraidh agus an asluchaidh nàdurra; ach is e nàdur ceudna na Diadhachd, ann am pearsa an Athar, cuspair ionchuidh an aoraidh agus an asluchaidh shoisgeulaich. Mar sin

theagaisg ar Slànuighear dhuinn. gairm air Dia fo ainm agus fo bheachd athar, Mata vi. 9 ; is e sin, a Dhia féin agus ar Dia-ne, 'Athair féin agus ar n-Athair-ne, Eoin xx. 17. Agus tha asluchadh so an Athar gu bhì air a chleachdadh tre'n Mhac agus a' n ainm a' Mhic, Iosa Crìosd, le cuideachadh an Spioraid Naoimh. Tha am Mac air a bheachdachadh ann an so mar an t-eadar-mheadhonair eadar Dia agus daoine —mar is ann leis an Spiorad Naomh a tha gach leasachadh gràis gu neo-mheadhonach air an pàirteachadh ruinn, chum ar deanamh comasach air ar n-uile dleasdanas a choimhlionadh ann an rathad taitneach do Dhia. Is e so an dòigh anns am bi Dia air a ghlòrachadh. Is e so dìomhair-eachd ar creidimh, gu bheil sinn a' toirt aoraidh do Dhia a réir riaghlaidh naoimh a ghliocais agus a ghràis, ann am pearsaibh an Athar, a' Mhic, agus an Spioraid Naoimh. Air sheòl sam bith eile cha ghabh e ri urram no ri aoradh air bith uainn. Agus iadsan a tha 'g oidhirpeachadh, 'n an aoradh agus 'n an asluchadh, a bhì teachd am fagus do nàdur na Diadhachd air a bheachdachadh ann féin a mhain, gun spèis a bhì aca do fhrithealadh sin Dhé ann am pearsaibh eadar-dhealaichte na Trionaid naoimhe, tha iad a' cur cùil ri dìomhaireachd an t-soisgeil gu léir, agus ris gach sochair a bhuineas dha. Agus is e so cor mhòran. Agus tha àireamh eile nach 'eil tearc, a tha 'gabhail orra a bhì 'meudachadh cràbhaidh a thaobh Dhé, gidheadh a tha 'cur nithe eile suas ann an ionad Chrìosd, mar a tha naoimh agus ainglean—a cur cùil mar an ceudna ri cuideachadh an Spioraid chum a bhì 'toirt àite do dhìomhanas an inntinnean truaillidh féin, a tha iad a' meas ni's ro tharbhaiche dhoibh féin ann an cleachdadh an aoraidh.

Ach is e so nàdur agus dòigh an asluchaidh ghnàthaich agus naoimh sin a tha a réir an t-soisgeil. Mar sin tha e air a chur an céill, Eph. ii. 18, "Trid-san tha araon slighe againn gu dol a steach tre aon Spiorad chum an Athar." Is ann chum an Athar a tha ar dol a steach againn, neach a tha sinn air mhodh àraidh ag asluchadh, mar a tha'n t-abstol a' labhairt, caib. iii. 14-16, "Air an aobhar so tha mi 'lùbadh mo ghlùine do Athair ar Tighearna Iosa Crìosd air an ainmichear an teaghlach uile air nèamh agus air talamh, gu'n deònaicheadh e dhuibh a réir saoihbheis a ghlòire, 'bhi air blur neartachadh gu treun, tre a Spiorad-san anns an duine an leth a stigh." Ach is ann d'a thrìd-san—is e sin, ann an cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair—a tha an dol a steach so againn chum an Athar ; tha sinn ag iarraidh 'na ainm agus air a sgàth, Eoin xiv. 13, 14 ; xvi. 23, 24. Rinneadh an ni ceudna leò o shean, ged nach b' ann ann an cleachdadh shoilleir sin a' chreidimh a tha nise r'a fhaotainn fo'n t-soisgeul. Dan. ix. 17, "A nis, O ar Dia, éisd ùrnuigh d'òglaich, . . . air sgàth an Tighearna." Tha sinn air ar deanamh comasach air a bhì

cleachdadh so uile le aon Spiorad—le cuideachadh Spioraid nan gràs agus nan athchuingean, Rom. viii. 26, 27. Ionnus gur e a th' anns an ùrnuigh comas a bhi againn air a bhi glaothaich—“Abba, Athair,” le Spiorad a' Mhic, Gal. iv. 6. Tha so air a chur an céill mar an ceudna ann an Eabh. iv. 15, 16; x. 19-22. Ann an so tha ar Tighearn Iosa Crìosd air a bheachdachadh, cha-n ann gu h-ìomlan a thaobh a phearsa dhiadhaidh a mhain, ach a thaobh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair, chum d'a thrìd-san “gu'n bitheadh ar creidimh agus ar muinghin ann an Dia,” 1 Phead. i. 21.

Uime sin, do bhrìgh gur e ar cleasdanas, mar a chaidh dhearbhadh, a bhi gairm air ainm Chrìosd air dhòigh àraidh, agus do bhrìgh gur e so dòigh gnàthaichte aoraidh na h-eaglais—feudaidh sinn a thoirt fainear ann an so cìod na h-amannan anns am bheil asluchadh àraidh so Chrìosd, neach 'na phearsa dhiadhaidh a's e araon ar Dia agus ar Fear-tagraidh, ro fheumail dhuinne, agus ro thaitneach l-is-san.

Annas a' cheud àit,—Amannan nan àmhgharan mòra cogais tre bhuaireidhich agus threigsinnich; tha iad so ag iarraidh gu'n cuir-eamaid aghaidh air Crìosd ann an cleachdadh an asluchaidh àraidh so. 'Nuair a tha muinntir anns a' chor so, le'n anamaibh air an claoidheadh amnta, mar a tha an Salmadair a' labhairt, tha iad a ghnàth iarratach air truas agus saorsa. Gheibh iad gu tric beagan comhfhurtachd agus fuasglaidh o iochd agus o chomh-fhulangas mhuinntir eile, a bha aon chuid anns a' chor cheudna iad féin, no aig am bheil eòlas ann an solus an Sgrìobtuir, air uamhas an Tighearna anns na nithibh so. 'Nuair a bliitheas an gearan air a chur suarach, agus an trioblaidean air an cur as leth aobhairean eile 'an àit nan aobhairean a tha iad féin a' mothachadh—mar is gnàth le leighibh nach fiù—is ann a tha an àmhghar agus am bròn air am meudachadh. Agus tha iad a' cur mòr mheas air gach uile oidhirp threibhdhreach a ghnàthaichear chum saorsa dhoibh, aon chuid le comhairle no le h-ùrnuigh. Anns a' chor so tha an Tighearn Iosa Crìosd air a chumail a mach anns an t-soisgeul mar neach a tha làn iochd agns caomh-thrècair—mar an ti sin a mhain a tha comasach air fuasgladh a fhrithéaladh orra. A mhead 's gu'n d' fhuiling e féin, air dha a bhi air a bhuaireadh, tha e comasach air comh-fhulangas a bhi aige r'ar n-annmhuinneachdaibh, agus truas a ghabhail ris an dream a tha aineolach, agus air seacharan, Eabh. ii. 18, iv. 15, v. 2. Tha e air a chumail a mach mar an ceudna mar an ti sin a mhain anns am bheil furtachd, agus fuasgladh, agus saorsa r'am faotainn. “Is comasach e air cabhair a dheanamh orra-san a tha air am buaireadh,” caib. ii. 18. Air a so tha iad air an tarraing, air an coimh-éigheachadh, agus air am misneachadh chum a bhi 'cur aghaidh air

ann an cleachdadh na h-ùrnuigh, chum gu'm buineadh e riu a réir meud a thruacantachd agus a chumhachd. Tha so, ma seadh, 'na àm anns an bheil cleachdadh an dleasdanasais so neo-sheachanta. Agus tha na h-anama sin gun àireamh a fhuair comhfhurtachd, agus ùrachadh, agus fuasgladh ann. Tha àm na h-àmhghair 'na àm air son cleachdaidh ro àraidh a' chreidimh air Crìosd. Is anhuil sin a tha e féin a' seòladh dhuinn, Eòin xiv. 1. "Na bitheadh bhrù cridhe fo thrioblaid; tha sibh a' creidsinn ann an Dia, creidibh annam-sa mar an ceudna." Is iad cleachdaidhean eadar-dhealaichte a' chreidimh air Crìosd meadhon mòr ar neartachaidh agus ar fuasglaidh ann an trioblaid. Agus is e dleasdanas an asluchaidh àraidh so am meadhon mòr trid an bheil iad air an beothachadh suas agus air an cur 'am farsuinneachd.

Tha eisimpleir againn anns an abstol Phòl air an ni so, agus sin a thaobh buairidh, agus an àmhghair a tha coimheachailte ris. Bha "sgolb 's an fheoil" aige, "teachdair Shàtain chum a bhuaileadh." Tha an dà fhocal so a' cur an céill a' gheur-mhothachaidh a bha aige d'a bhuaireadh, maille ris an imcheist a bha 'na chomh-chuideachd. "Air a shon so ghuidhe e an Tighearn trì uairean, gu'n imicheadh so uaith," 2 Cor. xii. 7, 8. Chaidh e gu dùrachdach 'an ceann na h-ùrnuigh chum gu'n imicheadh e uaith, agus sin gu tur. Agus b'e an cuspair ris an d' rinn e ùrnuigh an Tighearn—is e sin, an Tighearn Iosa Crìosd. Oir is e so an t-eadar-mhineachadh a tha r'a dheanamh air an ainm Tighearn,—mur 'eil ni sam bith 'an aghaidh sin anns a' choimh-theagasg—mar a tha an t-ainm Dia air eadar-mhineachadh mu'n Athair, a réir na riaghailte sin, 1 Cor. viii. 5. "Cha-n'eil dhuinne ach aon Dia, an t-Athair; agus aon Tighearn Iosa Crìosd." Agus tha e soilleir mar an ceudna anns a' choimh-theagasg. B'e am freagradh a fhuair e d'a ùrnuigh, "Is leòir mo ghràs-sa dhuit;" oir tha mo chumhachd air a dheanamh foirfe ann an amhuinneachd." Agus anns na briathraibh a tha 'leantuinn, tha e cur an céill gu'm b'e so cumhachd Chrìosd, an neach sin fòs a thug freagradh dha, "Uime sin is ro thoiliche a ni mi uaill á m' amhuinneachdaibh, chum gu'n gabh cumhachd Chrìosd còmhuidh orm;" is e sin, cumhachd an tì sin air an do ghairm e, agus a thug am freagradh sin dha, "Tha mo chumhachd air a dheanamh foirfe ann an amhuinneachd."

Ann an dara àit.—Tha amannan anns an bheil foillseachadh gràs-mhor air 'fhaotainn aon chuid de ghloir Chrìosd ann féin, no d'a ghràdh dhuinne, 'n an amaibh a tha gairm a dh'ionnsuidh an dleasdanasais so. Tha glòir Chrìosd 'na phearsa agus 'na dhreuchdaibh a ghnàth an ni ceudna, agus cha-n' eil an tuisbeanadh sin a tha deanta d'a ghloir anns an Sgrìobtuir aig àm sam bith a' caochladh; ach a thaobh ar seallaidh agus ar breithneachaidh d'a

ghlòir, a tha drùghadh air dhoigh àraidh air ar cridheachaibh agus ar n-intinnibh, tha amannan eadar-dhealaichte ann air nach 'eil creidich sam bith aineolach. Air uairibh tha sealladh mar so d'a ghlòir air 'fhaotainn fo fhrithealadh an fhocail; anns an bheil Crìosd air an dara làimh air a nochdadh gu soilleir fa c' omh-air ar sùl, air a cheusadh 'n ar measg, agus air an làimh eile air 'àrdachadh gu ro ghlòrmhor. Air uairibh tha so air fhaotainn anns an ùrnuigh, no anns a' bheachd-smuaineachadh uime. Mar a thugadh comas do fhradharc chorporra Stephein, air do na nèamhaibh a bhi air am fosgladh, a bhi faicinn "glòire Dhé, agus Iosa 'na sheasamh air deas làimh Dhé," Gníomh. vii. 55, 56,—is anhuil sin air uairibh a ni é an brat-roinn a tharruing a thaobh, chum a bhi 'toirt seallaidh dlùitich a dh'intinnibh agus a dh'anamaibh nan creideach d'a ghlòir; agus anns na h-amaibh sin tha iad air am beothachadh suas agus air an cur thuige ann an cleachdadh an asluchaidh naomh agus a' mholaidh. Air a mbodh so, air do Thomas glacadh anama 'fhaotainn d'a ghlòir agus d'a chumhachd dhiaidh an déigh na h-aiseirigh, anns an do dhearbhadh e 'bhi 'na Mhac do Dhia le cumhachd, Rom. i. 4—ghlaodh e suas ris, "Mo Thighearn agus mo Dhia," Eoin xx. 28. Anns na briathraibh a ghnàthaich e rinn e araon a' chreidimh féin 'aideachadh, agus ghairm e air ainm Chrìosd. Uime sin, an uair a tha sinn air faotainn fìor shealladh d'a ghlòir, cha-n 'eil e 'n ar comas gu'n a bhi aon chuid a' labhairt ris, no 'a labhairt uime. Mar a tha sgrìobhta mu'n fhàidh, "Thubhairt Isaiah na nithe so 'nuair a chummaic e a ghlòir-san, agus a labhair e nime," Eoin xii. 41. Agus air do Stephen an sealladh ceudna 'fhaotainn ann an meadhon a naimhdean fuilteach, rinn e air ball fianuis, "Tha mi 'faicinn na nèamhan fosgailte, agus Mac an duine 'na sheasamh air deas làimh Dhé." Agus le so bha e air 'uidheamachadh air son an asluchaidh naomh sin air 'ainm a ghnàthaich e 'na dléigh sin, "A Thighearna Iosa, gabh ri mo spiorad," Gníomh. vii. 56, 59. Agus air an dóigh cheudna, air dha a bhi air fhoill-seachadh mar an t-Uan, chum leabhar nam faidheadaireachd 'fhosgladh, anns an robh taisbeanadh comharaichte d'a ghlòir—do bhrìgh nach robh "aon neach air nèamh, no air thalamh, no fo'n talamh, comasach air an leabhar fhosgladh, no sealltuinn air," Taish. v. 3—"thuit na ceithir seanairean fichead sìos 'na làthair," agus ag tairgseadh dhoibh uile ùrnuighean nan naomh, "sheinn iad oran nuadh" molaidh d'a ainm, rainn 8-10. Is e so, ma seadh, ar dleasdanas-ne, is e so ar gliocas, air dhuinn seallaidhean gràs-mhor 'fhaotainn de ghlòir Chrìosd; eadhon, aghaidh a chur air, ann an cleachdadh an asluchaidh no a' mholaidh; agus le sin bithidh comhfhurtachd agus tairbhe nan seallaidhean sin a' deanamh còmhuidh 'n ar n-intinnibh.

Tha so mar an ceudna fìor a thaobh *graidh* Chrìosd. Tha gràdh Chrìosd a ghnàth an nì ceudna agus gun chaochladh d'a eaglais. Gidheadh tha amannan àraidh agus eugsamhuil ann anns am bheil e air 'fhoillseachadh agus air a chomh-chur gu comhfhurtail ri anamaibh nan creideach. Tha so air mhodh araidh fìor an uair a tha fianuis shònruichte air a deanamh dhoibh d'a thaobh, agus a tha e air a dhòrtadh a mach 'n an cridheachaibh leis an Spiorad Naomh. Anns na h-amaibh sin tha cumhachd coimh-éigneachaidh 'na chomh-chuideachd, 'gar cur fo fhiachaibh a bhi beò dha-san a dh'fhuiling am bàs air ar son, agus a dh'éirich a ris, 2 Cor. v. 14, 15. Agus cha-n e earrann bheag d'ar beatha spioradail a tha coimh-sheasamh ann an asluchadh so Chrìosd. Agus dh' fheudamaid comhfhurtachd so a ghràidh a mhealtuinn nì's trice na 'tha sinn gu coitchionn a' deanamh, mur bitheamaid cho dearmadach ann an cleachdadh dhleasdanas a tha chum ar tairbhe féin. Oir ged is gnìomh àrd-uachdaranach saor ghràs Dé a bhi 'ga bhuileachadh oirm, agus a chomhfhurtachd a dhòrtadh 'n ar cridheachaibh, mar a chi e féin iomchuidh, gidheadh tha dleasdanas air iarraidh aig ar làmhailb-ne chum ar cridheachan a dheasachadh gu bhi 'gabhail ris. Nam bitheamaid dìchiollach ann an cur uaim "gach uile shalachar, agus anabharr mi-run," a tha truailleadh ar n-aigne, agus a tha 'g aomadh na h-inntinn chum a bhi meudachadh ann an smuaintibh dìomhain; nam bitheadh ar cridheachan nì's mò air an ceusadh do ghràdh an t-saoghail, a tha 'druideadh a mach comhfhurtachd gràidh an Athar; nam bitheadh ar beachd-smuaintean a' dol an meud mu Chrìosd agus n'a ghàid;—bhitheamaid nì bu trice air ar fiosrachaidh le fàilt-eachadh choimh-éigneachaidh a ghràidh na a tha sinn. Is amhuil a tha e féin a' cur an céill, Taisb. iii. 20, "Feuch, tha mi a' m' sheasamh aig an doras, agus a' bualadh; ma dh' éisdeas neach sam bith ri m' ghuth, agus gu'm fosgail e'n doras, thig mi a steach d'a iomsuidh, agus gabhaidh mi mo shuipeir maille ris, agus esan maille rium-sa." Tha e' labhairt ruim bhriathran a ghràidh agus a chaoimheis. Gidheadh gu tric cha-n 'eil sinn aon chuid a' toirt faineir a ghutha 'nuair a labhras e, no a' fosgladh ar cridheachan an uair a tha e 'bualadh. Mar sin tha sinn a' call comhfhurtachd gràsmhoir sin a ghràidh, a chuireadh 'an céill leis anns a' ghealladh sin, "Gabhaidh mi mo shuipeir maille ris, agus esan maille rium-sa." Cha-n urrainn teanga chruthaichte a chur an céill ro mheud a' chomh-chomuin nàmhaidh agus bheannaichte a tha filte suas anns a' ghealladh so. Tha a' chainnt 'na cainnt shamhlach, ach is brìghmhor, fìor an gràs a tha paisgte suas innte, seadh, nì's luachmhoire na'n saoghal gu léir dhoibh-san uile d'an aithne e. Tha comhfhurtachd so gràidh Chrìosd, agus a thoradh ann an comh-chomuin ris, ann an cleachdadh na h-

ùrnuigh agus a' mholaidh, air a chur an céill air dhòigh ro chomharaichte ann an Leabhar an Dàin. Tha an eaglais ann an sin air a taisbeanadh mar chéile Chrìosd, agus, mar chéile dhìleas, tha i aon chuid a ghnàth iomguineach mu thimchioll a ghràidh, no a' deanamh gairdeachais ann a bhi 'ga mhealtuinn. 'Nuair a tha a ghràdh air beothachadh a cridhe, tha i air ball a' meudachadh ann an cleachdadh an asluchaidh naomhe, agus an iongantais, agus a' mholaidh. Agus tha an cleachdadh ceudna aig eaglais an Tìomnaidh Nuaidh, air dhi a ghràdh a mheasrachadh, maille r'a thoraidhibh do-labhairt: "Dhasan a ghràdhaich sinn agus a dh'ionnlaid sinn o ar peacaidhibh 'na fhuil féin, agus a rinn rìghrean agus sagartan dhinn do Dhia agus d'a Athair-san; dha-san gu robh glòir agus cumhachd gu saoghal nan saoghal. Amen," Taish. i. 5, 6. Tha so, ma seadh, 'na àm eile a tha 'gairm a dh'ionnsuidh an dleasdanas so.

Ann an treas àit,—Tha amannan geur-leanmhuinn air sgàth 'Ainme, agus air son aidmheil an t-soisgeil, 'nan amaibh eile anns am bheil asluchadh àraidh so Chrìosd araon cubhaidh agus feumail. Tha dà ni a bhitheas a' deanamh gréim air inntinnibh nan creideach anns na h-amaibh sin;—1. Mòran smuaintean m'a thimchioll. Cha-n urrainn iad gun a bhi beachd-smuaineachadh *airsan* a ghnàth air son am bheil iad a' fulang. Cha d' fhuiling neach riamh geur-leanmhuinn air son na còrach, agus le crìochaibh treibhdhireach, agus ann an rathad dlìgheach, aig nach robh so fìor d'an taobh. Tha an inntinnean a ghnàth air an cleachdadh air na h-aobhairibh uile-bhuadhaich a tha aca gu bhi fulang air a shon—air an tarruing o a phearsa, agus a ghràdh, agus a ghràs, agus 'ùghdarras—o gach ni a tha e ann féin, o gach ni a rinn e air an son, agus an cunntas a tha r'a thoirt suas d'a làmhaidh as na h-uile ni. Is minic a lionadh na fàsaichean aonaranach agus na prìosainean dorchaidh le smuaintibh mu Chrìosd agus a ghràdh. Agus tha iad lionmhor anns na linntibh a dh' fhalbh agus anns na linntibh deireannach so féin, a rinn sgeul air a' chomh-chomunn naomh a shealbhaich iad ris an Tighearn Iosa fo gach cuing agus àmhghar a leagadh orra. Agus cha-n 'eil neach sam bith d'an do tharladh na deuchainnean ceudna aig àm sam bith, nach dean fianuis mu thimchioll an fìosrachaidh féin anns a' chùis so. 2. Tha smuaintean domhain agus seasmhach aig a' mhuinntir so timchioll air aobhair sin Chrìosd a tha air dhòigh àraidh coimhcheangailte riu-san anns an t-suidheachadh a tha làthair aca, agus mar an ceudna air a chomas air a bhi 'gan cumail suas ann, no a bhi 'g oibreachadh saorsa dhoibh as. Tha fios aca agus tha iad a' toirt fainear gu bheil esan fo àmhghar 'n an uile àmhghar—a' fulang 'n an fulangasaibh, air a gheur-leanmhuinn 'n an uile gheur-leanmhuinnibh; agus annta uile gu bheil e làn gràidh, agus truais,

agus comh-fhulangais do-labhairt d'an taobh ; gur leòir a ghràs air an son, agus gu'm bi a neart air a dheanamh foirfe 'n an anmhuinn-eachd, chum an giùlan troimh am fulangasaibh gu léir, a dh' ionnsuidh a ghlòire féin agus an glòire-san mar an ceudna. Anns na coraibh so, ma seadh, cha-n 'eil e comasach dhoibh-san a tha fo threòrachadh an Spioraid, gun a bhi '*cur aghaidh airsan air mhodh àraidh* a ghnàth, air son gach cuideachadh gràis, agus gach dearbh-bheachd gràidh agus tròcair, maille ris gach leasachadh comhfhurtachd agus ùrachadh spioradail, air am bheil an suidh-eachadh 'an airc. Uime sin, anns a' chor so, is e cleachdadh so an asluchaidh naoimh air Crìosd aon ionad-fasgaidh agus acair anama na muinntir sin a tha ann am fìrinn a' creidsinn ann. B' ann mar so a fhuairleadh e leis na martaraich naomha o shean, agus mar an ceudna anns na làithibh deireannach so.

Cha-n 'eil an teagasg agus an dleasdanas so air son na muinntir sin a tha air an socair. Bithidh meas aca-san air a tha fo àmhghar, agus air am buaireadh, agus air an geur-leannmhuinn, agus air an tilgeadh sìos : agus bithidh iad air am faotainn 'ga chleachdadh. Agus na h-anama naomha sin a bha anns gach linn air an cuairteachadh le àmhgharaibh do-fhuasglaidh o'n leth a muigh, air sgàth aidmheil an t-soisgeil, tha iad air fàgail am fianuis, mar a thubhairt sinn, air taobh an dleasdanas so, maille ris na sochairean a tha coimhcheangailte ris. Bha an comhfhurtachd anama a bha iad a' faotainn ann a' toirt barrachd air cudthrom nan uile àmhgharan o'n leth a muigh, agus a' toirt dhoibh a bhi 'deanamh gairdeachais "le h-aoibhneas air dol thar labhairt, agus làn de ghlòir." Is e so tèarmunn na h-eaglais anns gach deuchainn a ni gréim oirre, agus anns gach cunnart leis am feudar a cuairteachadh. Am feadh a tha dorus fosgailte aig creidich 'n an ùrnuighibh *d'a ionnsuidh-san*, aig am bheil na h-uile cunhachd air nèamh agus air talamh 'na làimh, agus a tha làn gràidh agus comh-fhulangais do-labhairt d'an taobh, gu sònruichte ann a bhi 'fulang air a sgàth, —tha iad tuilleadhras 'n an luchd-buaidh 'n an àmhgharaibh gu léir.

Anns a' cheathranh àit,—'Nuair a tha sealladh ceart againn de chleachdaidh inbheach gràis air bith ann an Iosa Crìosd, agus, aig an àm cheudna, mothachadh domhain de ar talamhachd féin de'n ghràs sin, is àm sin air son a bhi 'cur aghaidh air-san air mhodh àraidh ann an cleachdadh na h-ùrnuigh, air son meudachaidh a' ghràs sin annainn féin. Bha gach uile ghràs coimh-ionann ann an Crìosd a thaobh am freumh, bha iad uile ann anns an iomlanachd a bu ro àirde ; agus bha gach aon diubh air an cleachdadh leis 'n an dòigh agus 'n an tomhas iomchuidh féin aig na h-uile h-àm freagarach. Ach bha aobharan agus gnothuichean o'n leth a muigh air uairibh a' toirt *cothruim* do chleachdadh chuid dhiubh ann an rathad nì's ro inbheiche agus nì's follaisiche

na do chuid eile. Mar eisimpleir;—bha an cleachdadh barraichte so r'a fhaicinn 'na irioslachd agus 'na fhéin-àicheadh do-labhairt, agus 'na fhoighidin ann am fulangasaibh; air am bheil an t-abstol a' labhairt chum na crìche so, Phil. ii. 5-8. A nis is e prìomh rùn nan uile chreideach a bhi cosmhuil ri Crìosd, anns na h-uile gràs, agus anns gach cleachdadh gràis. Anns na h-uile ni is esan an eisimpleir. Air an aobhar sin, an uair a tha sealladh air fhaotainn leò de ghlòir gràis air bith mar a bha e 'faotainn cleachdaidh ann an Crìosd, agus an uair a tha féin-mhothachadh aca de'n uireasbhuidh a tha air an làmhaidh féin a thaobh a ghràis sin, cha-n urrainn iad gun aghaidh a chur air ann an cleachdadh an asluchaidh naomh—do bhrìgh gur e comh-chumadh ris am prìomh rùn—chum gu'm bitheadh an gràs sin a' faotainn leasachaidh anna féin nì's mò agus nì's mò, as na lànachdaibh a tha 'chòmhnuidh ann. Agus bithidh na nithe so a' leasachadh gach aon a chéile annainn, ma bhitheas iad air an toirt fainear mar 'bu chòir. Bithidh mothachadh ceart de ar n-uireasbhuidh féin a thaobh-gràis air bith 'g-ar cuideachadh ann a bhi 'faotainn seallaidh de ghlòir a' ghràis sin ann an Crìosd. Agus bithidh sealladh ceart de chleachdadh glòrmhor gràis air bith annsan, a' meudachadh ar soluis chum a bhi 'faicinn ar n-easbhuidheachd féin d'a thaobh. 'Nuair a tha an dà ni so a' luidh le cumhachd r'ar n-inntinnibh, bhitheadh e 'na leasachadh do-labhairt air ar fàs ann an gràs agus ann an comh-chumadh ris, nan cuireamaid aghaidh air air ball ann an cleachdadh na h-ùrnuigh. Cha mhò a tha e comasach dhuinn dòigh no meadhan nì's ro éifeachdaich a ghnàthachadh air son a bhi 'faotainn gràis uaith, agus air son uisge tharruing à tobraichibh na slàinte. Agus an uair a thig sinn d'a ionnsuidh, le ar n-anamaibh a' moladh agus ar cridheachaibh a' gràdhachadh gràis air bith a tha 'faotainn cleachdaidh chomharaichte ann, chum a bhi 'ga iarraidh uaith tre chreidimh, fo mhothachadh de ar feum air—cha dean e ar n-àicheadh. B' e so a rinn na deisciobuil, 'nuair a chuireadh dleasdanas cudthromach r'an aghaidh, d'an robh tomhas comharaichte creidimh feumail; air dhoibh a bhi 'measrachadh an lànachd a bha annsan, agus an uireasbhuidh a bha air an làmhaidh féin a thaobh a ghràis a bha feumail air son an dleasdanais sin a choimhlionadh—ghuidh iad air ball, ag radh, "A Thighearna, meudaich ar creidimh," Lucas xxii. 4. Tha an ni ceudna fìor a thaobh deuchainn sam bith anns am feud sinn tuit-eam, leis an robh esan mar an ceudna air a chleachdadh, agus air an d'thug e buaidh.

Ann an a' chuigeamh àit, —Tha àm ar bàis 'na àm eile de'n nàdur cheudna, co ac a bhitheas e 'na bhàs nàdurra, no 'na bhàs ainneartach air a sgàth. Mar sin rinn Stephen a spiorad féin a thiomnadh suas d'a làmhaidh ann an cleachdadh na h-ùrnuigh naomhe;

“A Thighearna Iosa,” deir e, “gabh ri mo spiorad.” Air an dòigh cheudna bha ùrnuighean mhòran d’ a mhartaraich dhìleas air an cur suas ris anns na lasraichibh, agus fo’n chlaidheamh. Is amhuil sin cleachdadh iomadh anam naomh tre chreidimh, ann a bhi ’coimh-ghleachdadh ris an nàmhaid dheireannach air leabaidh ann bàis. Agus mar is gnìomhaiche sinn ann an cleachdadh creidimh air ’n ar beatha, is ann is ullamh a bhitheas an gràs sin air teicheadh d’a ionnsuidh ann an rathad chomharaichte, ’nuair a thig am bàs.

Agus theagamh gu’m feudadh iomadh eisempleir eile a bhi air an ainmeachadh de’n nàdur so chum na crìche ceudna.

Ni sinn an caibideil so a dhùnadh le bhi ’toirt freagraidh air ceisd a dh’ fheudas a bhi air a togail o na nithibh sin a labhradh. Oir a mheud ’s gu bheil an Tighearn Iosa Crìosd, mar eadar-mheadhonair, ag eadar-ghuidhe ris an Athair air ar son, feudaidd cuid a bhi ’fèdraich, Am bheil e ceadaichte dhuinne ar n-ùrnuigh a chur suas ris, air son gu’n deanadh e mar so eadar-ghuidhe as ar leth—am bheil so air ’fhilleadh ann an dleasdanas an asluchaidh air Crìosd?

Freagradh 1. Tha a samhuil so a dh’ ùrnuigh gun eisempleir sam bith anns an Sgrìobtur; agus cha-n ’eil e tèaruinte dhuinne a dhol ’an ceann dleasdanas sam bith nach do chuireadh r’ ar n-aghaidh ann. Cha mho a dh’ fheudas dleasdanas feumail sam bith a bhi air a chomharachadh, de nach ’eil eisempleir againn anns an Sgrìobtur. 2. Ann a bhi ’g asluchadh Chrìosd, tha sinn “a’ toirt urrainn do’n Mhac, amhuil a tha sinn a’ toirt urrainn do’n Athair.” Uime sin ann a bhi ’g asluchadh Chrìosd, is e a phearsa diadhaidh prìomh chuspair ar creidimh. Cha-n ’eil sinn ’ga bheachdachadh ann an cleachdadh a dhreuchda mar eadar-mheadhonair eadar Dia agus sinne, ach mar an ’Ti sin aig am bheil buileachadh iomlan nan uile nithe maithe sin ’na làmhaidh air son am bheil sinn ag ùrnuigh. Agus ann a bhi ’ga asluchadh, tha ar creidimh a’ socrachadh agus a’ crìochnachadh air a phearsa. Ach, mar a tha e ann an cleachdadh a dhreuchda mar eadar-mheadhonair, is ann trid-san a tha ar “creidimh agus ar muinghin ann an Dia,” l Phead. i. 21. Is e Iosa Crìosd, neach a’s e an t-Eadar-mheadhonair—mar Dhia agus mar dhuine anns an aon phearsa—cuspair gach uile urrainn agus aoraidh dhiadhaidh. Is e a phearsa, agus a dhà nàdur anns a’ phearsa sin, a tha mar so ’na chuspair an aoraidh dhiadhaidh. Is e so ma seadh an nì a tha sinn a’ coimh-dhearbhadh. Gidheadh is e nàdur a *Dhiadhachd*, agus cha-n e cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair, prìomh reuson agus cuspair an aoraidh dhiadhaidh. Oir tha an t-aoradh sin a’ coimh-sheasamh ann a bhi cur bhuadhan agus òirdheirceas neo-chrìochnach agus diadhaidh as a leth-san d’am

bheil aoradh air a thabhairt. Agus far am bheil so deanta air aobhar sam bith eile ach do bhrìgh nàduir na Diadhachd, tha an gnìomh agus an t-aideachadh 'an aghaidh a chèile, agus tha iadsan a tha 'ga dheanamh 'an ceann an iodhol-aoraidh. Bhitheadh Mac Dhé 'na chuspair an aoraidh dhiadhaidh, ged nach robh e riamh air teachd 's an fhèil. Agus nam b' urrainn eadar-mheadhonair a bhi ann eadar Dia agus sinne nach bitheadh mar an ceudna 'na Dhia, cha b' urrainn e gu bràth a bhi 'na chuspair aoraidh no asluchaidh dhiadhaidh sam bith. Uime sin, tha mar fhiachaibh oirnn anns na h-uile nithe, urram a thoirt do Chrìosd an t-Eadar-mheadhonair, an Dia-duine ann an aon phearsa, amhuil a bheir sinn urram do'n Athair; gidheadh is ann mar Dhia coimh-ionann ris an Athair, agus cha-n ann mar eadar-mheadhonair, oir anns an t-seadh so tha e nì's isle na' n t-Athair. A thaobh a phearsa dhiadhaidh, tha sinn 'ga asluchadh féin gu neo-mheadhonach; ach, mar an t-Eadar-mheadhonair, tha sinn ag asluchadh an Athar 'na ainm. Bithidh cleachdaidhean eugsamhuil a' chreidimh air, fo'n eadar-dhealachadh cheudna, air an cur 'an céill anns a' chaibideil a leanas.

CAIBIDEIL X.

Am Freumh o'm bheil Urram Diadhaidh, 'na Earrannaibh fa leth, air a chur as leth Pearsa Chrìosd; eadhon Creidimh ann.

Is e freumh agus tobar an urram dhiadhaidh so, 'na earrannaibh fa leth, a tha air a chur as leth pearsa Chrìosd, eadhon creidimh ann. Agus b'e so stéidh gach uile aoraidh thaitnich a bha anns an t-saoghal o'n thàinig am peacadh a steach ann. Tha cuid ann a tha 'g àicheadh gu'n robh *creidimh ann an Chrìosd 'na nì a bha mar fhiachaibh o'n fhìor thoiseach*, no gu'n robh e neo-sheachanta do aoradh Dhé, no do fhìreanachadh agus do shlàinte na muinntir a bha toirt ùmhachd dha. Oir, a mheadh's gu feumar 'aideachadh air gach làimh, "as eugmhais creidimh nach 'eil e comasach Dia a thoileachadh," mar a tha an t-abstol a' dearbhadh le eisempleiribh o thoiseach an t-saoghail, Eabh. xi.—tha iadsan a' saòilsinn gur e creidimh ann an Dia fo bheachd choitichionn a tha air a chiallachadh, gun spéis air bith do Chrìosd. Cha-n e mo rùn a dhol a chonnsachadh ri neach sam bith, no na beachdan mì-ghnèitheil agus na mearachdan cronail so a bhreugnachadh aig an àm. Agus is mearachd so, na leanar g'a ceann i, a tha 'cur làimh ann an fìor bhunait a' chreidimh Chrìosdail; oir tha i 'toirt air falbh

uaimn gach tomhas soluis agus fìrinn a tha r'a fhaotainn o'n t-Seann-tiomnadh. Rinn sinn ni-éigin a labhairt roimh so mu chreidimh nan naomh o shean d'a thaobh. Uime sin, cha dean sinn a nis ach a mhain an fhìrinn a dhaingneachadh le cuid a theagasgaibh a tha luidh aig bunait creidimh an t-soisgeil.

1. Bha an ceud ghealladh, Gen. iii. 15—d'an goirear gu cothromach le cuid, *An tobar-ghealladh*—air 'fhoillseachadh, agus air a thairgseadh, agus air a bhuileachadh, mar ghealladh a bha 'giùlan agus a' cur an céill an aoin mheadhoin saoraidh o'n t-seacharan sin o Dhia, maille r'a thoraidhibh uile, anns an do thuit ar ceud sinnsear agus an sliochd gu léir tre'n pheacadh. Bha sgrios Shàtain agus sgrios na h-oibre a choimhlion e ann an toirt a steach staid peacaidh, air 'ulluchadh ann trid Fear-saoraidh. Is e so ceud stéidh creidimh na h-eaglais; agus ma bhitheas e air 'àicheadh, cha bhi e comasach ni air bith de fhrithealadh Dhé d'a taobh o'n toiseach a thuigsinn idir. Feumar teagasg agus eachdraidh an t-Seann-tiomnadh gu leir a chur air chùl mar ni gun tairbhe, ionnus nach fàgar bunait sam bith ann am fìrinn Dhé air son a bhi 'toirt a steach an Tiomnadh Nuaidh.

2. B'e *pearσα Chrisd*, agus 'eadar-mheadhonaireachd 'n ar nàdur a bha air an gealltuinn fo ainm "sìl na mnà," agus mar an ceudna an obair a bha e gu dheanamh le 'chumhachd ann am bruthadh ceann na nathrach, maille ris an dòigh anns an robh sin gu bhi deanta leis ann am fulangas. Fhuair so coimhlionadh air do Dhia a Mhac féin a chur uaith ann an coslas feòla peacaich, ann an coimhlionadh na h-aimsir, air a dheanamh fo'n lagh, no anns gu'n d' fhoillsicheadh e anns an fheòil chum a bhi 'sgrios oibre an diabhuil. Is amhuil sin a tha an gealladh so air 'eadar-mhineachadh, Gal. iii. 13, iv. 4; Eabh. ii. 14-16; 1 Eoin iii. 8. Cha-n urrainn so a bhi air 'àicheadh ach air aon de'n dà aobhar a leanas:—

(1.) Nach 'eil ni sam bith air a chiallachadh anns an taisbeanadh dhiadhaidh sin ach a mhain *naimhdeas nàdurra* a tha eadar an cinne-daoine agus nathraichibh. Ach is beachd so cho baoghalta, as nach 'eil na h-Iudhaich féin ciontach dheth, muinntir a tha a ghnàth a' comh-chur a' gheallaidh so ris a' Mhesiah. Tha fìrinn Dhé gu léir anns an do thaisbean e a dhìom an aghaidh peacaidh ar ceud sinnsear, maille ris gach ni a tha coimh-cheangailte ri nàdur agus toraidhean a' pheacaidh sin, air an cur a thaobh d'a thrìd. Agus a mhead 's gu bheil am bunait air an robh Dia gu bhi buntuinn tuilleadh riu féin agus r'an sliochd air a chur an céill gu soilleir ann, is ann a dheanadh a bheachd so a thionndadh gu cuis-àbhachd, anns nach 'eil ach beag tairbhe do chloinn nan daoine. Oir ciod tuilleadh a tha anns an naimhdeas nàdurra sin a tha eadar daoineibh agus nathraichibh—air nach 'eil a bheag a dh' eòlas aig aon duine anns a' mhìle, cha mhò a tha iad a gabhail

suim dheth. Cha-n 'eil ann ach a bhi 'cur tuagha an Dia-àicheidh ri freumh gach uile dhiadhachd a tha air a stéidheachadh anns an taisbeanadh dhiadhaidh, Os bàrr, a réir a' bheachd so cha-n 'eil an t-ìomradh a's lugha anns na briathraibh air saorsa sam bith a rinn Dia a thairgseadh d'ar ceud sinnsear chum am fuasgladh o'n t-suidheachadh sin anns an robh iad air tuiteam tre'n pheacadh. Uime sin is éigin duinn a smuaineachadh gu'n d' fhàgadh iad gu h-ìomlan fo'n mhallachadh, mar na h-ainglean a thuit—leis an sguabar gach uile dhiadhachd bhàrr aghaidh na talmhainn. Oir cha-n urrainn ni's mò de dhiadhachd a bhi 'n am measg-san a tha gu h-ìomlan fo'n mhallachadh, agus sin gun dòigh fuasglaidh, na tha ann an ifrinn féin. Air neo,—

(2.) Do bhrìgh gu bheil *dòigh éigin eile saorsa* agus slàinte air a thairgse agus air a ghealltuinn ann an so, 'an àite sin a tha tre Iosa Crìosd. Ach, a mheud 's gu'n robh an t-saorsa agus an t-slàinte so gu bhi air an coimhlionadh le “siol na mnà”—mur e so an Crìosd sin anns am bheil sinn a' creidsinn, bha Crìosd éigin eile air a ghealltuinn, agus tha esan r'a chur air chùl. Ach tha so a dh' aon tarruing a' dubhadh a mach fìrinn an Sgrìobtuir gu léir; oir tha uile theagasgan an Sgrìobtuir an crochadh air Crìosd a bhi air a tharruing o'n cheud ghealladh so.

3. Bha an gealladh so air a *dhaingneachadh*, agus dòigh saoraidh na h-eaglais d'a thrìd air a chur an céill, ann an suidheachadh nan ìobairtean-réite. Rinn Dia a chur an céill annta agus leò eadhon o'n fhìor thoiseach, “as eugmhais dòrtadh fola nach robh maitheanas r'a fhaotainn;” agus gu'n robh réite air son peacaidh gu bhi deanta le riarachadh fìr-ionaid. Is ann an coimh-cheangal riu sin a thugadh “Uan Dé,” mar ainm air an Tighearn Iosa Crìosd, eadhon mar a rinn e peacaidhean an t-saoghail a thoirt air falbh le e féin ìobradh, Eoin i. 2^o. Oir shaoradh sinn “le fuil luachmhoir Chrìosd, mar fhuil Uain gun chron, gun smal,” 1 Phead. i. 19—briathran anns am bheil an Spìorad Naomh ag amharc ri suidheachadh agus ri nàdur nan ìobairtean o'n thoiseach. Agus uaith so tha e mar an ceudna air a thaisbeanadh air nèamh mar Uan a bhitheadh air a mharbhadh, Taisb. v. 6—air do ghloir nèimh a bhi mar thoradh na h-ìobairt a thug e suas. Agus do bhrìgh gu'n robh ìobairt so Chrìosd air a taisbeanadh leis gach uile ìobairt shamhlaich a bha ann roimh sin, theirear uime, “Uan a mharbhadh o thoiseach an t saoghail,” Taisb. xiii. 8. Agus is iongantach leam-sa cionnus is urrainn neach sam bith nach 'eil ag àicheadh ìobairt-réite Chrìosd, a bhi ann an teagamh co ac a bha ceud thòiseachadh nan ìobairtean so o shuidheachadh Dhé no o shuidheachadh dhaoine. Agus tha e iongantach leam, 'am measg aobhairean eile, air na h-aobhairibh a leanas:—

(1.) Ma their sinn gu'n robh iad de shuidheachadh dhaoine agus

air an coimhead leò o'n saor thoil féin, as eugmhais taisbeanaidh dhiadhaidh sam bith a bhi air a thabhairt d'an taobh roimh sin, is éigin duinn a cheadachadh gu'n robh bunait gach uile dhiadhachd thaitnich anns an t-saoghal, air a leagadh ann an gliocas agus ann an toil dhaoine, agus nach b'ann 'an gliocas, agus le h-ùghdarras, agus a réir toil Dhé. Oir cha-n àicheadh neach sam bith gu'n robh prìomh sheirbhis na diadhachd uile a' coimh-sheasamh anns na h-ìobairtibh so, eadhon roimh thabhairt an lagha, agus gu'm b'ann amta a bha gach dleasdanas eile coimh-cheangailte rithe a' coinneachadh. Agus a réir a' bheachd so, 'nuair a bha an lagh air a thabhairt, cha b' e a rinn Dia a reachdan aoraidh féin a dhaingneachadh agus a shuidheachadh, ach a sheula agus 'aonta a chur ri innleachdaibh dhaoine. Ach tha so a' dol calg-dhireach 'an aghaidh soluis nàdurra féin, agus fianuis choit-chinn an Sgrìobtuir.

(2.) Bha na h-ìobairtean-réite uile, o'n toiseach, a' samhlachadh agus a' riochdachadh ìobairt Chrìosd; air an robh an éifeachd, agus an tairbhe 'am measg dhaoine, maille r'an taitneas do Dhia, gu h-iomlan an crochadh. Ma théid an daimh anns an robh iad a' seasamh do ìobairt Chrìosd a sgaoileadh, cha robh amta ach seirbhis cho mì-reusonta, agus cho neo-fhreagarrach ri nàdur na Diadhachd, ri nì sam bith ris am b' urrainn creutairean reusonta an làmh a chur. Bitheadh so air a sgaoileadh, agus tha iad 'n an seirbhis cho reusonta gus an là'n diugh as a bha iad riamh. Agus cò an neach aig am bheil tuigse sam bith a mheasadh gu bheil iad a nise 'n an seirbhis freagarrach air son a bhi 'glòrachadh nàduir na Diadhachd? Os bàrr, bha na h-ìobairtean-réitich gu léir de' n aon nàdur, agus am feum ceudna amta, araon roimh thabhairt an lagha agus 'na dhéigh sin. Ach tha an t-abstol a' dearbhadh gu soilleir anns an Litir chum nan Eabhruidheach, gu'n robh iad sin uile a bha an déigh tabhairt an lagha, a' samhlachadh ìobairt Chrìosd. Is i a' cheisd, uime sin, co ac a bha samhlaidhean beannaichte so an Tighearn Chrìosd agus 'ìobairt-san mar Uan Dé a bha toirt air falbh peacaidh an t-saoghail, 'n an toraidhibh gliocais, agus maitheis, agus toil Dé, no 'n an innleachdaibh toil dhaoine. Agus thugamaid fairear, mar an ceudna, nach robh aig na daoineibh so a mheasar mar ùghdairibh an taisbeanaidh iongantach so de Chrìosd agus 'ìobairt-san, a bheag sam bith a dh'èòlas orra, no, mar a tha an luchd comh-bharail so iad féin ag ràdh, nach robh eòlas sam bith ac orra. Agus cò air bith a smuainicheas gu'n robh iadsan do nach b'aitlme nì sam bhi mu Chrìosd ach na dh'fhòghlumadh iad o'n cheud ghealladh, comasach air a bhi 'faotainn a mach agus a' comharachadh na seirbhis diadhaidh so as an ceann féin, a bha 'coimh-sheasamh gu h-iomlan ann a bhi 'roimh-shamhlachadh Chrìosd agus an ìobairt a thug e suas; agus nach e mhaing

gu'n aontaicheadh Dia rithe, ach gu'n ceadaicheadh e i mar am prìomh mheadhon leis an robh creidimh nan naomh air a dhaingneachadh agus air a chleachdadh air son ceithir mìle bliadhna,—tha iad a' toirt caidrimh do smuaintibh a tha air claonadh air falbh o uile riaghailtibh na measarrachd. An neach sin nach 'eil a' faicinn gliocas dhiadhaidh anns an fhrithealadh shamhlach so, cha d' rinn e a smuaintean a chleachdadh air bheag sam bith gu suidhichte air. Ach rinn sinn aobhairean agus ceud thòiseachadh nan iobairtean so a thoirt fainear ann an àit eile, agus uime sin cha leudaich sinn orra nì's fhaide.

4. Rinn ar ceud sinnsear agus an sliochd naomh gu léir *an gealladh so a chreidsinn*, no ghabh iad ris mar aon mheadhon an stòraidh o'n mhallachadh agus o staid a' pheacaidh; agus le sin bha iad air am fireanachadh 'am fianuis Dhé. Tha mi 'g aideachadh nach 'eil dearbhadh neo-mhearachdach againn a thaobh neach sam bith fa leth a rinn sin, ach iadsan a tha air an ainmeachadh anns an Sgrìobtuir, mar a tha Abel, agus Enoch, agus Noah, agus cuid eile; ach tha an smuain sin araon amaideach agus mi-naomh a chuireadh so 'an teagamh a thaobh mhuinntir eile mar an ceudna, mar a tha ar ceud sinnsear iad féin. Tha na Socinianaich 'ga chur 'an teagamh chum a bhì 'gan cuideachadh ann am mearachd eile, eadhon, nach robh neach sam bith air fhìreanachadh fa chomhair Dhé tre chreidimh a' cheud gheallaidh, ach le 'bhì 'g inneachd a réir soluis nàduir, agus le 'bhì toirt umhlachd do gach taisbeanadh àraidh a thugadh timchioll nithe aimsireil—ach chuireadh diomhanas nam beachdan so 'am follais roimh. Uime sin, chreid ar ceud sinnsear agus an sliochd naomh gu léir an ceud ghealladh so, air neo is éigin a smuaineachadh gu'n robh iad aon chuid air an gleidheadh fo'n mhallachadh, no gu'n robh dòigh éigin eile aca de'n d' rinn iad feur chum a bhì 'faotainn saoraidh uaithe. Tha an ceud smuain aingidh—oir tha an t-abstol a' cur an céill gu'n robh an fhianuis so aca, gu'n do thaitinn iad ri Dia, Eabh. xi. 5; nì nach urrainn a bhì fìor a thaobh neach sam bith a tha fo'n mhallachadh, oir is e sin a bhì fo dhìom Dhé. Agus anns an àite cheudna tha e 'daingneachadh an creidimh, agus am fireanachadh tre chreidimh, le "neul a dh' fhianuisibh," caib. xii. 1. Agus cha-n 'eil stéidh sam bith aig an dara smuain; oir tha i 'filleadh innte a bhì 'cur cùil ri gliocas, agus ri gràs, agus ri h-ighdarras Dhé ams an taisbeanadh dhiadhaidh sin, air son nì gu'n bhrìgh sam bith. Oir rinn sinn a dhearbhadh a cheana gu'n robh an dòigh sin air a chur an céill anns a' ghealladh so, a rinn Dia 'ulluchadh 'na gliocas agus 'na ghràs air son a bhì 'gan saoradh. Agus ann a bhì 'treigsinn an doigh so air son dòigh sam bith eile nach d' fhoillsicheadh dhoibh. Cha bhitheadh ann ach cùl a chur ri h-ighdarras agus ri gràs Dhé.

D' an taobh-san a tha air bheachd eile, tha mar fhiachaibh orra na tri nithe so a leanas a dhearbhadh :—

(1.) Gu bheil dòigh agus meadhona eile ann trid am bheil peacaich air am fireanachadh agus air an tèarnadh eadar-dheal- aichte o sin a tha air 'fhoillseachadh, agus air a chur an céill, agus air a thairgseadh anns a' cheud ghealladh sin. Agus air dhoibh sin a dheanamh, is éigin doibh mar an ceudna a nochdadh ciod a' chrìoch—coimhcheangailte r' am beachd féin—air son an d' thug- adh an gealladh idir, agus gu'n do chuireadh crìoch a gheallaidh air chùl.

(2.) Gu'n robh e ceadachte do dhaoineibh a bhi 'treigsinn am meadhoin saoraidh sin o'n mhallachadh agus o staid a' pheacaidh a dh' fhoillsich Dia anns a' cheud ghealladh, chum a bhi 'cur aghaidh air meadhon éigin eile, as eugmhais treòrachaidh sam bith o'n taisbeanadh dhiadhaidh. Oir mur robh so ceadachte dhoibh, cha b' urrainn iad cùl a chur ris a' ghealladh gun a bhi 'cur cùl ri Dia ann am foillseachadh a ghràis, eadhon mar a bha an ceud pheacadh 'na threigsinn air Dia anns an fhoillseachadh a thug e dheth féin ann an oibribh a' chruthachaidh : a mhain so, gu'n robh an dara foillseachadh so air a thabhairt ann an coimh- cheangal ri buadhaibh nàdurra an duine 'na chruthachadh, am feadh a bha am foillseachadh eile 'na thaisbeanadh a chuireadh an céill o'n leth a muigh ; cho mhò a b' urrainn e bhi air sheòl eile. Air neo,—

(3.) Gu'n robh dòigh éigin eile anns an robh comhpàirt r'a fhaotainn de shochairibh a' gheallaidh so, a bhàrr air creidimh ann, no ann-san a bha air a ghealltuinn ; agus gu bheil an t-abstol a' cur an céill nach bi tairbhe ann an gealladh sam bith dhoibh- san anns nach 'eil e air a mheasgadh le creidimh, Eabh. iv. 2. Mur bi na nithe so air an dearbhadh gu soilleir—ni nach gabh dean- amh a chaoidh—cia b'e air bith a dh' fheudas daoine a bhi 'tagradh nu thimchioll gràis choitchinn o'n leth a muigh ann an taisbean- adh a' chruthachaidh nàdurra, cha-n 'eil ann ach faoineas na h- inntinn amaidich.

5. Bha nàdur agus crìochan a' gheallaidh so, roimh thabhairt an lagha, maille ri feum nan iobairtean, leis an robh e air a dhaingneachadh, air an cur an céill *le ministreileachd ghnàthaichte ar ceud sinnseara* agus an sliochd dhiadhaidh, agus le ministreil- eachd chomharaichte nam fàidhean a rinn Dia a thogail suas 'n am measg. Oir labhair Dia mu ar saorsa tre Chrìosd le beul fhàidh- ean naomha féin a bha ann o thoiseach an t-saoghail, Lucas i. 70. Cha b' urrainn dleasdanas eile ni bu ro mhò a bhi mar fhiachaibh orra, le solus nàduir agus le taisbeanadh shoilleir toil Dé, na gu'm bitheadh iad, gach aon a réir a chomais, a pàrteachadh eòlais a' gheallaidh so riu-san uile ris an robh an gnothuch. Bhitheadh e

'cur brùidealachd as leth ar ceud sinnseara, d'an d' thugadh an gealladh so, agus as an leth-san d'an do chuir iad air tàs 'an céill e, mar mhuinntir a bhitheadh air tuiteam air falbh an dara uair o Dhia, a bhi 'smuaineachadh gu'n robh iad dearmadach ann a bhi 'ga shearmonachadh, gu h-àraidh air bhi dhoibh ag amharc air mar an t-aon bhunait air an robh iad gu bhi gabhta le Dia, agus air an saoradh o'n mhallachadh. Agus tha fianuis an Sgrìobtuir againn mar an ceudna timchioll an dleasdànais so, aig am bheil a stéidh ann an solus nàdur féin. Oir rinn Enoch fàidheadaireachd mu na nithibh a bha gu bhi ann an comh-chuideachd coimhlionaidh a' gheallaidh so, Iudas 14 ; agus bha Noah 'na shearmonaiche na fireantachd sin a bha gu bhi air a toirt a steach d'a thrìd, 2 Phead. ii. 5—mar a bha e féin 'na oighre air an fhìreantachd a tha a thaobh creidimh, Eabh. xi. 7.

6. Bha na *h-uile gealladh* a thug Dia 'na dhéigh sin do'n eaglais fo'n t-Seann-tiomnadh, araon roimh thabhairt an lagha agus 'an déigh sin—bha na h-uile coimhecheangal a rinn e ri pearsaibh fa leth, no ri coimhlional nan creideach gu h-iomlan—a' cur an céill agus a' daingneachadh a' cheud gheallaidh, no rathad na slàinte tre eadar-mheadhonaireachd a' Mhic, ann an teachd mar shìol na mnà, gu bhi 'briseadh ceann na nathrach, agus gu bhi 'g oibreachadh saorsa do dhaoineibh. Mar a bha na geallaidhean sin mar bu trice air an tabhairt m'a thimchioll-san air mhodh àraidh, is amhuil sin, ann an comhairle Dhé a bha iad uile air an daingneachadh ann, 2 Cor. i. 20. Agus mar a tha doimhneachdan anns an t-Seann-tiomnadh m'a thimchioll-san nach comasach dhuinn a thomhas, agus nithe gun àireamh air an labhairt uime no 'na phearsa nach urrainn sinn a mheasrachadh, is amhuil sin is e prìomh rùn an iomlain a bhi 'ga chur-san an céill 'na phearsa agus 'na ghràs. Cha mhò a tha buannachd sam bith ann do neach sam bith a tha air bheachd eile. Bha iomadh gealladh mu thimchioll nithe aimsireil, àn an déigh àma, air an cur ri gealladh mòr na beatha agus a' ghràis. Agus tha naimhdean pearsa agus eadar-mheadhonaireachd Chrìosd a' tagradh gu bheil daoine air am fireanachadh le an creidimh agus an ùmhachd ann an coimh-cheangal ri gach taisbeanadh àraidh nach robh ach mu thimchioll nithe aimsireil. Ach an dream a tha 'smuaineachadh nach robh na h-uile taisbeanadh agus gealladh a thugadh mu nithibh aimsireil, a' fìleadh suas amnta gràs agus trècair a' cheud gheallaidh, agus nach robh iad uile air an stéidheachadh air, tha iad 'gam fagail 'n am mallachdaibh 'an àit a bhi 'nam beannachdaibh, do bhrìgh gu bheil iad a' dùnadh a mach a ghràis sin gu léir a bha gu neo-chrìochnach ni's feàrr na ni sam bith, a réir a bheachd so, a b' urrainn a bhi amnta. Ach is i an fhìrinn, gu'n robh iad uile air an cur ris a' ghealladh so, agus 'ga dhaingneachadh, cha mhò a bha buannachd spioradail

sam bith anna ach ann an coinne-cheangal ris. Bha leasachadh gràis ann an cuid dhiubh ann an rathad a bhi 'cur nàduir a' cheud gheallaidh nì's ro shoilleire 'an céill, agus a bhi 'deanamh comh-chur ri pearsaibh na muinntir sin d' an d' thugadh iad. Is ann diubh so a bha an gealladh a rinneadh do Abraham, a bha 'g amharc gu soilleir ri Crìosd, mar a tha an t-abstol a' dearbhadh, Gal. iii. and iv.

7. Iadsan a thuit air falbh d'an saor thoil féin, o eòlas agus o chreidimh a' gheallaidh so, agus sin le tarcuis a dheanaidh air Dia agus a ghràs, co ac a bha sin a dh'aon bheum agus mar an rogh-ainn féin, no ceum air cheum tre ghràdh a' pheacaidh, cha robh iad ann an cor ni b' fheàrr na tha iadsan a thuit air falbh o'n chreidimh Chrìosdail an déigh a bhi air fhoillseachadh dhoibh agus air 'aideachadh leò. Agus ged a tharladh ri ùine, gu'm b'e so cor a' chlinne-dhaoine gu coitchionn, araon roimh an dìle agus 'na dhéigh sin, gidheadh is dìomhain a dhol a shireadh an déigh mheadhona na slàinte 'n ann measg-san a chuir cùl d'an saor thoil féin ris an aon rathad a dh' fhoillsich agus a dh' ulluich Dia air son na criche sin. Air a so, "dh'fhuiling Dia do na h-uile Chinnich imeachd 'n an slighibh féin," Gnìomh. xiv. 16—"ag amharc thairis air aimsiribh an aineolais so"—gun a bhi 'gan gairm gu h-aithreachas, caib, xvii. 30; seadh, "thug e thairis iad do anamian ann an cridhe féin; agus dh' imich iad 'n an comhairle féin," Salm lxxxi. 12. Agus cha'n 'eil ni sam bith a's eas-urramaiche do ghliocas agus do naomhachd Dhé, na bhi 'smuaineachadh gu'n deanadh e dòighean eile slàinte a cheadachadh dhoibh-san a chuir cùl ris an aon mheadhon a dh' ulluich e; eadhon creidimh ann an Crìosd, mar air 'fhoillseachadh anns a' cheud ghealladh sin.

8. O na beachdaibh so, ma seadh, a tha uile 'n am fìrinnibh neomhearachdach, tha dà ni soilleir:—

(1.) Nach d' fhoillsicheadh agus nach do thairgseadh dòigh sam bith eile air son fireanachaidh agus slàinte pheacach o leagadh bunait an domhain, ach a mhain tre Iosa Crìosd, mar air a chur an céill anns a' cheud ghealladh.

(2.) Nach robh dòigh sam bith air combpàirt fhaotainn de shochairibh a' gheallaidh sin, no de bheannachdaibh eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, ach tre chreidimh ann mar a bha e air a ghealltainn. Ùine sin, bha creidimh ann an Crìosd 'na dhleasdanas riamh o bhunait an t-saoghail, is e sin o'n thàinig am peacadh a steach. Agus chuireadh an céill a cheana gu'n robh an creidimh so ag amharc air mhodh àraidh r'a phearsa. A nis, an creidimh sin a bha air a chleachdadh air mar a bha e air a ghealltainn air son uile oibre agus chrìochan 'eadar-mheadhonaireachd, agus an creidimh sin a tha 'fhaotainn cleachdaidh air mar a dh' fhoillsicheadh e anns an fhèidh agus mar a rinn e na h-oibre

sin a choimhlionadh, tha iad gu h-ionnan coimh-ionann a thaobh an gnè, agus cha-n 'eil iad ag eadar-dhealachadh air dhòigh sam bith ach a mhain a thaobh frithealaidh nan aimsir, a bha Dia a' riaghladh a réir a thoile féin. Air an aobhar sin, bha éifeachd eadar-mheadhlonaireachd Chrìosd coimh-ionann d'an taobh-san a bha creidsinn air a' mhodh so aig an àm sin, as a tha e a nis d'ar taobh-ne air bhi dha air 'fhoillseachadh anns an fhèidil.

Ach gidheadh tha sinn ag aideachadh,—a thaobh soilleireachd agus lànachd an taisbeanaidh a rinneadh de rùn diomhair gliocas agus gràis Dé ann, maille ri comh-shuidheachadh a phearsa 'n ar nàdur, agus a thaobh a bhi 'ga chomharachadh a mach anns an nàdur sin mar fhìor chuspair a' gheallaidh a thugadh o thoiseach an t-saoghail, agus sin tre choimhlionadh na h-oibre air son an robh e air a' ghealltuinn,—a thaobh nan nithe so, tha sinn ag ràdh, gu bheil creidimh ann an Crìosd, mar a tha e 'na stéidh an urrainn dhiadhaidh sin a tha mar fhiachaibh oirnn a thoirt dha, gu h-anabarrach ni's soilleire air 'fhoillseachadh agus air 'àithneadh fo'n Tiomnadh Nuadh, na bha e fo'n t-Seann-tiomnadh. Faic Eph. iii. 8-11. Is e an dòigh àraidh anns am bheil an creidimh a nis ag amharc ri Crìosd a tha 'ga dheanamh da rìreadh 'na ghràs soisgeulach. A bhi creidsinn ann, a bhi creidsinn 'na ainm, is e so an dleasdanas comharaichte a tha nis air 'iarraidh aig ar làmhaibh.

Uime sin, is e am freumh o'm bheil gach uile urrainn diadhaidh, 'na dhà earrann, aoradh agus asluchadh, air a chur as leth pearsa Chrìosd, eadhon creidimh ann. Is anhuil a thubhairt e ris an dall, d'an d'fhosgail e a shùilean, "Am bheil thu 'creidsinn ann am Mac Dhé?" Eoin ix. 35. Agus fhreagar esan, "Tha mi 'creidsinn, a Thighearna; agus rinn e aoradh dha," rann 38. Tha gach uile aoradh diadhaidh, na seadh, 'na thoradh a' chreidimh. Is anhuil sin cleachdadh an asluchaidh mar an ceudna; oir "Cionnus a ghairmeas iad airsan anns nach do chreid iad?" Rom. x. 14. An ti sin anns am bheil sinn a' creidsinn, tha mar fhiachaibh oirnn a bhi 'ga asluchadh agus a' toirt aoraidh dha. Oir is iad so na prìomh dòighean anns am bheil an creidimh 'ga chleachdadh féin. Agus is iodhol-aoraidh a bhi 'toirt urrainn dhiadhaidh do neach sam bith, no a bhi 'g asluchadh neach sam bith anns nach còir dhuinn a bhi 'creidsinn.

Tha an creidimh so, na seadh, ann an pearsa Chrìosd 'na dhleasdanas a tha mar fhiachaibh oirnn; seadh, is dleasdanas e air am bheil ar cor air son na sìorruidheachd an crochadh ni's mò na air dleasdanas sam bith eile. Oir is e sin dòigh anns am bheil e a ghnàth air a chur mar dhleasdanas r'ar n-aghaidh. "An ti a chreideas anns a' Mhac, tha a' bheatha mhaireamach aige: ach an ti nach 'eil a' creidsinn anns a' Mhac, cha-n fhaic e beatha; ach

tha fearg Dhé a' gabhail còmhnuidh air," Eoin iii. 36. Uime sin is éigin dhuinn nàdur agus cleachdadh a' chreidimh so a thoirt fainear.

Tha creidimh ann a tha air a chleachdadh d'an taobh-san leis an bheil inntinn agus toil Dhé air an foillseachadh. Mar sin theirear mu Israel, "Chreid iad an Tighearn, agus Maois a sheirbhiseach," Ecsod. xiv. 31; is e sin, chreid iad gu'n do chuireadh o Dhia e, agus nach b'e mealltair a bha ann; chreid iad gu'm b'e focal agus toil Dhé a bha e foillseachadh dhoibh. Air a' mhodh cheudna 2 Eachd. xx. 20, "Creidibh anns an Tighearn bhuir Dia, agus daingnichear sibh; creidibh 'fhàidhean, agus soirbhlichidh leibh." Cha b'e pearsachan nam fàidhean anns an robh e air 'àithne dhoibh a bhi 'creidsinn, ach an teachdaireachd leis an do chuireadh iad. Bha iad gu bhi 'creidsinn an ni a labhair iad, mar o Dhia—cha-n ann a' creidsinn annta féin mar Dhia. Is amhuil sin a tha an t-abstol 'ga mhineachadh, Gnìomh. xxvi. 27, "Am bheil thu creidsinn nam fàidhean, a rìgh Agripa? tha fhios again gu'm bheil thu 'gan creidsinn." Bha e 'creidsinn gu'n do chuireadh iad o Dhia, agus gu'm b'ann o Dhia a bha an teachdaireachd a labhair iad; cha robh dòigh eile air a bhi 'creidsinn annta-san a bha marbh iomadh linn roimh sin.

Agus is e so a mhain an guè chreidimh ann an Crìosd féin a cheadaicheas cuid. Is e 'bhi 'creidsinn ann an Crìosd, a deir iad, a bhi 'creidsinn theagasgan an t-soisgeil a dh' fhoillsicheadh leis. Uime sin tha iad ag àicheadh gu'm b' urrainn neach sam bith creidsinn ann mu'n d' thàinig e chum an t-saoghail, agus mu'n do chuireadh inntinn Dhé 'an cèill leis anns an t-soisgeul. Agus cha-n 'eil tuilleadh creidimh ann an Crìosd air 'iarraidh a réir an beachd-san, ach a mhain aonta lom a chur ri fìrinn an t-soisgeil, mar a dh' fhoillsicheadh i leis.

'Am measg na h-uile teagasg cronail a tha an dìngh air an sìol-chur ann an inntinnibh dhaoine, 'gan truailleadh o dhìomhaireachd an t-soisgeil, cha-n 'eil a h-aon idir a's mìltiche na'm beachd ro chlaon sin,—nach ni sam bith eile a bhi 'creidsinn ann an Crìosd, ach a bhi 'creidsinn litir an t-soisgeil; ni gidheadh, a tha sinn ag aideachadh a bhi air fhilleadh ann. Oir a mheud 's nach 'eil an beachd so a' ceadachadh dreuchd sam bith eile ann an Crìosd ach dreuchd fàidh a mhain, agus an dreuchd sin féin air a bheachdachadh dealaichte o a phearsa dhiadhaidh, tha e mar an ceudna a' cur bunait na dàimhe sin gu h-iomlan bun os ceann anns an bheil an eaglais a' seasamh dha, agus trid an bheil i air a saoradh leis.

Is e a tha coimh-fhreagarrach ri ar rùn aig an àm, a bhi 'nochdadh gur e pearsa Chrìosd ceud chuspair àraidh a' chreidimh sin leis an bheil e mar fhiachlaibh oirnn creidsinn ann; agus ann an

deanamh sin, nach e mhain gu bheil sinn a' cur ar n-aonta ri fìrinn nan teagasg a dh' fhoillsich e, ach mar an ceudna a' cur ar dòchais agus ar muinghin ann féin, air son tròcair, agus saorsa, agus dìon—air son fireantachd, agus beatha, agus slàinte—air son aiseirigh bheannaichte agus duais shiorruidh. Nì sinn so a' nochdadh anns a' cheud àite, o chuid de na fianuisibh lionmhor sin anns am bheil an fhìrinn so air a cur an céill, agus leis am bheil i air a daingneachadh, agus mar an ceudna le cuid a reusonaibh air an tarruing uatha; agus 'an sin théid sinn air ar n-aghaidh a chur an céill aobhair, agus nàduir, agus cleachdaidh a' chreidimh féin.

A thaobh nam fianuisean a tha 'daingneachadh na fìrinne so, feumar a thoirt fainear d'an taobh uile gu coitchionn, cia b'e air bith àit anns am bheil creidimh air 'iarraidh a thaobh ar Tighearn Iosa Crìosd, gu'n goirear a ghnàth dheth a bhi 'creidsinn "ann," no "'na ainm," amhuil a tha creidimh ann am bith Dhé anns gach àit air a chur 'an céill. Mur 'eil tuilleadh air a chiallachadh ach a mhain a bhi 'creidsinn nan teagasgan a dh' fhoillsicheadh leis, 'an sin cò air bith iad a labhras teagasgan a tha mar fhiachaibh oirnn a bhi 'creidsinn, feudar gu cothromach a ràdh gu bheil sinn a' creidsinn anna féin, no 'n an ainm. Gu bhi sònrachadh eisem-pleir,—tha mar fhiachaibh oirnn a bhi 'creidsinn theagasgan an abstoil Phoil, anns gach taisbeanadh a labhair e, agus sin ann an rathad gu bheil ar sonas shiorruidh air a chur 'an cunnart mur dean sinn an creidsinn; gidheadh mu thimchioll a bhi *creidsinn ann an ainm Phòil*, bu nì sin d'an robh fuath ionlan aige, 1 Cor. i. 13, 15.

'Am measg fhianuisean eile, feudaidh an leughadair sealltuinn ri Eoin i. 12, iii. 16, 18, 36; Gnìomh. xiv. 23; Rom. iii. 26; 1 Phead. ii. 6; 1 Eoin v. 10, 13. Tha gach aon dhiubh so 'na dhaingneachadh na's leòir air an fhìrinn so. Feudar cuid eile nach d' ainmicheadh a thoirt fainear gu h-aithghearr.

Eoin xiv. 1, "Tha sibh a' creidsinn ann an Dia, creidibh annam-sa mar an ceudna." Tha e r'a thuigsinn o'n eadar-dhealachadh a tha deanta eadar Dia agus e féin gu bheil ainm Dhé ann an so a' sònrachadh pearsa an Athar. Tha creidimh air 'iarraidh anna maraon, agus sin gu h-eadar-dhealaichte: "Tha sibh a' creidsinn ann an Dia, creidibh annam-sa mar an ceudna." Agus is e an t-aon chreidimh ceudna, de'n aon ghnè cheudna, agus gu bhi air a chleachdadh anns an dòigh cheudna, a tha air 'iarraidh; mar a tha soilleir o na briathraibh. Oir cha cheadaich an seadh creidimh dà-fhìrlte—aon chreidimh ann an Dia, agus creidimh eile ann an Crìosd—cha mhò a dh' fheudar dòigh cleachdaidh eadar-dhealaichte creidimh a thuigsinn anna.

Air an aobhar sin, mar a tha creidimh diadhaidh a' socrachadh agus a' crìochnachadh air pearsa an Athar, is amhuil sin a tha e

gu h-eadar-dhealaichte ann agus air pearsa a' Mhic : agus is ann chum a bhi 'dearbhadh nàduir a dhiadhachd dhoibh—ni a's e stéidh agus reuson an creidimh—a thug e an àithne so do na deisciobluibh. Tha an ni ceudna a' faotainn fianuis a ris uaith, rainn 9-11. Agus a thaobh cleachdaidh a' chreidimh so aig an àm, bha e sealltuinn ri saorsa an anaman o àmhgharaibh, agus o eagalaibh, agus o dlubhachas eridhe : “Na bitheadh bhuir eridhe to thrioblaid : tha sibh a' creidsinn ann an Dia, creidibh annam-sa mar an ceudna.” 'Nuair a tha sinn a' creidsinn ann chum saorsa d'ar n-anamaibh o thrioblaidibh, cha-n ann a mhain ag aontachadh ri teagasgaibh an t-soisgeil a tha sinn, ach mar an ceudna a' cur ar dòchais agus ar muinghin 'na phearsa, air son coimh-leasachadh a ghràis, agus cleachdadh a chumhachd dhiadhaidh d'ar taobh, ionnus gu'm bitheamaid air ar cumail suas agus air ar teasairginn. Agus ann an so tha an t-ionlan againn air son am bheil sinn a' tagradh. Creidimh diadhaidh air a chleachdadh gu h-eadar-dhealaichte, agus a' crìochnachadh air, pearsa Chrisod—agus sin le sùil ri coimh-leasachadh gràis agus trècair uaith ann an cleachdadh a chumhachd dhiadhaidh.

Is amhuil sin a labhair e ri Marta, Eoin xi. 25-27, “An ti a chreideas annam-sa, ged gheibheadh e bàs, bithidh e beò ; agus ge b'è neach a tha beò, agus a' creidsinn annam-sa, cha-n fhaigh e bàs am feasd. Am bheil thu creidsinn so?” Agus fhreagair Marta, “Tha, a Thighearna ; tha mi 'creidsinn gur tusa Chrisod, Mac Dhé.” B'è pearsa Chrisod cuspair a creidimh ; agus bha cleachdadh a creidimh a' filleadh suas a muinghin ann air son gach uile thrècair spioradail agus sìorruidh.

Ni sinn aon fhianuis eile 'ainmeachadh, anns am bheil, cha-n e mhain cleachdadh a' chreidimh so ann féin air a chur an céill, ach mar an ceudna stéidh agus reuson araidh a' chleachdaidh sin, Gal. ii. 20,—“A' bheatha a tha mi nis a' caitheadh 's an fhèil, tha mi 'ga caitheadh tre chreidimh Mhic Dhé, a ghràdhaich mi, agus a thug e féin air mo shon.” Tha e 'cur an céill a chreidimh sin a's e freumh na beatha spioradail—a' bheatha sin do Dhia a tha sinn a' caitheadh 's an fhèil, no am feadh a tha sinn anns a' choluinn, mu'n do ghabhadh fathast sinn a teach gu bhi làn mhealltuinn Dhé a réir seallaidh. A nis, is e Mac Dhé araon ùghdair agus cuspair a' chreidimh so ; agus is e a chuspair a tha gu sònruichte air a chiallachadh ann an so. Tha so soilleir o'n reuson agus o'n mheadhon-brosnachaidh d'a ionnsuidh a tha air 'ainmeachadh. Tha mi beò a ghnàth ann an cleachdadh a' chreidimh so, do bhrìgh gu'n do “ghràdhaich e mi, agus gu'n d' thug se e féin air mo shon.” Oir is e so an ni a tha 'cur impidh chumhachdaich air ar eridheachaibh a bhi 'socrachadh ar creidimh ann agus air. Agus is e an pearsa so a rinn ar gràdhachadh air a' mhodh so am pearsa

ceudna anns am bheil sinn a' creidsinn. Ma's ann 'na phearsa a bha còmhnuidh aig a ghràdh féin, is e a phearsa cuspair ar creidimh-ne. Agus cha-n e mhain gu bheil an creidimh so mar dhleasdanas oirnn, ach is e mar an ceudna ar bheatha e. An ti aig nach 'eil e, tha e marbh ann an sealladh Dhé.

Ach tha dòchas agam nach 'eil aobhar dhomh a bhi 'cur fhianuis-can 'an lionmhoireachd chum a bhi dearbhadh gur e ar dleasdanas a bhi 'creidsinn ann am pearsa Iosa Crìosd, Mhic Dhé, oir creidimh sam bith eile ann an Crìosd cha-n 'eil idir ann; gidheadh ni sinn beachd no dhà a chuir ris na labhradh ann an rathad a bhi 'ga dhaingneachadh.

[1.] Cha-n 'eil tnilleadh air 'iarraidh chum a bhi dearbhadh gur e pearsa Chrìosd, Mhic Dhé, cuspair àraidh agus eadar-dhealaichte a' chreidimh dhiadhaidh, na sin a rinn sinn a cheana a choinh-dhearbhadh a thaobh cleachdadh an asluchaidh naoimh air. Oir, deir an t-abstol, "Cionnus a ghairmeas iad airsan anns nach do chreid iad?" Rom. x. 14. Tha so fìor air gach làimh. Cha-n 'eil e 'n ar comas, agus cha bu chòir dhuinn, gairm airsan anns nach 'eil sinn a' creidsinn, agus anns nach bu chòir dhuinn a bhi 'creidsinn. Agus d'a thaobh-san anns am bheil sinn a' creidsinn, air-san tha mar fhiachaibh oirnn a bhi gairm. Uime sin, ma's e ar dleasdanas a bhi 'gairm air ainm Chrìosd, is e ar dleasdanas mar an ceudna a bhi 'creidsinn ann am pearsa Chrìosd. Agus mur 'eil tuilleadh air 'iarraidh ann a bhi 'creidsinn ann an Crìosd ach a mhain a bhi 'creidsinn nan teagasgan a dh' fhoillsich-eadh leis anns an t-soisgeul, 'an sin bu chòir dhuinn gairm air ainm gach neach leis am bheil teagasgan air an cur 'an cèill a tha mar fhiachaibh oirnn a bhi 'creidsinn. Agus air a bhunait so, feudaidd sinn gairm air ainm nam fàidhean agus nan abstol, coimh-ionann ri ainm Chrìosd, agus a bhi air ar tèarnadh. Ach a mheud 's gu bheil an t-asluchadh no an ùrnuigh a' sruthadh o'n chreidimh, agus gu bheil an ùrnuigh a' sealltuinn air son tròcair, agus gràis, agus beatha, agus slàinte shìorruidh; is éigin do'n chreidimh foiseachadh air pears' an tì sin a tha air 'asluchadh, mar neach a tha comasach air am buileachadh gu léir oirnn, air neo tha an ùrnuigh gun tairbhe.

[2.] A ris, tha e 'na dhearbhadh na's leòir air creidimh ann am pearsa Iosa Crìosd a bhi 'na ni neo-sheachanta, gu bheil sinn air ar baisteadh 'na ainm, agus sin gu h-eadar-dhealaichte maille ris an Athair; oir anns a' bhaisteadh tha sinn air ar toirt thairis chum ùmhlaichd choitchinn agus spioradail anama dha, agus mar an ceudna chum a bhi gu h-iomlan 'an crochadh air. Agus air dhuinn a bhi mar so air ar toirt thairis dha, no air ar baisteadh 'na ainm, mur 'eil sinn a' creidsinn ann—is e sin, 'na phearsa—tha sinn da rìreadh 'ga chur air chùl. Ach gu bhi toir a' chomhstri

so gu crìch aig an àm : Is e creidimh ann an Crìosd an gràs sin trid am bheil an eaglais air a h-aonadh ris ann an aon chorp dhiomhair. Is ann tre chreidimh a tha e 'chòmhnuidh aunta, agus iadsan annsan. Is ann tre chreidimh a mhain a tha na h-uile coimh-leasachadh gràis air 'fhaotainn uaithe a dh' ionnsuidh a' chuirp dhiomhair gu léir. Uime sin, ma bhitheas a phearsa air 'àicheadh mar chuspair neo-mheadhonach agus ionchuidh a' chreidimh, tha na nithe so gu léir air an tilgeadh bun os ceann— eadhon, beatha spioradail agus slàinte shiorruidh na h-eaglais,

A thaobh a' chreidimh so, ma seadh, a's e bunait an urrainn dhiadhaidh sin gu léir a bheirear dha ann an cleachdadh an aoraidh agus an asluachaidh naoimh, feudar a bheachdachadh dà rathad. *Air tùs*, Mar a tha e 'g amharc r'a phearsa dhiadhaidh gu h-ionnlan ann féin a mhain; *A rìs*, Mar a tha e air a bheachdachadh ann an cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair.

Anns a' cheud seadh, tha cleachdadh a' chreidimh a' crìochnachadh gu h-ionnlan air pearsa Chrìosd coimh-ionann ri pearsa an Athar. Ann an so cha-n 'eil e 'ga mheas 'na reubainn e féin a bhli coimh-ionann ris an Athair. Agus is e an t-aobhar air son so, gur e nàdur na Diadhachd ann féin cuspair ionchuidh agus neo-mheadhonach a' chreidimh 'na uile chleachdaidhibh. Air do'n nàdur so a bhli coimh-ionann ann am pearsaibh fa leth an Athar agus a' Mhic, agus mar an ceudna an Spioraid Naoimh, tha dà ni mar thoradh a' leantuinn so. 1. Gu bheil gach pearsa fa leth coimh-ionann 'na chuspair ar creidimh, do bhrìgh gu bheil comhairt coimh-ionann aig na pearsaibh de'n nàdur sin a's e prìomh reuson agus prìomh chuspair a' chreidimh. 2. Tha e mar an ceudna a' leantuinn, 'nuair a tha creidimh air a chleachdadh air aon phearsa air bith, agus urram diadhaidh air a thoirt dha, nach 'eil na pearsachan eile air dhòigh sam bith air an dùmadh a mach ; seadh, gur ann a tha iad uile air an gabhail a stigh ann. Oir do bhrìgh a' chomh-aonaidh shiorruidh a tha eadar pearsaibh na Diadhachd ann an aonachd an aoin nàduir, tha cuspair an aoraidh spioradail gu h-ionnlan do-roimhe. Uaithe so tha an ddìghlabhairt sin air a ghnàthachadh anns na Sgrìobtuiribh, “An ti a chunnaic am Mac, chunnaic e an t-Athair; an ti a tha 'toirt urrainn do'n Mhac, tha e 'toirt urrainn do'n Athair, oir esan agus an t-Athair is aon iad.”

Agus, chum a bhì' eur soluis air ar rùn aig an àm, feudar trì nithe a thoirt fainear ann an coimh-cheangal ris an fhìrinn sin,—eadhon, gur e nàdur na Diadhachd, maille r'a bhuadhaibh siorruidh gu léir, prìomh reuson agus aon bhunait a' chreidimh dhiadhaidh. Mar—

Anns a' cheud àit,—Nach e an Tighearn Iosa Crìosd *prìomh chuspair ionnlan* ar creidimh, fo bheachd sam bith eile ach mar a tha

comhpairt aige de nàdur Dhé—mar a tha e ann an cruth Dhé, agus coimh-ionann ri Dia. As eugmhais so, bhitheadh e 'na reubainn agus 'na naomh-ghoid ar creidimh a shocrachadh air; mar a tha creidimh na muinntir sin gu léir a tha 'g àicheadh a phearsa dhiadhaidh.

Anns an dara àit,—Nach 'eil tomhas sam bith lughdachaidh air a dheanamh air urram agus glòir an Athar, no aon ghnìomh àraidh dleasdanas anns a' chuid a's lugha air a thionndadh a thaobh uaith-san, no o'n Spiorad Naomh, le cleachdadh a' chreidimh a bhi air dhòigh àraidh air pearsa Chrìosd; oir tha gach uile urram diadhaidh air a thabhairt a mhain do nàdur na Diadhachd; agus do bhrìgh gu bheil an nàdur sin gu h-ionnlan coimh-ionann anns gach pearsa fa leth, tha na pearsachan uile air an urramachadh ann an 'toirt urrainn do gach pearsa fa leth. An ti a tha toirt urrainn do'n Mhac, tha e 'toirt urrainn do'n Athair mar an ceudna.

Anns an treas àit,—Uaith so feudar 'fhaicinn cìod e an cleachdadh àraidh creidimh sin air pearsa Chrìosd a tha sinn a' ciallachadh, agus a tha air a chur mar dhleasdanas oirnn anns an Sgrìob-tuir, mar ni a tha neo-sheachanta d'ar slàinte. Agus tha trì nithe r'am beachdachadh ann:—

An ceud ni,—Gur e nàdur a Dhiadhachd prìomh chuspair àraidh a' chreidimh so, agus sin a mhain a's e reuson a chleachdaidhean gu léir air. Ma dh' fheòraichear an reuson air son gu bheil mi 'creidsinn ann am Mac Dhé—ma's iad na h-aobhairean a tha 'gam ghluasad d'a ionnsuidh a tha air a chiallachadh—freagram, Is ann do bhrìgh na riun e air mo shon, air an labhair sinn 'an déigh so. Is amhuil sin freagradh an abstoil, (Gal. iii. 20. Ach ma's e a dh' fheòraichear, Cìod e am prìomh reuson, agus an t-aobhar, agus am barantas air son a bhi mar so a' creidsinn ann, tha mi 'g ràdh gur e so a mhain e,—eadhon, gur e san “Dia os ceann nan uile, beannaichte gu sìorruidh;” agus mur b'e sin a bhitheadh ann, cha b'urrainn dhomh-sa creidsinn ann. Oir is e 'bhi creidsinn ann an neach sam bith dòchas a bhi agam d'a thaobh gu'n dean e sin air mo shon nach comasach a bhi deanta ach le Dia féin.

An dara ni,—Gur e pearsa Chrìosd gu h-ionnlan, mar Dhia agus mar dhuine, cuspair neo-mheadhonach ar creidimh anns an ni so. Is e nàdur na Diadhachd reuson a' chreidimh; ach is e a phearsa diadhaidh a chuspair. Ann a bhi cleachdadh creidimh air, tha sinn 'ga bheachdachadh mar Dhia agus mar dhuine anns an aon phearsa. Tha sinn a' creidsinn ann do bhrìgh gur Dia e; ach tha sinn a' creidsinn ann mar Dhia agus mar dhuine anns an aon phearsa.

Agus is ann fo'n bheachd so de phearsa Chrìosd—eadhon, mar Dhia agus mar dhuine—-a tha cleachdadh ar creidimh air 'na

chleachdadh àraidh, agus a tha 'g amharc air mhodh sònruichte r'a phearsa-san a mhain, do bhrìgh gur esan a mhain aig am bheil an dà nàdur so;—cha-n 'eil so aig an Athair, no aig an Spiorad Naomh. An creidimh sin d' an cuspair am pearsa diadhaidh ann an nàdur an duine, tha e air a chleachdadh air dhòigh àraidh agus gu h-eàir-dhealaichte air Crìosd.

An treas nì,—Gu bheil na h-aobhairean a tha 'gar gluasad chum cleachdaidh eadar-dhealaichte so a' chreidimh air a phearsa a ghnàth r' am beachdachadh, mar aobhairean a tha 'ga fhàgail 'na chleachdadh àraidh. Oir na nithe sin a rinn Crìosd air ar son, a tha 'gar gluasad gu bhli cleachdadh creidimh air, tha dàimh sònruichte aca ris-san a mhain; mar anns an àite sin a dh' ainmicheadh a cheana, Gal. ii. 20. Is ann de'n nàdur so a tha oibre 'eadar-mheadhonaireachd gu léir, maille r'an toraidhibh uile, de'm bheil sinne 'n ar luchd-comhpairt. Air a' mhodh cheudna tha Dia, anns a' cheud àithne, anns am bheil e 'g iarraidh gach uile chreidimh, agus ghràdh, agus ùmhlachd, o'n eaglais, a' sparradh so oirre fo bheachd na sochaire comharaichte a bha i air faotainn aig a lánhaibh, agus a bha 'samhlachadh na h-uile tròcair spioradail agus sìorruidh, Ecsod. xx. 2, 3. Uaith so tha dà nì cinnteach, a tha 'deanamh soilleir a' ghnòthuich so gu léir:—1. Gu bheil an creidimh sin a tha sinn a cleachdadh air pearsa Chrìosd agus an t-urram a tha sinn tre chreidimh a' toirt dha, air a chleachdadh agus air a thabhairt air a' mhodh cheudna do phearsaibh eile an Athar agus an Spioraid Naomh, agus sin do bhrìgh nàduir sin na Diadhachd a's e prìomh reuson agus aobhar a' chreidimh agus an urrainn dhiadhaidh gu léir. Gidheadh tha so air a shoerachadh ann an rathad àraidh air Crìosd, a thaobh a phearsa mar Dhia agus mar dhuine, agus a thaobh nan aobhairean-brosnachaidh d'a ionnsuidh a tha 'g éirigh o ghlòimharaibh agus o shochairibh 'eadar-mheadhonaireachd. 2. Tha *Crìosd gu h-iomlan* air a bheachdachadh agus air a ghlòrachadh ann an cleachdadh so a' chreidimh air;—*nàdur a Diadhachd*, mar phrìomh aobhar a' chreidimh; a *phearsa dhiadhaidh gu léir*, mar *Dhia agus mar dhuine*, mar chuspair iomchuidh a' chreidimh; agus *sochairean 'eadar-mheadhonaireachd*, mar na h-aobhairibh àraidh a tha 'gar gluasad ann.

Is e an creidimh so, ma seadh, ann am pearsa Chrìosd freumh agus tobar ar beatha spioradail. Tha sinn beò tre chreidimh Mhic Dhé. Is ann tre chleachdaidhibh a' chreidimh a tha a' bbeatha so air a gleidheadh. air e leasachadh, agus air a neartachadh. “Oir is esan ar beatha-ne;” Col. iii. 5; agus tha gach uile leasachadh na beatha so air 'fhaotainn uaith tre chleachdaidhibh a' chreidimh air. Tha sinn a' faotainn maithcanais pheacaidhean, agus oighreachd maille ris a' mhuinntir sin a ta air an naomhach-

adh, “tre'n chreidimh a ta ann-san,” Gnìomh. xxvi. 18. Is ann tre chreidimh a tha sinn a' fantuinn ann-san, as eugmhais nach urrainn sinn nì sam bith a dheanamh, Eoin xv. 5. Is ann d'a thrìd a tha ar sìth ri Dia air a cumail suas,—“Oir is esan ar sìthne,” Eph. ii. 14; agus annsan tha sìth againn, a réir a' gheallaidh, Eoin xvi. 33. Tha ar neart gu léir air son a bhì marbhadh a' pheacaidh, agus air son a bhì 'faotainn na buaidhe os ceann ar nuile bhuairidhean—tha ar fàs gu léir ann an gràs—an crochadh air cleachdaidhibh so a' chreidimh a ghnàth air.

Is e so, tha sinn ag ràdh, dòigh cleachdaidh a' chreidimh so. Tha am prìomh meadhon a tha 'gar gluasad ann a' coimh-sheasamh ann am beachdachadh dligheach air gràdh Chrìosd, maille r'a thoraidhibh ann an obair na h-eadar-mheadhonaireachd as ar leth, agus gu h-àraidh air e bhì 'ga thabhairt féin air ar son, agus a bhì 'gar saoradh le 'fhuil féin. Cha-n urrainn iadsan gu bràth creidsinn ann mar bu chòir, aig nach 'eil an cridheachan gu mòr air an toirt fo bhuaidh a' bheachdachaidh so. “A' bheatha a ta mi 'caitheadh 's an fhèil,” deir an t-abstol, “tha mi 'ga caitheadh tre chreidimh Mhic Dhé, a ghràdhaich mi, agus a thug e féin air mo shon.” Mur 'eil mothachadh de so air freumhachadh 'n ar n-anamaibh, mur 'eil e 'drùghadh gu mòr air 'ar cridheachaibh, bithidh ar creidimh ann lag agus neo-sheasmhach, ma bhitheas a leithid idir ann. Is e 'bhì 'cuimhneachadh a ghnàth na rinn an Tighearn Iosa beannaichte air ar son, an gràdh do-labhairt a b'è tobar, agus freumh, agus aobhar an iomlain—is e 'bhì 'smuaineachadh air an tràcair, air an t-sìth, air a' ghràs, agus air a' ghlòir a choisinn e d'a thrìd—a tha 'n am meadhona mòra agus buadhach air a bhì 'gar cur thuige gu bhì 'socrachadh ar creidimh, agus ar dòchais, agus ar muinghin ann.

Is e nàdur a Dhiadhachd an reuson agus am barantas a tha againn air son a' chleachdaidh so. Is ann do bhrìgh so a tha e 'na chuspair dligheach agus iomchuidh gach uile chreidimh agus aoraidh dhiadhaidh. Is ann o chumhachd agus o fheartaibh a Dhiadhachd a tha dòchas againn a bhì 'faotainn nan nìthe sin gu léir air am bheil ar miann ann a bhì 'creidsinn ann; oir cha-n 'eil neach eile a tha comasach air am buileachadh oirnn, no an oibreachadh annainn ach Dia a mhain. Tha guth sin aideachaidh Thomais r'a chluinntinn ann an uile chleachdaidhibh ar creidimh air, “Mo Thighearn agus mo Dhia.”

Is e cuspair a' chreidimh so, a phearsa diadhaidh, anns am bheil e 'na Dhia agus 'na dhuine,—anns am bheil an nàdur sin aige a's e prìomh chuspair an aoraidh dhiadhaidh, agus mar an cèudna an nàdur sin anns an do choimhlion e na nìthe sin gu léir a tha 'g ar gluasad d'a ionnsuidh; agus is e so a tha 'ga eadar-dhealachadh o chreidimh ann an Dia ann an seadh choitchionn, agus o chreidimh

ann an pearsa an Athar, mar thobar a' ghràis, agus a' ghràidh, agus a' chumhachd.

A rìs : Tha creidimh air a chleachdadh air Crisod air a bheachdachadh mar eadar-mheadhonair eadar Dia agus daoinibh. Tha so air a chur an céill, 1 Phead. i. 21, "Muintir tridsan a tha creidsinn ann an Dia, a thog esan o na mairbh, agus a thug glòir dha ; chum gu'n bitheadh bhur creidimh agus bhur muinghin ann an Dia." Agus cha-n 'eil cleachdadh so a' chreidimh air Crisod 'an aghaidh a' chleachdaidh a chuireadh an céill a cheana, cha mhò a tha e neo-fhreagarrach dha, ged a tha e eadar-dhealaichte uaithe. An neach a tha 'g àicheadh gu feudar pearsa Chrìosd a bheachdachadh anns an t-suidheachadh dhà-fhillte so—mar phearsa dhiadhaidh ann féin, anns am bheil e 'na "Dhia os ceann nan uile, beannaichte gu siorruidh," agus mar a dh' fhoillsicheadh e anns an fhèoil, a' cleachdadh dreuchd eadar-mheadhonair eadar Dia agus daoinibh—tha e 'g àicheadh an t-soisgeil gu h-ìomlan. Agus a réir nan suidheachadh eadar-dhealaichte so anns am bheil e r'a bheachdachadh, is amhuil sin a tha cleachdaidhean a' chreidimh eadar-dhealaichte ; cuid dhiubh air a phearsa dhiadhaidh mar a tha e ann féin, fo bhuaidh na rinn e mar eadar-mheadhonair ; agus cuid eile dhiubh ag amharc air mar eadar-mheadhonair a mhàin. Agus tha fios aig na creidich uile ann an tomhas éigin cia cho feumail as a tha na cleachdaidhean eadar-dhealaichte so do bheatha, agus do chumail suas, agus do chomhfhurtachd an anama. Faic ar n-eadar-mhìneachadh air Eabh. i. 1-3. Tha an creidimh air uairibh 'ga bheachdachadh mar air an rìgh-chaithir ; air uairibh mar 'na sheasamh aig deas làimh Dhé ; air uairibh mar an t-eadar-mheadhonair eadar Dia agus daoinibh, an duine Iosa Crìosd. Tha iad a' faotainn an saorsa air uairibh 'na chumhachd ghlòrmhor, air uairibh eile 'na irioslachd neo-chrìochnaich.

Uime sin, anns an t-seadh a tha nis air a chiallachadh, tha e air a bheachdachadh mar òglach Dhé, "a thog esan o na mairbh, agus a thug glòir dha." Agus anns an t-seadh so, tha ar creidimh ag amharc, cha-n ann a mhàin air a phearsa, ach mar an ceudna air uile ghnìomharaibh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair. Is creidimh e 'na fhuil, Rom. iii. 25. Is i toil Dé, gu'm bitheadh ar creidimh agus ar muinghin ann féin agus anns na rinn e, mar an t-aon mheadhon trid am feud sinn a bhì gabhta 'na fhianuis, agus gach uile ghràs agus glòir fhaotainn uaithe. Is e so an seadh a tha coimh-cheangailte ri eadar-mheadhonair. Agus anns an t-seadh so, cha-n e an cuspair sin e air am bheil ar creidimh a' crìochnachadh agus anns am bheil e 'foiseachadh, ach Dia d'a thrìd. "Tridsan tha araon slighe againn gu dol a steach tre aon Spiorad chum an Athar," Eph. ii. 18. Mar sin is esan an t-slighe trid am bheil dol a steach againn a dh' ionnsuidh Dhé, Eoin xiv. 6 ; faic Eabh.

x. 19-22. Tha so mar an ceudna 'na chreidimh annsan; do bhrìgh gur e an cuspair neo-mheadhonach, ged nach e an cuspair air am bheil a' cleachdadh a' crìochnachadh, Gnìomh. xxvi. 18.

Is e so an nì a tha 'deanamh ar creidimh ann an Dia 'na chreidimh soisgeulach. Tha a nàdur àraidh féin air 'fhaotainn leis o'n bheachd a tha sinn a' gabhail de Dhia ann an Crìosd, agus tre Chrìosd. Agus ann an so tha an creidimh a' beachdachadh Chrìosd air mhodh àraidh ann an cleachdadh a dhreuchd mar shagart. Oir ged is e so mar an ceudna freumh ar n-uile ùmhlachd dha anns na dreuchdaibh eile, gidheadh ann a bhi 'socrachadh ar creidimh air Dia trid-san, is i dreuchd a shagartachd agus toraidhean na dreuchda sin air am bheil sinn a' foiseachadh agus anns am bheil ar muinghin. Is ann trid-san mar an t-àrd-shagart os ceann tighe Dhé—mar an ti sin a rinn slighe nuadh agus bheò 'fhosgladh air ar son do'n ionad a's naoimhe, a tha sinn a' tarruing dlùth do Dhia, Eabh. iv. 14-16, x. 19-22; 1 Eoin i. 3.

Cha-n 'eil e comasach do neach sam bith smuaintean comhfhurtail no sòlasach a bhi aige mu Dhia, no dànachd cheadaichte no thaitneach ann an tarruing 'am fagus dha, ach ann an cleachdadh so a' chreidimh air Crìosd mar an t-eadar-mheadhonair eadar Dia agus daoinibh. Agus mur e cleachdadh so a' chreidimh air Dia tre Chrìosd leis am bheil uile dhleasdanas na diadhachd air am beothachadh suas agus air an treòrachadh, tha aidmheil an fhìor chreidimh air a chur air chùl, agus dìomhanas a' chreidimh nàdurra air a chur suas 'na àit. Cha-n e ainmeachadh lom nam bilean a tha air iarraidh uainn, ach fìor rùn cridhe a bhi teachd do Dhia d'a thrìd; agus is ann 'an so a tha ar n-uile dhèchdas a thaobh a bhi gabhta le Dia, 'n ar pearsaibh agus 'n ar seirbhis, fillte suas.

Bha oidhirpean mòra air an cleachdadh o cheann uine ghoirid, leis na Socinianaich, gu bhi 'cur suas agus a' sgeadachadh creidimh nàdurra; mar gu'm fòghnadh e chum uile chrìochan ar beatha do Dhia. Ach mar a tha an sgeadachadh leis am bheil iad 'ga chòmhdach air a ghoid mar is trice o'n t-soisgeul, no air a chumadh ann an solus iasaid uaith, air nach ruigeadh nàdur dheth féin; is amhuil sin a tha an t-iomlan a' sruthadh o fhuath do eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, agus eadhon o sgìos de bhi 'g aideachadh an creidimh ann. Is e so cor nan daoine sin mar an ceudna aig nach robh an inntinnean riamh air an toirt fo bhuaidh nan taisbeanadh spioradail agus nèamhaidh a tha anns an fhocal, no fo bhuaidh dìomhaireachd an t-soisgeil, nì's fhaide na 'bhi 'g aontachadh le cuid de bheachdaibh na fìrinn, ach nach do mhothaich riamh an cumhachd ann am beatha Dhé.

Ach is ann 'an so a tha dearbhadh an fhìor chreidimh shoisgeulaich. Air bhi dha ag amharc gu seasmhach air Grìan na Fireantachd, tha so a' dearbhadh nach breug e, ach gu bheil e da

rireadh o nèamh. Thugadh iadsan an aire a tha 'faotainn an cridheachan mairnealach agus fuar anns a' chleachdadh so. 'Nuair a thòisicheas daoine air a bhi 'gan riarachadh féin le dòchasaibh coitchionn ann an tròcair Dhé, gun an sùil a ghnàth air eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, anns am bheil an dòchas agus am muinghin a' crìochnachadh, tha crìonadh air teachd 'n an creidimh, agus anns an tomhas cheudna, anns na h-uile gràs soisgeulach eile mar an ceudna. Ann an so tha dìomhaireachd a' chreidimh Chrìosdail a' luidh, de'm bheil an saoghal a réir coslais air fàs sgìth.

CAIBIDEIL XI.

Umhlachd do Chrìosd—A Nàdur agus a h-Aobhairean.

II. Is i an ùmhlachd naomh gu léir, araon o'n leth a stigh agus o'n leth a muigh, an dara earrann a dh' ainmich sinn de'n spéis dhiadhaidh a tha againn do phearsa Chrìosd. Is i an earail mhòr a thug e d'a dheisciobluibh, "Gu'n coimhheadh iad 'aitheantan;" agus as eugmhais so cha bhuin neach sam bith dha.

Tha cuid ag ràdh gu bheil an Tighearn Iosa Chrìosd r'a bheachdachadh mar fhear-tabhairt lagha, agus an soisgeul mar lagh nuadh a thugadh leis, trid am bheil ar n-ùmhlachd dha gu bhi air a riaghladh. Tha cuid eile ag àicheadh so gu h-iomlan, agus cha cheadaich iad gu bheil an soisgeul ann an seadh sam bith 'na lagh nuadh. Tha mòran a' connsachadh mu na nithibh so, am feadh a tha cleachdadh na h-ùmhlachd ann féin mar is tric air a dhearmad air gach làimh. Gidheadh is ann ann a tha ar prìomh ghnothuch a' luidh. Uime sin, cha dean sinn cuid sam bith gun aobhar a ghabhail aig an àm de'n chonnsachadh so. Cuiridh sinn 'an céill gu h-aithghearr na nithe sin anns am bheil nàdur agus feum neo-sheachanta ar n-ùmhlachd dha a' coimh-sheasamh.

Bha dà earrann coimh-cheangailte ris an lagh gu coitchionn fo'n t-Seann-tionnadh,—anns a' cheud àit, *reachdan modhannail* an lagha : agus, anns an dara àit, *na h-òrduighean aoraidh* a shuidh-icheadh ré na h-aimsir sin. Goirear dhiubh so maraon agus gu h-cadar-dhealaichte an lagh.

A thaobh na *ceud* earrainn dhiubh so, cha d'thug an Tighearn Chrìosd lagh nuadh sam bith coimh-cheangailte rithe, cha mhò a rinn e an seann lagh a chur air chùl —ni a dh' fheumadh a bhi deanta, na'm bitheadh lagh eile air a thabhairt 'na àit, air son nan crìochan ceudna. Oir ann a bhi 'toirt a stigh lagh' nuaidh ann

an àit agus air son chrìochan lagh' eile a bha roimh ann, tha an t-seann lagh sin air a chur air chùl. Cha mhò a rinn e reachdan nuadha sam bith a chur ris an lagh so, no comhairlean sam bith a thoirt seachad air son coimhlionadh dhleasdanas, aon chuid a thaobh am brìgh no an dòigh, os ceann sin a bha an lagh a cheana ag àithneadh. Bhitheadh so gu h-ìomlan 'an aghaidh gliocais agus naomhachd Dhé ann an tabhairt an lagha, agus neo-fhreagarrach do nàdur an lagha ann féin. Oir cha d'iarr Dia riamh ni bu lugha anns an lagh na sin a bha dligheach dha 'fhaotainn; agus bha na h-uile suidheachadh agus aobhar freasdalach air am filleadh suas ann an orduchadh an lagha, a b' urrainn dleasdanas sam bith a dheanamh aig àm sam bith 'na ni dleasdaneach aon chuid 'na nàdur no 'na thomhas. Cia b'e air bith ni a dh' fheudas aig àm sam bith a bhi 'na dhleasdanas air neach a thaobh Dhé, aon chuid a thaobh a bhrìgh no a thomhas, rinneadh 'na dhleasdanas e leis an lagh. Tha an t-ìomlan air a chur sìos gu h-aithghearr anns na briathraibh sin, "Gràdhaichidh tu an Tighearn do Dhia le d' uile chridhe, agus do choimhearsnach mar thu féin." Cha-n urrainn ni sam bith a bhi 'na dhleasdanas air daoineibh ach sin a tha air 'iarraidh aon chuid le gràdh do Dhia no d'ar choimhearsnach. Uime sin, cha do chuireadh ni sam bith as ùr ri reachdaibh an lagha le ar Slànùighear, cha mhò a thug e comhairlean sam bith seachad air son a bhi 'coimhlionadh tuillidh na bha an lagh ag iarraidh.

Anns an t-seadh so, cha-n e lagh nuadh a tha anns an t-soisgeul; —a mhain gu bheil dleasdanaibh lagh' shiorruidh nam modhanna air an cur gu soilleir 'an céill 'na theagasgaibh, agus air an sparradh oirnn le a shochairibh, agus air an cur fo riaghailt a thaobh an dòigh agus an crìche. Cha mhò, anns an t-seadh so, a rinn an Tighearn Iosa riamh e féin a chur an céill mar fhear-tabhairt lagha as ùr; air an làimh eile, is ann a tha e 'cur an céill gu'n d' thàinig e a dhaingneachadh an lagha a bha ann, Mata v. 17.

Feudar an lagh a bheachdachadh, anns an dara àit, mar a bha e filleadh ann nan *òrduighean aoraidh* a thugadh ann an Horeb le làimh Mhaois, maille ri reachdaibh agus breitheanasaibh eile. Anns an t-seadh so, rinn Crìosd a chur air chùl. Oir cha do chomharaicheadh na nithe sin anna féin ach a mhain a dh' ionnsuidh àm an leasachaidh. Agus air teachd do'n àm sin, thug Crìosd seachad, mar àrd Thighearn agus mar fhear-tabhairt lagha do eaglais an t-soisgeil, lagh nuadh aoraidh, a bha 'coimh-sheasamh ann an orduighibh fa leth a bhuineas do'n eaglais sin. Faic Eabh. iii. 3-6, agus ar n-eadar-mhineachadh air an àite sin.

Uime sin, feudar ùmhlachd do'n Tighearn Iosa Crìosd a bheachdachadh d'an taobh so maraon;—*lagh na modhanna* a rinn e 'dhaingneachadh, agus *lagh an aoraidh shoisgeulaich* a thug e

seachad agus a shuidhich e. Feudar cuid de nithibh a thoirt fainear chum a bhi 'cur soluis air nàdur na h-ùmhlaichd so.

1. Cha-n 'eil ùmhlaichd do Chrisod a' coimh-sheasamh a mhain ann an deanamh nan nithe sin amta féin a tha e 'g àithneadh. Anns an t-seadh so, bha eaglais an t-Seann-tiomnaidh fo fhiachaibh ùmhlaichd iocadh do Mhaois; agus tha sinne fathast fo na fiachaibh ceudna a thaobh nam fàidhean agus nan abstol. Tha so deanta, no feudaidd e bhi deanta, a thaobh ni sam bith a tha 'seòladh cleachdaidh ar n-ùmhlaichd, eadhon an uair nach 'eil sin air ainmeachadh gu neo-mheadhonach o ùghdarras Chrisod. Tha gach uile ùmhlaichd do Chrisod a' sruthadh o strìochdadh dligh-each anama agus coguis dha.

2. Cha b' urrainn ùmhlaichd dhiadhaidh sam bith a bhi dlìgheach do'n Tighearn Iosa Chrisod gu neo-mheadhonach, le riaghailt no le àithne lagh' nam modhanna, mur bitheadh esan mar an ceudna 'na Dhia a thaobh nàduir. Is e reuson agus bunait na h-ùmhlaichd sin gu léir a tha an lagh ag iarraidh, "Is mise an Tighearn do Dhia; cha bhi dia sam bith eile agad 'n am fhianuis." Tha na Socinianaich a' deanamh aideachaidh gle àrd air ùmhlaichd do reachdaibh Chrisod; ach a thaobh gach uile ùmhlaichd a thoirt do Chrisod féin, tha iad a' cur sin bun os ceann. An ùmhlaichd sin a tha iad a leigeadh orra a bhi 'toirt dha, is ùmhlaichd i, tha iad ag ràdh, do Dhia an t-Athair a réir àitheantan Chrisod; ach tha iad a' toirt air falbh gach uile bhunait ùmhlaichd d'a phearsa féin le bhi 'g àicheadh nàduir a Dhiadhachd. Agus cha-n 'eil anns gach uile ùmhlaichd dhiadhaidh a bheirear do neach sam bith nach 'eil a thaobh a nàduir 'na Dhia, ach iodhol-aoraidh. Uime sin, an ùmhlaichd sin gu léir do Dhia a tha dleasdanach tre lagh nam modhanna, tha i mar fhiachaibh do phearsa Chrisod, mar aon Dia ris an Athair agus ris an Spiorad Naomh, beannaichte gu sìorruidh.

3. Tha cleachdadh gach uile ùmhlaichd modhannail ag amharc ris-san air dlòigh àraidh mar Eadar-mheadhonair.

(1.) Tha e 'deanamh sin, a mhead 's gu'n d' rinn esan uile àitheantan an lagha a dhaingneachadh, a' cur ùmhlaichd dhoibh fo fhiachaibh nuadha, agus sin o'n àrd-ùghdarras os ceann na h-eaglais leis an do sgeadaicheadh e; o'm bheil àitheantan-san air a ghairm dhiubh. "Is i so m' àithne-sa," tha e 'g ràdh, "gu'n gràdhaich sibhse a chéile;" gidheadh b' i so mar an ceudna seann àithne an lagha, "Gràdhaichidh tu do coimhearsnach mar thu féin." Uime sin, tha an t-abstol ag ràdh d'a taobh gur seann àithne i agus àithne nuadh, 1 Eoin ii. 7, 8.

Thugadh an lagh so do'n eaglais fo'n t-Seann-tiomnadh ann an làimh cadar-mheadhonair; is e sin, ann an làimh Mhaois, Gal. iii. 19. Thugadh ùghdarras do'n lagh so o thùs a bhi 'cur a chinne-

dhaoine gu léir fo fhiachaibh ùmhlachd dha, eadhon o'n cheud là anns an do shuidhicheadh e 'nar cruthachadh; agus an t-ùghdarras so cha do chaill e agus cha do lughdaich e riamh. Gidheadh bha mar fhiachaibh air an eaglais spéis a bhi aice dha mar a thugadh dhi e, "air 'orduchadh le ainglibh 'an làimh eadar-mheadhonair." Faic Mal. iv. 4. Bha iomadh ni cruaidh agus doirbh a' leantuinn so o'm bheil sinne a nis air ar saoradh. Cha-n 'eil sinn fo fhiachaibh a bhi coimhead lagh nam modhanna féin, anns an t-seadh anns an d' thugadh e ann an làimh an eadar-mheadhonair sin, ni a thug dha a chumadh àraidh mar choimhcheangal do'n t-sluagh sin, aig an robh reachdan agus breitheanais eile neo-sgaraichte uaithe. Gidheadh tha an lagh ceudna a' fantuinn fathast 'na phrìomh ùghdarras agus 'na chumhlachd, mar o thùs ann an 'cur nan uile dhaoine gu neo-sheachanta fo fhiachaibh ùmhlachd dha.

Gidheadh mar nach robh eaglais Israeil, mar eaglais, air a cur fo fhiachaibh ùmhlachd do lagh nam modhanna gu h-ìomlan mar a tha e ann féin, ach mar a thugadh dhoibh e air dhòigh àraidh ann an làimh eadar-mheadhonair, eadhon Mhaois; cha mhò na sin a tha eaglais an t-soisgeil, mar eaglais, air a ceangal le prìomh ùghdarras an lagha sin, ach mar a dhaingnicheadh dhuinn e ann an làimh ar n-Eadar-mheadhonair féin. Tha so a' fàgail ar n-ùmhlachd mhodhannail gu léir na h-ùmhlachd shoisgeulaich. Oir tha mar fhiachaibh oirnn uile dhleasdanas an lagha sin a choimhlionadh ann an cleachdadh creidimh ann an ainm Chrìosd, fo bheachd gràidh Dhé ann an Crìosd, agus uile shochairan 'eadar-mheadhonaireachd, anns gach gràs a tha sinn a' faotainn uaithe: cia b'e air bith ni a tha deanta leinn air dhòigh eile cha-n 'eil e taitneach do Dhia.

Cha-n 'eil iadsan, uime sin, mar is tric, ach 'g am mealladh féin agus muinntir eile a tha togail an guth cho àrd timchioll dhleasdanas modhannail. Cha-n aithne dhomh dleasdanas a tha taitneach do Dhia, nach 'eil mar sin, cha-n e mhain a thaobh a bhrìgh mar o'n leth a muigh, ach mar an ceudna a thaobh a dhòigh agus a nàduir mar o'n leth a stigh.

Ma's e ceud ùghdarras lagh' nam modhanna, no lagh a' chruthachaidh a mhain, leis am bheil iad ag aideachadh a bhi air an cur fo fhiachaibh dhoibh, agus ma tha iad air an coimhlionadh leò ann an neart an lagha sin chum crìch an lagh' a chosnadh, cha-n 'eil iad air dhòigh sam bith taitneach do Dhia. Ach ma tha iad a' ciallachadh nan dleasdanas a tha an lagh ag àithne, agus gu bheil iad a' sruthadh o chreidimh, agus air an coimhlionadh tre chreidimh ann an Crìosd, agus sin do bhrìgh gràidh Dhé ann, agus le gràs air 'faotainn uaithe,—'an sin is fìor dhleasdanasais soisgeulach iad. Agus ged nach do chaill an lagh riamh an t-ùghdarras a bha aig air tus ann an 'cur ùmhlachd choitchinn mar fhiachaibh oirnn

mar chreutairibh reusonta, agus nach mò is urrainn e sin a chall ; gidheadh ann an toirt ùnhlachd dha mar Chriosdaidhean agus mar chreidich, is ann a tha sinn ag amharc air mar a dhaingnicheadh e do eaglais an t-soisgeil ann an làimh ar n-Eadar-mheadhonair. Oir—

(2.) Thug Dia, 'na ainm féin, gach uile chumhachd do'n Tigh-earn Iosa Crìosd a bhi 'g iarraidh na h-ùnhlachd so o gach neach a tha gabhail ris an t-soisgeul. Tha muinntir eile air am fàgail fo cheud ùghdarras an lagha, aon chuid mar a shuidhicheadh e 'n ar nàdur aig ar ceud chruthachadh, mar a tha na Cinnich ; no, mar a thugadh e le Maois, air a sgrìobhadh air clàraibh cloiche, mar na h-Iudhaich, Rom. ii. 12-15. Ach d'an taobh-san a ghairmeadh a dh' ionnsuidh creidimh an t-soisgeil, is e ùghdarras Chrìosd a tha gu neo-mheadhonach a' ceangal an inntinnean agus an coguis-ean. “Ionaltraidh e” no riaghlaidh e a phobull “ann an neart an TIGHEARN, ann am mòrachd ainme an TIGHEARN a Dhia,” Micah v. 4. The ùghdarras agus mòrachd Dhé gu léir ann agus maille ris ; is amhuil sin o shean, bha e anns an eaglais anns an fhàsach, mar Aingeal mòr a lathaireachd, le cumhachd fir-ionaid, Ecsod. xxiii. 20-22 : “Feuch, cuiridh mise aingeal romhad, gu d' choimhead 's an t-slighe, agus gu d' thabhairt a steach do'n àite a dh' ulluich mi ; bi faicilleach 'na lathair, agus eisd r'a ghuth ; na cur 'na aghaidh ; oir cha hugh e bhur cionta ; oir tha m' ainm annsan. Ach ma dh' éisdeas tu da rìreadh r'a ghuth, agus ma ni thu gach ni a labhras mise,” &c. Tha ainm Dhé an Athar ann—is e sin, tha comhpairt aige de'n aon nàdur ris—ionnus gur e a ghuthsan guth an Athar : “Ma dh' éisdeas tu r'a ghuth, agus ma ni thu gach ni a labhras mise.” Gidheadh, ann an so tha e 'g niomhachadh mar Aingeal Dé, le cumhachd agus ùghdarras a thugadh dha o Dhia. Is amhuil sin a tha e fathast gu neo-mheadhonach a lathair maille ris an eaglais, ag agairt ùnhlachd ann an ainm agus ann am mòrachd Dhé.

(3.) Tha gach uile bhreitheanas air a thabhairt dha o'n Athair air an ùnhlachd so agus d'a taobh ; “Oir chan 'eil an t-Athair a' toirt breth air duine sam bith,”—is e sin, gu neo-mheadhonach mar an t-Athair—“ach thng e gach uile bhreitheanas do'n Mhac,” Eoin v. 22. “Thug e mar an ceudna dha ùghdarras chum breth a thabhairt, do bhrìgh gur e Mac an duine,” rann 27. Agus is i a bhreth-san breth Dhé ; oir tha an t-Athair, nach 'eil a' toirt breth air neach sam bith gu neo-mheadhonach 'na phearsa féin, a' toirt breth air na h-uile annsan : “Agus ma ghairmeas sibh air an Athair, a bheir breth a' réir oibre gach neach,” 1 Phead. 1. 17. Tha e 'deanamh sin ann agus tre'n Mhac, d'an d' thugadh na h-uile breitheanas. Agus 'n ar n-ùnhlachd gu léir, tha ar n-aghaidh gu bhi ris-san d'am feum sinn cunntas a thabhairt d'a taobh, agus leis

an teid breth a thoirt oirnn fa dheòidh a réir a gnìomharan. Air a'mhodh so tha'n t-abstol a' labhairt, Rom. xiv. 10-12, "Seasaidh sinn gu léir 'am fianuis caithir-breitheanais Chrìosd. Oir tha e sgriobhta, Mar is beò mise, tha an Tighearn ag ràdh, lùbaidh gach glùn dhomh-sa, agus aidichidh gach teangadh do Dhia. Air an aobhar sin, bheir gach aon againn cunntas uime féin do Dhia." Tha e dearbhadh gu'n seas sinn uile 'am fianuis caithir-breitheanais Chrìosd, no gu'n toirear breth oirnn leis, le fianuis o'n Sgrìobtuir a tha 'g ràdh, gu'n toirear breth oirnn mar an ceudna le Dia féin, agus gu'n toir gach neach againn cunntas uime féin dha. Agus mar a tha so a' dearbhadh agus a' daingneachadh diadhachd Chrìosd air dhòigh nach fheudar cur 'na aghaidh—oir na'n cuirteadh a dhiadhachd air chùl, cha bhitheadh aon chuid cudthrom sam bith ann am fianuis an abstoil, no tairbhe 'na reusonachadh;—is amhuil sin a tha e 'cur an céill nach 'eil Dia a' toirt breth oirnn ach mar a tha e 'deanamh sin annsan agus tridsan a mhain. Uime sin, is ann 'an uair a tha ar n-ùmhlachd mhodhannail ag amharc air a' mhodh so ri Chrìosd a tha Dia air a ghlòrachadh d' a trid.

Tha so nì's ro shoilleire fathast, anns an dara àite, a thaobh òrduighean an aoraidh dhiadhaidh. B'e àit agus obair àraidh Chrìosd, mar Mhac agus mar Thighearn os ceann a thigh féin, a bhi 'comharachadh uile òrduighean an aoraidh dhiadhaidh fo'n Tiomnadh Nuadh; agus is e ùmhlachd dha ann an coimhead nan òrduighean sin a tha e 'cur mar fhiachaibh àraidh air a dheiscioblubh uile, Mata xxviii. 18-20. Agus cha-n 'eil nì sam bith eile a rinn inn-tinnean àireimh cho mòr a chur fa sgaoil, gu saorsa 'ghabhail ann an deanamh agus ann an coimhead gach nì a chli iad féin iomchuidh ann an cleachdadh an aoraidh dhiadhaidh, ach gu'n do thilg iad dhiubh an t-ìochdaranachd anama agus coguis sin do Chrìosd a tha mar fhiachaibh neo-sheachanta air na creidich uile, gun spéis sam bith do na h-òrduighean a shuidhich e féin. Tha cùisean air sheòl eile a thaobh dhleasdanas modhannail; oir tha dleasdanas lagh' nam modhanna mar fhiachaibh oirnn, agus tha sinn ceangailte fo ùmhlachd dhoibh, mu'n do chuireadh oirnn iad idir le h-ùghdarras Chrìosd. Ach a thaobh nan òrduighean aoraidh, cha-n urrainn ar coguisean a bhi mothachadh gu bheil ùmhlachd dhoibh 'na nì neo-sheachanta, ach a mhain o ùghdarras neo-mheadhonach Chrìosd féin. Ma bhitheas so air a chall 'n ar n-inntinnibh, cha bhuainich sinn fada ann an coimhead 'àitheantan.

CAIBIDEIL XII.

Air Freumh àraidh na h-ùmhlaich do Phearsa Chrìosd ; eadhon Gràdh—
Fìrinn a' Ghràidh air a dìon.

Is e gràdh am freumh a tha 'cur beatha anns an ùmhlaich sin gu léir mu'n robh sinn a' labhairt. Is e so a tha an Tighearn féin a' cur sìos mar stéidh nan uile nithe a tha taitneach 'na fhianuis. “Ma's toigh leibh mise,” tha e 'g ràdh, “coimhidibh m' àitheantan,” Eoin xiv. 15. Mar a tha e 'deanamh eadar-dhealachaidh eadar gràdh agus ùmhlaich anna féin, is amhuil sin a tha e 'g ainmeachadh a ghràidh mar stéidh na h-ùmhlaich. Cha ghabh e ri ùmhlaich sam bith d'a àitheantaibh nach 'eil a' sruthadh o ghràdh d'a phearsa. Cha ghràdh idir sin nach 'eil tarbhach chum ùmhlaich ; agus cha-n ùmhlaich idir sin nach 'eil a' sruthadh o ghràdh. Is amhuil a tha e 'cur an céill air gach làimh : “Ma ghràdhaicheas neach mise, coimhididh e m' fhocal” ; agus, “An ti nach gràdhaich mise, cha choimhid e mo bhriathran,” rainn 23, 24.

Fo'n t-Seann-tiomnadh b'e gràdh Dhé beatha agus brìgh gach uile ùmhlaich. “Gràdhaichidh tu an Tighearn do Dhia le d' uile chridhe, le d' uile anam, le d' uile inntinn, agus le d' uile neart.” Tha so a' fillleadh suas gach uile ùmhlaich, agus, far am bheil e ann am fìrinn, bithidh e tarbhach ann an uile thoraidhibh na h-ùmhlaich ; agus, far nach 'eil e, cia b'e air bith mar a dh' fheudas dleasd-anais a bhi air am meudachadh, cha bhi iad gabhta leis. Ach cha-n 'eil sinn a' labhairt mu na nithibh so gu coitchionn aig an àm.

Is e a mhain a tha sinn a' rùnachadh a bhi 'dearbhadh aig an àm, gur e pearsa Chrìosd cuspair àraidh a' ghràidh dhiadhaidh so, nì a's e an teine a tha 'lasadh suas iobairt ar n-ùmhlaich dha. .

Tha an t-abstol air bagradh ro cagalach na feirge diadhaidh a chur 'an céill 'n an aghaidh-san uile nach 'eil 'ga ghràdhachadh, “Ma tha neach sam bith nach gràdhaich an Tighearn Iosa Chrìosd, bitheadh e 'na Anatema Maranata,” 1 Cor. xvi. 22. Agus feudaidh sinne an Amen a chuireadh ri mallachadh an lagha a chur ri mallachadh so an t-soisgeil, “Agus their an sluagh uile, Amen,” Deut. xxvii. 26. Agus, air an làimh eile, tha e 'guidhe air son gràis orra-san uile a tha “gràdhachadh ar Tighearn Iosa Chrìosd ann an treibhdhreas,” Eph. vi. 24. Uime sin, cha-n 'eil neach sam bith a tha 'miannachadh a bhi 'giùlan ainm Chrìosdaidh a dhi'

àicheadhas, ann am briathraibh co dhiubh, gu bheil e mar fhiachaibh oirnn an Tighearn Iosa Crìosd a ghràdhachadh le ar n-uile chridhe.

Cha-n 'eil sinn ag eadar-dhealachadh gràidh o ùmhlachd mar nach b'e an gràdh féin earrann, seadh, am prìomh earrann, de'r n-ùmhlachd. Mar sin an creidimh mar an ceudna; gidheadh tha e a ghnàth air eadar-dhealachadh o sin d'an goirear ùmhlachd air dhòigh àraidh. Is e so a mhain a tha sinn gu bhi 'dearbhadh — eadhon, *gu bheil gràdh diadhaidh agus gràsmhor anns na h-uile creideach, mar bu chòir a bhi, do pearsa Chrìosd, air a shocrachadh gu neo-mheadhonach air, leis am bheil iud air am brosnachadh suas a dh' ionnsuidh gach uile ùmhlachd d'a ùghdarras.* Mur bitheadh air a thagradh ach a mhain gu bheil mòran a tha 'leigeadh orra gràdh a bhi aca do Chrìosd gidheadh a' deanamh aithnichte nach 'eil, is ni sin air am bheil an Sgriobtuir a' deanamh fianuis, agus tha féin-fhiosrachadh dhaoine a ghnàth 'ga chur 'an céill. Nam bitheadh a' cheilg so air a cur as an leth-san aig am bheil aideachadh gràidh dha nach fheudar air dhòigh sam bith a bhreugnachadh, bu chòir a ghiùlan gu foighidneach, 'am measg gach maslaidh eile de'n nàdur cheudna a thilgear orra. Ach tha cuid de nithibh a's éigin a roimh-mhìneachadh mu'n téid sinn 'an ceann ar ràdh a dhaingneachadh.

1. Tha sinn ag aideachadh gu feud coslas gràidh a bhi aig cuid do Chrìosd; agus mar a tha an coslas bréige so sgriosail air anamaibh na muinntir anns am bheil e, is amhuil sin a tha e 'g am fagail fèin gu tric 'nam buidheann aimhleasach, aimlisgeach do mhuinntir eile. Bha cealgairean rianh 's an eaglais, agus tha e ro choltach gu'm bi; agus buinidh e do fhìor ghnè na cealgaireachd a bhi 'g aideachadh gràidh far nach 'eil e. B'e cleachdadh an fhoill leis an do choimhlionadh ceud ghnìomh mòr na cealgaireachd a thaobh Chrìosd, agus sin fo choslas dhà-fhìllte gràidh. An neach sin leis an do bhrathadh e, ghlaodh e, "Fàilte dhuit, a mhaighstir; agus phòg se e." Bha a bhriathran agus a ghnìomharan ag aideachadh gràidh, ach bha foill agus cealgaireachd 'na chridhe. Uaith so tha an t-abstol a' guidhe air son gràis orra-san a tha 'gràdhachadh an Tighearn Iosa Crìosd ann an treibhdhireas—gun cheilg no cridhe dubailte, gun choslasan agus gun chrìochan claona, gun choimhmheasgadh nan aigne truailidh; ach ann an treibhdhireas, Eph. vi. 24. Rinneadh fàidheadaireachd uime gu'n deanadh mòran a bha 'n an coigrich d'a ghràs breug dha, Salm xviii. 44,—“strìochd-aidh coigrich dhomh,”—is e sin, gu feallta, a' strìochdadh ùmhlachd chealgaich dha. Is amhuil sin iadsan a tha 'g aideachadh gràidh dha, gidheadh a tha 'n an nàimhdibh d'a chrann-ceusaidh, “d'an crìoch a bhi air an sgrios, d'an dia am brù, agus aig am bheil an glòir 'nan nàire, aig am bheil an aire air nithibh talmh-

aidh," Phil. iii. 18, 10. Iadsan uile anns an t-saoghal de'n goirear Criosdaidhean, tha iad, ann an gabhail ris an ainm sin, ag aideachadh gràidh do Iosa Criosd; ach 'am measg chloinn nan daoine cha-n 'eil muinntir a's mo a tha 'n an naimhdibh dha, agus a's mò a tha 'n an luchd-fuath air, na mòran dhiubh-san a tha 'deanamh sin. Is miosa an gràdh cealgach so na fuath fhollaiseach; cha mhò a sheasas e do dhaoineibh aig an là dheireannach. Cha toirear freagradh sam bith eile air an aideachadh gràidh so, co air bith iad anns am faighear e, ach "Imichibh uam, a shluagh mallaichte, cha b' aithne dhomh riamh sibh." A mheud, uime sin, 's gu'n d'rinn e féin an riaghailt so a chuir mar fhiachaibh orra-san uile leis an b'àill a bhi air am meas 'n an deisciobluibh dha, "Ma's toigh leibh mise, coimhidibh m' àitheantan," feudaidd sinne gun eagal a chomh-dhùnadh d'an taobh-san a tha beò a' dearmad 'àitheantan, cia b'e air bith a bhitheas iad a' leigeadh orra no ag aideachadh, nach 'eil gràdh idir aca dha. Agus is e an riarachadh feòlmhor so anns am bheil daoine air socrachadh ann an aidmheil na diadhachd, fo bhuaidd mòran dorchadais, agus iomadh claon-bheachd truailidh, as eugmhais fìor ghràidh cridhe do Chrìosd féin, a tha 'dith-mhilleadh na diadhachd agus an anama féin.

2. Mar a tha aideachadh bréige ann air Criosd, is amhuil sin a tha gràdh bréige ann dha, no feudaidd sin a bhi ann. Feudaidd an dream sin anns am bheil e a bhi ann an tomhas treibhdhireach, gidheadh gun an gràdh do Chrìosd a bhi fìor-ghlan no treibhdhireach, ionnus gu'm bitheadh e a' comh-chòrdadh ri spiorad agus ri riaghailtibh an t-soisgeil; agus mar a tha mòran a' meal-ladh mhuinntir eile anns a' chùis so, is amhuil sin a tha mòran mar an ceudna 'g am mealladh féin. Feudaidd iad a bhi 'smuain-eachadh gu bheil gràdh aca do Chrìosd, 'an uair da rìreadh nach 'eil; agus nì sinn so a' nochdadh ann am beagan eisempleir.

(1.) An gràdh sin nach 'eil a' fàs mar thoradh a' chreidimh, cha-n 'eil e treibhdhireach agus neo-thruailidh. Iadsan nach 'eil anns a' cheud àit da rìreadh a' creidsinn ann an Criosd, cha-n urrainn iad gu bràth gràdh treibhdhireach a bhi aca dha. Is e an creidimh a mhaing a tha 'g oibreachadh tre ghràdh do Chrìosd agus mar an ceudna do na naomhaibh uile. Uime sin, an neach sin nach 'eil a' creidsinn leis a chreidimh a tha 'g aonadh ri pearsa Chrìosd, agus a tha 'glanadh a' cùirdhe anns an leth a stigh, agus a tha éifeachdach ann an dleasdanas na h-ùmhlaichd o'n leth a muigh, cia b'e air bith mar a dh' fheudas e bhi 'ga riarachadh féin le gràdh a bhi aige do Chrìosd, cha-n 'eil aige ach mealladh. Fa' am bheil creidimh dhaoine 'na chreidimh marbh, cha-n urrainn an gràdh a bhi beò agus treibhdhireach.

(2.) Cha-n 'eil an gràdh sin 'na ghràdh treibhdhireach a tha 'g éirigh o bheachdaibh claona agus o iomadh taisbeanadh bréige a

dh' fheudas daoine a bhi cumadh 'n an inntinnibh féin mu Chrìosd. Feudaiddh daoine ìomhaighean a dhealbh 'n an inntinnibh de na nithibh sin a's annsa le'n smuaintibh truaillidh, agus 'na dhéigh sin an glacadh gu muileach r'an cridheachaibh. Mar sin tha cuid a' cleachdadh an smuaintean mu Chrìosd a mbain mar chuspair glòrmhor a tha air 'àrdachadh aig deas làimh Dhé, gun smuaintibh sam bith m'a dhreuchdaibh 'na dhà uadur. Is amhuil sin a rinn na teachdairean Pàpanach, a chuireadh a dh' ionnsuidh nan Innseanach, Crìosd a thaisbeanadh dhoibh, a' cumail 'am folach a chroinn-cheusaidh agus 'fhulangas. Ach tha gach uile bheachd meallta a dh' fheudas a bhi aig daoineibh aon chuid mu a phearsa, mu 'eadar-mheadhonaireachd, no mu a ghràs, a' truailleadh a ghràidh a bhitheas iad ag aideachadh a bhi aca dha. Am feudar idir a smuaineachadh gu bheil gràdh aca-san do Chrìosd a tha 'g àicheadh a dhiadhachd? no aca-san nach 'eil a' creidsinn gu bheil fìor nàdur duine aige? am feud gràdh a bhi aig a' mhuinntir sin dha leis am bheil aonadh a dhà nàdur anns an aon phearsa air a chur air chùl? Cha-n urrainn fìor ghràdh soisgeulach a bhi aig neach sam bith do Chrìosd bréige, mar a tha air a dhealbhadh leis na faoin-bheachdaibh truaillidh so.

(3.) Cha mhò a dh' fheudas an gràdh sin a bhi treibhdhireach, nach 'eil air a riaghladh 'na aobhairibh, 'na thomhasaibh, agus 'na chrìochaibh, leis an Sgrìobtuir. Is ann 'an so a mbain a tha nàdur, agus riaghailtean, agus crìochan an fhìor ghràidh spioradail r'am faotainn. Mar nach fheud sinn a bhi deanamh aoraidh dha, cha mhò a dh' fheudas sinn a bhi toirt gràidh dha, a réir dìomhanais ar n-inntinnean féin. Is ann o'n Sgrìobtuir a tha sinn gu bhi 'faotainn gach feart a bhuineas do nàdur ar gràidh, agus gach meadhon leis am bheil e air a tharruing a mach ann an cleachdadh. Mur seas aon chuid cleachdaidhean no toraidhean ar gràidh deuchainn na fìrinn, tha iad meallta; agus tha an samhuil lionmhor, mar a chi sinn air ball.

(4.) Tha an gràdh so gu soilleir 'na ghràdh meallta, a tha 'ga shocrachadh féin air cuspairibh mi-dhligheach, eadar-dhealaichte o Chrìosd féin agus na meadhona a tha 'giùlan a mach ar gràidh dha, cia b'e air bith a dh' fheudas daoine a bhi leigeadh orra. Is amhuil an gràdh sin gu léir a tha Pàpanaich a' taisbeanadh 'nan dleasdanaibh cràbhach, do nithibh a tha iad a' meas a bhi 'n an ìomhaighibh de Chrìosd, mar a tha croisean, agus mirean de chrann-ceusaidh Chrìosd a tha iad a' leigeadh orra a bhi aca, agus na tairngean leis an do lotadh e, maille ris gach taisbeanadh amaideach eile de Chrìosd, agus de gach ni a tha iad a' saoilsinn a bhuineas dha, a tha n am measg. Oir ged a tha coslasan mòra gràidh air an taisbeanadh leò 'n an dleasdanaibh—a pògadh agus ag aoradh, agus a' sleuchdadh sìos, le osnaidhibh agus mòran

dheur—gidheadh cha-n e Criosd idir an cuspair a tha 'nan glacaibh, ach dealbh a chumadh 'nan inntinnibh truailidh féin, ris am bheil an aigne feòlmhor ri beadradh. Cha dia sin idir a dh' fheudas duine a ghearradh á stoc, ged a bhitheadh e air a chumadh leis air son na crìche sin—ged a thuiteas e sìos a' toirt aoraidh dha, agus chum ùrnuigh a dheanamh ris, ag ràdh, “Teasairg mi, oir is tu mo dhia,” Isa. xlv. 17. Tha ùghdairean nan gràineileachdan so, leis am bheil gràdh anama bochda gun àireamh air a thruaileadh agus air a mhi-ghnàthachadh, an toiseach a' dealbhadh 'n an inntinnibh nan nithe sin a tha iad a' meas a dheanadh aigne nàdurra agus feòlmhor dhaoine a chosnadh 'na dhéigh, agus a ris 'ga thaisbeanadh o'n leth a muigh mar chuspair dhoibh. Air uairibh ni iad Criosd a thaisbeanadh ann an dealbhaibh ro ghreadhach, agus air uairibh eile annta sin a tha de nàdur dubhach, a réir nan aigne a tha iad a' ciallachadh a bhi brosnachadh suas ann an inntinnibh feòlmhor dhaoine. Ach, mar a thubhairt sinn, cha-n iad na nithe so idir Criosd, cha mhò a tha gnothuch aige riu.

(5). Tha sinn ag aideachadh gu'n robh iomadh ann a bha leigeadh orra seòrsa gràidh a bhi aca do Chrìosd nach urrainn air dhòigh sam bith a bhi air a dhìon. Bha so r'a fhaotainn 'am measg chuid de chràbhaichibh na h-eaglais Pàpanaich, a bha 'g oidhirpeachadh a bhi 'taisbeanadh gràidh, a rinneadh, mar is docha, fhàsgadh à diomhanas am mac-meanmna féin, ach nach b' urrainn iad riamh a chur an céill mar thoradh am féin-flìosrachaidh. Bithidh iad a' labhairt mu àrd-aoibhneasaidh neo-ghnàth-aichte, anns am bi iad air an slugadh suas asda féin, agus mu thoil-inntinnibh neo-mheasarra, anns nach bi cleachdadh sam bith na tuigse, agus briathran atmhòr diomhanais eile gun àireamh, leis am bheil iad a' saothrachadh gu bhi 'cur an ceill sin ris an abair iad féin gràdh diadhaidh. Ach tha fianuisean na's leòir againn o'n fhìrinn, a dh' fhòghnas chum a bhi 'cur na bréige air gnùis nan leisgeul so, cia b'e air bith an deadh-choslas fo'n cuirear iad. Oir,—

[1.] Mar a tha iad-san 'ga chur an céill, tha e 'toirt barrachd air gach eisimpleir gràidh a tha anns an Sgrìobtuir. Agus nach diomhanas agus an-dànadas do-ghiùlainte gu'n gabhadh daoine orra féin a ràdh gu'n robh gràdh aca do Chrìosd air dhòigh eile agus a' réir gnè eile, no aig a' cuid a's lugha, ann an tomhas ni's ro mhò, na 'bha fìor a thaobh neach sam bith de na h-abstolaibh —Eoin, no Peadar, no Pol, no neach sam bith eile de na naomhaibh aig am bheil an gràdh dha air a chur an céill anns an Sgrìobtuir. Ach cha-n 'eil a bheag sam bith de na nithibh a tha na saobh-chreidich so a' leigeadh orra air 'ainmeachadh anns an tomhas a's lugha d' an taobh, no a thaobh an gràidh d' an Tighearn

agus d' am Maighstir. Cha-n 'eil duine sam bith a ghabhas air féin tuilleadh gràidh a bhi aige do Chrìosd na bha aca-san, ach an duine a tha gun ghràdh idir dha.

[2.] Tha e 'na ghràdh gun riaghailt, gun bharantas, gun teist, o àithne, no gealladh, no seòladh sam bith anns an Sgrìobtuir. Mar a tha e 'na ghràdh gun eisempleir, is amhuil a tha e 'na ghràdh gun àithne. Agus, a dheòin na dh' aindeoin, is e so a' chlach-dhearbhaidh leis an éigin d' ar gràsaibh agus d' ar dleasdanasuibh gu léir a bhi air an cur fo dheuchainn, a thaobh an taitneis 'am fianuis Dé. Cia b'e air bith ni a tha leigeadh air a bhi 'dol air thois-each air treòrachadh an fhocail, feudar gun eagal a chur air chùl—cha-n 'eil a tèaruinte gabhail ris. Cia b'e air bith an tomhas de dhian-oibreachadh spioraid a dh' fheudar a thagradh air son cleachdaidh neo-ghnàthaichte anns na nithibh sin a tha an Sgrìobtuir ag àithneadh, gidheadh cha-n 'eil àite sam bith r'a cheadachadh dha annta sin nach 'eil idir air an àithneadh. Cia b'e air bith ni a tha 'briseadh a mach air crìochaibh na firinn, cha-n 'eil ann ach gineal seachranach na h-inntinn uhi-chéillidh. Cha mhò a tha tairbhe sam bith anns gu bheil na nithe so 'nam measg air an cur fo bhreth na h-eaglais. Oir cha-n 'eil riaghailt sam bith aig an eaglais leis an toir i breth ach an Sgrìobtuir; agus cha-n urrainn i ach aon bhreth a thoirt air sin aig nach 'eil barantas sam bith uaithe—eadhon, gur éigin a chur air chùl.

[3.] Mar a tha an gné ghràidh so air a cur an céill leo-san a tha 'ga moladh, cha-n 'eil i coimh-fhreagarrach ri cleachdaidhibh suidhichte ar buadhan reusonta. Oir a mheud 's nach 'eil Dia ag iarraidh tuillidh aig air làmhaidh ach a ghràdhachadh le ar n-uile anam agus le ar n-uile inntinn, tha na daoine so a' moladh seòrsa de ghràdh dhiadhaidh anns am bheil aonadh neo-mheadhonach aig an toil agus aig na h-aighe ri Dia féin, a dh' easbhuidh cleachdaidh sam bith na h-inntinn agns na tuigse. Is e, gun amharus, a tha anns a' gràdh, cleachdadh riaghailteach ar n-uile anama, le an uile bhuadhaibh agus chomasaibh reusonta, ann an dlùth-leantuinn ri Dia. Ach tha na daoine so air gné de ghràdh dhiadhaidh a dhealbh 'nan inntinnibh dhoibhsan a bu mhiann leò a bhi 'moladh agus ag àrdachadh, a tha 'cur uile chleachdaidhean riaghailteach an anama fo bhuaireas, agus 'gam fàgail gun bheag sam bith a dh' fheum anns na dleasdanasuibh sin anns nach 'eil ach faoineas na h-inntinn, 'nuair nach 'eil an cleachdadh dligheach féin aca annta. Agus do bhrìgh so, tha mòran 'n am measg—seadh, an t-ìomlan dhiubh a tha 'g aideachadh a' ghràidh so—air tuiteam a dh' ionnsuidh a leithid sin de neo-mheasarrachd amaid-eich agus de mheallaidhibh follaiseach, agus sin fo ainm gràidh, as gu bheil a dhìomhanas faicsin each na's leòir air gach làimh.

Uime sin, cha-n 'eile sinn a' tagradh air son gràidh sam bith eile

do phearsa Chrìosd ach sin air son am bheil barantas nan Sgrìobtuir againn a thaobh a nàduir; gràdh a tha an soisgeul ag àithneadh dhuinn mar dhleasdanas; gràdh a tha coimh-ghnèitheil do chleachdadh nam buadhan nàdurra inntinn a thugadh dhuinn; gràdh air son am bheil iad air an deanamh comasach tre ghràs; agus gràdh as eugmhais nach urrainn duine sam bith ùmhlachd thaitneach a thoirt dha.

Air dhuinn na nithe so a riomh-mhineachadh, is e tha sinn ag ràdh, gu bheil anns na h-uile creideach, mar bu chòir a bhì, gràdh diadhaidh agus gràsmhor do phearsa Chrìosd, eadar-dhealaichte o'n ùmhlachd a tha iad a' toirt d'a àitheantaibh, agus a tha mar reuson agus mar fhreumh na h-ùmhlachd sin;—is e sin, tha e eadar-dhealaichte o gach uile àithne eile, ged a tha e féin air 'àithneadh dhuinn agus air 'iarraidh uainn mar an ceudna ann an rathad dleasdanaìs.

Tha an Sgrìobtuir a' deanamh fianuis gu bheil a shamhuil so de ghràdh anns an eaglais do phearsa Chrìosd, agus sin araon anns na h-àitheantaibh agus anns na h-eisempleiribh a tha iad a' tabh-airt d'a thaobh. Agus cha-n urrainn iadsan a tha d'a rìreadh a' creidsinn a mheasrachadh gu bheil an dream sin a' tuigsinn nì sam bith mu chreidimh, no mu ghràdh Chrìosd, no m'an timchioll féin, leis am bheil e air a chur an teagamh. Uime sin, nam b'e ar rùn a bhì 'leudachadh air an nì so, dh' fheumamaid earrann mhòr do theagasg nan Sgrìobtuir o thoiseach gu deireadh a thaisbeanadh, agus mar an ceudna suidheachadh chridheachan nan creideach anns am bheil an gràdh so a chòmhnuidh agus a' faotainn cleachdaidh, a nochdadh, a réir ar comais. Agus cha-n 'eil ceann-teagaisg sam bith eile air am bu taitniche leinn a bhì 'leudachadh. Ach is éigin duinn aig an àm ar smuaintean a ghiorrachadh a réir ar prìomh rùn. Tha dà nì a mhàin a nì sinn a dhearbhadh:—1. Gur a pearsa Chrìosd cuspair a' ghràidh dhiadhaidh; 2. Cìod e nàdur a' ghràidh sin annainn; cìod iad na h-aobhairean a tha air a shon, agus na meadhona a tha 'brosnachadh suas nan creideach d'a ionnsuidh.

A thaobh a' cheud nì dhiubh so, bheir sinn fainear an ràdh a leanas anns a' chuid eile de'n chaibideil so.

Is e pearsa Chrìosd prìomh chuspair gràidh Dhé; agus prìomh chuspair gràidh a' chruthachaidh uile aig am bheil comhpairt d'a ìomhaigh. Chithear mar a thèid sinn air ar n-aghaidh an reuson air son ar ràdh a shìneadh cho farsuinn so.

(1.) Tha earrann nach 'eil beag de shonas sìorruidh an Dé naomh a' coimh-sheasamh ann an comh-ghràdh an Athar agus a' Mhic, tre'n Sòiorad Naomh. Mar is e aon-ghin Mic an Athar e, is e cend chuspair neo-sheachanta, agus freagarrach, agus iomlan, gràidh iomlain an Athar e. Uaithi so tha e 'g ràdh uime féin,

gn'n robh esan o shiorruidheachd "aige, mar neach a dh' altrum-adh maille ris," agus gu'm b'e "a thlachd gach là, a' deanamh gàirdeachais 'na fhianuis an còmhnuidh," Gnàth-fhoc. viii. 30—a rinn sinn 'fhosgladh suas roimh. Annsan bha tlachd agus toil-inntinn do-labhairt, agus neo-chaochlaidheach, agus siorruidh an Athar, mar chuspair iomlan a ghràidh. Tha so mar an ceudna air a chur an céill ann an Eoin i. 18, "An t-aon-ghin Mic, a tha ann an uchd an Athar." Do bhrìgh gur e'n t-aon-ghin Mic e, tha so a' cur an céill a dhàimh shiorruidh do phearsa an Athar, o'n do ghineadh e ann an comhpàirteachadh iomlan nàduir iomlain na Diadh ach ris. Air a so tha e ann an uchd an Athar—ann an glacaibh siorruidh a ghràidh, mar 'aon-ghin Mic féin. Tha an t-Athair a' gràdhachadh, seadh, cha-n urrainn e gun a bhi 'gràdhachadh, a nàduir agus ìomhaigh a bhith féin ann.

"Is gràdh Dia," 1 Eoin iv. 8; agus is e so an ceud seadh anns am bheil e mar sin. Is e so tobar agus roimh-shamhladh gach uile ghràidh, air bhi dha 'na ghràdh siorruidh agus neo-sheachanta. Cha-n 'eil anns gach gnìomh eile gràdh ann an Dia ach gnìomh a tha 'sruthadh o'n tobar so, agus toradh a tha e 'giùlan mar am freumh. Mar a tha e 'deanamh mhaith do bhrìgh gu bheil e maith, is annhuil sin a tha e 'gràdhachadh do bhrìgh gur gràdh e. Ann an gràdh so a' Mhic, is gràdh Dia gu siorruidh agus gu neo-sheachanta; agus cha-n 'eil ann an uile chleachdaidhibh eile a ghràidh ach gnìomharan a thoile, trid am bheil ni-éigin de'n ghràdh so air a chur an céill o'n leth a muigh. Is ann o'n tobar shiorruidh so a shruth na h-uile gràdh eile anns a' chruthachadh, agus sin chum a bhi 'taisbeanadh samhlaidh agus coslais dheth.

Tha gràdh 'na bluadhl cho òirdheirc, as gur beag nach d' thugadh aoradh dha anns na h-uile linn, le daoineibh d'an gnàth a bhi beachd-smuaineachadh. Labhair iad iomadh ni uime fa rùn a thaisbeanadh mar sholus, agus mar bheatha, agus mar dhealradh, agus mar ghlòir a' chruthachaidh uile. Ach bha ceud tobar agus roimh-shamhladh a ghràidh riamh 'am folach o na feallsanaich a bh ghlice a bha riamh ann o shean. Bha iad a' sìneadh an geur-rann-sachaidh 'an tòir air ni-éigin mu'n ghràdh a bha aig Dia dha féin, anns an t-suaimheas agus anns an toil-inntinn a tha aige 'na òirdheircis neo-chrìochnach féin; ach a thaobh comh-gràdh do-labhairt so an Athar agus a' Mhic, araon ann agus trid an Spioraid sin a tha 'teachd a mach uatha maraon, cha robh aon chuid measrachadh sam bith no barail aca. Gidheadh, mar is ann 'an so a tha am prìomh earrann—ma dh'fheudar labhairt mar sin—de shonas an Dé naoinn a' coimh-sheasamh, is annhuil sin is e aon tobar agus roimh-shamhladh nan uile nithe e d' an goirear ann an fìrinn gràdh;—feart a tha na bheannachd agus 'na ghlòir cho mòr as nach sealbhaicheadh an cruthachadh riamh e, ach a mha'n chum

a bhi 'taisbeanadh gràidh neo-chrìochnaich agus shiorruidh so Dhé, a réir tomhais nàdur gach nì cruthaichte fa leth. Oir an gràdh a tha aig Dia dha féin—a tha nàdurra agus neo-sheachanta do bhith na Diadhachd—tha e 'coimh-sheasamh ann an comh-ghràdh sin an Athar agus a' Mhic a tha tre'n Spiorad Naomh. Agus is ann chum a bhi 'ga thaisbeanadh féin a rinn Dia nì sam bith a chruthachadh 'an leth a muigh dheth féin. Chruthaich e na nèamhan agus an talamh chum a bhi 'taisbeanadh a bhith, agus a mhaitheis, agus a chumhachd. Chruthaich e an duine “a réir 'iomhaigh féin,” chum a bhi 'taisbeanadh a naomhachd agus 'fhìreantachd; agus shuidh-ich e gràdh 'n ar nàdur chum a bhi 'samlachadh a chomh-ghràidh shiorruidh so a tha eadar na pearsaibh naomha anns an Trionaid bheannaichte. Ach is éigin duinn 'fhagail fo chòmhachd dhìomhair an do-mheasrachaidh neo-chrìochnaich; ged a tha toil-inntinn-ean spioradail ro chomharaichte coimhcheangailte ri bhi 'toirt urraim agus molaidh dha 'n ar cridheachaibh.

A ris: is e cuspair àraidh gràidh Dhé an Athar e, mar a rinn e ar nàdur a ghabhail—mar a ghabh e agus mar a choinh lion e dreuchd an eadar-mheadhonair, no mar a tha e fathast a' buain-eachadh ann an cleachdadh na dreuchda sin; ann an cainnt eile, is e pearsa Chrìosd, mar an Dia-duine, cuspair àraidh gràidh dhiadhaidh an Athar. Is e pearsa Chrìosd ann an nàdur a Dhiadhachd cuspair uile-fhìreagarrach gràidh sin an Athar a tha faotainn cleachdadh 'an leth a stigh d'a nàdur shiorruidh féin,—a tha 'na chleachdadh nàdurra agus neo-sheachanta na Diadhachd mar a tha bith aice ann am pearsaibh eadar-dhealaichte; agus is e pearsa Chrìosd, mar a tha e sgeadaichte le ar nàdur, ceud chuspair iomlan gràidh an Athar anns na cleachdaidhibh sin a tha 'an leth a muigh, no a tha 'socrachadh air cuspair 'an leth a muigh dheth féin. Is amhàil sin a tha an t-Athair a' cur 'an céill d' a thaobh ann an gabhail seallaidh de'n obair a bha e gu choimh lion-adh 'n ar nàdur, “Feuch m' òglach, a chumas mi suas; m' aon taghta, anns am bheil tlachd aig m' anam,” Isa. xliii. 1. Tha tlachd, agus suaimhneas, agus toil-inntinn anama Dhé—a tha 'n an toraidhibh comharaichte gràidh—anns an Tighearn Iosa Chrìosd, mar 'aon taghta agus mar 'òglach féin ann an obair na h-eadar-mheadhonaireachd. Agus rinn e an fhianuis cheudna ath-nuadhachadh 'na dhéigh sin dà uair o nèamh, Mata iii. 17, “Feuch, guth o nèamh, ag ràdh, Is e so mo Mhac gràdhach, anns am bheil mo mhòr thlachd;” agus a ris ann an caib. xvii. 5. Tha na h-uile nì coimhcheangailte ris na briathraibh so air orduchadh chum a bhi 'toirt mothachaidh ionchuidh dhuinn de ghràdh so Dhé dha. Tha an fhianuis a rinneadh d' a thaobh air a labhairt dà uair anns na briathraibh ceudna o nèamh. Agus tha 'chainnt a tha air a gnàthachadh cho brìghmhor ri nì sam bith a dh' fheudas ar n-

inntinnean a mheasrachadh : “Mo Mhac, m’ òglach, m’ aon taghta, mo Mhac gràdhach, anns am bheil mo shuaimhneas, anns am bheil mo thlachd, anns am bheil mo mhòr-thlachd.” Is i toil Dé gu’m bitheadh mothachadh d’a ghràdh so do Chrìosd air fhàgail air ar cridheachaibh ; oir thàinig an guth so o néamh, cha b’ ann air a sgàth-san a bha ’ghnàth air a shàsachadh ann an caidreamh ’a ghràidh dhiadhaidh so, ach air ar son-ne, chum gu’n deanamaid a chreidsinn.

B’ e so a bha e ’cur an céill mar stéidh na muinghin sin gu léir a shocraich an t-Athair ann, agus a chumhachd sin gu léir a dh’ carbadh ris. “Is toigh leis an Athair am Mac, agus thug e na h-uile nithe ’na làimh,” Eoin. v. 35. “Is ionnuinn leis an Athair am Mac, agus tha e ’foillseachadh dha nan uile nithe a tha e féin a’ deanamh,” Eoin v. 20. Agns tha mothachadh no measrachadh iomchuidh de’n ghràdh so a’ luidh aig bunachar a’ chreidimh Chrìosdail. Uinné sin, tha e ’guidhe gu’m bitheadh aithne againn air gu’n do ghràdhaich Dia e, Eoin xvii. 23, 26.

Anns an t-seadh so, is e pearsa Chrìosd an ceud chuspair anns am bheil an gràdh diadhaidh sin gu léir a’ luidh a tha air a bhuil-eachadh air an eaglais. Tha an t-iomlan dheth air a shocrachadh anns a’ cheud àit airsan, agus leis-san agus trid-san tha e air a chomhpàirteachadh ris an eaglais. Cha-n’ eil anns na h-uile nì a tha i ’faotainn a thaobh gràis agus glòire, ach sin a tha ’sruthadh o’n tobar so—an gràdh a thugadh dha féin. Mar sin tha e ’guidhe air son nan deisciobuil uile, “gu’m bi an gràdh,” a deir e, “leis an do ghràdhaich thu mise anntasan, agus mise annta,” Eoin xvii. 26. Cha-n’ urrainn iad a bhi ’n an luchd-comhpàirt de ghràdh sam bith eile, aon chuid ann féin, no ’na thoraidhibh, ach sin a mhaire leis an do ghràdhaich an t-Athair esan an toiseach. Tha e ’toirt gràidh do’n Mhac air ar son-ne uile, agus cha-n’ eil e ’toirt gràidh dhuinne air dhòigh sam bith eile ach mar a tha sinn annsan. Tha e ’gar deanamh “taitneach ann a Mhac gràdhach,” Eph. i. 6. Is e Fear-gràidh an Athar e a *thaobh inbhe* ; mar a bha an t-àrd-cheannas gu bhi aige anns na h-uile, Col. i, 18. Tha gràdh a’ sruthadh do’n cheann ; agus ann an toirt gràidh dhasan tha Dia a’ toirt gràidh do’n eaglais uile, agus cha-n’ eil air sheòl sam bith eile. Cha-n’ eil gràdh aige do neach sam bith ach mar a tha an neach sin air aonadh ris-san, agus ’na fhear-comhpàirt d’a nàdur.

Air an aobhar sin b’e gràdh so an Athar do’n Mhac, mar an t-aon-ghin Mic, agus mar fhìor ìomhaigh a phearsa—an gràdh sin anns am bheil tlachd do-labhairt nàdur na Diadhachd a’ coimh-sheasamh—tobar agus ceann-aobhar gach uile ghràidh anns a’ chruthachadh, agus sin le gnìomh saor thoil Dhé chum a bhi taisb-

eanadh a' ghràidh sin. Agus do bhrìgh gur e gràdh so Dhé an Athar do phearsa Chrìosd 'nar nàdur, ceud chleachdadh a' ghràidh dhiadhaidh air cuspair sam bith 'an leth a muigh, is e an gràdh sin dha-san tobar agus aobhar àraidh gach uile ghràidh ghràs-mhoir d' ar taobh-ne agus annainn. Agus a mhend 's gur e ar gràdh-ne do Chrìosd an t-aon nì o'n leth a muigh a tha 'na thaisbeanadh air gràdh so an Athar dha, is ann ann a tha am prìomh earrann d'a Ìomhaigh annainn a' coimh-sheasamh. Cha-n 'eil nì sam bith a tha 'gar fàgail cho cosmhuil ri Dia ri ar gràdh do Iosa Chrìosd, oir is e-san prìomh chuspair a ghràidh féin—annsan tha 'anam a' gabhail a shuaimhneis—annsan tha e a ghnàth làn-toilichte. Far an bheil an gràdh so air chall, cia b'e air bith eile a dh' fheadas a bhì ann, cha-n 'eil nì sam bith de Ìomhaigh Dhé ann. An ti nach gràdhach an Tighearn Iosa Chrìosd, bitheadh e 'na Anatema Maranata; oir tha e eu-cosmhuil ri Dia,—tha an inntinn de'm bheil e 'na naimhdeas 'an aghaidh Dhé.

(2.) 'Nam measg-san uile air am bheil Ìomhaigh Dhé, tha na h-ainglean shuas r'a bheachdachadh anns a' cheud àit. Tha sinn fathast, gun anharus, gle mhòr anns an dorch a thaobh nan nithe a tha “an taobh a stigh de'n roinn-bhrat.” Tha iad os ar ceann a thaobh ar comasan, agus follaichte uainn a thaobh ar staid anns a' choluinn; ach tha na's leòir anns an Sgrìobtuir gu bhì 'nochdadh mar a tha na h-ainglean a dlùth-leantuinn ri pearsa Chrìosd ann an cleachdadh a' ghràidh dhiadhaidh. Oir is e an gràdh, ag oibreachadh a réir seallaidh, beatha na h-eaglais shuas; mar is e an gràdh, ag oibreachadh a réir creidimh, beatha na h-eaglais a bhos. Agus is i so a' bh-catha a tha na h-ainglean féin a' caitheadh. Oir—

[1.] Bha iad uile air an toirt a stigh anns an ath-thogail agus anns an ath-chruinneachadh sin a rinn Dia air na h-uile nìtibh ann an Chrìosd, agus sin chum am buannachd do-labhairt féin anns an àm a tha làthair, agus an seasmhachd air son an àm ri teachd. “Chruinnich e ann an aon na h-uile nithe ann an Chrìosd, araon na nithe a tha air néamh, agus na nithe a tha air thalamh, eadhon annsan,” Eph. i. 10. Bha na nithe a tha air néamh agus na nithe a tha air thalamh—ainglean shuas agus daoine a bhos—air an comh-aonadh air tùs r'a chéile ann an gràdh Dhé. Bha gràdh Dhé dhoibh, o'm bheil a' sruthadh an comh-ghràdh d'a chéile, 'na bhann aonaidh eatorra, 'gan deanamh 'n an aon teaghlach choimh-lionta Dhé air néamh agus air thalamh, mar a ghoirear dheth, Eph. iii. 15. Air teachd a stigh do'n pheacadh, trid an do chaill an cinne-daoine an còir ann an gràdh Dhé, agus trid an do thuit iad o chleachdadh a ghràidh dha, no do nì sam bith air a sgàth, bha an comh-aonadh so air sgaoileadh gu tur as a chéile, agus naimhdeas gach aoin d'a chéile air teachd 'an àite gràidh. Ach a

nise, bu toil le Dia earrannan roinnte so a theaghlach 'ath-chruinn-eachadh ann an aon—fo aon cheann, eadhon Iosa Crìosd. Agus 'mar a tha aonadh air a dhaingneachadh as ùr trid an ath-chruinn-eachadh so eadar ainglibh agus an eaglais ann an gràdh, is amhuil sin a tha an t-aonadh a tha aca ris a' cheann—a tha mar thobar agus mar bheath' an aonaidh a tha eatorra féin—mar an ceudna tre ghràdh, agus tre ghràdh a mhain. Cha-n e creidimh, ach gràdh, a tha 'na bhann aonaidh eadar Crìosd agus na h-ainglibh; agus is ann 'an so a tha earrann nach 'eil beag d'an sonas agus d'an glòir air nèamh a' coimh-sheasamh.

[2.] Air a' mhodh cheudna, is e gràdh agus tlachd a tha 'cur beatha anns gach aoradh, agus moladh, agus seirbhis, agus ùmhlachd, a tha iad a' toirt dha. Ann an gràdh tha iad a' dlùth-leantuinn ris, ann an gràdh tha iad a' deanamh aoraidh dha 'n an seirbhis a ghnàth. 'Nuair a dh' fhoillsicheadh e 'n ar nàdur, thugadh àithne dhoibh aoradh a dheanamh dha, Eabh. i. 6; agus rinn iad e le h-aoibhneas ro mhòr agus moladh, a tha 'nan toraidhibh gràidh agus tlachd, Lucas ii. 13, 14. Agus mar a tha iad a chòmhnuidh timchioll rìgh-chaitheach Dhé, tha iad ag ràdh le guth àrd, "Is airidh an t-Uan a chaidh a mharbhadh air cumhachd, agus saoihbreas, agus gliocas, agus neart, agus urram, agus glòir, agus moladh 'fhaotainn," Taisb. v. 12. Tha an glòir agus am moladh, a tha iad a' cur as a leth a ghnàth, 'na thoradh an gràidh urramaich dha agus an tlachd ann; agus is e so mar an ceudna an t-aobhar gu bheil iad a' gabhail suim d'a shoisgeul agus d'a ghràs, Eph. iii. 9, 10; 1 Phead. i. 12. Agus as eugmhais a' ghràidh so anns an tomhas a's ro àirde cha-n urrainn e 'bhi air a smuaineachadh cionnus a b' urrainn iad a bhi beannaichte agus sona anns an obair anns am bheil iad a ghnàth air an cleachdadh. Oir tha iad uile "'nan spioradaibh frithealaidh, air an cur a mach chum frithealadh dhoibh-san a bhitheas 'nan oighreachaibh air slàinte," Eabh. i. 14. Mur bitheadh iad air an gluasad le déinead an gràidh do Chrìosd, cha b' urrainn iad toil-inntinn sam bith a ghabhail anns a' mhinistireileachd a dh' earbadh riu.

Cha-n urrainn sinn nàdur gràidh nan aingeal a làn-thuigsinn anns an t-saoghal so. Cha-n 'eil ar beachdan ach dorch agus mì-chiunteach, a thaobh nithe de nach urrainn sinn féin-fhiosrachadh a bhi againn. Uime sin, cha-n 'eil e comasach dhuinn eòlas soilleir fhaotainn anns a' bheatha so air nàdur a' ghràidh a tha spioradan a' cleachdadh, 'am feadh a tha ar spioradan féin air an coimh-mheasgadh le toraidhibh cleachdaidh na beatha feòlmhoire sin a tha 'n ar cuirp. Ach cha-n 'eil sonas nan aingeal a' coimh-sheasamh anns gu bheil comasan mòra nàduir aca,—gu bheil iad mòr ann an cumhachd, ann an solus, ann an eòlas, agus ann an gliocas; oir a dh' aindeoin so uile, thàinig cuid dhiubh gu bhi

'n an deamhnaibh. Ach tha òirdheirceas agus sonas staid nan aingeal a' coimh-sheasamh anns an dà nì so:—*Anns a' cheud àit*, Gu bheil toil agus comas aca a bhi 'dlùth-leantuinn a ghnàth, agus gu h-iomlan, gun sgaradh no briseadh, ri Dia ann an gràdh. Agus mar a tha iad a' dlùth-leantuinn ri Dia, is amhuil a tha iad a' deanamh ri pearsa Chrìosd; agus d'a thrid-san mar an ceann, ri Dia an t-Athair. *Anns an dara àit*, Cuir ri so am mothachadh gràsmhor a tha aca de'n ghldoir, agus de'n inbhe, agus de'n mhill-seachd agus de'n riarachadh shiorruidh a tha 'g éirigh o so, agus tha suim sonais nan aingeal againn.

(3.) Is i *eaglais chloinn nan daoine* an earrann eile de'n chruthachadh reusonta air am bheil iomhaigh Dhé air a h-ath-nuadachadh. Agus is e an gràdh sin do phearsa Chrìosd a tha 'sruthadh o chreidimh, a beatha, agus a h-aobhneas, agus a glòir.

Bha so fìor a thaobh eaglais an t-Seann-tiomnaidh. Tha Dàn Sholaimh gu h-iomlan air a chomharachadh chum a bhi 'samhlachadh, agus a' cur an céill, agus a' taisbeanadh, air iomadh dòigh, gràdh so Chrìosd agus na h-eaglais gach aon d'a chéile. Is beannaichte an ti a thuigeas briathran an leabhair sin, agus aig am bheil féin-fhiosrachadh annta 'na chridhe féin. Tha Salm xlv. 'am measg iomadh Salm eile, air a chomharachadh chum na crìche ceudna. Cha-n 'eil anns gach iomradh glòrmhor a tha deanta air pearsa Chrìosd leis na fàidhibh, ach meadhona air son a bli brosnachadh suas gràidh dha, agus tograidhean beò 'na dhéigh. Uime sin goirear dheth, "Miann nan uile chinneach," Hag. ii. 7—an ti sin a rhain a tha ion-mhiannaichte, agus a's e aon fhear-gràidh na h-eaglais air a crinneachadh as gach uile chinneach.

Tha aon de shochairibh a's inbhiche an Tiomnaidh Nuaidh a' coimh-sheasamh anns an taisbeanadh a tha deanta ann de phearsa Chrìosd, chum a bhi 'na chuspair neo-mheadhonach ar gràidh, maille ri aobhairibh agus reusonaibh a' ghràidh sin. Agus tha fianuis air a deanamh d'a thaobh air iomadh dòigh ann an aithcantaibh, ann an geallaidhibh, ann an eisempleiribh, agus ann an iomadh aideachadh air tlachd nan naomh ann.

Cia b'e air bith àit anns am bheil an gràdh so air iarraidh leis ann an neach sam bith d'a dheisciobluidh, tha e air 'iarraidh cha-n ann mar dhleasdanas a mhain, mar ni a bha mar fhiachaibh orra le àitheantaibh an t-soisgeil, ach mar ni as eugmhais nach robh dleasdanas sam bith eile gabhta leis. "Ma's toigh leibh mise," tha e 'g ràdh, "coimhidibh m' àitheantan," Eoin xiv. 15. Tha gràdh d'a phearsa air 'iarraidh leis ann an rathad anns am bheil r'a thuigsinn nach 'eil ùmhlachd thaitneach sam bith d'a àitheantaibh fàr nach 'eil e. Is dleasdanas mòr agus beannaichte a bhi 'beathachadh chaorach agus uan Chrìosd; gidheadh cha ghabh e ris an dleasdanas sin féin, mur 'eil e 'sruthadh o ghràdh d'a

phearsa. “A Shimoin, mhic Ionais, am bheil barrachd gràidh agad dhomh-sa orra sin? beathaich m’ uain,” Eoin xxi. 15-17. Tri uairean tha e’g aithris nam briathran ceudna dha-san a dhìob-air ’na ghràdh dha, le bhi ’ga àicheadh tri uairean. Cha-n ’eil e’g iarraidh air neach sam bith a dhol a bheathachadh a chaorach, aig nach ’eil an gràdh so d’a phearsa, cha mho a ghabhas e ri seirbhis na muinntir a tha ’leigeadh orra a bhi ’deanamh sin. Bhitheadh e ’na nì beannaichte nam bitheadh measrachadh dligheach na firinne so a’ fantuinn a ghnàth maille riu-san a ghairmeadh chum na h-oibre sin.

Is ann ris a’ ghràdh so a rinn e na geallaidhean beannaichte sin a cheangal anns am bheil ar sìth, agus ar téaruinteachd, agus ar comhfhurtachd gu h-ionnlan a’ luidh anns an t-saoghal so. “An ti aig am bheil gràdh dhomh-sa,” tha e’g ràdh, “gràdhaichear le m’ Athair esan, agus gràdhaichidh mise e, agus foillsichidh mi mi féin da,” Eoin xiv. 21; agus a ris, rann 23, “Gràdhaichidh m’ Athair esan, agus thig sinn da ionnsuidh, agus ni sinn còmhnuidh maille ris.” C’ait am bheil an cridhe a’s urrainn a smuaineachadh, no an teanga a dh’ fheudas a bhi ’cur an céill, a’ ghlòir a tha anns na geallaidhibh so, no an earrann a’s lugha de’n ghràs a tha fillte suas annta? Cò d’an urrainn an t-irioslachadh diadhaidh, agus an gràdh, agus an gràs, a tha air an taisbeanadh annta a mheasrachadh gu ceart? Cia cho beag as a tha an earrann sin a’s aithne dhuinn de Dhia anns na nithibh so! Gidheadh mur ’eil iad luachmhor ’n ar sùilibh, mur ’eil sinn a’ saothrachadh ’an déigh féin-mhothachaidh dhiubh a réir ar tomhais, cha-n ’eil cuid no crannchur againn anns an t-soisgeul. Tha làthaireachd agus còmhnuidh Dhé maille ruinn mar Athair, fillte suas annta—’ga fhoillseachadh féin anns an dàimh sin dhuinn, ann an iomadh geall-daingnich neo-mhearachdach, agus làn dearbh-bheachd air ar n-uchd-mhacachd; tha làthaireachd Chrìosd mar an ceudna fillte suas annta—’ga fhoillseachadh féin dhuinn, maille ris gach trècair do-labhairt a tha ann an comh-chuideachd nan nithe so. Agus tha na geallaidhean so air an tabhairt air dhòigh ro àraidh dhoibh-san aig am bheil gràdh do phearsa Chrìosd, agus ann an cleachdadh a’ ghràidh dha.

Is ann coimhcheangailte ri so a tha Geridsim agus Ebal an t-soisgeil—na beannachdan agus na mallachdan air an cur ’an céill. Mar is iad beannachdan cuibhrionn na muinntir “a tha ’gràdhachadh an Tighearn Iosa ann an treibhdhireas,” Eph. vi. 24,—is amhuil sin a tha brìgh nan uile mhallachdan air a bhagrachd ’nan aghaidh-san aig nach ’eil gràdh dha, eadhon, “Anatema Maranata,” 1 Cor. xvi. 22. Cia b’e air bith ùmhlaich do’n t-soisgeul a dh’ fheudas iad so a bhi ’g aideachadh o’n leth a muigh, is co fad a tha iad o chòir bheannaichte sam bith a bhi aca ’na gheallaidhibh,

as gu bheil iad buailteach gu toillteanach d' a bhi air an gearradh a mach fa dhèidh o'n eaglais anns an t-saoghal so, agus do mhallachadh siorruidh anns an t-saoghal ri teachd.

Tha e soilleir, uime sin, nach e breisleach na h-inntinn a tha ann an gràdh eaglais nan creideach do phearsa Chrìosd—nach e faoin-bheachd meallta a tha ann, mar a bha cuid gu toibheumach a' labhairt ; ach gur ni e a tha neo-sheachanta o nàdur na dàimhe anns am bheil iad d'a chéile—ni a tha taisbeanadh gu bheil iomh-aigh Dhé air a h-ath-nuadhachadh anna—ni a tha an Sgriobtuir a' cur mar dhleasdanas neo-sheachanta orra, agus air am bheil an comhfhurtachd spioradail gu léir an crochadh. Air dhuinn na nithe so a labhairt ann an rathad coitcheinn, feumaidh sinn a nis a bhi 'fèdraich ciod e nàdur àraidh, agus toraidhean, agus cleachd-aidhean, agus meadhona-brosnachaidh a' ghràidh dhiadhaidh so.

CAIBIDEIL XIII.

Air Nàdur, agus Oibreachadh, agus Aobhairean a' Ghràidh Dhiadhaidh, ann an Coimhcheangal ri Pearsa Chrìosd.

CHUM gu'n tuig sinn ni's ro fhearr ciod e an gràdh sin do phearsa Chrìosd air son am bheil sinn a' tagradh, is éigin duinn cuid de nithibh a roimh-mhineachadh a thaobh nàduir a' ghràidh dhiadhaidh fo bheachd coitcheinn ; agus air dhuinn sin a dheanamh, bithidh e furasda agus réidh dhuinn a bhi 'ga chomhchur ri oibreachadh agus ri cleachdadh àraidh sin a' ghràidh a tha 'nar n-aire.

Rinn Dia buadh agus comas a bhuileachadh air ar nàdur a bhi 'socrachadh ar gràidh air féin. Tha mòran aig nach 'eil tuigse sam bith de ghràdh ach sin a tha 'coimh-sheasamh ann a bhi 'dlùth-cheangal an inntinnean agus an anama ri nithibh a chithear agus a mhothaichear, agus o'm bheil iad a' faotainn toil-inntinn nàdurra anns an àm a tha làthair. A thaobh nithe neo-fhaicsinneach, gu sonruichte iad sin a tha siorruidh agus neo-chrìochnach, tha iad a' saòilsinn gu bheil iad a' toirt urrainn agus aoraidh dhiadhaidh dhoibh ; ach cha-n 'eil iad idir a' tuigsinn cionnus a dh'fhendas iad a bhi 'gan gràdhachadh. Agus tha an t-abstol ag aideachadh gu bheil e ni's dorra a bhi 'toirt gràidh do nithibh nach fheudar fhaicinn, na dhoibh sin a tha ghnàth a làthair gu faicsinneach maille ruin, 1 Eoin iv. 20. Gidheadh, tha gréim ni's seasamhaiche agus ni's dìongmhalta aig 'a ghràdh dhiadhaidh so ann an inntiunibh dhaoine far am bheil e, na tha aig gràdh sam bith eile. Oir,—

1. B'e prìomh rùn Dhé ann an 'suidheachadh aigne mhòir agus cheannasaich sin a' ghràidh 'n ar nàdur, aig an bheil an t-àrd-ùghdarras agus chumhachd 'n ar n-anamaibh, gu'm bitheadh e, anns a' cheud àit, air a 'shuidheachadh air féin, mar am meadhon trid am bitheamaid a' dlùth-leantuinn ris. Cha d'rinn e a chruthachadh annainn chum ar deanamh comasach air sinn féin a thilgeadh ann an glacaibh nan uile nithe nàdurra agus collaidh. Cha-n 'eil aigne sam bith aig am bheil a leithid de chumhachd anns an anam ann an rathad a bhi 'ga dhlùth-cheangal r'a chuspair, agus ann a bhi 'ga oibreachadh a dh' ionnsuidh comh-chumaidh ris. Tha na h-aigne eile mar is trice neo-sheasmhach 'nan cleachdaidhlibh, agus ag oibreachadh ann am braise obann ar nàdur—mar a tha fearg, aoibhneas, eagal, agus an samhail eile; ach tha cleachdadh seasmhach ann an comas a' ghràidh. agus a tha 'na thobar do na h-uile h-aigne eile, agus ag aonadh an anama r'a chuspair le h-éifeachd nach fheudar gu furasda a chur 'an céill. Agus am bheil e r'a smuaineachadh gu'n do chruthaich Dia—neach a rinn na h-uile nithe air a shon féin—an togradh ceannasach so 'nar nàdur, a mhain chum gu'm bitheamaid comasach air claonadh a thaobh uaith, agus dlùth-leantuinn ri nithibh eile le aigne a tha 'toirt barrachd air aon sam bith eile leis am feudamaid fantuinn maille ris? Uime sin, 'nuair a chruthaichheadh sinn air tùs, agus an feadh a dh' fhan sinn fathast 'nar neo-chiontas, b'e an gràdh freumh agus anam na beatha diadhaidh annainn; agus is ann air seasmhachd ar gràidh dha a bha maireannachd ar dàinnh ris an crochadh. B'e lagh, agus riaghailt, agus tomhas a' ghràidh so, “Gràdhaichidh tu an Tighearn do Dhia le d' uile chridhe, agus le d' uile anam.” B'i so crìoch Dhé ann an cruthachadh a' ghràidh annainn. Cha-n e mhain gu'n robh ar pearsachan air an deasachadh agus air an ulluchadh, 'nan nàdur agus 'nam bith, air son a bhi beò do Dhia, agus chum a theachd fa dhèidh gu bhi 'ga mhealtuinn, ach bha iad mar sin mar an ceudna 'n an uile chomasaibh agus 'n an uile bhuadhaibh. Agus bha uile chleachdaidhean nan comasan sin air cuspairibh cruthaichte gu bhi air an seòladh a dh' ionnsuidh na crìche so. Air an aobhar sin, an uair a tha sinn a' suidheachadh ar gràidh air ni sam bith air thoiseach air Dia, no os ceann Dhé, tha sinn ann am fìrinn ag aideachadh gu'n do chuir sinn cùl ris.

2. Tha òirdheirceis na Diadhachd 'nan cuspair uile-fhreagarrach agus iomchuidh ar gràidh. Cha-n urrainn an toil, gun amharus, i féin a cheangal ri ni sam bith ann an gradh, nach 'eil an tuigse ann an tomhas a' measrachadh a thaobh 'fhìrinn agus a bhith; ach cha-n 'eil e neo-sheachanta gu'm bitheadh measrachadh coinhlionta aig an tuigse ann an nàdur an ni sin gu h-ìomlan ris am bheil an toil air a ceangal. 'Nuair a tha fìor mhaitheas agus ionmhiannachd air am foillseachadh do'n inntinn, feudaidh an toil

'an sin dùnadh ri aigne na h-inntinn. Agus cha-n'eil cuspair sam bith eile anns am feudar a bhreithneachadh gu bheil iad so gu h-iomlan coimhlionta, ach a mhain ann an nàdur agus ann an buailhaidh naomha na Diadhachd. Uime sin, a mheud 's nach e mhain gu bheil cuspair àraidh a' ghràidh r'a fhaotainn ann an òirdheirceis na Diadhachd, ach mar an ceudna gur ann anntasan a mhain a tha e r'a fhaotainn ann an rathad iomlan agus coimhlionta, gun mheasgadh truailidh sam bith mar anns na creutairibh uile, is iad-san cuspair uile-fhreagarrach agus ionchuidh ar gràidh.

Cha-n'eil ni sam bith a's soilleire a tha nochdadh truailidheachd ar nàduir leis a' pheacadh agus clonadh ar toile o'n aomadh dhìreach a thugadh dhoibh air tùs, na gu bheil e cho cruaidh agus cho deacair ar cridheachan a thogail suas ann an gràdh do Dhia; ach 'an àite sin, gu bheil sinn cho ullamh air ar gràdh a shoerachadh air nithibh eile, agus riarachadh 'iarraidh d'ar n-anamaibh far nach 'eil e r'a fhaotainn. Mur bitheamaid air tuiteam fo bhuidheachd so, bhitheadh esan a ghnàth 'n ar sealladh mar an t-aon chuspair a bha freagarrach agus comasach air son a bhli riarachadh ar cridheachan.

3. Is e maitheas Dhé cuspair àraidh a' ghràidh dhiadhaidh agus ghràs-mhoir so. “Cia mòr a mhaithas, agus cia mòr a mhaise!” Sech. ix. 17. Cha-n'eil ni sam bith 'na chuspair freagarrach gràidh, ach sin a tha maith, agus mar a tha e maith. Uaith so tha àilleachd iomlan ann an comh-chuideachd a' mhaithois neo-chrìochnaich a tha ann an nàdur na Diadhachd. Do bhrìgh gu bheil a mhaithas do-labhairt, tha a mhaise mar sin mar an ceudna. “Cia mòr a mhaithas, agus cia mòr a mhaise!” Uaith so tha sinn air ar gairm gu bhli toirt buidheachais do'n Tighearn, agus gu bhli' deamainh gairdeachais ann—a tha 'n an toraidhibh gràidh—do bhrìgh gu bheil e maith, Salm. cvi. 1, cxxxvi. 1.

Gidheadh cha-n e maitheas na Diadhachd cuspair àraidh ar gràidh air a bheachdachadh ann féin a mhain; ach tha sinn ag amharc air mar a tha a 'filleadh suas ann an trocair, agus an gràs, agus an toirbheartas sin gu léir, a tha freagarrach air son a bhli 'frithealachd an fhuasglaidh a's ro fhearr oirnn anns a' chor a tha làthair againn, agus duais shiorruidh 'an déigh so. Is e cuspair freagarrach ar gràidh, na seadh, maitheas neo-chrìochnach Dhé, 'ga chleachdadh féin anns an trècair, anns a' ghràs, anns an dilseachd, agus anns an toirbheartas sin gu léir, a tha feumail air son fuasglaidh agus beannachaidh a fhrithalachd oirnn anns gach suidheachadh a bhitheas a làthair againn. Uime sin, a mheud 's gu bheil so deanta a mhain ann an Crìosd, cha-n urrainn fìor ghràdh sam bith do'n mhaithois dhiadhaidh cleachdadh 'fhaotainn ach ann-san agus trid-san a mhain,

B'e maitheas Dhé, mar chruithear, mar fhear-gleidhidh, agus mar fhear-tabhairt duaise, cuspair ionchuidh agus freagarrach gach uile chleachdadh gràidh, mu'n d' thàinig peacadh agus truaigh a steach do'n t-saoghal. Dh'fheudadh anam an duine làn riarachadh 'fhaotainn ann an Dia fo gach beachd dhiubh so, a thaobh a shonais ann an ùine agus gu siorruidh. Ach riamh o rinn peacadh, agus truaigh, agus bàs gréim oirnn cha-n urrainn ar gràdh fois, no ionmhuinneachd, no toil-inntinn, no riarachadh 'fhaotainn ann am maitheas sam bith, ach sin a tha éifeachdach ann am buileachadh gràis agus tròcair oirnn tre Chrìosd, chum slàinte dhuinn anns a' bheatha so, agus duais shiorruidh air nèamh. Cha mhò a tha Dia ag àithneadh dhuinn a bhi 'ga ghràdhachadh air sheòl sam bith eile ach mar a tha e ann an Crìosd "a' deanamh an t-saoghail reidh ris féin." Is amhuil sin a tha an t-abstol a' cur an cèill: "'An so dh' fhoillsicheadh gràdh Dhé dhuinne, anns gu'n do chuir Dia 'aon-ghin Mhic do'n t-saoghal, chum gu'm bitheamaid beò trid-san. 'An so tha gràdh, cha-n e gu'n do ghràdhaich sinne Dia, ach gu'n do ghràdhaich esan sinne, agus gu'n do chuir e a Mhac féin gu bhi 'na ìobairt-réitich air son ar peacaidhean. Agus fhuair sinn aithne air, agus chreid sinn an gràdh a tha aig Dia dhuinn. Is gràdh Dia; agus an ti a tha fantuinn ann an gràdh, tha e 'na chòmhnuidh ann an Dia, agus Dia annsan," 1 Eoin iv. 9, 10, 16. Is gràdh Dia, tha e de nàdur neo-chrìochnach maith agus gràsmhor, ionnus gur esan a mhain cuspair dligheach gach uile ghràidh dhiadhaidh. Ach cha-n urrainn an gràdh so a bhi air dhòigh sam bith air 'aithneachadh, no air 'fhoillseachadh dhuinne, ionnus gu'm feudamaid agus gu'm bu chòir dhuinn gràdh a thoirt dha, ach a mhain le a ghràdh-san ann an Crìosd—a' cur a Mhic agus 'gar gràdhachadh ann. Cha-n 'eil gràdh sam bith againn do Dhia air thoiseach air so, no as eugmhais so, cha mhò a tha sin 'n ar comas. Oir "'an so tha gràdh, cha-n e gu'n do ghràdhaich sinne Dia, ach gu'n do ghràdhaich esan sinne, agus gu'n do chuir e a Mhac féin gu bhi 'na ìobairt-réitich air son ar peacaidhean." Is e so ceann-aobhar agus tobar ar gràidh-ne gu léir dha. Cha-n 'eil ach beachdan dìomhain gun tairbhe leis am bheil cuid de dhaoinibh 'gan toileachadh féin, a bhitheas a' labhairt mu 'bhi gràdhachadh a' mhaitheis dhiadhaidh air a bheachdachadh ann féin a mhain. Oir ged a tha maise neo-chrìochnach coimh-cheangailte ris ann féin, gidheadh cha-n 'eil sin ann da rìreadh dhoibh-san, cha-n 'eil e coimh-fhreagarrach r'an cor, as eugmhais a bhi 'ga bheachdachadh mar a tha e air a fhrithealadh oirnn ann an Crìosd.

4. Air do na nithibh so a bhi air an roimh-mhineachadh, feudaidh sinn a nise nàdur àraidh a' ghràidh dhiadhaidh so a thoirt fainear, ged a tha mi 'g aideachadh gur e an earrann a's ro lugha

de na bheil creidich a' fiosrachadh dheth 'nan anamaibh féin, a dh'fheudas a bhì air a cur an céill, co dhiubh leam-sa. Nì sinn cuid de nithibh 'ainmeachadh a dh'-fheudas sgàil a' ghràidh a thaisbeanadh dhuinn, ged nach 'eil foillseachadh fìor ìomhaigh a' ghràidh, ann féin 'n ar comas.

(1.) Is e *togradh aonaidh* agus comh-chomuinn ceud chleachdadh beò a' ghràidh so. Air do'n anam foillseachadh 'fhaotainn de ghlòir nan òirdheirceas diadhaidh, tha e 'miannachadh gu dùrachdach aonadh 'fhaotainn riu—a bhì air a thoirt 'am fagus anns a' chomh-chomuinn sin-riu, air son am bheil comasan aige, agus anns am bheil suaimhneas agus riarachadh r'am faotainn leis. Tha so neo-sheachanta do nàdur gràidh; tha e '*g aonadh na h-inntinn r'a chuspair*, ionnus nach 'eil fois aige ach ann an comh-chomuinn. Tha gràdh Dhé dhuinne ag éirigh o shaoibhreas a mhaithéis féin, a' taomadh thairis o'n tobar neo-chrìochnach sin, ann an rathad a bhì pàirteachadh a thoraidhean mòra ruinn. Is gràdh Dha; agus 'an so tha gràdh, cha-n e gu'n do ghràdhaich sinne Dia, ach gu'n do ghràdhaich esan sinne, agus gu'n do chuir e 'aon-ghin Mhic do'n t-saoghal. Gidheadh is e aomadh a' ghràidh so ann an Dia ann a bhì 'gar tabhairt 'am fagus d'a féin, cha-n e gu'm bitheadh esan a' mealtuinn a chreutairean, ach gu'm bitheadh e air a mhealtuinn leò. Tha so a' comh-chòrdadh ri miann a' chomh-chomuinn annainn, Iob xiv. 15, "Gairmidh tusa;" (is e sin, gairmidh tu mise o'n duslach aig an là dheireannach;) "agus freagairidh mise thu: air obair do làmh bithidh déidh agad." Cha ghabh gràdh Dhé fois gus an dean e ar tabhairt d'a ionnsuidh féin. Ach tha ar gràdh-ne do Dhia ag éirigh o mhothachadh de'r n-uireasbluidhibh féin—ar neo-fhoghainteachd air son suaimhneis fhaotainn annainn féin, no sonas oibreachadh le'r n-oidhirpibh féin. Anns a' chor so, air dhuinn a bhì 'faicinn na h-uile nì ann an Dia, agus a bhì 'sealltuinn air son nan uile nithe o choimh-fhreagarrachd nan òirdheirceas a tha ann gu bhì 'toirt suaimhneis agus riarachaidh dhuinn, tha ar n-anama 'an sin a' dlùthachadh ris, le miann a bhì air ar toirt a dh' ionnsuidh an aonaidh a's faisge air an bheil ar nàdur comasach. Chruthaichheadh sinn air a shon, agus cha-n amais sinn air ar suaimhneas gus an tig sinn d'a ionnsuidh.

Cha nìg ar maithreas-ne air Dia; cha-n 'eil tairbhe dha ann an nì sam bith a tha sinn, cha leasaich ar gnìomh a mhòrachd. Uime sin, cha-n 'eil a ghràdh dhuinn a' sealltuinn air tús ri maith sam bith annainn, ach is gnìomh saor agus gràs-mhor a thoile féin e. Tha e 'deanainh mhaith a mhaith do bhrìgh gu bheil e maith. Cha mhò is urrainn na h-ìomlanachdan neo-chrìochnach a tha ann aobhair sam bith 'fhaotainn air son am prìomh chleachdaidhean 'an leth a nuigh dheth féin. Cha-n 'eil easbluidh sam bith air a

ghabhadh deanamh suas le bhì mealtuinn a chreutairean. Ach annainne tha bochduinn a bheir d'ar gràdh a chuspair a ghleidh-eadh 'an leth a muigh dhinn féin. Air an aobhar sin, is e maitheas Dhé, maille r'a thròcair, agus a ghràs, agus a thoirbheartas a tha fillte suas ann, aobhar, agus reuson, agus cuspair ar gràidh. Tha sinn 'gan gràdhachadh air an sgàth féin; agus do bhrìgh gu bheil sinn bochd agus ainniseach, tha sinn 'gan gràdhachadh le togradh aonaidh agus comh-chomuinn, anns am bheil sinn a' faotainn riarachaidh d'ar n-anamaibh agus ar sonais a' coimh-sheasamh. Tha gràdh gu coitchionn ag aonadh na h-inntinn r'a chuspair—an neach a tha 'gràdhachadh air aonadh ris an nì no ris an neach d'an d' thugadh gràdh. Is amhuil a chuireadh 'an céill e ann an eisempleir gràidh duine, a tha caochlaidheach—eadhon, gràdh Ionatain agus Dhaibhidh; “Cheangladh anam Ionatain ri anam Dhaibhidh, agus ghràdhaich Ionatan e mar 'anam féin,” 1 Sam. xviii. 1. Rinn an gràdh an comh-aonadh cho dìongmhalta r'a chéile, as gu'n robh anam Dhaibhidh mar 'anam féin. Uaith so tha an doigh-labhairt sin air a ghnàthachadh timchioll a ghràidh dhiadhaidh so,—a bhì “'dluth-leantuinn ris an Tighearn, a' plogartaich 'na dhéigh le tart anama,” agus iomadh dòigh-labhairt eile leis am bheil na tograidhean a's déine 'nar nàdur an déigh aonaidh agus comh-chomuinn air an cur an céill.

'Nuair a tha sealladh aig an anam tre chreidimh—oir cha-n 'eil nì sam bith cile 'bheir dha e—de mhaitheas Dhé air fhoillseachadh ann an Crìosd—is e sin, de òirdheirceis sìorruidh a nàduir 'gan cleachdadh féin ann—'an sin tha e 'ga shìneadh féin gu togarrach 'na dhéigh le glacaibh fosgailte a' ghràidh, agus sin gun fhois fhaotainn gus an tig e gu seilbh iomlan fhaotainn air. Ann an Dia tha e 'faicinn tobair na beatha, agus bu mhiann leis òl “as an hainn a shòlasan,” Salm xxxvi. 8, 9—tha e 'faicinn “lànachd aoibhneis 'na làthair, agus mòr shubhachas aig a dheas làimh gu sìorruidh,” Salm xvi. 11. Tha e 'miannachadh agus a' plogartaich 'an geall air an tobar so, gus am faigh se e féin air snámh ann an an hainn so nan sòlas; agus a thaobh a' chuid sin anns am bheil e 'teachd gearr air riarachadh iomlan anns a' bheatha so 'tha làthair, tha e beò ann an dòchas, 'nuair a dhùisgeas e, gu'n sàsuichear e le 'choslas, Salm cxvii. 15. Cha-n 'eil nì sam bith 'na dhòighleas do'n anam a tha air a lionadh leis a' ghràdh so, ach sin a tha 'ga chumail o bhì làn-mhealtuinn nan òirdheirceas a tha e 'faicinn ann an Dia. Tha e 'g osnaich fo na h-uile nì a tha 'na bhacadh *nàdurra agus neo-sheachanta* air an làn sheilbh so. Is ann diubh so a tha ar cor anns a' choluinn anns an àm a tha làthair, anns am bheil sinn, ann an seadh, “air choigrich o'n Tighearn,” 2 Cor. v. 4, 8, 9. Agus a thaobh sin a tha 'na bhacadh *modhannail*, mar a tha *peacadh*, ann an clonadh na toile agus nan aigne o

Dhia, tha e gabhail gràin deth féin agus 'ga fhuathachadh féin air a shon. Fo threòrachadh a' ghràidh so, tha aomadh an anama gu h-ìomlan a dh'ionnsuidh bhi 'mealtuinn Dhé;—is e a mhiann a bhi air a shlugadh suas ann an Dia, 'na neo-ni ann féin, na h-uile ni annsan. Tha taitneas iomlan aig a' ghràdh so anns gu bheil Dia an ni sin a tha e, agus nach ni sam bith eile e, agus gu feud sinn a bhi air ar n-aonadh ris mar a tha e, chum a bhi 'ga mhealtuinn a réir comais ar nàduir,—seadh, is e so beatha a' ghràidh dhiadhaidh.

(2.) Is gràdh *comh-chosmh-uileachd* e. Tha dian-thogradh ag oibreachadh ann air son a bhi comh-chosmhuil ri Dia, a réir ar comais agus ar tomhais. Tha an t-anam a' faicinn gach uile mhaithreas, agus, uime sin, na h-uile ni taitneach agus àillidh, ann an Dia, am feadh a tha e 'ga fhaotainn féin falamh dhiubh uile. Is e 'bhi 'sealbhadhachd iomlanachd a mhaithreis, agus a bhi air a dheanamh comh-chosmhuil ris mar am meadhon d'a ionnsuidh, crìoch a's àirde sin a nàduir an déigh am bheil a mhiann. Cha-n 'eil duine sam bith aig nach 'eil gràdh treibhdhireach do Dhia, nach miannaicheadh gu'm bitheadh e ni-éigin nach 'eil e, chum gu'm bitheadh e ni's cosmhuil ris féin. Agus tha an samhail so de mhuinntir 'gan toileachadh féin mar is urrainn iad le bhi smuaineachadh gu bheil Dia mar sin, Salm 1, 21. Ach d'an taobh-san aig am bheil gràdh dha, bu mhiann leò e bhi na *h-uile ni a tha e, agus mar a tha e, agus gun ni sam bith eile*; agus iad féin a bhi comh-chosmhuil ris. Agus mar is e so aomadh nàdurra a' ghràidh, ionnus gu bheil an t-anam anns am bheil e mi-shuaimhneach anns an tomhas anns am bheil e eu-cosmhuil ri Dia, is amhuil sin a tha e 'ghnàth a' brosnachadh suas nan oidhirpean an déigh a chosmh-uileachd, agus tha éifeachd ro àraidh ann chum na crìche sin. Is e gràs a ghràidh a tha 'g oibreachadh ar comh-chosmh-uileachd ri Dia, mar is e gràs a' chreidimh a tha air tùs 'gar n-aomadh d'a ionnsuidh. Ann an ath-nuadhachadh ar nàduir a dh' ionnsuidh ìomhaigh Dhé, tha éifeachd a' chruth-atharrachaidh air a shuidh-eachadh, a thaobh a fhreumh, anns a' chreidimh, ach tha e 'ga chleachdadh féin tre ghràdh. Tha an gràdh sin a tha 'sruthadh o chreidimh, ag atharrachadh an anama, ceum air cheum a dh' ionnsuidh ìomhaigh Dhé; agus mar is mò a tha e 'faotainn cleachdaidh, is ann is mò a tha an t-atharrachadh a 'faotainn coimhlionaidh.

Iadsan a tha 'saothrachadh an déigh comh-chumaidh ri Dia le gnìomharaibh o'n leth a muigh a mhaìn, cha-n 'eil iad ach a' cumadh ìomhaigh de'n Dia bheò, air a gearradh á stoc marbh craoibhe. Is ann o fhreumh bheò so a' ghràidh a tha sinn a' fàs suas *gu nàdurra* a dh' ionnsuidh cosmhuileachd agus ìomhaigh Dhé, agus cha-n ann air ar cumadh a dh' aindeoin mar a chumar

clach. Oir an uair a tha òirdheirceis Dhé ann an Chrìosd a' drùghadh air an anam, tha an gràdh so a' lìonadh na h-inntinn le beachd-smuaintibh umpa, agus a' beòthachadh nan aigne ann an cleachdadh na tlachd annta. Agus far am bheil an t-anam a ghnàth 'ga chleachdadh féin ann am beachd-smuaintibh na h-inntinn, agus ann an tlachd nan aigne, bithidh e 'g oibreachadh comh-chosmhuileachd r'an cuspair. Is e 'bhi 'gràdhachadh Dhé an t-aon dòigh agus an t-aon inheadhon air son a bhi cosmhuil ris.

(3.) Is gràdh *taitneis* agus *deadh-rùn* e. Air dhuinn sealladh 'fhaotainn tre chreidinn agus ann an solus spioradail de'n mhaithreas dhiadhaidh, 'ga chleachdadh féin air an dòigh a chuireadh an céill, tha ar n-anaman a' dùnadh le taitneas ris na h-uile ni a tha ann an Dia,—'ga nholadh, 'ga chliùthachadh, agus a' comh-aontachadh ris. Uaith so tha dà dhleasdanas mòr ag éirigh, agus air a so tha iad an crochadh. Anns a' cheud àite, A bhi 'cur glòire agus urrainn gu h-aoibhneach as leth Dhé. Tha gach moladh, agus buidheachas, agus beannachadh, agus glòrachadh, a tha sinn a' toirt do Dhia do bhrìgh òirdheirceas agus iomlanachd a nàduir, ag éirigh o'n taitneas agus o'n riarachadh a tha ar n-anama a' faotainn annta. Tha aoibhneas air na fireana anns an Tighearn, agus tha iad a' toirt buidheachais ri cuimhneachadh air a naomhachd, Salm xcvii. 12. Tha iad cho aoibhneach agus cho riarichte ri cuimhneachadh a naomhachd, as gu bheil e 'lìonadh an cridheachan le gairdeachas, agus am beul le moladh. Oir cha ni sam bith eile am moladh ach comharadh faicsinneach an taitneis cridhe sin a tha againn ann an iomlanachdaibh Dhé, agus anns gach toradh beannaichte 'tha iad a' giùlan. Agus, anns an dara àite, Anns an taitneas so tha gràdh 'ga chleachdadh féin le deadh-rùn agus caoimhneas, no aomadh seasmhach na h-inntinn a dh' ionnsuidh na h-uile ni a tha coimhcheangailte ri glòir Dhé. Tha toil aige a dh' ionnsuidh na h-uile ni anns am feud ainm Dhé a bhi air a naomhachadh, a chliùthan air an deanamh glòrmhor, agus a thoil air a deanamh air an talamh amhuil a nithear i air nèamh. Mar a tha Dia ag ràdh a thaobh a ghraidh féin dhuinne, gu'n "gabh e fois 'na ghràdh, ni e gairdeachas os ar ceann le séinn," Seph. iii. 17—mar ni anns am bheil an taitneas a's ro mhò aige, a' deanamh gairdeachais os ar ceann "le uile chridhe agus le uile anam," Ier. xxxii. 41 ;—is amhuil sin, a réir ar tomhais féin, a tha sinne ag gabhail ar suaimhneis tre ghràdh ann an glòir nan òirdheirceas diadhaidh, a' deanamh gairdeachais annta le'r n-uile chridhe agus le'r n-uile anam.

(4.) Tha an gràdh diadhaidh so 'na ghràdh *càirdeis*. Tha an comh-chomunn gràidh a tha againn ri Dia cho dlùth, agus tha a leithid de *dhèanachd* spioradail 'na chomh-chuideachd, as gu bheil

e air 'ainmeachadh air a' mhodh so. Mar sin ghoirteadh de Abraham, "Caraid Dhé," Isa. xii. 8; Seumas ii. 23. Agus do bhrìgh na muinghin sin a tha aig càirdibh ann an aon a chéile, "tha rùn an Tighearn' aig an dream d'an eagal e, agus foillsichidh e dhoibh a choimh-cheangal," Salm xxv. 14. Oir, mar a tha ar Slànuighear a' teagasg dhuinn, "cha-n aithne do'n t-seirbhiseach" — is a sin, an neach nach 'eil ach 'na sheirbhiseach a mhain — "ciod a tha a Tighearn a' deanamh;" tha e 'gan riaghladh, agus a' toirt àitheantan dhoibh, agus ag agairt ùmhlachd uatha; ach a thaobh a *rùn* — a chomhairle agus a ghràidh — cha-n aithne dhoibh ni sam bith dheth. Ach a deir e r'a dheisciobluidh, "ghairm mi càirdean dhibhse; oir na h-uile ni a chuala mi o m' Athair, thug mi fios dhuibhse orra," Eoin xv. 15. Tha e dearbhadh gur iad da rìreadh a chàirdean, anns gu bheil e leigeadh ris dhoibh rùn dìomhair 'inntinn féin.

Is e so an t-eadar-dhealachadh mòr eadar iadsan ann an tigh Dhé nach 'eil ach 'n an seirbhisich a mhain, agus an dream sin eile, air bhi dhoibh 'n an seirbhisich, a tha mar an ceudna 'n an càirdibh. Tha na h-àitheantan ceudna air an toirt dhoibh maraon, agus na dleasdanas ceudna mar fhiachaibh orra, ionnus gu bheil iad maraon 'nan seirbhisich; ach cha-n 'eil eòlas sam bith aca-san nach 'eil ach 'nan seirbhisich a mhain, air rùn dìomhair, agus air gràdh, agus air gràs Dhé, mar 'bu choir. Oir cha ghabh an duine nàdurra ris na nithibh a tha o Dhia. Uime sin cha-n 'eil 'n an ùmhlachd gu léir ach ùmhlachd nan *tràill*. Cha-n 'eil eòlas aca aon chuid air fìor mheadhona-brosnachaidh na h-ùmhlachd no air a crìochaibh. Ach an dream sin a tha 'n an seirbhisich air dhòigh gu bheil iad mar an ceudna 'n an càirdibh, is aithne dhoibh ciod a tha an Tighearn a' deanamh; tha rùn an Tighearn 'aca, agus tha e 'foillseachadh dhoibh a choimh-cheangail. Tha broilleach fosgailte aca a dh' ionnsuidh inntinn Chrisod, ("tha inntinn Chrisod againne," 1 Cor. ii. 16,) agus a chionn gu bheil, tha iad air am misneachadh gu bhi 'coimhlionadh ùmhlachd sheirbhiseach, le gràdh agus tlachd chàirdean.

Tha an gràdh ceudna càirdeis so air a chur an céill leis an *dlùth-chomunn* agus leis a *chòmhnuidh* àraidh a tha Dia agus na creidich a' deanamh maille r'a chéille. Tha Dia a chòmhnuidh anna-san, agus iad-san ann an Dia; oir is gràdh Dia, 1 Eoin iv. 15. "Ma ghràdhaicheas neach mise," deir an Tighearn Iosa, "coimhididh e m' fhocal: agus gràdhaichidh m' Athair esan, agus thig sinn d'a ionnsuidh, agus ni sinn còmhnuidh maille ris," Eoin xv. 23; agus, "Ma dh' éisdeas neach sam bith ri m' ghuth, agus gu'm fosgail e an dorus, thig mi a stea h da ionnsuidh, agus gabhaidh mi mo shuiper maille ris, agus esan maille rium sa," Taisb. iii. 20. Cha-n e fuaim falamh bhriathran a tha so; —

tha iad ro bhrìghmhor, tha firinn ann. Iadsan aig am bheil an cridheachan air an cleachdadh gu cubhaidh ann agus a chum gràidh Dhé, bithidh eòlas an théin-fhiosrachaidh aig an anamaibh air làthaireachd chomhfhurtail araon an Athar agus a' Mhic maille riu, a' comhpàirteachadh an gràidh riu, agus iomadh dearbhadh air an còmhnuidh a bhi maille riu.

Rinn sinn na nithe so a roimh-mhìneachadh gu h-aithghearr, a thaobh nàduir a' ghràidh dhiadhaidh, chum gu'n tuigeamaid ni's ro fhearr ciod a tha air a chiallachadh leis, ann a bhi 'ga chomhchur ri pearsa Chrìosd. Oir—

1. Is e prìomh chuspair a' ghràidh dhiadhaidh so *buaclach siorruidh na Diadhachd*—air mhodh àraidh maitheas neo-chrìochnach na Diadhachd. Far am bheil iad so, ann an sin tha cuspair agus reuson a' ghràidh so. Ach tha iad uile ann am *pearsa a' Mhic*, coimh-ionann ri pearsa an Athar. Uime sin, mar a tha sinn a' gràdhachadh an Athar air an aobhar so, is amhuil a tha mar fhiachaibh oirm am Mac a ghràdhachadh mar an ceudna. Ach—

2. Tha *Pearsa Chrìosd* r'a bleachdachadh ann an nàdur an duine. Agus cha-n 'eil so air dhòigh sam bith ag ìleachadh prìomh reusoin ar gràidh; is ann a tha e 'leasachadh nam meadhona a tha 'brosnachadh d'a ionnsuidh. Rinn so, gun amharus, maise nan òirdheirceas diadhaidh 'fhollach rè seal o shùilibh mhòran, ionnus gu'n do phill iad an aghaidhean uaithe. Oir an uair a bha e air “gabhail air féin cruth seirbhisich, air a dheanamh ann an coslas dhaoine,” cha-n fhacas ann le shùilibh feòlmhor aon chuid “sgéimh no grìnneas,” gu'n amhairceadh iad air no gu'm miannaicheadh iad e. Gidheadh is e pearsa iomlan Chrìosd, mar Dhia agus mar dhuine, cuspair a' ghràidh dhiadhaidh so ann an uile ghnìomharaibh a chleachdaidh gu léir. Tha toradh barraichte sin gliocais agus gràis neo-chrìochnaich Dhé ann a bhi 'g aonadh nàdur na Diadhachd agus nàdur na daonnachd ann an aon phearsa Mhic Dhé, 'ga chomharachadh dhuinn mar chuspair a' ghràidh dhiadhaidh so ann an seadh ro àraidh. Ni sinn na beachdan so, ma seadh, a dhùnadh suas, le bhi 'toirt fainear an dòigh air am feud sinn ruigheachd air a' ghràdh àraidh so, agus na meadhona a tha 'cur thuige d'a ionnsuidh.

Tha stéidh àraidh a' ghràidh so, ma seadh, air a leagadh ann am beachd-smuaineachadh dhligheach air pearsa Chrìosd, mar a chuireadh e r'ar n-aghaidh anns an Sgrìobtuir. Is e so reuson neo-mheadhonach ar creidimh ann, agus ar gràidh dha. Tha e air a chur r'ar n-aghaidh anns an Sgrìobtuir ann an rathad gu feudamaid creidsinn ann agus gràdh a thoirt dha,—seadh is i so an dearbh chrìoch air son an do chuireadh r'ar n-aghaidh e. Agus air mhodh àraidh tha òirdheirceis sin a phearsa—mar prìomh

thoradh gliocas agus maitheis Dhé, air an d' thugadh iomradh—gu tric air an cur r'ar n-aghaidh ann, chum a bhi 'gintinn gràidh annainn, agus chum a bhi 'ga bhrosnachadh suas ann ann beò chleachdadh air. Chum na crìche so tha e air a thaisbeanadh dlùinn mar neach a tha “gu léir ionmhuinn;” agus tha gach glòir gun choimeas a bhuineas d'a phearsa, a' dealradh ann an solus mar gu'm b' ann o ghnùis bheò, ann ann firinnibh naomha an t-Seann-tiomnaidh agus an Tiomnaidh Nuaidh. Cha-n e faoin-dhealbh a chumadh 's an inntinn a tha so—cha-n e bhi 'sgheadachadh ionmhaighean 'n ar smuaintibh leis an tugamaid riarachadh d'ar n-aighe feòlhor, agus ris am mosgladh iad am beadradh; ach is e 'tha so, dlùth-cheangal gràidh ris a' chuspair sin a tha air a thaisbeanadh d'ar creidimh ann an solus an t-soisgeil. Ann an so, mar ann an sgàthan, tha sinn ag amharc air glòir Chrìosd, neach a's e ionmhaigh an Dé neo-fhaicsinnich, agus a' faotainn ar n-anama air an lionadh le aighe naomha a tha 'g ar n-atharrachadh a dh' ionnsuidh na h-ionmhaigh ceudna.

Cha-n 'eil ann an Leabhar an Dàin gu léir ach taisbeanadh diomhair de'n chomh-ghradh a tha eadar Crìosd agus an eaglais. Agus ann a bhi 'ga chur 'an céill, tha na h-uile dòigh-labhairt air a ghnàthachadh a b' urrainn a nochdadh mar ghràdh ro thogar-rach, lasarra, dian, a' toirt barrachd air gach uile ghràdh eile; ni, tha sinn a' smuaineachadh, nach àicheadh neach sam bith, gu h-àraidh air taobh Chrìosd. Agus tha earrann mhòr dheth air a cleachdadh ann an cur an céill pearsa Chrìosd agus a ghràidh, ann an rathad a tha uile-fhreagarrach chum a bhi 'ga nochdadh mar chuspair ro thaitneach agus ion-mhiannaichte, seadh, “gu léir ionmhuinn.” Cìod a' chrìoch eile a tha aig an Spiorad Naomh ann an cur an céill agus ann an taisbeanadh maise agus ion-mhiannachd a phearsa air dhòigh cho comharaichte, mur ann chum a bhi 'gintinn gràidh 'n ar cridheachaibh dha? An neach sin aig nach 'eil gràdh dha fo shealladh an taisbeanaidh so dheth, tha 'chridhe fo chumhachd a' mhi-chreidimh. Bithidh cuid ag ràdh nach 'eil anns gach taisbeanadh a tha againn de Chrìosd anns an leabhar so ach iomradh samhlaich, o nach urrainn ni sam bith a bhi air a thuigsinn no air 'fhìoghlum. Ach nar leigeadh Dia gu'n tugamaid a shamhuil sin de mhaslaidh do ghliocas agus do ghràdh an Spioraid Naomh, as gu smuainicheamaid gu'n d' rinn e fuaim falamh bhriathran a chur suas fa chomhair creidimh na h-eaglais, aig nach robh seadh no brìgh. A thaobh an dòigh-labhairt a tha air a ghnàthachadh, agus nàdur a' chomhraidh a tha air a chleachdadh mar o'n leth a muigh, tha e gun teagamh samhlaich. Ach tha na nithe féin a tha air an ciallachadh fìor agus ro bhrìghmhor; agus tha na samhlaidhean a tha air an gnàthachadh chum a bhi 'gan cur an céill ro fhreagarrach--ma bheir sinn fainear an comh-chòrd-

adh a tha aca ri nàdur a' chreidimh—gu bhi 'giùlan tuigse agus seadh spioradail nan nithe sin a chuireadh 'an céill annta. Cha dealaich eaglais Chrìosd gu bràth ris a' bhuannachd agus ris a' chomhfhurtachd do-labhairt, maille ris gach neartachadh creidimh agus beothachadh gràidh, a tha i 'faotainn anns an fhoillseachadh dhiadhaidh a tha ann de phearsa Chrìosd agus d'a ghràdh, air son gu bheil cuid de dhaoineibh aig nach 'eil féin-fhiosrachadh no tuigse sam bith annta. Cha-n 'eil creidimh agus gràdh nan naomh gu bhi idir air a riaghladh le aineolas agus le dānadas na muinntir sin aig nach 'eil aon chuid creidimh no gràdh iad féin. Is e an t-ainm a tha aig Salm xlv., “Oran nan gràdh;”—is e sin, gràdh Chrìosd do'n eaglais, agus gràdh na h-eaglais do Chrìosd. Agus a chum gu'm bitheadh ar n-anama air an cur thuige ann an cleachdadh an teas-ghràidh dha, tha a phearsa air a chur 'an céill ann mar neach a tha “gu léir ionmhuinn.” Cìod eile a' chrìoch air son am bheil e air a thaisbeanadh cho soilleir le meur an Spioraid Naomh féin, ann an coimh-fhreagarrachd iomlan nan òirdheirceas diadhaidh a tha ann?

Gun a bhi 'leudachadh air fianuisibh fa leth, tha e soilleir do na h-uile aig am bheil an sùilean air am fosgladh gu bhi 'faicinn nan nithe so, nach 'eil buadh sam bith ann an nàdur na Diadhachd a tha air mhodh àraidh ion-ghràidh—mar a tha maitheas, agus gràdh, agus gràs, agus toirbheartas, maille ri cumhachd, agus naomhachd neo-chrìochnaich—nach 'eil air a thaisbeanadh agus air a chur r'ar n-aghaidh ann am pearsa Mhic Dhé, chum gu'n deanamaid a ghràdhachadh os ceann nan uile, agus gu'n dlùth-leanamaid ris. Cha-n 'eil ni sam bith ann an nàdur a dhaonnachd, anns an lànachd gràis agus firinn a ghabh còmhnuidh ann, agus ann an lànachd sin an Spioraid leis an deachaidh 'ùngadh gun tomhas, maille ris gach feart glòrmhor anns am bheil an t-àrd-cheannas aige—cha-n 'eil ni sam bith 'na ghràdh, 'na irioslachd, 'na ghràs, no 'na thròcair—cha-n 'eil ni sam bith anns an obair a choimhlion e, no anns na fulangais a ghiùlan e—cha-n 'eil ni sam bith anns gach sochair a tha sinn a' faotainn uaith—cha-n 'eil ni sam bith anns a' chumhachd agus anns a' ghlòir chum am bheil e air 'àrdachadh aig deas làimh Dhé—nach 'eil air a thaisbeanadh agus air a chur r'ar n-aghaidh anns an Sgriobtuir, chum, air dhuinn a bhi 'creidsinn ann, gu'n tugamaid gràdh dha le ar n-uile chridhe agus le ar n-uile anam. Agus a thuilleadh air so uile, tha toradh comharaichte agus neo-chrìochnach sin a' ghliocais dhiadhaidh, a tha gu h-iomlan gun choimeas ann an uile oibribh Dhé—eadhon comh-shuidheachadh dìomhair a phearsa ann an aonadh a dhà nàduir, trid an d' rinneadh dhuinn e 'na ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich, agus anns am bheil gach òirdheirceas beannaichte a bhuineas do gach nàdur eadar-dhealaichte ann, air

an cur ann an solus ro ghlòrmhor anns a' chleachdadh a tha iad uile a' faotainn ann an uile ghnìomharaibh 'eadar-mheadhonair-eachd as ar leth—tha so, tha sinn ag ràdh, air a chur r'ar n-aghaidh mar chuspair iomlan ar creidimh agus ar gràidh. Is e ionnluimneachd agus maise an Tì so d'am bheil uile ainglean Dhé agus uile spioradan naomha na glòire a' cromadh sìos ann an aoradh agus 'am moladh gu saoghal nan saoghal. Annsan tha uile ionmhais neo-chrìochnach a ghliocais agus a' mhaitheis dhiadhaidh a ghnàth air an taisbeanadh fa chomhair an sùil. Is e an cuspair so aoibhneas, agus tlachd, agus gràdh, agus glòir na h-eaglais air thalamh. “Thusa d'am bheil gràdh aig ar n-anama,” —is e so an t-ainm leis am bheil iad a' gabhail eòlais air agus leis am bheil an comunn ris a' dol air chleachdadh, Dan Shol. i. 7, iii. 1, 4. Is e an Tì so “Miann nan uile chinneach”—Fear-gràidh Dhé agus dhaoine.

Is e an comh-chomunn sin a tha 'faotainn cleachdaidh eadar Crìosd agus an eaglais air stéidh so a' ghràidh, beatha agus anam a' chruthachaidh gu léir; oir is ann do bhrìgh so a tha na h-uile nithe a' coimh-sheasamh annsan.

Tha Dia a' faicinn nì's mò de ghlòir ann an òrnaidhibh agus ann an caoidh nan anama bochda sin a tha làn gràidh do Chrìosd, a' miannachadh a chomh-chomuinn a réir a gheallaidh, agus n an tagradh dhùrachdach gu'n deanadh se e féin fhoillseachadh dhoibh —anns na sòlasan agus anns na h-aoibhneasaidh do-labhairt a tha iad a' faotainn ann an comunn a ghràis agus ann an glàsaibh a ghràidh —na tha e 'faicinn ann an rìgh-chaithrichibh agus ann an crùintibh uile rìghrean na talmhainn. Agus cha dealaich iad gu bràth ris na comhfhurtachdaibh do-labhairt a tha iad a' faotainn anns na nithibh so, air son na h-uile nì a dh' fhendas an saoghal so a dhleanamh air an son no 'n an aghaidh. “Bu ròghnaiche leam,” deir Lùther, “bàsachadh maille ri Crìosd, na rìoghachadh maille ri Ceasar.” Cha-n e mhain gu'n d' rinneadh sluichd nam prìosan gu tric nì's ro thaitniche dhoibh na na lèchairtibh a bu mhaiseiche, le sùil ri duais na h-oighreachd, ach rinneadh iad da rìreadh dhoibh 'nan ionadaibh sòlais agus aoibhneis cho mòr as gur dìomhain do dhaoineibh a bhi 'g iarraidh an samhail 'am measg nan comhfhurtachd sin gu léir a tha r'am faotainn anns an t-saoghal a tha làthair.

Tha mòran anns an t-saoghal, air dhoibh a bhi gun bhreithmeachadh anns an ionradh dhiadhaidh agus spioradail a tha deanta air pearsa Chrìosd leis an Spiorad Naomh anns an Sgrìobtuir, agus air d'an cridheachaibh a bhi 'nan coigrich do'n bhuaidh a tha ann, a rinn ionmadh taisbeanadh bréige a chur suas dhoibh féin le ionhaighibh agus dealbhaibh, chum a bhi 'brosnachadh suas aighe feòlmhor agus truailidh 'n an iuntainibh. Le cuideachadh an

ceud-faidh o'n leth a muigh, tha iad a' dealbhadh cumadh cuirp duine 'nan inntinnibh, air a chur ann an ionadh suidheachadh, air uairibh tiamhaidh, cianail, air uairibh eile caithreamach, buadhach; ionnus, le oibreachadh na mac-meanmna, gu'n dean iad an inntinnean a chur air ionairt anna féin, ni a tha iad a' saoilinn a bhi 'na chleachdadh gráidh do Chrìosd. Ach tha na h-ìodholan so gu léir 'n an luchd-teagaisg nam breug. Is co fad a tha fìor mhaise agus ionmhuinneachd Chrìosd, ni a's e cuspair agus aobhar neo-mheadhonach a' ghràidh dhiadhaidh, o bhi air a thaisbeanadh anna so, as gur ann a tha an inntinn air a clonadh gu h-ionlan d'an trid o bhi 'beachdachadh idir air. Oir cha-n urrainn dealbh faicsinneach mar so ni sam bith a thaisbeanadh dhuinn ach sin a bhuineas do dhuine a mhaìn, agus a tha air a chur as leth Chrìosd a réir toil agus inntinn thruaillidh dhaoine, agus cha-n ann tre chreidimh.

Tha *maise pearsa Chrìosd*, mar a tha e air 'fhoillseachadh anns an Sgrìobtuir, a' coimh-sheasamh ann an nithibh a tha neo-fhaicsinneach do shùilibh feòlmhor. Cha-n 'eil e 'an comas an làimh a's ealanta air thalamh an taisbeanadh no an samhachadh. Is i sùil a' chreidimh a mhaìn a's urrainn an Rìgh so fhaicinn 'na mhaise. Cìod eile a dh' fheudas beachdachadh air òirdheirceis neo-chruthaichte a Dhiadhachd? Am bheil seòltachd ann an làimh duine na thaisbeanas aonadh a dhà nàduir ann an aon phearsa, anns am bheil e air mhodh àraidh ionmhuinneach! Cò an t-sùil d' an léir an coimh-phàirteachadh bbuadhan a tha eadar a dhà nàdur eadar-dhealaichte anns an aon phearsa, agus a tha an crochadh air an aonadh so, o'm bheil e sgrìobhta gu'n do leag Dia sìos a bheatha air ar son, agus gu'n do cheannaich e an eaglais le 'fhuil féin? Is iad so na nithe, O dhuine dhìomhaìn! anns am bheil àilleachd pearsa Chrìosd do anamaibh nan creideach a' coimh-sheasamh, agus cha-n ann 'an dealbhaibh a riuneadh a tharruing á inntinnibh dhaoine le làimh ealanta na h-uidheim-dheachaidh. Agus cò an t-sùil nàdurra a's urrainn beachdachadh air còmhnuidh an Spioraid 'na lànachdaibh uile ann an nàdur a dhaonnachd? Am feudar 'irioslachd, agus a ghràdh, agus a ghràs, agus a chumhachd, agus a thruacantachd, agus a dhreuchdan, agus a fhreagarrachd, agus a chomas, air son a bhi tèaruidh pheacach, a thaisbeanadh air clar-cloiche, no a ghearradh á stoc craoibhe? Cia b'e air bith mar a dh' fheudar na dealbhan so a mhaiseachadh agus a sgeadachadh cha-n iad idir an Chrìosd sin d'am bheil anam na céile a' tabhairt gráidh;—cha dean iad aon chuid a ghràdh-san a thaisbeanadh dhuinne, no ar gràdh-ne a ghiùlan a mach d'a ionn-suidh-san,—cha dean iad ach inntinnean nan saobh-chreideach a chlaonadh a thaobh o Mhac Dhé, chum a bhi 'glacadh dìomhanais a dhealbhadh ann an inntinnibh dhaoine.

Tha cuid eile ann a tha 'toirt fuatha do na *h-ìodholaibh* so, agus air dhoibh sin a dheanamh, theid iad 'an ceann na *naomh-ghoide*. Mar a tha iad a' cur cùl ri ionhaighibh, is amhuil a tha iad coltach ri cùl a chur ris gach uile ghràdh do phearsa Chrìosd a tha eadar-dhealaichte o ghnìomharaibh ùmhlachd eile, mar dhiomhanas na h-inntinn. Ach eadhon an gràdh sin do Chrìosd a's mò a tha fo bhuaidh an t-saobh-chreidimh—an gràdh sin a tha air a chleachdadh air dhòighibh a tha air an truailleadh le saobh-chreidimh—is fearr e na 'bhi gun ghràdh idir dha. Ach ciod an gnè shùilean leis am bheil an samhail so de mhuinntir a' leughadh nan Sgrìobtuirean? Ciod an gnè chridheachan leis am bheil iad 'gan toirt fainear? Ciod i a' chrìoch a tha iad a' saoil sinn a bhi aig an Spiorad Naomh anns gach ionradh a tha e 'deanamh air pearsa Chrìosd mar chuspair a tha maiseach agus ion-mhiannaichte os ceann nan uile nithe, agus anns a bheil e 'ga chumail suas ri aghaidh ar n-aighe—'gar cur thuige chum a bhi 'gabhail ris tre chreidimh, agus a bhi dlùth-leantuinn ris ann an gràdh? seadh, ciod idir a' chrìoch air son an do shuidhicheadh gràdh 'n ar nàdur—c' arson a tha e air 'ath-nuadhachadh annainn 'na chumhachd tre naomhachadh an Spioraid Naomh—mur fheudar a shocrachadh air a chuspair uile-fhreagarrach agus dìrdheirc so?

Is e so, ma seadh, stéidh ar gráidh do Chrìosd—eadhon, *an taisbeanadh anns am bheil e air a chur r'ar n-aghaidh anns an Sgrìobtuir* mar neach a tha gu léir ionmhuinn. Ann an so tha dìrdheircis glòrmhor agus feartan eugsamhuil a phearsa air am foillseachadh, 'na ghràdh, 'na mhaithreas, agus 'na ghràs, 'na luachmhoireachd agus 'na obair, trid am bheil cridheachan nan creideach air an dlùth-cheangal ris ann an gràdh. Theagamh gu'n abair cuid, ma tha e air a chur ri aghaidh nan uile mar so gun leth-bhreth, 'an sin gu'm bitheadh an sealladh ceudua aig na h-uile d'a mhaise agus gu'm bitheadh a' bhuaidh cheudna aige air na h-uile, a bha 'g aontachadh air an dòigh cheudna ri firinn an fhoillseachaidh a rinneadh air. Ach is ann a bha a' chùis rianh air sheòl eile. Ann an laithibh 'fheola, bha cuid, air dhoibh amharc air, nach robh 'faicinn aon chuid “sgéimh no grinneas” aige gu'n iarraidh iad e; bha cuid eile a chunnaic a ghlòir, “mar ghlòir aoin-ghin Mhic an Athar, làn gràis agus firinn.” Do chuid tha e luachmhor; do chuid eile tha e mar neach a chuireadh air chùl—clach a dhiùlt na clachairean, 'nuair a chuireadh suas i le muinntir eile, a' gladhaich, “Gràs, gràs gu'n robh dhi!” mar cheann na h-oisne. Tha cuid nach 'eil a' faicinn ach annmhuinneachd ann; do chuid eile tha cumhachd Dhé agus gliocas Dhé gu soilleir a' dealradh ann. Uime sin, is éigin a ràdh, a dh'aindeoin an taisbeanaidh shoilleir sin a tha deanta de Chrìosd anns an Sgrìobtuir, mur toir an Spiorad Naomh sùilean dhuinn

chum a bhi 'ga bheachdachadh, agus mur dean e ar cridheachan a thimchioll-ghearradh le bhi 'toirt air falbh gach claon-bhreth truailidh agus gach toradh mì-chreidimh a tha annainn, agus mur dean e, le éifeachd a ghràis, an gràdh beannaichte so dha a shuidheachadh anna, cha bhi buaidh sam bith aig na nithibh so air ar n-inntinnibh.

Mar a tharladh do shluagh Israeil aig *tabhairt an lagha*, a dh' aindeoin nan oibre mòra agus cumhachdach a chur Dia an gnìomh 'nam measg, gidheadh do bhrìgh nach d' thugadh dhoibh "cridhe a thuig-sinn, agus sùilean a dh' fhaicinn, agus cluasan a chluinntinn"—a tha e féin ag ràdh nach d' thugadh dhoibh, Deut. xxix. 4,—cha robh iad air an gluasad a dh' ionnsuidh creidimh no ùmhachd d'an trid; tha an ni ceudna fìor fo *shearmonachadh an t-soisgeil*. A dh' aindeoin gach taisbeanadh beannaichte a tha deanta de òirdheirceis pearsa Chrìosd ann, gidheadh d'an taobh-san aig nach do dhealraich Dia 'nan cridhe a thoirt dhoibh eòlais a ghloire ann an gnùis Chrìosd, cha-n fhaic iad ni sam bith dlieth, agus cha-n 'eil buaidh aig orra.

Cha-n 'eil sinn, uime sin, anns na nithibh so a' leantuin "faoin-seulachdan a dhealbhadh gu h-innleachdach." Cha-n e faoineas na h-inntinn amaidich anns am bheil sinn 'g ar toileachadh féin;—cha-n iad aobhneasach buaireasach, mì-nàdurra air son am bheil sinn a' tagradh, no a shamhuil sin de shuidheachadh mhi-nàdurra na h-inntinn, as a tha cuid le mòr uaidh ag radh a's urrainn iad a mhineachadh, air dhoibh a bhi aineolach air na nithe so. Tha ar gràdh-ne do Chrìosd ag éirigh a mhain o'n taisbeanadh a tha deanta dheth anns an Sgrìobtuir—gràdh a tha air a ghintinn, air a riaghladh, air a thomhas, agus air an téid breth a thoirt leis an Sgrìobtuir.

CAIBIDEIL XIV.

Meadhona-brosnachaidh ar Gràidh do Chrìosd.

Is iad *meadhona-brosnachaidh* ar gràidh do Chrìosd an ni mu dheireadh air an labhair sinn, coimheangailte ris an spéis a tha againn dha ann an cleachdadh na diadhachd.

'Nuair a dh' iarr Dia prìomh dhleasdanas sin a's àirde na diadhachd aig làmhlaibh na h-eaglais, agus a tha mar stéidh gach uile ghnìomh ùmhachd eile—eachdon, a bhi 'ga ghabhail féin mar an Dia, a bhi 'ga aideachadh, a bhi 'creidsinn ann, agus a' cur an muinghin annsan a mhain mar an Dia, (ni a tha dlìgheach dha air a shon féin, ged nach bitheadh aobhar sam bith eile air a shon,)—gidheadh chunnaic e iomchuidh aig an àm cheudna

meadhon a cheangal ri coimhlionadh an dleasdanaìs sin, leis am bitheadh iad air an cur thuige 'na cheann, eadhon, na rinn e air an son, Ecsod. xx. 2, 3. Is e seadh a' cheud àithne, gu'n gabhamaid ris-san a mhain mar ar Dia ; oir is esan ar Dia, agus cha-n 'eil atharrach ann. Ach an uair a tha e 'cur an dleasdanaìs so mar fhiachaibh air an eaglais, tha e 'cur an cuimhne dhoibh nan sochair a fhuair iad aig a làmhaidh ann a bhi 'gan saoradh á tigh na daorsa.

Tha Dia, 'na ghliocas agus 'na ghràs, air uile aobhairibh agus reusonaibh ar dleasdanaìs a riaghladh, ionnusgu feud uile bhuadhan reusonta agus uile chomasan ar n-anama a bhi air an cleachdadh ann. Uime sin, cha-n e mhain gu bheil e 'ga chur féin r'ar n-aghaidh, agus cha-n e mhain gu bheil Crìosd air a chur r'ar n-aghaidh, mar chuspair iomchuidh ar n-aighe, ach tha e mar an ceudna a' gairm ar n-aire a dh' ionnsuidh na h-uile ni a dh' fheudas dearbh-chinnt e a thoirt dhuinn gur e bhi 'ga ghràdhachadh an cleachdadh a's cothromaiche, agus a's feumail, agus a's reusonta, agus a's tarbhaiche de na h-uile anns am feud sinn a bhi air ar faotainn.

Agus is iad na nithe so chum am bheil e gairm ar n-aire na h-uile ni a rinn e air ar son, maille ris gach aobhar agus reuson air son gu'n d' rinn se e. Is e prìomh aobhar ar gràidh dha, na tha e ann féin ; ach tha cleachdadh neo-mheadhonach ar gràidh ag amharc ris na rinn e air ar son. Tha ar n-aire air a gairm anns a' cheud àit a dh' ionnsuidh sin a rinn e air ar son, agus is e so an ceud ni a tha 'drùghadh air ar n-anamaibh. Oir is e am prìomh ni a tha 'gan cur air chleachdadh anns na h-uile ni, an togradh a tha annta an dèigh an t-sonais nach 'eil aca, agus am mothachadh a tha aca de'n uireasbhuidh a tha orra. Tha an ceud ni 'gan seòladh a dh' ionnsuidh na rinn e air son pheacach, tha an dara ni 'gan treòrachadh gu neo-mheadhonach gu bhi beachdachadh na tha e ann féin. Agus an uair a tha ar gràdh air a shocrachadh air a phearsa, 'an sin tha na h-uile ni a bha air tùs a' drùghadh oirnn, o mhothachadh air ar n-uireasbhuidh agus ar n-ionndrain, air an deanamh 'n am meadhonaibh gu bhi daingneachadh agus a meudachadh a' gràidh sin. Is e so dòigh an Sgrìobtuir a ghnàth ; anns a' cheud àit tha na h-uile ni a rinn an Tighearn Iosa Crìosd air ar son a r an cur r'ar n-aghaidh, gu h-àraidh na rinn e ann an cleachdadh a dhreuchd mar shagart, 'na thabhartas agus 'na eadar-ghuidhe, maille ris gach sochair a tha sinn a' faotainn d' an trid. Air a so tha sinn air ar treòrachadh a dh' ionnsuidh a phearsa, agus na h-uile ni eile air an sparradh oirnn chum a bhi 'cosnadh ar gràidh dha féin. Faic Phil. ii. 5-11, iii. 8-11.

Tha meadhona-brosnachaidh ar gràidh do Chrìosd cho mòr, cho lionmhor, agus air an sgaoileadh cho farsuinn tre'n ionlan de

fhrithealadh gràis Dé ann an Criosd d'ar taobh, as nach urrainn neach sam bith an cur gu h-iomlan an ceill, ged nach bitheadh crìochan idir air an cur roimh a sheanachas ; ach is ro lugha na sin a dh' fheudar an taisbeanadh anns an teagasg aithghearr sin a tha 'measg ar làmh-an-ne, de nach do chuireadh air leth ach earrann ro bheag air son a bhi 'g am beachdachadh. Gidheadh, tha e mar fhiachaibh oirnn mar aon de phrìomh dhleasdanas ar beatha, a bhi 'gan cruinneachadh a rèir ar comais, agus a' beachd-smuaineachadh orra, agus 'g an gnàthachadh chum ar leas. Na dh' fheudas sinn a labhairt orra aig an àm, ni sinn a chruinneachadh fo'n dà cheann so:—1. *Gnìomharan Chrìosd*, anns am bheil am brìgh a' coimh-sheasamh ; agus, 2. *Tobar agus éirigh* nan gnìomharan sin, anns am bheil am beatha a' coimh-sheasamh.

1. Is iad so ann an rathad coitichionn uile ghnìomharan eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, maille ris gach toradh a tha coimh-cheangailte riu, de'm bheil sinne 'nar luchd-comhpàirt. Cha-n 'eil ni sam bith a rinn e, cha-n 'eil ni sam bith a tha e nis a' deanamh, ann an cleachdadh na h-eadar-mheadhonaireachd, o'n uair a rinn e an dreuchd sin air tùs a ghabhail air féin 'nar nàdur ann am broinn na h-Oighe beann-ichte, a dh' ionnsuidh cleachdadh na h-eadar-ghuidhe a nis air néamh, nach 'eil 'na mheadhion-brosnachaidh ro éifeachdach gràidh dha ; agus is ann mar sin a tha iad air an cur r'ar n-aghaidh anns an Sgrìobtuir. Tha na h-uile ni a rinn e agus a tha e 'deanamh maille ruinn agus d'ar taobh ann an ainm Dhé, mar rìgh agus mar fhàidh na h-eaglais, tha na h-uile ni a rinn e agus a tha e 'deanamh maille ri Dia air ar son, mar ar n-àrd-shagart—a labhairt na cainnte so ann an cridheachaibh nan creideach:—O gràdhachibh an Tighearn Iosa ann an, treibh-dhireas.

Tha beachdachadh air na nithe so a rinn Criosd air ar son, no air na nithe sin a tha e nis a' deanamh, neo-sgaraichte o bheachdachadh air na sochairibh a tha sinn a' faotainn d'an trid. Agus tha an dà chuid an measg a chéile a' deanamh suas nam meadhona-brosnachaidh sin air am bheil sinn a' labhairt : “ A ghràdhach mi, agus a thug e féin air mo shon ”—“ A ghràdhach sinn, agus a dh' ionnlaid sinn o ar peacaidhibh 'na fhuil féin, agus a rinn rìghrean dhinn agus sagartan do Dhia ”—“ Do bhrìgh gu'n do mharbhadh thu, agus gu'n do shaor thu sinne do Dhia le d' fhuil féin. ” Agus tha iad so maraon de nàdur barraichte, ag agairt gràidh ro bharrichte uainne mar an ceudna. Cò a tha comasach air a bhi 'measrachadh glòir uile ghnìomharan eadar-mheadhonaireachd Mhic Dhé, ann an gabhail ar nàdur, agus anns gach ni a rinn e agus a dh' fhuiling e ann ? Agus d'ar taobh-ne, cha-n fhaca sìil, agus cha chuala cluas, agus cha d' thàinig ann an cridhe duine, na nithe a tha sinn a' faotainn d'a thrìd. Tha an t-sochair a's

lùgha, a dh' fheudar a fhrithealadh air bheag cost no dragh, a toilltium gràidh, agus tha coire mhaslach air làmhaidh an tì nach dìol an gràdh. Cìod e, ma seadh, toillteanas nan sochair a's ro mhò, agus a choisneadh leis an luach a bu mhò—eachdon luach fola Mhic Dhé?

Ma tha tomhas idir creidimh againn anns na nithibh so, giùl-ainidh e gràdh mar thoradh, mar a ghiùlaineas gràdh ùmhlachd. Cìa b'e air bith tomhas aideachaidh a bhitheas againn d'an taobh, cha-n 'eil ann ach toradh beul-aithris dhaoine, agus cha-n e toradh a' chreidimh, mur 'eil ar n-anama air an cosnadh ann an gràdh dha féin. Tha an suidheachadh cridhe sin a tha mar thoradh fìor chleachdadh a' chreidimh anns na nithibh so air a chur an céill, Salm ciii. 1-5, "Beannaich an Tighearn, O m' anam; agus moladh gach nì a tha' n taobh a stigh dhiom ainm naomh-san. Beannaich an Tighearn, O m' anam; agus na dì-chuimhnich a thiodhlacan uile. Is e' mbaitheas dhuit do pheacaidhean gu léir, a shlànuicheas d' enslaintean uile; a shaoras do bheatha o sgrìos, a chrùnas thu le caomhneas-gràidh agus le caomh-thrècairibh. A shàsuicheas do bheul le nithe maith, air chor as gu'n ath-nuadhaichear d'òige, mar òige na h-iolair." Labhradh daoine mar is àill leò, cha-n 'eil feum air fianuis nì's soilleire gu bhì dearbhadh nach 'eil neach d'a rìreadh a' creidsinn nan nithe a chuireadh an céill anns an t-soisgeul, a thaobh ghnìomharan Chrìosd mar eadar-mheadhonair, agus nach 'eil féin-fhiosrachadh sam bith aige 'na anam agus 'na choguis de thoraidhibh nan gnìomharan sin, na so—nach 'eil a chridhe air a chosnadh d'an trid ann an cleachdadh a' ghràidh a's ro bharrachd d'a phearsa.

Cha Chrìosdaidh idir an duine nach 'eil gu tric a' beachd-smuaineachadh air eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, anns gach guimh àraidh fa leth. Feudaidd cuid a bhì 'meudachadh anns a' chleachdadh so os ceann chuid eile, mar ghnòthuch suidhichte agus riaghailteach; feudaidd cuid a bhì nì's comasaiche air an smuaintean a riaghladh ann an ordugh d'an taobh na cuid eile: feudaidd cuid a bhì nì's dìchiollaich na muinntir eile ann an coimhead amanna suidhichte air son coimhlionadh naomh an dleasdanas so; feudaidd cuid barrachd a thoir air an companaich ann a bhì 'g éirigh a dh' ionnsuidh breithneachaidh àird agus shoilleir d'an taobh. Ach air an son-san aig nach 'eil an inntinnean ag aomadh a dh' ionnsuidh smuaintean unpa—do nach sòlas cridhe a bhì 'gan ùruchadh 'nan cuimhne—leis nach mian a bhì 'glacadh gach cothruim air son a bhì 'gan cnuasachadh a réir an comais—cionnus idir a dh' fheudar am meas mar Chrìosdaidhibh? cionnus a dh' fheadas iadsan a bhì beò beatha a' chreidimh air Mac Dhé? Am bheil nithe mòra an t-soisgeil agus eadar-mheadhonaireachd Chrìosd air an cur r'ar n-aghaidh, mar nithibh air am feud sinn smuaineachadh 'nuair nach

'eil tuilleadh againn r'a dheanamh, a dh' fheudar a bheachdachadh no a dhearmad mar a chi sinn iomchuidh? am bheil cho beag gnothluch againn riu, as gu feumar an cur a thaobh chum àit a thoirt do gach cùis eutrom eile? Ni h-eadh; mur 'eil ar n-inntinnean air an lionadh leis na nithibh so—mur 'eil Crìosd a' gabhail còmhnuidh gu saoibhir 'n ar cridheachaibh tre chreidimh—mur 'eil seilbh aig na nithibh so 'n ar n-anamaibh, ionnus gu'm bi an suidheachadh gu léir o'n leth a stigh air a chumadh leò mar ann am molltair, gus am bheil iad air an aomadh, o thaitneas nàdurra annta, gu bhi 'còmhradh riu—tha sinn 'n ar coigrich do bheatha a' chreidimh. Agus ma tha sinn air a mhodh so air ar cleachdadh annta, ni iad ar cridheachan a chosnadh ann an gràdh do phearsa Chrìosd. An neach a tha air bheachd eile, tha e da rìreadh ag àicheadh fìrinn agus brìgh nan nithe so uile, agus ag iompachadh an t-soisgeil gu sgeulachd fhaoin.

Gu bhi sònrachadh aon eisimpleir o mheasg mhòran—eadhon, a bhàs. Am bheil cridhe Crìosdaidh ann an còmh an duine nach 'eil gu tric a' beachd-smuaineachadh air bàs an Fhìr-shaoraidh, agus nach 'eil a' tarraing a bheatha uath? Cò a dh' fheudas sealltuinn e steach anns an t-soisgeul gun a bhi 'dearcadh air fìrinnibh a tha aon chuid gu neo-mheadhonach, no air cheumaibh éigin eile a ghliocais agus a' ghràis dhiadhaidh, a' treòrachadh d'a ionnsuidh? Agus am bheil e comasach do neach sam bith smuaintean a' chreidimh a chleachdadh air bàs Chrìosd, gun a chridhe a bhi fo bhuaidh a' ghràidh dhiadhaidh d'a phearsa? Tha Crìosd anns an t-soisgeul “air a nochdadh gu soilleir fa chomhair ar sùl, air a cheusadh 'nar measg.” Am bheil neach sam bith dh' fheudas sealltuinn le sùil a' chreidimh air fulangais agus air bàs fuilteach an Fhìr-shaoraidh so, agus a smuainicheas nach 'eil ann an gràdh d'a phearsa ach faoineas na h-inntinne dìomhain? Cha-n e so a tha iadsan a' smuaineachadh, a tha “'giùlan a ghuàth bàsachaidh an Tighearn Iosa mu'n cuairt anns a' chorp,” mar a tha an t-abstol a' labhairt, 2 Cor. iv. 10. Mar a tha “'ainm” anns na h-uile ni a rinn e “mar oladh-ùngaidh air a dòrtadh a mach,” air son am bheil na h-òighean 'ga ghràdhachadh, Dan Shol. i. 3,—is amhuil a tha cùbhraidheachd luachmhor so a bhàis ag éigneachadh an cridheachan air dhòigh ro àraidh.

A rìs: mar nach urraion creidimh ann an Crìosd a bhi far nach 'eil gràdh d' a phearsa air son na rinn e agus na tha e 'deanamh mar eadar-mheadhonair; is amhuil sin a tha easbhuidh gràidh dha 'gan cur-san anns nach 'eil e fo chionta na mi-thaingealachd a's antromaichte a dh' fheudas ar nàdur a chur 'an gnìomh. B'e antromachadh peacaidh nan aingeal am mi-thaingealachd d'an Cruithear. Oir a mheud 's gu'n d' rinn e an sgeudachadh anns an òirdheircas, anns an àrd-cheannas, agus anns an inbhe sin a bu

ro àirde a mheas Dia iomchuidh a bhuileachadh air creutairibh sam bith—no, theagamh, a b' urrainn creutair sam bith a ghiùlan dheth féin a mhain—bha iad mi-thaingeil air son na chaidh a bhuileachadh orra o shaor mhaitheas agus o thoirbheartas Dhé; ionnus gu'n do thilg siad iad féin sìos do sgrios shiorruidh. Gidheadh tha an-tromachadh cionta coimhcheangailte ri peacadh dhaoine, 'n am mi-thaingeachd do Chrìosd do bhrìgh na rinn e air an so, a tha 'toirt barrachd air peacadh nan aingeal. Oir ged a shuidhicheadh na h-ainglean air tùs ann an àrd-inbhe do nach fheadh sinne teachd anns a' bheatha so, gidheadh cha do shaoradh iad-san o staid na truaise mar a shaoradh sinne.

'Am measg a' mhòr-shluaigh aingidh sin gu léir leis am bheil an saoghal air a chur fo bhuaireas, cha-n 'eil neach sam bith, a réir breth nan uile, a's mò a tha 'giùlan de chomharadh a' chroch-aire shuaraich, na an neach sin a tha comharaichte mi-thaingeil air son sochairean inbheach a bhuilicheadh air. Mur 'eil buidheachas agus gràdh dhaoine a' meudachadh dhoibh-san a rinn an saoradh o mhasladh agus o'n bhàs, agus a thug seilbh dhoibh ann an oighreachd phàilt agus shaoibhir, (ma dh' fheadar an samhail 'fhaot-ainn,) agus sin le saothair agus costas ro mhòr;—bhithheadh na h-uile neach ullamh air an dìteadh thairis gun chaidh, do thruaighibh nì's àmhgharaich na iad sin o'n do shaoradh iad. Cìod, ma seadh, an dìol a nìhear orra-san air nach 'eil eadar-mheadhonaireachd Chrìosd agus a toraidhean mòra a' drùghadh, ionnus gu'm bitheadh an aigne a's taghta air an cosnadh dha agus air an cleachdadh air? Bithidh an soisgeul féin 'na "fhaile báis" do an-daoine cho tàireil.

2. Is e gràdh Chrìosd dhuinne am meadhon àraidh a tha an Sgrìobtur a' cur r'ar n-aghaidh chum a bhi 'brosnachadh ar gràdh-ne dha—an gràdh sin a b'e freumb uile ghnìomharan 'eadar-mheadhonaireachd as ar leth.

Is e gràdh nàmhuid sin ar nàduir air am bheil meas cia b'e àit anns am faighear e. Ged a dh' fheadas snidheachadh freasdail daoine a dhealachadh o chèile a thaobh inbhe, gidheadh far an taisbeanar fìor ghràdh, is nàmhuid e air nach deanar tàir le neach sam bith nach do chlaon air falbh a dh' ionnsuidh brùidealachd neo-mheasarra. Ged a robh lànhan a ghràdh ceangailte, air choi as nach b' urrainn e tairbhe sam bith o'n leth a mhuigh a fhrithealadh d'a chuspair, gidheadh, mar gu'm b'ann, a dheòin no dh' aindeoin, tha a ghnè ag agairt ar meas agus ath-dhiòl coimh-fhreagarrach ris. Tha so gu sònruichte fìor ma tha a chuspair gu h-ionnan neo-airidh; tha e 'ga thaisbeanadh féin 'an sin mar thoradh nàduir ro bhàigheil, a tha miannachadh maith a dheanamh do'n dream a tha gràdhichte leis. Oir, a mhead 's gu bheil fìor nàdur gràdh a' coimh-sheasamh ann

a bhi 'miannachadh maith d'a chuspairibh — far am bheil am miann so fìor, agus treibhdhireach, agus air a chleachdadh gun fhàillinn d'ar taobh, cha chomasach bacadh a chur air ar n-intinnibh o dhol ann an cleachdadh ghnìomharan gràidh a ris air a sgàth, mur 'eil am buadhan gu tur air an truailleadh ann an eabar nan ana-mianna brùideil agus salach. Ach an uair a tha an gràdh neo-thoillteanach so mar an ceudna a' meudachadh ann an toraidhibh a tha araon draghail agus costail dhoibh-san anns am bheil e, agus a tha anabarrach tarbhach d'a chuspairibh—ma tha fuigheall air bith gràidh air fhàgail ann an nàdur duine sam bith, bithidh so buadhach ann a bhi brosnachadh ath-dhiola gràidh. Agus tha na nithe so uile air am faotainn ann an gràdh Chrìosd, ann an tomhas do nach fhaighear coimeas idir anns a' chruthachadh gu léir. Labhraidh sinn gu h-aithghearr uime fo dhà cheann coitichionn:—

(1.) B'e freumh uile ghnìomharan Chrìosd mar eadar-mheadhon-air, araon ann an gabhail ar nàduir, agus anns na h-uile ni a rinn e agus a dh' fhuiling e ann, a shaor ghràdh agus a ghràs féin a mhain, ag oibreachadh le h-ìochd agus truas. Tha e fìor, gu'n d' rinn e an obair so a ghabhail os làimh air mhodh àraidh le sùil ri glòir Dhé, agus o ghràdh dha. Ach d'ar taobh-ne, b'e a ghràdh ro phailt agus shaoibhir féin a mhain a rinn a chur thuige chum a bhi 'ga coimhlionadh. Agus tha so air dhòigh àraidh air a chur 'an cuimhne dhuinn 'na bhàs agus 'na thabhartas as ar leth, anns an d' rinn a ghràdh a ghiùlain tre na h-àmhgharaibh a bu deuchainnich, Gal. ii. 20; Eph. v. 2, 25, 26; 1 Eòin iii. 16; Taisb. i. 5, 6. B'e an gràdh so a mhain, na seadh, a rinn cridhe Mhic Dhé 'aomadh gu bhi 'gabhail os làimh oibre mòire agus glòrmhoir ar saorsa, agus a rinn a ghiùlain gu buadhach tre'n uamhunn agus tre'n bhàs ris an do choinnich e ann a bhi 'ga coimhlionadh.

Nan gabhamaid os làimh a bhi beachdachadh air gràdh so Chrìosd a bha 'na mheadhon mòr air a bhi 'giùlan uile thoraidhean a' ghliocais agus a ghràis dhiadhaidh do'n eaglais,—an taisbeanadh glòrmhor sin a ròghnaich Dia chum a bhi 'ga fhoillseachadh féin agus a mhaitheas do chreidich,—an spiorad beò sin a bha ann an rothaibh uile ghluasadan pearsa Chrìosd ann an saoradh na h-eaglais chum glòire siorruidh Dhé, chum a ghlòir féin agus glòir a mhuinntir shaorta mar an ceudna,—an sgàthan sin anns am bi na h-ainglean naomha agus na naoimh beannaichte a beachdachadh gu saoghal nan saoghal air glòir nan òirdbeirceas diadhaidh 'nan cleachdaidhibh iomchuidh féin;—dh' fheumadh sinn a nis a dhol 'an ceann seanachais mòran ni's farsuinne na sin a labhair sinn a cheana. Ach cha-n 'eil e coimh-fhreagarrach 'ar rùn aig an àm a bhi 'deanamh sin. Agus an uair a bheachdaicheas sinn air na smuaintibh a tha 'meudachadh ann am mòran a thaobh pearsa

Chrisod, a tha 'cur as gu h-iomlan do nàdur a' ghràidh sin a tha sinn a 'cur as a leth, gu cinnteach cha-n 'eil fios againn cia cho luadh as a dli' fhendas e bhi mar fhiachaibh air an eaglais a bhi 'ga dhaingneachadh agus 'ga fhosgladh suas le fianuis chomharaichte. Ach cha treigear ao'har so Chrisod.

Cha-n aithne do'n mhuinntir sin ni sam bith de bheatha no de chumhachd an t-soisgeil, cha-n 'eil eòlas sam bith aca air fìor ghràs Dé, cha mho a tha iad ann am fìrinn a' creidsinn lide de theagasgaibh an t-soisgeil, aig nach 'eil an cridheachan a' breithneachadh gràidh Chrisod anns an ni so; cha mhò a tha an neach sin a' toirt fainear a ghràidh aig nach 'eil a chridhe air a chosnadh ann an cleachdadh a' ghràidh dha. Tha sinn ag ràdh gu bheil iadsan a' deanamh cùis-neònachais de'n diadhachd—'ga taisbeanadh mar fhaoin-sgenl àbhachdais do'n t-saoghal, agus mar ghnothuch a dhealbhadh ann an inntinnibh amaideach dhaoine—aig nach 'eil an cridheachan da rìreadh air an toirt fo bhuidh gràidh Chrisod ann an gabhail os làimh agus ann an cleachdadh oibre na h-eadar-mheadhonaireachd, ionnus gu'm bitheadh fìor aigne spioradail a' faotainn cleachdaidh anna dha. Feudaidh glagaireachd chainnt a bhi aig daoineibh a dh' fhòghluim iad air an teangaidh, ach cha-n 'eil fìor eòlas na diadhachd aca, a tha 'smuaineachadh nach 'eil ach dìomhanas na h-inntinn ann a bhi 'labhairt mu bhi 'gràdhachadh pearsa Chrisod le gràdh barraichte ar cridhe agus ar n-anama, do bhrìgh a ghràidh féin dhuinn, agus a bhi air ar n-éigneachadh leis gus am bheil sinn tinn le gràdh, ionnus gu'm bitheadh aomadh ar n-anama a ghnàth d'a ionnsuidh ann an tlachd agus ann an dlùth-cheangal gràidh. Mo chùl ris an aidmheil sin gu bràth, cia b'e àit an faighear e, a tha 'teagasg no a' toir a ghnùis d'an samhail so a ghraineileachdaibh! Tha an teagasg sin cho neo-fhreagarrach do'n t-soisgeul ri teagasg an fhàidhe-bhréige, agus cho fad 'an aghaidh féin-fhiosrachaidh nan creideach ri creidimh nan deamhan, a tha 'teagasg do dhaoineibh a bhi 'toirt maslaidh agus tàire do'n ghràdh a's ro dhéine do phearsa Chrisod. Bu ròghnaiche leam mo chuibhriom shiorruidh a ghabhail maille ris a' chreideach a's diùidh, air do mheasrachadh éifeachdach a bhi aige de ghràdh Chrisod, a tha caitheadh a làithean a' caoidh nach urrainn e tuilleadh gràidh a thoirt dha, an déigh gach oidhirp a chur 'an cleachdadh chum na crìche sin, na maille ris a' chuid a's fearr dhiubh sin a tha air an séideadh suas gu mòr-chuiseach le reusonachadh dìomhain, gu bhi deanamh tàire air na nithibh so.

(2.) Tha gràdh so Chrisod do'n eaglais gun choimeas anns gach feart a tha 'toir eòir do ghràdh sam bith air ath-dhiùladh gràidh. Tha e gun choimeas a thaobh 'fhior-ghloine. Cha-n urrainn gràdh a bhi 'am measg dhaoine, nach 'eil a' faotainn smal ann an tomhas éigin o'n mbi-riaghailt a tha 'n an aigne, eadhon 'n an cleachd-

aidhibh a's àirde. Ach tha gràdh Chrìosd fìor-ghlan, agus gu h-ìomlan saor o choimh-mheasgadh truailleadh. Cha d' fhuair an fhéin anail a tharruing riamh ann. Agus tha e gu h-ìomlan neo-thoillteanach. Cha-n 'eil ni sam bith 'am measg dhaoine a dh' fheudas a thaisbeanadh no a shamhlachadh mar a tha e saor o airidheachd sam bith air ar taobh-ne. Is e an gràdh a's neo-chealgaich a gheibhear 'nar measg-ne, 'nuair a tha gràdh againn do chuspair do bhrìgh gu bheil e fiùghanta, cliùiteach, tàbhachdach, ged nach bitheadh buannachd chomharaichte sam bith againn féin uaith: ach cha d' fhuaras an tombas a bu lugha dhiubh so annta-san d'an d' thug esan gràdh, gus an robh iad air an oibreachadh annta mar thoraidhibh a' ghràidh a thug e dhoibh.

Feudar éirigh air uairibh a dh' ionnsuidh tomhais gràidh anns am bi duine toileach eadhon bàs fhulang air son a chompanaich; gidheadh cha-n 'eil so r'a fhaotainn aig àm sam bith ach far am bheil am meas a's ro àirde aige air an luach agus air an airidheachd a tha e 'faicinn ann. "Theagamh," deir an t-abstol, "gu'm bith-eadh aig neach éigin de mhisnich eadhon bàs fhulang air son duine mhaith," Rom. v. 7. Gidheadh is ann a mhaith air son duine mhaith—neach air am bitheadh meas mar "mhaith coitchionn" do'n chinne-dhaoine—neach cho tràcaireach as gu bheil e ullamh air caoinhneas-gràidh a nochdadh air na h-uile cothrom, ni a's e cliù duine mhaith;—theagamh gu'm bitheadh aig neach éigin de mhisnich eadhon bàs fhulang air son a shamhuil sin de dhuine. Is e so an ceum a's àirde a bheir gràdh duine; agus ma fhuaireadh riamh e ann an neach sam bith, cha robh e gun choimh-mheasgadh glòir-dhiomhain agus iarrtais air son cliù o dhaoineibh. Ach shoeraich an Tighearn Iosa Crìosd a ghràdh oirne, an gràdh sin o'n d' fhuiling e am bàs air ar son, am feadh a bha sinn fathast 'n ar peacaich, agus mi-dhiadhaidh; eadhon, na h-uile ni a bha 'gar fàgail gràineil agus neo-airidh. Ged a bha sinn cho duaichnidh as a b' urrainn am peacadh ar deanamh, agus ni's doimhne ann am fiachaibh na gu'm b' urrainn an cruthachadh gu léir an dioladh, gidheadh ghràdhaich e sinn, chum ar saoradh as a chor sin, agus ar deanamh ionchuidh air son a chomuinn a's dlùithe ris féin. Cha do ghiùlain gràdh riamh an samhail a thoraidhean—a bha cho costail dha-san anns an robh e, agus cho tarbhach d'a chusp-airibh. Ann an coimhlionadh rùin a ghràidh, ghiùlain e 'na phearsa féin na h-uile ni a tha 'na olc, agus tha sinne a' faotainn na h-uile ni a tha maith ann an deadh-ghean Dhé agus sonas shiorruidh.

Air an aobhair sin, tha an t-abstol a' cur cumhachd cho-éig-neachaidh as leth gràidh Chrìosd, 2 Cor. v. 14. Agus ma tha sinn air ar co-éigneachadh leis gu bhi 'g ath-philleadh ni sam bith dha, is e gràdh ceud-thoradh ar n-ath-dhiolaidh. Oir ciod a dh'

iocar do ghràdh mar ath-dhioladh freagarrach ach gràdh féin, co dhiù cha-n fheud e bhì as eugmhais gràidh. Mar nach fheudar gràdh a cheannach—“oir nan tugadh duine uile mhaoin a thighe air son gràidh, dheanadh daoine tàir air gu tur,” Dan Shol. viii. 7,—is amhuil sin ged a bheireadh duine an saoghal gu léir 'an éiric gràidh gun ghràdh 'na chomh-chuideachd, dheantadh tàir air. Iadsan a tha smuaineachadh gun bheil gràdh Chrìosd gu léir dhuinne a' coimh-sheasamh ann an àitheantaibh agus ann an geallaidhibh an t-soisgeil a mhain, gun fhìor ghràdh idir a bhì aige d'ar pearsaibh, mar ghràdh fir-posda d'a mhnaoi, Eph. v. 25, 26, agus gu bheil ar gràdh-ne gu léir dha-san a' coimh-sheasamh a mhain ann an coimhead 'àitheantan, gun ghràdh cridhe agus inntinn a bhì annainn d'a phearsa féin,—tha iad a' tilgeadh cumhachd na fìor dhiadhachd gu léir bun os ceann, agus 'ga fàgail 'na ciosaich mhairbh, gun bheatha, gun anam.

Is e an gràdh so do phearsa Chrìosd, agus do Dia ann, prìomh chleachdadh a' ghràidh dhiadhaidh, agus an cleachdadh a tha 'dearbhadh a threibhdhireis. A dh' aindeoin uail dhaoine timchioll an gràidh do mhaithreas na Diadhachd, mur 'eil e air a stéidheachadh ann am mothachadh de ghràdh so Chrìosd, agus de ghràdh Dhé ann, cha-n 'eil 'nan cainnt ach fuaim gun bheatha, agus tha an cridheachan seachranach a' beathachadh air luithre. Is ann an Crìosd a mhain a tha Dia air a chur an céill mar ghràdh; agus far nach 'eil so air a bhreithneachadh, cha-n urrainn e 'bhì air a ghràdhachadh mar bu chòir. Is ann 'an Crìosd a mhain a tha maithreas neo-chrìochnach sin Dhé da rìreadh air a thaisbeanadh dhuinn, a's e cuspair àraidh a ghràidh dhiadhaidh, agus sin gun a dhol 'an uidheam nam faoin-bharail meallta sin a dh' fheudas oibreachadh na h-inntinne diomhain no an reusoin thruaillte a bhì 'cur oirm. Agus is ann airsan a tha compàirteachadh slàn-teil uile thoraidhean a' ghràidh an crochadh. Agus tha e 'na irioslachadh neo-chrìochnach air taobh an Dé naomh, a bhì 'taisbeanadh a ghlòire “ann an gùis Iosa Chrìosd,” agus a bhì 'ga chur féin r'ar n-aghaidh ann agus d'a thrìd, mar chuspair ar gràidh. Oir ma bheir sinn fàinear ar n-amhuinneachd ann an ratlad a bhì 'breithneachadh òirdheiceis neo-chrìochnach nàduir na Diadhachd anna féin, no a bhì 'giùlan dealraidh fhosgailte a ghlòire, oir cha-n fhaic duine air bith esan agus e beò, tha e 'na thoradh ion-mholta gliocais agus gràis Dhé, gu bheil cead againn a bhì 'g am beachdachadh ann am pearsa Iosa Chrìosd.

Agus tha an gràdh so do phearsa Chrìosd a' faotainn tuillidh fianuis o gach toradh beannaichte a tha e 'giùlan, a tha air an cur an céill anns an Sgrìobtuir, agus a tha na creidich a' fiosrachadh anna féin. Ach labhair sinn ni-éigin uime roimh so anns an leabhar air comh-chomunn ri Dia; agus cha cheadaich ar rùn a bhì 'leudachadh air aig an àm.

CAIBIDEIL XV.

Comh-chumadh ri Crìosd, agus leantuinn Eisempleir.

III. Is e an treas nì a dh'ainmicheadh chum a bhi 'cur an céill feum pearsa Chrìosd 'nar diadhachd, an comh-chumadh sin ris a tha air 'iarraidh uainn. Is e so rùn agus crìoch mhòr nan uile chreideach. Tha ìomhaigh Chrìosd ann an inntinn gach neach dhiubh, ann an sùil a' chreidimh, mar a tha i air a taisbeanadh ann an "sgàthan" an t-soisgeil : "Ag amharc mar ann an sgàthan air glòir an Tighearna," 2 Cor. iii. 18. Tha sinn ag amharc air a ghlòir "mar ann an sgàthan," leis am bheil ar n-inntinnean air an atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna, agus air an deanamh comh-chosmhuil ri Crìosd a tha air 'fhoillseachadh air a mhodh so ann—nì a's e an comh-chumadh sin ris air am bheil sinn a' labhairt. Uaith so tha aomadh seasmhach agus miann ann an cridhe na h-uile fìor chreideach a bhi cosmhuil ri Crìosd. Agus blitheadh e furasda na's leòir a dhearbhadh nach 'eil aon chuid creidimh no gràdh far nach 'eil so. Cuiridh creidimh an t-anam ann an cumadh no ann an cruth an nì sin a tha air a chreidsinn, Rom. vi. 17. Agus tha gach uile ghràdh threibhdhireach ag oibreachadh comh-chosmhuileachd. Uime sin, cha-n 'eil dearbhadh eile a's fearrair gu bheil ar creidimh, agus ar gràdh, agus ar n-ùmhachd treibhdhireach, na gu'm bitheadh aomadh fìrinneach 'n ar cridhe, 'ga chleachdadh fèin air na h-uile cothrom, an déigh comh-chumadh ris an Tighearna Iosa Crìosd.

Tha dà earrann coimheangailte ris an dleasdanas so. Tha an ceud earrann ag amharc ri *gràs agus ri naomhachd nàdurra na daonna-chd* ann am pearsa Chrìosd ; agus an earrann eile, ri *eisempleir Chrìosd ann an dleasdanasaidh na h-ùmhachd*. Agus tha an dà nì so neo-sgaraichte o chliù fìor dheisciobuil—an dà chuid a thaobh an brìgh annta fèin, no sin anns am bheil iad a' coimh-sheasamh, agus mar an ceudna mar chuid Chrìosd, no sin a bha 'faotainn cleachdaidh ann.

Anns a' *cheud* ait, Is e comh-chumadh inntinn agus cridhe ri gràs agus ri naomhachd nàdurra Chrìosd prìomh rùn na beatha diadhaidh. Cha-n 'eil anns a' chuid a's fearr as eugnais so ach a bhi 'g atharrais air eisempleir Chrìosd ann an dleasdanasaidh ùmhachd o'n leth a muigh. The sinn ag ràdh nach 'eil ann ach atharrais do bhrìgh gu bheil am prìomh chrìoch air chall : cha mhò

a tha e taitneach am fianuis Chrìosd no air a mholadh leis. Agus, air an aobhar sin, tharladh gu tric gu'n do chrìochnaich na h-oidhirpean so o'n leth a muigh, ann am fuar-chràbhadh, agus ann an cealgaireachd, agus ann an saobh-chreidimh. Ni sinn uime sin aobhairean an rùin so air taobh nan creideach a chur an céill, maille r'a nàdur, agus na meadhona trid am bheil e 'faotainn coimhlionaidh.

1. Rinn Dia 'ìomhaigh bheannaichte féin, a chaill sinne ann an Adhamh, 'ath-nuadhachadh gu coimhlionta ann an daonnachd Chrìosd, agus sin le ìomadh feart glòrmhoir de nach d' rinneadh Adhamh 'na fhear-comhpairt. Cha d' rinn Dia a h-ath-nuadhachadh ann an daonnachd Chrìosd mar gu'm bitheadh an daonnachd sin riamh as a h-eugmhais, mar a tha fìor a thaobh an nàduir cheudna anns gach neach eile. Oir cha d' fhuair Chrìosd a dhaonnachd o leasraidh Adhamh air an dòigh cheudna ruinne; cha mhò a bha e riamh ann an Adhamh mar fhear-ionaid coitchionn ar nàduir, mar a bha sinne. Ach bha ìomhaigh sin Dhé air a suidheachadh 'n ar nàdur ann an Chrìosd, a chailleadh agus a sgaradh o'n nàdur cheudna anns an h-uile neach eile aig an robh comh-roinn dheth. "B'è deadh-thoil an Athar, gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanachd annsan"—gu'm bitheadh e "làn gràis agus fìrinn," agus "gu'm bitheadh aige àrd-cheannas anns na h-uile." Ach air feartaibh gràs-mhor so daonnachd Chrìosd labhair sinn a cheana ann an àit eile.*

2. B'è aon de chrìochaibh Dhé ann an lìonadh daonnachd Chrìosd de gach uile ghràs, agus ann a bhi 'suidheachadh 'ìomhaigh ghlòrmhoir féin ann, a bhi 'ga chur r'ar n-aghaidh-ne *mar eisempleir* na h-ìomhaigh a bha e gu ath-nuadhachadh annainne leis a' ghràs cheudna, agus a dh' ionnsuidh am bheil mar fhìachaibh oirnn a bhi 'saothrachadh ann an rathad dleasdanaìs. Bha an lànachd gràis so neo-sheachanta do dhaonnachd Chrìosd, o'n aonadh phearsanta a bha aice ri Mac Dhé. Oir a mheud 's gu'n robh "lànachd na Diadhachd a' gabhail còmhnuidh ann gu corporra" anns an aonadh sin, rinneadh e 'na "ni naomh," Lucas i. 35. Bha e mar an ceudna neo-sheachanta dha, a thaobh 'ùmhilachd féin anns an fheòil, anns an do choimhlion e gach uile fhìreantachd, "neach nach d' riun peacadh, ni mo a fhuair eadh cealg 'na bheul," 1 Phead. ii. 22. Agus bha e mar an ceudna neo-sheachanta a thaobh na dreuchd a ghabh e os làimh a choimhlionadh; "oir bha shamhuil sin de àrd-shagart ìomchuidh dhuinne, a bha naomh, neo-lochdach, neo-thruaillidh, air a dhealachadh o pheacaich," Eabh. vii. 26. Gidheadh, bha a' chrìoch so a thuilleadh aig gliocas neo-chrìochnaich Dhé anns an an-làrc ann,—eadhon, gu'm bitheadh e 'na eisempleir na h-ìomhaigh sin annainne, chum am bheil sinn gu bhi air

* Faic "Air Comh-chomunn ri Dia," Earrann II., Taobh-theagasg I.

ar n-ath-nuadhachadh, agus a' ghlòir a tha 'ga leantuinn. Is i daonnachd Chrìosd a tha fa chomhair sùil Dhé, mar shaimpleir a rùin d'ar taobh-ne, ann an comhpairteachadh gràis agus glòire; agus bu chòir dha a bhì mar sin 'n ar sùilibh-ne mar an ceudna, a thaobh ar rùin ann an rathad ar dleasdanaìs.

“Roimh-òrduich e sinn chum a bhì comh-chosmhuil ri ìomhaigh a Mhic, chum gu'm bitheadh esan 'na cheud-ghin am measg mòrain bhràithrean,” Rom. viii. 29. Ann am buileachadh gach uile ghràs air Crìosd, rùnaich Dia a dheanamh “'na cheud-ghin am measg mòrain bhràithrean;” is e sin, cha-n e mhain a bhì 'buileachadh cumhachd agus ùghdarrais a' cheud-ghin air, maille ri cùram na h-oighreachd gu léir a bha iadsan gu bhì 'faotainn, ach mar an ceudna mar eisimpleir na h-ìomhaigh sin chum am bleil iadsan gu bhì air an tabhairt. Oir tha aràon an tì a naomhaicheas, agus iadsan a naomhaichear uile o aon: air an aobhar sin cha nàr leis bràithrean a ghairm dhiubh,” Eabhl. ii. 11. Is e Crìosd a tha 'naomhachadh nan creideach; gidheadh tha an naomhachadh o Dhia, a rinn air tùs esan a naomhachadh, chum gu'm bitheadh e féin agus iadsan uile o aon, agus mar sin gu'm bitheadh iad 'nam bràithribh, a' giùlan ìomhaigh an Athar cheudna. Bhuilich Dia gràs agus glòir air Crìosd a réir a rùin; agus rinn e sin chum gu'm bitheadh e 'na roimh-shamhladh air an nì sin a rùnaich e d'ar taobh-ne, agus a bha e gu bhuileachadh oirnn. Uime sin tha'n t-abstol a' nochdadh gur e 'bhì 'comhpairteachadh gach uile ghràs éifeachdach agus shlàinteil ruinne, maille ris a' ghlòir a tha leantuinn sin, toradh an roimh-orduchaidh so chum comh-chosmhuileachd ìomhaigh a' Mhic, Rom. viii. 30, “Agus an dream a roimh-òrduich e, ghairm e iad mar an ceudna; agus an dream a ghairm e, dh' fhireanaich e mar an ceudna; agus an dream a dh' fhireanaich e, ghlòraich e mar an ceudna.”

Is e so, ma seadh, run mòr Dhé ann an cleachdadh a ghràis— eadhon, mar a ghiùlain sinn “ìomhaigh a' cheud Adhaimh” ann an truailleadh ar nàduir, gu'n giùlanamaid mar an ceudna “ìomhaigh an dara Adhaimh” ann an ath-nuadhachadh an nàduir cheudna. “Mar a ghiùlain sinn ìomhaigh an duine thalmhaidh,” giùlainidh sinn mar an ceudna “ìomhaigh an duine néamhaidh,” 1 Cor. xv. 49. Agus mar is e Crìosd saimpleir ar n-uile ghràsan, is esan saimpleir ar glòrachaidh mar an ceudna. Bitheadh ar glòir uile a' coimh-sheasamh ann a bhì air ar “deanamh cosmhuil ris;” ged nach 'eil e fathast soilleir cìod a tha air 'fhilleadh ann an sin, 1 Eoin iii. 2. Oir “cruth-atharraichidh e ar corp diblidh, chum gu'n deanar e comh-chosmhuil r'a chorp glòrmhor féin,” Phil. iii. 21. Air an aobhar sin bha an lànachd gràis so air a bhuileachadh air nàdur an duine ann an Crìosd, agus bha ìomhaigh Dhé gu ro ghlòrmhor air a suidheachadh air chum gu'm bitheadh e 'na

roimh-shamhladh agus 'na eisempleir na h-inbhe sin chum an robh an eaglais gu bhli air a tabhairt d'a thrìd. Is e rùn Dhé d'ar taobh ann a bhi comhpairteachadh gach uile ghràs ruinn anns an leth a stigh, agus ann an cleachdadh uile orduighean na h-eaglais o'n leth muigh, gu'n tigeamaid "chum tomhais àirde lànachd Chrìosd," Eph. iv. 13. Tha lànachd de gach uile ghràs ann an Crìosd. Agus a dh' ionnsuidh an lànachd so tha sinne gu bhli air ar tabhairt, gach neach a réir an tomhais a rùnaicheadh dha. "Thugadh gràs do gach aon againn, a réir tomhais tiodhlaic Chrìosd," rann 7. Rùnaich e, 'na ghràs àrd-uachdaranach, tomhasan eadar-dhealaichte dhoibh-san air am bheil e 'ga blhuileachadh. Agus air an aobhar sin goirear dheth "àirde" a lànachd, do bhrìgh mar a tha sinn a' fàs ceum air cheum thuige, mar a dh' fhàsas daoine gu ruig an àirde nàdurra féin; gu bheil mar an ceudna eadar-dhealachadh anns an inbhe sin air an ruig sinn, mar a tha ann an àirde nàdurra dhaoine, ged a tha gach duine coimhlionta 'na thomhas féin.

3. Tha ìomhaigh so Dhé ann an Crìosd air a taisbeanadh dhuinn anns an *t-soisgeul*. Air d'ar nàdur a call, bha e gu h-iomlan mì-chomasach dhuinn breithneachadh ceart sam bith a bhi againn d'a taobh. Cha b'urraim ar n-inntinnean beachd seasmhach sam bith a bhi annta de ìomhaigh so Dhé, gus an robh i air a h-ath-nuadhachadh agus air a taisbeanadh ann an daonnachd Chrìosd. Agus, air an aobhar sin, bha na daoine sin eadhon a bu ghlice a bha anns an t-saoghal, air dhoibh a bhi aineolach air Crìosd, air am faotainn a gabhail nithe a bha gu tur an aghaidh nàdur Dhé, fa rùn a bhi deanamh dhaoine cosmhuil ris. Ach air do'n ìomhaigh so a bhi air a taisbeanadh gu coimhlionta ann an Crìosd, tha i a nis gu soilleir air a foillseachadh dhuinn anns an t-soisgeul. Ann an so tha sinn ag amharc le gnùis gun fholach, mar ann an sgàthan, air glòir an Tighearna, agus air ar n-atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna, 2 Cor. iii. 18. Air do'n fholach a bhi air a thogail air falbh o'n taisbeanadh dhiadhaidh le teagasgaibh an t-soisgeil, agus o ar cridheachaibh leis an "Tighearn an Spiorad," tha sinn a nis ag amharc air ìomhaigh Dhé ann an Crìosd le gnùis gun fholach; ni a's e am prìomh meadhon air a bhi 'gar n-atharrachadh féin chum na h-ìomhaigh ceudna. Is e a tha anns an t-soisgeul, Crìosd air a chur an cèill do dhaoineibh, agus glòir Dhé ann; chum, mar chrìch àraidh 'am measg iomadh crìche eile, gu'm beachdaicheamaid annsan air ìomhaigh sin Dhé chum am bheil sinn ceum air cheum gu bhli air ar n-ath-nuadhachadh. Air an aobhar sin, tha sinn gu bhli 'fòghlum na fìrinn anns an t-soisgeul mar a tha i ann an Iosa, ionnus gu'm bitheamaid air ar "n-ath-nuadhachadh ann an spiorad ar n-inntinn, agus gu'n cnireamaid umainn "an nuadh-dhuine, a tha air a chruthachadh a réir Dhé

ann am fìreantachd agus ann am fìor-naomhachd,” Eph. iv. 20, 23, 24,—is e sin, air ar n-ath-nuadhachadh “a réir ìomhaigh an tì a chruthaich e,” Col. iii. 10.

4. Tha e, uime sin, soilleir gu bheil beatha sin Dhé a tha ann—ainn a’ coimh-sheasamh ann an comh-chumadh ri Crìosd; cha mhò a tha an Spiorad Naomh, mar phrìomh ùghdair éifeachdach na beatha sin, air a bhuileachadh oirnn air son crìche sam bith eile ach a bhì ‘gar n-aonadh ris, agus ‘gar deanamh cosmhuil ris. Uime sin, is e prìomh dhleasdanas an t-soisgeil, agus an dleasdanas a tha ‘beothachadh agus a’ ceartachadh gach dleasdanas eile, an rùn so a bhì annainn a bhì comh-chosmhuil ri Crìosd ann am buadhaibh agus ann am feartaibh naomha sin a dhaonnachd, anns am bheil ìomhaigh Dhé ann a’ coimh-sheasamh. Mar is e Crìosd an roimh-shamhladh agus an sàimpleir a tha fa chòmhair sùil Dhe, ann a bhì compàirteachadh gach uile ghràs ruinne, is amhuil sin a tha mar fhiachaibh oirne a bhì ‘g amharc air mar an ceudna le sùil a’ chreidimh, mar ar n-eisimpleir mòr ‘n ar n-uile ùmhlachd do Dhia, ann an comhlionadh na uile nithe a tha air ‘iarraidh aig ar làmhaibh.

Is e Dia féin, no nàdur na Diadhachd ‘na iomlanachdaibh naomha, prìomh shàimpleir ar cruth-atharrachaidh ann an ath-nuadhachadh ar n-inntinn. Agus, uime sin, fo’n t-Seann-tìomnadh, mu’n d’ fhoillsicheadh am Mac anns an fheòil, bha naomhachd Dhé air a cumail suas ri aghaidh na h-eaglais mar an sàimpleir neo-mheadhonach: “Bithidh sibhse naomha, oir tha mise naomh,” Lebh. xi. 45, xix. 2, xx. 26. Gidheadh cha d’ rinn an lagh nì sam bith foirfe. Oir chum gu’m bitheadh an àithne mhòr so air a deanamh coimhlionta d’ar taobh-ne, bha fìor eisimpleir na naomhachd sin a dhì ‘àithneadh a dhìth oirnn; nach ‘eil r’a fhaotainn ach annsan a’s e “an ceud-ghin,” agus “ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich.”

Bha beachd, eadhon an measg nam feallsanach o shean, gu’m b’e prìomh dhleasdanas an duine ghlic a bhì cosmhuil ri Dia. Ach air dìaoibh a dhìol an ceann a’ glìothuich, thuit eadhon an drean a bu bharrachte dhiubh fo bhàrailibh amaideach agus ardanach d’a thaobh. Gidheadh, b’e a’ bheachd so ann féin am plathadh a bu dealraiche a dhì fhàgadh againn de sholus ar ceud chruthachaidh, sàr-fhuigheall nan iomlanachdan nàdurra a chaill sinn; agus iadsan nach ‘eil ann an seadh sam bith fo bhuaidh an ruìn so a bhì cosmhuil ri Dia tha iad anns na h-uile rathad cosmhuil ris an diabhuil. Ach d’an taobh-san aig nach robh nì sam bith air am beachdaicheadh iad ann an solus reusoin, ach buadhan sìorruidh sin na Diadhachd a tha air an taisbeanadh ann an oibribh a’ chruthachaidh agus an fhreasdail, thàinig iad uile gearr, aràon a thaobh sin anns am bheil ar comh-chumadh ri Dia a’ coimh-

sheasamh, agus air mhodh àraidh a thaobh a' chleachdadh a bha 'treòrachadh d'a ionnsuidh. Cia b'e air bith mar a dh' fheudas daoine a bhi air bheachd eile, is e rùn an abstoil, ann an iomadh àit a bhi 'dearbhadh gu'n d' rinn iad sin, gu h-àraidh ann an Rom. i.; 1 Cor. i. Uime sin, bha e 'na irioslachd neo-chriochnach air taobh gliocais agus gràis Dhé, a bhi 'suidheachadh na h-ìomhaigh sin ris am bheil sinne gu bhi 'g oidhirpeachadh comh-chumaidh 'fhaotainn ann an daonnachd Chrìosd, agus a ris a bhi 'ga taisbeanadh agus 'ga cur r'ar n-aghaidh air dhòigh cho soilleir anns an t-soisgeil.

Tha òirdheirceis neo-chriochnach Dhé, air am beachdachadh anna féin a mhaoin, air an còmhach ann an glòir cho do-thuigsinn as gu bheil e cruaidh a mheasrachadh cionnus a dh' fheudas iad a bhi 'n an eisempleir cleachdadh dhuinne. Ach an taisbeanadh sin a tha againn dhiubh ann an Crìosd, mar ìomhaigh an Dé neo-fhaicsinnich, tha e cho freagarrach ri buadhaibh ath-nuadhachta ar n-anama, agus cho coimh-ghnéitheil do bhith gràsmhor sin na beatha spioradail annainn, as gu feud aninntinn fantuinn ann a bhi beachdachadh orra, agus anns a' chleachdadh sin a bhi air a h-atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna.

Is ann anns a' chleachdadh so, ma seadh, a tha mòran de bheatha agus de chumhachd na fìor dhiadhachd a' luidh, mar a tha i 'chòmhnuidh ann an anamaibh dhaoine. Tha so 'na aomadh seasmhach ann an inntinnibh na dream sin uile a tha d'a rìreadh a' creidsinn an t-soisgeil ; bu mhiann leò anns na h-uile ni a bhi cosmhuil ri Iosa Crìosd. Air an aobhar sin nochdaidh sinn gu h-aithghearr—(1.) Cìod a tha air 'iarraidh chum na crìche so : agus, (2.) Cìod a tha r'a dheanamh ann an rathad *dleasdanais* ann an coimh-cheangal ris.

(1.) Chum na crìche so, ma seadh, tha *solus spioradail* air iarraidh chum gu'm bu léir dhuinn maise, agus glòir, agus ionmhuinn-eachd a' ghràis a tha ann an Crìosd. Cha-n 'eil e comasach dhuinn a bhi d'a rìreadh a' miannachadh a chosmhuileachd. mur 'eil sùilean na muinntir sin againn a chumnaic a "ghlòir, mar ghlòir aon-ghin Mhic an Athar, làn gràis agus fìrinn," Eoin i. 14. Cha mhò a dh' fhòghnas e a bhi 'meas gu bheil sinn a' faicinn glòir a phearsa, mur 'eil sinn a' faicinn maise agus òirdheirceis anns na h-uile gràs a tha ann. "Fòghlumaibh uam," tha e 'g ràdh, "oir tha mise macanta agus iriosal ann an cridhe," Mata xi. 29. Mur 'eil sinn comasach air a bhi 'faicinn òirdheirceis ann an macantachd agus ann an irioslachd cridhe,—gràsan gu coitcheinn air an deanar tàir—cionnus a dh' fheudas sinn ann an fìrinn a bhi 'g oidhirpeachadh a bhi cosmhuil ri Crìosd anna? Feudar an ni ceudna a ràdh a thaobh eud, agus foighidin, agus féin-àicheadh, agus ullamhachd Chrìosd air son a' chroinn-cheusaidh—a ghràdh

d'a naimhdibh, a chaomhalachd do na h-uile dhaoineibh, a' chreidimh agus a dhian-thogradh ann an ùrnuigh, a ghràdh do Dhia, a thruas do anamaibh dhaoine, a sheasmhachd ann an deanamh mhaith, 'fhìor-ghloine, a naomhachd iomlan ;—mur 'eil solus spioradail againn gu bhi 'faicinn glòir agus ionmhuinneachd annta uile, mar a bha iad a' faotainn cleachdaidh annsan, is dìomhain dhuinn a bhi 'labhairt mu bhi 'g oidhirpeachadh a bhi cosmhuil ris. Agus an solus so cha-n 'eil againn, mur dealraich Dia féin 'n ar cridh-eachaibh, a thoirt dhuinn soluis eòlais a ghlòire ann an gnùis Iosa Criosd. Cha-n 'eil ach dìomhanas, tha sinn ag ràdh, ann a bhi 'labhairt mu bhi 'leantuinn eisempleir Chriosd, am feadh nach 'eil sinn d'a rìreadh a' faicinn òirdheirceis sam bith, tre dhorchadas ar n-inntinn, anns na nithibh sin anns am bu chòir dhuinn a bhi cosmhuil ris.

(2.) Tha gràdh dhoibh mar air am faicinn ann an solus spioradail agus nèamhaidh air 'iarraidh chum na crìche ceudna. Cha-n 'eil anam sam bith a tha 'miannachadh comh-chumadh ri Criosd, ach an t-anam sin a tha 'gràdhachadh nan gràsan sin a bha ann, air dhòigh as gu bheil e 'meas comhpairt a bhi aige dhiubh 'nan cumhachd, mar am buannachd a's mò, agus mar an t-sochair a's luach-mhoire, air am feudar seilbh fhaotainn anns a' bheatha so. Is ann do bhrìgh fàile cùbhraidh 'oladh-ungaidh a tha na h-òighean a' toirt gràidh dha, agus a' dlùth-leantuinn ris, agus ag oidhirpeachadh a bhi cosmhuil ris. Agus anns a' chomh-chumadh so ris, tha sinn air ar comh-chumadh ri ìomhaigh Dhé, oir is esan fear-taisbeanaidh ìomhaigh Dhé dhuinne. Uime sin, mur 'eil sinn a' gràdhachadh agus a' cur meas os ceann nan uile nithe air gach òirdheirceas agus feart gràsmhor anns am bheil i a' coimh-sheasamh, cia b'e air bith a dh' fheudas sinn a bhi 'leigeadh oirnn ann an rathad a bhi 'leantuinn 'eisempleir ann an dleasdanasaidh ùmhlachd o'n leth a muigh, cha-n 'eil sinn a' miannachadh ann am fìrinn a bhi cosmhuil ris. Ach an neach sin a tha 'g amharc le h-iongantais naomh air glòir Chriosd air a lionadh leis na gràsaibh so—mar an ti sin a bu "mhaisiche na clann nan daoine," do bhrìgh gu'n do "dhoirteadh gràs 'na bhilb" —do nach 'eil ni sam bith cho ionmhiannaichte ris gu'm bitheadh an inntinn, agus an cridhe, agus an spiorad ceudna aige féin a bha ann an Iosa Criosd—bithidh esan ullamh chum a bhi 'saothrachadh an déigh comh-chumaidh ris. Agus is e am meadhon mòr brosnachaidh agus treòrachaidh a tha aig an anam so a dh' ionnsuidh gach uile ùmhlachd cridhe agus inntinn do Dhia, an taisbeanadh a tha aige de ghlòir nan òirdheirceas so uile ann am pearsa Chriosd.

Anns an àite mu dheireadh, Feudar sin anns am bheil sinn gu bhi saothrachadh an déigh a' chomh-chumaidh so 'fhilleadh suas fo dhà cheann :—

[1.] *Aomadh seusmhach an aghaidh na h-uile peacadh*, 'na bhith, 'na fhreumh, agus 'na thobraichibh a's uaigniche, anns am bheil e dlùth-leantuinn r'ar nàdur. A thaobh Chrìosd, "cha d' rinn e peacadh, ni mo a fhuaradh cealg 'na bheul." Bha e "naomh, neo-lochdach, neo-thruaillidh, air a dhealachadh o pheacaich." B' esan "Uan Dé, gun chion, gun smal;" air a dheanamh cosmhuil ruinne, gidheadh as eugmhais peacaidh. Cha d' thàinig an smal a bu lugha peacaidh riamh am fagus d'a nàdur naomh. Bha e gu h-iomlan saor o na h-uile togradh truaidhidh a rinn gréim air ar nàdur leis am bheil am peacadh air a chur fo bhuaireas. Uime sin, is i cend earrann choitcheionn ar dleasdanasais, le sùil ri comh-chumadh ri Crìosd, gu'm bitheamaid saor o gach uile pheacadh. Agus ged nach ruig sinn air so gu h-iomlan anns a' bheatha so, mar nach d' ràinig sinn a cheana, ni mo a tha sinn a cheana foirfe, gidheadh an neach sin nach 'eil ag osnaich ann féin 'na dhéigh,—leis nach fuathach na h-uile fuigheall peacaidh ann féin agus e féin air a shon—nach 'eil a' saothrachadh air son dìth-mhilleadh iomlan agus coitcheionn fhaotainn air—cha-n 'eil rùn treibhdhireach sam bith ann a bhi comh-chosmhuiil ri Crìosd, cha mho is urrainn e 'bhi ann. Tha mar fhiachaibh airsan a tha 'miannachadh a bhi cosmhuil ris, a bhi "ga ghlanadh féin, eadhon mar a tha esan glan." 'N uair a bhitheas smuaintean a' meudachadh anns a' chreideach mu fhior-ghloine Chrìosd, mar a bha e gu h-iomlan saor o'n smal a bu lugha peacaidh, cha cheadaich iad dha a bhi aig àm sam bith dearmadach ann a bhi 'g oidhirpeachadh léir-sgrìos an nì sin a tha 'ga fhàgail féin mi-chosmhuiil ris. Agus tha e 'na shochair beannaichte do chleachdadh a' chreidimh, gu bheil a leithid sin de shaimpleir againn a ghnàth fa'r comhair.

[2.] Is i earrann choitcheionn eile ar dleasdanasais ann an so, *a bhi 'cur gu bail, agus a bhi 'fàs a ghnàth anns na h-uile gràs*. Bha glòir Chrìosd féin air thalamh a' coimh-sheasamh ann an cleachdadh an lànachd gràis sin a bha ann, araon ann an dleasdanasaidh modhannail ùmhlachd agus ann an dleasdanasaidh àraidh a dhreuchda mar eadar-mheadhonair. Uime sin, an uair a tha sinn a' meudachadh ann an cleachdadh gach uile ghràs—a' fàs anns an fhreumh, agus a teachd fo chinneas anns an toradh—tha sinn a' fàs ann an comh-chumadh ri ionmhaigh Mhic Dhé.

Anns an *dara àit*, Is e 'bhi 'leantuinn *cheuman* Chrìosd, 'na uile chaithe-beatha air thalamh, anns gach uile dhleasdanas a thaobh Dhé agus a thaobh dhaoine, an dara earrann de'n eisempleir a dh'ainnicheadh coimhcheangailte ri feum pearsa Chrìosd 'nar diadhachd. Tha raon fharsuinn a' luidh fa'r comhair ann an so, anns am bheil eisempleirean beannaichte gun àireamh. Gidheadh cha-n fheud sinn a dhol a steach innte ann an so; ged a tha na mearachdan anns am bheil cuid air tuiteam a tha leigeadh orra spéis a bhi

aca do na nithibh so, ag agairt gu'm bitheadh iad air an laimh-seachadh gu h-eadar-dheulaichte agus 'am farsuinneachd leo féin ; ní, ma's toil le Dia, a dh' fheudas a bhi deanta ann an àm ion-chuidh. Dúnaidh sinn suas an caibideil so, ma seadh, le aon eisempleir coitcheionn no dhà a thoirt fainear anns an robh e 'na shainpleir ro chomharaichte dhuinne.

1. Tha a mhacantachd, agus 'irioslachd inntinn, do gach seorsa dhaoine—a ghràdh agus a chaoimhneas dhoibh—'ullamhachd chum maith a dheanamh do na h-uile, maille ri 'fhoighidin agus 'fhad-flulangas—a ghnàth air an cur fa'r comhair mar ar n-eisempleir 'Tha sinn 'gan ainmeachadh uile fo aon cheann, mar nithibh a tha uile a' sruthadh o thobar cheudna a' mbaitheis dhiadhaidh, agus a tha 'giùlan thoraidhean de'n nàdur cheudna. D'an taobh so uile, tha air iarraidh aig ar làmhaibh gu'm bitheadh "an inntinn cheudna annainne a bha ann an Iosa Crìosd," Phil. ii. 5 ; agus gu'n "gluaiseamaid ann an gràdh, eadhon mar a ghràdhach Crìosd sinne," Eph. v. 2.

Anns na nithibh so b'e Crìosd aon fhear-taisbeanadh mòr a' mbaitheis dhiadhaidh dhuinne. Ann an cleachdadh nan gràsan so aig na h-uile h-àm, bha nàdur Dhé, o'n d' thàinig e féin, air a chur an céill agus air 'fhoillseachadh leis. Agus b'e so aon chrìoch air son an d' fhoillsicheadh e anns an fheòil. Rinn am peacadh an saoghal a' lionadh le taisbeanadh de nàdur an diabhuil—fuath, agus comlistri, agus farnad, agus fearg, agus àrdan, agus buirbe, agus corruich, ag oibreachadh ann an duine 'an aghaidh a chompanaich ; toraidhean a tha gu léir o'n t-seann mhortair. Agus cha robh na h-eisempleirean sin a bha r'am faotainn de shuidheachadh inntinn a chaidh a leigheas uaith so, ach dorch agus annhum anns a chuid a' b'fhearr de na naoimh o shean. Ach b'e ar Tighearn Iosa Crìosd anns an do dhealraich solus glòir Dhé anns na nithibh so an toiseach air an t-saoghal. Ann an cleachdadh nan gràsan so, anns an bu mhò a bha e 'meudachadh, do bhrìgh gu'n robh peacaidhean agus annhuinneachdan daoine a ghnath a' toirt a' chothruim dha, rinn e nàdur na Diadhachd a thaisbeanadh mar ghràdh—mar nàdur a tha neo-chrìochnach ann am maithneas, ann an caomhalachd, ann an tròcair, agus ann am foighidin ; agus mar an ceudna, a tha 'gabhaill tlachd ann an cleachdadh so a bhuadhan naomha féin. Amta so, ma seadh, b'e an Tighearn Iosa Crìosd ar n-eisempleir mòr air dhòigh ro chomharaichte. Agus is ann gu diomhain a tha iadsan a leigeadh orra a bhi 'nan deisciobuil dha, nach 'eil ag oidhirpeachadh a bhi riaghladh an caithe-beatha gu léir ann an comh-chumadh ris anns na nithibh sin.

Far am bheil aon Chrìosdaidh a tha macanta, iriosal, caoimhneil, foighidneach, agus tarbhach do na h-uile ; a dh' islicheas e féin ri aineolas agus ri annhuinneachdibh mhuinntir eile ; a ghiùlaineas

le brosnachadh agus tareuis gu sàmhach, foighidneach, ma's e 's nach 'eil glòir agus firinn Dhé ag agairt a bhi air an dìon aig a làmh-aibh; aig am bheil truas ris na h-uile seorsa dhaoine 'nan tuislidhibh agus 'nam mi-bheusaibh, agus a tha saor o dhroch amharusan; a tha gràdhachadh 'na tha maith anns na h-uile dhaoineibh, agus a' gràdhachadh nan uile dhaoine cadhòn far nach 'eil iad maith, no a' deanamh mhaith,—tha e so, tha sinn ag ràdh, a' taisbeanadh ìrdheirceas agus feartan Chrìosd nì's soilleire na dh' fheudas mìltean eile a dheanamh leis na h-oibribh cràbhaidh agus oircheis a's mòr-chuisiche, far nach 'eil an suidheachadh cridhe agus inntinn so r'a fhaotainn. Ach d'an taobh-san a tha leigeadh orra a bhi 'leantuinn eisempleir Chrìosd, agus aig a' cheart àm a tha àrdanach, feargach, farmadach, lasanta, a' gairm air son teine o néamh a chur as do dhaoineibh, no a' fadadh teine iad féin o ifrinn —cha-n 'eil iad ach a' glaodhaich, “Fàilte dhuit, a mhaighstir,” agus 'ga cheusadh a réir an comais.

2. Is e an dara nì anns am bheil e 'g àithneadh d'a dheisciobluibh a bhi 'leantuinn 'eisempleir, cleachdadh an fhéin-àicheidh, agus ullamhachd air son a' chroinn-cheusaidh, maille ri foighidin ann an àmhgharaibh. Is e prìomh lagh soisgeil Chrìosd d'a thaobh-san le'm b' àill a bhi 'na dheisciobul dha, “Aicheadhadh se e féin, agus togadh e air a chram-ceusaidh, agus leanadh e mise.” Do bhrìgh glòir pearsa Chrìosd agus nàdur nam fulangas a ghiùlain e, bha na gràsan so annsan, mar a tha iad uile air an taisbeanadh gu h-aithghearr, Phil. ii. 5-8, de nàdur gu h-iomlan eadar-dhealaichte o nì sam bith gus am bheil sinne air ar gairm. Gidheadh, d' an taobh uile, is esan a mhain ar n-eisempleir anns na h-uile nì ris an coinnich sinn. “Dh' fhuiling Chrìosd mar an ceudna air ar son, a' fagail eisempleir againn chum gu'n leanamaid a cheuman: neach, 'nuair a chàineadh e, nach do chàin a ris; 'nuair a dh' fhuiling e, nach do bhagair,” 1 Phead. ii. 21, 24. Uime sin, dh' àithneadh dhuinn a bhi “ag amharc air Iosa, ceannard agus fear-criochnachaidh ar creidimh; neach air son an aoibhneis a chuireadh roimh, a dh' fhuiling an crann-ceusaidh, a' cur na nàire 'an neo-shuim.” Oir tha mar fhiachaibh oirnn esan a thoirt fainear, “a dh' fhuiling a shamhuil sin de ana-cainnt o pheacaich 'na aghaidh féin, air eagal gu'm bi sinn sgèth agus lag ann ar n-inntinnibh,” Eabh. xii. 3. Beannaichte gu robh Dia air son an eisempleir so—air son glòir irioslachd, agus foighidin, agus creidimh, agus fad-fhulangais Iosa Chrìosd, ann an doimhneachd gach uile ghnè fhulangas. B'e so reul-iùil na h-eaglais riamh ann an gàbhadh gach doiminn; b'e so solus, agus misneach, agus comhfhurtachd, agus treòir, nan anama naomha sin gu léir, a dh' fhuiling uile, 'nan ginealachaidh fa leth, iomadh tomhas eagsamhuil genr-leanmhuinn air son na còrach; agus gach anam fathast a dh' fheudas a bhi anns 'a chor cheudna.

Agus is éigin duinn a ràdh, mar a thubhairt sinn a cheana a thaobh nithe àraidh eile ann an làimhseachadh an teagaisg so, nam b'e 's gu'n tugamaid a dhlìge beachdachaidh do'n aon eisempleir so air feum pearsa Crìosd 'nar diadhachd—nan tugamaid fainear am pearsa a dh' fhuiling agus a thug eisempleir fulangais dhuinn—nan seallamaid air a' mheadhon a bha 'ga ghluasad, agus air a chrìch air son an d' fhuiling e ; na h-uile do-àireamh ris an robh anam a' gleachdadh, agus na foighidin do-chlaoidhte leis an d' rinn e an iomchair gu lèir—nan amhairceamaid air seasmhachd a gràidh agus a thruais do dhaoinibh, eadhon dhoibh-san a bha 'ga gheur-leannmhuinn—nan smuainicheamaid air gach doilgheas agus àmhghar a bh' ann an cupan 'fhlulangas o Dhia agus o dhaoinibh—nan beachdaicheamaid air oibreachadh éifeachdach agus beannaichte a chreidinibh agus a mhuighin ann an Dia agus a' cheum a' s fhaide mach, maille ri crìch ghlòrmhoir an iomlan agus na feartaibh soluis agus treòir a tha 'sruthadh uaith do'n eaglais ; —dheanadh so tuilleadh ùine agus seanachais a thogail na rùnaich sinn a bhuileachadh air an teagasg so gu h-iomlan, anns nach 'eil e faotainn ach an earrann a' s ro lugha. Fagaidh sinn an t-iomlan fo sgàil a' gheallaidh bheannaichte sin, “ Ma's e 's gu'm fuiling sinn maille ris chum gu'n glòraichear sinn maille ris uar an cendna ; oir tha mi a' meas nach airidh fulangais na h-aimsir a tha làthair a bhi air an coineas ris a' ghlòir a dh' fhoillsichear annainn,” Rom. viii. 17, 18.

IV. B'e an ni mu dheireadh a dh' ainmicheadh a thaobh pearsa Chrìosd, am feum a bha ann do creidich anns an dàimh sin gu léir anns an robh iad a' seasamh do Dhia, agus nan uile dhleasdanas a thaobh Dhé. Agus feudar na nithe sin a bhuineas dha 'fhillleadh suas fo na cinn choitchionn so :—

1. *Nuomhachadh nan creideach*, a tha 'coimh-sheasamh anns na ceithir nithe so : (1.) Marbhadh a' pheacaidh, (2.) Ath-nuadhachadh ar nàduir ceum air cheum, (3.) Cuideachadh ann an cleachdadh ar n-ùmhachd, (4.) Cuideachadh an aghaidh bhuairidhean agus dheuchainnean.

2. *Fìreanachadh nan creideach*, maille ris gach sochair a tha 'na chomh-chuideachd agus a tha 'ga leantuinn ; mar—(1.) Uchdmhachadh, (2.) Sìthe, (3.) Comhfhurtachd agus aoibhneas ann am beatha agus ann am bàs, (4.) Tìodhlacan spioradail, leis an bi iad féin agus muinntir eile air an togail suas, (5.) Aiseirigh bheannaichte, (6.) Glòir shiorruidh.

Tha nithe eile mar an ceudna a tha coimhcheangailte ri so ;—mar a tha an treòrachadh a tha iad a' faotainn ré aimsir an caithe-beatha anns an t-saoghal so, an seòladh a tha air a dheanamh orra chum a bhi tarbhach anns gach cor agus suidheachadh, gràs gu bhi 'feitheamh le foighidin air son coimhlionaidh uile gheallaidhean

Dhé do'n eaglais, beannachdan coimhcheangail air an comhpairt-eachadh r' an teaghlachibh, agus cleachdadh a' chaoimhneis-ghràidh a thaobh a' chinne-dhaoine gu coitchionn, maille ri iomadh ni eile de'n samhail so a bhuineas do bheatha a' chreidimh; ach feudar am filleadh suas gu leir fo na cinn choitchionn a dh' ainmicheadh.

Feudar na nithe air am bu chòir labhairt coimhcheangailte riu so 'ainmeachadh fo na trì cinn a leanas:—

Anns a' cheud àite—A bhi 'cur an céill gu bheil iad so uile air an oibreachadh anns na creidich agus air an pàirteachadh riu, a réir nàduir gach ni fa leth, le feartaibh gràis agus cumhachd o phearsa Chrìosd, mar cheann na h-eaglais—mar an ti sin a dh' àrdaicheadh 'na Cheannard agus 'na Shlànuighear, a thoirt aithreachais agus maitheanas pheacaidhean do Israel.

Anns an dara àite,—A bhi cur an céill an rathaid agus an dòigh anns am bheil creidich beò air Crìosd ann an cleachdadh a' chreidimh, trid am bheil iad a' faotainn uaith na h-uile gràs agus tròcair de'm bheil iad 'nan luchd-comhpairt anns an t-saoghal so, a réir geallaidh agus suidheachaidh Dhé, agus trid am bheil iad air an daingneachadh ann an dòchas nan uile nithe a bhitheas air am buileachadh orra 'na dhèigh so le a chumhachd. Agus mar an ceudna gu bheil dà ni a' leantuinn mar tho'adh uaith so: [1.] Neo-sheachantachd na h-ùmhachd coitchinn agus soisgeulaich, do bhrìgh gur h-iad cleasdanais na h-ùmhachd anns am bheil agus trid am bheil an creidimh air a chumail ann an cleachdadh dlìgheach chum nan crìochan a dh' ainmicheadh. [2.] Gu bheil creidich anns a' cleachdadh so a' fàs a ghnàth le fàs Dhé—a' fàs suas thuige-san a's e an ceann, gus an tig iad gu bhi 'nan lànachd an ti sin a tha 'lìonadh nan uile nithe anns na h-uile.

Anns an treas àite,—Dearbh-chinntè nach 'eil fìor chòir no fìor chomhpairt r'a fhaotainn anns na nithibh so air dhòigh sam bith eile ach tre chleachdadh a' chreidimh air pearsa Iosa Chrìosd.

Blitheadh e feumail gu'n robh na nithe so air an toirt fainear ann am farsuinneachd ann an coimh-cheangal ris a' chrìch a dh' ainmicheadh. Ach, air son iomadh aobhar, cha ghabh sinn an obair os làimh aig an àm. Rinn sinn cuid de na nithibh a dh' ainmicheadh a thoirt fainear a cheana ann an leabhraichibh a chuireadh a mach roimh so, agus sin ann an coimh-cheangal ris a' chrìch cheudna a tha r'ar n-aghaidh ann an so. Agus, os bàrr, cha b' urrainn na nithe so an dlìghe beachdachaidh fhaotainn, gun a dhol an ceann teagaisg as ùr coimhcheangailte ri beatha a' chreidimh; ni nach ceadaich ar rùn aig an àm.

CAIBIDEIL XVI.

Sealladh air a ghabhail le h-Urram de Ghliocas neo-chrìochnach Dhè ann an Comh-shuidheachadh Pearsa Chrìosd, agus dòigh na slàinte d'a thrìd.

O NA nithibh sin a thugadh a cheana fainear, feudaiddh sinn a nise ionnsuidh a thoirt, a réir ar tomhais, air sealladh a ghabhail, ann an irioslachd agus 'an urram, de ghliocas neo-chrìochnach Dhé ann an dealbhadh na h-innleachd naoimh sin,—“ Ruin-dìomh-air na Diadhachd, Dia air 'fhoillseachadh anns an fhèilil.” Mar a tha so 'na dhìomhaireachd spioradail agus shoisgeulaich, tha e 'na thoradh a' ghliocais dhiadhaidh, ann an saorsa agus ann an slàinte na h-eaglais, chum glòire sìorruidh Dhé; agus mar is “ dìomhaireachd mhòr” a ta ann, is ruin-dìomhair “ gliocais eug-samhuil Dhé” e, Eph. iii. 9-10—is e sin, tha e 'na thoradh a' ghliocais neo-chrìochnaich ag oibreachadh air iomadh dòigh eug-samhuil, coimh-fhreagarrach ri foillseachadh a lànachd neo-chrìochnaich féin: oir anns an innleachd so bha “ uile ionmhais a' ghliocais agus an eòlais” taisgte suas, agus air an cleachdadh, Col. ii. 3. Is ceann-teagaisg so anns an robh iomadh de sheann ùghdairibh na h-eaglais a' saothrachadh, cuid ann an coimh-cheangal ri teagasgaibh eile, agus cuid eile a dh' aon ghnòthuch. Cha dean sinne a thoirt fainear ach na nithe sin a mbain chum an bheil solus na fìrinn gu neo-mheadhonach 'gar treòrachadh. Tha doimhneachdan a' ghliocais dhiadhaidh anns an obair glòrmhoir so an folach o shùilibh nan uile bheò. “ Tuigidh Dia a mhaìn a slighe, agus is aithne dha a h-àit;” mar a tha e 'labhairt, Iob xxviii. 21, 23. Gidheadh tha i cho glòrmhor 'na toraidhibh as gu'n dubhairt “ léir-sgrìos agus an bàs, Le'r clusaibh chuala sinn a cliù,” rann 22. Tha iomradh agus cliù a' ghliocais dhiadhaidh so air sgaoileadh eadhon a dh' ionnsuidh na h-ifrinn. Iadsan a tha cailte gu saoghal nan saoghal, cluinidh an cluasan a cliù, 'na toraidhibh glòrmhor a thaobh nan anama beannaichte air nèamh, ged nach creideadh cuid dhiubh a h-iomradh air thalamh ann an solus an t-soisgeil, agus nach tuig neach idir dhiubh a nise 'n an dorchadas bhith-bhuan. Uime sin cha-n 'eil an sgeul a chluinnear leò m'a timcheall ach a mendachadh gun iochd an dòruinn.

Feudaiddh na doimhneachdan so ar n-iongantas a ghlacadh ann an cleachdadh a' mholaidh naoimh, ach gu bràth cha ruig sinn an tomhas: “ Oir cò aig an robh fios inntinn an Tighearna, no cò a

b' fhear-comhairle dha?" A thaobh cheud aobhaircan a chomhairlean anns an dìomhaireachd mhòr so cha-n urrainn sinn ach a mhain a ràdh, "O doimhne saoihbheis araon gliocas agus eòlais Dhé! cia do-rannsachaidh a bhreitheanais, agus do-lorgachaidh a shlighean!" Is e so a mhain a dh' fhàgadh againn ann an rathad dleasdanas, gu'm feudamaid beachdachadh air an òirdheirceas 'nan toraidhibh, chum glòir a thoirt do Dhia, agus a bhi beò gach là ann an cleachdadh a' mholaidh naoinh air a ghliocas agus air a ghràs. Oir is e so ar dleasdanas anns an àm a tha làthair, a bhi 'ga ghlòrachadh agus 'ga mholadh, gus an tig e gu bhi gu sìorruidh "air a ghlòrachadh 'na naoinh, agus chum gu'n deanar iongantach e anna-san uile a tha 'creidsinn," 2 Teasl. i. 10.

Cha-n urrainn sinn tuilleadh a dheanamh, ma seadh, na seasamh air tràigh na fairge mòire so, agus ar cromadh féin sìos fa chomhair a doimhneachdan do-rannsachaidh. Na nithe sin a thugadh a nìos asda agus a thaisgeadh anns an taisbeanadh dhiadhaidh, feudar an tionail leinn mar nìamhnuidibh luachmhor, chum ar n-anama a sgèdachadh 'an saoihbheas. Oir "buinidh na nithe dìomhair do'n Tighearn ar Dia, ach na nithe a tha foillsichte dhuinne, agus d'ar cloinn a chaidh, chum gu'n dean sinn uile bhriathran an lagha so," Deut. xxix. 29. Uime sin, ann a bhi rannsachadh na dìomhaireachd mòire so, cha bhi sinn a' fòirneadh a steach gu dàna chum nan nithe nach fhaca sinn, ach a mhain ag oidhirpeachadh tuisge cheart 'fhaotainn anns na nithibh o dh' fhoillsicheadh d'a taobh. Oir is i crìoch an taisbeanaidh dhiadhaidh gu h-iomlan a bhi 'gar teagasg ann an eòlas nan nithe foillsichte, maille r'ar n-ùmhachd coimheangailte riu; agus chum na crìche so buinidh nithe foillsichte dhuinn.

Tha cuid de nithibh ann an rathad coitcheinn a's éigin a roimh-mhineachadh ann an coimh-cheangal ri sin a tha r'ar n-aghaidh.

1. Cha chomasach dhuinn sealladh cothromach sam bith 'fhaotainn de ghliocas Dhé ann an aon air bith d'a oibribh, agus nì's ro lugha na sin ann an "cur a Mìc féin ann an coslas feòla peacaich," no ann an comh-shuidheachadh a phearsa, agus ann an obair na saorsa a bha r'a coimhlionadh leis, mur beachdaich sinn mar an ceudna air an àit àraidh a bhuineas do bhuadhaibh naomha eile na Diadhachd anna; mar a tha a naomhachd, agus fhìrinn, agus 'ùghdarras àrd-nachdaranach, agus a mhaitheas, agus a ghràdh, agus a ghràs.

Tha trì de bhuadhaibh òirdheire na Diadhachd a tha air mhodh àraidh r'a bheachdachadh ann an uile oibribh Dhe 'an leth a muigh. (1.) A *mhaitheas*—buadh comhpairteachaidh na Diadhachd. Is e so an tobar sìorruidh o'm bheil uile fhrithealaidhean tabhairteach na Diadhachd ag éirigh suas. Cia b'e air bith nì a tha maith ann an creutair no do chreutair sam bith, tha e

'sruthadh o mhaithneas so na Diadhachd." "Tha e maith, agus a' deanamh n'haith." Is e maitheas na Diadhachd an ceud bhuadh a tha dol air chleachdadh far am bheil Dia a' rùnachadh a bhi 'ga phàirteachadh féin ann an toraidhibh beannaichte no gràsmhor sam bith r'a chreutairibh. (2.) *Gliocas*—òrdheirceas seòlaidh na Diadhachd. Is e so feart sin Dhé trid am bheil e 'treòrachadh, agus a' buileachadh, agus a' riaghladh, agus a' seòladh nan uile nithe chum a ghlòire féin, ann agus coimhcheangailte r'an crìoch-aibh àraidh agus neo-mheadhonach fa leth, Gnàth-fhoc. xvi. 4; Taisb. iv. 11. (3.) *Cum'achd*—òirdheirceas gnìomhachaidh na Diadhachd, a' cur an gnìomh agus a' coimhlionadh gach ni a tha gliocas a' dealbhadh agus a' riaghladh.

Uime sin, a mhead 's gur e gliocas òirdheirceas no feart naomh sin na Diadhachd, anns am bheil Dia a' dealbhadh, agus trid am bheil e 'coimhlionadh, glòire uile bhuadhan eile a nànuir, cha bhi e comasach dhuinn a ceuman a' lorgachadh ann an aon air bith d'a oibribh, mur 'eil eòlas againn mar an ceudna air comh-roinn nam buadhan naomha eile anns an obair cheudna. Oir is e prìomh rùn a' ghliocais a bhi 'gan glòrachadh uile. Agus chum na crìche so, tha òirdheirceas gnìomhachaidh na Diadhachd, eadhon an cumhachd neo-chrìochnach, agus òirdheirceas seòlaidh na Diadhachd—an gliocas neo-chrìochnach, a ghnàth ag imeachd làmh air làmh, mar a dh'fheumadh a bhi chum iomlanachd ann an oibreachadh. 'Nuair a tha tobar siorruidh uil-fhoghainteachd na Diadhachd air 'fhosgladh suas le làmh a' mhaithneis neo-chrìochnaich, fa rùn ni sam bith a phàirteachadh 'an leth a muigh, tha an gliocas neo-chrìochnach 'ga chomharachadh, 'ga dhealbhadh, agus 'ga sheòladh, chum glòire Dhé, agus air do ghliocas sin a dheanamh, tha an cumhachd neo-chrìochnach 'ga chur an gnìomh. Faic Isa. xl. 13-15, 17, 28.

2. Cha chomasach dhuinn measrachadh sam bith a bhi againn de'n chomh-roinn a tha aig na *buadhaibh naomha eile* ann an dìomhaireachd mhòir so na diadhachd, aig am bheil glòir a dhealbhadh ann an gliocas neo-chrìochnaich, as eugmhais a bhi 'toirt fainear *staid agus cor sin an duine*, ris am bheil na buadhan sin a' gabhail gnothuich. B'i a' chrìoch a rùnaicheadh, coimh-cheangailte ri glòir siorruidh Dhé, ann an comh-shuidheachadh pearsa Chrìosd, saorsa pheacach de'n chinne-dhaoine, no leigheas agus slàinte na h-eaglais. Cha-n 'eil anns na bha cuid a' tagradh mu theachd Chrìosd 's an fhèidil, ged nach bitheadh an duine idir air peacachadh, agus ged nach bitheadh an eaglais idir r'a saoradh, ach neònachas, seadh, amaideachd an-dàna. Tha an Sgrìobtuir gu h-iomlan ag ainmeachadh so a mhain mar a' chrìoch a bha aig toradh sin maitheis agus gliocais Dhé, agus 'ga thagradh mar aon stéidh an t-soisgeil, Eoin iii. 16. Air an aobhar sin, chum gu'n

gabhamaid beachd gu ceart air glòir a' ghliocais dhiadhaidh ann, is éigin duinn a thoirt fainear ciod e nàdur a' pheacaidh, gu sòn-ruichte nàdur a' cneud pheacaidh sin anns an robh ar ceud sheacharan o Dhia a' coimh-sheasamh,—is éigin duinn beachdachadh air cor a' chinne-dhaoine ann—ciod e gnothuch an Dé naomh ris, do bhrìgh buadhan uile-bheannaichte a nàduir—ciod an dòigh slàinte a bha freagarrach air ar son, chum gu'm bitheadh Dia air a ghlòrachadh anna uile. A dh' easbhuidh na nithe so a thoirt fainear roimh-làimh, cha-n 'eil e comasach dhuinn breithneachadh ceart fhaotainn de ghliocas Dhé anns an obair ghlòrmhor so a tha r'ar n-aghaidh. Uime sin, labhraidh sinn orra, ma's toil le Dia, ann an tomhas a dh' fheudas inntinnean na muinntir sin a bhitheas a' leughadh 'fhosgladh agus 'ulluchadh chum a bhi 'leig-eadh a stigh boillsgeadh beag soluis o'n ghliocas dhiadhaidh ann an comh-shuidheachadh ghlòrmhor so pearsa Chrisod, aig am bheil a làn-sholus cho dealrach as nach comasach dhuinn amharc air anns a' bheatha so.

'Nuair a bha comharadh faicsinneach làthaireachd Dhé anns a' phreas a bha “lasadh le teine” gun a bhi air a losgadh, thubhairt Maois, “Tionndaidh' mi nis a leth-taobh, agus chì mi an sealladh mòr so,” Ecsod. iii. 3. Agus air do thaisbeanadh mòr so glòire Dhé a bhi air a dheanamh dhuinne agus air a chur r'ar n-aghaidh, gu cinnteach is e ar dleasdanas a bhi tionndadh a leth-taobh o gach uile ghnòthuch eile chum a bhi beachd-smuaineachadh air. Ach mar a dh' àithneadh do Mhaois a bhrògan a chur bharr a chosan, air do'n àit ar an robh e 'na sheasamh a bli 'na thalamh naomh, air a' mhodh cheudna is e gliocas an neach a tha 'sgrìobh-adh, agus gliocas na muinntir a bhitheas a leughadh, a bhi tionndadh a thaobh o gach uile smuain agus aigne feòlmhor, chum a bhi 'tarruing 'an fagus do chuspair mòr so a' chreidimh le h-urram agus le h-eagal diadhaidh.

Is e an ceud ni a tha r'a' beachdachadh, chum na crìche a dh' ainmnicheadh—*nàdur ar peacaidh agus ar tuiteim o Dhia*. Oir is ann uath so is éigin duinn a bhi 'fòghlum ceud chleachdaidhean nan òirdheirceas diadhaidh anns an obair so. Agus tha trì nithe a bha comharaichte ann:—

(1.) Gu'n d' rinneadh *tàir* air onoir naomhadh agus gliocais Dhé, ann an '*cur cùl r'a òmhaigh*. Bha an duine air 'ùr-chruthachadh le Dia a réir 'òmhaigh féin. Agus tha an obair so air a cur an céill leis ann an rathad a tha comharachadh gu'n robh cleachdadh ro àraidh a ghliocais dhiadhaidh innte, agus leis an robh i air a h-eadar-dhealachadh o gach obair eile a rinn Dia 'an leth a muigh, Gen. i. 26, 27, “Agus thubhairt Dia, Deanamaid an duine 'nar dealbh féin, a réir ar coslais féin. Agus chruthaich Dia an duine 'na dhealbh féin; ann an dealbh Dhé chruthaich se e.”

Cha-n 'eil cainnt cho brìghmhor air a gnàthachadh ann an àite sam bith eile a thaobh ni sam bith a chruthaich Dia. Agus tha iomadh ni air a thaisbeanadh ann mar ni àraidh.

[1.] Gu bheil focal na *comhairle* agus focal a' *ghnìomhachaidh* eadar-dhealaichte. Ann an uile oibre eile a' chruthachaidh bha focal na comhairle agus focal a' ghnìomhachaidh coimh-ionann. 'Nuair a chruthaich Dia an solus—ni a's e glòir agus, maise a' chruthachaidh uile—cha dubhairt e ach a mhain, “Bitheadh solus ann, agus bha solus ann,” Gen. i. 3. Agus mar sin a thaobh gach ni eile. Ach an uair a tha cruthachadh an duine air a ghabhail os làimh, tha dòigh eile air a chur ri aghaidh ar creidimh. Tha na briathran fa leth a tha air an gnàthachadh eadar-dhealaichte, cha-n ann a thaobh uine, ach a thaobh an naduir. “Thubhairt Dia, Deanamaid an duine 'n ar dealbh féin, a réir ar coslais féin,” agus air a so tha air 'ainmeachadh gu h-eadar-dhealaichte, agus mar choimhlionadh air an roimh-chomhairle sin, “Agus chruthaich Dia an duine 'na dhealbh féin.” Tha so a' toirt inbheachd ro chomh-araichte do chruthachadh an duine aig làimh Dhé.

[2.] Gu'n robh gnothuch àraidh agus eadar-dhealaichte aig gach pearsa fa leth anns an *Trionaid naoimh*, a thaobh comhairle agus oibreachaidh, ann an cruthachadh an duine ; tha so mar an ceudna air a chur r'ar n-aghaidh : “Agus thubhairt Dia, Deanamaid an duine.” Rinn sinn so a dhearbhadh ann an àit eile, agus mar an ceudna diomhanas gach mineachaidh meallta eile. Mar a chur sinn an céill a cheana, is iad buadhan sin na Diadhachd a tha air dhòigh àraidh agus anns a' cheud àit r'a thoirt fainear ann an uile oibre Dhé 'an leth a muigh, a mhaitheas, a ghliocas, agus a chumhachd. Anns an obair mhòr so, bha *maitheas* na Diadhachd 'ga chleachdadh féin air dhoigh inbheach agus éifeachdach ann am pearsa an Athar—tobar sìorruidh araon nàduir na Diadhachd agus a h-oibre gu léir. Bha *gliocas* na Diadhachd 'ga cleachdadh féin air dhoigh àraidh ann am pearsa a' Mhic, mar Ghliocas shìorruidh an Athar. Bha *cumhachd* na Diadhachd ag oibreachadh gu h-éifeachdach ann am pearsa an Spioraid Naoimh ; neach a's e fear coimhlionaidh neo-mheadhonach uile oibre Dhé.

[3.] Air do'n dòigh anns am bheil coimhlionadh na h-oibre so air a ghabhail os làimh a bhi ann an rathad *comhairle*, tha so 'ga thaisbeanadh mar thoradh comharaichte a' ghliocais neo-chrìochnaich. Agus tha an doigh-labhairt so air a ghnàthachadh chum a bhi 'gar treòrachadh a dh' ionnsuidh beachd-smuaintean iomchuidh uime.

Air a' mhodh so, ma seadh, “Chruthaich Dia an duine 'na dhealbh féin ;” is e sin, ann an ionracas nàduir a bha taisbeanadh fireantachd agus naomhachd Dhé—ann an staid agus ann an suidheachadh freasdalach a bha 'samhlachadh a *chumhachd* agus a

raighlaidh. B'e ionracas a nàduir brìgh na h-ìomhaigh anns an do chruthaicheadh e ; an feadh a bha an suidheachadh anns an do chuireadh e a' leantuin mar thoradh na h-ìomhaigh. Ged a bha an suidheachadh freasdalach anns an do chuireadh e a' samhlachadh cumhachd agus riaghlaidh Dhé, gidheadh, tha sinn ag ràdh nach b'e an suidheachadh sin ann féin an ìomhaigh anns an do chruthaicheadh e, ach nì a bha 'na thoradh na h-ìomhaigh. Is e so féin a tha ordugh nam briathran a' cur an céill : “Deanamaid an duine 'n ar dealbh féin, a réir ar coslais féin ; agus bitheadh uachdaranachd aca os ceann éisg na mara,” agus mar sin air aghaidh. Do bhrìgh gu'n do chruthaicheadh e ann an ìomhaigh Dhé, bha an t-uachdaranachd agus an riaghladh so air am buileachadh air. Uime sin cha robh call na h-ìomhaigh, anns a' cheud àit, a' coimh-sheasamh ann a bhi call a' chumhachd agus an uachdaranachd, no a chòir a bha aig orra ; ach thugadh air falbh a chòir o'n duine, do bhrìgh gu'n do chaill e an ìomhaigh d' an d' thugadh i. A thaobh sin anns an robh an ìomhaigh a' coimh-sheasamh, faic Ecles. vii. 29 ; Eph. iv. 24.

Bha trì nithe a rùnaich Dia ann an comhpairteachadh 'ìomhaigh féin r'ar nàdur, agus a bha 'n am prìomh chrìochan aige ann an cruthachadh nan uile nithe air an talamh a bhios ; agus uime sin ann a bhi 'ga buileachadh, bha an gliocas diadhaidh air a cleachdadh air dhòigh nì's ro àraidh na ann an aon air bith eile d'a oibribh anns a' chruthachadh iochdarach so.

B'e an *ceud* nì, gu'm bitheadh naomhachd agus fireantachd a nàduir féin air an taisbeanadh anns an ìomhaigh so, 'am measg a chreutairean. Cha d' rinneadh so ann an aon air bith eile dhiubh. Bha gun teagamh comharaidhean a mhaithéis, agus a ghliocais, agus a chumhachd r'am faicinn orra. A thaobh nam buadhan so “cuiridh na nèamhan an céill glòire Dhé, agus nochdaidh na speuran gnìomh a làmh.” Tha a chumhachd sìorruidh agus a Dhiadhachd so-thuigsinn o na nithibh a rinneadh ; gidheadh cha robh aitreabh mhòr nan nèamhan agus na talmhainn uile, leis gach sgèdachadh agus feart òirdheire a bhuilicheadh orra, aon chuid freagarrach no comasach air a bhi 'giulan chomharaidhean sam bith a naomhachd agus 'fhìreantachd, no aoin air bith de bhuadhaibh modhanmail a nàduir 'n an ionracas choitchionn. Gidheadh is ann 'an taisbeanadh nam buadhan so a tha glòir Dhé air mhodh àraidh a' coimh-sheasamh. As an eugalais, cha b' urrainn e 'bhi air 'aithneachadh no air a ghlòrachadh mar Dhia. Air an aobhar sin, b' àill leis gu'm bitheadh ìomhaigh agus taisbeanadh dhiubh r'a 'fhaicinn anns a' chruthachadh so a bhios. Agus bithidh so aige a ghnàth, cho fad 's a bhitheas aoradh air a thoirt dha le neach air bith d'a chreutairbh. Agus do bhrìgh sin, 'nuair a chailleadh an ìomhaigh ann an Adhamh, bha i air a h-ath-nuadhachadh ann an Crìosd, mar a chuireadh an céill.

B'e an *dara* ni, gu'm bitheadh i 'na meadhon trid am bitheadh glòir air a giùlan suas dha o gach earrann eile de'n chruthachadh. As eugmhais na h-ìomhaigh so, a bha mar bheatha do'n ìomlan agus a bha 'toirt comh-chumaidh dha, cha bhitheadh na creutairean eile gu léir ach mar ni marbh. Cha b' urrainn iad glòir Dhé a chur an céill air dhoigh sam bith a bha gnìomhach, ach a mhain mar nithibh a chruthaicheadh. Bha iad mar chruit a bhitheadh air a deadh-ghleusadh, gidheadh nach mosgail a seirm gun làimh ealanta an fhir-chiùil. Ciod a th'ann an solus, mur bi sùil ann a dh' amhairceas air? no ciod a th'ann an ceòl, mur bi cluas ann a dh' éisdeas ris? Cia b'e air bith cho glòrmhor agus cho maiseach as a dh' fheudas oibre a' chruthachaidh a bhi, o chomharaidhibh a' mhaithéis, agus a' ghliocais, agus a' chumhachd dhiadhaidh, a bhi dealradh orra; gidheadh, as eugmhais *ìomhaigh* so Dhé anns an duine, cha bhitheadh ni sam bith air thalamh a thuigeadh Dia anna, no 'bheireadh glòir dha d'an trid. Is e so a mhain am meadhon leis an d' rinneadh comasach sinn, ann an rathad molaidh, agus ùmhlachd, agus cliù, air a bhi 'giùlan a steach na glòire sin gu léir do Dhia a rùnaich e o oibribh sin a chumhachd.

B'e an *treas* ni, gu'm bitheadh i 'na meadhon air a bhi 'toirt an duine a dh' ionnsuidh sonais shiorruidh maille ri Dia, air son an d' rinneadh freagarrach e, agus chum an robh e air a roimh-orduchadh. Oir bha so gu coimhlionadh fhaotainn ann an rathad na h-ùmhlachd; b'e riaghailt na h-ùmhlachd a bha nàdur Dhé agus nàdur an duine ag agairt do bhrìgh an daimh d'a chéile, "Dean so, agus mair beò." Gidheadh rinneadh freagarrach agus comasach sinn air son na h-ùmhlachd so, a mhain o *ìomhaigh sin Dhé* a shuidhicheadh 'n ar nàdur. Bha i a' coimh-sheasamh, ann an seadh modhannail, ann an comas air a bhi beò do Dhia air thalamh, chum gu'n tigeamaid gu bhi 'ga mhealtuinn fa dheòidh ann an glòir.

Tha e soilleir gu'm b' iad so prìomh chrìochan Dhé ann an cruthachadh nan uile nithe. Uime sin, b'e comh-shuidheachadh so ar nàdur, mar air 'uidheamachadh le *ìomhaigh Dhé*, prìomh thoradh a' *ghliocais neo-chrìochnaich*. 'am measg uile oibre na Diadhachd o'n leth a muigh.

(2.) Ann an teachd a steach a' pheacaidh, agus ann an tuiteam air falbh o Dhia, rinn an duine d'a shaor thoil féin *taisbeanadh beannaichte so fìreantachd agus naomhachd Dhé*—toradh mòr sin a mhaithéis agus a ghliocais a bha coimh-fhreagarrach r'a ghlòir shiorruidh agus r'ar sonas-ne maille ris—a chur air cùl agus a dhubhadh a mach. Cha robh eas-onoir eile a bu mhò a b' urrainn a bhi air a dheanamh air—cha robh gnìomh eile ni bu mhilltiche leis am fendadh a chomhairle a bhi air a maslachadh, Oir mar a shaltair sinn sìos a naomhachd, a bha air a taisbeanadh anns an

ìomhaigh sin, is amhuil a rinn sinn na bha 'n ar comas gu bhi 'g ìom-sgaoileadh innleachd a ghliocais. Bithidh so soilleir o bhi beachdachadh air crìochaibh sin a' ghliocais anns an ìomhaigh a dh' ainmicheadh. Oir,—

[1.] Cha d' fhàgadh a nise ni ar bith anns a' chruthachadh iochdarach so gu léir leis am feudadh taisbeanadh sam bith a bhi deanta do naomhachd agus de fhìreantachd Dhé, no aon air bith de bhuadhaibh modhannail a nàduir. Cionnus a b' urrainn e bhi deanta, air do'n ìomhaigh so a bhi air a dubhadh a mach bhàrr aghaidh na talmhainn? Ciod a b' urrainn meall marbh a' chruthachaidh nàdurra a thaisbeanadh dhiubh so, ge mòr agus maiseach a dhealbha? Ma dh' amhaircear air an duine fo dhiobhail na h-ìomhaigh so—leagta, truailhte, salach, breun—is cosmhuile ri Sàtan a chruth na ri Dia. Uime sin, an àite maitheis, agus gràidh, agus fireantachd, agus naomhachd, agus sìthe, agus gach fear tábhadhach, tabhairteach, agus éifeachdach eile, a bhitheadh a' leasachadh tairbhe a chinne-dhaoine gu léir, agus a bhitheadh 'nan toraidhean ìomhaigh so Dhé leis am bitheadh a nàdur air a thaisbeanadh anns an t-saoghal—is ann a tha'n saoghal gu léir a nise air a lionadh le farnad, agus dioghaltas, agus fuath, agus foirneart, agus an-ìochd, agus gach do-bheart innleachdach a dhealbhadh chum a bhi 'g àrdachadh na féine, ar an do chuir an duine 'nis 'aghaidh, air dha tuiteam o Dhia. Esan le'm b'àill a nis a bhi 'fòghlum nàduir na Diadhachd, o'n taisbeanadh a tha r'a fhaotainn ann an nàdur truailidh an duine, is ann a bhitheas e air a threòrachadh ceum air cheum a dh' ionnsuidh an diabhail agus cha-n ann a dh' ionnsuidh Dhé. Uime sin, cha b' urrainn tarcuais ni's ro mhò a bhi deanta air gliocas agus air naomhachd na Diadhachd na sin a rinneadh ann an cur cuil ri ìomhaigh so Dhé anns an do chruthaicheadh sinn.

[2.] Cha d' fhàgadh a nise dòigh sam bith ar am bitheadh glòir ag éirigh do Dhia o'n chuid eile de'n chruthachadh iochdarach so. Oir b'e nàdur an duine a mhain a rùnaicheadh mar shlighe agus mar mheadhon na glòire sin, agus sin o ìomhaigh so Dhé a shuidhicheadh ann. Air an aobhar sin, cha-n e mhain gu'n do thuit an duine e féin tre'n pheacadh o'n dàimh sin do Dhia anns an do chruthaicheadh e, ach tharruing e sìos leis an cruthachadh iochdarach so gu léir, ionnus gu'n robh e gun tairbhe sam bith a thaobh glòire Dhé. Agus air do'n pheacadh teachd a steach, agus mu'n do leighiseadh fathast tuiteam an duine, rinn an cinne-daoine gu coitcheinn na creutairean a chruthaicheadh a roinn 'nan dà earrann—iad sin a tha shuas, no saoghail nan speur, agus iad sin a tha bhos air an talamh. Do'n cheud fheadhainn thug iad aoradh mar an diadhaibh; agus an dara fheadhainn rinn iad a mhi-bhuileachadh air an ana-miannaibh. Uime sin, bha Dia anns na h-uile

rathad air a mhaslachadh anna agus d'an trid, cha mhò a thugadh glòir sam bith dha as an leth. Agus cha robh ann an oidhirpean chuid chum na criche so, 'nan gliocas féin, ach diomhanas gu léir agus eas-urram a chuireadh air Dia as ùr ; mar a tha an t-abstol a' cur an céill, Rom. i. 18, 19, 21, 22.

[3.] Air a so chaill an duine na h-uile comas air a bhi ruigheachd air a' chrìch sin air son an do chruthaicheadh e—eadhon, a bhi mealtuinn Dhé gu siorruidh. B'e brìgh na cuis gu léir, cho fad 's a bha sin 'nar comas-ne, gu'm bitheadh crìoch Dhé gu h-iomlan ann an cruthachadh nan uile nithe a bhos air a cur bun os ceann.

Ach bha uamharrachd agus nimh a' pheacaidh so a' coimh-sheasamh anns an tarcuis a rinneadh air *naomhachd Dhé*, aig an robh a *h-ìomhaigh* agus a' comharaidhean soilleir gu léir air an saltairt sìos agus air an cur air chùl ann. B'e so, ma seadh, anns an robh an gnothuch àraidh sin a' coimh-sheasamh an déigh an bheil sinn a' feòraich, a bha aig naomhachd no aig fireantachd Dhé r'a ghabhail ri peacadh so ar nàduir. Mur bi dioladh éigin air a dheanamh air son an dìmeas a rinneadh air a naomhachd ann an cur air chùl a h-ìomhaigh—mur faighear doigh éigin a mach anns am bi i air a h-àrdachadh ni's ro ghlòrmhoire ann an nàdur an duine na bha i air a h-ìsleachadh agus air a maslachadh ann ; bha e 'na ni ceart, agus cothromach, agus fìrinneach do Dhia—'na ni a bha coimh-fhreagarrach ri ionracas agus ri fìor-ghloine a nàduir—gu'n rachadh an cinne-daoine gu siorruidh am mugha anns a' choir sin anns an do thuit iad tre'n pheacadh.

Cha robh e, uime sin, coimh-sheasmhach ri glòir Dhé, gu'm bitheadh nàdur a' chinne-dhaoine air a thoirt air ais chum a bhi 'ga mhealtuinn féin, mur bitheadh a naomhachd air a h-àrdachadh ni's ro mhò, agus air a taisbeanadh ann an rathad ni's ro chomharaichte anns an nàdur cheudna, na bha i riamh air a h-ìsleachadh agus air a saltairt sìos d'a thrìd. Cha-n fhòghnadh e chum na criche so gu'm bitheadh a glòir air a taisbeanadh ann an nàdur nan aingeal, mar a chi sinn an déigh so.

Is éigin duinn a nis pilleadh ré tamuill a dh' ionnsuidh sin a leagadh sìos roimh. Do bhrìgh gur e gliocas feart seòlaidh Dhé 'na uile oibribh gu léir, agus gu'm b'e crìoch nan oibre sin uile a glhòir féin, no foillseachadh òidheirceas bhuadhan naomha a nàduir, bha e iomchuidh dhi ulluchadh a dheanamh air son onoir agus glòir na naomhachd diadhaidh ann an àrdachadh a dheanamh oirre coimh-fhreagarrach ris an ionnsuidh a thugadh air a bhi 'ga h-ìsleachadh. Mur bi so air a thoirt fainear leinn, cha chomasach dhuinn sealladh ceart 'fhaotainn de chleachdaidhibh a' ghliocais dhiadhaidh ann an obair mhòir so ar saoraidh agus ar leighis tre fhoillseachadh Mhic Dhé anns an fhèil.

(3.) Rinn am peacadh *aimhereit* agus *buaireas* a ghiùlain a steach

do riaghladh agus do uachdaranachd Dhé gu léir. Bha e neo-sheachanta, o ghliocas neo-chrìochnaich Dhé, gu'm bitheadh na h-uile nithe air an comh-shuidheachadh leis ann an ordugh agus ann an coimh-fbreagarachd iomlan—na h-uile ni gu neo-mheadhonach ann an iochdaranachd d'a ghlòir. Nam b'e 's gu'm bitheadh giamh sam bith air 'fhaotainn ann an ceud shuidheachadh nàdurra no modhannail nan uile nithe, dh' fheumadh sin a bhi mar thoradh air easbluidh gliocais; oir bhuineadh e do chleachdadh a' ghliocais a bhi buileachadh nan uile nithe gach aon 'na ordugh iomchuidh féin. Oir is e so prìomh thoradh a' ghliocais—eadhon, gu'm bitheadh na h-uile nithe air am faotainn ann an comh-chòrdadh iomlan 'n am measg féin, leis gach dàimh anns an robh iad d'a chéile ag aomadh gu riaghailteach a dh' ionnsuidh an àrd-chrìch àraidh a chuireadh rompa—trid am bitheadh uile chleachd-aidhean agus uile chrìochan neo-mheadhonach gach ni fa leth a' sruthadh a stigh gu riaghailteach a dh' ionnsuidh aoin chrìch mhòir an cruthachaidh. Agus b'e so suidheachadh nan uile nithe air tùs, 'nuair a dh' ambaire Dia féin air a chruinne-ché, agus, “feuch, bha e ro mhaith.”

Air do na h-uile nithe a bhi mar so air an cruthachadh agus air an suidheachadh, bhuineadh e do nàdur Dhé a bhi 'na fhear-riaghlaidh agus 'na fhear-buileachaidh orra uile.

Cha b' ann o ghnìomh saor thoil Dé a mhaire a ròghnaich e a bhi riaghladh a' cruthachaidh a réir lagh' nàduir gach ni fa leth, agus an dàimh anns an robh iad a' seasamh dha; ach bha e neo-sheachanta gu'n deanadh e sin, do bhrìgh uile òirdheirceas diadhaidh a nàduir. Uime sin, b'e gnothuch araon gliocais agus fireantachd Dhé an aire 'ghabhail gu'm bitheadh aon chuid na h-uile nithe air an gleidheadh anns an t-suidheachadh anns an do chruthaichheadh iad, agus nach ceadaicheadh e do'n aimhreite làmh a chur 'na riaghladh, air neo gu'm bitheadh a ghlòir air a h-ath-dhioladh agus air a daingneachadh as ùr, ann an rathad a bhithheadh coimh-sheasmhach riu araon; oir cha-n e Dia ùghdair na mi-riaghailt, cha mho a tha i air a moladh leis, aon chuid 'na oibribh no 'na uachdaranachd. Ach tháinig am peacadh a steach, agus chuireadh ròghnachd agus riaghladh Dhé fo bhnaireas. Agus rinn e so, cha b' ann a thaobh aoin ni àraidh sam bith, ach rinn e briseadh coitcheionn air na h-uile nithibh anns a' chruthachadh iochdarach so. Oir bha comh-chòrdadh agus ordugh nan uile nithe air tùs a' coimh-sheasamh 'nan iochdaranachd do ghlòir Dhé. Ach chaill iad so uile, mar a chuireadh a cheana an céill. Air an aobhar sin, an ti sin a dh' ambaire orra 'nan ceud shuidheachadh, agus, chum a bhi 'nochdadh a thaitneis anna, a chur an céill gu'n robh iad uile “ro mhaith,” rinn e a nis, air ball air do'n pheacadh teachd a steach, an talamh gu léir a mhallachadh, agus gach ni a bha ann.

A nis cha robh e coimh-sheasmhach ri gliocas agus ri fireantachd Dhé, gu'm bitheadh an t-eas-ordugh so air 'fhàgail gun cheartachadh. Bhitheadh so a' fàgail rioghachd Dhé cosmhuil ri rioghachd an t-Satain—làn dorchadais agus mi-riaghailte. Cha-n 'eil ni sam bith a's fèumail do mhaith a' chruinne-ché, na gu'm bitheadh onoir Dhé air a cumail suas 'na uachdaranachd; seadh, as eugmhais so, is ann a b' fhearr gu'n robh e air a chur à bith. Agus cha b' urrainn onoir Dhé a bhi air a dìon ach le peanas a bhi air a leagadh coimh-fhreagarrach ann an ceartas ri droch-thoillteanas a' pheacaidh. Tha cuid a bhitheas a' smuaineachadh gu feudadh so a bhi deanta ann an rathad a bhi 'leigeadh seachad a' pheacaidh gun pheanas sam bith. Ach a réir a' bheachd so, cionnus a b' urrainn dearbhadh a bhi againn nach robh maith agus olc coimh-ionann anna féin, agus nach robh iad ach ro bheag mar sinn ann an riaghladh Dhé—cò a b' urrainn a ràdh nach robh peacadh cho taitneach 'na shùilibh ri treibhdhìreas? Cha mho a dh' fhàgadh a' bheachd so stéidh sam bith air an deantadh ceartas a fhrithealadh 'am measg dhaoine. Oir ma leig Dia seachad am peacadh a bu mhò, ann an riaghladh nan uile nithe, gun pheanas air bith a leagadh, ciod an reuson a tha againn air son a bhi 'breithneachadh gu'm bu chòir peanas idir a dheanamh air an olc 'n ar measg féin? Fada, uime sin, gu robh e o Dhia, gu'm bitheadh am firean mar an t-aingidh: "Nach dean Breitheamh na talmhainn uile ceartas?"

Air an aobhar sin, air do ordugh riaghlaidh Dhé a bhi air a bhriseadh, mar a bha sin a' coimh-sheasamh ann an ùmhlachd riaghailteach a' chreutair, agus air do'n aimhreit a bhi air a giùlan a steach do rioghachd agus do uachdaranachd Dhé; bha fireantachd a nàduir, mar bhuadh riaghlaidh na Diadhachd, ag agairt gu'm bitheadh a ghlòir air a h-àrdachadh as ùr, le bhi eir a' chreutair sin a pheacaich a rìs fo smachd le peanas a leagadh air. Uime sin, is éigin do cheartas riarachadh 'fhaotainn anns a' chùis, a réir a lagh' shiorruidh agus neo-chaochlaidheich féin, agus sin ann an rathad coimh-fhreagarrach ri glòir Dhé, air neo is éigin do'n chreutair a pheacaich bàsachadh gu siorruidh.

Ann an so, ma seadh, bha peacadh agus tuiteam air falbh an duine 'na ghnòthuch a bha a nise ann an làmbaibh fireantachd Dhé, mar òirdheirceas riaghlaidh na Diadhachd. Bha mar fhàich-aibh air a' ghliocas neo-c riochnaich a bhi 'ga dìon 'na glòir, a réir na riaghailt a chuireadh sìos roimh, agus a bhi 'toirt fainear nach bitheadh i air a h-ìsleachadh no smal air a leigeadh oirre ann an ni sam bith. Is éigin do ghliocas a nise a bhi 'treòrachadh agus a' buileachadh nan uile nithe as ùr chum glòir fireantachd Dhé, no tha'n cinne-daoine cailte gu siorruidh. Agus an nair a bhitheas sinn ag oidhirpeachadh a bhi 'lorgachadh a ceuman diadhaidh, a tha nise r'ar n-aghaidh, tha an t-ulluchadh a rinneadh innte air son

fireantachd Dhé, 'na riaghladh agus 'na uachdaranachd, r'a thoirt air mhodh àraidh fairear.

(4.) Tre'n pheacadh rinn an duine e féin a chuir fo chumhachd an diabhail, nàmhaid mhòir Dhé. Air do'n diabhul ceannaire a chur an gnìomh, agus an ceud shuidheachadh anns an do chruthaich e a chur air cùl, thilg se e féin fo dliom agus fo chorruidh shiorruidh Dhé. Rùnaich Dia ann an geur-cheartas nach caomhnadh se e, agus nach deanadh e dòigh sam bith a dhealbh air son a bhi 'ga theasairginn tre'n t-siorruidheachd. Bha esan, air an làimh eile, air a chridhe a chruadhachadh ann an naimhdeas agus 'am fuath an aghaidh Dhé, a' dealbhadh eas-onoir dha, agus a ghlòir a mhaslachadh gus a cheum a's àirde a bh' anns na comas-aibh a dh' fhagadh fathast aige. Ann an cor so nan uile nithe, dh' fflag an duine riaghladh agus treidhachadh Dhé d'a shaor thoil féin, mar nach bitheadh e tuilleadh 'na eisemeil, agus chuir se e féin ann an comas an diabhail; oir chreid e Satan air thoiseach air Dia—is e sin, shocraich e a chreidimh air agus a mhuighin ann, air son a bhi 'faotainn slighe a bheannachaidh agus an fhìor shonais. Agus cò air bith iad anns am bheil ar dòchas agus ar muighin, is ann dhoibh-san a tha sinn a' toirt ùmhlachd, cia b'e air bith a dh' fheudas sinn a bhi 'g aideachadh. Ann an so bha coslas na buaidh ré tamuill aig nàmhaid mòr Dhé, mar gu'm bitheadh e air rùn mòr a ghliocais, agus a mhaithéis, agus a chumhachd, a thilgeadh bun os ceann. Agus bhunaicheadh e ann an uail na buaidh-chaitheim os a cheann, mur bitheadh dòigh idir air ulluchadh air a bhi 'ga mhealladh.

Bhuineadh so, na seadh, mar an ceudna do chàram a' ghliocais dhiadhaidh,—eadhon, nach bitheadh glòir Dhé ann an aon air bith de bhuadhaibh naomha a nàdur air a h-àisleadh d'a thrìd.

Air do na nithibh so uile, agus tuilleadh ann an tomhas domheasrachaidh na dh' fheudas sinn a chur an céill, a bhi fillte suas ann am peacadh ar ceud sheacharain o Dhia, is éigin gu'n d' thàinig an cinne-daoiné gu bhi ann an cor do-labhairt truagh. Mar a rinn sinn an t-olc modhannail sin gu léir a chiontachadh a b' urrainn ar nàdur a chur an gnìomh, is amhuil a bha e cothromach agus ceart gu'm bitheadh an t-olc peanasach sin gu léir air a leagadh oirn a b' urrainn ar nàdur a bhi 'giùlan; agus bha so uile a' crìochnachadh ann am bàs aimsireil agus shiorruidh, air an leagadh oirn o dheas-làimh corruich Dhé.

Is e so an ceud nì a tha r'a bheachdachadh ann a bhi 'lorgachadh cheuman a' ghliocais dhiadhaidh ann an obair so ar saorsa tre fhoillseachadh Mhic Dhé anns an fheadh. Mur 'eil beachdan cubhaidh againn mu nàdur a' cheud pheacaidh so—am brosnachadh a thugadh do Dhia leis; an iomsuidh a thugadh air dochann a dheanamh do ghlòir nam buadhan diadhaidh gu léir; an

gnothuch neo-sheachanta a bha aig Dia ann a bhi 'gan dìon, agus an truaigh do-labhairt anns an robh an cinne-daoine air tuiteam, — cha bhi e comasach dhuinn an sealladh a's lugha 'fhaotainn de chleachdaidhibh glòrmhor a' ghliocais dhiadhaidh 'n ar saorsa tre Chrìosd ; agus, uime sin, tha a' chuid a's mò dhiubh-san a tha aineolach air na nithibh so, a' cur cùil gu h-iomlan ri prìomh eisempleiribh a' ghliocais neo-chrìochnaich ann ; mar a chi sinn fathast an déigh so. Agus is e an t-aobhar gu bheil mòran dhaoine a' faicinn cho beag de ghlòir Dhé ann an Crìosd, seadh, gur ann a tha i air a dearmad agus tàir air a dheanamh oirre,—nach 'eil eòlas aca air nàdur a' cheud pheacaidh, agus nach 'eil suim aca dheth, aon chuid ann féin no anns na toraidhibh truagha a lean uaithe.

Ach, air do na nithibh so uile a bhi air an toirt fainear, tha ceisd dhà-fhillte ag éirigh coimhcheangailte ri gliocas Dhé, agus ri buadhaibh naomha eile sin a nàduir aig an robh gnothuch air mhodh àraidh r'a ghabhail ri peacadh so an duine.

1. A mheud 's gu'n robh an duine air ìomhaigh Dhé a dhubhadh a mach agus a chall, ionnus nach d' fhàgadh taisbeanadh sam bith de naomhachd agus de fhìreantachd a nàduir anns a' chruthachadh iochdarach so gu léir,—gun rathad sam bith air 'fhàgail anns am bitheadh glòir ag éirigh dha, ann, no air son, no trid, aon air bith eile d'a oibribh—gun mheadhon a nis r'a fhaotainn trid an ruigeadh an duine air a bhi 'mealtuinn Dhé, crìch a chruthachaidh ;—agus a mheud 's gu'n d' thug e aimhreit agus eas-ordugh a steach do riaghladh agus do rioghachd Dhé, nach b' urrainn a bhi air a cheartachadh, a réir ùghdarrais lagh' a' chruthachaidh, ach le sgrios shiorruidh a' pheacaich ; agus, os bàrr, gu'n d' thug se e féin thairis do riaghladh Shàtain :— is i a' cheud cheisd a nise, coimhcheangailte ris an t-suidheachadh so, an robh e coimh-fhreagarrach ri buadhaibh naomha na Diadhachd, gu'm bitheadh an cinne-daoine gu léir air am fagail gu sìorruidh anns a' chor so, gun fhuasgladh no leigheas ? no, air an làimh eile, nach fheadadh gu'n robh iomchuidheachd agus coimh-fhreagarrachd ann dhoibh, gu'm bitheadh an cinne-daoine, aig a' chuid a's lugha, ann an earrann dheth, air a thogail suas a ris ?

2. Ma smuainichear, ma seadh, gu'n robh ath-thogail ar nàduir coimh-fhreagarrach ri buadhaibh naomha na Diadhachd, 'gan cleachdadh féin ann an gliocas neo-chrìochnaich, is i an dara ceisd, ciod a dh' fheadar fhaicinn de ghlòir a' ghliocais sin ann a bhi faotainn a mach agus ann a bhi 'cur air chois slighe agus meadhoìn trid am bitheadh sin a' faotainn coimhlionaidh ?

Labhraidh sinn gu h-aithghearr air a' cheud cheisd anns an àite so, do bhrìgh gu'n do lendaich sinn oirre a cheana ann an àit eile. Oir tha iomadh ni a tha taisbeanadh gu'n robh e 'na ni

freagarrach do na buadhaibh diadhaidh nach bitheadh an cinne-daoine gu léir air 'fhàgail gun fhuasgladh anns a' chor chiontach agus through sin chum an robh iad air tuiteam. Cha dean sinn aig an àm ach aon nì a thoirt fainear.

Rinn Dia air tùs dà ghmè chreutairean reusonta a chruthachadh, aig an robh comasan air a bhi 'ga mhealtuinn féin gu sìorruidh— eadhon, ainglean agus daoine. Agus cha robh 'nan cruthachadh maraon ach a mhain toradh a ghliocais àrd-uachdaranaich agus a dheadh-ghean féin; ach air bhi dhoibh idir air an cruthachadh, b'éigin gu'm bitheadh sin deanta chum a ghlòire féin. Air dhoibh a bhi mar so air an cruthachadh, rinn e an suidheachadh ann an àitibh còmhnuidh fa leth, a dheasaicheadh air an son, coimh-fhreagarrach ris gach nàdur fa leth a thugadh dhoibh, agus ris na dleasdanasaidh a bha mar fhiachaibh orra; na h-ainglean air nèamh shuas, agus daoine air an talamh a bhos. Thug am peacadh an ceud ionnsuidh air nàdur nan aingeal, agus thilg e feachdan do-àireamh dhiubh sìos as an ceud àitibh còmhnuidh. Air a so chaill iad an comas agus an còir air a bhi sealbhachadh an staid bheannaichte sonais sin maille ri Dia air son an robh an nàdur air tùs air a dheasachadh; cha mhò na sin a b'e toil Dé an toirt gu sìorruidh tuilleadh air an ais d'a ionnsuidh. Agus ann a bhi mar so a' buntuinn rìusan, 'nuair nach do chaomhain e iad, ach a rinn e an “coimhead ann an geimhlibh sìorruidh fo dhorchadas, fa chomh-air breitheanais an làtha mhòir,” rinn e a nochdadh cia cho ceart as a bha e a bhi 'fagail nan creutairean a pheacaich 'na aghaidh do thruaigh shìorruidh. Ma's e 's gu'm bi fuasgladh sam bith air 'ulluchadh air son neach idir dhiubh, bithidh e gu h-iomlan na thoradh gràis àrd-uachdaranaich agus gliocais Dhé, do nach robh e fo cheangal sam bith. Gidheadh cha do chailleadh nàdur sin nan aingeal gu h-iomlan a rinn Dia a chruthachadh le comasaibh a bhi 'ga mhealtuinn féin gu sìorruidh; cha mhò a tha a coltach ri bhi coimh-sheasmach ri gliocas agus ri maitheas Dhé, gu'm bitheadh an gnè eadar-dhealaichte chreutairean gu h-iomlan, d'an d'thug e comasan a bhi 'mealtuinn a ghlòire, air an druidealh a mach air ball uaithe. Bhitheadh e 'na chomharadh air easbhuidh gliocais, gu'n tarladh a leithid so de nì mar air thuiteannas, gun làimh Dhé a bhi idir ann, agus cha bhitheadh cinnte sam bith air 'fhàgail nach fheudadh call na glòire sin gu léir teachd air gun fhios, a rùnaich e fhaotainn ann an cruthachadh nan uile nithe; cha mho a tha e coimh-sheasmach r'a maitheas gu'n tarladh e mar thoradh orduchaidh agus buileachaidh Dhé. Uime sin, tha an nàdur ceudna sin a pheacaich agus a chailleadh anns na h-ainglibh a thuit, a' mealtuinn Dhé fathast anns na spioradaibh beannaichte sin gun àireamh a ghleidh an ceud inbhe.

Rinnadh nàdur an duine air a' mhodh cheudna comasach air a

bhi 'mealtuinn Dhé. B'i so a' chrìoch, ann an coimh-cheangal ri glòir Dhé, air son an do chruthaich e; oir b'iomchuidh do'n ghliocas agus do'n mhaithreas dhiadhaidh a bhi 'toirt cleachdaidh agus crìche do na h-uile ni a chruthaich e, coimh-freagarrach ris na comasaibh a thugadh dhoibh fa leth. B'e an cleachdadh a thugadh do'n chreutair reusonta eile so a bhi beò do Dhia, agus a' chrìoch, a bhi 'ga mhealtuinn gu sìorruidh. Chuireadh so mu'n coinneamh mar chleachdadh agus mar chrìch, do bhrìgh gu'n d'thugadh nàdur dhoibh a bha comasach air a shon, agus coimh-fhreagarrach ris. Ach thàinig am peacadh air feadh an dream so mar an ceudna; "pheacaich sinne mar an ceudna, agus thàinig sinn gearr air glòir Dhé." Is i a' cheisd a nise, am b'iomchuidh do'n ghliocas agus do'n mhaithreas dhiadhaidh gu'n tuiteadh nàdur so an duine air falbh gu h-iomlan, anns gach neach fa leth aig an robh comhpairt ann, ionnus nach ruigeadh e a chaidh tuilleadh a' chrìoch sin air son an d'rinn Dia air tùs a chruthachadh? Oir a mheud 's gu'n do sheas na h-ainglean, 'nan ceud inbhe, gach neach dhiubh 'na phearsa féin, cha d'rinn peacadh chuid 'nam measg dochainn do'n chuid eile, nach do pheacaich iad féin. Ach sheas sliochd a' chinne-dhaoine gu léir ann an aon cheann agus ann an aon staid choitchionn; o'n robh iad gu bhi air am breith tre ghineamhuinn ghnàthaichte. B'e peacadh agus seacharan an aoin phearsa sin peacadh agus seacharan an t-sliochd nàdurra gu léir. *Annsan pheacaich na h-uile agus fhuair na h-uile bàs.* Uime sin, mur togar suas a ris iad, no mur togar cuid as am measg, bithidh gné eadar-dhealaichte so nan creutair reusonta, anns gach pearsa fa leth, a rinneadh le comasaibh a bhi 'coimhlionadh toil Dé, ionnus gu'n tigeadh iad fa dhèidh gu bhi 'ga mhealtuinn, air a call agus air a dùnadh a mach gu sìorruidh. Feudar a ràdh, nach robh so coimh-fhreagarrach ri gliocas agus ri maitheas Dhé, ni's mò na bhitheadh call sìorruidh nàdur nan aingeal gu h-iomlan, anns gach pearsa fa leth. Cha bhitheadh e comasach do thuigse cruthaichte sam bith glòir Dhé a bheachdachadh 'na shamhuil so de fhrithealadh, anns nach bitheadh glòir idir aige. Cha-n'eil e 'na thaisbeanadh ionmhuinneach de bhuadhaibh òirdheire na Diadhachd a bhi 'smuaineachadh. gu'm bitheadh an nàdur sin gu h-iomlan, anns gach neach fa leth, a chruthaich Dia le a chumhachd à neo-ni, agus a rinneadh an ni a bha e air son an dearbh chriche so, gu'n tugadh e glòir dha, agus gu'n tigeadh e gu bhi 'ga mhealtuinn, a nis air a chall gu sìorruidh, ma's e 's gu'n robh saorsa earrainn air bith dheth comasach do'n ghliocas neo-chrìoch-naich.

Dh' fhàgadh e uime sin air làmhailbh gliocais shìorruidh Dhé, a bhi 'dealbhadh na h-innleachd iongantach so—eadhon, a bhi 'togail suas earrainn de'n chinne-dhaoine a ris as a chor thruagh

anns an robh iad air tuiteam, chionn gu'n robh coimh-fhreagarrachd ann do na buadhaibh diadhaidh a bhi deanamh sin; a mhain so, gu'n robh e gu coimhlionadh fhaotainn o ghnìomh saor thoil Dé : oir air mhodh eile, cha robh e fo fhiachaibh sam bith o aon air bith d' a bhuadhaibh a bhi 'ga dheanamh.

Ach feudar a ràdh fathast, air an làimh eile, gu'n robh nàdur an duine nis cho salach, cho truaillidh, cho gràineil, 'na choimheach cho mòr do bheatha Dhé, agus cho fosgailte do'n mhallachadh tre'n pheacadh, as nach robh leigheas air a shon chum glòire Dhé; agus uime sin nach bitheadh e 'na lughdachadh sam bith air iomlanachd a' chumhachd dhiadhaidh, no mi-iomchuidh do'n ghliocas agus do'n mhaitheas dhiadhaidh, ged nach bitheadh e gu bràth air a thogail suas. Freagram dà ni,—

(1.) Bha nàdur oillteil a' cheud pheacaidh, agus uamharrachd ar seacharain o Dhia, cho aingidh agus cho mòr, as gu feudadh Dia gu cothromach, agus ann an coimh-fhreagarrachd ri nìle bhuadhaibh naomha a nàdur, an cinne-daoine gu léir 'fhàgail gu bli caillte gu sìorruidh anns a' chor sin anns an do thilg siad iad fein; agus ged a robh e air an cur air cùl gu h-iomlan gun trècair mar a rinneadh air na h-ainglibh a thuit, cha bhitheadh an smal a bu lugha air a mhaitheas, agus bhitheadh an gnìomh ann an comh-chòrdadh shoilleir r'a cheartas agus r'a naomhachd. Air an aobhar sin, cia b'e àit anns am bheil sorsa chloinn nan daoine air 'iomradh anns an Sgrìobtuir, tha e 'ghnàth air a chur r'ar n-aghaidh mar thoradh gràis àrd-uachdaranaich agus trècair Dhé. Faic Eph. i. 3-11. Agus d'an taobh-san a tha 'leigeadh orra a bhi 'faicinn doirbheachd mhòir aig an àm, ann a bhi 'reiteachadh sgrios shìorruidh a' chuid a's mò de'n chinne-dhaoine ris na beachdaibh a tha againn de'n mhaitheas dhiadhaidh, cha-n' eil e coltach gu'n d' thug iad fainear mar bu chòir ciod a bha air 'fhilleadh 'nar ceud sheacharan o Dhia, no idir ceartas Dé ann am buntuinn ris na h-ainglean a thuit. Oir air do'n duine d'a shaor thoil féin dàimh sin a ghràidh a bhriseadh a bha cadar Dia agus e féin, agus air dha iomhaigh Dhé a dhubhadh a mach—an t-aon taisbeanadh d'a naomhachd agus d'a fhìreantachd a bha r'a fhaotainn anns a' chruthachadh ìochdarach so--'nuair a shaltair e air a ghlòir sin nìle a bha 'g éirigh do Dhia o oibribh a làmh, agus a chuir se e féin ann an comunn agus fo thrèdachadh an diabhuil: ciod an t-eas-onoir a b' urrainn a bhi ann do Dhia, ciod an t-ìsleachadh air a ghlòir, ged a robh e air 'fhagail d'a roghainn féin, gu bhi 'g itheadh gu sìorruidh de thoradh a shlighe, agus gu bhi air a lionadh le 'innleachdaibh féin tre'n nìle shìorruidheachd? Cha robh ach gliocas neo-chríochnach a b' urrainn dòigh fhaotainn a mach air son slàinte aoine anam de'n chinne-dhaoine gu léir, ionnus gu'm bitheadh sin coimh-sheasmhach ri glòir a naomhachd, agus

fhìreantachd, agus a riaghlaidh. Uime sin, mar bu-chòir dhuinn a ghnàth a bhì 'moladh *gràis àrd-uachdaranaich Dhé* anns an *tearc* a thèarnar, cha-n eil bonn idir againn air sòn coire 'fhaotainn do'n mhaithreas dhiadhaidh anns an àireamh mhòir a tha 'dol am muga, gu sònruichte 'nuair a bheir sinn fainear gu bheil iad uile fantuinn 'nam peacadh agus 'nan seacharan d' an saor thoil féin.

(2.) Tha sinn ag aideachadh nach b' urrainn nàdur an duine a bhì air 'ath-nuadhachadh no air a thoir air ais, le cleachdadh sin nam buadhan diadhaidh leis an robh na h-uile nithe air an cruthachadh agus air an riaghladh air tùs. Mur bitheadh buadhan sam bith ann an nàdur na Diadhachd ach iad sin a mhain a dh' fboillsicheadh ann an cruthachadh nan uile nithe—mur bith eadh comas aig na buadhaibh sin féin a bha air am foillseachadh a bhì air an cleachdadh air dhoigh eile agus ann an tomhasaibh nì's ro àirde na nì sam bith a chuireadh 'an gnìomh leo fathast—b' éigin aideachadh nach b' urrainn slàinte dhaoine a bhì air a smuaineachadh idir ann an rathad a bhitheadh coimh-sheasmhach ri glòir nan òirdheirceas diadhaidh, agus nach b' urrainn e 'bhi air a choimhlionadh leò. Nì sinn aon eisempleir a shonrachadh d'an taobh maraon; is e sin, anns a cheud àit, a thaobh bhudhan eadar-dhealaichte uatha sin a bha air am foillseachadh ann an oibribh a' chruthachaidh, agus, anns an dara àit, a thaobh chleachd-aidhean chuid dhiubh a bha air am foillseachadh, air dhóigh eile, no ann an tomhas eile nì's ro chomharaichte na sin a chuireadh an gnìomh leò roimh.

[1.] 'Am measg nan ceud bhudhan so tha *gràdh*, *gràs*, agus *tròcair*, a tha sinn ag ainmeachadh fo aon cheann, air dhoibh a bhì de'n nàdur cheudna, mar a tha iad ag amharc ri peacaich. Oir ged nach robh aon idir dhiubh air 'fhoillseachadh ann an oibribh a' chruthachaidh, gidheadh tha iad 'nam buadhaibh siorruidh ann an nàdur na Diadhachd coimh-ionann ri cumhachd, agus maitheas, agus gliocas. Is iad so na buadhan a bha 'comh-aontachadh air dhòigh àraidh ri àth-thogail ar nàduir—bha e 'na gnìomh cubhaidh 'nan sùilibh; agus uime sin rùnaich an gliocas neo-chrìoch-nach a bhì 'gan glòrachadh ann. An gliocas ceudna sin d'an obair a bhì 'g ulluchadh air sòn foillseachaidh uile bhudhan eile na Diadhachd, rinn i an obair so a dhealbh chum glòir a ghràidh, agus a ghràis, agus a thròcair; mar a tha an soisgeul anns gach àit a' cur an cèill.

[2.] 'Am measg nam buadhan eile tha am *maitheas diadhaidh*. Is e so òirdheirceas comhpàrteachaidh na Diadhachd, agus chleachd se e féin a réir an nàduir sin ann an cruthachadh nan uile nithe. Gidheadh, cha d' rinn e sin fathast gus a' cheum a b' fhaide mach. Ach do bhrìgh gur e nàdur a' mhaithis a bhì 'ga chomhpàrteachadh féin, buinidh e d'a iomlanachd a bhì 'ga

chleachdadh féin anns an tomhas a's àirde. Cha d' rinn e so fathast, tha sinn ag ràdh, anns a' chruthachadh. Anns an obair sin, "chruthaich Dia an duine," agus rinn e a mhaithreas a chleachdadh ann an comhpairteachadh ruinn ar bith, maille ris gach feart a bhuineas da. Ach dh' fhàgadh toradh eile a' mhaith-eis dhiadhaidh r'a choimhlionadh fathast, eadhon, *Dia a bhi air a dheanamh 'na dhuine*, mar shlighe ar slàinte, agus am meadhon d' a h-ionnsuidh.

Air dhuinn na nithe so a roinnh-mhineachadh, théid sinn air ar n-aghaidh chum a bhi 'feòraich nì's ro mheana, ciod e an dòigh agus ann meadhon anns am feudadh peacaich de'n chinne-dhaoine a bhi ar an téarnadh, ionnus gu'm bitheadh Dia air a ghlàrachadh ann.

Air do'n duine tuiteam, ma b' mhaithreas e gu bràth air a thogail suas a ris agus air a shuidheachadh as ùr 'na cheud inbhe, no ann an inbhe nì's ro fhicarr, feumaidh sin a bhi deanta aon chuid 'na neart féin, no le neach éigin eile air a shon; oir feumaidh meadhon éigin a bhi air a chleachdadh ma's gabh e coimhlionadh. Rinn am peacadh a leithid a dh' atharrachadh air ceud shuidheachadh nan uile nithe, as nach robh e coimh-sheasmhach ri glòir aoin air bith de na buadhaibh diadhaidh, gu'm bitheadh an suidheachadh sin air 'ath-nuadhachadh a ris le gnìomh cumhachd a mhaìn, as eugmhais mheadhona a bhi air an gnàthachadh air son a bhi 'toirt as an rathad aobhair an atharrachaidh sin. Tha e ro shoilleir nach b' urrainn an duine féin so a dheanamh—'se sin, nach b' urrainn se e féin a thèarnadh. Tha dà rathad anns am feudadh e dhol 'na cheann, gidheadh cha robh ni sam bith 'na chomas ann an aon air bith dhiubh, no anna maraon.

1. Dh' fheudadh e 'dhol 'na cheann le bhi 'pilleadh chum ùmhlachd a thoirt do Dhia d' a shaor thoil féin. Thuit e air falbh o Dhia d' a thoil féin tre eas-ùmhlachd, agus sin air chomh-airle Shàtain; uime sin, dh' fheudadh e bhi 'smuaineachadh nam pilleadh e d'a shaor thoil féin chum ùmhlachd mar air tùs, gu'm bitheadh gach ni air aiseag mar a bha e. Gidheadh, cha-n e mhaìn gu'n ro so mì-chomasach, ach, ged a rachadh e 'na cheann, bhitheadh e gun tairbhe a thaobh na crìche sin a rùnaicheadh. Oir,—

(1.) *Cha b' urrainn e pilleadh chum ùmhlachd.* Chaill e an comas sin gu léir tre'n pheacadh leis am b' urrainn e ùmhlachd thaitneach a thoirt do Dhia; agus tha tomhas nì's mò de chumhachd ann a bhi 'pilleadh chum slighe na h-ùmhlachd, na tha air iarraidh ann a bhi 'buanachadh innte. A nis, bha comas so na h-ùmhlachd a bha air tùs aig an duine a' coimh-sheasamh ann an ìomhaigh Dhe. Agus so rinn e féin a dhubhadh a mach agus a thoirt air falbh uath féin. Uime sin, air dha an cumhachd sin a chall a dhean-

adh comasach e air a bhi beò do Dhia 'na cheud shuidheachadh, cha b' urrainn e comas ni's ro mhò na sin a glleidheadh de'n nàdur cheudna chum a bhi 'pilleadh d' a ionnsuidh a ris. B' e so, gun amharus, an ni leis an d' rinn Sàtan a mhealladh; eadhon, gu faigheadh e solus agus cumhachd nuadh tre eas-ùmhlaichd, nach robh fathast aige—seadh, gu'm bitheadh e “mar Dhia.” Ach is co fad a bha a sheacharan o bhi na bhuannachd dha, as gu'n robh aon earrann d'a thruaigh a' coimh-sheasamh ann an call gach uile chomas agus neart air a bhi beò idir dha.

Is e so diomhanas saobh-chreidimh sin nam Pelagianach, a tha nis an *treas nair* a' togail cinn anns an eaglais fhaicsinnich. Tha iadsan a' saòilsinn gu bheil comas aig daoine annta féin pilleadh a dh' ionnsuidh Dhé, an déigh gach comas a bha aca a chall chum a bhi 'fantuinn maille ris. Cha-n'eil iad, gu ciunteach, mòran diubh, a' dol cho fada fathast as gu'n abair iad nach robh anns a' cheud pheacadh ach gnothuch eutrom, nach d' rinn comas no freumh ar n-ùmhlaichd air dhòigh sam bith a' lagachadh annainn. Tha iad ag aideachadh, gu'n do leòn e sinn—gu'n d'thug e eucail agus laigse oirnn, agus gu'n d' fhàg e sinn buailteach *gu laghail* do'n bhàs aimsireil, d' an robh sinn buailteach *gu nàdurra* roimh. Uime sin, cha-n'eil iad ag ràdh gu bheil daoine comasach air pilleadh a dh' ionnsuidh na h-ùmhlaichd iomlain sin a bha an lagh ag iarraidh; ach a mhàin gu bheil iad comasach air coimhlionadh a thoirt do gach ni a tha air 'iarraidh anns an t-soisgeul an àite sin. Oir, a réir coslais, tha iad a' meas nach 'eil anns an t-soisgeul ach ulluchadh a rinneadh, anns am bheil riaghailt na h-ùmhlaichd air a toirt a nuas a dh' ionnsuidh reusoin agus comasan nàdurra an duine anns a' chor a tha làthair, agus anns am bheil cuid a dh' aobhairean-brosnachaidh d'a h-ionnsuidh air an sparradh oirnn, agus anns am bheil eisempleir air a chur r'ar n-aghaidh ann an ùmhlaichd phearsanta agus ann am fulangasaibh Chrìosd. Oir a mhead 's gu'n do thréig an duine lagh sin na h-ùmhlaichd a chuireadh air tús mar fhiachaibh air, agus gu'n d' thàinig iomadh laigse air a làmhaibh, ionnus nach b' urrainn e a choimhlionadh, cha d' rinn Dia, tha iad a' saòilsinn, fireantachd ulluchadh ann agus tre'n t-soisgeul leis am bitheadh coimhlionadh air a thoirt do'n lagh, agus gràs éifeachdach air son a bhi 'g ath-thogail nàdur an duine chum a bhi 'g iocadh ùmhlaichd a bhitheadh taitneach do Dhia; ach a mhàin gu'n d' rinn e an lagh agus riaghailt na h-ùmhlaichd a lasachadh 'nan géiread, chum a bhi coimh-fhreagarrach ri staid annhunn, agus eucailleach, agus truailidh ar nàdur; —beachd do nach comasach a shamhuil 'fhaotainn, fhad 's is aithne dhomh-sa, ann an rathad *eas-urraim do'n t-soisgeul*. Gidheadh, a thaobh a' chomais sin a tha cuid a' leigeadh orra a bhi aca ann an coimhlionadh ùmhlaichd éigin eadar-dhealaichte o sin a

bha mar fhiachaibh orra air tùs, cha-n'eil e air dhòigh sam bith comasach dha a bhi leigheas ar nàduir, mar a tha soilleir do na h-uile.

(2.) Mar nach *b' urrainn* an duine e féin a leigheas, is amhuil sin cha *b'àill* leis a dhol 'na cheann. Oir bha e air tuiteam chum na h-inbhe sin, gu'n robh freumhan uile ghnìomharan modhannail a nàduir 'nan naimhdeas an aghaidh Dhé; agus b'i a roghainn fantuinn anns an t-seacharan, cia b'e air bith truaigh a dh'fhèudadh teachd 'na lorg; oir bha e gu h-iomlan " 'na choimheach do bheatha Dhé." Tha fuath aige do'n bheatha sin, mar do ni a tha neo-fhreagarrach d'a thograidhibh, agus d'a chàil, agus d'a mhiannaibh, agus do na h-uile ni a tha maith 'na shùilibh. Agus uime sin, mar nach *urraimn* e a dhleasdanas a choimhlionadh tre *laigse* a nàduir, *cha-n 'àill* leis an coimhlionadh tre *reasgachd* a thoile. Theagamh nach 'eil fios againn gu soilleir ciod a tha r'a chur as leth a laigse, agus ciod as leth a reasgachd; ach eatorra araon, cha-n urraimn e agus cha-n àill leis pilleadh a dh' ionusuidh Dhé. Agus an comas a tha aige chum a' mhaith, ged a tha e neo-fhogh-aiteach ann a bhi 'ga thoirt a ris a dh' ionnsuidh Dhé, gidheadh cha-n'eil e cho beag as nach i a ròghainn a ghnàth gun a bhi 'ga chur an cleachdadh chum na crìche sin. Ann am focal, dh' fhàgadh fathast eagal anns an duine roimh chumhachd Dhé—eagal roimh do bhrìgh a mhòrachd—o'm bheil iomadh ni deanta leis nach deanadh e air sheòl eile; ach cha d'fhàgadh ann gràdh sam bith do mhaithreas Dhé, as eugmhais nach ròghnaich e gu bràth pilleadh d'a ionnsuidh.

(3.) Ach fàgamaid na nithe so mu'm bi daoine ri connsachadh, ged a tha iad gu soilleir an aghaidh an Sgrìobtuir agus féin-fhiosrachaidh na muinntir sin d'an d'thugadh a bhi 'creidsinn; agus smuainicheamaid eadhon gu bheil comas aig an duine pilleadh chum a' cheud inbhe —ni a tha mi-chomasach; gidheadh cha bhith-eadh so idir a' deanamh suas a' chailldaich a dh' fhuiling glòir Dhé anns an t-seacharan trid an robh na h-uile nithe air tuiteam o'n ceud inbhe. Ciod an riarachadh a bheireadh sin air son an oilbhe-cin a thugadh do naomhachd, agus do fhìreantachd, agus do ghliocas Dhé, agus gu'm b'e tarcuais a dheanamh air na buadh-aibh sin 'nan toraidhibh beannaichte, am prìomh olc a bha anns a' pheacadh? A dh' aindeoin a' bheachd so féin, bhith-eadh an aimhreite a thugadh a steach do riaghladh agus do uachdaranachd Dhé leis a' pheacadh, maille ris an tarcuais a rinn-eadh air ann an cur 'iomhaigh air cùl, gun cheartachadh agus gun diol dh fathast. Agus cha-n'eil e air dhòigh sam bith r'a cheadachadh, gu'm b'urraimn nithe a bhi air an aiseag ann an rathad anns nach bitheadh glòir Dhé air a deanamh suas. Feudaidd so còrdadh ri daoineibh a tha fathast ann an staid a' pheacaidh anns am

bheil iad air claoadh gu h-ìomlan a thaobh o Dhia a dh' ionnsuidh na féine—gun umhail aca ciod a thig d'a ghlòir ma tharlas dhoibh féin tèarnadh as; ach tha e anns an t-seadh a's airde 'an aghaidh firinn, agus ceartais, agus reusoin nan uile nithe, anns am bheil glòir Dhé na h-uile anns na h-uile.

Ach, *gu cleachdail*, tha nithe air sheòl eile 'am measg mhòran. Bu mhiann leis na peacaich a's neo-mheasarra anns an t-saoghal, aig am bheil siorruidheachd idir air a dearbhadh orra, a bhi air an tèarnadh. Innis dhoibh nach 'eil e coimh-sheasmhach ri glòir naomhachd, agus ceartais, agus firinn' Dhé, a bhi tèarnadh pheacach mhi-chreideach—cha-n'eil sin a' cur cùraim orra. Bitheadh iadsan ach a mhain air an tèarnadh,—is e sin, air an saoradh gu siorruidh o'n ole a tha 'cur eàgail orra—agus amhairceadh Dia r'a ghlòir féin; cha-n'eil iadsan a' gabhail gnothuich rithe. Ach an t-anam sin a rinneadh treibhdhireach air mhodh spioradail, cha ghabhadh e ri tèarnadh ann an rathad sam bith anns nach bith-eadh Dia air a ghlòrachadh. Séadh, cha-n'eil tèarnadh idir ann ach sin a tha coimhcheangailte ri glòir Dhé; oir tha e 'coimh-sheasamh ann an sonas shiorruidh ann an làn-mhealtuinn a ghlòire.

Anns an *dara àit*, Is éigin do'n duine, uime sin, *riarachadh* a thabhairt do cheartas Dé, agus a ghlòir a deanamh suas, chum a bhi air a thèarnadh. Nan deanadh e so, agus gu'm pilleadh e gu h-ìomlan a dh'ionnsuidh staid na h-ùmhachd, bhitheadh na h-uile nithe air an aiseag mar a bha iad air tùs—'se sin, a thaobh na h-aimsir a chaidh seachad, ged nach bitheadh e air dhoigh sam bith 'na leasachadh glòire do Dhia. Gidheadh cha bhitheadh so coimh-sheasmhach ri nàdur agus ri éifeachd neo-chrìochnaich a' ghliocais dhiadhaidh. Cha bhitheadh e cubhaidh do'n òirdheirceas sin a bhi a mhain a' deanamh suas a bhrisidh a chaidh seachad, mur bith-eadh foillseachadh agus àrdachadh nuadh mar an ceudna air a dheanamh air buadhaibh na Diadhachd. Agus, air an aobhar sin, anns an *ath-thogail a tha sinn a' fuotainn ann an Crìosd*, tha taisbeanadh agus àrdachadh deanta air buadhaibh Dhé a tha 'toirt barrachd gun choimeas air ni sam bith a bha deanta, no a b' urrainn a bhi deanta, le lagh a' chruthachaidh, ged a robh an duine air fantuinn 'na cheud inbhe. Ach, aig an àm, tha sinn a' ceadachadh gu'm bitheadh na h-uile nithe air an aiseag a dh' ionnsuidh an ceud shuidheachaidh, nam b'e 's gu'm bitheadh an *riarachadh* so air a thoirt do cheartas ann an coimh-cheangal ri bhi pilleadh a rìs chum ùmhachd. Ach mar a bha an *pilleadh* so gu h-ìomlan os ceann conais an duine, is ro mhò na sin a bha e os ceann a chomais *riarachadh* a thabhairt air son an dochainn a rinneadh leis a' pheacadh. Oir cia b'e air bith inbhe anns am feudar smuain-eachadh air neach nach 'eil ach 'na chreutair a mhain, mar a tha

gach uile dhaoine, ged a robh e air a chuairteachadh leis na h-uile ni a b' urrainn a bhi tarbhach d'a shuidheachadh, gidheadh, cha-n 'eil ni sam bith 'na chomas a thaobh Dhé, nach 'eil roimh-láimh agus gu h-iomlan mar fhiachaibh air a dheanamh anns a cheart thiotadh agus air an dearbh dhòigh anns am bheil e air a choimhlionadh leis. Is éigin doibh uile a ràdh, 'nuair a ni iad gach ni a tha 'nan comas, "Is seirbhisich neo-tharbhach sinn, oir rinn sinn a mhain an ni a bu dligheach dhuinn a dheanamh." Air an aobhar sin, cha-n 'eil e ann an comas duine riarachadh a thabhairt air son an uile a ghnìomhaich e leis a' mhaith a choimhlion e. Oir tha ann maith sin mar fhiachaibh air ann féin; agus cha-n 'eil ach euthach ann a bhi 'smuaineachadh gu'm bitheadh riarachadh air a thabhairt air son seann choire le ni sam bith a bhitheadh a' deanamh coire nuaidh, mur bitheadh e air a choimhlionaidh. Cha-n urrainn seann fhiachan a bhi air an dioladh le airgiod iocadh air son bathar nuaidh; cha m'ò is urrainn seann chiont a bhi air a dhioladh le dleasdanasaidh nuadha, a tha mar fhiachaibh oirm anna féin. Uime sin—air do'n chinne-dhaoine a bhi fo fhiachaibh sìorruidh agus neo-sheachanta gach uile dhleasdanas ùmhlaich a choimhlionadh do Dhia, gus a cheum a's àirde 'n an comas, ionnus gur e an cionta a bhi 'gan dearmad aon chuid a thaobh am brìgh no an dòigh—tha e gu h-iomlan mi-chomasach gu'n tugadh iad an riarachadh a bu lugha do Dhia le ni sam bith, no leis na h-uile ni a tha 'n an comas, air son coire sam bith a chiontaich iad 'na aghaidh; agus ni's ro lugha na sin air son a' cheud sheacharain oillteil air am bheil sinn a' labhairt. Agus cha-n 'eil ach brosnachadh nuadh anns an t-seadh a's àirde, ann a bhi 'g oidhirpeachadh so a choimhlionadh air dhòigh sam bith nach do chomharaidh Dia féin, agus nach do chuir e mar dhleasdanas air daoineibh. Faic Micah vi. 6-8.

Tha e soilleir, uime sin, o na beachdaibh so gu léir gur h-éigin do'n chinne-dhaoine uile bhi air am fàgail gun dòchas fo thruaigh shìorruidh, air son ni sam bith a dh' fheudar a smuaineachadh a bhi 'n an comas féin a dhealbhadh no a dheanamh. Agus mur 'eil dearbh-chinnt e na fìrinne so air 'oibreachadh annainn, cha bhi e 'n ar comas dìomhaireachd gliocais Dhé 'n ar slàinte aon chuid a mholadh no a ghabhail thugainn mar bu chòir. Agus do bhrìgh so, b'e rùn Shàtain anns gach linn, a bhi 'dealbhadh bheachdan andàna mu chomasan spioradail an duine, chum a bhi 'claonadh an inntinnean a thaobh o bhi beachdachadh air glòir gliocais agus gràis sin Dhé, a dh' fheadas a mhain a bhi air an àrdachadh ann a bhi 'g ar leigheas.

Tha sinn a' labhairt aig an àm ann an coimh-cheangal ris a bheachd so—gu'n robh cubhaidheachd ann do na buadhaibh diadhaidh gu'm bitheadh an cinne-daoine air an aiseag. no gu'm

bitheadh cuid dhiubh air an ath-shuidheachadh ann an seilbh air féin ; eadhon mar a bha nàdur uan aingeal air a ghleidheadh anna-san nach do pheacaich. Rinn sinn a cheana na h-aobhairean coitichionn a nochdadh a bha 'ga dheanamh mi-chomasach do'n duine a shlàinte féin a choimhlionadh. Uime sin, is éigin duinn, anns an ath àit, a bhi 'feòraich ciod a bha air 'iarraidh chum a bhi 'toirt an duine air ais, agus sin do bhrìgh an gnothuich àraidh a bha aig na buadhaibh diadhaidh r'a ghabhail ris a' pheacadh a chur e an gnìomh, agus a chuireadh a cheana an céill ; oir le so feudaidh sinn solus fhaotainn anns am faic sinn tomhas de ghlòir a' ghliocais sin leis an robh innleachd na slàinte air a dealbh agus air a coimhlionadh. Agus 'am measg nithe eile, feudar iad sin a leanas a bheachdachadh chum na crìche sin :—

1. Bha air 'iarraidh gu'm bitheadh *ùmhlaich* air a toirt do Dhia, a dheanadh tuilleadh glòire a thoirt dha na thugadh a dh' earrainn dha le eas-ùmhlaich an duine. Bha so dligheach do ghlòir na naomhachd diadhaidh ann an tabhairt an lagha. Gus am bitheadh so deanta, cha bhitheadh òirdheirceas an lagha, mar ni a bha coimh-sh-asmhach ri naomhachd Dhé, ar a chur 'am follais. Oir mur bitheadh e rianh air coimhlionadh fhaotainn le neach sam bith anns an t-saoghal, cionnus a b'urrainn glòir an lagha a bhi air a cur an ceill ? cionnus a b'urrainn naomhachd Dhé a bhi air a taisbeanadh leis ?— cionnus a bhitheadh e soilleir nach ann a bha briseadh an lagha mar bu docha o ghaoid éigin a bha ann féin agus nach b' ann o ole sam bith a bha anns an dream a bu chòir ùmhlaich a thoirt dha ? Bha e soilleir o ùmhlaich nan aingeal a ghleidh an ceud inbhe, gu'n robh briseadh an lagha leis a' chuid a thuit 'na thoradh an ceannaire féin, agus nach b' ann o neo-fhreagarrachd sam bith a bha ann do nàdur agus do staid nan aingeal. Ach mur bitheadh an lagh a thugadh do'n duine air ùmhlaich iomlan 'fhaotainn gu bràth o neach sam bith, dh' fheudtadh a smuaineachadh gu'n robh an lagh féin neo-fhreagarrach d'ar nàdur, agus nach bu chomasach ùmhlaich a thoirt da. Cha mhò a bha e coimh-sheasmhach ri gliocas neo-chrìochnaich Dhé a bhi 'tabhairt lagha nach bitheadh gu bràth air a thaisbeanadh mar lagh cothromach, agus fireanta, agus naomh, ann an cleachdadh na h-ùmhlaich, no ann an rathad sam bith eile ach anns a' pheanas a bhitheadh air a leagadh air a luchd-brisidh. Uime sin, 'nuair a thugadh seachad lagh na fireantachd air tìs, cha b'i a' chrìoch a bha air mhodh àraidh anns an amharc gu'm bitheadh *duoine a' fulang gu ceart* air son a bhi 'ga bhriseadh, ach gu'm bitheadh *Dia air a ghlòrachadh* ann a bhi 'ga choimhlionadh. Mur bi so deanta, cha-n eil e comasach do'n duine a bhi air aiseag ann an rathad anns am bi Dia air a ghlòrachadh. Mur bi an lagh air a choimhlionadh le ùmhlaich, is éigin do'n duine a bhi 'fulang gu sìorruidh air son

na h-eas-ùmhachd, no feumaidh Dia foillseachadh a ghloire ann an tabhairt an lagha a chall. Os barr, rinn Dia a naomhachd a thaibheanadh anns an ìomhaigh a shuidhich e 'nar nàdur, trid an robh comas againn ùmhachd a choinhliionadh dha. Bha so mar an ceudna air a chur air cùl leis a' pheacadh, agus dimeas air a dheanadh air naomhachd Dhé. Mur bi an ìomhaigh so air a h-aiseag d' ar nàdur, agus sin ann an rathad a bheireadh barrachd air a' cheud shuidheachadh, cha chomasach dhuinn a bhli air ar n-ath-thogail chum gloire Dhé.

2. Bha e neo-sheachanta gu'm bitheadh an t-eas-ordugh a thugadh a steach do riaghladh agus do uachdaranachd Dhé le peacadh agus ceannaire an duine air a cheartachadh. Cha b' urrainn so a bhli deanta air dhòigh sam bith eile, ach le bhli 'cur an gnìomh a' pheanas sin a bha dligeach dha, a reir riaghailte neo-chaoch-laidheich a' cheartais dhiadhaidh. Nam bitheadh am peacadh air a leigeadh air a chomas air chumha sam bith eile, bhitheadh riaghladh Dhé air a chur sìos fo eas-urram agus mi-riaghailt do-labhairt : oir c'ait am bitheadh ceartas a riaghlaidh, nam bitheadh am peacadh agus am brosnachadh sin a b' àirde a b' urrainn ar nàdur a chur an gnìomh —leis an robh ordugh maiseach a' cruthachaidh iochdaraich so gu léir ar a chur as na h-altaibh—air a leigeadh seachd gu bràth gun dioladh ? Bha an ceud rabhadh a thug Dia nu a cheartas ann an riaghladh a' chinne-dhaoine a' coimh-sheasamh ann a bhli 'bagradh peanas a bhitheadh 'na dhioladh air droch-thoillteanas na h-eas-ùmhachd, nam b'e 's gu'n tuiteadh an duine air falbh innte : “Anns an lá a dh'itheas tu, gu cinnteach bàsaichidh tu.” Ma bhitheas a' bhinn so air a h-atharrachadh agus air a cur air cùl, cionnus a bhitheas glòir a cheartais ann an riaghladh nan uile air a deanamh aithnichte ? Ach a thaobh an dòigh anns am feudadh am peanas so a bhli air a ghiùlan, a bha 'coimh-sheasamh ann an *sgrìos shìorruidh an àirde*, agus gidheadh an duine 'bhi *gu sìorruidh air a thèarnadh*, is innleachd so a dh'fhàgadh gu bràth ann an làmhaidh a' ghliocas dhiadhaidh. Bha so, na seadh, neo-sheachanta do ghlòir ceartais Dhé, mar àrd Fhear-riaghlaidh agus mar Bhreitheamh na talmhainn uile.

3. Bha e mar an ceudna feumail gu'm bitheadh an cumhachd agus an cothrom a fhuair *Sàtan* os ceann a' chinne-dhaoine air am buntuin *gu dligeach* naith, chum glòir Dhé ; oir cha robh e iomchuidh gu'm bitheadh e air 'fhàgail a' deanamh caithreim os ceann a bhuaidh. Agus a mhead 's gu'n d' thugadh an duine, air a thaobh féin, thairis gu dligeach dha, cha robh a shaorsa r'a bhli air a coimhliionadh le gnìomh an làmhachais làidir a mhaigh, ach ann an rathad ceartais agus breitheanas laghail ; air an labhair sinn 'na dlégh so.

As eugmhais na nithe so, ma seadh, bha aiseag an duine a dh'

ionnsuidh deadh-ghean agus comh-chomuinn Dhé gu h-ìomlan mì-chomasach, do bhrìgh an gnothuich a bha aig glòir nam buadhan diadhaidh r'a ghabhail ris a pheacadh a ghnìomhaich sinn.

Dh' fhàgadh, uime sin, air cùram a' ghliocais dhiadhaidh a bhi 'dealbhadh na h-innleachd iongantaich sin, trid am feudadh glòir naomhachd agus ceartais Dhé 'na lagh, agus 'na riaghladh, agus ann an ceud chomh-shuidheachadh ar nàduir, a bhi air a deanamh suas, agus glòir a mhaitheis, agus a ghràidh, agus a ghràis, agus a thròcair, air a foillseachadh agus air a h-àrdachadh ann an slàinte dhaoine: o a tobraichibh sìorruidh féin is éigin do'n obair so éirigh a nios, no sguiridh i am feasd.

Is e a tha a nis r'ar n-aghaidh a bhi 'lorgachadh chuid de cheumaibh a ghliocais dhiadhaidh anns an obair so, agus sin ann agus trid a toraidhibh a tha air am foillseachadh dhuinn. Agus tha ionadh ni gu soilleir a bha feumail chum na crìche so. Mar—

1. Gu'm bitheadh na nithe sin gu léir anns am bheil obair ar saorsa ag coimh-sheasamh, air an *coimhlionadh 'nar nàdur féin*—an nàdur ceudna sin a pheacaich, agus a bha gu bhi air a thogail suas a ris, agus air a thoirt chum glòire. Ma smuainichear gu bheil ar nàdur gu bhi idir air a thèarnadh, cha-n urrainn riarachadh sam bith a bhi air a thoirt do ghlòir Dhé air son peacaidh an nàduir sin, ach anns an nàdur cheudna a pheacaich agus a tha gu tèarnadh 'fhaotainn. Oir a mheud 's gun d' thug Dia an lagh do'n duine mar thoradh a ghliocais agus a naomhachd, a rinn esan a bhriseadh le eas-ùmhachd, ciod anns am b' urrainn glòir nam buadhan sin àrdachadh 'fhaotainn, nam b'ann le nàdur eile—abair nàdur nan aingeal—a bhitheadh an lagh ceudna air faotainn coimhlionaidh? Oir a dh' aindeoin ùmhachd a bheirteadh dha le nàdur eile, dh' fheudadh an lagh a bhi neo-fhreagarrach do nàdur an duine, d'an d' thugadh e air tùs. Uime sin, bhitheadh glòir Dhé ann an *tabhairt an lagha* do'n duine, air a còmhachd as an t-sealladh, mur bitheadh e air coimhlionadh 'fhaotainn idir ann an nàdur an duine; cha mhò is urrainn a' leithid sin de dhàimh a bhi eadar ùmhachd agus fulangais aoin nàduir ann an àit agus air son eas-ùmhachd nàduir eile, as gu'm bitheadh gliocas, agus naomhachd, agus ceartas Dé air an glòrachadh ann an saorsa an nàduir sin eile air a sgàth.

Tha an Sgrìobtur gu tric a' cur an céill gu'n robh so 'na ni neo-sheachanta, agus gu'n robh e coimh-fhreagarrach ri glòir a' ghliocais dhiadhaidh. Ann a bhi labhairt mu rathad na saorsa, tha'n t-abstol ag ràdh, “Gu deimhin cha do ghabh e nàdur nan aingeal air,” Eabh. ii. 16. Nan do rùnaich e a bhi tèarnadh nan aingeal, b'e nàdur nan aingeal a ghabhadh e air. Ach cha bhitheadh sin 'na fhuasgladh sam bith oirne, eadhon mar nach 'eil tairbhe ann do

na h-ainglibh a thuit gu'n do ghabh e nàdur an duine. Cha d' ràinig ùmhlachd agus fulangais Chrìosd 'n ar nàdur-ne idir d'an ionnsuidh-san—cha mhò a bha e ceart no cothromach gu'm bitheadh iad air an saoradh leò. Cìod, uime sin, a bha air 'iarraidh chum gu'm bitheadh sinne air ar saoradh? C' uime, deir an t-abstol, "Mhe'd 's gu bheil aig a' chloinn comh-roinn a dh' fheòil agus a dh' fhuil, ghabh esan mar an ceudna roinn dhiubh sin," rann 14. B'e nàdur an duine—air a chur an céill ann an so le fuil agus feòil—a bha gu bhì air 'fhuasgladh; agus, uime sin, b'e nàdur an duine anns an robh an t-saorsa gu bhì 'faotainn coimhlionaidh. Tha an t-abstol a' tagradh an nì so féin ann an Rom. v. 12-19. Is i so suim a thagraidh,—“Mar tre eas-ùmhlachd aoin duine a rinneadh mòran 'nam peacaich, is amhuil sin tre ùmhlachd aoin duine”—cadhion Iosa Crìosd, rann 15—“a nithear mòran 'nam fireanaibh.” Feumaidh saorsa o'n pheacadh a bhì air a coimhlionadh anns an nàdur cheudna a rinn am peacadh a chur an gnìomh. Is amhuil a tha e 'cur an céill a rìs, 1 Cor. xv. 21, “Oir mar is ann tre dhuine 'thàinig am bás, is ann tre dhuine 'thig aiseirigh nam marbh mar an ceudna.” Cha robh dòigh eile air ar leigheas agus ar saoradh o'n pheacadh agus o'n mhillleadh a thàinig oirnn tre *aon duine*, no air ar fuasgladh o thoraidhibh sin a' pheacaidh a bha ar nàdur a' toilltinn, ach *tre dhuine* mar an ceudna—tre aon aig an robh an nàdur ceudna ruinne. Bha so, uime sin, anns a' cheud àit iomchuidh do'n ghliocas dhiadhaidh, gu'm bitheadh obair na saorsa air a coimhlionadh 'n ar nàdur féin—anns an nàdur cheudna leis an do chuireadh am peacadh an gnìomh.

2. Dh'fheumadh an earrann sin de nàdur na daonnachd anns an robh an obair so gu bhì 'faotainn e imhlionaidh, a bhì air a faotainn, a thaobh bith agus brìgh, o *fhreumh coitichionn an nàduir cheudna*, 'n ar ceud sinnsire. Cha-n fhòghmadh e chum na crìche so gu'n deanadh Dia duine a chruthachadh as ùr à duslach na talunnainn, no á neo-nì, aig am bitheadh an nàdur ceudna ruinne ann an seadh coitichionn; oir cha bhitheadh a shamhuil sin de dhàimh eadrainn, as gu'm bitheadh gnothuch sam bith againne anns an ùmhlachd a choimhlionadh e, no anns na fulangasaibh a ghiùlaineadh e: oir tha an dáimh so gu h-iomlan an crochadh air gu'n d'rinn “Dia a dh'aon fhuil uile chinnich dhaoine,” Gnìomh. xxii. 26. Is ann air an aobhar so a tha sinnsearachd Chrìosd air a tabhairt anns an t-soisgeul,—cha-n ann a mhàin o Abraham, chum a bhì 'cur an céill dìlseachd Dhé anns a' ghealladh gu'm bitheadh e d'a shìol-san, ach mar an ceudna o Adhamh, chum a bhì 'nochdadh a dhàimh ri freumh coitichionn ar nàduir, agus ris a' chinne-dhaoine uile ann.

Bha an ceud fhoillseachadh a thugadh de ghliocas Dhé anns an

ni so air a thabhairt anns a' phrìomh thaisbeanadh sin, gu'm bitheadh am Fear-saoraidh "de shìol na mnà," Gen. iii. 15. Mur bitheadh e d'a sìol-sa, cha b'urrainn e "ceann na nathrach a bhruthadh," no "obair an diabhuil a sgrios," ionnus gu'm bitheadh aid-ne air ar saoradh agus air ar n-aiseag. Cha-n e mhàin gu'n robh comh-roinn gu bhi aige de'r nàdur, ach bha sin gu bhi aige le bhi air a "ghin o mhnaoi," Gal. iv. 4. Cha robh e gu bhi air a chruthachadh á neo-ni, no á duslach na talmhainn, ach gu bhi air a "ghin o mhnaoi," ionnus gu'm bitheadh nàdur an duine air 'fhaotainn leis o fhreumh coitchionn an nàduir sin féin. Mar sin tha "an ti a naomhaicheas, agus iadsan a naomhaichear, uile o aon," Eabh. ii. 11.—is e sin, de'n aon mheall, a dh'aon nàdur agus a dh'aon fluil; air an aobhar sin cha nàir leis bràithrean a ghairm dhiubh. Bha so mar an ceudna r'a thoirt a nios á ionmhais a'ghliocais neo-chrìochnaich.

3. A thaobh nàduir sin na daonnachd anns an robh obair ar slàinte gu bhi air a coimhlionadh, cha-n fheudadh e bhi air 'fhaotainn o phrìomh fhreumh ar sìochda ann an rathad gu'm bitheadh an *smal ceudna peacaidh*, agus am *buailteachd ceudna do chiont*, 'ga leantuinn ann féin, as a tha leantuinn ris gach pearsa fa leth eile anns an t-saoghal; oir, mar a tha an t-abstol a' labhairt, "bha a shamhuil sin de àrd-shagart iomchuidh dhuinne"—agus is ann mar àrd-shagart a bha an obair so gu coimhlionadh fhaotainn leis—"a bha naomh, neo-lochdach, neo-thruaillidh, air a dhealachadh o pheacaich." Oir nam bitheadh an nàdur so annsan air a *thruuilleadh* mar a tha e annainne—nam bitheadh e as eugmhais iomhaigh Dhé, mar a tha sinne gu léir 'nar pearsaibh féin a thaobh nàduir—cha bhitheadh ni sam bith a dheanadh e 'choimhlionadh 'na ni taitneach do Dhia. Agus nam bitheadh e buailteach do chiont ann féin, cha b'urrainn e riarachadh a thabhairt air son peacaidh mhuinntir eile. Ann an so, ma seadh, tha doirbheadas eile, nach b'urrainn a bhi air 'fhosgladh suas ach le gliocas neo-chrìochnaich Dhé.

Os bàrr, is éigin duinn mar an ceudna thoirt fainear eiod iad na h-aobhairean air am bheil na nithe so—truailleadh spioradail agus ciont—a dlùth-leantuinn r'ar nàdur, mar a tha fìor a thaobh ar pearsachan eadar-dhealaichte gu léir. Agus is e an ceud aobhar—gu'n robh ar nàdur gu h-iomlan, a thaobh na comh-roinn a tha againn dheth, ann an Adhamh, mar ar ceann agus ar fear-ionaid. Air an aobhar sin, b'e a' pheacadh-san peacadh a shìochd nàdurra gu léir, ionnus gu bheil e ann an ceartas air a mbeas dhoibh agus air a chur as an leth. *Annsan pheacaich sinn uile*; pheacaich na h-uile a bha annsan mar am fear-ionaid coitchionn 'nuair a ghniomhaich e am peacadh. Le so rinneadh sinn gu nàdurra "'nar cloinn na féirge," no buailteach do fhéirg Dhé air son peacaidh choitchinn

ar nàduir, a chuireadh 'an gnìomh 'na cheann no 'na fhreumh nàdurra. Agus is e an t-aobhar eile—gu bheil sinn a' faotainn ar nàdur o Adhamh tre ghineamhuinn ghnàthaichte. Is e so a mhain am meadhon trid am bheil nàdur ar ceud sinnsire, mar a tha e air a thruailleadh, air a phàirteachadh ruinne; oir is ann air a' mhodh so a bhuineas sinn do'n stoc sin mar stoc a tha air a thruailleadh. Uime sin, a thaobh a' chuid sin de'r nàdur anns an robh obair mhòr ar saorsa gu bhì 'faotainn coimhlionaidh, feumaidh e bhì air 'fhaotainn, a thaobh bith agus brìgh, o ar ceud sinnsir,—gidheadh gun a bhì riamh ann an Adhamh mar fhear-ionaid coitcheinn, agus gun a bhì air a bhreith uaith tre ghineamhuinn ghnàthaichte.

An innleachd sin, na seadh, trid am b'urrainn ar nàdur a bhì air a bhreith a steach do'n t-saoghal, ann an dàimh cho fìor ris a' cheud Adhamh ri neach sam bith eile d'a shliochd, agus anns am bitheadh fìor dhàimh nàdurra eadar esan aig am bitheadh e agus sinne, gidheadh gun choinh-roinn a bhì aige anns an tonhas a's lugha de chiont a' cheud pheacaidh, no de thruailleadh ar nàduir da thrìd—is innleachd i a dh'fheumas éirigh a nìs á doimhneachdaibh a' ghliocais neo-chrìochnaich, ann an rathad a tha os ceann breithneachaidh na h-uile tuigse cruthaichte. Agus fhuair so coimhlionadh, mar a tha fios againn, ann am pearsa Chrisod; oir cha robh daonnachd Chrisod riamh ann an Adhamh mar fhear-ionaid, cha mhò a bha e anns a' choimheangal sin a rinneadh ris. Oir fhuair e a dhàonnachd ann *an seadh lagha* a mhain ann agus an deigh a' cheud gheallaidh, 'nuair a sguir Adhamh a bhì 'na cheann coitcheinn. Cha mhò a thàinig e uaith tre ghineamhuinn *nàdurra*—trid am bheil truailleadh an nàduir sin air a faotainn; oir bu "nì naomh" e, a chruthaich e ann am broinn na h-Oighe le cumhachd an Tì a's àirde. "O doimhne saoi bheis araon gliocais agus eòlais Dhé!"

B' fheumail, uime sin, air na h-aobhairibh so uile—do bhrìgh glòir uile bhùadhan naomha na Diadhachd, agus onoir a naomhachd agus a cheartais a dh'fheumadh a bhì air a dheanamh suas—gu'm bitheadh an tì sin leis an robh obair ar saorsa gu bhì air a coimhlionadh 'na dhuine, 'na fhear comh-roinn de'n *nàdur sin a pheacaidh*, gidheadh saor *o gach uile pheacadh*, agus o uile thoraidhibh a' pheacaidh. Agus fhuair so coimhlionadh aig làmhaidh a' ghliocais dhiadhaidh ann an daonnachd Iosa Chrisod.

Ach gidheadh, anns an dara àit, tha e air a' mhodh cheudna soilleir, air na h-aobhairibh a thugadh a cheana fainear, nach b' urrainn an obair so a bhì air a coimhlionadh le neach sam bith nach robh ach 'na dhuine a mhain—aig nach bitheadh ach ar nàdur-ne a mhain, agus nach bitheadh ach na phearsa duine. Cha robh aon gnìomh sam bith a bha e gu bhì coimhlionadh ann an obair ar saorsa, nach fheumadh cumhachd diadhaidh chum

a dheanamh éifeachdach. Ach is ann an so a tha dìomhaireachd mhòr sin na diadhachd an aghaidh an robh geatachan ifrinn riamh 'gan cleachdadh féin; mar a rinn sinn a nochdadh ann an tòiseachadh ar teagaisg. Ach a mhead 's gu'm buin so do bhunait ar creidimh, is éigin duinn a bheachdachadh ré tiota, agus firinn na cùis a dhaingneachadh le dearbhadh agus ùghdarras an Sgrìob-tuir. Agus tha trì nithe air am bheil sinn gu bhi 'labhairt.

I. Tha sinn gu bhi 'dearbhadh nach b' urrainn obair ar slàinte coimhlionadh fhaotainn aig làmbaibh neach sam bith nach robh ach 'na dhuine a mhain, ged a bha e neo-sheachanta feumail gu'm bitheadh e 'na dhuine; dh'fheumadh e mar an ceudna a bhi 'na Dhia. II. A bhi 'toirt fainear na coimh-fhreagarrachd a bha ann do'n ghliocas dhiadhaidh gu'm bitheadh saorsa agus slàinte na h-eaglais air an coimhlionadh le Iosa Chrisod, neach a bha 'na Dhia agus 'na dhuine ann an aon phearsa. III. A bhi 'cur an cèill pearsa Chrisod, agus a chomh-shuideachadh ann an dà nàdur eadar-dhealaichte, a tha 'coimh-fhreagairt ri nìle chrìochan a' ghliocais neo-chrìochnaich anns an obair ghlòrmhor so. Tha an ceud ni a' faotainn iomadh dearbhaidh shoilleir.

1. Chum gu'm bitheadh nàdur an duine air a thogail suas a rìs, no earrann sam bith de'n chinne-dhaoine air a tèarnadh gu siorruidh chum glòire Dhé, bha e neo-sheachanta feumail, mar a dhearbha sinn roimh, gu'm bitheadh *ùmhlaichd air a tabhairt do Dhia agus d'a lagh*, leis am bitheadh tuilleadh glòire agus urrainn air an cur air a naomhachd na chuireadh a dh' eas-onoir oirre le ar n-eas-ùmhlaichd-ne gu léir. Iadsan a tha air bheachd eile tha iad gun umhail ciod a thig de ghlòir Dhé, ma's e 's gu'm bi daoine aingidh agus peacach air an tèarnadh rathad air chor-eigin. Ach is ann o'n tuiteam a tha na smuaintean so ag éirigh suas, agus cha bhuin iad do'n inbhe sin anns an robh a ghlòir air a ròghnachadh leinn air thoiseach air na h-uile,—mar a bha cùisean maille ruinn air tùs, ann an ceud chomh-shuidheachadh ar nàduir. Ach cha b' urrainn a sambuil so a dh' ùmhlaichd a bhi air a choimhlionadh gu bràth le neach sam bith nach robh ach 'na dhuine a mhain;—aig nach bitheadh ach nàdur duine a mhain, cia b'e air bith inbhe agus staid chum am feudadh e bhi air 'àrdachadh os ceann chreutairean eile. Oir an neach a tha 'smuaineachadh gu'm bitheadh Dia air a thoileachadh agus air a ghlòrachadh le ùmhlaichd aoin duine air bith, ann an rathad a bhitheadh a' toirt barrachd air an diom a chuireadh air agus an t-eas-onoir a thugadh dha, le eas-ùmhlaichd Adhaimh agus a shliochd gu léir, tha e 'smuaineachadh nithe aig nach 'eil stéidh sam bith ann an reuson no ann an ceartas, agus nach 'eil air dhòigh sam bith iomchuidh do ghliocas agus do naomhachd Dhé. Esan a ghabhas an obair os làimh, is éigin da ni-éigin a bhi aige a tha neo-chrìoch-

nach agus diadhaidh, chum luach neo-chrìochnach a chur 'na ùmhlaichd—is e sin, feumaidh e bhi 'na Dhia.

2. Cha bhitheadh éifeachd sam bith ann an *ùmhlaichd* neach nach robh ach 'na *dhuine a mhain*, chum a bhi 'g ath-thogail nàduir an duine, no chum a bhi 'g oibreachadh slàinte na h-eaglais. Oir cia b'e air bith ùmhlaichd a bhitheadh ann, bhitheadh i mar fhiach-aibh air *d'a thaobh féin*, ionnus gu'm bitheadh i gun tairbhe do neach sam bith ach e féin; oir cia b'e ni a tha mar fhiachaidh air duine air a shon féin, cha-n urrainn e bhi air a chur as leth duine eile. Ach cha-n'eil neach sam bith nach 'eil ach 'na chreutair a mhain nach 'eil fo fhiachaidh a bhi coimhlionadh gach uile ùmhlaichd do Dhia a tha 'na chomas anns an t-saoghal so; mar a chuir sinn a cheana an céill. Seadh, tha ùmhlaichd choitichionn, anns na h-uile suidheachadh, cho dleasdhanach dha, mar chreutair a chruthaicheadh ann an eisemeil Dhé, agus chum a bhi 'ga mhealtuinn, as gu'm bitheadh dearmad na h-ùmhlaichd sin, ann an aon ni air bith 'na ghnìomh eas-ùmhlaichd cho eucoireach as gu'm bitheadh e sgriosail d'a anam féin. Uime sin, cha b'urraim a samhail sin a dh' ùmhlaichd a bhi air a ghabhail gu bràth mar ath-dhiol air son eas-ùmhlaichd mhuinntir eile, no ann an ionad mhuinntir eile. Is éigin do'n ti sin, ma seadh, leis am bi an ùmhlaichd so air a coimhlionadh, a bhi 'na neach nach robh air tuis fo fhiachaidh idir ùmhlaichd ìocadh air a shon féin. Agus cha-n'eil neach sam bith a dh' fheudas a bhi anns an t-suidheachadh so ach pearsa diadhaidh, oir tha na h-uile creutair, nach 'eil ach 'na chreutair, fo fhiachaidh ùmhlaichd air a shon féin. Agus cha-n'eil ni sam bith a's mò a tha hùidh air bunait theagasgan an t-soisgeil, na gu'n robh an Tighearn Crìosd, 'na pearsa dhiadhaidh féin, *os ceann an lagha*, gun a bhi fo fhiachaidh sam bith ùmhlaichd dha air a shon féin; ach an uair a dh' irioslaich se e féin, agus a "ghineadh e o mhnaoi" air ar son, an sin "rinneadh e fo'n lagh" air ar son mar an ceudna. Agus air an aobhar sin, an dream a tha 'g ùicheadh pearsa dhiadhaidh Chrìosd, tha iad uile a' tagradh gu'n d' thug e ùmhlaichd do Dhia air a shon féin, agus nach b' ann air ar son-ne. Ach ann an deanamh sin tha iad a' toirt dùbhlain do phrìomh thoradh a' ghliocais dhiadhaidh, anns am bi Dia gu sìorruidh air a ghlàrachadh.

3. Bha an *sluagh* a bha r'a shaoradh, agus r'a thoirt chum glòire, ro lionmhor, eadhon gun àireamh; "sluagh mòr, nach robh neach sam bith comasach air àireamh," Taish. vii. 9. Bha na *peacaidhean* o'n robh iad gu bhi air an saoradh agus air an fircanachadh—air son an robh réite r'a deanamh—air bheag cheum o bhi neo-chrìochnach. Agus anns na *h-uile peacadh* dhiubh sin, bha ni-eigin a bha ann an seadh neo-chrìochnach, do bhrìgh Mòrachd neo-chrìochnaich Dhé an aghaidh an robh iad. Bha na

truaighean d'an robh an sluagh so gu léir buailteach do bhrìgh peacaidh *neo-chrìochnach*, chionn gu'n robh iad sìorruidh; no bha an tomhas uile sin gu léir a's urrainn ar nàdur a bhi 'giùlan r'a ghiùlain leosan uile gu saoghal nan saoghal.

A nis, thugadh ionnsuidh naimhdeil air riaghladh agus air uachdaranachd Dhé leis gach neach fa leth dhinbh so, agus leis gach peacadh fa leth a ghnìomhaich iad, mhaslaich iad a cheartas ann am briseadh a lagha, ionnus nach 'eil e comasach do neach sam bith dhiubh saoradh fhaotainn o thoraidhibh a' pheacaidh ann an truaigh sìorruidh, gun cheartas Dhè a bhi air a dhìoladh agus air a riarachadh. An neach a tha air bheachd eile, tha e 'g ràdh —'na aidmheil mur 'eil 'na chainnt—gur coimh-ionann le Dia a bhi 'fhaotainn ìmh-lachd as eas-ùmh-lachd, urrainn as eas-urran, o a chreutairibh; agus is coimh-ionann sin ri bhi 'g àicheadh a bhith, a mhead 's gu bheil e 'cur an aghaidh glòir a bhuadhan sìorruidh. A nis, ann a bhi 'smuaineachadh gu'm b' urrainn neach nach 'eil ach 'na dhuine a mhain, a bhi riarachadh ceartais Dé air son uile pheacaidhean na muinntir so gu léir, agus sin le bhi 'giùlan fulangas ré seal o'n leth a muigh, ionnus gu'm bitheadh e ceart agus cothromach do Dhia, cha-n e mhain a bhi 'gan saoradh agus 'gan téarnadh o na h-uile sin gu léir d'an robh iad buailteach, ach mar an ceudna a bhi 'gan toirt chum beatha agus glòire —cha-n'eil ann, tha sinn ag ràdh, ach a bhi cur gnè eadar-mheadhonaireachd air chois eadar Dia agus an duine, a bhitheadh a' coimh-sheasamh ann an coslas fhacinn-ghlorach o'n leth a muigh, agus cha-n e ni a bhitheadh 'na thoradh gliocais, agus fìrinne, agus naomhachd Dhé, cha mhò a bhitheadh e air a steidheachadh ann an ceartas no ann an nàdur nithe anna féin. Cha b' urrainn so a bhi gu bràth ann an comh-chòrdadh ri riaghailtibh ceartais, ionnus gu'm feudtadh a mheasrachadh gu'm bitheadh an dara ni comh-fhreagarrach ris an ni eile; cha bhitheadh eisempleir sam bith ann do dhaoineibh ann an dìoladh eucoir 'nam measg féin, cha mhò a bhitheadh e air dhòigh sam bith a' dearbhadh fìrinn Dhé ann an deanamh dìoghaltais air a' pheacadh. Ach cha-n ann air son deadh-choslais o'n leth a muigh a tha Dia a' deanamh nan nithe so, ach do bhrìgh gu bheil iad neo-sheachanta o bhuadhaibh naomha a nàdur. Agus, air an aobhar sin, feumaidh coimh-fhreagarrachd a bhi eadar na nithe so anna féin—is e sin, eadar fulangasaibh *aoin* agus saorsa *mhòran*.

Bhitheadh e mar an ceudna mi-chomasach do chreidimh dhaoine stéidh dìongmhalta 'fhaotainn gu bràth air an socraicheadh e anns a' bheachd so a thugadh fainear. C'àit am bheil am fìor chreidimh a dhùnas ris an teagasg sin, gu'm bitheadh fulangais aoin neach nach robh ach 'na dhuine a mhain air an gabhail le Dia mar ath-dhiòl dlìgheach air son uile pheacaidhean na h-eaglais gu léir? Feudaidh

an dream sin gabhail ris a bhitheas 'gan riarachadh féin le faoineas na h-inntinn ann an nithe na diadhachd ; ach d'an taobh-san a dh' fhòghbluim feum an fhìor chreidimh chum a bhi 'gam fuasgladh o choguis air a lotadh le nàdur agus droch-thoillteanas a pheacaidh, agus o gheur-mhothachadh air feirg Dhé agus mallachadh an lagha 'na aghaidh, cha bhitheadh ann ach a bhi 'magadh air an leòn. Ach b' iomchuidh do ghliocas Dhé, ann a bhi 'ga fhrithealadh féin air an eaglais, a bhi suidheachadh nithe ann an rathad anns am bitheadh carraig neo-ghluasadach aig a' chreidimh air an socrach-eadh e. Agus tha so air 'fhaotainn leis a mhain ann am pearsa Chrisod, Dia agus duine, 'na ùmhlaichd agus 'na fhulangais. Uime sin, an dream a tha 'g àicheadh Diadhachd an Tighearna Iosa Chrisod, tha iad uile ag àicheadh gu h-iomlan gu'n d' thug e riarachadh sam bith do cheartas Dhé air son peacaidh. Is ròghnaiche leò gabhail ris na h-uile baoghaltas a's éigin teachd an lorg a bhi leigeadh seachad a' pheacaidh gun riarachadh sam bith, na a bhi 'g aideachadh gu'n deanadh duine, mar dhuine a mhain, a shamhuil sin de riarachadh le 'fhulangasaibh ré seal air son pheacaidhean an t-saoghail. Agus, air an làimh eile, cò air bith iad a tha da rìreadh a' creidsinn pearsa dhiadhaidh Chrisod—gu'n robh e 'na Dhia agus 'na dhuine ann an aon phearsa, agus anns an t-suidheachadh sin a' coimhlionadh oibre na h-eadar-mheadhonaireachd gu léir—cha-n urrainn iad an sùilean a dhùnadh an aghaidh soluis ghlòrmhoir na firinne so, gu feumadh toillteanas agus luach ro òirdheire a bhi anns na rinn agus anns na dh' fhuiling e anns an obair sin, ionnus gu'n robh tuilleadh onoir agus glòire air an cur air naombachd Dhé agus a lagh le 'ùmhlaichd-san, na 'chuireadh a dh' eas-onoir orra le peacadh Adhaimh agus a shliochd.

4. Bhà an eaglais gu bhi air a tèarnadh le gnìomharaibh a dheanadh neach a choimhlionadh ann an cleachdadh *dreuchd* àraidh a dh' earbadh ris air son na crìche sin. Oir a mhead 's nach b' urrainn an duine e féin 'aiseag, no a thèarnadh, mar a rinn sinn a dhearbhadh, is éigin do'n iomlan a bhi air a choimhlionadh air a shon le neach eile. Agus ann an gabhail na h-oibre os làimh le neach eile, feumaidh sin a bhi mar thoradh gliocais neo-chrioch-naich, agus comhairle, agus deadh-ghean Dhé, ann an coimh-cheangal ri aonta shaor a thoil-san a ghabhadh os làimh i. Bha so mar an ceudna fìor ann a bhi suidheachadh an dòigh agus am meadhoin àraidh anns an robh an t-saorsa gu bhi faotainn coimhlionaidh. Air a so, bha dreuchd an neach sin a nis a' coimh-sheasamh ann a bhi 'coimhlionadh gach nì a bha air iarraidh chum na crìche sin. Ach rinn sinn a dhearbhadh roimh, 'na àite féin, nach b' urrainn dreuchd sam bith a bhi air a coimhlionadh chum na crìche so, aon chuid a thaobh Dhé no a thaobh na h-eaglais, le neach sam bith nach robh ach 'na dhuine a mhain. Cha dean sinn, uime sin, a

leantuinn ni 's fhaide ann an so, ged a tha an deadh chuis-thagraidh ann a thaobh sin a tha 'measg ar làmhnan.

5. Ma bhitheas an duine idir air a thogail suas a ris, is éigin da a bhi air aiseag a dh' ionnsuidh *na n-inbhe ceudna* o'n do thuit e. Cha robh e coimh-sheasmhach ri gliocas agus ri toirbheartas Dhé a bhi 'ga aiseag le lughdachadh sam bith sonais agus urrainn; seadh, a mheud 's gu'm bu toradh gràis, agus maitheis, agus tròcair neo-chrìochnaich Dhé a bhi 'ga thogail suas idir, mheasamaid e coimh-fhreagarrach ri glòir nan òirdheirceas diadhaidh 'nan cleachdaidhibh uile, gu'm bitheadh e air a chur ann an suidheachadh ni's ro fhearr agus ni's urramaiche na sin o'n do thuit e. Ach mu'n do thuit e, cha robh an duine ann an ìochdaranachd no a' toirt ùmhlachd do neach sam bith ach do Dhia a mhain. Bha e ann an tombas ni b' isle a thaobh inbhe na na h-ainglean; gidheadh cha robh e fo fhiachaibh sam bith ùmhlachd dhoibh—b' iad a choinn-sheirbhisich. Agus a thaobh nan uile nithe eile air an talamh so a bhos, “thugadh uachdaranachd dha os an ceann, chuireadh gach ni fo a chosaibh,” air bhi dha féin 'na iochdaran do Dhia a mhain. Ach nam bitheadh e air aiseag agus air a shaoradh le neach nach robh ach na dhuine a mhain, cha b' urrainn e bhi air a thogail suas chum na h-inbhe ceudna so a ris; oir, a réir uile riaghailtean na còrach agus a' cheartais, bhitheadh e mar fhiachaibh air gach uile sheirbhis agus ùmhlachd iocadh dha-san leis an robh e air a shaoradh, agus air aiseag, agus air a leigheas, mar ùghdair an staid sin chum an d' thugadh e. Oir an uair a “cheann-aicheadh le luach sinn,” cha leinn féin sinn féin, mar a tha an t-abstol a' cur an céill, 1 Cor. vi. 19, 20. Air an aobhar sin, is leis-san sinn a rinn ar ceannach; agus dha-san tha mar fhiachaibh oirnn seirbhis a dheanamh le ar corp agus le ar spiorad, a's leis. Mar sin, ma seadh, air do'n Tighearn Criosd ar ceannach, riuneadh e na Thighearn iomlan oirnn, d'am bheil gach uile ìochdranachd dhiadhaidh ar n-anama agus ar coguis dligheach uainn, Rom. xiv. 7-9. Uime sin, nam bitheamaid air ar saoradh agus air ar n-aiseag le neach nach robh ach 'na chreutair a mhain—nam b'e creutair a mhain a bhitheadh 'na Fhearsaoraidh agus 'na Shlànuighear dhuinn—bhitheamaid air ar n-aiseag a mhain a dh' ionnsuidh inbhe anns am bitheadh seirbhis agus ùmhlachd dhiadhaidh mar fhiachaibh oirnn do neach nach robh ach 'na chreutair a mhain. Agus is e so a tha iadsan a' creidsinn a tha 'g ràdh nach 'eil anns an Tighearn Iosa Criosd ach duine a mhain. Ach, a réir a' bheachd so, an àite dhuinn àrdachadh inbhe 'fhaotainn ann a bhi air ar n-aiseag leis, is ann nach d' thugadh sinn chum na h-inbhe sin féin o'n do thuit sinn. Oir bhuineadh e do'n inbhe sin, nach robh mar fhiachaibh oirnn ùmhlachd no seirbhis dhiadhaidh a thoirt do neach sam bith ach dha-san a's e Dia os ceann nan

uile, beannaichte gu siorruidh. Agus tha an dream sin a' fosgladh doruis do gach uile ghné mhi-riaghailt anns a' chreidimh Chrìosdail, a tha 'deanamh cuspair creidimh, agus gràidh, agus asluchaidh, agus aoraidh dhiadhaidh, de neach nach 'eil ach 'na chreutair a mhain. Gidheadh, anns an t-suidheachadh sin chum am bheil sinn a nis air ar n-aiseag, tha sinn air ar cur ann an ìochdaranachd as ùr do Dhia a thaobh seirbhis spioradail, agus do Dhia a mhain. Air an aobhar sin, tha na h-ainglean naomha, na creutairean sin a's àirde a chruthaicheadh, a' diùltadh urrainn no aoraidh dhiadhaidh a ghabhail uaim, do bhrìgh nach 'eil anna ach coimh-sheirbhisich na muinntir sin aig am bheil fianuis Iosa, Taisb. xix. 10. Cha mhò a rinn Dia "an saoghal ri teachd," no suidheachadh na h-eaglais fo'n t-soisgeul, a chur fo cheannsal nan aingear, no fo cheannsal creutair sam bith eile, ach a mhain fo'n Mhac, a tha 'na Tighearn os ceann a thighe féin, an ti sin fòs a thog na n-uile nithe, a's e Dia, Eabh. iii. 4-6. Uime sin, tha sinn air ar n-aiseag a dh' ionnsuidh ar ceud inbhe, chum a bhi fo ìochdaranachd spioradail do Dhia a mhain. An ti sin, ma seadh, leis am bheil sinn air ar n-aiseag, d'am bheil gach uile ùmhlachd agus sheirbhis dhiadhaidh mar fhiachaidh uaim, feumaidh e bhi 'na Dhia mar an ceudna, agus 'na Dhia tha e. Agus mar a tha iadsan a' tilgeadh an t-soisgeil gu h-ionmhan bun os ceann a tha 'g ràdh gu bheil gach uile ùmhlachd dhiadhaidh dligeach dhasan nach 'eil ach 'na dhuine a mhain—mar a tha an dream sin gu léir leis am bheil diadhachd Chrìosd air 'aicheadh; is amhuil a tha iad 'gan isleachadh féin sìos fo'n inbhe sin a bhuineas do staid na saorsa, agus a' maslachadh eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, 'nuair a tha iad a' cromadh sìos, ann an seirbhis dhiadhaidh sam bith, do chreutair sam bith eile, naomh no aingear.

Air do na nithe so a bhi mar so, a tha soilleir air gach làimh, thàinig *Gliocas neo-chrìochuach* anns an eadargain, chum a bhi 'g àrdachadh glòir nan òirdheirceas diadhaidh uile, ann an rathad a bhithheadh a' fuasgladh na h-uile ceisd, agus a riarachadh uile chrìochan glòire Dhé, ann an saorsa chloinn nan daoine. Feudar an gnothuch sin a bha ri aghaidh a' Ghliocais dhiadhaidh ainm-eachadh mar a leanas:—

Rinn an duine, tre'n pheacadh, am masladh a bu mhò a dh' fheudar a smuaineachadh a thilgeadh air firinn, agus naomhachd, agus maitheas, agus riaghladh Dhé; agus thilg se e féin fo chiont sgrios shiorruidh. Anns an t-suidheachadh so, b'iomchuidh do ghliocas agus do mhaitheas Dhé, gun a cheadachadh, air an dara làimh, gu'n tigeadh sliochd a' chinne-dhaoine gu léir gearr gu siorruidh air an t-sonas sin maille ris féin air son an ao chruthaicheadh iad, no, air an làimh eile, gu'm bitheadh neach sam bith dhiubh air a shaoradh gun dioladh a bhi deanta as a leth air son

an eas-urraim a thugadh do naomhachd, agus do fhìrinn, agus do riaghladh Dhé, leis a' pheacadh. Agus mar nach b'urraimn so a bhi deanta air dhòigh sam bith eile ach le làn riarachadh a thoirt do cheartas, agus le ùmhlachd iocadh do'n lagh, a bheireadh tuilleadh glòire do naomhachd agus do fhìrinn Dhé na 'b'urraimn iad air dhòigh sam bith a chall le peacadh agus eas-ùmhlachd an duine; —is anhuil sin, is éigin do'n ùmhlachd so a bhi air a coimhlionadh agus an riarachadh s. a bhi air a thabhairt, ann agus leis an nàdur cheudna sin leis an do chuireadh am peacadh 'an gnìomh, oir is e so a mhaoin a b'urraimn còir a thoirt do iarmad a' chinne-dhaoine anns na sochairibh agus anns na toraidhibh a bhitheadh a' leantuinn na nithe sin. Gidheadh, am feadh a dh'fheumadh an nàdur sin anns an robh so uile gu bhi 'faotainn coimhlionaidh, a bhi air 'fhaotainn a nuas o fhreumh nàdurra sin a' chinne-dhaoine de'm bheil comh-roinn againn uile 'n ar pearsaibh féin, dh'fheumadh e mar an ceudna a bhi gu h-iomlan saor o'n truaillleadh agus o'n chiont sin gu léir a tha air an pàrteachadh ruinne ann agus maille ris. Mur bitheadh a' chùis mar so, cha b'urraimn e air dhòigh sam bith gabhail os làimh air son mhuinntir eile—seadh, cha b'urraimn e freagairt air a shon féin. Ach, an déigh so uile, cha b'urraimn ni sam bith a bhi air a ghabhail os làimh le nàdur duine a mhaoin, a dh'fheudadh air aon chor an ùmhlachd sin iocadh do Dhia, no an riarachadh sin a thabhairt 'an éiric peacaidh, leis am bitheadh saorsa mhuinntir eile air a cosnadh, chum glòire naomhachd, agus ceartais, agus riaghlaidh Dhé.

Air do nithibh a bhi anns a' chàs so, ma seadh, thàinig *Gliocas neo-chrìochnach* anns an eadargain, ann an innleachd ghlòrmhoir agus do-labhairt sin pearsa Chrìosd—nàdur na Diadhachd ann am Mac sìorruidh Dhé agus nàdur an duine anns an aon phearsa cheudna. Air sheòl eile cha ghabhadh an obair so idir coimhlionadh;—cò dhiù, tha dòigh sam bith eile foluichte o shùilibh nan uile bheò; cha-n'eil tuigse chruthaichte a dh'fheudas dòigh sam bith eile a mheasrachadh anns am b'urraimn i coimhlionadh 'fhaotainn chum glòire sìorruidh Dhé. Uime sin, tha so 'na thoradh a' ghliocais dhiadhaidh a bhitheas 'na chuspair an iongantais agus a' mholaidh naoinh gu saoghal nan saoghal;—a thaobh na beatha so a ta làthair, cia cho beag as a tha an earrann d'a òirdheirceas a's aithne dhuinn!

CAIBIDEIL XVII.

Nithe eile a tha 'taisbeanadh Gliocais Dhiadhaidh ann an Innleachd na Slàinte ann agus trid Pearsa Chrìosd, ann an 'Toraidhibh a tha 'dearbhadh Coimh-fhreagarrachd na h-oibre sin rithe.

Is e a dh'fhàgadh againn coimhcheangailte ri sin air an robh sinn a' labhairt anns a' chaibideil mu dheireadh, a bhi'toirt fainear nan nithe sin a tha 'dearbhadh gu bheil cubhaidheachd no coimh-fhreagarrachd dhiadhaidh eadar an obair so agus gliocas agus maitheas neo-chrìochnach Dhé, agus a dh' fheudar a thional o nàdur na h-oibre féin agus o a toraidhibh a chuireadh an céill anns an Sgrìobtuir. Nì sinn beagan eisimpleir a ràghnachadh ann an coimh-cheangal ri so, o r'heasg iomadh eile a dh'fheudadh a bhi air an ainmeachadh.

1. *Chruthaicheadh an duine chum seirbhis a dheanamh do Dhia anns na h-uile nithe.* Cha bu leis féin e féin, aon chuid 'na anam no 'na chorp, ann an nì sam bith a thugadh dha no a dh'earbadh ris, ach bha e anns na h-uile seadh 'na òglach, anns na h-uile nì a bha e, anns na h-uile nì a bha aige, anns na h-uile nì a rinn e no 'bha e fathast gu dheanamh. B'ì so a' chrìoch air son an do chruthaicheadh e—bha an staid so agus an suidheachadh so neo-sheachanta dha mar chreutair. Cha b' urrainn e bhi air sheòl eile a thaobh creutair sam bith; b'e so suidheachadh ceudna nan aingeal, a bha nì's àird ann an inbhe agus ann an cumhachd na an duine. Tha eadhon an t-ainm *creutair* a' filleadh ann iochdaranachd agus seirbhis choitchinn do'n Chruithear. B'e rùn Adhaimh, ann agus tre'n pheacadh, a bhi 'cur na h-inbhe so air cùl, agus e féin a shaoradh aisde. Bu mhiann leis e féin àrdachadh os ceann staid na *seirbhis* agus na *h-àmhachd coitchinn*, a dh' ionnsuidh inbhe na *féin-fhoghainteachd*, agus na h-uachdaranachd, agus an riaghlaidh. B'aill leis a bhi mar Dhia, coimh-ionann ri Dia; is e sin, gun a bhi tuilleadh fo iochdaranachd dha, no an crochadh air, ach gu'n bitheadh a thoil féin air a h-àrdachadh os ceann toil Dé. Agus tha tomhas de'n nàdur cheudna anns na h-uile peacadh;—bu mhiann leis a' pheacach a thoil féin a chur air thoiseach agus 'an aghaidh toil Dé. Ach ciod anns an do chrìochnaich a' chùis? Air do'n duine 'dhol an ceann e féin fhuasgladh o iochdaranachd iomlan agus o sheirbhis choitchinn, agus gréim a dheanamh air inbhe na h-àrd-uachdaranachd, is ann a thuit e sìos do léir-sgrìos iomlan agus shiorruidh.

Chum a bhi air ar saoradh as a chor agus as an t-suidheachadh

so, rinn gliocas Dhé—a' toirt fainear mar a thilg sinn sinn féin ann—an dòigh a dh' ainmicheadh 'fhaotainn a mach—eadhon, Mac Dhé a bhi air 'fhoillseachadh anns an fheòil ; oir b'esan Tighearn nan uile, aig an robh uachdaranachd iomlan os ceann nan uile, nach robh fo fhiachaibh seirbhis no ùmhachd sam bith air a shon féin—air dha bhi ann an cruth Dhé, agus coimh-ionann ri Dia. O staid so na h-uachdaranachd iomlain, dh' islich se e féin dh' ionnsuidh staid na seirbhis iomlain. Mar a pheacaich agus mar a thuit Adhamh le bhi 'fagail staid sin na seirbhis coitchinn a bha dligheach dha, agus a bha freagarrach d'a nàdur, agus neo-sgaraichte uaith,—gu bhi 'cur làimh ann an staid sin na h-àrd-uachdaranachd choitchinn nach buineadh idir dha, nach robh dligheach dha no coimh-fhreagarrach r'a nàdur ; is amhuil sin a rinn Mac Dhé, an dara Adhamh, ar saoradh le bhi 'ga isleachadh féin o staid na h-àrd-uachdaranachd choitchinn, a bhuineadh dha féin—a bha dligheach d'a nàdur—chum a bhi 'gabhail air féin staid na seirbhis coitchinn, nach buineadh dha agus nach robh mar fhiachaibh air. Agus do bhrìgh nach robh so coimh-sheasmhach ri a nàdur dhiadhaidh féin, rinn e a choimhlionadh le bhi 'gabhail ar nàdur-ne d'a ionnsuidh féin—a' deanamh a chuid féin dheth. Ann am féin-irioslachadh Mhic Dhé, thàinig e nuas cho fada o'n inbhe sin a bhuineadh dha, as a rùnaich Adhamh a bhi 'dìreadh os a cheann féin 'n a uamhar agus 'n a fhéin-àrdachadh.

Tha an t-abstol a' cur so r'ar n-aghaidh chum a bhi beachdachadh air gràs agus air gliocas Dhé ann, Phil. ii. 6-8, “ Neach air dha bhi ann an cruth Dhé, nach do mheas e 'n a reubainn e féin a bhi coimh-ionann ri Dia ; ach chuir se e féin ann an dìneas, a gabhail air féin cruth seirbhisich, air a dheanamh ann an coslas dhaoine ; agus air dha bhi air 'fhaghail ann an cruth mar dhuine, dh' irioslaich se e féin, agus bha e umhal gu bàs, eadhon bàs a chroinn-cheusaidh.” Air bhi do Adhamh ann an cruth seirbhisich—is e sin, ann an inbhe agus ann an suidheachadh seirbhisich—dh' oidhirpich e le gnìomh reubainn e féin a chur ann an “ cruth Dhé,” no e féin a dheanamh coimh-ionann ri Dia. Air do'n Tighearn Criosd a bhi ann an “ cruth Dhé,”—is e sin de'n aon nàdur cheudna ris—cha do mheas e 'na reubainn e féin a bhi ann an inbhe Dhé, no “ coimh-ionann ri Dia ;” ach air bhi dha air 'fhaghail ann an “ cruth mar dhuine,” a' gabhail ar nàdur air féin, dh' irioslaich se e féin dh' ionnsuidh cruth no staid agus inbhe seirbhisich ann. Bha uachdaranachd aige os ceann nan uile, gun a bhi fo fhiachaibh seirbhis no ùmhachd do neach sam bith, air bhi dha ann an “ cruth Dhé,” agus coimh-ionann ri Dia—an t-inbhe sin a dh' iarr Adhamh a ghlacadh ; gidheadh dh' irioslaich se e féin dh' ionnsuidh staid na h-ìochdaranachd agus na seirbhis coitchinn chum a bhi 'g ar saoradh. Cha bhuineadh an staid so

dha air a shon féin, ní's mò na bhuineadh e do Adhamh a bhi mar Dhia, no coimh-ionann ri Dia. Uime sin, theirear gu'n d'irioslaich se e féin chum na h-inbhé so, eadhon mar a b'àill le Adhamh a bhi 'ga àrdachadh féin dh'ionnsuidh staid nach robh dligheach dha.

Tha irioslachadh so Mhic Dhé dh' ionnsuidh staid na seirbhise coitchinn air a chur an céill leis an abstol, Eabh. x. 5. Oir tha e 'g eadar-mhineachadh bhriathran sin an t-Salmadair, "Dh' fhosgail thu mo chluasan," Salm xl. 6, leis na briathran "Dh' ulluich thu corp dhomhsa." Tha na briathran anns an t-Salm air an gnàthachadh o chleachdadh an òglaich fo'n lagh a thug e féin suas gu bràth do sheirbhis a mhaighstir; agus mar chomharadh air a sin, aig an robh a chluas air a tolladh ri ursainn an doruis le minidh. Mar sin dh' ulluicheadh corp do Chrìosd, chum anns a' chorp sin gu feudadh e bhi ann an staid na seirbhise coitchinn do Dhia. Agus anns an t-suidheachadh so, thàinig e gu bhi falamh, *gun ni sam bith aige de 'chuid féin*—an ceud shuidheachadh sin a b'àill le Adhamh a bhi fagail; seadh, cha robh a bheatha féin aige—bha e umhal gu bàs.

B'e so an dòigh, ma seadh, a rinn an gliocas diadhaidh a dhealbhadh, trid an robh tuilleadh glòire air a chur air naomhachd agus air firinn Dhé le irioslachadh, agus le ùmhlachd, agus le seirbhis choitchionn an ti sin a b'e Dia os ceann nan uile, bean-naichte gu siorruidh, na chuireadh a dh' eas-onoir orra le féin-àrdachadh Adhaimeh, a bha anns na h-uile ni 'n a sheirbhiseach, ged a rùnaich e bhi coimh-ionann ri Dia.

2. *Bha Adhamh bochd ann fèin*, mar is éigin do chreutair a bhi. Na bha de shaoibhreas aige 'n a làimh no 'n a chomas, cha bu leis féin e, dh' earbadh ris e a mhain air son seirbhis àraidh. Ann an suidheachadh so na bochdainn chaidh e'n ceann na reubainn, le bhi g' oidhirpeachadh a bhi coimh-ionann ri Dia. Air dha a bhi bochd, dheanadh se e féin saoi bhir le bhi spùinneadh na h-inbhe sin a bhuineadh a mhain do Dhia. Thug so air féin agus air a shliochd uile, agus sin a réir ceartais, call nan uile nithe a dh' earbadh ris. Le so chaill sinn iomhaigh Dhé—chaill sinn ar còir air na creutairibh a tha air an talamh a bhos—chaill sinn sinn féin agus ar n-anama. B'e so crìoch an ionnsuidh a thug e air a bhi saoi bhir ann feadh a bha e bochd.

Anns a' chor so rinn gliocas neo-chrìochnach Dhé saorsa ulluchadh air ar son, chum a ghlòire féin. Oir air do'n Tighearn Iosa Crìosd a bhi saoi bhir ann féin, rinneadh bochd e air ar sonne, chum trid a bhochdainn-san gu'n bitheadh sinne air ar deanamh saoi bhir, 2 Cor. viii. 9. Bha esan saoi bhir anns an t-saoibhreas sin a b'àill le Adhamh a bhi 'glacadh le làimh na reubainn; oir bha e "ann an cruth Dhé, agus cha do mheas e 'n a reubainn e

féin a bhi coimh-ionann ri Dia.” Gidheadh rinn se e féin bochd air ar son-ne, le bochdainn a b’aill le Adhamh a bhi ’cuiteachadh; seadh, dh’ionnsuidh na h-inbhe sin nach robh aige “ionad anns an cuireadh e a cheann foidh”—bha e falamh. Le so dhiol e an nì sin nach d’rinn e riamh a chreach. dh’ aisig e sin nach d’thug e riamh air falbh. Ann an irioslachadh so Chrìosd, o ghràs agus o ghràdh do chloinn nan daoine, bha Dia air a ghlòrachadh gu h-anabarrach os ceann an eas-onoir a chuireadh air le féin-àrdachadh chiontach Adhaimh ’n a uabhar agus ’n a fhéin-ghràdh.

3. Bha peacadh an duine a’ coimh-sheasamh air mhodh àraidh ann an *eas-ùmhlaichd*; agus bha e ’na eas-ùmhlaichd uaith-san a bha air na h-uile cor fo fhiachaibh na h-ùmhlaichd. Oir bha an duine ceangailte fo fhiachaibh neo-sheachanta na h-ùmhlaichd coitcheinn, agus sin o na h-uile nì a bha e ann féin, o na h-uile nì a thugadh dha, o na h-uile nì ris an robh sùil aige no a dh’ fheudadh e bhi fathast a sealbhachadh, agus mar an ceudna o shuidheachadh a nàdur mar iochdaran, agus o nàdur agus o ùghdarras Dhé. B’e a pheacadh-san, ma seadh, eas-ùmhlaichd creutair a bha gu h-iomlan fo fhiachaibh na h-ùmhlaichd o dhearbha shuidheachadh a bhith agus an dàimh neo-sheachanta anns an robh e mar chreut-air do Dhia. B’e so a rinn a ghnìomh peacaidh-san cho anabar-rach peacach, agus a dh’ fhag a thoraidhean ’n a thruaigh shiorruidh; agus do bhrìgh na dàimhe so anns an robh e, bha a pheacadh, ann an aon ghnìomh air bith, ’n a threigsinn iomlan air gach uile ùmhlaichd do Dhia.

Uime sin, chum gu’m bitheadh glòir Dhé air a deanamh suas, feumaidh gnìomh na h-eas-ùmhlaichd a bhi air a dhìoladh le ùmhlaichd a choimhlionadh, mar a chuireadh a cheana an céill. Agus mar bi ùmhlaichd iomlan air a h-iocadh do lagh Dhé anns a’ cheart nàdur sin a pheacaich, cha-n urrainn an duine a bhi air a thèarnadh as eugmhais dochainn shiorruidh do ghlòir Dhé ann. Ach cha b’urrainn eas-ùmhlaichd an ti sin a bhi air a dìoladh, air an robh e anns na h-uile seadh mar dhleasdanas ùmhlaichd a choimhlionadh, ach a mhain le ùmhlaichd an neach sin nach robh idir fo fhiachaibh dhi; agus dh’ fheumadh so coimhlionadh fhaotainn leis-san a mhain a tha ’n a Dhia—oir bha ’na creutairean uile ceangailte foipe air an son féin—agus cha b’urrainn i bhi air a cur an gnìomh ach leis-san a mhain a bha ’n a dhuine. Uime sin, chum a bhi ’coimhlionadh na h-ùmhlaichd so, thàinig esan a bha, ’n a phearsa féin mar Dhia, os ceann an lagha, gu bhi air a dheanamh, ann an nàdur a dhaonnachd, agus ’na phearsa féin mar dhuine, fo’n lagh. Mur bitheadh e air a dheanamh fo’n lagh, cha bhitheadh ùmhlaichd anns na rinn e; agus mur bitheadh e ann féin os ceann an lagha, cha bhitheadh tairbhe ’n a ùmhlaichd dhuinne. Bha peacadh Adhaimh—agus mar an ceudna na h-uile

peacadh eile—a' coimh-sheasamh ann an so—gn'm b'àill leis-san a bha anns na h-uile seadh fo'n lagh, a bhi anns na h-uile seadh os ceann an lagha. Uime sin, rinneadh dìoladh air a shon chum glòire Dhè, le ùmhlachd an ti sin a bha ann féin os ceann an lagha, air dha e féin irioslachadh, ionnus gu'n "d'rinneadh e fo'n lagh"—anns na h-uile seadh fo fhiachaibh dha. Faic Gal. iii. 13, iv. 4. Is e so féin air am bheil an t-abstol a' labhairt ann an Rom. v. 12-21.

Anns na crìochaibh so uile, ma seadh, agus chum glòire Dhé, bha pearsa Chrisod, mar thoradh a' ghliocais neo-chrìochnaich, freagarrach agus comasach air son a bhi 'na eadar-mheadhonair agus 'na fhear gabhail os làimh eadar Dia agus daoinibh. Ann an aonadh an dà nàduir so anns an aon phearsa, rinneadh e mar so freagarrach do bhrìgh a dhàimh ris gach taobh fa leth;—ri Dia mar *mhac*; ri daoinibh mar *bhràthair*, Eabh. ii. 14. Agus bha e làn-chomasach do bhrìgh inbheachd a phearsa; oir bha fulangais aimsireil an ti sin a bha 'na phearsa féin sìorruidh 'nan làn dìoladh air son fhulangais sìorruidh na muinntir sin a bha annta féin aimsireil.

4. *Rinn Dia an duine 'na thighearn nan uile nithe air an talamh so a bhos.* B'e oighre Dhé e, mar gu'm b'ann, a thaobh oighreachd an t-saoghail so ann an glòir aimsireil, agus a thaobh staid sonais ann an glòir shìorruidh. Gidheadh chaill e na h-uile còir air so tré'n pheacadh. Bhreis e an cumha air an do ghléidh e a' chòir o làimh Dhé. agus uime sin thug Dia a' chòir uaithe. Air an aobhar sin, rùnaich e oighre nuadh a chomharachadh air na h-uile nithe, d'an d'thug e thairis oighreachd nèimh agus na talmhainn gu h-ìomlan, eadhon a Mhac féin. "Dh' òrduich se e 'na oighre air na h-uile ni," Eabh. i. 2. Tha so air a chur an céill leis an abstol, Eabh. ii. 6-9: oir na briathran sin a tha e 'g ainmeachadh o Shalm viii. 4-6.—"Cò e an duine gu'm bitheadh tusa cuimhneachail air, agus mac an duin gu'm fiosraicheadh tu e? Rinn thu e beagan ni b'isle na na h-aingil, agus chrùn thu e le glòir agus le h-urram. Thug thu uachdaranachd dha os ceann oibre do làmh; chuir thu gach ni fo 'chosuibh,"—tha na briathran so, tha sinn ag ràdh, a' cur an céill ceud shuidheachaidh a' chiunne-dhaoine gu coitchionn. Ach chaill an duine a' chòir air an uachdaranachd agus air an oighreachd a dh' earbadh ris; agus rinn Dia an suidheachadh as ùr, a mhain anns an duine Iosa Chrisod. Mar sin tha'n t-abstol ag ainmeachadh a ris, "Cha-n'eil sinn a' faicinn nan uile nithe fathast air an cur f'a cheannsal;" ach tha sinn 'ga fhaicinn air a choimhlionadh uile ann an Iosa, rann 8. Ach mar a tha a fiachan féin a' leantuinn gach oighreachd eile, is amhuil a fhuair esan an oighreachd so mar an ceudna fo fhiachaibh. Bha i fo fhiachaibh mòra a' pheacaidh. Dh' fheumadh iad so a bhi air

an dioladh leis, no cha b' urrainn e gu ceart seilbh a ghabhail air an oighreachd. Agus cha-n fheudadh so a bhi deanta air sheòl sam bith eile ach le 'fhuilangasaibh 'n ar nàdur, mar a chuireadh an céill. Bha esan a b'e oighre nan uile nithe, gu bhi 'glanadh ar peacaidhean troimh féin. Ann an so dh' fhoillsicheadh gliocas neo-chrìochnach, anns gu'n d' thug e thairis oighreachd nan uile nithe d'a lamhaibh-san a bha freagarrach agus comasach air seilbh a ghabhail oirre agus a bhi 'ga mealtuinn, ann an rathad anns nach tigeadh call no dochann sam bith air saoihbreas, air teachd a stigh, no air glòir Dhé, leis an ana-caitheamh a rinneadh leis a' cheud shealbhadair.

5. *Bha an duine r'a aiseag dh'ionnsuidh creidimh agus muinghin ann an Dia, agus mar an ceudna dh' ionnsuidh gràdh dha os ceann nan uile.* Threig na nithe so ar nàdur gu h-iomlan; agus bha e 'na obair do-labhairt doirbh a bhi 'toirt cleachdaidh dhoibh a ris ann. Rinn sinn Dia a bhrosnachadh cho mòr, agus rinn (san a leithid de chomharaidhibh a dhìomaidh agus a chorruich 'fhoill-seachadh, agus bha ar n-inntinnean uime sin cho mòr 'nan coimhich dha, as gu'n robh feum againn air na h-aobhairibh-brosnachaidh a bu mhò, agus na h-aobhairibh-misnich a b' àirde, gu bhi buadhachadh oirnn pilleadh d'a ionnsuidh, ionnus gu'n deanamaid ar creidimh agus ar muinghin gu léir a shocrachadh ann, agus gu'n tugamaid ar gràdh gu h-iomlan dha.

Tha peacaich gu coitichionn beò a' dearmaid Dhé agus a' deanamh tarcuais air, air bhi dhoibh ann an naimhdeas 'na aghaidh; ach an uair a dhearbhar orra gur éigin doibh oidhirpeachadh pilleadh d'a ionnsuidh, is e an ceud nì ris am bheil aca ri gleachdadh an *t-eagal*. Air dhoibh tòiseachadh ri bhi tuigsinn cò e agus ciod e, agus mar an ceudna mar a tha cùisean a seasamh eadar e féin agus iadsan, tha eagal orra aghaidh a chur air, agus tha iad 'ga mheas mar nì mi-chomasach deadh-ghean fhaotainn uaithe. B'e so breithneachadh Adhaimh, an déigh dha peacachadh, 'nuair a bha eagal air, agus a dh' fholaich se e féin. Agus tha mothachadh pheacach eile air a chur an céill anns an Sgriobtuir air an dòigh cheudna, Faic Isa. xxx. 14; Micah vi. 6-7.

Tha ulluchadh iomlan deanta 'an aghaidh na h-uile mi-mhisneich dhuibh so ann an innleachd sin ar slàinte a dhealbhadh le gliocas neo-chrìochnaich Dhe. Bhitheadh e 'na thoil-inntinn comharaichte a bhi beachd-smuaineachadh 'am farsuinneachd air gach barantas a thugadh dhuinn air deadh-ghean Dhé ann, ann an coimh-cheangal ris gach gràs, agus cleachdadh, agus dleasdanas, anns am bheil ath-nuadhachadh iomhaigh Dhé a' coimh-sheasamh. Ach feumaidh sinn ar beachdan a ghiorrachadh, agus uime sin cha dean sinn ach beagan nithe a thoirt fainear mar eisimpleiribh chum na crìche sin.

(1.) Cha-n urrainn creidimh misneachadh no daingneachadh ni's ro mhò 'fhaotainn na thugadh dha anns an aon bheachd so—gu bheil na h-uile ni a tha r'a chreidsinn leinn chum slàinte *air a chur an cèill dhuinn le Dia féin 'n ar nàdur*. Ciod eile b' urrainn ar creidimh agus ar muinghin ann an Dia a dhaingneachadh, ciod eile b' urrainn ar misneachadh gu bhi 'g altrum dèchais deadh-ghean fhaotainn uaith, cosmhuil ris an fhianuis do-labhairt so air a mhaitheas d'ar taobh? Cha ghiùlain nàdur nan nithe féin dearbh-bheachd ni's ro mhò, oir cha-n'eil e comasach do nàdur na Diadhachd irioslachadh ni's ro mhò a chleachdadh.

Is e so a tha an Sgriobtuir a' cumail r'ar n-aghaidh mar ni a bu chòir buadhachadh oirnn, an aghaidh gach eagail agus grabaidh, gu bhi dùnadh ri gairmibh agus ri cuiridhibh an t-soisgeil a bhi pilleadh dh' ionnsuidh Dhé: “Ma dheireadh, chuir e a mhac féin d'an ionnsuidh, ag ràdh, Bheir iad urram do mo mhac,” Mata xxi. 37,—creididh iad an teachdaireachd leis am bheil mi 'ga chur. “Labhair e ruinne tre a Mhac”—“dealradh a ghlòire, agus fìor ìomhaigh a phearsa,” Eabh. i. 1—3. Is leòir so gu bhi 'cur air theicheadh gach dorchadas agus buaireas a dh' fheudas eagal, agus uamhunn, agus ciont, a bhi 'dusgadh suas ann an inntinnibh dhaoine, 'nuair a tha iad air an cuireadh gu bhi pilleadh dh' ionnsuidh Dhé. Ciod tuilleadh a b' urrainn òirdheirceis na Diadhachd a dheanamh 'nan irioslachd do-labhairt, na gu'n tigeadh an Dia sin féin an aghaidh an do pheacaich sinn, gu bhi labhairt ruinn mu philleadh agus gu bhi 'deanamh gnothuich ruinn, 'n ar nàdur féin? Agus mar a bha so neo-sheachanta d'ar taobh-ne—ged nach 'eil tuigse aig daoineibh àrdanach agus gun mhothachadh peacaidh dha—is amhuil sin, ma dhiùltar e, a bhitheas e leasachadh ar sgrios shiorruidh, Eabh. xii. 25.

(2.) Tha *suidheachadh so chùisean* a nis air taobh Dhé a' coimh-sheasamh air mhodh àraidh ann an *gairm dhiadhaidh*, a tha 'cur an cèill gu bheil gach uile aobhar eagail agus uamhuinn do bhrìgh peacaidh air a ghiùlan air falbh. Is e so suim an t-soisgeil, mar a tha an t-abstol a' cur an cèill, 2 Cor. v. 18, 31. Air an aobhar sin, ma dhiùltas sinn pilleadh dh' ionnsuidh Dhé, an déigh so uile, chum a dheanamh 'na chuspair ar creidimh, agus ar muinghin, agus ar gràidh, agus ar tlachd, cha-n'eil sinn a deanamh sin do bhrìgh peacaidh sam bith a ghnìomhaicheadh roimh, no do bhrìgh ar ceud sheacharain o Dhia, no na rinneadh an aghaidh an lagha, ach do bhrìgh gu bheil sinn a' cur peacaidh nuaidh an gnìomh a tha toirt barrachd orra uile ann an ciont agus ann an tarhuis air Dia. Agus is e sin, a bhi bunachadh ann am mi-chreidimh an aghaidh uile thairgsean an t-soisgeil. Tha naimhdeas ann a tha toirt barrachd air na h-uile peacadh eile. Ach ann an innleachd so ar slàinte tha gach uile aobhar eagail agus uamhuinn air a

ghiùlan air falbh—na h-uile teagamh a thaobh gràidh agus deadh-ghean Dhé air a choinneachadh ; air chor as mur pill daoine d'a ionnsuidh an déigh so uile, is ann do bhrìgh am fuath dha agus an naimhdeas 'na aghaidh ; ionnus nach d' fhagadh dhoibh ach a bhi 'g itheadh an toraidhean truagha tre'n t-siorruidheachd.

(3.) A mhead 's gu feum sinn pilleadh dh' ionnsuidh Dhe ann an *gràdh*, ma philleas sinn d'a ionnsuidh tre *chreidimh*, ciod am meadhon eile a's éifeachdaich chum ar brosnachadh suas d'a ionnsuidh, na gràdh neo-chrìochnach sin an Athar agus a' Mhic dhuinn, a tha air 'fhoillseachadh gu ro ghlòrmhor ann an innleachd so ar slàinte ? Faic 1 Eoin iv. 9, 10.

(4.) Air do'n chinne-dhaoine gu léir tuiteam ann am peacadh an aghaidh Dhé, agus a dhol air seacharan uaith, cha d' fhagadh *eisempleir* sam bith dhoibh leis am bitheadh e air a nochdadh cia cho òirdheire, agus cho glòrmhor, agus cho cubhaidh as a tha e' a bhi beò do Dhia—a bhi creidsinn gu muinghineach ann, agus a bhi dlùth-leantuinn gun chlaonadh ris ann an gràdh ; oir bha iad gu h-iomlan 'n an coigrich do chleachdadh nan aingeal shuas, cha mhò a b' urrainn buaidh a bhi aig an eisempleir orra. Ach mur bith-eadh saimpleir nan uithe so aca, a bhitheadh a 'taisbeanadh an òirdheirceis a bha annta, agus an duais a bha coimhcheangailte riu, cha b' urrainn iad a bhi gu dorachdach a' miannachadh ruigheachd orra. Tha so againn, ma seadh, air dhòigh ro chomharaichte ann an *daonnachd Chrisod*. Faic Eabh. xii. 2, 3. Uime sin, thugadh dhuinn ann an so na h-uile nì a tha feumail chum ar misneachadh gu bhi pilleadh dh' ionnsuidh Dhé, agus sin air ulluchadh agus air a chumail r'ar n-aghaidh ann an gliocas neo-chrìochnaich.

6. Ann an dòigh so ar slàinte tre Iosa Chrisod, Dia air 'fhoillseachadh anns an fhèidil, rùnaich an gliocas diadhaidh a bhi '*glòrachadh staid ùmhlachd do Dhia*, agus a bhi 'tilgeadh maslaidh na h-amaideachd do-labhairt air gnìomh an duine ann a bhi 'treigsinn an staid sin tre'n pheacadh. Oir, mar a rùnaich Dia ar n-aiseag agus ar leigheas ; is amhuil sin a rùnaich e a dheanamh ann an rathad ùmhlachd air ar taobh-ne—an ùmhlachd sin a rinn sinn a chur air cùl. B'e rùn an duine, air chomhairle Shàtain, a bhi glic mar Dhia, fiosrach air maith agus air olc. Chuireadh amaideachd na h-ionnsuidh so 'am follais gu grad 'na toraidhibh. Thàinig mothachadh na lomnochdaidh, maille ri nàire, agus truaigh, agus bàs, gu h-obann 'na lorg.

Ach bu toigh le gliocas Dhé a bhi 'meudachadh maslaidh na h-amaideachd so. Bu mhiann leis a bhi leigeadh ris dhuinn ciod anns an robh fìor eòlas maith agus uile a' coimh-sheasamh, agus cho amaideach as a bha e a bhi 'ga iarraidh ann an rathad a bhi treigsinn staid sin na h-ùmhlachd anns an do chruthaicheadh sinn.

Ann an Iob xxviii., o rann 12 gu deireadh a' chaibideil, tha rannsachadh air a chur air chois an déigh gliocais, agus ionaid a còmhnuidh. Tha na creutairean gu léir a' deanamh fianuis nach 'eil i annta-san, gu bheil i folaichte uatha—a mhain gu'n cuala iad a cliù. Tha an coimh-theagasg gu léir a' nochdadh gur e Dia a mhain *prìomh thobar a bith*. Ach mur fheudar eòlas a ghabhail oirre mar a tha i mar so innte féin, gidheadh nach fheudar aithneachadh ciod a tha 'na ghliocas dhuinne, agus ciod a tha air iarraidh oirnn chum na crìche sin? Feudaiddh, tha e'g ràdh, oir “thubhairt e ris an duine, Feuch, eagal an Tighearna, is e sin gliocas, agus an t-olc a threigsinn, tuigse, rann 28. Air an làimh eile, bha an duine, air chomhairle Shatain, a' smuaineachadh air sheòl eile, agus tha e féin a nis de'n inntinn cheudna, eadhon, gur e bhi treigsinn nan nithe so anns am bheil gliocas a' coimh-sheasamh. Cha toirear a chreidsinn air an t-saoghal idir gur e “eagal an Tighearna, gliocas, agus an t-olc a threigsinn, tuigse;” seadh, cha-n'eil ni sam bith air am bheil daoine cho mòr a' deanamh tàir agus a' maslachadh, ri bhi smuaineachadh gu bheil fìor ghliocas a' coimh-sheasamh ann an creidimh, ann an gràdh, ann an eagal, agus ann an ùmhlachd do Dhia. Faic Salm xiv. 6. Cia b'e air bith eile a dh' fheadas a bhi ann, tha iad cinnteach nach 'eil annta-san a tha 'g amharc air na nithibh so mar ghliocas ach amadana.

Uime sin, chum a bhi 'cur innleachd so an diabhuil agus an duine fo mhasladh shiorruidh na h-amaideachd, agus chum a bhi dearbhadh gu soilleir ciod anns am bheil fìor ghliocas a' coimh-sheasamh, bu toil le Dia a bhi 'glòrachadh staid ùmhlachd. B'àill leis a bhi 'ga thaisbeanadh 'na staid gun choimeas ni's òirdheirce agus ni's ion-mhiannaichte, na b' urrainn a bhi deanta le ùmhlachd uile ainglean nèimh agus dhaoine air thalamh, ged a robh iad uile air buanachadh innte. Agus rinn e sin ann an innleachd so ar slàinte, anns gu'n d' thàinig a Mhac siorruidh féin fo staid ùmhlachd, a' gabhail air féin “cruth” no cor “seirbhisich” do Dhia.

Ciod a b' urrainn a bhi 'na dhearbhadh ni's soilleire air amaid-eachd a' chinne-dhaoine ann an éisdeachd ri comhairle Shatain a thaobh gliocais 'iarraidh ann an cor sam bith eile? Cionnus a b' urrainn an ràdh diadhaidh sin, a chuireadh sìos an aghaidh uile smuaintean diomhain dhaoine, coimhlionadh ni bu shoilleire fhaotainn—gur e “eagal an Tighearna, gliocas; agus an t-olc a threigsinn, tuigse?” Cionnus a dh' fheadadh e barrachd dearbhaidh 'fhaotainn, nach urrainn nàdur an duine a bhi ann an suidheachadh ni's ro fhearr, na bhi deanamh seirbhis, agus a' toirt ùmhlachd coitcheinn, do Dhia? Cionnus a b' urrainn suidheachadh sam bith a bhi air a thaisbeanadh ni's ro thaitniche, ni's ion-mhiannaichte, agus ni's beannaichte na so? Ann an ùmhlachd Chrisod, Mhic Dhé 'nar nàdur, tha amaideachd pheacach cheannairceach air a

tilgeadh orra, ann an treigsinn an staid sin a rinneadh cho glòrmhor le 'ùmhlachd-san. Ciod a bhuannaich sinn le cùl a chur ri suidheachadh anns an robh Mac siorruidh Dhé a' gabhail tlachd? "Is e mo thlachd," tha e'g ràdh, "do thoil a dheanamh, a Dhé; seadh, tha do lagh an taobh a stigh de m' chridhe," Salm xl. 8. Tha so anns an t-seadh a's àirde a' dearbhadh nach urrainn ni sam bith eile bhi cho maiseach, no cho òrdail, no cho glòrmhor d'ar nàdur, ri bhi 'toirt ùmhlachd do Dhia. Agus tha fios againn a nise nach 'eil anns an staid sin chum an do thuit sinn ann a bhi 'ga treigsinn ach dorchadas, agus aimhreit, agus truaigh.

Uime sin, a mhead 's gu'm bu toigh le Dia, 'n a ghràs agus 'n a thròcair neo-chriochnach, ar n-aiseag d'a ionnsuidh féin; agus a mhead 's gu'm bu toigh leis sin a dheanamh, 'n a fhirinn agus 'n a naomhachd, ann an rathad na h-ùmhlachd—an ùmhlachd sin a rinn sinne a threigsinn; tha comharadh ro inbheach a' ghliocais dhiadhaidh r'a fhaicinn ann an tilgeadh maslaidh na h-amaideachd do-labhairt air ar seacharan o shlighe na h-ùmhlachd, agus ann a bhi 'ga taisbeanadh mar shlighe ro thaitneach agus ion-mhian-naichte dhoibh-san uile a tha gu pilleadh d'a h-ionnsuidh, mar a rinneadh ann an dìomhaireachd so na diadhachd, Dia air fhoill-seachadh anns an fhèil, aon mheadhon mòr ar saorsa.

Is e ceum a's àirde ar gliocais, ma seadh, anns an t-saoghal so, a bhi gabhail nàire na h-amaideachd so d'ar n-ionnsuidh, a bhi 'ga mothachadh a ghnàth, agus a bhi beò a ghnàth a' beachdachadh air glòir na h-ùmhlachd ann am pearsa Chriosd, ionnus gu'm bitheamaid air ar faotainn 'gar sìneadh féin gu dìchiollach dh' ionnsuidh comh-chumaidh rithe;—agus co air bith iad a tha air atharrachadh beachd, tha iad ann air chunnart an anama.

7. Rinn Dia, 'n a ghliocas neo-chriochnach, *an t-ionlan de'n oighreachd a dhaingneachadh leis a' mheadhon so, ionnus nach jheudar a call an dara uair.* Cia b'e air bith ni a bhuilicheas Dia air cloinn nan daoine, tha e 'ga thoirt thairis dhoibh mar oighreachd. Air an dòigh so bha fearann Chanaain, a thugadh chum a bhi samhachadh nithe spioradail agus siorruidh, air a thoirt do Abraham agus d'a shìol mar oighreachd. Agus tha a chòir anns a' ghealladh air a cur an céill le bhi 'na "oighre air an t-saoghal." Cha-n 'eil ni sam bith de nithe na beatha so, a tha d'a rìreadh maith agus tarbhach dhuinn, nach buin do'n oighreachd so. Bhuineadh iad dhi mar an ceudna 'nuair a thugadh thairis i air tùs do Adhamh. Anns an oighreachd so tha gràs agus glòir. Agus tha sochair nan creideach gu léir a' coimh-sheasamh ann a bhi 'n an oighreachaibh na slàinte. Uime sin, aig an diadhachd tha "gealladh na beatha 'tha làthair, agus a chum teachd," 1 Tim. iv. 8. Agus is ann a thaobh na h-oighreachd a mhain a tha an gealladh air a thabhairt. Bha an oighreachd so, mar a dh'

ainnricheadh roimh, air a call ann an Adhamh, agus air a pilleadh do làimh Tighearna agus sealbhadair mòr nèimh agus na talmhainn. Gidheadh, bu toil leis, 'na ghràs àrd-uachdaranach agus 'na mbaithreas, a h-aiseag a ris —a thaobh a sochairean gu léir—do'n cheud luchd-seilbh; agus sin le leasachadh gràis, agus le trom-chudthrom glòire a tha ni's ro anabarraiche. Ach dh'ulluich an gliocas diadhiadh mar an ceudna nach caillear i an dara uair. Uime sin cha-n'eil i air a toirt thairis gu neomheadhonach do làimh neach sam bith dhiubh sin air son am bheil i air a h-ullachadh agus d'am bheil i air a tabhairt. Chaidh deuchainn a chur orra roimh, agus dhìobair iad, ionnus gu'n d'thugadh iad gu bochdainn agus gu milleadh sìorruidh, mur bitheadh gràs neo-chrìochnach air teachd 's an eadargain chum fuasglaidh dhoibh. Agus cha robh e 'coimh-sheasmhach ri gliocas agus ri glòir Dhé, a bhi 'ga buileachadh an dara uair ann an rathad sam bith anns am feudtadh a call air an doigh cheudna a ris. Air an aobhar sin cha-n earbadh e tuilleadh i do làimh neach sam bith nach robh ach 'na chreutair a mhain; cha mhò a b' urrainn sin a bhi deanta ann an tèaruinteachd sam bith d'a glhòir. Oir,—

(1.) Bha an *cùram ro mhòr*, gu'm bitheadh oighreachd nèimh agus na talmhainn uile —uile shaoibhreas gràis agus glòire—air 'earbsa ri aon air bith dhiubh. Cha tugadh Dia a' glhòir so do chreutair sam bith. Ma their neach gu'n d' e rbadh so air tùs ri Adhamh, agus uime sin nach bitheadh e os ceann comais creutair an onoir cheudna a ghiulan a ris; tha sinn a' freagradh gu bheil nàdur na h-oighreachd gu mòr air 'atharrachadh. Tha an t-ionlan de na dl'i earbadh ri Adhamh a' teachd gearr gu h-anabarrach air sin a rinn Dia a nise 'ulluchadh mar oighreachd na h-eaglais. Tha gràs innte, agus glòir mar an ceudna, air nach robh còir sam bith aig Adhamh, agus nach mò a b' urrainn a bhi aige. Tha an oighreachd a nise de nàdur nach b' urrainn i bhi aon chuid air a h-earbsa ri creutair a mhain, no air a comhpairteachadh leis. Os bàrr, d'a thaobh-san aig am bheil i, is cuspair creidimh agus muinghin na h-eaglais e; cha mhò is urrainn neach sam bith còir fhaotainn ann an earrann sam bith de'n oighreachd as eugmhais cleachdaidh nan gràsan sin agus gach uile ghràis eile air a chuspair d'an oighreachd i. Agus cha bhuin so ach a mhain do nàdur na Diadhachd.

(2.) Cha b'urrainn neach nach robh ach 'na chreutair a mhain an oighreachd a dhaingneachadh ionnus nach b'urrainn i tuilleadh a bhi air a call; agus ged a bhitheadh a' chùis mar sin, gidheadh bhitheadh e gu mòr 'na ìsleachadh air glòir Dhé. Oir bha dà ni feumail chum na crìche so;—*Anns a' cheud ait*, Gu'm bitheadh esan ris an d' earbadh an *cùram* gun chomas fàilneachaidh sam bith ann féin, trid am b'urrainn còir na h-oighreachd a bhi air a

call, a réir lagh' shiornridh agus neo-chaochlaidhich na h-ùmh-lachd do Dhia. *Ann's an dara ait*, Gu'n gabhadh e os làmh air an son-san uile a bhitheas 'nan oighreachaibh na slàinte, agus a bhitheas a' mealtuinn na h-oighreachd so, nach cailleadh a h-aon diubh an còir phearsanta féin innte, agus nach briseadh iad na cumhachan air am bheil i air a pàirteachadh riu agus air a frithealadh orra. Ach cha robh neach sam bith nach robh ach 'na chreutair a mhain foghainteach air son nan crìochan so; oir cha-n 'eil neach sam bith dhiubh, ann agus uaith féin, agus a réir suidheachaidh a nàdur, a tha gu h-ìomlan saor o thuiteam air falbh o Dhia. Feudaidh iad daingneachadh 'fhaotainn, tre ghràs, mar a fhuair na h-ainglean air nèamh agus na naoimh ann an glòir, air chor as nach tuit iad gu bràth air falbh o Dhia; gidheadh cha-n 'eil an seasmhachd so aca annta féin, no ann an comh-shuidheachadh an nàdur,—a tha neo-sheachanta dhasan ris am bi an cùram so air 'earbsa. Air a' mhodh cheudna, 'nuair a dh' earbadh air tùs e ri Adhamh, dh' fhagadh e gu bhi 'ga ghleidheadh leis na comasaibh nàdur sin a chruthaichheadh maille ris. Agus a thaobh an dara ni, cha-n urrainn uile ainglean na glòire gabhail os làmh ùmh-lachd aoin duine a dhaingneachadh, ionnus gu'm bitheadh còir na h-oighreachd seasmhach dha. Tha iad cho neo-fhoghainteach air son na crìche so, as gur e an cùram a's mò a dh' earbadh riu d'a faobh, ged is iad a's naoimhe agus a's glòrmhoire de uile chreutairibh Dhé, a bhi 'nan "spiordaibh frithealaidh, air an cur a mach chum frithealadh dhoibh-san a bhitheas 'nan oighreachaibh na slàinte," Eabh. i. 14.

Ach rinneadh ulluchadh air son so uile le gliocas neo-chrìochnaich Dhé, ann an dìomhaireachd mhòir sin na diadbachd, "Dia air 'fhoillseachadh anns an fhèdil." Ann an so tha Dia a' deanamh aoin-ghin Mhic féin 'na oighre nan uile nithe, agus ag earbsa na h-oighreachd uile gu h-ìomlan 'na làmh-aibh. Oir a thaobh chòirichean na h-oighreachd—am meadhon faicsinneach sin anns am bheil i air a toirt thairis, ni a's e an *gealladh*—thugadh so air tùs do Chrìosd a mhain. Cha dubhairt Dia, "Agus do shìolaibh, mar gu'm bitheadh e labhairt mu mhòran; ach mar mu aon, Agus do d' shìol-sa, neach a's e Crìosd," Gal. iii. 16. Agus rinneadh sinn a ris 'n ar n-oighreachaibh air Dia a mhain mar a tha sinn 'n ar comh-oighreachaibh maille ri Crìosd, Rom. viii. 17; is e sin, le bhi faotainn comh-roinn de'n oighreachd sin a dh' earbadh ris-san a mhain. Oir feudaidh mòran comh-pairt 'fhaotainn dé *shoch-airibh* na h-oighreachd sin nach d' earbadh a thaobh còir ach ri aon neach a mhain; is e sin, 'nuair a tha i air a toirt thairis dha air son na crìche sin. Agus le so tha làn-ulluchadh air a dheanamh air son gach crìch a dh' ainmicheadh roimh. Oir—

[1.] Tha esan a rinneadh mar so 'na "oighre nan uile nithe"

iomchuidh air gu'm bitheadh glòir na h-oighreachd air a h-earbsa ris. Oir far am bheil an toirt thairis so air a chur an céill, agus sin air mhodh ro chomharaichte, tha e sgrìobhta uime gur esan “deulradh glòir an Athar, agus fìor iomhaigh a phearsa,” Eabh. i. 2, 3; agus gu'm b'ann trid-san a chruthaich e fòs na saoghail. Is esan a mhain, na seadh, a bha iomchuidh air a bhi na oighre, aig am bheil comh-roinn de nàdur na diadhachd, agus leis an do chruthaichheadh na h-uile nithe; oir tha nithe coimheangailte ris nach buin do neach sam bith eile.

[2.] Bha fàillinn sam bith 'na phearsa féin gu h-iomlan mi-chomasach. Air do nàdur na daonnachd *bith* fhaotainn ann am pearsa Mhic Dhé, bha am peacadh a bu lugha gu h-iomlan mi-chomasach dha; oir is iad uile chleachdaidhean modhannail na daonnachd sin cleachdaidhean pearsa Mhic Dhé. Agus le so cha-n e mhain gu bheil an oighreachd air a daingneachadh, ach tha mar an ceudna dearbh-bheachd air a thabhairt dhoibh-san nìle a tha creidsinn gu'n do dhaingnicheadh mar so i. Is e so beatha agus anam uile shòlasan an t-soisgeil, gu bheil an oighreachd gu h-iomlan—gràs agus glòir—air a deanamh thairis do Chrìosd, far nach tuit i fo chaldach gu bràth tuilleadh. 'Nuair a tha sinn a' mothachadh easbhuidh gràis, nan rachamaid a dh' ionnsuidh Dhé, agus a ràdh, “Athair, thoir dhomh-sa a' chuid-roinn a thig orm de d' mhaoin,” mar a rinn am mac struidheil, dheanamaid gu h-aithghearr a bhuileachadh mar a rinn esan, agus sinn féin a thoirt chum doimhne na bochdainn air an doigh cheudna. Ach ann an Crìosd tha an oighreachd gu léir air faotainn daingneachaidh gu sìorruidh.

[3.] Tha e comasach air iadsan uile a ghleidheadh a bhitheas 'n an oighreachaibh na h-oighreachd so, ionnus nach caill iad an còir phearsanta féin innte, a réir cumhachan a' choimheangail air an d' rinneadh thairis dhoibh i. Tha toil agus comas aige an gleidheadh uile, le neart a ghràis, gus an tig iad gu bhi làn-mhealtuinn na h-oighreachd a cheannaicheadh. Tha sinne a' gleidheadh ar còir leis an t-slat—aig toil an Tighearna; agus is lionmhor tuislidh d'am bheil sinn buailteach, a tha 'gar tilgeadh fo a làimh, agus a' brosnachadh a smachdachaidh. Gidheadh, air do'n t-seilbh uile a bhi air a deanamh thairis do Chrìosd, tha i air a daingneachadh gu sìorruidh dhuinn annsan, agus le a ghràs tha sinn air ar gleidheadh o ana-caitheamh sam bith, agus o chiont sam bith an aghaidh ar n-Ard-thighearn, a dheanadh ar tilgeadh a mach as ar seilbh. Faic Salm lxxxix. 27-32. Air a mhodh so, na seadh, anns na h-uile nì, tha ulluchadh air a dheanamh le gliocas neo-chrìochnaich Dhé, leis am bheil oighreachd gràis agus glòire air a gleidheadh o dhara calldach, a bhitheadh an dà chuid 'na mhilladh sìorruidh do'n chinne-dhaoine, agus neo-fhreagarrach do ghloir agus do onoir Dhé.

8. *Bha gliocas Dhé air a h-ardachadh gu ro ghlòrmhor ann an sgrios cheart agus chothromach Shatain agus a chumhachd*, le teachd agus le eadar-mheadhonaireachd Mhic Dhé n' ar nàdur. Bhuadh-aich an diabhlul an aghaidh ceud dhòigh foillseachaidh na glòire diadhaidh; gnìomh anns an robh e 'ga thoileachadh féin lé mòr uail. Cha robh ni sam bith a b'urrainn a leithid a riarachadh a thoirt do mhi-run a' mhortair, ris a bhriseadh a rinn e eadar Dia agus an duine, leis gach dòchas agus beachd a bha aige gu'm maireadh e tre'n t-siorruidheachd. Bha e cinnteach gu'm bitheadh sliochd a' chinne-dhaoine gu léir, a rùnaich Dia a chur ann an seilbh air féin, air an sgrios gu siorruidh. Bha e 'riarachadh a ghàmhlaich an aghaidh an duine 'na mhilleadh siorruidh maille ris féin, agus a mhi-run an aghaidh Dhé ann am buntuinn uaith a ghlòire. Air a so, chuir se e fèin suas anns a' bhearn a rinneadh eadar Dia agus an duine, a' deanamh uail as féin ré aimsir fhada mar "dhia an t-saoghail so," aig an robh na h-uile cumhachd os a cheann agus ann. B' iomchuidh, uime sin, do ghlòir gliocais Dhé gu'm bitheadh a' bhuaidh a fhuair e air a cur bun os ceann. Cha mhiò a bha e freagarrach gu'm bitheadh so deanta le gnìomh àrd-uachdaranach agus neo-chrìochnach cumhachd a mhain; oir dheanadh e uail fathast 'na chuillbheart agus anns gu'n deach an là leis—nach robh dòigh air buaidh fhaotainn air ach a bhi 'ga cheannsachadh le cumhachd, gun spéis sam bith do cheartas no do chleachdadh sam bith gliocais. Air an aobhar sin, feumaidh e bhi deanta ann an rathad a leigeas ris, chum nàire agus amhluidh shiorruidh dha, gu'n do chuireadh a chuid do-bheartan innleachdach bun os ceann le gliocas neo-chrìochnaich, agus gu'n do chuireadh 'obair gu léir 'na làraich ann an rathad cothrom agus ceartais. A thaobh sin a tha an Spiorad Naonih a' cur an céill mu'n nathair, an t-inneal a ghnáthaich an diabhlul ann an tarruing an duine air falbh o Dhia—eadhon gu'n robh i "ni bu sheòlta na h-aon de bheathaichibh na macharach"—is ann a tha e 'nochdadh a mhain ciod leis an do rùnaich e an ionnsuidh a thabhairt, agus ciod o'n robh e 'g altrum dochais na buaidhe. Cha b'ann le gnìomh cumhachd no feirge; ach le *cuillbheart*, agus feall-chomhairle, agus seòltachd, agus ceilg. Ann an so bha e ri raiteachas agus uail uime féin; uime sin b'e an dòigh air a bhi toirt a nuas a ghnùis le nàire, gu'n cuireadh gliocas neo-chrìochnach innleachd air chois, a dheanadh a dho-bheartan gu léir 'n an amaideachd.

Tha obair so Dhé air a cur an céill anns an Sgriobtuir, ann an coimh-cheangal ri Satan, dà rathad:—Anns a' cheud àit, goirear dhith a bhi 'ga chreachadh, is e sin, a thaobh a chumhachd agus a' chreach a rinn e a ghlacadh. Bha an "duine làidir fo armaibh" r'a cheangal, agus a' chreach r'a roinn. Rinn an Tighearn Crìosd,

le a bhàs, esan a chlaoidheadh “aig an robh cumhachd a’ bhais, is e sin, an diabhul.” Thug e “bruid ’am braighdeanas,” a’ creachadh uachdaranachdan agus cumhachdan, a’ deanamh buaidh-chlaithreim os an ceann ’na chrann-ceusaidh. Air a’ mhodh cheudna Abraham, ’nuair a bhuaile na rìghrean, cha-n e mhain gu’n d’ rinn e Lot a theasairginn, a bha air a ghlacadh leò, ach ghlac e a’ chreach gu léir a fhuairleadh aca. A rìs, tha e air a chur an céill le bhi sgrios ’oibre : “Is ann chum na crìche so a dh’ fhoillsicheadh Mac Dhé, gu’n sgriosadh e oibre an diabhuil.” Bha a’ chreach a bha aige ’na chumhachd féin air a toirt uaith, agus an obair a chuir e suas ann an inntinnibh dhaoine air a sgrios. An trusgan a rinn e fhlightheadh chum e féin a sgeadachadh mar dhia an t-saoghail so, sgaoileadh as a chéile e gu ruig an ròinn mu dheireadh. Agus ged a tha so uile mar gu’n b’ann ’na thaisbeanadh de ghnìomh cumhachd Dhé, gidheadh bha e da rìreadh agus air dhùigh àraidh ’na thoradh gliocais agus fireantachd.

Oir an cumhachd sin a bha aig Satan os ceann a’ chinne-dhaoine bha e ann féin *mi-dhligheach*. Oir, (1.) Fhuair se e le cuilbheart agus ceilg : “Mheall an nathair” Eubha. (2.) Bha e ’ga ghleidheadh leis an *eucoir*, oir bha e ’cur làimh na reubainn ann an seilbh nach buineadh ach a mbain do Dhia. (3.) Bha e ’cur a chumhachd ’an cleachdadh le *gamklas*, agus ain-tighearnas, agus feirg ; air chor as gu’n robh e ’na chumhachd cucoireach anns na h-uile seadh, araon ’na nàdur agus ’na chleachdadh. Agus, air an aobhar sin, bha e ann an ceartas air a sgrios le cumhachd neo-chrìochnach, ’ga chleachdadh féin ann an deanamh peanais shiorruidh air. Ach, air an làimh eile, bha an cinne-daoine a’ fulang a réir ceartais fo a chumhachd—air dhoibh a bhi air an toirt thairis d’a làmhaidh ann an ceart bhreitheanas Dhé. Oir feudadh aon neach a bhi *fulang peanais a réir ceartais* a tha air a leagadh le neach eile *gu h-eucoireach*; mar an uair a tha neach gun aobhar a’ bualadh duine neo-chiontaich, ma tha esan dioladh na buile le buil eile, tha an ceud neach a’ fulang a réir ceartais, ged a tha an duine eile a’ deanamh gu h-olc ann a bhi ’ga dhìoladh féin air. Uime sin, mar a thugadh thairis an duine do Shatan ann an rathad peanais, bu chobhartach dhligheach e, agus cha-n fheudtadh a theasairginn ach ann an rathad ceartais. Agus rinneadh so ann an rathad nach d’thàinig rianbh ann an cridhe Shatain a smuaineachadh. Oir, le àmhlachd agus le fulangasaidh Mhic Dhé ’n ar nàdur, thugadh làn riarachadh do cheartas Dhé air son pheacaidhean dhaoine.—bha a ghlòir air a leasachadh, agus onoir a naomhachd air ’àrdachadh, maille ri uile bhuadhaibh eile a nàdur, agus mar an ceudna a lagh air ’urramachadh, gu h-anabarrach os ceann an isleachaidh a rinneadh orra le ceud sheacharan a’ chinne-dhaoine ; mar a chuireadh a cheana an céill. Air a so air ball sgaoileadh

uile dhruidheachdan Shatain as a chéile, bha na cuibhrichean a rinn e 'cheangal air am fuasgladh, an dorchadas a thug e air a chruthachadh air a sgapadh, agus a rùn gu h-iomlan air a chur bun os ceann;—dh' fhoillsicheadh a nis dha féin, agus do uile ainglibh naomha na glòire, nach robh anns gach comhairle, agus cuibheart, agus cumbachd, anns an do ghiùlan se e féin gu h-naibhreach, ach aon mheall dorchadais, agus gamhlais, agus amaideachd, agus laigse, agus corruich.

Rinn so dorus fhosgladh as ùr do Shatan dh' ionnsuidh aoin de phrìomh earrannaibh a phiantan sìorruidh, anns an fhéin-lotadh gharg sin d'an d' thugadh a nise thairis e, fo bheachd an iomruagaidh agus a' chailldaich a thàinig air. Bha an *cumbachd neo-chrìochnach* agus na dh' fheudas e' oibreachadh, a ghnàth 'na chùiseagail da; oir tha e' *creidsinn sin*, agus a' *crìochnachadh*. Ach shaoil leis gu'n d' rinn e a cheuman daingean an aghaidh buadh sam bith eile. Tha e soilleir do thuigse nan uile, mar a thilgeadh an ceannairceach uaibhreach sìos fo nàire, agus amhladh, agus phiantaibh an fhéin-dhiolaidh, anns a mhilleadh chothromach agus naomh a rinneadh air a rùn; agus gu'n robh e a ghnàth a' gealtuinn da féin a dho-bheartan a thoirt gu h-ìre, no co dhiù gu'n tugadh e air Dia gu'n sgriosadh e an tighearnas sin a chruthaich e, agus sin le gnìomh a chumbachd neo-chrìochnaich a mhàin, gun spéis do bhuidhe sam bith eile 'n a nàdur. Is e so a tha 'leasachadh a dhòruinn sìorruidh gu ruig an ceum a's àirde,—eadhon, a bhi 'faicinn na h-inneachd sin a dhealbhadh e air son a bhi sgrios glòire Dhé, agus air son a bhi mealladh a chrìochan ann an cruthachadh nan uile nìthe, maille ri sgrios sìorruidh a' clinne-dhaoine, a crìochnachadh a nise ann an àrdachadh ni 's ro ghlòrmhoire air uile bhuidhe naomha na Diadhachd, agus ann an leasachadh dolabhairt sonais do chloinn nan daoine iad féin. Bha so 'n a obair anns na h-uile rathad iomchuidh do ghliocas neo-chrìochnaich Dhé.

9. A mhead 's gu bheil trì pearsachan eadar-dhealaichte anns an Trionaid naomh, b' iomchuidh do ghliocas Dhé gu'm b'e *am Mac, an dara pearsa*, a ghabhadh an obair so os làimh, agus a ghabhadh ar nàdur. Bithidh sinn aithghearr ann an toirt fainear na dìomhaireachd ghlòrmhoir so; oir a thaobh a prìomh aobhair, tha e r'a lorgachadh gu h-iomlan suas dh' ionnsuidh gliocais neo-chrìochnaich agus comhairle àrd-uachdaranaich toil' Dé. Agus tha an samhail so de nithibh uile 'n an cuspairibh ar n-iongantais agus ar molaidh naomh, nach fheadar a bhi rannsachadh le inntinnibh neònach. Cha-n 'eil buannachd sam bith d'ar creidimh ann a bhi 'fòirneadh a steach gu dana chum nan nìthe nach faca sinn—is e sin, nìthe nach d' fhoillsicheadh, no chum nan nìthe foluichte a tha coimhcheangailte ri sin a tha air am foilseachadh. Ach a

thaobh nan nithe sin anna a dh' fhoillsicheadh,—aon chuid gu neo-mheadhonach anna féin, no 'n an dàimh do fhìrinnibh aithnichte eile—feudaidh sinn beachd-smuaineachadh orra chum buannachd d'ar creidimh agus leasachaidh ar gràidh a thaobh Dhé. Agus tha cuid de nithe soilleir dhuinn air a' mhodh so anns an dìomhaireachd so.

(1.) Ann an gnìomhachadh a' pheacaidh chaill sinn *ìomhaigh Dhé*, agus le sin gach uile dheadh-ghean 'na fhianuis; chaill sinn na h-uile còir 'na ghràdh agus 'na ghràs. Ann a bhi 'gar n-aiseag, mar a chuireadh an céill, tha an ìomhaigh so r'a faotainn air a h-ais; is e sin, is éigin ar n-ath-nuadhachadh a dh' ionnsuidh coslais Dhé. Agus b' ìomchui h do ghliocas na Diadhachd gu'm bitheadh an obair so a' faotainn coimhlionaidh air dhòigh àraidh leis-san a's e ìomhaigh shìorruidh Dhé, eadhon an Athar. Agus, mar a thug sinn fainear roimh, b'e so pearsa a' Mhic. Air dhasan a phearsantachd eadar-dhealaichte, agus mar an ceudna nàdur na Diadhachd, maille r'a bluadhaibh sìorruidh gu léir, fhaotainn o'n Athair tre ghineamhuinn shìorruidh, rinneadh e 'na fhìor ìomhaigh a phearsa, agus 'na dhealradh a ghlòire. Cia b'e ni a tha ann am pearsa an Athair, tha sin ann am pearsa a' Mhic, agus air bhi dha uile air fhaotainn o'n Athair, is e am Mac ìomhaigh a *bhith*. Agus b'e aon de na crìochaibh air son an d' thàinig e anns an fhèidil, gu'm bitheadh e 'na ìomhaigh fhoillsichte Dhé dhuinne. Uime sin, a mhead 's gu feumadh ìomhaigh Dhé a bhi air a h-ath-nuadhachadh annainn, ann a bhi 'gar leigheas, bha e ìomchuidh gu'm bitheadh so deanta leis-san a b'e ìomhaigh shìorruidh a nàdur; oir tha an obair a' coimh-sheasamh ann a bhi comhpair-teachadh thoraidhean agus coslais na h-ìomhaigh ceudna sin ruinne a bha gu nàdurra ann féin.

(2.) Bha sinn a thaobh ar cruthachaidh '*na mic do Dhia*. Bha sinn ann an dàimh mhac dha, le bhi 'faotainn ìomhaigh agus a chosmhuileachd, maille ris an ulluchadh a rinneadh ann an 'deasachadh oighreachd dhuinn. Air na h-aobhairibh ceudna goirear mic Dhé gu tric de na h-ainglibh. Ach chaill sinn an t-inbhe agus an dàimh so gu h-iomlan tre'n pheacadh, agus thainig sinn gu bhi 'n ar coimhich do Dhia, agus 'n ar nàimhdean 'na aghaidh. Agus mur bi sinn air ar togail a dh' ionnsuidh na h-inbhe ceudna a ris, cha-n 'eil e comasach d'ar nàdur a bhi air a leigheas, no air a thoirt gu bhì 'mealtuinn Dhé. Agus cha-n urrainn so coimhlionadh fhaotainn ach tre'n uchd-mhacachd. A nis, b' ìomchuidh do'n ghliocas dhìadhaidh gu'm bitheamaid air ar n-aiseag chum inbhe so nam mac tre'n uchd-mhacachd, leis-san a's e ann féin Mac sìorruidh Dhé.

(3.) Tha suim na dh' fheudar a thuigsinn leinn de'n dìomhaireachd mhòir so, r'a fhaotainn o bhi beachdachadh air *òrdugh oib-*

reachaidh nam pearsa naomha anns an Trionaid bheannaichte; oir tha so a' coimh-fhreagairt ri ordugh am *bith* anns an aon nàdur. Chum na h-oibre mòire so, tha trì nithe a tha air dhòigh àraidh air an iarraidh,—eadhon, ùghdarras, agus gràdh, agus cumhachd,—uile fo thrèdachadh a 'ghliocais neo-chrìochnaich. Tha còmh-nuidh aig na nithe so, anns a' cheud àit, ann am pearsa an Athar, agus tha an cleachdadh a tha iad a' faotainn anns an obair so a ghnàth air a chur as a leth-san. Chuir e a Mhac, agus tha e 'buileachadh an Spioraid, le gnìomh an ùghdarras àrd-uachdaranach. Agus chuir e a Mhac mar an ceudna mar thoradh a ghràidh shìorruidh;—ghràdhaich e an saoghal, agus chuir e a Mhac gu bàsachadh. Tha so a ghnàth air a chur as leth gràidh agus gràis an Athar. Agus dh' oibrich e ann an Crìosd, agus tha e 'g oibreachadh annainne, ann an coimhlionadh crìche na dìomhaireachd so, le “ro-mheud a chumhachd,” Eph. i., 19. A nis, is e am Mac, mar an dara pearsa ann an ordugh am *bith*, a tha, ann an ordugh an *oibreachaidh*, a' cur an gnìomh ùghdarras, agus gràidh, agus cumhachd an Athar gu h-iomlan. Tha so air a chur an cèill gu soilleir leis an abstol, 1 Cor. viii. 6, “Cha-n'eil dhuinne ach aon Dia, an t-Athair, o'm bheil na h-uile ni, agus sinne air a shonsan; agus aon Tighearn Iosa Crìosd, tre am bheil na h-uile ni, agus sinne trid-san.” Is e ùghdarras, agus gràdh, agus maitheas, agus cumhachd, an Athar, an tobar *o'm bheil* na nithe so gu léir ag éirigh. Tha an dá fhocal sin “o'm bheil,” a' comharachadh air dhòigh àraidh ceud thobair shìorruidh nan uile nithe. Ach cionnus a tha ùghdarras, agus maitheas, agus gràdh, agus cumhachd so an Athar, o'm bheil na nithe so gu léir a sruthadh, air an deanamh éifeachdach—cionnus a tha an toraidh an a' faotainn coimhlionaidh? “Tha aon Tighearn,” eadhon Iosa Crìosd, pearsa eadar-dhealaichte o'n Athair, “tre'm bheil na h-uile ni.” Tha esan ag oibreachadh ann an ordugh a bhith mar an dara pearsa, ann an rathad a bhi 'cur an gnìomh agus a bhi coimhlionadh nan uile nithe a tha 'g éirigh, anns a' cheud àit, o'n Athair mar an ceud phearsa. Agus tha an Spiorad Naomh, neach a's e an treas pearsa ann an ordugh am bith, a' deanamh comh-chur éifeachdach de'n iomlan chum an crìochan àraidh fa leth.

Uime sin, air do obair so ar saorsa agus ar slàinte a bhi 'na toraidh àraidh ùghdarras, agus gràidh, agus cumhachd an Athar, bla i gu coimhlionadh fhaotainn ann agus trid pearsa a Mhic; amhuil a tha i air a comh-chur ruinn leis an Spiorad Naomh. Air an aobhar sin cha b'e pearsa an Athar d'am b' iomchuidh ar nàdur a ghabhail,—cha b' ann do'n cheud phears' a bhuineadh sin, a réir orduigh am bith agus an oibreachaidh anns an Trionaid bheannaichte. Is ann dha-san air dhòigh àraidh a bhuineadh an t-ùghdarras, agus an gràdh, agus an cumhachd, o'n d' éirich an

obair gu h-iomlan. Ach is ann do phears' eile a bhuineadh a bhi 'coimhlionadh na h-oibre sin a rùnaich an gliocas neo-chrìochnach anna agus d'an trid. Cha mhò a bhuineadh so do phears' an Spioraid Naomh, neach, a réir orduigh an oibreachaidh dhiadhaidh coimh-flhreagarrach ri ordugh am bith, a bha gus an obair gu léir a thoirt dh'ionnsuidh foirfeachd, ann a bhi 'ga comh-chur ris an eaglais air dhi coimhlionadh fhaotainn anns an dara pearsa. Uime sin, bha e anns na h-uile seadh coimh-flhreagarrach ri gliocas na Diadhachd, agus mar an ceudna ri ordugh nam Pearsa Naomha 'nam bith agus 'nan oibreachadh anns an Trionaid, gu'm bitheadh an obair so air a gabhail os làimh agus air a coimhlionadh ann agus trid pearsa a' Mhic. Cha-n fheudar leinn tuilleadh na so a ràdh d'a thaobh gu ruig saoghal eile.

Annta so, ma seadh, tha cuid de na nithibh sin anns am bheil gliocas neo-chrìochnach Dhé, anns an innleachd naomh so, a' taisbeanadh tomhais do dhealradh a glòire do inntinnibh a chaidh a shoillseachadh agus do anamaibh a tha da rìreadh air an irioslachadh. Ach cia cho beag as a tha an earrann sin d'a ghliocas a chluinnear leinn! Cia cho anmhunn, cia cho diblidh as a tha ar breithneachadh d'a taobh! Cha-n fheudar leinn an t-Uile-chumhachdach fhaghail a mach ann an so gu h-iomlan. Cha bheag an éarrann de ghlòir na flaitheanais a bhitheas a' coimh-sheasamh anns a bhreithneachadh a bhitheas againn ann an diomhaireachd gliocais, agus gràidh, agus gràis Dhé ann.

Gidheadh, tha mar fhiachaibh oirnn a bhi cleachdadh ar n-uile dhìchill a' beachd smuaineachadh air na nithe so am feadh a tha sinn air an t-slighe. Is ann anns an diomhaireachd so a tha uile fhirinnean glòrmhor an t-soisgeil a' coinneachadh. Cha-n 'eil a h-aon diubh a dh' fheudar a thuigsinn, no a chreidsinn, no a chur gu buil mar bu chòir, mur 'eil sinn a' toirt fainear na dàimhe anns am bheil iad uile a' seasamh dhi, mar a nochd sinn roimh.

B'e so an ni mu'n d' fhiosraich na fàidhean o shean agus mu'n d' rinn iad geur-rannsachadh, eadhon diomhaireachd so na diadhachd, Dia air fhoillseachadh anns an fheadh, agus a' ghlòir a bha 'ga leantuinn, 1 Phead. i. 11. Gidheadh cha robh an solus sin aca anns an gabhadh iad eòlas air a tha a nise againne. Feudaiddh "an neach a's lugha ann an rioghachd Dhé," ann an eòlas na diomhaireachd so, a bhi air thoiseach air an neach a's mò dhiubh. Agus nach bu chubhaidh dhuinn faitheas a bhi oirnn air eagal gu'n dìtear ar mairnealachd fo dhealradh glan na gréine le dìchioll nam fàidhean 's an du-thràth?

Is nithe so air am miann leis na h-ainglibh beachdachadh, ged nach 'eil an gnothuch ceudna sin aca riu a tha againne. Ach is ainglean na h-ainglean, agus b' fhàidhean na fàidhean; cha-n 'eil

annainne ach ginealach bochd, peacach dhaoine, air nach 'eil ach ro bheag de chùram mu ghlòir Dhé no ar dleasdanas féin.

Nach 'eil e 'na chùis-bhroin gu bheil mòran Chrìosdaidhean a tha 'gan riarachadh féin le tomhas ro bheag a dh'èòlas air na nithibh so? Cia cho dìchiollach as a tha mòran de dhaoineibh cliùiteach an t-saoghail, a' cleachdadh an comasan agus a' buileachadh an ùine, a rannsachadh oibre a' chruthachaidh, agus toraidhean gliocais agus cumhachd Dhé annta, gidheadh leis am bheil an tomhas a's lugha rannsachaidh anns an diomhaireachd ghlòrmhoir so air a dhearmad, mur 'eil air a mhaslachadh! Mo thruaighe! tha dealradh na reulta a's annhuinne soluis nì's coltaiche ri glòir na gréine, na tha solus sin a ghliocais dhiadhaidh a tha r'a fhaicinn ann an oibribh a' chruthachaidh, ri glòir a ghliocais cheudna a' dealradh ann an diomhaireachd na diadhachd, Dia air fhoillseachadh anns an fheadh, agus anns an obair a choimhlionadh ann. Cuiridh beagan ùine crìoch air na nithibh sin gu léir air am bheil iad a' buileachadh an aire, maille ris gach feum a tha aig Dia agus aig duine dhoibh gu bràth tuilleadh. Is e so a mbain a tha 'lionadh suas na sìorruidheachd, agus a bhithas gu h-aithghearr na h-uile nì, ged a tha e nise ann am breth chuid mar neo-nì.

Nach 'eil e nì's ro mhò 'na chùis-bhroin, gu bheil mòran d'an goirear Chrìosdaidhean eadhon a' deanamh tàire air na diomhaireachdaibh so? Tha cuid a' cur làimh annta gu follaiseach le mearachdaibh crìonail mu phearsa Chrìosd, ag àicheadh a dhiaidhachd, no aonadh a dhà nàdur anns an aon phearsa, leis am bheil iad a' fàsachadh agus a' cur air cùl an iomlain de diomhaireachd gliocais neo-chìochnaich Dhé; agus tha cuid eile, ged nach 'eil iad ann an cainnt ag àicheadh firinn na diomhaireachd, gidheadh a tha 'maslachadh agus a' deanamh tàire air an dream a tha taisbeanadh tomhais sam bith dìchill a' beachd-smuaineachadh oirre. Ach d'an taobh-san a tha da rìreadh a' creidsinn dhìomhaireachdan an t-soisgeil, is e a their sinn, ann am briathraibh an abstoil a ghnàthaicheadh air aobhar cosmhuil ri so;—"Ach air bhi dhuibhsa, a mhuinntir ionmhuinn, 'g'ur togail féin suas ann bhur creidimh ro naomh, a' deanamh ùrnuigh 's an Spiorad Naomh, coimhidibh sibh féin ann an gràdh Dhé, le sùil ri tròcair ar Tighearn Iosa Chrìosd chum na beatha maireannaich." Agus far am bi an diomhaireachd so a' faotainn a dlighe beachdachaidh, bithidh iomadh buannachd spioradail 'na comh-chuideachd. Mar,—

[1.] Gu'n toir e seasmhachd dhuinn ann an *creidsinn*; 'se sin, a thaobh na cùraman àraidh a bhuineas d'ar n-anama féin; ann an rathad a bheir sinn gu bhi toirt na glòire sin do Dhia a's cubhaidh d'a ainm ann. Is e so obair, agus is iad so crìochan a'

chreidimh, Rom. v. 1-5. Tha sinn a' faicinn mhòran Chriosd-aidhean, ged a bha iad 'nam fìor chreidich, gidheadh aig am bheil an inntinnean air an luasgadh gu neo-sheasmhach thuig agus uaith a thaobh an coir agus an suidheachaidh féin. Agus is e am prìomh aobhar, gu bheil iad "neo-theòma air focal na fìreantachd," agus mar sin gur naoidheana iad, ann an inbhe neo-fhoirfe, mar a tha an t-abstol a' labhairt, Eabh. v. 13. Ach is i so slighe na sìthe spioradail. 'Nuair a tha anam a' chreidich comasach air sealladh a ghabhail de ghlòir gliocais Dhé, ag àrdachadh uile bhùadhan naomha eile a nàduir ann an dìomhaireachd mhòir so ar slàinte, ni e na h-uile h-eagal a choinneachadh, na h-uile cunnail a thilgeadh sìos, agus bithidh e 'na mheadhon air sìthe chinnteach a ghiùlan a steach do'n inntinn; air nach ruigear gu bràth gun bhreithneachadh dlìgheach ann.

[2.] Is ann an comh-chuideachd cleachdaidh so a' chreidimh a tha an cumhachd mòr sin trid am bheil ar *n-anama air an atharrachadh* dh' ionnsuidh ìomhaigh agus cosmhuileachd Chriosd. Mar sin tha an t-abstol a' cur an cèill, 2 Cor. iii. 18, "Air bhi dhuinne uile le aghaidh gun fholach, ag amharc mar ann an sgàthan air glòir an Tighearna, tha sinn air ar n-atharrachadh chum na h-ìomhaigh ceudna, o ghlòir gu glòir, mar le Spiorad an Tighearna;" —air bhi dhuinn uile *ag amharc*, cha-n ann a' gabhail seallaidh a mhain anns an dol seachad, ach a' geur-rannsachadh nan nithe so, mar is gnàth le muinntir a dheanamh a tha 'g amharc gu seasmhach mar tre ghloine air cuspair 'am fad as. Agus is e cuspair so ar n-amharc tre chreidimh ann an cleachdadh a' bheachd-smuaineachaidh naoimh, "glòir Dhé ann an gnùis Iosa Crìosd," mar a tha air 'ainmeachadh, caib. iv. 6; agus cha ni sam bith eile sin ach dìomhaireachd sin na diadhachd a bha sinn a' fosgladh suas. Agus ciod an toradh a tha so a' giùlan? "Tha sinn air ar n-atharrachadh"—air ar deanamh 'nar creutairibh nuadha—air ar cur ann an cruth, ann an dealbh, agus ann an ìomhaigh Iosa Crìosd—prìomh rùn nan uile chreideach anns an t-saoghal so. Am bu mhiann leinn, ma seadh, a bhi cosmhuil ri Crìosd? am bu mhiann leinn a bhi 'giùlan ìomhaigh an duine nèamhaidh, mar a ghiùlain sinn ìomhaigh an duine thalmhaidh? An i ìomhaigh dhuaichni an t-seann duine, ann an ana-miannaibh na h-inntinn agus na feòla, a's gràineile 'nar suilibh de na h-uile ni? Nach 'eil ni sam bith cho taitneach no cho ion-mhiannaichte dhuinn ri ìomhaigh Chriosd, agus an taisbeanadh a tha againn de Dhia ann? Is e s, ma seadh, an dòigh agus am meadhon trid am faigh sinn a' chrìoch a tha 'nar n-amharc.

[3.] Is e bhi 'meudachadh anns an dleasdanas so am meadhon a's ro éifeachdaich air son a bhi 'gar saoradh o chùis-naire agus o aimlisg spioradail sin an *aideachaidh*, eadhon, an *inntinn-shaoghalta*.

Cha-n 'eil ni sam bith a's mi-chubhaidh do Chriosdaidh na inntinn a ghnàth air a cleachdadh agus air a lionadh le nithibh an t-saoghail so. Agus a réir tomhais cleachdaidh nan smuaintean umpa, bithidh na h-aighe mar an ceudna air am meudachadh agus air am fadadh suas d'an taobh. Tha iad so a' brosnachadh suas gach aon an aoin eile, agus a' ruith an cuairt 'an lorg a chéile. Tha ro-mheud nan smuaintean a' fadadh nan aighe, agus tha teas nan aighe a' meudachadh nan smuaintean. Cha-n 'eil ni sam bith a's neo-fhreagarraich do bheatha a' chreidimh, cha-n 'eil ni sam bith a's aimhleasaich do chleachdadh nan uile ghràs, na gu'm bitheadh an suidheachadh inntinn so a' buadhachadh. Agus anns an aimsir so a tha làthair, air mhodh àraidh, tha e gu soilleir a' cnàmh air falbh beatha na diadhachd. Ach far am bheil beachd-smuaintean mu'n diomhaireachd so a' dol 'am meud, mar a tha sin ann féin calg-dhireach an aghaidh an t suidheachaidh inntinn so, is amhuil a ni e a thilgeadh a mach ceum air cheum as an anam. Agus as eugmhais so cha bhi ar saothair gu leir ach mar anns an téine air son saoraidh fhaotainn o'n olc chronail so.

[4.] Le so tha sinn mar an ceudna air ar n-ulluchadh air son a bhi *mealtuinn staid na glòire* air nèamh. Cha-n e earrann bheag de'n ghlòir sin a tha coimh-sheasamh ann a bhi gu sìorruidh tuilleadh a' beachdachadh agus ag àrd-mholadh gliocais, agus maitheis, agus gràidh, agus cumhachd Dhé, anns an diomhaireachd mhòir so, agus 'na toraidhibh uile; mar a bheir sinn fathast fainear.

Agus ciod eile an dòigh a's fearr air am feud sinn ulluchadh 'fhaotainn air a shon, na bhi faotainn roimh-bheachd na glòire sin air a shuidheachadh 'nar n-inntinnibh ann an cleachdadh seas-mhach a' bheachd-smuaineachaidh am feadh a tha sinn fathast anns an t-saoghal so? Cha dean Dia ar toirt do nèamh, dh' ionnsuidh seallaidh agus seilbhe na glòire sìorruidh, le ar cinn agus ar n-aighe 'nan smùidrich le smuaintibh nan nithe talmhaidh. Shuidhich e meadhonan chum ar deanamh "iomchuidh a bhi 'nar luchd comh-pairt a dh' oighreachd nan naomh 's an t-solus," mu'n dean e ar toirt gu bhi 'ga mealtuinn. Agus is e so am prìomh meadhon leis am bheil e 'faotainn coimhlionaidh d'ar taobh; oir is ann le so a tha sinn air ar "n-atharrachadh" chum ìomhaigh Chriosd, "o ghlòir gu glòir," agus air ar toirt chum an fhagusachd a's dlùithe do lànachd shìorruidh na glòire sin anns an t-saoghal so.

CAIBIDEIL XVIII.

Nadur Pearsa Chrìosd, agus Aonadh Pearsanta a dhà nadur air a chur an céill.

BHA nadur no comh-shuidheachadh pearsa Chrìosd air a thoirt fainear gu coitichionn ann an sgrìobhaidhean dhaoine diadhaidh a bha anns an eaglais o shean agus mar an ceudna anns na linntibh deireannach so. Cha-n e mo rùn, anns an teagasg so, a bhi 'leudachadh air ni sam bith a chuireadh an céill cho farsuinn a cheana le muinntir eile. Gidheadh, feumar beagan a' labhairt uime anns an àite so do bhrìgh na h-oibre a tha measg ar làmhnan; agus ni sinn sin ann an comh-chòrdadh ri crìch dhà-fhillte:—

Ann a' cheud àit, Chum a bhi cuideachadh na dream a tha 'creidsinn, ann an *ordnachadh an smuaintean* timchioll air a phearsa dhiadhaidh so, agus sin anns an tomhas anns am bheil an Sgrìobtuir a' dol air thoiseach oirnn. Tha e 'na ghnothuich ro chudthromach d'ar n-anamaibh gu'm bitheadh beachdan cothromach againn m'a thimchioll; cha-n e mhain ann an rathad coitichionn, agus an aghaidh mhearachdan cronail na muinntir sin a tha 'g àicheadh a phearsa dhiadhaidh no aon air bith d'a dhà nadur, ach mar an ceudna anns gach suidheachadh àraidh anns am bheil a phearsa 'na thoradh do-labhairt gliocais agus gràis Dhé. Oir ged nach 'eil eòlas sin Chrìosd a tha air 'ainmeachadh anns an t-soisgeul air a dhùnadh suas a mhain ri comh-shuidheachadh a phearsa, ach gu bheil e mar an ceudna a' filleadh suas oibre na h-eadar-mheadhonaireachd gu leir, maille ri rùn gràidh agus gràis Dhé innte, agus ar dleasdanas-ne an lorg sin; gidheadh is e eòlas so a phearsa stéidh an iomlain, air chor as na gheibhear gaoid ann d'ar taobh, no ma thig sinn gearr air, tuitidh a' chuid eile de'n eòlas a dh' fheudas a bhi againn m'a thimchioll sìos chum na talmhainn. Agus ged nach 'eil eòlas slàinteil air r'a fhaotainn as eugmhais foillseachaidh àraidh o Dhia, Mata xvi. 17—no soillseachadh slàinteil, 1 Eoin v. 20,—agus ged nach bi eòlas iomlan againn air gus am bi sinn far am bheil e chum a bhi 'faicinn a ghloire, Eoin xvii. 24; gidheadh tha teagasgan o'n Sgrìobtuir feumail chum ar treòrachadh dh' ionnsuidh tomhasan sin an eòlas air a tha r'am faotainn anns a' bheathia so.

Ann an dara àit, Gu bhi nochdadh air mhodh àraidh cho do-labhairt eadar-dhealaichte as a tha an dàimh a tha eadar Mac Dhé agus an duine Iosa Chrìosd, o'n dàimh agus o'n aonadh sin a dh'

fheudas a bhi eadar Dia agus creidich, no eadar Dia agus creutair sam bith eile. Is e dìth na fìor thuigse ann an so prìomh sheacharan mhòran 'nar là. Ann an labhairt uime, nochdaidh sinn mar a b'è "deadh thoil an Athar gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanachd annsan," "chum gu'm bitheadh aige àrd-cheannas anns na h-uile," Col. i. 18, 19. Agus ann an deanamh so, seachainidh sinn gu h-iomlan na ceisdean neònach, agus na beachdan an-dana, agus gach breth gun bharantas, a gheibhear am measg luchd-connsachaidh fhòghlumta agus mhuinntir eile. Oir a thaobh mhòran 'nam measg, 'nuair a rùnaich iad a bhi 'fosgladh suas na dìomhaireachd so, air dhoibh briseadh thar crìochaibh soluis an Sgrìobtuir, is ann a rinn iad a còmhach ann an dorchadas. Air bhi dhoibh ag oidhirpeachadh na h-uile ni a dheanamh soilleir do reuson nàdurra, is ann a rinn iad mòran a chur an cèill a tha mì-fhallain a thaobh creidimh agus mòran cainnt a ghnàthachadh eatorra féin a tha an aghaidh a chéile. Air an aobhar sin, ann a bhi 'fosgladh suas na dìomhaireachd so, cumaidh sinn dlùth ri teagasgaibh an taisbeanaidh dhiadhaidh, maille ris an eadar-mhìneachadh chothromach agus iomchuidh a tha r'a dheanamh orra.

Feudar sin a tha an Sgrìobtuir a' taisbeanadh mu ghliocas Dhé anns an obair mhòir so 'fhilleadh suas fo na ceithir chinn a leanas:—I. Ar nàdur a bhi air a ghabhail dh' ionnsuidh bith phearsanta ann am Mac Dhé. II. Aonadh an dà nàdur anns an aon phearsa sin, a tha mar thoradh a' leantuinn so. III. An comh-phàirteachadh a tha eadar dà nàdur eadar-dhealaichte so na Diadhachd agus na daonnachd, do bhrìgh an aonaidh sin. IV. Na nithe a dh' aithrisear mu phearsa Chrìosd, a tha mar thoradh an aonaidh agus a' chomh-chomuinn sin.

I. Is e an ceud ni ann an comh-shuidheachadh diadhaidh pearsa Chrìosd mar Dhia agus mar dhuine, a bhi '*gabhail ar nàduir*. Tha sinn a' ciallachadh an gnìomh do-labhairt agus diadhaidh sin anns an d' rinn pearsa Mhic Dhé ar nàdur a ghabhail dh' ionnsuidh bith phearsanta ann féin. Tha an Sgrìobtuir a' cur so an cèill ann an dà rathad;—air uairibh ann an coimh-cheangal ri nàdur na Diadhachd a' gnìomhachadh ann am pearsa a' Mhic—an nàdur sin a bha '*gabhail*'; agus air uairibh eile, ann an coimh-cheangal ri nàdur na daonnachd—an nàdur sin a *ghabhadh*. Tha an ceud dòigh againn, Eabh. ii. 14, 16, "Mheud 's gu bheil aig a' chloinn comh-roinn a dh' fheadh agus a dh' fhuil, ghabh esan mar an ceudna roinn diubh sin. Oir gu deimhin cha do ghabh e nàdur nan ain-geal air; ach ghabh e siol Abrahaim air;" Phil. ii. 6, 7, "Neach air bhi dha ann an cruth Dhé, . . . ghabh e air féin cruth seirbhisich," agus ann an iomadh àit eile. Tha '*gabhail ar nàduir* d'a ionnsuidh féin, le gnìomh do-labhairt a chumhachd

agus a ghràis, gu soilleir air a chur an céill ann an so. Agus cha b' urrainn e bhi air a ghabhail ionnus gu'm bitheadh e 'na nàdur ann féin, air dhòigh sam bith eile, ach le bhi toirt bith dha 'na phearsa féin; air sheòl sam bith eile, cha b' e a nàdur fèin a bhitheadh ann, cha mhò a b' urrainn e a bhi. Uaith so theirear, gu'n do cheannaich Dia an eaglais le 'fhuil fein, Gniomh. xx. 28. Theirear " 'fhuil féin" rithe, do bhrìgh gu'm b' aon phearsa an ti sin d'am b' fhuil i. Tha an dòigh eile air a chur an céill, Eoin i. 14, " Rinneadh am Focal 'na fheòil;" Rom. viii. 3, chur Dia a Mhac féin " ann an coslas feòla peacaich;" Gal. iv. 4, " A ghineadh o mhnaoi, a rinneadh fo'n lagh;" Rom. i. 3, " A rinneadh de shìol Dhaibhidh, a réir na feòla." Cha robh am Focal sìorruidh, Mac Dhé, air a dheanamh 'na fheòil, no air a ghin o mhnaoi, no de shìol Dhaibhidh, le bhi 'g atharrachadh a nàdur gu feòil; ni a bhitheadh 'na sgrios iomlan air nàdur na Diadhachd. Uime sin, cha b' urrainn e bhi air a dheanamh 'na fheòil, no air a ghin o mhnaoi, air dhòigh sam bith eile, ach anns gu'n d' rinneadh a nàdur féin de'r nàdur-ne, le bhi 'ga ghabhail d'a ionnsuidh féin. Am pearsa ceudna sin—nach robh roimh 'na fheòil, no 'na dhuine—rinneadh e 'na fheòil mar dhuine, leis gu'n do gabh e ar nàdur-ne chum a bhi 'na nàdur ann féin.

Is e an gnìomh do-labhairt so bunait na dàimhe diadhaidh sin a tha eadar Mac Dhé agus an duine Iosa Crìosd. Cha-n'eil tuilleadh 'nar comas ach a mhàin a bhi cromadh sìos le h-urram fa chomhair na dìomhaireachd a tha ann,— "is mòr dìomhaireachd so na diadhachd." Gidheadh feudar cuid de nìthibh a thoirt fainear chum ar seòladh ann an ceann an dleasdanas so.

1. A thaobh *prìomh éifeachd*, b'e gnìomh nàdur na Diadhachd a bha ann, agus uime sin, gnìomh an *Athar*, agus a' *Mhic*, agus an *Spioraid Naoimh*. Oir is amhuil a tha uile ghnìomharan Dhé o'n leth a muigh—is ann o nàdur na Diadhachd a tha éifeachd neo-mheadhonach nan oibre sin gu léir a' sruthadh. Tha an gliocas, agus an cumhachd, agus an gràs, agus am maitheas, a bha air an cleachdadh ann, 'nam buadhaibh sìorruidh ann an nàdur na Diadhachd. Air an aobhar sin, buinidh prìomh chleachdadh nam buadhan so coimh-ionann do gach pearsa fa leth, do bhrìgh comh-roinn coimh-ionann a bhi aig gach pearsa de'n nàdur sin. (1.) A thaobh *comharachaidh ùghdarraich*, b'e gnìomh an Athar e. Uime sin theirear gu'n do chùr e "a Mhac ann an coslas feòla peacaich," Rom. viii. 3; Gal. iv. 4. (2.) A thaobh *cruthachaidh nàduir na daonnachd*, b'e gnìomh àraidh an Spioraid Naoimh e, Lucas i. 35. (3.) B'e gnìomh àraidh pearsa a' Mhic a bhi *gabhail an nàduir* sin d'a ionnsuidh féin. Anns a' ghnìomh so, mar a tha neach àraidh a' toirt fainear, cha robh làn sam bith aig na pearsaibh eile, ach a mhàin "ann an rathad comhairle agus comh-aonta."

2. B'e gabhail so ar nàduir an t-aon *ghnìomh neo-mheadhonach* a chleachdadh le nàdur na Diadhachd air nàdur na daonnachd ann am pearsa a' Mhic. Tha na h-uile gnìomh eile a tha 'leant-uinn, ann an rathad a bhi toirt bith dha anns a' Mhac, agus 'na chumail suas, maille ris gach gnìomh comhpairteachaidh eile, mar thoradh a' ghnìomh so.

3. Tha '*gabhail so ar nàduir* agus an *t-aonadh pearsanta* eadar-dhealaichte agus eugsamhuil 'nan reusonaibh fa leth. (1.) Is e bhi '*gabhail ar nàdur gnìomh neo-mheadhonach* nàduir na Diadhachd ann am pearsa a' Mhic air nàdur na daonnachd; tha an *t-aonadh* ann féin 'na *thoradh a' ghnìomh sin*. (2.) Tha gnìomh a *ghabhail a' crìochnachadh* ann am peaisantachd; is e an gnìomh sin e trid an bheil Mac Dhé agus ar nàdur-ne air an comh-shuidheachadh 'nan aon phearsa. Is e th' anns an *aonadh* gnìomh no dàimh an dà nàdur sin d'a chèile a tha 'faotainn bith anns an aon phearsa sin. (3.) Tha *gabhail ar nàdur* ag amharc ri gnìomhachadh na Diadhachd air a cuspair an daonnachd, an Diadhachd a' *gabhail*, agus an daonnachd air a *gabhail*. Tha an *t-aonadh* ag amharc ris an *dàimh* anns am bheil an dà nàdur a' seasamh d'a chèile. Uime sin feudar a ràdh gu bheil nàdur na Diadhachd air aonadh ri nàdur na daonnachd, cho maith ri nàdur na daonnachd ri nàdur na Diadhachd; ach cha-n fheudar a ràdh gu bheil nàdur na Diadhachd air a ghabhail mar a tha nàdur na daonnachd. Air an aobhar sin, ma seadh, tha *gabhail so ar nàdur* a' comharachadh cleachdaidh an dara nàduir air an nàdur eile mar a chuspair; agus an *t-aonadh* a' comharachadh an comh-dhàimh a tha eatorra araon.

Feudar na nithe so a thagradh gun eagal, agus bu chòir creidimh daingean a chleachdadh orra, mar chiallachadh an Spioraid Naoimh anns na briathraibh sin: "Ghabh e air féin siol Abraham"—Ghabh e air féin cruth seirbhisich;" agus an samhail eile. Agus cò a dh' fheadas irioslachd a' mhaitheis dhiadhaidh, no cleachdaidhean a' ghliocais agus a' chumbachd dhiadhaidh ann a mheasrachadh?

II. Is e a tha 'leantuinn so, *aonadh* an dà nàdur anns an aon phearsa, no an *t-aonadh pearsanta*. Tha so fillte suas agus air a chur 'an ceill ann an iomadh fianuis diadhaidh. Isa. vii. 14, "Feuch, bithidh òigh torrach, agus beiridh i mac; agus bheir i Imanuel mar ainm air," mar ann am Mata i. 23. B'e an ti sin a ghineadh agus a rugadh o'n òigh Imanuel, no Dia maille ruine; is e sin, Dia air 'fhoillseachadh anns an fheòil, le aonadh a dhà nàdur anns an aon phearsa. Isa. ix. 6, "Rugadh dhuinne duine cloinne, thugadh dhuinne mac; agus bithidh an uachdaranachd air a ghualainn; agus goirear mar ainm dheth, Iongantach, Comhairliche, an Dia cumhachdach, an t-Athair siorruidh, Prionnsa na sìthe." Cha ghabh e smuaineachadh, cha mhò is urrainn e

bhi 'na fhìrinn, gu'm bitheadh an t-aon phearsa ceudna 'na "Dhia cumhachdach" agus 'na "dhuine-cloinne" a rugadh, ach le nàdur na Diadhachd agus nàdur na daonnachd a bhi air an aonadh anns an aon phearsa. Is amhuil a labhair e uime féin, "Mu'n robh Abraham ann, Tha mise," Eoin viii. 58. Air do'n phearsa cheudna, a bha aig an àm sin a' labhairt ris na h-Iudhaich, agus a bha mar dhuine beagan tuilleadh na deich bliadhna fichead a dh' aois, a bhi mar an ceudna roimh Abraham, tha so a' dearbhadh gu soilleir, gu'n robh nàdur eile air aonadh, anns a phearsa cheudna, ris an nàdur a bha 'labhairt nam braithran so, oir as eugmhais so cha b'urrainn iad a bhi fìor. Cha-n e mhain gu'n robh nàdur eile aige a bha ann am bith roimh Abraham, ach bha bith aig a' cheart phearsa cheudna sin roimh Abraham, a bha nise 'labhairt ann an nàdur an duine. Faic chum na criche ceudna, Eoin i. 14; Gniomh. xx. 28; Rom. ix. 5; Col. ii. 9; 1 Eoin iii. 16.

Bha eaglais nan ceud linntean a' tagradh gu'n d' rinneadh an t-aonadh so "as eugmhais caochlaidh sam bith" ann am pearsa Mhic Dhé, ni do nach 'eil nàdur na Diadhachd buailteach; a ris gu'n d' rinneadh e eadar dà nàdur eadar-dhealaichte, gidheadh "as eugmhais a bhi air an roinn" mar dhà bhith eadar-sgaraichte; mar an ceudna gu'n robh e "as eugmhais coimh-mheasgaidh" no eas-aonachd; agus gu'n robh e 'na aonadh eadar dà bhith anns an aon phearsa, eadar-dhealaichte o gach uile aonadh *tachartach* eile, mar a bha "uile iomlanachd na Diadhachd a' gabhail còmhnuidh ann gu corporra."

Bha gach dòigh-labhairt dhiubh so air a ghnàthachadh leis an eaglais o shean chum a bhi 'bacadh ceilg na muinntir sin a bha truailleadh teagasg pearsa Chrìosd, agus a bha 'dorchachadh an teagasgan cronail fo bhriathraibh dùbailte, mar a bha an leithid riamh a' deanamh, agus mar a tha iad a' deanamh fathast. Bha iad mar an ceudna a' cleachdadh iomadh dòigh-labhairt eile, anns an robh iad a' meas a bhi 'faotainn seadh na diomhaireachd mòire so, no foillseachadh Mhic Dhé anns an fheadail. Agus bha a' chuid a's mò dhiubh air an tarruing o'n Sgrìobtuir, anns am bheil iad air an gnàthachadh ann an coimh-cheangal ris an diomhaireachd so, no ri nithibh éigin eile a tha ann an dàimh rithe. Uime sin, mar nach 'eil ar creidimh-ne air a cheangal ri aon air bith de na briathraibh so, ionnus gu'n bitheadh e mar fhìachaibh oirnn a bhi 'creidsinn, cha-n e mhain na nithe a tha air an ciallachadh, ach mar an ceudna an dòigh anns an bheil e air a chur an céill anna; is amhuil sin a tha iad mar an ceudna r'an gabhail agus r'an dìon mar chuideachadh feumail ann a bhi 'teagasg na fìrinn cho fad as a tha iad 'ga mineachadh a réir inntinn an Spioraid Naoinh, agus a tha iad a' bacadh mhearachdan dhaoine no h-inntinne truailidh.

Is e an dòigh-labhairt a's trice leis am bheil an dìomhaireachd so air a cur an céill ann an sgrìobhaidhean nan sinnsear, eadhon, "gràs an aonaidh;" samhladh bhriathran, air do chuid a bhi 'gan taisbeanadh féin 'nan coigreach dhoibh, tha iad a' cur an céill cia cho beag èdais as a tha aca air na sgrìobh iad. A nise, cha-n e gràs sam bith e tha 'chòmhnuidh ann am pearsa no ann an daonnachd Chrìosd a tha idir air a chiallachadh, ach nithe de nàdur eile.

1. Tha *prìomh aobhar an aonaidh* so air a chur an céill ann. Is e sin, saor ghràs agus deadh-ghean Dhé do'n duine Iosa Crìosd—'ga roimh-orduchadh, agus 'ga chomharachadh, agus 'ga ghabhail dh'ionnsuidh fìor aonaidh ri pearsa a' Mhic, agus sin cha-n ann o roimh-shealladh sam bith a ghabhadh de inbheachd no de thoillteanas sam bith ann féin, 1 Phead. 1. 20. Oir a mhead 's gu'n robh gach uile ghràs a tha 'chòmhnuidh ann an daonnachd Chrìosd, agus an ùmhlachd sin gu léir a choimhlionadh leis 'nan toraidhibh an aonaidh so, cha b'urrainn iad ann an seadh sam bith a bhi 'cosnadh an aonaidh;—bha e gu h-ìomlan o ghràs.

2. Tha am focal air a ghnàthachadh mar an ceudna le cuid gu bhi cur 'an céill inbheachd àraidh daonnachd Chrìosd. Is inbhe e de nach 'eil comh-roinn aig creutair sam bith eile, cha mhò a bhitheas tre'n uile shìorruidheachd. Is e an t-aonadh so tobar-shochair daonnachd Chrìosd, o'm bheil na l-uile sochair eile, eadhon gu ruig a ghèid shìorruidh, a' sruthadh, agus anns am bheil iad a' coimh-sheasamh.

3. Tha e 'cur an céill mar an ceudna freagarrachd ghlòrmhoir agus comais pearsa Chrìosd, air son uile ghnìomharan agus dhleasdanas a dhreuchd mar eadar-mheadbonair. Oir tha so mar an ceudna r'a lorgachadh dh' ionnsuidh aonaidh a dhà nàdur anns an aon phearsa, as eugmhais nach b'urrainn aon air bith dhiubh coimhlionadh fhaotainn ann an rathad a bhitheadh chum tairbhe na h-eaglais. Agus is e so "gràs sin ar Tighearna Iosa Crìosd," trid am bheil e cho glòrmhor agus cho maiseach ann an sùilibh nan creideach. "Dhoibh-san a chreideas tha e luachmhor."

Is e an dòigh-labhairt a's trice a ghnàthaichear a nise d'a thaobh anns an eaglais, an *t-aonadh pearsanta*; is e sin, aonadh nàduir na Diadhachd agus nàdur na daonnachd ann am pearsa Mhic Dhé, gun phearsantachd sam bith a bhi aig nàdur na daonnachd ann féin.

Ann an coimh-cheangal ris an aonadh so, tha Crìosd a' faotainn mar ainm "an t-Iongantach," mar an ni sin a tha toirt barrachd 'am measg uile thoraidhean a' ghliocais dhiadhaidh. Agus is toradh e aig nach 'eil a choimeas. Cha-n'eil aonadh sam bith eile 'am measg nithe Dhé no nithe dhaoine, nithe spioradail no nithe nàdurra, a tha ann an seadh sam bith de'n aon ghné ris;—tha e 'g eadar-dhealachadh uatha uile.

(1.) Is e an t-aonadh a's glòrmhoire a tha idir ann, an t-aonadh a tha eadar na *Pearsaibh Diadhaidh* anns an aon bhith no anns an aon nàdur; an t-Athair anns a' Mhac, am Mac anns an Athair, agus an Spiorad Naomh anna maraon, agus iadsan maraon annsan. Ach is aonadh so eadar pearsaibh eadar-dhealaichte, ann an aonachd an aoine nàduir. Agus tha so, tha sinn ag aideachadh, ni's ro ghlòrmhoire na sin mu'm bheil sinn a labhairt; oir is aonadh e a tha gu h-iomlan agus gu sìorruidh ann am bith Dhé, agus neo-sgaraichte o a nàdur. Ach an t-aonadh so air am bheil sinn a' labhairt, cha Dia e,—is creutair e,—toradh gliocais agus cumhachd Dhé. Agus tha e 'g eadar-dhealachadh uaith ann an so, gu bheil an dara aon eadar *tri pearsaibh eadar-dhealaichte* anns an aon nàdur; ach an t-aon eile eadar *dà nàdur eadar-dhealaichte* anns an aon phearsa. Tha an ceud aonadh 'na aonadh nàdurra, coimh-ghnèitheil, agus neo-sheachanta, anns an aon nàdur;—an t-aonadh eile, mar nach aonadh e a dh' fheudar eadar-sgaradh, mar a nochdas sin, cha mhò is aonadh e nach fheudar eadar-dhealachadh, do bhrìgh nach 'eil e 'coimh-sheasamh ann an aon nàdur, ach ann an dà nàdur eadar-dhealaichte anns an aon phearsa, a' fantuinn eadar-dhealaichte a thaobh am bith agus am brìgh; agus air an aobhar sin is e a tha ann air mhodh araidh aonadh pearsanta. Uaith so cha robh eagal air Augustain a ràdh, gu bheil “an daonnachd ni's dòcha anns a' Mhac, na tha am Mac anns an Athair.” Ach cha-n'eil sin fìor ach anns an aon seadh so a bhain, nach 'eil am Mac anns an Athair ann an rathad a bhi 'na aon phearsa ris. Anns na h-uile seadh eile, is éigin aideachadh gu bheil an dlùth-aonadh so a tha eadar am Mac agus an t-Athair, a tha nàdurra, neo-sheachanta, agus sìorruidh, a' toirt barrachd air an aonadh so ann an glòir, a bha 'na ghuìomh aimsireil, air oibreachadh le gliocas agus gràs Dhé o'n leth a muigh.

(2.) Is e an t-aonadh *coimh-ghnèitheil* a's ro chomharaichte am measg nan nithe nàdurra, eadhon sin a tha eadar *corp agus anam* a' deanamh suas pearsa duine. Tha sinn ag aideachadh gu bheil ni-eigin de chosmhuileachd eadar an t-aonadh so agus sin a tha eadar an dà nàdur eadar-dhealaichte ann am pearsa Chrìosd; gidheadh cha-n'eil e de'n aon ghné ris. Agus tha na nithe anns am bheil iad ag eadar-dhealachadh ni's ro mhò agus ni's cudthromach na iad sin anns am bheil iad a' comh-chòrdadh. Oir,—[1.] Tha anam agus corp air an aonadh ann an rathad a bhi deanamh suas *aoine nàduir a bhain*. Cha-n e an t-anam nàdur na daonnachd, cha mhò is e an corp e, ach tha e 'na thoradh an aonaidh r'a cheile. Tha anam agus corp 'nan earrannaibh neo-sheachanta na daonnachd; gidheadh cha daonnachd iomlan iad ach a bhain 'nan aonadh r'a cheile. Ach cha-n 'eil aonadh an dà nàdur ann am pearsa Chrìosd a' deanamh suas nàduir nuaidh

nach robh idir ann roimh no nach robh coimhlinta roimh. Tha gach nàdur fa leth a' fantuinn 'na nàdur coimhlinta agus foirfe mar a bha e, an déigh an aonaidh. [2.] Tha aonadh anama agus cuirp a' deanamh suas an nàdur sin a rinneadh d'a rìreadh coimhlinta trid an aonaidh sin,—eadhon, *pearsa nuadh duine*, le a bhith féin aige, ni nach robh aig an dara h-aon no aig an aon eile dhiubh gus an robh iad air an aonadh. Ach ged a tha pearsa Chriosd, mar Dhia agus mar dhuine, air a chomh-shuidheachadh trid an aonaidh so, gidheadh bha a phearsa diadhaidh, agus a bhith mar phearsa, gu h-iomlan coimhlinta mu'n robh an t-aonadh idir ann. Cha d' rinnesdh e 'na phearsa nuadh, no 'na phearsa eile nach robh e roimh, trid an aonaidh sin; a mhain gu'n do ghabh am pearsa ceudna sin nàdur na daonnachd d'a ionnsuidh féin, chum a bhi 'na nàdur ann féin, ann am bith phearsanta. [3.] Tha anam agus corp air an aonadh r'a chéile *le feart éifeachdach o'n leth a mhuigh*, no le cumhachd Dhé, agus cha-n ann le éifeachd an dara h-aon ag oibreachadh air an aon eile. Ach choimhionadh an t-aonadh so le gnìomh éifeachdach sin nàduir na Diadhachd air nàdur na daonnachd a chuir sinn a cheana an céill. [4.] Cha-n'eil *bith phearsanta* sam bith aon chuid aig anam no aig corp *gus am bheil iad air an aonadh*; ach bha stéidh an aonaidh so a' coimh-sheasamh a mhain ann an so, gu'n robh Mac Dhé 'na phearsa aig an robh a bhith ann féin o shìorruidheachd.

(3.) Tha *iomadh aonadh eile* am measg nan nithe nàdurra, a tha 'coimh-sheasamh ann an coimh-mheasgadh nithe e tha eadar-dhealaichte. Le so feudar ni a dheasachadh o carrannaibh eug-samhuil, a bhitheas de ghné eadar-dhealaichte uatha uile. Feudar mar an ceudna nithe *iompachadh*, mar a tha deanta le brìgh aoin ni a bhi air 'atharrachadh gu ni eile,—mar a dh' iompaicheadh an t-uisge anns a' mhìorbhuil a dh' oibrich Crìosd dh' i-nnsuidh fiona; ach cha-n 'eil cosmhuileachd anns an aonadh so ri aon air bith dhiubh. Cha-n 'eil nàdur na Diadhachd agus nàdur na daonnachd air an “coimh-mheasgadh” ann an *aon nàdur nuadh* eile. Bha na beachdan neònach so aig cuid o shean mu na nithe so; ach an àite do Chriosd a bhi air 'aideachadh leò mar Dhia agus mar dhuine, is ann nach fhagadh iad aon chuid diadhachd no daonnachd aige—beachdan a chuireadh bun os ceann a cheana. Uime sin cha-n 'eil aig an aonadh air am bheil sinn a' labhairt cosmhuileachd sam bith ri aonadh nàdurra sam bith a tha 'na thoradh coimh-mheasgaidh no iompachaidh.

(4.) Tha *aonadh nàdurra* ann leis an robh cuid a' mìneachadh na diomhaireachd so; mar an t-aonadh a tha aig téine agus iarunn anns an aon chlàidheamh. Is aon an claidheamh; tha nàdur teine agus nàdur an iarunn eadar-dhealaichte; agus tha an *gnìomharan* eadar-dhealaichte; gearraidh an t-iarunn, loisgidh an

teine;—agus an *toraidhean* mar an ceudna eadar-dhealaichte ; gearradh agus losgadh ; gidheadh cha-n 'eil anns an inneal ach *aon chlàidheamh*. Feudar ni-eigin de'n nàdur so a' labhairt ann an rathad samhachais ; gidheadh cha-n 'eil ann ach taisbeanadh annhunn agus bochd de'n diomhaireachd so, agus sin air iomadh aobhar. Oir a thaobh an *teas anns an iarunn*, cha-n e stuth a tha ann, ach mar is dòcha tachartas, a dh' fheudar a dhealachadh uath ; agus a thaobh iomadh ni eile, cha-n 'eil ann ach a bhi clàonadh na h-inntinn air falbh o bheachdaibh cubhaidh mu'n aonadh dhiomhair air am bheil sinn a' labhairt.

(5.) Tha *aonadh spioradail* ann, a tha dìrdheire agus dìomhair—eadhon sin a tha eadar Crisod agus creidich ; no eadar Dia ann an Crisod agus creidich ; ionnus gu bheil gach uile aonadh nàdurra eile air a ghnàthachadh anns an Sgrìobtuir chum a bhi 'cur soluis air agus a bhi 'ga thaisbeanadh. Tha cuid 'nar measg a tha 'meas gu bheil an t-aonadh so de'n aon nàdur ri sin a tha eadar Mac Dhé agus an duine Iosa Crisod. A mhain gu bheil iad ag ràdh gu bheil iad eadar-dhealaichte 'nan tomhasaibh. Bha am Focal sìorruidh, tha iad ag ràdh, air aonadh ris an duine Iosa Crisod air chor as gu'n d' àrdaicheadh e gu h-anabarrach os ceann nan uile dhaoine eile, cia b'e air bith cho naomh as a dh' fheudadh iada bhi, agus gu'n robh tomhasan comhpairteachaidh aige o Dhia os an ceann uile. Agus uime sin gu'm b' esan air dhòigh àraidh Mac Dhé, agus sin air iomadh aobhar, ionnus, le comhpairteachadh ainmean gu'n goirear Dia féin dheth mar an ceudna. Do bhrìgh gu'm b'e so beachd Nestorius,* agus gu bheil e togail cinn a ris 'nar làithibh féin, cuiridh sinn an céill ann an so na beachdan a bha aige-san mu aonadh an dà nàdur a th' ann an Crisod, trid an robh e deanamh dà phearsa eadar-dhealaichte - Mac Dhé agus Mac an duine—mar a tha muinntir eile a nise a' deanamh ; agus nochdaidh sinn gu h-aithghearr an amaideachd. Oir bha e 'ceadachadh iomadh ni a bha fìor annta féin ; gidheadh, a deanamh feum dhiubh mar leithsgeul chum a bhi 'g àicheadh sin a mhain anns an robh fìor aonadh pearsa Chrìosd a' coimh-sheasamh.

Bha Nestorius a' ceadachadh gu'n robh làthaireachd Mhic Dhé maille ris an duine Iosa Crisod a' coimh-sheasamh ann an cuig nithibh :—

[1.] Bha e 'g ràdh gu'n robh e làthair maille ris le bhi 'ga àit-eachadh, mar a ghabhas duine còmhnuidh ann an tigh no ann an luing chum a bhi 'ga riaghladh. Bha e 'chòmhnuidh ann mar 'na theampull. Air a' mhodh cheudna tha e 'chòmhnuidh annta-san uile a tha creidsinn, ach annsan ann an seadh ni's robh àraidh.

* Cléireach a mhuinntir Shiria, a bha ann an eaglais na h-àird an Ear timchioll na bliadhna 450,—Ead.

Agus tha so fìor a thaobh lànachd sin an Spioraid trid an robh Dia maille ris-san agus a chòmhnuidh ann ; mar a tha e air a mhodh cheudna maille ris na creidich uile agus annta, a réir tomhais gach neach fa leth. Ach cha-n 'eil so a' coimh-fhreagairt ris an fhianuis dhiadhaidh sin a tha 'g ràdh, gu'n robh "uile iomlanachd na Diadhachd a' gabhail còmhnuidh ann gu corporra," Col. ii. 9. Tha iomlanachd na Diadhachd a' ciallachadh nàdur na Diadhachd gu h-iomlan. Tha an nàdur so air a bheachdachadh ann am pearsa a' Mhic, no am Focal siorruidh ; oir is e am Focal a rinneadh 'na fhèidil. Agus cha b' urrainn so còmhnuidh a ghabhail ann gu corporra, gu fìor, *gu brìgheil*, air dhòigh sam bith eile ach le bhi gabhail an nàdur sin d'a ionnsuidh féin. Agus ma theirear gu bheil iomlanachd na Diadhachd a' gabhail còmhnuidh ann an neach sam bith de na naomhaibh, cha-n 'eil seadh air bith anns am feudar sin a thuigsinn a ni a ghleidheadh o bli 'na thoibheum.

[2.] Bha e 'ceadachadh làthaireachd àraidh le *aconadh aigne*, mar a tha eadar dlùth-chàirdean. Bha anam Dhé a' foiseachadh a ghnàth anns an duine Iosa Crìosd,—annsan bha e làn-toilichte : agus bha anam an duine Crìosd air an làmh eile, air a thoirt thairis gu h-iomlan ann an gràdh do Dhia. Tha so mar an ceudna fìor ; ach tha ni eile a tha coimh-ionann fìrinneach, agus a tha 'ga fhagail gun tairbhe do leithsgenlan Nestoriuis. Oir bha e féin a' ceadachadh pearsa dhiadhaidh Mhic Dhé. Ach an uair a tha ni sam bith air a labhairt mu ghràdh Dhé do'n duine Iosa Crìosd, agus mu a ghràdh-san do Dhia, is e *pearsa an Athar* a tha air a chiallachadh ann ; cha mhò a dh' fheudar aon eisimpleir a chomh-arachadh a ghiùlainneas seadh eile. Oir tha e a ghnàth air a labhairt ann an coimh-cheangal ris an obair a thugadh dha o'n Athair chum a coimhlionadh, agus an tlachd a bha aige ann an deanamh sin.

[3.] Bha e 'g ràdh gu'n robh e 'làthair maille ris ann an rathad *inbhe agus urrainn*,—gu'n robh an t-aonadh a bha eatorra de leithid a nàdur, as gu bheil an t-urram sin gu léir a tha air a thoirt do Mhac Dhé air a thoirt mar an ceudna do Mhac an duine. Ach ann an so, bheireadh e stigh an *t-iodhol-aoraidh* do'n eaglais chum a bhi 'deanamh suas a *naomh-ghoid*, ann am buntuinn air falbh an aonaidh phearsanta. Oir an t-urram sin a tha dligheach do Mhac Dhé, is urram diadhaidh e, anns am bheil uile bluadhan siorruidh na Diadhachd air an cur as a leth, agus ar n-anama air an ùmhlachadh gu cubbaidh dha ann. Ach is àrd-iodhol-aoraidh a bhi toirt an urrainn so do'n duine Iosa Crìosd, gun a bhi 'ceadachadh bith a bhi aig nàdur a dhaonnachd ann am pearsa Mhic Dhé, agus air an aobhar sin a mhain.

[4.] Bha an t-aonadh so, bha e 'g ràdh, a' coimh-sheasamh anns

a' chomh-aontachadh agus anns a' chomh-chòrdadh a bha eadar toil Dé agus toil an duine Iosa Crìosd. Ach cha-n 'eil aonadh sam bith ann an so ach a leithid as a tha eadar Dia agus na h-ainglibh air néamh, aig am bheil comh-chòrdadh ionlan ri toil Dé anns na h-uile nithibh. Uime sin, ma's e so stéidh an aonaidh so, dh' fheudtadh a ràdh gu'n do ghabh e nàdur nan aingeal cho maith ri sìol Abrahaim ; ni a tha an t-abstol gu soilleir ag àicheadh, Eabh. ii. 16, 17.

[5.] Gu'n robh e 'coimh-sheasamh ann an '*gidlan an aoin ainm* fo sheadh eadar-dhealaichte, air do ainm an aoin phearsa, eadhon, Mhic Dhé, a bhi air a chàradh mar an ceudna ris an aon eile, eadhon, Mac an duine. Mar sin ghoirteadh diathan dhiubh-san dh' ionnsuidh an robh focal Dhé. Ach cha-n 'eil so idir a' coimh-fhreagairt ri aon air bith de na fianuisibh diadhaidh sin anns am bheil ainm Dhé air a chur as leth an Tighearn Iosa Crìosd,—mar anna sin anns an abrar a thaobh Dhé “gu'n do leag esan a sìos 'anam féin air ar son-ne,” agus gu'n do cheannaich e 'eaglais “le 'fhuil féin ;” mar an ceudna “gu'n d' fhoillsicheadh e anns an fheòil,”—anns nach urrainn dà sheadh idir a bhi. Air na dòighibh so, ma seadh, rinn e aonadh so-dhealachaidh agus tuiteamach a chur air chois anns nach robh ni sam bith a thaobh gné a bhuineadh ann an rathad àraidh de Chrìosd, ach a mhain a thaobh tomhais.

Ach buinidh na nithe so uile, anns an tomhas anns am bheil iad fìor, do'n treas ni a tha r'a bheachdachadh 'na phearsa,—eadhon, an comh-chomuun no an comh-phàirteachadh a tha eadar a dhà nàdur anns a' phearsa. Ach cha-n'eil an t-aonadh pearsanta a' coimh-sheasamh ann an aon air bith dhiubh, no anns an ionlan diubh : cha mhò a tha iad a' coimh-fhreagairt ris na fianuisibh lionmhoir a tha an Spiorad Naomh a' deanamh mu'n diomhaireachd ghlòrmhoir so. Feudar cuid dhiubh 'ainmeachadh.

“Rinneadh am Focal 'na fheòil,” Eoin i. 14. Cha-n'eil ach dà sheadh a's urrainn a bhi aig na briathraibh so. *Anns a' cheud àit*, Gu'n do sguir am Focal a bhi an ni sin a bha e, agus gu'n d' iompaicheadh a bhrìgh gu feòil. *Anns an dara àit*, Air bhi dha buanachadh mar a bha e, gu'n d' rinneadh e an ni sin nach robh e roimh. Tha an ceud seadh a' cur as gu h-ionlan do *bhith* na Diadhachd agus d'a buadhaibh sìorruidh gu léir. Cha-n urrainn an seadh eile 'bhi fìor ach ann an so a mhain,—gu'n do ghabh am Focal an fheòil sin—eadhon nàdur na daonnachd—d'a ionnsuidh féin, gu bhi 'na nàdur ann féin, anns an d' rinneadh e 'na fheòil ; an seadh sin fòs air son am bheil sinn a' tagradh. Oir an uair a tha sinn ag ràdh gu'n do ghabh pearsa a' Mhic ar nàdur d'a ionnsuidh féin, is ionann sin as a bhi 'g ràdh gu'n do ghabhadh nàdur na daonnachd dh' ionnsuidh bith phearsanta ann

féin. Ach a thaobh nan dòighean sin a dh' ainmicheadh air làthaireachd Mhic Dhé a bhi maille ris an duine Iosa Criosd, chan'eil iad a' cur an céill ni sam bith a tha 'coimh-fhreagairt ris an fhianuis dhiadhaidh sin, gu'n "d' rinneadh am Focal 'na fheòil."

"Air bhi dha ann an cruth Dhé, ghabh e air féin cruth seirbhisich, agus bha e ùmhal," Phil. ii. 6-8. Tha na daoine so ag aideachadh gu bheil a bhi "ann an cruth Dhé" a' ciallachadh comh-roinn a bhi aige de'n aon nàdur dhiadhaidh cheudna ris an Athair; agus bha Nestorius féin ag aideachadh gu'n robh e ann an so 'na phearsa eadar-dhealaichte o'n Athair, ged a tha daoine 'nar measg-ne a tha 'ga àicheadh. Ach cha-n urrainn iad eadar-dhealachadh sam bith a smuaineachadh a bhitheas a' giùlan ainm agus dàimh Athar agus Mic; gidheadh tha an t-iomlan air 'fhill-eadh suas ann a tha sinn a'tagradh fo'n ainm sin. Ghabh am pearsa so air féin "cruth seirbhisich,"—is e sin, nàdur an duine ann an inbhe seirbhisich. Oir tha na briathran coimh-ionann riu sin a tha 'g ràdh gu'n do ghineadh o mhnaoi e, gu'n d' rinneadh e fo'n lagh, no gu'n do ghabh e siol Abraham. Agus thàinig am pearsa so gu bhi ùmhal. Is e sin, bha e ùmhal ann an nàdur an duine, ann an cruth seirbhisich. Uime sin, b'e nàdur so na daonnachd nàdur a' phearsa cheudna sin,—nàdur a ghabh e d'a ionnsuidh féin, agus de'n d'rinn e a' chuid féin, chum a bhi ùmhal ann. Agus is e so an t-aonadh pearsanta sin a tha sinn a' creidsinn agus air son am bheil sinn a' tagradh,—eadhon, gur e nàdur so na daonnachd nàdur a' phearsa cheudna sin a bha ann an cruth Dhé.

"Rugadh dhuinne duine-cloinne, thugadh dhuinne mac; agus goirear mar ainm dheth, an Dia cumbachdach," Isa. ix. 6. Is iad an duine-cloinne agus an Dia cumbachdach an t-aon phearsa ceudna; air sheòl sam bith eile cha-n urrainn esan a rugadh 'na dhuine-cloinne a bhi gu cothromach air a ghairm "An Dia cumbachdach." Agus tha iomadh dòigh-labhairt eile anns an Sgriob-tuir aig am bheil a stéidh air a leagadh anns an aonadh pearsanta so. Mar sin ghabh Mac Dhé air féin "siol Abraham," agus "ghineadh o mhnaoi e," agus ghabh e "comh-roinn a dh' fheòil agus a dh' fhuil," agus "dh' fhoillsicheadh e anns an fheòil." Mar an ceudna gu'n robh esan a rugadh o'n Oigh bheannaichte ann am bith "mu'n robh Abraham ann,"—gu'n d'rinneadh e de "shiol Dhaibhidh, a réir na feòla," agus gu'n do "cheannach Dia an eaglais le 'fhuil féin,"—tha iad so uile air an labhairt mu'n aon phearsa cheudna; cha mhò is urrainn iad a bhi fìor ach air stéidh aonaidh so an dà nàdur anns an aon phearsa. Agus iadsan uile 'tha tagradh air son a' ghné aonaidh shamhlaich sin a tha 'coimh-sheasamh anns na nithibh sin a dh' ainmicheadh, tha sar-fhios aca gu bheil iad a' cur an aghaidh fìor Dhiadhachd ar Tighearna Iosa Criosd.

III. Ann an comh-chuideachd an *aonaidh* so agus ann an cuid mar thoradh an *aonaidh*, tha an *comh-chomunn sin a tha eadar dà nàdur Chrisod anns an aonadh phearsanta*. Agus ann an so feudar a bheachdachadh,—1. Ciod a bhuineas ann an rathad àraidh do nàdur na Diadhachd ann ; 2. Sin a tha coitichionn do'n dà nàdur.

1. Tha *comhpàirteachadh* tri-fillte o nàdur na Diadhachd do nàdur na daonnachd anns an aonadh phearsanta so. (1.) Sin a tha neo-mheadhonach ann am pearsa a' Mhic. Agus is e sin a bhi 'faotainn bith ann. Ann féin tha daonnachd Chrisod *neo-phearsanta*—aig nach eile bith ann féin a bheireadh pearsantachd cadar-dhealaichte dha o an nàdur ceudna ann am pearsa sam bith eile. Ach tha a bhith aige ann am pearsa a' Mhic, uime sin is e nàdur a Mhic a tha ann. Is e nàdur na Diadhachd, mar anns a' phearsa sin, aon *ionad a bhith*. (2.) Tre'n Spiorad Naomh rinn e nàdur sin na daonnachd a lionadh le *làrachd* nan uile ghràs ; mar a rinn sinn 'fhosgladh suas ann an àit eile. (3.) Ann an uile ghniomharaibh a dhreuchd chuireadh *toillteanas agus inbheachd* o nàdur na Diadhachd, anns na h-uile ni a choimhlionadh ann agus trid nàdur na daonnachd.

A thaobh sin leis an robh cuid a' cur dragha air an eaglais ré ùine fhada—a' labhairt mu a leithid a chomhpàirteachadh de bhuadhaibh na Diadhachd ris an daonnachd, nach bitheadh aon chuid a' ciallachadh gu'n do *dhòirteadh a mach* iad ann, mar 'n an cuspair, no gu'n d'thugadh an t-aon *ainm cheudna* do'n dà nàdur maraon, do bhrìgh iad a bhi 'chòmhluaidh anna mar ann an aon phearsa,—cha-n 'eil ann ach a bhi labhairt mu ni nach do thuig iad féin riamh, agus nach mò is urrainn neach sam bith eile a thuigsinn.

2. Uime sin, a thaobh a' chomh-chomuinn sin a tha eadar an dà nàdur anns an aonadh phearsanta so, tha trì nithe r'am beachdachadh, ris am bheil an Sgrìobtuir, agus reuson, agus an eaglais o shean, uile a' comh-aontachadh.

(1.) Tha *gach nàdur fa leth* a' gleidheadh a bhuadhan nàdurra agus coimh-ghnèitheil féin gu h-ìomlan ann agus dha féin ; gun choimh-mheasgadh, gun eas-ordugh, gun chomhpàirteachadh sam bith o'n aon nàdur do'n nàdur eile, ams am bitheadh buadhan nàdurra an dara h-aoin air gabhail còmhluaidh anns an aon eile. Cha-n'eil an Diadhachd innte féin, air a deanamh 'na daonnachd no an daonnachd 'na Diadhachd. Cha d'rinneadh nàdur na Diadhachd aimsireil, crìochnach, no buailteach do chaochladh no do thionndadh leis an aonadh so ; cha mhò a rinneadh an daonnachd neo-chrìochnach no uile-chumbachdach. Mur bi so air a cheadachadh, cha bhi dà nàdur idir ann an Crìosd, an Diadhachd agus an daonnachd, no d'a rìreadh aon air bith dhiubh, ach ni-éigin eile air a dheanamh suas dhiubh maraon.

(2.) *Tha gach nàdur fa leth ag oibreachadh anns a' phearsa a réir a bhuadhan neo-sheachanta fein.* Tha nàdur na Diadhachd ag aithneachadh nan uile nithe, a' cumail suas nan uile nithe, a' riaghladh nan uile nithe, a' gnìomhachadh le a làthaireachd anns na h-uile h-ionad; bha nàdur na daonnachd air a bhreith, choimhlion e ùmhlachd, fhuair e bàs, agus dh' éirick e ris. Ach is e an t-aon phearsa ceudna, an t-aon Chrìosd ceudna, a tha 'g oibreachadh nan nithe so uile, air do'n dara nàdur a bhi anns a' phearsa eadhon mar an nàdur eile. Uime sin,—

(3.) *An obair iomlan agus choimhlionta sin a tha o Chrìosd, ann an uile ghnìomharaibh na h-eadar-mheadhonaireachd,*—anns gach nì a rinn e mar Rìgh, mar Shagart, agus mar Fhàidh na h-eaglais, —anns na h-uile nì a rinn agus a dh' fhuiling e,—anns na h-uile nì a tha e fathast a' deanamh air an son, cia b'e air bith nàdur leis am bheil e air a choimhlionadh leis,—cha-n'eil an obair so r'a beachdachadh mar ghnìomh an dara nàdur no an nàdur eile a mhain, ach mar ghnìomh agus mar obair a phearsa gu h-iomlan—neach a tha araon 'na Dhia agus 'na dhuine ann an aon phearsa. Agus is e so an t-aobhar,—

IV. Air son an *doigh-labhairt eugsamhuil sin* a tha air a ghnàthachadh d'a thaobh anns an Sgrìobtuir; nach dean sinn ach a mhain 'ainmeachadh anns a' chomh-dhunadh.

1. Tha cuid de nithibh air an labhairt mu phearsa Chrìosd nach 'eil fìor ach a thaobh *aoin nàdur a mhain*; mar,—“Bha am Focal maille ri Dia, agus b'e am Focal Dia,” Eoin i. 1;—“Mun robh Abraham ann THA MÌSE,” Eoin viii. 58;—“A' cumail suas nan uile nithe le focal a chumhachd,” Eabh. i. 3. Tha na nithe so uile air an labhairt mu phearsa Chrìosd, ach buinidh iad dha a mhain do bhrìgh nàdur a Dhiadhachd. Mar sin theirear uime, “Rugadh dhuinne duine-cloinne, thugadh dhuinne mac,” Isa. ix. 6;—“Na dhuine dhoilgheasan, agus èdlach air bròn,” Isa. liii. 3. Tha iad so mar an ceudna air an labhairt mu phearsa Chrìosd, gidheadh air an deanamh fìor ann an nàdur an duine a mhain, agus anns a' phearsa do bhrìgh an nàdur sin.

2. Air uairibh tha nithe air an labhairt mu *phearsa* Chrìosd nach buin gu h-eadar-dhealaichte agus anns a' phrìomh sheadh do aon air bi fa leth de'n dà nàdur, ach a bhuineas dha mar thoradh an *aonaidh* anns an aon phearsa—doigh-labhairt a tha 'g amharc gu neo-mheadhonach ri pearsa Chrìosd. Mar sin labhrar uime mar Cheann, mar Rìgh, mar Shagart, agus mar Fhàidh, na h-eaglais: dreuchdan a bhuineas dha agus a tha air an coimhlionadh leis, cha-n ann a thaobh aoin air bith fa leth de'n dà nàdur, ach a thaobh aonaidh *phearsanta* an dà nàdur.

3. Air uairibh air do'n phears' a bhi air ainmeachadh o *aon nàdur*, tha buadhan agus gnìomhan an nàdur eile air an cur as a

leth. Mar sin “cheus iad Tighearna na glòire.” Is e Tighearna na glòire e do bhrìgh nàduir a Dhiadhachd a mhain; agus is ann a thaobh an nàduir so a dh’ ainmichear a phearsa ’nuair a theirear gu’n do cheusadh e—gnìomh a rinneadh a thaobh nàduir a dhaonnachd a mhain. Air a’ mhodh cheudna, cheannaich Dia an eaglais “le ’fhuil féin,” Gnìomh. xx. 28. Tha am pearsa air aimeachadh o nàdur na Diadhachd a mhain—*is Dia e*; ach an gnìomh a tha air a chur as a leth, no an ni sin a rinn e le ’fhuil féin, rinneadh e ann an nàdur an duine a mhain. Gidheadh, an ceannach a rinneadh leis an fhuil, b’e sin gnìomh a’ phearsa mar Dhia agus mar dhuine. Mar sin mar an ceudna, air an làimh eile, “Mac an duine a tha air nèamh,” Eoin iii. 13. Tha am pearsa air ’ainmeachadh o nàdur an duine a mhain,—“Mac an duine.” Tha sin a chuireadh as a leth air ’ainmeachadh a thaobh nàduir na Diadhachd a mhain,—“a tha air nèamh.”

4. Air uairibh air do’n phearsa’ a bhi air ’ainmeachadh o aon nàdur fa leth, tha sin air a chur as a leth a tha coitchionn do’n dà nàdur; air neo air dha bhi air ’ainmeachadh o’n dà nàdur, tha sin air a chur as a leth a bhuineas air dhòigh àraidh do aon nàdur a mhain. Faic Rom. ix. 5; Mata xxii. 42.

Cha d’ rinn sinn ach na nithe so ’ainmeachadh a mhain, do bhrìgh gu bheil iad air an toirt fainear gu coitchionn le muinntir eile ’nan sgrìobhaidhean air pearsa Chrìosd, ged nach b’urraim iad a bhi air am fagail a mach gu h-ìomlan anns an àite so.

CAIBIDEIL XIX.

Air Ardachadh Chrìosd, maille r’a Staid agus a Shuidheachadh a nis ann an Glòir ré Aimsir a Dhreuchd mar Eadar-mheadhonair.

AIR do’n abstol a bhi ’cur an céill dìomhaireachd mhòir na diadhachd,—“Dia air ’fhoillseachadh anns an fhèdìl,”—tha e ’ga giùlan suas, ceum air cheum, an leth a stigh de’n bhrat-roinn, agus ’ga tasgadh seachad ann an glòir, 1 Tim. iii. 16; dh’ fhoillsicheadh Dia anns an fhèdìl, agus “ghabhadh suas e chum glòire.” Tha so ’na aon de phrìomh carrannaibh creidimh na h-eaglais—bunait mòr a dòchais agus a comhfhurtachd anns an t-saoghal so—eadhon, gu’n do ghabhadh ar Tighearn Iosa Crìosd mar so suas chum glòire air nèamh, maille r’a staid agus r’a shuidheachadh ann. Uime sin, is éigin duinn so mar an ceudna a thoirt fainear ’nar beachd-smuaintibh mu phearsa Crìosd, agus am feum a tha ann ’nar diadhachd.

Tha sinn a' ciallachadh air mhodh àraidh ann an so a shuidh-eachadh a nis air nàmh ann an cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair, roimh chrìch nan uile nithe. Is ann air so a tha glòir Dhé agus slàinte na h-eaglais an crochadh anns an àm a tha làthair. Oir, an uair a thig crìoch an fhrithealaidh so, bheir e suas an rìoghachd do Dhia, eadhon an t-Athair, no sguiridh e de chleachdadh a dhreuchd agus a chumhachd mar eadar-mheadhonair, mar a tha an t-abstol a' cur an céill, 1 Cor. xv. 24–28. “'An sin bithidh a' chrìoch dheireannach, 'nuair a bheir e suas an rìoghachd do Dhia, eadhon an t-Athair; 'nuair a chuireas e as do gach uile uachdaranachd, agus gach uile ùghdarras, agus chumhachd. Oir is éigin gu'n rìoghaich e gus an cuir e a naimhdean uile fo a chosaibh. Sgriosar an namhaid deireannach, am bàs. Oir chuir e na h-uile nithe fo a chosaibh. Ach an uair a tha e 'g ràdh gu'n do chuir e na h-uile nithe fodha, is ni follaiseach gu bheil esan a chuir na h-uile nithe fodha, an leth a muigh dheth so. Agus an uair a chuirear na h-uile nithe fodha, an sin bithidh am Mac féin fo'n ti a chuir na h-uile nithe fodha-san, chum gu'm bi Dia na h-uile anns na h-uile.”

Bha na h-uile nithe air tuiteam tre'n pheacadh dh' ionnsuidh staid naimhdeis an aghaidh glòir Dhé agus slàinte na h-eaglais. Uime sin, b'i an obair a dh' earb Dia r'a Mhac ann an gabhail ar nàdur agus ann an cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair, a bli 'gùlan an naimhdeis so as an rathad, agus a bli sgrios a naimhdean gu léir, Eph. i. 10. Bha so gu coimhlionadh fhaotainn aig a làmhaibh air iomadh doigh ann am frithealadh a dhreuchdan gu léir. An naimhdeas sin a bha gu neo-mheadhonach eadar Dia agus sinne, rinn e a ghiùlain air falbh le fuil a chroinn-cheusaidh, trid an d' rinn e sìth, Eph. ii. 14–16; agus tha an t-sìth sin air a gleidheadh gun bhriseadh le éifeachd na h-eadar-ghuidhe, Eabh. vii. 25; 1 Eoin ii. 1. A thaobh naimhdean sin slàinte sìorruidh na h-eaglais—am peacadh, am bàs, an saoghal, Satan, agus ifrinn, tha e 'gan ceannsachadh le a chumhachd. Ann an coimhlionadh na h-oibre so ceum air cheum, tha e gu bhi buanachadh gu ruig crìch nan uile nithe, agus sin mar a tha eaglais an taghaidh air a breith linn an déigh linn, oir is éigin a coimhlionadh anns gach ball fa leth dhith. Gus an tig sin cha bhi an eaglais uile air a téarnadh, agus uime sin cha bhi obair-san air a crìochnachadh. Cha sguir e am feadh a tha aon anam de'n taghadh r'a théarnadh, no aon namhaid r'a chlaoidheadh. Cha tig failing no briseadh air, gus an suidhich e breitheanas air an talamh.

Chum gu'm bitheadh an cùram mòr so, ma seadh, a' faotainn coimhlionaidh, tha cumhachd àrd-uachdaranach air a thoirt thairis d'a làmhaibh os ceann nan uile nithe air nàmh agus air talamh.

Annas a' chumhachd so tha e rìoghachadh agus is éigin da rìoghachadh. Agus is co iomlan a thugadh thairis dha e, as gu bheil e sgriobhta, air dha sguir de bhi 'ga chleachdadh, gu'm bi am Mac féin fo an tí a chuir na h-uile nithe fodha-san, eadhon Dia. Tha e fìor gu bheil an Tighearn Crìosd, ann an nàdur an duine, a ghnàth fo Dhia, eadhon an t-Athair. Anns an t-seadh sin tha e fodha a nis air néamh. Ach gidheadh, tha fìor chleachdadh a chumhachd dhiadhaidh 'na làmbaibh ann an seadh iomlan agus àrd-uachdaranach. 'Nuair a sguireas so, bithidh e fo an Athair anns an nàdur sin, agus anns an nàdur sin a mhain. Uime sin, an uair a bhitheas an obair so air a coimhlionadh agus air a crìochnachadh gu h-iomlan, an sin sguiridh uile chleachdaidhean eadar-mheadhonaireachd Chrìosd gu bràth tuilleadh. Oir bithidh Dia an sin air uile rùintean a ghliocais agus a ghràis ann an comhshuidheachadh pearsa agus eadar-mheadhonaireachd Chrìosd a chrìochnachadh gu h-iomlan, agus bithidh a' chlach-mhullaich air a suidheachadh air aitreabh iomlan na glòire shiorruidh. An sin bithidh Dia "na h-uile anns na h-uile." Cha-n e mhain gu'm bi e "na h-uile" mar am *prìomh bhith* agus mar *phrìomh aobhar* nan uile nithe 'na nàdur neo-chrìochnach agus uile-bheannaichte féin, ach bithidh e mar an ceudna "anns na h-uile;" bithidh e *na h-uile* gu neo-mheadhonach annainn agus d' ar taobh.

A thaobh suidheachaidh so nan uile nithe fa dhèidh, 'nuair a bhitheas Dia gu neo-mheadhonach "na h-uile anns na h-uile," cha ruig ar n-inntinnean air beachdaibh cubhaidh fhaotainn m'a thimchioll anns a' bheatha so. Feudaidd cuid de smuaintibh sòlasach cleachdadh fhaotainn 'nar n-inntinnibh d'a thaobh, a réir an tomhais anns am feud ar buadhan beachdachadh air glòir nan òirdheirceas diadhaidh, anns an uile-fhreagarrachd a tha anna air son a bhi 'nan tobar suaimhneis, agus toil-inntinn, agus beannachaidh shiorruidh dhuinn, anns an t-seilbh sin dhiubh air am feud ar nàdur ruigsinn. Gidheadh, a thaobh nan nithe comhar-aichte so tha an Sgrìobtuir 'na thosd; a mhain gu bheil e 'deanamh fianuis gu bheil ar sonas agus ar duais shiorruidh a' coimh-sheasamh ann a bhi mealtuinn Dhé.

Ach tha ni-eigin eile air a chumail suas mar chuspair neo-mheadhonach creidimh nan naomh anns an àm a tha làthair, a tnaobh sin a bhitheas iad a' mealtuinn air dhoibh triall as an t-saoghal so. Agus tha taisbeanadh nan Sgrìobtuir a' ruigsinn dh' ionnsuidh suidheachaidh nithe gu ruig deireadh an t-saoghail, agus cha-n'eil ni's fhaide.

Air an aobhar sin tha nèamh air a thaisbeanadh dhuinn a nis air mhodh àraidh mar ionad còmhnuidh *Iosa Crìosd 'na ghlòir ann am frithealadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair*; agus gu bheil ar sonas a' coimh-sheasamh ann an comhpairt 'fhaotainn d'a ghlòir,

agus comh-chomunn a bhi againn ris ann. Is amhuil a tha e guidhe air an son-san uile a thugadh dha o'n Athair gu'm bith-eadh iad far am bheil e, chum a bhi 'faicinn a ghlòire, Eoin xvii. 22. Cha-n e glòir shiorruidh a phearsa dhiadhaidh ann féin a mhain a tha air a chiallachadh, a tha gu h-ìomlan coimh-ionann ri glòir an Athar; ach is glòir i a bhuineas air dhòigh àraidh dha féin,—glòir a thug an t-Athair dha, do bhrìgh gu'n do ghràdhaich se e: “Mo ghlòir a thug thu dhomh; oir ghràdhaich thusa mi.” Cha mhò is e staid ghlòraichte a dhaonnachd a mhain a tha e 'ciallachadh; mar a chuireadh an ceill roimh, ann a bhi beachdachadh air rann 5 de'n chaibideil so, far am bheil e 'guidhe air son na glòire sin. Gidheadh, cha-n'eil so air a dhunadh a mach; oir d'an taobhsan aig am bheil gràdh dha. cha bheag an earrann d'an sonas shiorruidh a bhitheas a' coimh-sheasamh ann a bhi 'faicinn an adhair ceudna sin anns an d' fhuiling e air an son—a' giùlan gach uile ghnè mhaslaidhean, agus fhanoidean, agus dhoilgheasan—a nis air a chur ann an seilbh neo-chaohlaidheach air glòir domheasrachaidh. Ach ann an seadh àraidh an Sgriobtuir, is i a' ghlòir a tha *Dia a' toirt do Chrìosd a' ghlòir anns am bheil e air àrdachadh 'na dhreuchd mar eadar-mheadhonair*; a' ghloir sin a tha coimh-sheasamh anns “na h-uile cumhachd” a bhi air a thoirt dha air nèamh agus air talamh; an “t-ainm” a thugadh dha “os ceann na h-uile h-ainm,” mar a tha e 'na shuidh air deas làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh. Tha earrann nach 'eil beag de ghlòir agus de shonas nan naomh a nis air nèamh a' coimh-sheasamh ann a bhi 'faicinn agus ann a bhi 'beachdachadh na glòire so le h-aobhneas agus toil-inntinn naomh, mar a tharlas mar an ceudna d'an comh-bhràithrean uile a choidleas ann an Iosa roimh chrìch nan uile nithe. Agus ann am beachdachadh dligheach na firinne so tha mar an ceudna earrann mhòr de chleachdadh a' chreidimh sin a's e “brìgh nan nithe ri 'm bheil dòchas”—cleachdadh air talamh a tha 'deanamh suas àite *seallaidh* air nèamh, le bhi 'deanamh nan nithe féin a làthair maille ruinn. Is e so an grunn anns am bheil ar dòchas a' tilgeadh 'acair,—eadhon, na nithe “a tha'n taobh a stigh de'n bhrat-roinn,” Eabh. vi. 19, a tha 'gar treòrachadh dh'ionnsuidh frithealaidh eadar-mheadhonair-eachd Chrìosd anns an teampull air nèamh. Agus is ann a chum a bhi neartachadh ar creidimh agus ar dòchais ann an Dia tre Chrìosd a bu chòir dhuinn a bhi 'raunsachadh nan nithe so.

Feudar suidheachadh Chrìosd a nis air nèamh a bheachdachadh fo na trì chinn so:—

I. *Staid ghlòraichte a dhaonnachd*; sin a tha coitichionn do'n duine Iosa Chrìosd agus do na naomhaibh uile a thaobh glòire, agus sin anns am bheil a ghlòir-san ag eadar-dhealachadh uatha uile a thaobh gné.

II. *Ardachadh Chrìosd mar eadar-mheadhonair*; no glòir àraidh a phearsa mar an t eadar-mheadhonair.

III. *Cleachdadh a dhreuchd anns an àrdachadh so*; an ni sin a tha sinn air mhodh àraidh gu bhi toirt fainear aig an àm. Cha labhair sinn idir air nàdur nan corp glòraichte, no air ni sam bith a tha coitcheionn do dhaonnachd Chrìosd agus do'n nàdur cheudna anns na naoimh ann an glòir; ach a mhain air sin a bhuineas *gu h-àraidh* dha féin. Chum na crìche so ni sinn aon bheachd coitcheionn a roimh-mhineachadh.

Cha-n'eil iomlanachd sam bith a's urrainn nàdur na daonnachd a bhi 'giùlan, a 'fantuinn 'na fhìor dhaonnachd mar a bha e, eadar chorp agus anam, nach buin do'n Tighearn Crìosd ann an staid na glòire. Ma chuirear ni sam bith as leth a nàdur mar dhuine a tha neo-fhreagarrach r'a *ghnè*, mar fhìor dhaonnachd, cha-n e glòir a bheirear dha, ach *syrios a nithear air a bhith*. Ma chuirear buadhan diadhaidh, mar a tha uile-làthaireachd agus neo-chrìoch-nachd, as leth nàdur na daonnachd, is ann a bhitheas a bhuadhan nàdurra féin air am buntuinn gu h-iomlan air falbh. Cha-n'eil fìor bhrìgh cuirp Chrìosd air 'atharrachadh ni's mo na tha fìor bhrìgh 'anama. Is earrann bhunaiteach e de'r creidimh, gu bheil e anns a' chorp cheudna sin air nèamh anns an robh e 'còmhraidh ri daoine air thalamh, agus gu bheil na buadhan reusonta anama sin aige nis a bha aige roimh. Is e so "an ni naomh" sin a chruthaich-eadh gu neo-mheadhonach leis an Spiorad Naomh ann am broinn na h-Oighe. Is e so an "t-Aon Naomh" sin nach fhaca truaillicheachd am feadh a bha e anns an uaigh. Is e so an "corp" sin a dh' iobradh air ar son, anns an do ghiùlain e ar peacaidhean air a' chrann. Uime sin, an neach a smuainicheas gu bheil a shamhuil sin de chaochladh air a dheanamh ann no air a chorp, as nach bitheadh e fantuinn an dearbh ni sin a bha e a thaobh bith agus brìgh, cha-n'eil e ach a' tilgeadh aoin de phrìomh earrannaibh creidimh na h-eaglais bun os ceann. Tha sinn a' creidsinn gur e an ceart chorp ceudna sin anns an d' fhuiling e air ar son, as eugnbais caochlaidh sam bith 'na fhìor ghnè, an teampull sin fathast anns am bheil Dia a' gabhail còmhnuidh, agus anns am bheil e frithealadh anns an ionad naomh nach d' rinneadh le làmhaimh, agus nach e corp eile de chruth nèamhaidh, anns nach 'eil ni sam bith de nàdur fola, no feòla, no ehnàmh, leis an d' rinn e fianuis cho tric air dilseachd Dhé ann an gabhail ar nàdur. Is e an dearbh chorp a bha air a lotadh an corp ceudna a chi gach sùil, agus cha chorp sam bith eile.

I. Air a' bhunait so, ma seadh, tha sinn gu toileach a' ceadachadh gu bheil gach uile iomlanachd ann an daonnachd ghlòraichte Chrìosd, a tha coimh-sheasmhach r'a fìor ghnè agus r'a bith féin. Uime sin, bithidh sinn a' feòraich ann am beagan eisimpleir a

mhain, ciod i glòir so daonnachd Chrìosd *a nis air nèamh*, agus ciod anns am bheil i ag eadar-dhealachadh ann an gnè no ann an tomhas o ghlòir nan uile naomh eile. Oir eadhon 'nam measg-san tha sinn gu saor a' ceadachadh gu bheil tomhasan eadar-dhealichte glòire, a tha neo-sheachanta o riaghailt shiorruidh nan uile nithe, eadhon, toil Dé ann am buileachadh nan uile nithe chum a ghlòire féin.

1. Tha cuid de nithibh anns am bheil glòir daonnachd Chrìosd a nis air nèamh ag eadar-dhealachadh, *ann an gnè agus ann an nàdur*, o'n ghlòir a bhuineas do neach air bith de na naomhaibh, aon chuid a nis no an deigh na h-aiseirigh. Agus is iad sin,—

(1.) Am *bith siorruidh* a tha aig a dh-aonnachd-san ann am pearsa Mhic Dhé. Mar a bhuineas so d'a h-inbhe agus d'a h-urram, is amhuil a bhuineas e mar an ceudna d'a glòir àraidh féin. Ann an so bithidh e gu siorruidh gun choimeas, air eadar-dhealachadh agus air àrdachadh os ceann cruthachaidh Dhé gu léir, ainglean agus daoine. Iadsan a tha 'g àicheadh so, an àite dhoibh a bhì gairm dheth "Iongantach, Comhairliche, an Dia cumbhachdach, an t-Athair siorruidh, Prionnsa na sìthe," is ann a tha iad a' toirt "Ichabod" mar ainm air, "C'ait am bheil a ghlòir?" no, cha-n 'eil glòir àraidh sam bith aige. Ach rinn sinn an diomhaireachd so a chur an céill a cheana, a réir ar tomhais, agus coimh-fhreagarrach ri ar rùn. Agus, gun amharus, bha a ghlòir so aige anns an t-saoghal so féin, o'n cheud thiotadh anns an do ghabhadh anns a' bhroinn e. Ach a thaobh foillseachaidh na glòire sin, dh'fhalbhaich se e féin, chuir se e féin ann an dimeas, a' gabhail air féin cruth seirbhisich. Ach a nis tha i 'dealradh gu ro òirdheirc ann an sealladh a mhuinntir naomha gu léir. Bithidh cuid a' feòraich, am bheil breithneachadh iomlan aig na naomhaibh ann an diomhaireachd Mhic Dhé 'nar nàdur. Cha-n 'eil sinn a' tuigsinn ro mhaith ciod a tha air a chiallachadh le "*breithneachadh iomlan*;" ach tha so fìor, gu'm bi sin a tha nis againn a réir creidimh air a mhealtuinn leinn air nèamh a réir seallaidh. Oir mar a tha sinn a nis beò tre chreidimh, is amhuil a bhitheas sinn beò 'na dhéigh so a réir seallaidh. A nis cha-n 'eil creutair crìochnach sam bith a's urrainn breithneachadh iomlan a bhì aige ann an nì a tha neo-chrìochnach. Cha-n fhaighear gu bràth an t-Uile-chumbhachdach a mach gu h-iomlan, a thaobh aoine air bith a dh' oibribh a' ghliocais neo-chrìochnaich. Uime sin, is e so a mhain na their sinn, gu bheil fìrinn agus nàdur na diomhaireachd so a' faotainn làn-dhearbhaidh air nèamh, a riaraicheas gu h-iomlan an t-anam, ionnus gu bheil glòir Chrìosd ann soilleir, mar chuspair siorruidh an aoraidh agus an urrainn dhiadhaidh. Goirear de shonas na glòire air uairibh an *taisbeanadh àrd-bheannaichte*; is e sin, a leithid de shealladh agus de mheasrachadh inntinn de

Dhia agus d'a ghlòir, gu sonruichte mar air fhoillseachadh ann an Criosd, as a nì beannaichte sinn gu saoghal nan saoghal. Uime sin, bithidh earrann mhòr de'r sonas a' coimh-sheasamh ann an beachdachadh na dìomhaireachd so, agus tuilleadh na so cha-n 'eil 'nar comas a ràdh. Is e so, ma seadh, anns am bheil glòir daonnachd Chriosd a' toirt barrachd a thaobh a gnè, agus ag eadar-dhealachadh o ghlòir creutair beannaichte sam bith eile. Agus air a so tha nithe eile an crochadh. Oir,—

(2.) Uaith so tha an t-aonadh a tha aig nàdur an duine ann an Criosd ri Dia, agus na h-uile comhpairteachadh a tha e faotainn o Dhia, de ghnè eadar-dhealaichte o sin a tha aig na naoimh bheannaichte. Is iad na nithe so—eachdon, an t-aonadh a tha againn ri Dia agus an comhpairteachadh a tha sinn a' faotainn uaith—anns am bheil ar sonas agus ar glòir gu léir a' coimh-sheasamh.

Anns an t-saoghal so, tha na naoimh ar an aonadh ri Dia tre *chreidimh*. Is ann tre chreidimh a tha iad a' dlùth-leantuinn ris le rùn cridhe. Air nèamh bithidh so deanta leò tre *ghràdh*. Gràdh dian-thogarrach, maille ri tlachd, agus toil-inntinn, agus aoibhneas, o bheachd shoilleir de mhaitheas neo-chrìochnach agus de mhaise Dhè, a nis a làthair againn, a nis air a mhealtuinn leinn,—is e so an cleachdadh anama trid am bi sinn gu sìorruidh 'ga leantuinn, agus air ar n-aonadh ris. Anns a' bheatha so tha e comhpairteachadh nan uile nithe ruinn ann an cleachdadh a chumhachd éifeachdaich o'n leth a muigh. Tha e'ga fhrithéaladh féin oirnn, ann an toraidhibh a mhaitheis, agus a ghràis, agus a thròcair, le oibreachadh a Spioraid féin annainn. Agus is ann de'n nàdur cheudna a bhitheas na h-uile comhpairteachadh a shealbhaicheas sinn o nàdur na Diadhachd gu saoghal nan saoghal. Bithidh e uile tre *oibreachadh* a Spioraid agus a chumhachd *annainn*. Cha-n 'eil doigh sam bith eile anns am bheil feartan a' sruthadh o Dhia do chreutair sam bith. Ach ann an Criosd tha na nithe so de nàdur eile. An t-aonadh a tha aig a dhaonnachd-san ri Dia, is aonadh *neo-mheadhonach* e ann am pears' a' Mhic; tha ar n-aonadh-ne 'na aonadh *eadar-mheadhonach*, tre'n Mhac'nar nàdur. A thaobh doigh a' chomhpairteachaidh a tha eadar an Diadhachd agus an daonnachd ann am pearsa a Mhic, cha-n urrainn sinn a thuigsinn, tha e os ceann ar comasan, cha-n 'eil meadhon sam bith againn a chuireas solus air. Is nì so a tha gu h-ìomlan gun choimeas 'am measg uile oibre Dhé. Tha daonnachd Chriosd, mar is creutair i, an crochadh gu sìorruidh air Dia; cha mhò a tha nì sam bith aice ach sin a tha i faotainn uaith. Oir is ann do nàdur na Diadhachd a mhain a bhuineas e a bhi 'na aon thobar sìorruidh agus saor gach uile bhithe agus gach uile mhaitheas. Cha mhò is urrainn an t-Uile-chumhachdach féin creutair 'ardachadh dh' ionnsuidh suidheachaidh sam bith anns nach bitheadh

e a ghnàth agus anns na h-uile nì an crochadh gu h-iomlan air Dia féin. Ach a thaobh dòigh a' chomhpairteachaidh eadar an Diadhachd agus an daonnachd anns an aonadh phearsanta, cha-n aithne dhuinn e. Ach co dhiù is comhpairteachadh beatha, no cumhachd, no soluis, no glòire e, tha iad uile de nàdur eadar-dhealaichte o dhòigh sam bith anns am bheil sinne gu bràth gu bhì faotainn nan uile nìthe. Oir, mar a dh' ainmicheadh a cheana, tha na h-uile nì air am buileachadh oirne, agus air an oibreachadh ann-ainn, tre chleachdadh éifeachdach cumhachd o'n leth a muigh. Ach a thaobh nam feartan glòrmhor a tha 'sruthadh gu neo-mheadhonach o'n Diadhachd do'n daonnachd ann am pearsa Chrìosd, cha-n 'eil e 'nar comas an tuigsinn. Gu cinnteach, tha cleachdaidhean dà ghnè eadar-dhealaichte, gach aon d'a chéile, cruaidh an tuigsinn, eadhon far am bheil iad araon crìochnach agus anns an aon phearsa. Cò d'an aithne mar a tha éifeachd seòlaidh a' sruthadh o'n anam, agus air a chomhpairteachadh ris a' chorp, anns na h-uile gluasad agus gnìomh a's lugh a tha anns gach ball fa leth,—air chor as nach 'eil astar sam bith eadar an seòladh agus an gnìomh? no, air an làimh eile, mar a tha an t-anam air a chur fo thrioblaid no fo bhròn anns a' cheart thiotadh anns am bheil an corp a' fulang cràidh, ionnus nach urrainn eadar-dhealachadh a bhì deanta eadar cràdh a' chuirp agus comh-fhulangas an anama? Nach mò gu mòr na sin a tha comhpairteachadh so an dà nàdur eadar-dhealaichte ann an aon phearsa Mhic Dhé os ceann ar breithneachaidh, far am bheil a h-aon diubh gu h-iomlan neo-chrìochnach? Bithidh nì-eigin air a labhairt uime an déigh so. Ann an so, ma seadh, tha glòir shiorruidh so an duine Iosa Chrìosd ag eadar-dhealachadh o sin a bhitheas aig na h-uile creutair glòraichte eile. Agus,—

(3.) Do bhrìgh so is e daonnachd Chrìosd, anns a' phearsa dhiadhaidh agus maille ris a' phearsa, *cuspair gach uile aoraidh agus molaidh dhiadhaidh* gu léir, Taisb. v. 13. Tha gach uile chreutair air bith a' cur “molaidh, agus urrainn, agus glòir, agus cumhachd” gu shiorruidh as leth an Uain, coimh-ionann ris-san a tha 'na shuidh air an rìgh-chaithir. Rinn sinn so a chur an céill a cheana. Ach cha-n'èil creutair sam bith eile a tha, no a's urrainn a bhì, air àrdachadh dh'ionnsuidh a' leithid sin a dh' inbhe glòire, as gu'm bitheadh e 'na chuspair an aoraidh dhiadhaidh ann an tomhas air bith, eadhon o'n chreutair a's isle d'an comasach aoradh a choimhlionadh. Iadsan a tha toirt aoraidh no urrainn dhiadhaidh do naoimh no do ainglean, mar a tha deanta ann an Eaglais na Roimh, tha iad araon a' spùinneadh Chrìosd de phrìomh nèamhuid a choroin rìoghail, agus ag oidhirpeachadh gu mì-naomh a bhì 'sgeadachadh mhuinntir eile leatha;—a tha 'na ghràineileachd dhoibh.

(4.) Tha a' *ghlòir sin gu léir a rènaich Dia a bhi coimhlionadh ann agus leis*, a nis air a taisbeanadh gu soilleir do'n mhuinntir naomh a tha 'cuairteachadh na rìgh-chaithreach. B'e rùn mòr gliocais agus gràis Dhé o shiorruidheachd, a bhi cur an céill agus a bhi taisbeanadh uile bhuadhan naomha agus glòrmhor a nàdur, ann agus trid Iosa Crìosd. Is e so an nì anns am bheil a thlachd, agus leis am bheil e làn-toilichte. 'Nuair a bhitheas so air coimhlionadh iomlan 'fhaotainn, cha bhi meadhon sam bith eile gu bràth air a ghnàthachadh leis air son a bhi foillseachadh a ghlòire. Ann an so tha crìoch dheireannach agus beannachadh nan uile.

Air an aobhar sin is e prìomh obair a' chreidimh am feadh a tha sinn anns an t-saoghal so, a bhi 'g amharc air glòir so Dhé, mar a tha i air a taisbeanadh dhuinn ann an Crìosd. Is e so an cleachdadh trid am bheil ar comh-chumadh ris a fàs suas chum foirfeachd, 2 Cor. iii. 18. Agus chum na crìche so, tha e comh-pairteachadh soluis shlàinteil gu h-éifeachdach r'ar n-inntinnibh anns an leth a stigh; as eugmhais nach urrainn sinn aon chuid a ghlòir fhaicinn no glòir a thoirt dha. An ti sin "a thubhairt ris an t-solus foillseachadh á dorchadas," tha e 'dealradh ann ar cridheachaibh-ne, a thoirt dhuinn "soluis eòlais glòire Dhé, ann an gnùis Iosa Crìosd," 2 Cor. iv. 6. Is i a' chrìoch, tha sinn ag radh, air son am bheil Dia a' comhpairteachadh soluis spioradail agus nèamhaidh ri inntinnibh nan creideach, gu'm bitheadh iad comasach air foillseachadh agus taisbeanadh a ghlòire a bheachdachadh ann an Crìosd; a tha folaichte o'n t-saoghal, Eph. i. 17-20; Col. ii. 2. Gidheadh, am feadh a tha sinn anns a' choluinn, cha-n'eil sinn a' faicinn a ghlòire ach "gu dorch mar tre ghloine;" cha-n'eil i soilleir dhuinn 'na maise dhealrach féin. Seadh, is e fuigheall ar dorchadais a thaobh an nì so a's ceann-aobhar ar laigse, agus ar n-eagalan, agus ar dubhachais gu léir. C'uime am bheil e cho soirbh do ar buairidhean uile a bhi 'fagail an lorg 'nar n-anamaibh, ach gu bheil sinn a dhith seallaidh sheasmhaich de ghlòir so Dhé ann an Crìosd. Agus is ann le solus spioradail na glòire so 'nar n-inntinnibh a tha sinn air ar n-atharrachadh dh' ionnsuidh cosmhuileachd Chrìosd.

Ach ar *nèamh* tha so air 'fhoillseachadh gu follaiseach agus gu glòrmhor do'n mhuinntir bheannaichte sin gu léir a tha fa chomhair na rìgh-chaithreach. Cha-n'eil iad ag amharc air tre chreidimh ann an tomhasaibh eadar-dhealaichte soluis, mar a tha sinne 'deanamh air thalamh. Cha-n e *beachdan* amhunn na h-inntinn a tha aca mu chomharaidhibh sin na glòire diadhaidh a tha r'am faicinn ar pearsa Chrìosd, agus air nàdur an duine ann, maille ris an obair a choimhlion e; a chuid a's mo air an ruig sinne air thalamh. Ach 'an àite sin, tha an t-iomlan de ghlòir Dhé *fosgailte* dhoibh, agus air fhaicinn *gu soilleir* leò—seadh, uile chomh-

araidhean a' ghlòire, 'gan taisbeanadh féin air dhòigh ro òirdheire ann, 'na phearsa, anns na rinn e, agus anns na tha e 'deanamh. Tha gliocas, agus gràs, agus maitheas, agus gràdh, agus cumhachd na Diadhachd a' dealradh a mach ann, mar chuspair beachdachaidh nan naomh uile, anns am bheil e air a dheanamh iongantach. Agus cha bheag an earrann de ar sonas bhith-bhuan a tha 'coimh-sheasamh anns an t-sealladh so. Oir ciod eile is mò a bheir de riarachadh do anamaibh nan naomh—ciod eile anns am bheil a leithid a' ghlòir dhoibh—ri breithneachadh soilleir a bhi aca de dhìomhaireachd gliocais, agus gràis, agus gràidh Dhè ann an Crìosd? B'e so cuis-rannsachaidh nam fàidhean o cheann iomadh linn; is e so an ni air am miann leis na h-ainglean a bhi beachdachadh,—a tha cur beatha agus glòire ann am frithealadh an t-soisgeil. Is e so am frithealadh a's glòrmhoire, agus a's beannaichte, agus a's sona, a's urrainn a bhi air a mhiannachadh air thalamh ann an solus a' chreidimh,—eadhon, a bhi 'faicinn a dh' aon seallaidh fìor bhrìgh nan samhlaidhean sin gu lèir a bha air an taisbeanadh ann an aitreabh mhaisich a' phàilliuin, agus an teampuill a thàinig 'na dhéighl—'nan soithichibh naomha gu lèir, agus anns an t-seirbhis a choimhlionadh anna,—mar an ceudna brìgh nan uile nithe a thaisgeadh ann an geallaidhibh an t-Seann-tiomnaidh, no a chuireadh an céill anns an Tiomnadh Nuadh; ni a tha mar an ceudna a' dearbhadh gu bheil glòir ann an Crìosd a tha de *ghné agus de nàdur* eadar-dhealaichte o sin a dh' fheudas creutair sam bith 'fhaotainn. Ni sinn uime sin a thoirt fainear anns na beagan bheachdan a leanas:—

[1.] *Tha na h-uile creideach anns a' bheatha so a' faicinn òirdheireis agus glòire ann an dìomhaireachd so Dhé ann an Crìosd.* Tha iad a' faicinn sin ann an tomhasaibh eadar-dhealaichte; is e sin, mur 'eil iad fo oibreachadh buairidh, a' siubhal ann an dorchadas, gun sholus a bhi aca. Tha cuid aig am bheil sealladh ni's ro shoilleire de'n dìomhaireachd so, agus tha tomhas ni's ro mhò de dhearbhbheachd 'na chomh-chuideachd do chuid na tha do chuid eile, a réir tomhais eadar-dhealaichte an creidimh agus an soluis. Tha sealladh spioradail chuid gle anmhunn, agus na beachdan a tha aca de ghlòir Dhé ann an Crìosd gu mòr air an dorchachadh a dhìth soluis, agus dearbh-bheachd, agus seasmhachd. Tha so fìor a thaobh chuid o laigse an comasan nàdurra, ach a thaobh a chuid a's mò o mhàirnealachd agus o leisg spioradail; muinntir aig nach 'eil “an ceudfaidh, tre ghnàthachadh fada, air an cleachdadh ri eadar-dhealachadh a chur eadar maith agus olc,” mar a tha an t-abstol a' labhairt, Eabh. v. 14. Tha cuid nach 'eil a' faotainn teagaisg, agus tha inntinnean chuid eile air an truailleadh le beachdaibh meallta. Gidheadh, a thaobh nan uile a tha 'nam fìor chreidich, tha “sùilean an inntinn air an soillseachadh” ann

an tomhas, chum a bhi faicinn glòire Dhé, mar air a taisbeanadh dhoibh anns an t-soisgeul. Do mhuinntir eile tha so na amaid-eachd; no tha iad a' meas gu bheil a leithid a dhorchadas ann as nach urrainn iad idir teachd 'am fagus dha. Ach is ann a tha an dorchadas gu h-iomlan annta féin. Is e so ma seadh buaidh agus comharadh àraidh a' chreidimh shlàinteil—tha e 'faicinn glòire Dhé ann an gnùis Iosa Crìosd;—bheir e dhuinn a bhi 'g aithneachadh an fhoillseachaidh a thugadh de ghlòir Dhé ann an Crìosd, mar air a chur an céill anns an t-soisgeul.

[2.] Is e tomhas ar breithneachaidh de'n ghlòir so *freumh* ar *n-uile ùmhlachd*, agus ar comhfhurtachd, agus ar dòchais anns an t-saoghal so. Air do'n chreidimh sealladh fhaotainn de ghlòir so Dhé air a foillseachadh ann an Crìosd, tha e 'brosnachadh suas an anama chum gach uile ùmhlachd, a' faicinn reusona na's leòir air a son, agus aobharan misnich ro éifeachdach air son a dhol 'na ceann. Is ann an sin a tha i da rìreadh 'na h-ùmhlachd sboisgeul-aich, 'nuair a tha i sruthadh o chleachdadh so a' chreidimh, agus air a coimblionadh le saorsa spioraid agus buidheachas cridhe. Agus is ann an so a tha stéidh ar n-uile chomhfhurtachd air a leagadh air son na beatha ta làthair, agus ar n-uile dhòchais air son an t-saoghail ri teachd. Oir tha seasmhachd ar staid gu léir a nis agus tre'n t-siorruidheachd an crochadh air cleachdaidhean gràsmhor Dhé d'ar taobh, mar a dh' fhoillsich se e féin ann an Crìosd.

[3.] Is ann o chleachdadh a' chreidimh ann an so a tha an *gràdh diadhaidh*, no gràdh do Dhia, a' sruthadh; is ann an so a mhaire a tha e 'faotainn beothachaidh agus neartachaidh. Is ann o bhreithneachadh spioradail de'n ghlòir so a tha anam a' chreidich a' glaothaich a mach, "Cia mòr an soirbheachadh! cia mòr am maise!" Is e Dia ann an Crìosd, a' deanamh an t-saoghail réidh ris féin, aon chuspair a' ghràdh dhiadhaidh. Is ann a mhaire mar a tha Dia air a thaisbeanadh ann an Crìosd is urrainn an t-anam dlùth-leantuinn ris le gràdh dian-thogarrach, le tlachd seasmhach, agus le aigne laiste suas. Cha-n 'eil anns na h-uile beachd eile mu ghràdh a bhi aig peacaich do Dhia—mar is peacaich sinn uile—ach smuaintean diomhanais. Uime sin,—

[4.] Tha na h-uile creideach, co dhiù bu chòir do na h-uile creideach, a bhi eòlach 'nan inntinnibh air na nithibh so, a' miannachadh, agus a' sealltuinn suas le dian-thogradh an deigh *comuinn nìs ro dhlùithe* ri uisge an tig iad gu bhi 'gan làn-mhealtuinn. Agus mur 'eil so fìor d'ar taobh, tha sinn talmhaidh, agus feòlmhor, agus neo-spioradail; seadh, e'ar son a tha luchd-aideachaidh cho feòlmhor 'nan inntinnibh, agus cho saoghalta 'nan caithe-beatha, ach a mhaire do bhrìgh gu bheil iad 'nan coigrich do'n t-suidheachadh anama so, agus 'nan luchd-dearmaid air an dleasdanas a tha coimheangailte ris. Gidheadh is e so cor na

muintir sin a tha beò ann an cleachdadh dlìgheach a' chreidimh —is e so an déigh am bheil an cridheachan a' plogartaich—eadhon, a bhi air an làn shaoradh o gach uile dhorchadas, o gach smuain neo-sheasmhach, agus o gach beachd mhi-iomlan, mu ghlòir Dhé ann an Crìosd. Is ann an déigh nan nìthe so a tha iadsan a fhuair “ceud-thoradh an Spioraid” ag osnaich annta féin. Bu mhiann leò a bhi 'faicinn na glòire so “le aghaidh gun fholach ;” cha-n ann mar auns a' bheatha so, “mar ann an sgathan,” ach 'na maise dhealrach féin. Ciod a tha dhith oirnn? ciod a b' àill leinn a bhi 'faotainn? ciod a tha ar n-anaman a' miannachadh? Nach e so e—eadhon, gu'm bitheadh breithneachadh nì's coimhlionta, agus nì's soilleire, agus nì's seasmhaiche againn de ghliocas, agus de ghràdh, agus de ghràs, agus de mhaitheas, agus de naomhachd, agus de cheartas, agus de chumbhachd Dhé, mar a tha iad sin air an taisbeanadh agus air an àrdachadh ann an Crìosd, air son ar saorsa agus ar slàinte shiorruidh? Ciod a gheall e dhuinn? ciod an déigh am bheil ar n-anaman a' leantuinn? Nach e so e—eadhon, gu faiceamaid glòir Dhé ann an Crìosd, agus gu'm bith-eamaid a' tuigsinn a ghràidh dha agus a mheas air, agus gu'm bitheamaid a breithneachadh cho fagus as a tha e do Dhia; agus sin mar a tha na nìthe so a' faotainn fianuis 'na eadar-mheadhon-aireachd? Faic Eoin xvii. 23, 24.

[5.] Air nèamh sàsuichear na tograidhean agus na dòchasan spioradail so gu léir. Ciod a th' ann an sonas bith-bhuan na glòire, ach a bhi 'gam faotainn air an làn-shàsachd? Tha so a' lionadh anama nan naomh a choidil a cheana ann an Iosa, le h-iongantas, agus aoibhneas ann an cleachdadh a' mholaidh. Faic Taisb. v. 9, 10. Ann an so tha glòir Chrìosd de nàdur agus de ghné gu h-iomlan eadar-dhealaichte o sin a bhitheas aig creutair sam bith eile. Agus is ann do bhrìgh so a bhitheas ar glòir-ne air mhodh àraidh a' coimh-sheasamh ann a bhi faicinn a glòire-san, air do ghlòir Dhé a bhi air a foillseachadh ann.

Agus, anns an dol seachad, feudaidd sinn 'fhaicinn naith so gur *diomhanas* agus *ìodhol-aoraidh* uile chleachdaidhean na muintir sin le'm b' àill a bhi taisbeanadh Chrìosd mar chuspair ar n-aoraidh ann an dealbhaibh agus ann an iomhaighibh. Tha iad a' cumadh fiodha no cloiche chum coslais duine. Ni iad a sgeadachadh gu h-ealanta le daithibh, agus cuiridh iad snas e ri aghaidh sùilean agus iuntinnean amaideach luchd an saobh-chràbhaidh mar ni aig am bheil coslas glòire. Agus air dhoibh an obair a chrìochnachadh, “taomaidh iad òr as a' mhala,” mar a tha am fàidh a' labhairt, a' meudachadh ann an iomadh gné sgeadachaidh, auns nach 'eil maise sam bith ach ann an sùilibh nan amadain am measg dhaoine, agus an sin cuiridh iad suas e mar dhealbh no mar taisbeanadh de Chrìosd ann an glòir. Ach ciod idir a tha ann

aig am bheil an dàimh a's lugha dha, no an coslas a's lugha ris? ni h-eadh, nach e so am meadhon a's éifeachdaich a dh' fheudar a smuaineachadh chum a bhi 'claonadh inntinnean dhaoine o bhrethneachadh firinneach agus ceart fhaotainn d'a ghlòir? An toir an dealbh teagaisg do dhaoineibh mu'n bhith a tha aig daonnachd Chrìosd ann am pearsa Mhic Dhé? an àite sin, nach ann a tha e dubhadh a mach na h-uile smuain m'a thimchioll? An taisbean e do dhaoineibh an t-aonadh a tha aig nàdur an duine ann an Crìosd do Dhia, agus an comhpairteachadh neo-mheadhonach a tha e 'faotainn uath? Tha aon ni, gun amharus, a tha iad a' cur as a leth a bhuineas mar dhlige do Chrìosd,—eadhon, gu bheil urram agus aoradh r'a thoirt da; trid am bheil iad a' leasachadh an amaideis le gnìomh an ìodhol-aoraidh. An dream sin d'a nach aithne ciod e sin a bhi beò beath' a' chreidimh—aig nach 'eil an inntinnean gu bràth togtà suas ann an cleachdadh a bheachd-smuaineachaidh spioradail agus nèamhaidh, agus aig nach 'eil crìoch sam bith anns an diadhachd ach a bhi 'riarachadh an saobh-chràbhaidh o'n leth a stigh le sealladh an sùl o'n leth a muigh—feudaidd iad a bhi air an toileachadh ré tamuill, agus air an sgrios gu sìorruidd leis na meallaidhibh so. Ach d'an taobh-san aig am bheil fìor chreidimh ann an Crìosd, agus fìor ghràdh dha, tha cuspair ni's ro ghlòrmhoire aca air an dean iad an cleachdadh.

Agus le so feudar sinn féin a cheasnachadh araon a thaobh ar beachdan mu staid na glòire agus tomhas ar deasachaidh air a shon, agus co aca a tha sinn ann an tomhas air bith air ar deanamh “iomchuidh chum a bhi 'nar luchd-comhpairt a dh' oighreachd nan naomh anns an t-solus.” Bithidh nithe eile air an toirt fainear an déigh so mar stéidh an fhéin-cheasnachaidh so: aig an àm cha-n fheudar iad so a dh' ainmicheadh a leigeadh seachad. Is lionmhor na smuaintean eadar-dhealaichte a bhitheas an measg dhaoine mu staid an t-saoghail ri teachd,—na nithe nach faicear, agus a tha sìorruidd. Tha cuid nach éirich os ceann an dòchais gu'm bi iad air an saoradh o ifrinn, no o thruaighibh sìorruidd, 'nuair a thig am bàs. Bha tuilleadh na so aig na cinnich agus aig an fhàidh-bhréige féin. A thaobh chuid eile, cha-n 'eil fios agam ciod a ghné de ghlòir bhoillsgeich leis am bheil iad a' smuaineachadh a bhi 'gan toileachadh agus 'gan riarachadh féin, gun fhios aca ciamar, 'nuair nach fheud iad fantuinn 'an so ni's fhaide. Ach tha an staid so de nàdur eile gu h-ìomlan, aig am bheil a shonas 'na shonas spioradail agus inntinneil. Gu bhi 'g ainmeachadh eisempleir o aon de na nithibh a chuireadh sìos roimh. Tha glòir nèimh a' coimh-sheasamh ann an làn-fhoillseachadh a' ghliocais, agus a' mhaitheis, agus a' ghràis, agus na naomhachd dhiadhaidh—eadhon uile bluadhan nàduir Dhé ann an

Criosd. Tha earrann nach 'eil beag de shonas na siorruidheachd a' coimh-sheasamh ann am breithneachadh shoilleir agus ann am beachdachadh sheasmhach a bhi air fhaotainn de na buadhaibh glòrmhor so. Ciod iad, ma seadh, a nis ar smuaintean mu na nithibh so? Ciod an tomhas aoibhneis, ciod an riarachadh anama a tha againn anns an t-sealladh sin dhiubh a tha r'a fhaotainn tre chreidimh ann an taisbeanadh diadhaidh an Sgriobtuir? Ciod e meud ar n-ionndrain an déigh breithneachaidh iomlain fhaotainn dhiubh? An e so an nèamh air am bheil ar déigh? Ciod a tha sinn a' faotainn annainn féin a bhitheas air a shàsachadh gu siorruidh ann? Cia b'e air bith tomhas ar n-ionndrain an déigh nan nithe so, is e sin a mhaith tomhas ar n-ionndrain an déigh an fhìor nèimh—ionad-còmhnuidh a' bheannachaidh agus na glòire siorruidh. Cha dean Dia ar toirt do nèamh a dhèidh no dh' aindeoin. Ma tha aineolas agus dorchadas a' còmhachadh ar n-inntinnean, —ma tha ar n-aighe saoghalta agus collaidh,—ma tha ar smuaintean air an lionadh suas le gnothuichibh na beatha ta làthair,—ma tha ar cridheachan a' gràdhachadh thoil-inntinnean an t-saoghail, ionnus gu bheil sinn 'nar coigrich do na nithibh so — mur 'eil eòlas againn orra no ionndrain 'nan déigh,—cha-n 'eil sinn air an t-slighe gu bhi 'gam mealtuinn. Cha-n 'eil dearbhadh eile a's fearr air còir chinntich a bhi againn annta, na gu bheil iad a' toirt riarachaidh anama dhuinn tre chreidimh anns an àm a tha làthair. Cia cho amaideach as a tha e a bhi 'call cheud-thoraidhean nan nithe so 'nar n-anamaibh féin, agus an dol a steach sin do shonas a bhitheadh air 'fhosgladh dhuinn tre chreidimh ann an cleachdadh a' bheachd-smuaineachaidh orra, agus sin ann an rathad a bhi cur ar maith siorruidh ann an cumnart le bhi 'dian-leantuinn an déigh nithe bàsmhor na beatha so tha làthair! Is e so a tha sgrios anama mhòran, agus a' cumail creidimh mhòran eile cho lag-chuiseach, ionnus gur duilich tomhas air bith d'a fhìor chleachdadh nàdurra féin a bheachdachadh idir.

2. Tha glòir daonnachd Chrìosd ag eadar-dhealachadh o ghlòir nan naomh an déigh na h-aiseirigh a thaobh a *tomhasaibh*. Oir,—

(1.) Is i glòir a chuirp-san eisempleir agus saimpleir na glòire sin ris am bi iadsan air an deanamh comh-chosmhuil: “A chruth-atharraicheas ar corp diblidh, chum gu'n deanar e comh-chosmhuil r'a chorp glòrmhor féin, a réir an oibreachaidh leis am bheil e comasach air na h-uile nithe a chur fo 'cheannsal féin,” Phil. iii. 21. Rinneadh ar cuirp 'nan corpaibh diblidh tre'n pheacadh, ionnus gu'n d' rinneadh iad 'nam bràithribh do na cnuimhibh, agus 'nam peathraichibh na truailidheachd. Chomharaichadh iad do'n bhàs, am maise do lobhadh na h-uaigne. Aig an aiseirigh bithidh iad air an dealbh as ùr, air an sgeadachadh agus air

an nuadh-chumadh. Cha-n e mhain gu'm bi na h-uile ciorram agus dochann a thugadh orra tre'n pheacadh air a ghiùlain air falbh, ach bithidh iomadh feart glòrmhor air an cur riu, nach robh idir aca 'nan ceud chomh-shuidheachadh nàdurra. Agus bithidh so deanta le oibreachadh uile-chumhachdach sin Chriosd, leis am bheil e comasach air na h-uile nithe a chur fo 'cheannsal féin. Ach is e a chorp féin eisempleir agus saimpleir na h-inbhe cuirp sin chum am bi sinne air ar n-atharrachadh le a chumhachd. Cha ruig sinn ach air cosmhuileachd ris. Agus cia b'e air bith ni a tha 'na àrd-shaimpleir ann an staid sam bith, is e sin féin a's riaghailt do na h-uile neach eile ann. Is amhuil sin glòir Chriosd ;—tha ar glòir-ne ag coimh-sheasamh ann an comh-chumadh rithe ; ni a tha toirt an àrd-cheannais dha-san.

(2.) Mar a tha staid cuirp Chriosd ni's ro ghlòrmhoire na sin a bhitheas aig ar corpaibh-ne, is amhuil sin a nochdar gu bheil staid 'anama ann féin ni's ro òirdheire na sin air an ruig sinne. Oir tha lànachd sin an Spioraid a thugadh dha os ceann tomhais, maille ri lànachd sin nan uile ghràs air son an d' rinneadh a nàdur comasach tre'n aonadh phearsanta, a' dealradh a mach a nis ann 'nan òirdheirceas agus 'nan glòir. An gràs sin a bha ann an Criosd anns an t-saoghal so, is e sin féin an gràs ceudna a tha nis ann air nèamh. Cha d' atharraich e a nàdur 'nuair a chrìochnaich e a réis, is ann a thugadh cleachdadh ni's ro ghlòrmhoire dha nis gu'n do ghlac e an crùn. Agus tha a ghràsan uile nis air an cur am follais, air do'n fholach a bhi togta air falbh dhiubh, agus solus a bhi air a chomhpairteachadh anns am faicear iad. Mar nach robh sgèimh no grinneas aige ann an sùilibh mhòran anns an t-saoghal so gu'n iarradh iad e,— ann an cuid do bhrìgh am folach a chuireadh air a mhaise o'n leth a stigh le a chor o'n leth a muigh, ach gu h-àraidh do bhrìgh an dorchadais a bha air inntinnibh dhaoine, air chor as nach b' urrainn iad glòire nithe spioradail a bheachdachadh ; (ged a bha cuid ann an solus a' chreidimh a chunnaic a ghlòir, “mar ghlòir aom-ghin Mhic an Athar, làn gràis agus firinn ;”)—is amhuil sin a nis a tha am folach air a thogail air falbh, agus an dorchadas gu h-ìomlan air teicheadh o inntinnibh nan naomh, ionnus gu bheil e air 'fhaicinn leò ann an glòir a ghràis mar an ti a tha gu léir ionmhuinn agus ion-mhiannaichte. Agus ged a tha gràs nan creideach de'n nàdur cheudna ri sin a tha ann an Iosa Criosd, agus ged a bhitheas iad air an atharrachadh dh' ionnsuidh coslais na glòire ceudna ris-san, gidheadh bithidh gràs agus glòir nan namh a' teachd gearr ann an tomhas do-mheasrachaidh air sin a tha chòmhnuidh annsan. Ann an so, ma seadh, mar an ceudna, tha a ghlòir-san a' toirt barrachd gu ro mhòr air glòir nan uile chreutair eile.

Ach feumar ann an so folach a tharruing thar na dh' fhagadh

fathast. Oir cha-n 'eil e fathast soilleir ciod a bhitheas sinn annainn féin; agus is ro lugha na sin a tha e soilleir ciod iad iomlanachdan na glòire sin a tha agus a bhitheas aig a' Cheann bheannaichte os ceann nam ball gu léir, eadhon, an uair a bhitheas sinn air ar deanamh cosmhuil ris. Ach air dhuinn, ann an toiseach a' chaibideil so, staid an Tighearna Iosa Crisd a nis air nèamh a thoirt fainear mar ni a sguireadh 'nuair a thigeadh "crìoch dheireannach nan uile nithe;" feumar a chuimhneachadh ann an so, gu bheil na h-uile ni a labhradh mu ghlòir daonnachd Chrìosd de nàdur eadar-dhealaichte uaith so, agus gur ni e a mhair-eas tre'n uile shiorruidheachd. Na h-uile ni e dh' ainmicheadh, fanaidh iad ann agus dha gu saoghal nan saoghal.

II. Is e an dara ni a tha r'a bheachdachadh ann an staid Chrìosd a nis air nèamh '*àrdachadh mar Eadar-mheadhonair*. Agus tha dà ni a dh' fheudar a thoirt fainear d'a thaobh:—1. An dòigh air an deachaidh e steach chum an staid sin shuas; 2. An staid ann féin, agus a ghlòir a bhuineas da.

1. Tha dòigh a dhol a steach do nèamh chum a bhi cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair air a chur an céill, 1 Tim. iii. 16, "Ghabhadh suas e chum glòire," no mar is fearr a dh' fheudar a ràdh, "Ghabhadh suas e gu glòrmhor;" agus a ris, Lucas xxiv. 26, chaidh e "steach d'a ghlòir." Ghabhadh mar so suas e agus chaidh e steach d'a ghlòir 'nuair a thogadh suas e gu nèamh, mar ann an Gniomh. i. 9-11. "Thogadh suas e gu nèamh," le guiomh cumhachd dhiadhaidh; agus chaidh e suas air nèamh, le roghainn agus o a thoil féin, mar an staid sin chum an robh e nis air 'àrdachadh. Agus tha dol suas so Chrìosd air nèamh 'na earrann bhunaitich de chreidimh na h-eaglais. Agus tha e r'a bheachdachadh ann an rathad dhà-fhillte:—(1.) Mar a bha e 'na dhol suas *buadhach*, mar *Rìgh*; (2) Mar a bha e 'na dhol suas *gràs-mhor*, mar *Shagart*. Bha a dhol suas, ann féin, o'n talamh gu nèamh, agus a thaobh a dhòigh o'n leth a muigh, coimh-ionann anns an dà sheadh, agus air a choimhlionadh aig an aon àm; ach a thaobh crìch a dhol suas, eadhon cleachdadh a dreuchdan gu léir, bha so eadar-dhealaichte, agus coimh-fhreagarrach ri iomadh roimh-shamhladh eadar-dhealaichte ann an coimh-cheangal riu.

(1.) Feudar trì nithe a bheachdachadh 'na dhol suas, mar a bha e *buadhach*:—[1.] A *dhòigh*, agus mar a shamhlaicheadh e o shean; [2.] An *t-àite* chum an deachaidh e suas; [3.] A' *chrìoch*, no an obair a bha aige r'a coimhlionadh ann.

[1.] A thaobh a dhòigh, bha e *buadhach* agus glòrmhor ann an rathad follaiseach. Is amhuil a chuireadh an céill e, Eph. iv. 8, "Air dol suas da an àirde, thug e bruid 'am braighdeanas, agus thug e tiodhlacan do dhaoibh." Tha sùil aig na briathran ri sin leis an do roimh-shamhlaicheadh e aig tabhairt an lagha,

Salm lxviii. 17, 18, far am bheil glòir a dhol suas air a cur an céill 'am farsuinneachd, "Tha carbaid Dhé 'nam fichead mìle, le mìltibh de mhiltibh aingeal; tha an Tighearn 'nam measg, mar ann an Sinai, 's an ionad naomh. Chaidh thu suas air ionad àrd, thug thu bruid ann am braighdeanas." Bha an sealladh a bu ghlòrmhoire a thug Dia dheth féin air thalamh fo'n t-Seann-tionnadh, air a thabhairt air sliabh Shinai, aig tabhairt an lagha. Agus mar a rinneadh frithealadh d'a làthaireachd aig an àm sin leis na h-ainglibh glòrmhor uile, is anhuil sin, air do'n obair sin coimhlionadh fhaotainn, a phill e suas gu buadhach do nèamh, ann an comh-chuideachd an luchd-frithealaidh rìoghail sin. Agus bha so, tha sinn ag ràdh, a roimh-shamhlachadh dol suas Chrìosd air nèamh, air do'n lagh coimhlionadh fhaotainn leis, anns gach ni a bha air iarraidh ann, no air a chiallachadh leis. Chaidh e suas gu buadhach air dha an lagh a thabhairt, mar shamhladh air a dhol suas gu buadhach an déigh do'n lagh coimhlionadh 'fhaotainn. Air dha an sin "uachdaranachdan agus cumhachdan a chreachadh, rinn e ball-sampuill dhiubh gu follaiseach, a' deanamh buaidh-chaitheirm os an ceann," Col. ii. 15. Mar sin thug e bruid 'am braighdeanas; no thug e 'am braighdeanas uile chumhachdan naimhdeil slàinte na h-eaglais gu buadhach aig rothaibh a charbaid. Tha sinn ag aideachadh gu bheil air mhodh àraidh air a chiallachadh le bhì 'toirt "bruid 'am braighdeanas," a' bhuaidh spioradail a thug e air Satan, agus an sgrìos a rinn e air a chumhachd; gidheadh, a mheud 's gu bheil e sgrìobhta gu'n d' rinn e "uachdaranachdan agus cumhachdan a chreachadh, a' deanamh ball-sampuill dhiubh gu follaiseach," agus gu'n d' rinn e buaidh-chaitheirm os an ceann, cha-n'eil sinn idir an teagamh nach robh Satan, ceann-feadhma na ceannairce, agus prìomh phrionnsachan an dorchadais, air an taruing gu follaiseach 'na dhéigh mar bhraighdibh ceannsaichte, 'am fianuis nan aingeal naomha gu léir,—air do "shìol na mnà" a nis "ceann na nathrach" a bhruthadh. Is e so féin a tha air a chur an céill air dhòigh cho brìghmhor ann an Salm xlvii. air fad. Tha an eaglais ann an sin a' deanamh aoibhneis gu buadhach, do bhrìgh gu'n deachaidh "Dia suas le caithream, an Tighearn le fuaim trompaid," rann 5; is e sin dol suas Chrìosd gu ro ghlòrmhor air nèamh; agus theirear gu'n robh e le caithream agus le fuaim trompaid—comharaidhean a ghàirdeachais bhuaidhaich—do bhrìgh nan iolach glòrmhor a rinneadh an sin, le uile luchd-frithealaidh rìgh-chaitheirm Dé.

[2.] Is e an *t-ionad* chum an deachaidh e mar so suas "an àird." "Air dol suas da an àird," Eph. iv. 8,—is e sin nèamh. Chaidh e suas "gu nèamh," Gnìomh. i. 11,—agus "is éigin do nèamh a ghabhail," caib. iii. 11; cha-n e na nèamhan so-leirsinneach sin a tha sinne a' faicinn, oir, air dol suas dha, chaidh e troimh na

nèamhaibh sin, Eabh. iv. 14, agus rinneadh e “ni’s àirde na iad,” caib. vii. 26,—ach do’n ionad anns am bheil Dia féin a chòmh-nuidh ann an glòir agus ann an mòralachd, caib. i. 3, viii. 1, xii. 2. Ann an sin, air “rìgh-chaithir Dhé,” Taisb. iii. 21,—air deas làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh,” shuidh e sìos ann an làn sheilbh agus chleachdadh gach uile ùghdarrais agus chumhachd. Is e so an lùchairt a tha aig Rìgh so nan naomh agus nan uile chinneach. Is ann an so a tha a chaithir rìoghail agus shiorruidh togta suas, Eabh. i. 8. Agus air a cheann tha “mòran chrùn,” Taisb. xix. 12,—no gach uile inbheachd agus urram. Agus air do’n Phapa a bhi ‘g iomchar crùin t-bri-fillte air a cheann, a’ leigeadh air a bhi ‘leantuinn eisempleir Chrìosd, is e a tha sgriobhta air “ainm toibheim,” Taisb. xiii. 1. Fa chomhair an Rìgh so tha a “shlat cheartais,” agus a “shlat iarunn,”—suaicheantas rìoghail a rìoghachd ro ghlòrmhor uile. Oir le *samhlaidhean* so a chumhachd tha an Sgriobtuir a’ taisbeanadh dhuinn ‘ùghdarrais àrd-uachdaranaich agus dhiadhaidh ann an cleachdadh a dhreuchd rìoghail. Mar so, ma seadh, chaidh e suas gu buadhach, le a naimhdibh uile air an ceannsachadh; agus mar so tha e rìoghachadh gu glòrmhor os ceann nan uile.

[3] Tha a’ *chrìoch* air son an deachaidh e mar so suas gu buadhach do nèamh, dà-fhillte :—*Anns a’ cheud àite*, Chum a bhi ‘sgrios agus a bhi ‘cur bun os ceann fuigheall sin a’ chumhachd a dh’fhagadh fathast aig a naimhdibh. Tha e ‘gan riaghladh “le slait iarunn,” agus ‘na àm maith féin “pronnaidh e iad ‘nam bloighdibh mar shoitheach criadhaidh,” Salm ii. 9; oir is éigin gu’n rìoghaich e, gus an cur e a naimhdean uile fo a chosaibh,” 1 Cor. xv. 25, 26; Salm cx. 1. Ged a tha iad a nis mar is tric a’ cur ‘ùghdarrais ann an neo-shuim, gidheadh tha iad gu h-ìomlan ‘na chumhachd, agus tuitidh iad fa dheòidh fo a chorruich shiorruidh. *Anns an dara àite*, Chum a bhi ‘dion, agus a gleidheadh agus a riaghladh na h-eaglais, an dà chuid a thaobh coir anama nan creideach *anns an leth a stigh*, agus a thaobh a h-ordugh ann an aoradh agus ann an ùmhlachd *o’n leth a muigh*, agus mar an ceudna chum a gleidheadh fo na h-uile, agus o na h-uile geurleanmhuinn agus naimhdeas anns an t-saoghal so. A thaobh gach aoin fa leth dhiubh so, tha an gliocas, agus an cumhachd, agus an cùram diadhaidh, a ghnàth air an cleachdadh air a leithid a dhòigh, agus an gnìomharan cho mòr agus cho iongantach, agus an toraidhean cho ro phàil chum glòire Dhé, as “nach cumadh an saoghal féin na rachadh a’ sgriobhadh de leabhraichibh” m’ an timchioll; ach cha-n e ar rùn aig an àm an toirt fainear gu h-eadar-dhealaichte.

(2) Feudar a *dhol suas* a bheachdachadh mar a bha e *gràs-mhor*, mar dhol suas *Ard-shagairt*. Agus ann an so mar an ceudna

tha na nithe a dh' ainmicheadh roimh r'a thoirt fainear gu h-eadar-dhealaichte.

[1.] A thaobh *dòigh* a dhol suas agus a rùn ann, tha e féin 'gan cur 'an céill, Eoin xx. 17. Cha b'e a rùn ann an so a bhi 'gabhail cleachdaidh a chumhachd, agus a rioghachaidh, agus a riaghlaidh ghlòrmhoir d'a ionnsuidh féin; ach a bhi 'ga chleachdadh féin maille ri Dia as leth a dheisciobul. "Tha mise dol suas," tha e 'g ràdh, "chum m' Athar féin agus bhur n-Athar-sa, agus chum mo Dhé féin agus bhur Dé-sa,"—chan e a Dhia féin agus 'Athair féin ann an seadh a ghineamhuinn shiorruidh, ach mar Dhia agus mar Athair nan dheisciobul mar an ceudna. Agus bha e mar sin, mar a bha e 'na Dhia agus 'na Athair dhoibh anns an aon choimhcheangal cheudna ris-san; anns an robh e gu bhi 'faotainn o Dhia na h-uile ni maith air an son. Is ann tre fhuil a' choimhcheangail shiorruidh so, eadhon 'fhuil féin, trid an robh an coimhcheangal air a dhaingneachadh, agus na h-uile ni maith a bha ann air a dheanamh cinnteach do'n eaglais, "thugadh air ais o na mairbh bh ar Tighearn Iosa," chum gu'm bitheadh e beò gu siorruidh gu bhi 'gam frithealadh air an eaglais, Eabh. xiii. 20, 21. B'e rùn so a dhol suas, maille r'a thoraidhibh, leis an robh e gu tric a' toirt comhfhurtachd agus neirt do chridheachan nan deisciobul, 'nuair a bha iad air tuiteam fo dhìobhail misnich ri smuaineachadh air a bhi dealachadh ris, Eoin xiv. 1, 2, xvi. 5-7. Agus bha so air a roimh-shamhlachadh o shean le dol suas an àrd-shagairt do'n teampull. Bha an teampull air a shuidheachadh air mullach tulaich àird 'agus chais, air chor as nach robh slighe d'a ionnsuidh ach le bhi 'direadh staidhire. Uime sin ann an cogannaibh nan Iudhach bha e air a mheas mar dhaingneach nach fheudtabh a ghlacadh. Agus bha dol suas an àrd-shagairt d'a ionnsuidh air là mòr na réite, a' giùlan cosmhuileachd éigin ri dol suas so Chrisod air nèamh. Oir air dha ìobairtean a thoirt suas anns a' chuirt a mach, agus réite 'dheanamh air son peacaidh, chaidh e steach do'n ionad a bu ro naoimhe, a bha 'na shamhladh air nèamh féin, mar a tha an t-abstol a' cur an céill, Eabh. ix. 24,—agus sin mar an t-ionad chum an robh ar n-àrd-shagart-ne gu dhol a steach. Agus bha e 'na dhol suas *aoibhneach*, ged nach robh e na dhol suas *buadhach*. A thaobh nan Salm sin uile, o Shalm cxx. gu ruig Salm cxxxiv., d' an goirear "Laoidh nan ceum," agus a tha gu coitchionn 'nan laoidh mholaidh agus nan laoidh a tha 'g earalachadh chum meas a chur air an ionad naomh—bha iad so air an seinn do Dhia aig àitibh-socair na staidhrean anns an dol suas. Bha so air mhodh àraidh air a thaisbeanadh air là na h-Iubile. Bha trompaid na h-Iubile air a seideadh air an là cheudna air an deachaidh an t-àrd-shagart a steach do'n ionad a bu ro naoimhe; agus aig an àm cheudna—eadhon, "air an deicheamh

là de'n t-seachdamh mios," Lebh. xvi. 29, xxv. 9. An sin thugadh fainear an trompaid a shéideadh air feadh na tìre, no an eaglais uile; agus ghairmeadh saorsa do gach vile sheirbhiseach agus neach a thugadh 'am braighdeanas, agus bha gach duine a reic a sheilbh gu pilleadh a ris d'a h-ionnsuidh. Do bhrìgh gu'n robh so 'na shamhladh mòr air saorsa spioradail na h-eaglais, bha fuaim na trompaid air a ghairm "Am fuaim aoibhneach," Salm lxxxix. 15, "Is beannaichte an sluagh d'an aithne an fhuaim aoibhneach; imichidh iad, a Thighearn, ann an solus do ghnùis." Iadsan d' an d' thugadh saorsa spioradail, imichidh iad fa chomhair Dhé ann an solus gnùis a ghràidh agus a ghràis. Is e so dol suas ar n-Ard-shagairt-ne d'a ionad naomh féin, 'nuair a dh' éigh e "bliadhnà thaitneach an Tighearna, agus là dioghaltais ar Dé-ne; a thoirt comhfhurtachd dhoibh-san uile a tha ri bròn; a dh' orduchadh do luchd-caoineadh Shìoin, a thoirt dhoibh maise 'an àite luathre, oladh aoibhneis 'an àite bròin, éididh molaidh 'an àite spioraid airsneil: a chum gu'n goirteadh dhiubh Craobhan fireantachd, a shuidhich an Tighearn air sgàth a ghlòire," Isa. lxi. 2, 3. Oir ann an dol suas Chrìosd air nèamh, dh' éigheadh tròcair, agus maitheanas, agus sìth, agus aoibhneas, agus sòlasan sìorruidh anns an t-soisgeul, do na h-uile neach a shàruicheadh leis a' pheacadh, anns an robh fireantachd mar an ceudna air a comhpairteachadh riu, chum glòire sìorruidh Dhé. B'e so, ma seadh, dol a steach ar n-Ard-shagairt-ne do nèamh, le caithream an aoibhneis agus a' mholaidh do Dhia.

[2.] B'e an *t-àite* chum an deachaidh e mar so a stigh an *t-ionad naomh shuas*, "am pàillìun nach d' rinneadh le làmhaidh," Eabh. ix. 11. B'ann do nèamh fein a chaidh e suas, agus sin air a bheachdachadh mar theampull Dé anns am bheil rìgh-chaithir nan gràs agus na tròcair; air am feumar labhairt air ball.

[3.] B' i a' *chròch* air son an deachaidh an Tighearn Crìosd mar so suas dh' ionnsuidh an ionaid naoinn, e féin a nochdadh ann am fianuis Dhé air ar son-ne," agus "eadar-ghuidhe a dheanamh air an son-san a thig dh'ionnsuidh Dhé trid-san," Eabh. vii. 26, 27, ix. 24, 25.

Chaidh e suas gu buadhach do nèamh, mar a chaidh Solamh suas do rìgh-chaithir ghlòrmhoir a bhreitheanais, air a chur an ceill, 1 Rìgh x. 18-19. Mar a bha Daibhidh 'na shamhladh air buaidh Chrìosd os ceann uile naimhdean 'eaglais, is amhuil a bha Solamh 'na shamhladh air glòir a rioghachaidh. Bha na samh-laidhean air an cur an lionmhoireachd do bhrìgh nach robh aon sam bith dhiubh coimhlionta. 'An sin thàinig d'a ionnsuidh ban-rìgh Sheba, a bha samhlachadh eaglais nan Cinneach; 'nuair a chruinnicheadh muinntir thoileach nan sluagh — iadsan a rinneadh "toileach ann an là a chumhachd." Salm cx. 3,—"le chéile chum

slòigh Dhé Abraham," agus a ghabhadh a steach iad d'a choimh-cheangal, Salm xlvii. 9. Ach chaidh e mar an ceudna suas gu gràsmhor, mar a chaidh an t-àrd-shagart a steach do'n ionad a bu ro naoimhe; cha-n ann chum a bhi riaghladh nan uile nithe gu ro ghèrmhor le mòr chumhachd, cha-n ann chum a bhi 'cleachdadh a *chlaindeimh* agus a *shlaid-rìoghail*—ach a chum e féin a nochdadh mar *àrd-shagart*, ann an eudach a tha 'ruigsinn sìos gu *shàiltibh*, agus a tha crìoslaichte le crìos òir n'a *chìochaibh*, Taisb. i. 13,—mar ann am pailliu, no ann an teampull, fa chomhair rìgh-chaitheach gràis. Air dha suidh sìos aig deas làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh, tha sin a' leasachadh glòir a dhreuchd mar shagart, ged nach buin e do chleachdadh na dreuchd sin. Is amhuil a rinneadh fàidheadaireachd uime, gu'm bitheadh e "na shagart air a rìgh-chaitheir," Sech. vi. 13.

Feudar a chur ri so, air dha a bhi fagail an t-saoghail so, agus a bhi triall chum a ghlòire, gu'm b'e an gealladh mòr a thug e d'a dheisciobluibh—mar a bha iad 'nan teachdairean an t-soisgeil, agus anna-san do na h-uile a thigeadh nan déigh anns an dreuchd sin—gu'n cuireadh e an Spiorad Naomh d'an ionnsuidh, chum an teagasg, agus an treòrachadh chum gach uile fhìrinn, agus gu bhi cur 'an cèill dhoibh uile rùintean-diomhair gràis, agus gràidh, agus toil' Dé, air son maith na h-eaglais gu léir. Gheall e so dhoibh, agus choimhlion se e, ann an cleachdadh a dhreuchd mar fhàidh. Agus ged a bhuineadh e do chleachdadh a chumhachd rìoghail a bhi toirt "thiodhlacan do dhaoinibh," gidheadh bha e deanta leis air son chrìochan a dhreuchd mar fhàidh.

Uime sin, tha e soilleir o na nithibh a labhradh, gu'n deachaidh an Tighearn Crìosd suas do nèamh, no gu'n do ghabhadh suas e chum glòire, air son na crìche so,—eadhon, gu bhi cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair as leth na h-eaglais, gus an tig a' chrìoch. Mar a bha e 'na thoradh a ghràis, air dha a bhi *saoibhir* gu'n d'rinneadh *bochd* e; air mhòd cheudna, air bhi dha air a dheanamh *saoibhir* a ris air a sgàth féin, tha e nis a' frithealadh a mach uile shaoibhreas a ghlòire agus a chumhachd as ar leth.

2. Is e a tha r'a bheachdachadh, anns an dara àite, *glòir* an staid agus an t-suidheachaidh sin chum am bheil Crìosd mar so air dol a steach; oir shuidh e sìos aig deas làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh. Agus mar a bha araon a dhol suas, agus crìochan a dhol suas, dà-fhillte, no fo bheachdachadh dhà-fhillte, is amhuil sin a bha a' ghlòir a lean sin dà-fhillte mar an ceudna. Oir tha staid eadar-mheadhonaireachd Chrìosd a nis air neamh a' coimh-sheasamh aon chuid ann an glòire a *chumhachd* agus 'ùghdarras no ann an glòir a *ghràidh* agus a *ghràis*,—a ghlòir mar Rìgh, no a ghlòir mar Shagart. A thaobh a ghlòire rìoghail, ann an cumhachd agus ann an ùghdarras àrd-uachdaranach os ceann

cruthachaidh Dhé gu léir—gach nì agus neach air nèamh agus air thalamh, ainglean agus daoine, maith agus olc, beò agus marbh, —gach uile nì spioradail agus siorruidh, gràs, tiodhlacan, agus glòir; mar an ceudna a *chòir* agus a *chomas* air a bhi 'buil-eachadh nan uile nithe a réir a thoile agus a dheadh-ghean féin, —rinn sinn iad uile a chur an céill gu h-eadar-dhealaichte agus 'am farsuinneachd 'nar n-eadar-mhineachadh air Eabh. i. 3, air chor as nach dean sinn an toirt fainear a rìs anns an àite so. Nochdaidh sinn anns a' chuid a leanas a ghlòir a nis ann an rathad *gràidh* agus *gràis*, no a ghlòir mar Shagart.

CAIBIDEIL XX.

Cleachdadh Eadar-mheadhonaireachd Chrìosd air Nèamh.

III. Is e an treas nì agus an nì mu dheireadh air an robh sinn a' rùnachadh a bhi beachdachadh, ann an toirt fainear staid agus suidheachaidh pearsa Chrìosd a nis air nèamh, *cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonaire* as leth na h-eaglais;—gu h-àraidh mar a tha e 'leantuinn air a bhi “na mhinisteir nan ionad naomha, agus an fhìor phàilliuin, a shuidhich an Tighearn, agus cha bu duine.”

Tha gach uile Chrìosdaidh ag aideachadh gu bheil *staid Chrìosd a nis air nèamh* 'na staid d' am buin a' ghlòir a's ro àirde; anns am bheil e air 'àrdachadh os ceann cruthachaidh Dhé gu léir, os ceann gach ainm a dh' ainmichear no dh' fheudar 'ainmeachadh; agus is ann air so a tha iad a' me s an onoir agus an tèaruinteachd féin a bhi an crochadh. Cha mhò a tha iad a' cur an teagamh a chumhachd, ach tha iad a' meas gu bheil comas aige nì sam bith a dheanamh a's àill leis; nì a's e stéidh na muinghin sin gu léir a tha iad a' cur ann. Ach, os bàrr, feumaidh sinn a nochdadh gu bheil staid Chrìosd a nis air nèamh 'na staid anns am bheil cumhachd, agus obair, agus dìeasdanas air an coimhlionadh ann an rathad *dreuchda*. Cha-n 'eil e 'caitheadh beatha na mòralachd, agus na glòire, agus a' bheannachaidh a mhain, ach tha e mar an ceudna beò ann an cleachdadh dreuchda, agus gràidh, agus cùrain. Tha e beò mar *Eadar-mheadhonaire* na h-eaglais—a Rìgh, a Sagart, agus a Fàidh. Is ann air so a tha ar tèaruinteachd a nis agus ar slàinte shiorruidh an dèigh so an crochadh. Cha b' urrainn an eaglais a bhi air a gleidheadh ré aon tiota, as eugmhais *cumhachd-dreuchd* agus cùrain Chrìosd a bhi air an cleachdadh a ghnàth d'a taobh. Agus is e dorchadas ar creidimh a thaobh so a's ceann-

aobhar ar dubhachais gu h-iomlan, agus a' chuid mhòir de'r n-anmhuinneachd ann an cleachdadh ar n-ùmhachd. Cha-n 'eil aig daoinibh mar is trice ach smuaintean agus beachdan coitchionn agus dorcha mu staid Chrìosd a nis air nèamh, 'na dhàimh ris an eaglais. Agus, a thaobh chuid, is ann a tha na beachdan so gu léir air an dimeas agus air am maslachadh leò. Gidheadh buinidh nithe foillsichte dhuinne; gu h-àraidh iad sin air am bheil glòir Dhé agus slàinte ar n-anama féin cho mòr an crochadh,—mar a tha an teagasg so a tha r'ar n-aghaidh timchioll staid pearsa Chrìosd a nis air nèamh, ann an coimh-cheangal ri cleachdadh a chumhachd agus a chùraim mar eadar-mheadhonair.

Air a' mhodh so tha e air a thaisbeanadh dhuinn còmhla 'na dhreuchdaibh uile, Taisb. v. 6, “Agus dh' amhaire mi, agus feuch, ann am meadhon na rìgh-chaithreach, agus nan ceithir bheò-chreutairean, agus ann am meadhon nan seanairean, Uan 'na sheasamh mar gu'm bitheadh e air a mharbhadh, aig an robh seachd adhaircean, agus seachd sùilean, a's iad seachd spioradan Dhé, a chuireadh a mach chum na talmhainn uile.” Tha an t-iomlan de thaisbeanadh glòire Dhé, maille r'a luchd-frithealaidh naomha uile, air a ghairm ann an so a “rìgh-chaithir;” agus Crìosd air a thaisbeanadh ann am “meadhon” na rìgh-chaithreach sin. Agus tha e ann am meadhon na rìgh-chaithreach a thaobh a ghloire rioghail; agus coimhcheangailte ri sin theirear gu bheil “seachd adhaircean” aige, no cumhachd iomlan chum a bhi coimhlionadh a thoile. Agus a thaobh a shagartachd, tha e air a thaisbeanadh mar “Uan a bha air a mharbhadh;” do bhrìgh gur iad feartan a thabhartais a tha a ghnàth éifeachdach chum slàinte na h-eaglais. Oir mar “Uan Dé,” 'ga thoirt féin suas, tha e “toirt air falbh peacaidh an t-saoghail.” Agus mar fhàidh theirear gu bheil “seachd sùilean” aige, “a's iad seachd spioradan Dhé,” eadhon lànachd iomlan gach uile sholuis agus ghliocais spioradail ann féin, maille ri cumhachd air son a bhi comhpairt-eachadh thiodhlacan agus ghràsan chum a bhi 'soillseachadh na h-eaglais.

Mar a dh' ainmicheadh a cheana, rinn sinn nàdur dreuchdan so Chrìosd, maille ris na bhuineas dhoibh féin agus d'an cleachdadh, a chur an céill a cheana ann an àite cile. Cha-n 'eil sinn 'gam beachdachadh aig an àn, ach a mhain mar a tha iad coimhcheangailte ri staid agus ri suidheachadh pearsa Chrìosd a nis air nèamh. Agus do bhrìgh gu'n togadh e mòran ùine an toirt fainear uile gu h-eadar-dhealaichte, gabhaidh sinn beachd a mhain air dreuchd a shagartachd, agus air na tha an crochadh oirre. Agus a thaobh so feudar na nithe a leanas a bheachdachadh:—

1. Chaidh an Tighearn Iosa Chrìosd steach do nèamh, ionad-còmhnuidh glòire Dhé, mar do *theampull*, agus do phàillium, ionad

an aoraidh naoimh. Rinn e sin mar àrd-shagart na h-eaglais, Eabh. ix. 24. “Cha deachaidh e steach do na h-ionadaibh naomha làmh-dheanta, nithe a tha ’nan samhlauchas air an fhìr ionad ; ach do nèamh féin, chum a nis e féin a nochdadh ann am fianuis Dhé air ar son-ne.” Chaidh e steach do nèamh, mar a bha sin air a shamhlachadh leis a’ phàillion o sheau ; an t-ionad anns an robh gach uile aoradh naomh air a choimhlionadh. Agus uime sin theirear gu’n deachaidh e steach do nèamh “tre’n roinn-bhrat,” Eabh. vi. 18, 20, x. 19, 20 ; oir b’e sin slighe an dol a steach do’n ionad a bu ro naoimhe, an dà chuid anns a’ phàillion agus anns an teampull. Cha-n e mhain gu bheil nèamh ’na lùchairt agus ’na rìgh-chaithir, oir is rìgh-chaithir Dhé e, Mata v. 34, ach is teampull e mar an ceudna, anns am bheil Dia a chòmhnuidh, cha-n e mhain ann am mòralachd agus ann an cumhachd, ach mar an ceudna ann an gràs agus ann an tròcair. Is e ionad nan orduigh-ean agus an aoraidh naoimh e. Mar sin tha e air a thaisbeanadh, Taisb. vii. 15, 17. Theirear mu na naoimh uile air nèamh a chaidh tre àmhgharaibh na beatha so, gu bheil iad “an làthair rìgh-chaithreach Dhé, agus a’ deanamh aoraidh dha a là agus a dh’oidhche ’na theampull ; agus gabhaidh an tì a tha ’na shuidhe air an rìgh-chaithir còmhnuidh ’nam measg ;” agus “beathaichidh an t-Uan a tha ann am meadhon na rìgh-chaithreach iad, agus treòraichidh e iad gu beò-thobraichibh uisge.” Faic mar an ceudna caib. viii. 1-4. Feudar aoradh na h-eaglais a bhos a ghabhail a steach ann an so mar an ceudna ; ach is ann do bhrìgh a comh-chomuinn ris an eaglais shuas. Is e so an nèamh sin d’ am bheil anama nan creideach a’ miannachadh dol a steach. Cha-n ’eil anns na smuaintibh eile a bhitheas aig daoineibh uime ach barailean neo-chinnteach.

2 Anns an teampull so, agus anns an i nad-naomh so, tha an Tighearn Crìosd a ghnàth *ri frithealadh gu ro ghlormhor fa chomh-air rìgh-chaithreach nan gràs*, ann an cleachdadh a dhreuchda. Faic Eabh. iv. 14-16, ix. 24. Mar a chaidh an t-àrd-shagart a steach do’n ionad a bu ro naoimhe a’ frithealadh as leth na h-eaglais do Dhia, fa chomhair na h-airce agus caithir na tròcair, a bha ’samhlachadh rìgh-chaithreach nan gràs ; is amhuil sin a tha ar n-Ard-shagart-ne ri frithealadh air ar son ’an làthair Dhé féin. Cha deachaidh e steach do’n ionad naomh chum còmhnuidh a ghabhail ann ann an rathad glòire a mhain, ach chum a bhi coimhlionadh seirbhis-teampuil, agus chum a bhi toirt suas an aoraidh, agus an urraim, agus na glòire sin gu léir do Dhia, a bhitheas e faotainn o’n eaglais. Agus feudaidh sinn a thoirt fa-near, an dà chuid—(1.) *Cìod* an t-seirbhis a tha ann an so, agus (2.) *Cionnus* a tha i air a coimhlionadh.

(1.) Ann an rathad coitichionn ; tha Crìosd anns an t-seirbhis

so a' cleachdadh a *ghràidh*, agus a *thruais*, agus a *chùraim* gu léir as leth na h-eaglais, agus as leth gach buill fa leth dhi. Tha so gu tric air a chur r'ar n-aghaidh, mar bhunait ar comhfhurtachd gu léir, agus mar thobar ar n-ùmhachd. Faic Eabh. ii. 17, 18, iv. 15, 16, v. 2. Is iad smuaintean uime so anns am bheil creidich a' faotainn fuasglaidh 'nan àmhgharaibh agus 'nam buairidhibh gu léir; agus is ann uaith a tha gach leasachadh gràis a' sruthadh d' an ionnsuidh, trid am bheil iad a' leantuinn air an aghaidh ann an slighibh na h-ùmhachd. Tha e 'ga thaisbeanadh féin air an son mar fhear-ionaid mòr na h-eaglais, chum a bhi gabhail os làimh as an leth 'an lathair Dhé. Agus sin le sùil ris na trì crìoch-aibh a leanas:—

[1.] Chum a bhi '*deanamh éifeachdach na rèite* sin a rinneadh leis air son peacaidh. Do bhrìgh gu bheil e taisbeanadh na rèite so a ghnàth fa chomhair Dhé, agus 'ga thaisbeanadh féin mar "Uan a bha air a mharbhadh," tha e 'faotainn a feartan agus a buannachdan gu léir, ann an rèite agus ann an sìth ri Dia, air an comh-chur r'an anamaibh agus r'an coguisibh. Uaith so tha na creidich uile anns gach linn air an ionnlad le 'fhuil air a crathadh orra,—ann a bhi comh-chur a feartan riu, mar a dhoirteadh i air an son.

[2.] Chum a bhi 'gan *dèon*, agus a bhi 'tagradh an cùis an aghaidh uile chasaidean Shatain. Tha e fathast 'gan casaid agus a' cur nithe as an leth 'an lathair Dhé; ach tha Crìosd 'na fhear-tagraidh dhoibh aig rìgh-chaitheir nan gràs, far am bheil e 'tionndadh a chuid ionnsuidhean uile bun os ceann, Taisb. xii. 10; Sech. iii. 2.

[3.] Chum a bhi 'g *eadar-ghuidhe* air an son, gu'm bitheadh gach uile ghràs agus glòir, agus uile bheannachdan an Spioraid, air an comhpairteachadh riu—eadhon, gu'm bitheadh uile gheallaidhean a' choimhcheangail air an coimhlionadh d' an taobh, 1 Eoin. ii. 1, 2. Is e so obair Chrìosd air nèamh. Anns na nithibh so, tha e buanachadh, mar àrd-shagart na h-eaglais, ann an cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair as an leth. Agus ann an cleachdadh na h-oibre tha e air a chuairteachadh le òranaibh molaidh agus caithream aoibhneis na muinntir naomha sin gu léir a tha'n lathair Dhé, a' toirt glòire do Dhia d'a thrìd.

(2.) A thaobh *dòigh* an fhrithealaidh ghlòrmhoir so, tha iomadh ni r'a thoirt fainear. Mar,—

[1.] Gu bheil na nithe so a tha nis a' faotainn cleachdaidh air nèamh, air bhi dhoibh air an coimhlionadh ann an teampull Dé, agus fa chomhair rìgh-chaitheach nan gràs, 'nan dòigh an aoraidh dhiadhaidh a sguireas aig crìch an t-saoghail. Is aoradh diadhaidh a ta ann, no sin ann agus trid am bheil na naoimh nìle air nèamh a' toirt glòire do Dhia. Agus is aoradh e a chaidh a

shuidheachadh, cha-n e aoradh nàdurra a mhain, agus sin anns gu bheil e de chomharachadh àraidh Dhé, ann agus trid Chrìosd an t-eadar-mheadhonair. Is e staid-eaglais a tha ann, air a chomh-shuidheachadh da thrìd, anns am bheil na h-orduighean glòrmhor aoraidh so air an coimhead ; agus is staid i nach bi sìorruidh, ach aig am bheil a h-àimsir féin air a chomharachadh. Agus tha dol a steach a nis tre chreidimh aig na naomh air thalamh dh'ionnsuidh comh-chomuinn ris an eaglais shuas 'na h-aoradh dhiadhaidh gu léir. Oir tha sinn "air teachd gu sliabh Shìoin, agus gu caithir an Dé bheò, an Ierusalem nèamhaidh, agus cuideachd do-àireamh a dh' ainglibh, gu làn-choimhthional agus eaglais nan ceud-ghin, a tha sgriobhta 's na nèamhan, agus gu Dia breitheamh nan uile, agus gu spioradaibh nam firean air an deanamh foirfe, agus gu Iosa eadar-mheadhonair a' choimhcheangail nuaidh, agus chum fola a' chrathaidh, a tha labhairt nithe a's fearr na fuil Abeil," Eabh. xii. 22-24. Is e staid-eaglais a tha an t-abstol gu soilleir a' taisbeanadh dhuinn ann an so,—Sion, Ierusalem, làn-choimhthional nan ceud-ghin—ainmean a thugadh do'n staid-eaglais a bha fo'n t-Seann-tiomnadh. Agus is staid i a tha shuas, an Ierusalem *nèamhaidh*, far am bheil na h-ainglean naomha gu léir, agus sporadan nam firean air an deanamh foirfe annta féin, ged nach 'eil iad mar sin fathast a thaobh ath-shuidheachaidh a chuirp aig an aiseirigh. Agus is aoradh ro naomh a tha anns a' choimhthional mhòr so ; oir cha-n e mhain gu bheil Iosa 'an sin mar eadar-mheadhonair a' choimhcheangail, ach 'an sin mar an ceudna tha "fuil a' chrathaidh, 'na comh-chur éifeachdach ris an eaglais. Chum an staid so, ma seadh, tha dol a steach againne. Anns an làn-choimhthional naomh so agus 'na aoradh tha comh-chomunn againn tre chreidimh am feadh a tha sinn air thalamh, Eabh. x. 19-22. O gu'n robh còmhnuidh aig m' anam ann an cleachdadh so a' chreidimh, a' meudachadh ann gun tàmh !—gu faicinn fathast sealladh ni's ro shoilleire de'n ghlòir so, agus gu'n amhaircinn air maise agus air ordugh a' chomh-chruinneachaidh bheannaichte ! Cò a dh' fheudas meud an taisbeanaidh sin a mhearsachadh a tha Dia a foillseachadh ann de ghlòir a ghliocais, agus a ghràidh, agus a ghràis, agus a mhaithéis, agus a thrècair, ann an Crìosd ! Cia cho òirdheire as a tha foillseachadh glòir agus onoir Chrìosd 'na phearsa agus 'na dhreuchdaibh !—a ghlòir a thugadh dha o'n Athair ! Cia dorch ar n-eòlas ! cia fann ar féin-fhiosrachadh, a thaobh frithealaidhean mòra sin a mhaithéis agus a' ghràidh dhiadhaidh, a tha 'sàsachadh agus ag ùrachadh nan anama beannaichte sin gu léir a tha anns a' chomh-chruinneachadh so ! Ciod air an ruig sinn de'n tlachd neo-chaochlaidheach a tha aca ann an amharc air glòir Chrìosd, agus glòir Dhé ann ! Ciod is aithne dhuinn de dhéinead naomh an

aighe ann an dlùth-leantuinn ri Dia, no de'n ghàirdeachas spioraid sin anns am bheil iad a' deanamh buaidh-chaithreim ann an cleachdadh a' mholaidh! Is e dleasdanas eaglais nan creideach air thalamh, agus ni a bu chòir a bhi ghnàth 'na rùn, a bhi 'faotainn dol a steach tre chreidimh do'n lan-choimhthional so shuas,—a' dol làmh air làmh riu ann an cur urrainn agus molaidh as leth "an ti a tha na shuidhe air an rìgh-chaithir, agus do'n Uan gu saoghal nan saogla," agus a bhi 'saothrachadh an déigh suidheachaidh cridhe sin nan aighe naomha, maille ri toil-inntinn spioradail, a blitheadh ann an tomhas coimh-fhreagarrach ri sin a tha 'faotainn cleachdaidh anns na naomhaibh shuas. Cia b'e air bith tomhas anns am bheil sinn a' faotainn cuideachaidh air son an dleasdanas so o ar n-orduighibh aoraidh air thalamh, is e sin féin a mhain an tomhas anns am bheil iad d'a rireadh tarbhach dhuinn. Bithidh sealladh seasmhach de'n ghlòir so a' tilgeadh tàir air uile nithibh taitneach an t-saoghail agus a' crìonadh an àille, agus bithidh ar n-inntinnean air an saoradh o smuaintibh eagalach sam bith timchioll nan àmhgharan a's mò a tha ann.

[2.] Tha an t-aoradh nèamhaidh so, anns an ionad naomh shuas, a tha air a fhrithealadh ann leis an Ard-shagart os ceann tigh Dhé, 'na aoradh a tha ro *chomharaichte ann an glóir*. Is e foillseachadh glòire Dhé a' chrìoch mhòr a tha aige, mar a chuireas sinn an céill air ball. Tha foillseachadh glóir Dhé a' coimh-sheasamh *ann féin* ann an toraidhibh a ghliocais, agus a mhaitheis, agus a ghràis, agus a chumhachd neo-chrìochnaich; agus tha 'ghlòir sin air a *cur an céill* ann a bhi 'cur nan toraidhean sin as leth Dhé ann an cleachdadh a' mholaidh. Ann an so, ma seadh, tha aoradh mòr Dhé anns an ionad-naomh shuas a' coimh-sheasamh,—a mhain nach 'eil sinn a' labhairt aig an àm mu chleachdaidhibh neo-mheadhonach Chrisod 'na eadar-ghuidhe. Is aoradh e anns am bheil aideachadh glòrmhor agus comharaichte air a dheanamh air gliocas, agus air gràdh, agus air maitheas, agus air gràs, agus air cumhachd Dhé ann an saorsa, ann an naomhachadh, agus ann an slàinte na h-eaglais tre Iosa Crìosd, agus anns am bheil gach uile urram diadhaidh air a chur as a leth ann an cleachdadh a' mholaidh. A thaobh an dòigh air am bheil an t-aoradh so a' faotainn coimhlionaidh, cha-n'eil ar solus anns a' bheatha so ach dorch agus fann. Tha cuid a nithibh dearbhta d'a thaobh. Mar,—

Anns a' cheud àite,—Nach 'eil ni sam bith *feòlmhor* ann, no a tha 'coimh-fhreagairt ri beachdaibh agus ri smuaintibh dìomhain dhaoine. Tha daoine mar is tric, ann a bhi smuaineachadh air nèamb, ullamh air a bhi 'dealbh ìomhaighean 'nan inntinnibh de nithibh feòlmhor a tha iad a' meas a bheireadh toil-inntinn dhoibh. Ach tha iad gle eadar-dhealaichte o fhìor aoradh a' chomh-chruinneachaidh naoimh so air nèamh. Tha aoradh an t-soisgeil, anns

am bheil glòir spioradail, ceum nì's faigse dha na bha aoradh an teampuill, anns an robh glòir o'n leth a muigh.

Ann an dara aite,—Cha-n'eil e 'na aoradh *inntinneil* a mhain, no air a choimhlionadh a mhain ann an smuaintibh uaigneach gach neach fa leth; oir, mar a rinn sinn a nochdadh, is aoradh comh-chruinneachaidh eaglais a tha ann, anns am bheil comh-chomunn aca uile, agus anns am bheil iad uile 'an làimh a chéile chum a bhi 'ga choimhlionadh. Cha mhaith a tha fios againn ciod e dòigh a' chomhluidair a tha eadar ainglibh agus spioradaibh nam firean air an deanamh foirfe. Tha e air a chur an céill anns an Sgriobtuir le guthannaibh, agus le gluasadaibh faicsinneach; agus ged nach 'eil iad gu h-ìomlan de'n aon nàdur r'ar cuid-ne, gidheadh tha iad a' giùlan seadh nan nithe sin a bha r'a chur an céill leò, agus bha iad 'nam meadhonaibh comh-labhairt gach aon r'a chéile. Seadh, cha-n'eil fios againn nach fheud Dia guth agus briathran a thoirt dhoibh r'a chleachdadh chum a bhi cur an céill a chliù, mar a labhair Maois ri Crìosd air beinn a' chruth-atharrachaidh, Mata xvii. 3. Ach tha dòigh a' chonaltraidh a tha eatorra de leithid a nàdur as gu bheil an comh-chruinneachadh shuas uile comasach air a bhi 'cur an céill agus a bhi coimhlionadh cliù mòr Dhé maille r'a cheile. Agus tha 'ghlòir a bhuineas da a coimh-sheasamh ann an trì nithibh.

An ceud nì,—*Ordugh beannaichte agus maiseach* nan uile nithe anns an ionad naomh air nèamh. Air do Iob a bhi labhairt mu'n uaigh, tha e 'ga cur an céill mar ionad "as eugmhais gach riaghailt, far am bheil an solus mar dhorchadas," caib. x. 22. Ach is ordugh agus solus na h-uile nì shuas,—tha gach nì agus neach 'na àite féin agus 'na chleachdadh féin. 1. Tha nèamh féin na *theampull*, 'na ionad naomh, air a dheanamh mar sin le làthaireachd àraidh Dhé, agus le ministreileachd Chrìosd ann am pàillion a dhaonnachd. 2. Tha Dia 'na shuidh air *rìgh-chaithir nan gràs*, àrdaichte gu ro ghlòrmhor do bhrìgh a ghràis, agus chum a bhi 'frithealadh a mach a ghràis. Do na naoimh shuas tha e air rìgh-chaithir nan gràs, a mheud 's gu bheil iad a' làn-mhealtuinn thoraidhean a ghràis, agus do bhrìgh gu bheil iad a' toirt glòire dha air a shon. Tha e air rìgh-chaithir nan gràs mar an ceudna a thaobh na h-eaglais air thalamh, anns gu bheil e frith-ealadh gràis agus tròcair orra a ghnàth tre Iosa Crìosd. 3. Tha an Tighearn Iosa Crìosd ann an nàdur an duine *fa chomhair na rìgh-chaithreach*, a' cur an cleachdadh a dhrenchd agus a chumhachd mar eadar-mheadhonair as leth na h-eaglais. 4. Tha na h-ainglean naomha uile, ann an ordugh agus ann an ceumaibh eadar-dhealaichte am *frithealaidh*, a' cuairteachadh na rìgh-chaithreach a ghnàth. Mar a tha mar an ceudna—5. *Spioradan nam firean air an deanamh foirfe*, 'nan tomhasaibh eadar-dhealaichte

soluis agus glòire. Agus bha na nithe so air an taisbeanadh gu dorch ann an ordugh na h-eaglais 'na ceud shuidheachadh anns an fhasach; oir bha orduighean Dhé 'nam measg-san a' samh-lachadh nan nithe nèamhaidh, Eabh. xi. 23. (1.) Anns a' mheadh-on bha am *pailliu*n no an t-ionad naomh,—a bha samh-lachadh an ionaid naoimh no an teampuill shuas. (2.) Anns an ionad a bu ro naoimhe bha an *airc* agus *cailhir na tròcair*,—a' taisbeanadh rìgh-chaitheach nan gràs. (3.) *Ministreibeachd an àrd-shagairt*,—a' nochdadh ministreibeachd Chrisod. (4) *Na Leibhidhich*, luchd-frithealaidh an àrd-shagairt,—a' coimh-fhreagairt ri ministreibeachd nan aingeal a' feitheamh air Criosd ann an cleachdadh a dhrenchda. Agus, (5.) Timchioll air gach taobh bha na *treubhan* 'nan ordugh féin.

An dara nì,—Tha glòir an staid so a' coimh-sheasamh, anns an dara àit, anns a' *bhreithneachadh shoilleir agus làn* a tha aig a' mhuinntir bheannaichte so gu léir de ghlòir Dhé ann an Cr osd, agus de ghlòir 'oibre agus uile thoraidhean a ghliocais agus a ghràis a thaobh chloinn nan daoine. Is iad so stéidh an aoraidh dhiadhaidh gu h-ìomlan. Agus do bhrìgh gu bheil ar smuaintean agus ar breithneachadh d'an taobh gle dhorch, agus ìosal, agus anmhuinn, tha ar n-aoradh anmhuinn agus neo-fhoirfe mar an ceudna. Ach tha na h-uile nì soilleir do bhreithneachadh nan naomh shuas. Tha sinne fathast ann an duslach, ann am fuil, agus ann an iorghuill a' chatha; tha iadsan gu buadhach a' meal-tuinn na sìthe, le sealladh choimhlionta aca de na h-uile nì tre'n deachaidh iad, agus de na h-uile nì air an d' ràinig iad. Tha iad air suidh sìos aig tobraichibh na beatha agus an t-soluis, air an lionadh le h-ìongantas a thaobh gràis Dhé annta féin agus ann an aon a chéile. Tha na h-uile nì a tha iad a' faicinn ann an Dia agus ann an Iosa Criosd,—na h-uile nì a tha iad a' fiosrachadh annta féin,—na h-uile nì a tha iad agaithneachadh agus a' fòghlum o mhuinntir eile,—tha iad so uile 'nan nithe a tha do-mheasrachaidh agus do-labhairt. Is maith an nì dhuinne, ma tha tomhas de fhéin-fhiosrachadh againn de na nithibh so a bheir sinn gu bhi faicinn fìor ghlòir 'nan ìomlanachd. Tha iadsan 'gam breithneachadh a nis a réir seallaidh, gun choimh-mheasgadh sam bith dorch-adais no luaineachd sam bith inntinn, gun ghrabadh tuilleadh o eagal no buaireadh, agus mothachadh do-labhairt a' luidh r'an cridheachaidh de na nithibh féin; agus is iad so na meadhona éifeachdach a tha 'gan gluasad dh' ionnsuidh cleachdaidh an aoraidh naoimh air nèamh.

An treas nì,—An *dòigh glòrmhor* anns am bheil so air a choimhlionadh leò. A nis, a mheud 's gu bheil so ag éirigh o shealladh agus o bhi làn-mhealtuinn nan uile nithe, is éigin gu bheil e 'coimh-sheasamh ann an cur glòire agus molaidh a ghnàth as leth Dhé,

eadhon mar a tha e air a chur an céill anns an Sgriobtuir. Faic Taisb. iv. 9-11, agus Isa. vi. 3. Agus cia cho beag as a ta an earrann de ghlòir na nithe so a dh' fheudar a thuigsinn idir leinn.

3. Anns a' chomh-chruinneachadh naomh so fa chomhair rìgh-chaitheach nan gràs, tha an Tighearn Iosa Crìosd—an t-Ard-shagart mòr—a' taisbeanadh agus a' deanamh taitneach do Dhia aoradh na h-eaglais air an talamh. Is amhuil a tha sin air a chur an céill, Taisb. viii. 3, 4. “Agus thàinig aingeal eile, agus sheas e aig an altair, agus tùisear òir aige; agus thugadh dha mòran tùise, chum gu'n tugadh se e maille ri ùrnuighibh nan uile naomh air an altair òir, a bha'n làthair na rìgh-chaitheach. Agus chaidh deatach na tùise suas maille ri ùrnuighibh nan naomh, o làimh an aingil, an làthair Dhé.” Tha so 'na thaisbeanadh de'n àrd-shagart a' losgadh tùise air an altair òir air là na rèite, 'nuair a chaidh e steach do'n ionad a bu ro naoimhe; oir bha an altair sin air a suidheachadh aig an dol a steach do'n ionad sin, mu choinneamh na h-airce agus caitheach na tròcair, a bha samhlaichadh rìgh-chaitheach Dhé. Ise an t-aingeal so, ma seadh, ar n-Ard-shagart-ne; cha robh neach sam bith eile a dh' fheudadh teachd am fagus do'n altair sin, no tùis a losgadh oirre, aig an robh a deatach gu dhol a steach do'n ionad a bu ro naoimhe. Agus tha “ùrnuighean nan naomh” ann an so 'na dhòigh-labhairt a tha 'filleadh suas ann aoradh na h-eaglais gu h-iomlan. Agus tha so air a thairgseadh 'an làthair rìgh-chaitheach Dhé leis an Ard-shagart so. Cha-n 'eil e air a ràdh gu'n deachaidh an *urnuighean* 'nan aonar suas an làthair Dhé, ach gu'n deachaidh deatach na tùise suas maille riu, o làimh an aingil; oir is e tùis eadar-ghuidhe Chrìosd a mhain a tha 'gan deanamh taitneach 'an làthair Dhé. As eugmhais so, cha bhitheadh ùrnuigh. no moladh, no buidheachas, a thigeadh uainne, a gheibheadh gu bràth a steach 'na làthair, no do rìgh-chaitheir nan gràs. Beannaichte gu robh Dia air son an t-sochair so, ri aghaidh anmhuinneachd agus mi-iomlanachd ar n-uile dhleasdanas! Uime sin, is ann annsan agus tridsan a mhain a tha sinn a' tairgseadh ar n-ùrnuighean agus ar n-aoradh gu léir do Dhia. Agus ann an so, 'nar n-aoradh uile, tha sinn fèin mar an ceudna “a' dol a steach do'n ionad a's naoimhe,” Eabh. x. 19. Tha sinn a' dol a steach ann an cleachdadh àraidh sin a' chreidimh trid am bheil sinn a' cur ar n-ùrnuighean ann an làimh an Ard-shagairt so.

Tha trì nithe 'nar n-aoradh gu h-iomlan a dheanadh a bhacadh o bhi faotainn a steach 'an làthair Dhé chum a bhi gabhta leis, agus a dheanadh comhfhurtachd agus sith a chumail o ar coguisibh féin. Is e an ceud ni, An *peacadh* no an aingidheachd a tha dlùth-cheangailte ris; is e an dara ni, An *anmhuinneachd* no am mi-

iomlanachd a tha ann aig a chuid a's fèarr ; agus, is e an treas nì, *Neo-airidheachd* na muinntir leis am bheil e air a choinhliionadh. Do bhrìgh nan nìthe so cha b' urrainn an *lagh* gu bràth coguisean na dream sin a dheanamh coinbhionta a bha teachd do Dhia trid iobairtean an lagha. Ach tha trì nìthe ann am ministreileachd Chrìosd mar shagart, a tha giùlan nan nìthe so gu h-iomlan air falbh, ionnus gu bheil dol a steach air a fhrithealadh dhuinn le dānachd dh' ionnsuidh Dhé. Agus is iad sin—(1.) *Fear-tan* a thabhartais; (2.) *Eifeachd* 'eadar-ghuidhe; agus, (3.) *Inbheachd* a phearsa. Leis a' cheud nì, tha e giùlan air falbh aingidheachd ar nìthe naomha gu léir, mar a rinn Aaron ann an seadh samhach o shean, leis an leac a dh' òir fhìor-ghlan air an robh ainm Dhé,—a bha samhachadh Chrìosd—agus a bha air clàr 'eudain, Ecsod. xxviii. 36–38. Rinn e réite air an son ann am fuil a thabhartais, ionnus nach tig iad suas an làthair Dhé. Leis an dara nì, no éifeachd 'eadar-ghuidhe, tha ar n-ùrnuighean agus ar n-aoradh air an deanamh taitneach, air chor as gu bheil iad a' faotainn buaidh 'na fhianuis. Oir is e so deatach sin na tùise no am boltrach deadh fhàile a tha 'dol suas maille ri ùrnuighean nan uile naomh do rìgh-chaithir Dhé. Leis an treas nì, no inbheachd a phearsa, anns am bheil e air a thaisbeanadh mar fhear-ionaid a' chuirp dhiomhair uile, tha e 'giùlan air falbh o ar coguisibh am mothachadh sin de ar graineileachd agus ar neo-airidheachd féin nach cead-aicheadh dhuinn teachd le dānachd do rìgh-chaithir nan gràs. Is iad so na nìthe a tha 'cur beatha anns an iomlan de aoradh eaglais nan creideach ; oir, mar nach b' urrainn e bhi taitneach do Dhia as an eugmhais, cha mhò a b' urrainn aon chuid sìth no comhfhurtachd a bhi againn féin ann.

4. Ann an so tha comh-chomunn aig an eaglais *bhuadhach* air nèamh ris an eaglais air thalamh a tha fathast anns a' *chath*. Cha do chaill an comh-chruinneachadh mòr shuas an cùram a thaobh na h-eaglais air thalamh. Mar a tha sinne 'deanamh gairdeachais 'nan glòir-san, 'nan tèarninteachd, agus 'nan sonas— anns gu bheil iad air dol troimh uile stoirmean, agus bhuaireidhean, agus àmhgharan, agus chunnartan, na beatha so tha làthair, agus gu bheil iad fo dhèan shuaimhneich na glòire sìorruidh, chum cliù Dhé ann an Iosa Crìosd ; is amhuil sin a tha iad-san air iomairt 'nan aigne air son an comh-bhràithrean a tha air an cleachdadh anns na buairidhibh, anns na càsaibh, agus anns na cunnartaibh cendua anns an robh iad féin—gu ro dhùrachdach a' miannachadh gu'm bitheadh iad air am fuasgladh agus air an teasairginn. Uime sin, 'nuair a tha iad a' faicinn an Tighearn Iosa Crìosd, mar an t-àrd-shagart mòr os ceann tigh Dhé, a toirt suas an ùrnuighean, maille r'an aoradh naomh gu léir 'na làthair, agus 'gan deanamh taitneach le tùis dheadh-fhàile 'eadar-ghuidhe

féin, tha so a' toirt toil-inntinn ro mhòr dhoibh, agus a' mosgladh suas an anama a ghnàth ann an cleachdadh a' mholaidh, agus a ghlòrachaidh, agus an urramachaidh, air ainm. Is e so suidheachadh na h-eaglais shuas, a thaobh na h-eaglais air thalamh. Agus tuilleadh na so cha-n fheudar a chur as an leth; agus feud-air so a ràdh m' an timchioll gun amharus sam bith. A thaobh sin a bhithcas cuid ag ràdh mu eadar-ghuidhe phearsanta nan naomh shuas air son mhuinntir air leth, cha-n'eil ann ach diomhanas na h-inntinn, a tha 'cur làimh ann an glòir Chrisod, agus a tha neo-fhreagarrach d' an suidheachadh a nis air neamh; ach is iad na nithibh sin a dh' ainmicheadh anns am bheil an comh-chomunn ris an eaglais air thalamh a' coimh-sheasamh. Tha *gràdh* aca dhi, do bhrìgh an aonaidh a tha aca rithe anns an aon chorp dhiombair, Eph. i. 10. Tha *mothachadh* aca d'a cor, o'n fhéin-fhiosrachadh a tha aca de'n chor cheudna ann an làithibh am feòla. Tha *cùram* mòr aca mu ghlòir Dhé innte, agus miann dhùrachdach air son a slàinte shiorruidh. Tha fios aca nach bi iad féin gu h-iomlan coimhlionta as an eugmhais, no air an deanamh foirfe nam pearsaibh iomlan, Taisb. vii. 11. Ann an suidheachadh so nithe, ma seadh, tha iad a ghnàth a' faicinn an Tigh-earna Iosa Chrisod a' taisbeanadh an ùrnuighean 'an làthair rìgh-chaitheach nan gràs,—ag eadar-ghuidhe air an son,—'ga nochdadh féin chum a bhi 'tagradh an cùis an aghaidh an uile nàimh-dean,—a' gabhail os làimh air an son a ghnàth 'am fianuis Dhé,—agus a' gabhail cùraim d' an slàinte, chum nach caillear a h-aon diubh gu bràth. Tha so 'gan lionadh a ghnàth de thoil-inntinnibh naomha, agus is earrann nach beag e de cheann-aobhar a' mholaidh agus a' ghlòrachaidh a tha iad gun tàmh a' cur as a leth. Ann an so, ma seadh, tha cùram na h-eaglais shuas anns an eaglais a bhos a' luidh; is e so an comh-chomunn a tha eatorra, agus sin ann am pearsa Chrisod, ann an cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair.

5. Anns an teampull so shuas tha *taisbeanadh soilleir* air a dheanamh de ghliocas Dhé ann an uile orduighibh naomha a' phàilliuin agus an teampuill o shean. Ann an so tha am folach air a thogail gu h-iomlan air falbh dhiubh, agus taisbeanadh dorch sin nan nithe nèamhaidh air a chur 'am follais ann an solus agus ann an glòir. Tha e fìor, gu bheil so deanta ann an tomhas mòr ann am frithealadh an t-soisgeil. Air do Chrisod teachd anns an fhèil ann an cleachdadh a dreuchd mar eadar-mheadhonair anns an t-saoghal, tha brìgh nan nithe sin a roimh-shamhlachadh leò air faotainn coimhlionaidh; agus tha nàdur agus crìoch nan nithe sin air an cur 'an céill ann an solus an t-soisgeil. Gidheadh, tha seadh nan orduighean sin a ruigheachd dh' ionnsuidh nithe 'an taobh a stigh de'n roinn-bhrat, no cleachdadh sagartachd

Chrìosd anns an ionad-naomh nèamhaidh, Eabh. ix. 24. Uime sin, mar nach 'eil solus iomlan againn fathast anns an tuig sinn doimhne nan dìomhaireachd a tha anna; cha mhò a fhuair iad coimhlionadh iomlan anna féin gus an d' rinn an Tighearn Chrìosd a dhreuchd a chleachdadh anns an ionad-naomh shuas. Is e so glòir an t-saimpleir a nochd Dia do Mhaois air an t-sliabh, air a deanamh follaiseach agus soilleir do na h-uile. Ann an so, air mhodh àraidh, tha naomh an t-Seann Tiomnaidh, a bha air an cleachdadh ré an làithean uile anns na h-òrduighibh samhlaich sin, nach b' urrainn iad a bhi làn-thuigsinn a thaobh an crìche, a nis a' faicinn gliocais agus maitheis eugsamhuil Dhé anna uile, ionnus gu bheil iad a' deanamh gàirdeachais anna gu bràth.

6. Tha *righdarras àrd-uachdaranach* agus *cumhachd neo-chrìoch-nach* a' an deanamh thairis do'n Tighearn Iosa Chrìosd ann féin, chum a bhi coimhlionadh agus a' cur an gnìomh nan uile nithe a tha e 'faotainn o'n Athair, air sgàth na h-eadar-mheadhonaireachd naomh a ghabh e os làimh as leth na h-eaglais. Air an aobhar sin, theirear uime mar shagart, gu'n "d' rinneadh e nì's àirde na na nèamhan;" agus mar shagart gu bheil e "air suidhe air deis rìgh-chaithreach na Mòrachd anns na nèamhan," Eabh. viii. 1. Cha bhuin an cumhachd glòrmhor so dha gu neo-mheadhonach do bhrìgh a shagartachd, ach buinidh e do dheasachadh sin a pearsa a tha feumail chum a bhi 'coimhlionadh na dreuchd sin air mhodh éifeachdach. Uaith so theirear uime, "Gheibh e glòir, agus suidhidh e, agus riaghlaidh e air a rìgh-chaithir; agus bithidh e 'na shagart air a rìgh-chaithir," Sech. vi. 13. Is e suaicheantas rioghail a th' ann an rìgh-chaithir, agus buinidh so do Chrìosd air mhodh àraidh a thaobh a dhreuchd rioghail, Eabh. i. 8, 9. Gidheadh, air do'n chumhachd a th' ann an comb-chuideachd a rìgh-chaithir, agus a bhuineas dhi, a bhi neo-sheachanta chum a bhi coimhlionadh a dhreuchd mar shagart gu h-eifeachdach, theirear uime gu bheil e "'na shagart air a rìgh-chaithir," eadhon mar a tha e 'na shuidh agus a riaghladh air a rìgh-chaithir mar an ceudna.

Ann an so, ma seadh, tha aon sealladh de shuidheachadh Chrìosd a nis air nèamh, agus do'n obair a tha e' coimhlionadh ann; cha mhò a tha sinn a' rùnachadh eisempleir eile d' a thaobh a thoirt fainear aig an àm. Rinneadh e 'na shagart "a réir cumhachd beatha gun chrìch,"—a' bheatha sin féin a tha e nis a' caitheadh air nèamh; agus a "tha e beò gu siorruidh gu eadar-ghuidhe a dheanamh air an son." Bha e marbh, ach tha e beò, agus, feuch, tha e beò gu saoghal nan saoghal, agus tha iuchraichean ifrinn agus a' bhàis aige; eadhon gach uile chumhachd os ceann uile naimhdean na h-eaglais. Uime sin, is e so an taisbeanadh de nèamh agus d' a ghlòir anns an àm a tha làthair a tha an Sgrìob-

tuir a' cur r' ar n-aghaidh,—eadhon, Dia air rìgh-chaithir gràis ;—Criosd, an t-àrd-shagart air a làimh dheis ann an glòir agus ann an cumhachd, air a leithid a dhòigh as gu bheil e aig an àm chendna “an làthair na rìgh-chaithreach,” ann am feartaibh a shagartachd, le cùram na h-eaglais gu h-ìomlan air a làimh, agus a' gabhail os làimh air an son am fianuis Dhé ;—na h-ainglean naomha, agus “spioradan nam firean air an deanamh foirfe,” a' cuairteachadh na rìgh-chaithreach, a' moladh Dhé, eadhon an Athar agus e féin a ghnàth, do bhrìgh oibre sin a' ghliocais, agus a' mhaithais, agus a ghràis neo-chrìochnaich a choimhlionadh 'na theachd 's an fheadh, 'na eadar-mheadhonaireachd, agus ann an slàinte na h-eaglais d'a thrìd ;—agus e féin a' sìor-bhuanachadh ann an riaghladh chùisean na h-eaglais 'an làthair Dhé, a' tairg-seadh an ùrnuighean agus an seirbhis dha, air an deanamh taitneach le deataich chùbhraidh 'eadar-ghuidhe féin as an leth. Ach, mo thruaighe ! cia cho anmhunn, cia cho dorch, cia cho diblidh, as a ta ar breithneachadh agus ar measrachadh anns na nithibh nèamhaidh so ! Cha-n 'eil sinn a faiciunn fathast ach gu dorch, mar ann an sgàthan, agus cha-n aithne dhuinn ach ann an cuid. Tha an t-àm a' teannadh 'nuair a chi sinn na nithe so “le aghaidh gun fholach,” agus a dh'aithnicheas sinn eadhon mar a tha aithne oirnn. Is e am buileachadh a's fearr a dh' fheudas sinn a' dheanamh de'n t-sealladh so, am feadh a tha creidimh a' deanamh suas àite seallaidh air nèamh, a bhi air ar brosnachadh suas d'a thrìd gu bhi 'miannachadh comhpairt fhaotainn de'n ghloir so, agus a bhi a ghnàth 'meudachadh gu dìchiollach ann an cleachdadh na h-ùmhachd naoimh sin trid am feud sinn teachd d' a h-ionnsuidh.

A thaobh na dh' fhagadh againn fathast r'a thoirt fainear mu'n teagasg so bithidh e air a labhairt ann an coimh-cheangal ris an dà nì a leanas :—

1. Gu bheil uile thoraidhean eadar-mheadhonaireachd Chriosd, araon iad sin a th' anns an *leth a stigh*, a tha *spioradail* agus *siorruidh*, agus mar an ceudna na tha 'gan leantuinn 'nam frithealadh o'n leth a muigh anns an fhreasdal, a thaobh na h-eaglais no a thaobh a naimhdean,—air an oibreachadh le cumhachd diadhaidh ; no tha iad a' sruthadh mar thoradh o chumhachd mòr Dhé. Tha iad uile air an oibreachadh le “ro-mheud a chumhachd,” a dh' oibrich e ann an Criosd féin 'nuair a thog e o na mairbh e, Eph. i. 19. Oir tha oibre sin Dhé gu léir a tha o'n leth a muigh, mar a tha iad sin uile a tha air an oibreachadh ann agus as leth na h-eaglais, gu neo-sheachanta 'nan toraidhibh neo-mheadhonach a chumhachd dhiadhaidh,—cha mhò a dh' fheudas iad a bhi de nàdur eile.

2. 'Nuair a bheirear fainear *ùmhachd* Chriosd anns a' bheatha

so, agus an *réite* air son peacaidh a rinneadh 'na fhuil, maille r'a árdachadh féin 'an lorg sin, cha-n'éil ni sam bith ann an aon air bith de bhuadhaibh sìorruidh náduir Dhé, no ann an lagh sìorruidh agus neo-chaochladheach na h-ùmhachd, a chuireadh bacadh air oibreachadh nan nithe so uile le Dia annainn chum a ghlòire agus 'onoir féin, ann an slàinte sìorruidh na h-eaglais agus ann an sgrios a naimhdean uile, *ged nach bitheadh fritheadh dhreuchdan Chrìosd a' buanachadh idir air nèamh*, maille ris a ghreadhnachas naomh aoraidh sin a tha 'na chomh-chuideachd.

Air do na nithe so a bhi cinnteach agus soilleir, feudaidd sinn 'fhèdraich d'an taobh, cia uaidh a dh' éirich e gu'n d' òrduich Dia gu'm bitheadh na *nithe so uile futhast a' buanachadh* air nèamh shuas, agus gu'm feudadh na crìochan sin uile coimhlionadh fhaotainn as an eugmhais, le gnìomharaibh neo-mheadhonach a' chumhachd dhiadhaidh.

"Tha gnìomharan an Tighearna mòr; rannsaichear iad leo-san uile aige am bheil tlachd anna," Salm cxi. 2. Do bhrìgh, uime sin, gu bheil so 'am measg oibre mòra Dhé, a dh' oibrich e agus a dh' fhoillsich e dhuinne, gu h-àraidh 'na thoraidhibh, agus sin chum a bhi taisbeanadh a ghliocais agus a ghràis féin, tha e mar fhiachaibh oirne a bhi 'ga rannsachadh gu dìchiollach agus gu h-iriosal; oir buinidh na nithe sin a tha foillsichte dhuinne, agus d' ar cloinn, chum a thoil a dheanamh air son ar maithe. Uime sin,—

(1.) Bu toigh le Dia a chùis a bhi mar so, chum a bhi *'foillseachadh a ghlòire féin*. Is e so ceud chrìoch mhòr uile oibre Dhé. Agus tha e 'na earrann bhunaiteach d'ar creidimh gu bheil a' chùis mar sin. Air an aobhar sin tha e mar fhiachaibh oirne a bhi rannsachadh cionnus a tha oibre Dhé a' cur glòire air. A thaobh glòire sìorruidh Dhé innte féin, tha i a ghnàth an ni ceudna,—gun tùs, gun chrìch, gun chaochladh. Is i a ghlòir a bhith, ann an coimh-cheangal ris an dàimh anns am bheil gach uile chreutair a' seasamh dhi. Oir far am bheil glòir air a h-ainm-eachadh coimhcheangailte ri bith, tha dàimh r'a smuaineachadh ann. Ach tha foillseachadh na glòire sin eugsamhuil, a' réir deadh-ghean a thoile. Uime sin, an ni sin anns an àill le Dia a bhi foillseachadh a ghlòire aig aon àm, feudaidd e sguir de bhi 'ga ghnàthachadh chum na crìche sin aig àm eile; oir feudaidd sin trid am bheil e 'na mheadhon foillseachaidh a ghlòire a bhi an crochadh air a leithid de shuidheachadh freasdail, as gu bheil am foillseachadh sin a sguir 'nuair a tha an suidheachadh àraidh sin air a chur a thaobh. Mar sin dh' fhoillsich e agus thaisbean e a ghlòir o shean anns a' phàillium agus anns an teampull, agus ann an comharaidhibh naomha a làthaireachd anna, agus thugadh glòir dha ann an aoradh an lagha gu léir. Ach a

nis tha sin air sguir, ionnus nach 'eil e tuilleadh a' faotainn urrainn le seirbhis an lagha, no le aoradh nan deas-ghnath a chuireadh sìos ann. Ged robh aitreabh an teampuill gu léir agus a sheirbhis mhaiseach uile a nis air an talamh, cha bhitheadh glòir sam bith ag éirigh do Dhia uaithe—cha bhitheadh e a' faotainn urrainn leis. Cha bhitheadh ann ach eas-onoir mòr do Dhia a bhi 'sealltuinn air son a ghlòire anna. Agus fendaidd Dia tòiseachadh aig àm sam bith air a ghlòir 'fhoillseachadh tre mheadhonaibh nach do ghnàthuicheadh riamh roimh air son na crìche sin. Is amhuil sin a rinn e ann an uile orduighibh an t-soisgeil—frithealadh a chumar suas gu crìch nan uile nithe air thalamh, agus cha chumar ni's fhaide; oir an sin sguiridh iad uile,—cha bhi Dia tuilleadh air a ghlòrachadh anna no leò. Air a' mhòd cheudna bu toigh le Dia e féin a ghlòrachadh a nis air nèamh le frithealadh so nan uile nithe ann agus trid Iosa Chrìosd; d' am bheil crìoch air a comharachadh mar an ceudna.

Agus ann am buanachadh an aoraidh naoimh so anns an ionad-naomh shuas, tha Dia a' taisbeanadh a ghlòire air iomadh aobhar, agus a' foiseachadh ann. Tha e 'deanamh sin, anns a' cheud àit, ann agus *do na naomhaibh a fhuair bàs fo'n t-Seann Tìomnadh*. Thàinig iadsan gearr ann an glòir air sin a tha na naoimh a nis a' sealbhachadh a tha 'faotainn bàis ann an creidimh ar Tighearna Iosa Crìosd. Oir—gun a dhol a chonnsachadh no a ràdh le dearbh-chinnt, ciod e an staid agus an suidheachadh anns an robh iad mu'n deachaidh Crìosd suas air nèamh, no ciod e a bu nàdur do ionad-còmhnuidh bheannaichte an anama—tha e soilleir nach robh iad, agus nach b' urrainn iad a bhi 'faicinn glòire Dhé, agus coimhlionadh rùn-dìomhair a ghliocais agus a thoile, ann an Iosa Crìosd; cha mhò a rinneadh aithnichte dhoibh e ann an tomhas foirfe. Cia b'e air bith ni anns an robh iad a' faotainn suaimhneis, agus toil-inntinn, agus beannachaidh,—cia b'e air bith dòigh anns an robh iad a' sealbhachadh làthaireachd Dhé; gidheadh cha robh rìgh-chaithir gràis air a cur suas fathast air nèamh,—cha robh Ard-shagart fathast 'ga nochdadh féin 'na làthair, no Uan mar gu'm b'headh e air a mharbhadh,—cha do sheinneadh fathast an t-òran molaidh sin araon dha-san a tha 'na shuidh air an rìgh-chaithir, agus do'n Uan, gu saoghal nan saoghal: “air do Dhia ni-éigin a's fearr a sholar dhuinne, ionnus nach bitheadh iadsan air an deanamh foirfe as ar n-eugmhais-ne.” Faic Eph. iii. 9, 10.

Is ann an so a mhaire, cho fad 'as a tha an Sgrìobtuir 'ga fhoillseachadh, a thàinig iad gearr air a ghlòir sin a tha nis air a mealtuinn air nèamh. Agus is ann an so a tha toiseach aig na *naomhaibh* sin orra *a tha nis a' faotainn bàis anns a' chreidimh*. Bha an staid-san air nèamh coimh-fhreagarrach r'an creidimh agus r'an aoradh air thalamh. Cha robh solus glan agus soilleir aca

trid nan taisbean agus nan seirbhis a thugadh dhoibh, timchioll teachd Chrìosd anns an fhèidil, agus cleachdadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair; a mhàin gu'n robh iad a' creidsinn gu'm bitheadh gealladh na saorsa, agus a' ghràis, agus an tròcair, a' faotainn coimblionaidh annsan agus leis. Bha ionad an suaimhneis air nèamh—an t-ionad air son an do dheasaicheadh iad le'n creidimh agus an aoradh air thalamh—coimh-fhreagarrach ris an t-solus sin. Bha suaimhneas agus sonas beannaichte aca, os ceann na dh' fheadas sinne a mheasrachadh; oir co d'an aithne ciod e sin a bhi ann an làthaireachd ghlòimhoir Dhé, eadhon anns an tomhas a's fhaide mach? Air dhoibh dol do nèamh, cha do ghlacadh iad gu h-obann ann an ioghnadh le taisbeanadh sam bith glòire nach do bhreithnich iad ann an tomhas sam bith air thalamh. Cha robh eòlas soilleir aon chuid aca féin no aig na h-ainglibh air fulangasaibh Chrìosd agus a' ghlòir a bha gu'n lean-tuinn. Ach bha iad a' faicinn agus a' tuigsinn gu'n robh ni-éigin fathast r'a dheanamh chum a bhi 'g àrdachadh glòire Dhé ann an slàinte iomlan na h-eaglais, a bha fathast foluichte ann an còmh-airlibh a thoile féin. Rì so bha iad a' feitheamh ann an ionad-bheannichte an suaimhneis shuas. Bha creidimh a' toirt dhoibhsan—mar a tha e toirt dhuinne—dol a steach dh'ionnsuidh làthaireachd Dhé, agus 'gar deanamh iomchuidh air a shon. Ach cha robh a' ghlòir sin a bha iad gu neo-mheadhkonach a' sealbhachadh a' toirt barrachd, a thaobh a gnè gu léir, air sin chum an robh solus an creidimh a' treòrachadh. Agus tha an ni ceudna fìor d'ar taobh-ne. Uime sin, cha robh iad air an ulluchadh air son seallaidh de'n ghlòir sin a tha nis air nèamh; cha mhò a bha iad 'ga mhealtuinn. Ach a thaobh nan naomh fo'n Tiomnadh Nuadh, a tha air an teagasg gu soilleir leis an t-soisgeul, ann an dìomhaireachd eadar-mheadhonaireachd Chrìosd 'nar nàdur, tha iad air an deanamh iomchuidh, trid an creidimh agus an aoradh, air son a dhol a steach air ball do'n ghlòir sin. Is e so a tha an anama a' miannachadh, is ann rì so a tha an dòchas, so rinneadh cinnteach dhoibh le eadar-ghuidhe ar Slànuighir,—eadhon, air dhoibh an saoghal so 'fhagail, gu'm bitheadh iad far am bheil e, chum a bhi 'faicinn a ghlòire.

Ach a nis, air do Chrìosd a dhol a steach do'n naomh-ionad nèamhaidh, bha a' mhuinntir naomh so gu léir air an gabhail a stigh do'n ghloir cheudna sin a tha na naomh fo'n Tiomnadh Nuadh a' mealtuinn. Air a so, mar le gnùis gun fholach, tha iad a' faicinn feum' agus crìche nan seirbhis agus nan orduighean samhach sin anns an robh na nithe so air an taisbeanadh dhoibh. Cha'n urrainn crìdhe duine a smuaineachadh ciod an leasachadh dolabhairt glòire a thugadh dhoibh d'a thrìd. Bha dìomhaireachd gliocais agus gràis Dhé 'nan saorsa agus 'nan slàinte tre Iosa

Crìosd a nis gu soilleir air a taisbeanadh dhoibh ; bha sin air son an robh iad ag ùrnuigh, agus an déigh an robh iad a' miannachadh ann an làithibh am feòla air thalamh, agus air son an robh iad a' feitheamh cho fada air neamh, a nis air 'fhoillsachadh gu ro ghlòrmhor d'an sealladh. Air a so dh' éirich solus òirdheire, agus thaom toil-inntinnean beannaichte, steach air na h-anamaibh naomha sin gu léir, a fhuair bàs anns a' chreidimh ach nach d' fhuair an gealladh, a mhain gu fac iad e fad o làimh. Agus le so dh' fhoillsich Dia gu ro mhòir a ghlòir féin anna agus dhoibh ; ni a's e an ceud chrìoch air son suidheachaidh so nithe a bhi buanaichadh air nèamh. Tha so a' toirt dhomh a bhi 'meas gu'm b'e aimsir dol a steach Chrìosd do nèamh, mar naomh-ionad Dhé, an taisbeanadh a b'airde do ghlòir chruthaichte a bha riamh air a thabhairt, no a bhitheas gu bràth air a thabhairt, gu ruig crìch nan uile nithe. Agus sin, mar air iomadh aobhar eile, do bhrìgh gu'n robh na h-anama naomha sin gu léir a fhuair bàs anns a' chreidimh o thoiseach an t-saoghail, air an gabhail a steach aig an àm sin do sholus glòrmhor chomhairlean Dhé, agus chum eòlais fhaotainn air toraidhibh eugsamhuil a ghràis tre Iosa Crìosd.

Tha mòran 'am measg dhaoine, gu h-àraidh ann an eaglais na Ròimhe, air dhoibh a bhi gun bhrithneachadh dligheach na fìrinn anns an nì so, a tha air clàonadh air falbh an déigh dìonhanais na h-inntinn amaidich mu staid anama nan naomh a fhuair bàs fo'n t-Seana Tiomnadh. Tha iad gu coitcheinn 'gan dùnadh suas ann an ionadaibh dorchla air crìochaibh na h-ifrinn, o'n robh iad air an saoradh air do Chrìosd a dhol sìos 'an sin. Ach tha so an aghaidh na h-uile beachd agus taisbeanadh a tha againn de spéis Dhé d'a phobull—tha e 'an aghaidh beatha agus nàdur a' chreidimh, a bhi smuaineachadh nach bitheadh iadsan a dh' imich troimh shlighe na h-ùmhlaichd anns an t-saoghal so, agus a choimhlion an obair a thugadh dhoibh r'a deanamh, air an gabhail a steach aig a' bhàs do shuaimhneas bheannaichte maille ri Dia. Ma bhuinear air falbh dearbh-chinnta na fìrinne so, tha nàdur a' chreidimh gu h-ionnalan air a sgrios. Ach cha b' urrainn iad a bhi air an gabhail a stigh do lanachd na glòire a tha nis air nèamh ; mar a chuireadh an céill.

Os barr, tha Dia le so a' foillseachadh a ghlòire do na *h-ainglibh naomha féin*. Bha na nithe sin anns am bheil a' ghlòir a' coimh-sheasamh foluichte ann an Dia féin eadhon o na h-ainglibh, o thoiseach an t-saoghail—foluichte ann an comhairlibh naomh' a thoile, Eph. iii 9. Uime sin, “do na h-nachdaranachdaibh agus do na cumhachdaibh sin ann an ionadaibh nèamhaidh, rinneadh aithnichte, leis an eaglais, gliocas eugsamhuil Dhé,” rann 10. Air do'n eaglais a bhi air a saoradh le fuil Chrìosd, agus air dha féin a bhi air àrdachadh anns a ghlòir so, thàinig iad gu bhi 'gabhail eòlais air “gliocas eugsamhuil Dhé” leis na toraidhibh a lean sin ;

nithe a bha iad roimh a' miannachadh a bhi beachdachadh, 1 Phead. i. 12. Le so, ma seadh, tha glòir uile chomhairlean Dhé, ann an Criosd air an cur an follais dhoibh ; agus cha bheag an leasachadh d'an glòir féin a tha iad a' faotainn d'a thrìd. Oir tha an sonas a' coimh-sheasamh ann a bhi nis a' breithneachadh inntinn Dhé, agus ann an deanamh a thoile.

Cha robh nèamh féin an ni sin a tha e, gus an deachaidh Criosd a steach do'n ionad-naomh chum a bhi frithealadh a dhreuchd mar eadar-mheadhonair. Cha robh aig na naoimh a dh' fhalbh no aig na h-ainglibh féin an tombas glòire sin a tha nis aca. Gidheadh cha-n fheadar a thuigsinn o so gu'n robh easbhuidh sam bith ann an nèamh, no uireasbhuidh sam bith 'na staid, anns a' cheud shuidheachadh ; oir tha foirfeachd staid sam bith a' coimh-sheasamh ann an ordugh sin nan uile nithe a tha ann air son an d' rinneadh freagarrach e air tùs. Ma dh' amhaircear air na h-uile ni ann an ordugh a' cheud chruthachaidh, bha nèamh, a thaobh an orduigh sin, coimhlionta o'n fhìor thoiseach. Gidheadh, ged a bha a' chùis mar sin, bha dàimh agus spéis ann fathast do eaglais a' chinne-dhaoine air thalamh, a bha gu bhi air a h-atharrachadh 'an sin. Ach air do'n pheacadh briseadh a stigh, chuireadh an t-ordugh so gu léir troimh chéile, ionnus gu'n robh an dàimh so gu lèir air a sgaoileadh. Agus 'an lorg sin thàinig mi-ionlanachd a steach do staid nèimh féin ; oir bhriseadh an dàimh agus an comh-chomunn sin a bha eadar e agus iadsan a bha air thalamh, cha mhò a bha e 'na chòmhnuidh freagarrach do dhaoineibh a bha 'nam peacaich. Uime sin, "tre fhuil a' chroinn-cheusaidh," rinn Dia "na h-uile nithe réidh ris féin, ma's nithe iad a tha air thalamh, no nithe a tha air nèamh," Col. i. 20,—no chruinnich e ann an aon na h-uile ni ann an Criosd, "araon na nithe a tha air nèamh, agus na nithe a tha air thalamh," Eph. i. 10. Bha eadhon na nithe nèamhaidh féin 'an aice a bhi air an deanamh réidh anns an t-seadh anns am b' fheumail dhoibh a bhi air an cruinneachadh 'nan aon riu sin a bha air thalamh ; aig am bheil a ghlòir air a foillseachadh anns a' mhinistireileachd nèamhaidh shuas. Agus, os bàrr, tha an t-abstol a cur an céill gu'n robh "na nithe nèamhaidh féin" air an glanadh le icbairt Chrìosd, Eabh. ix. 23. Cha-n e gu'n robh iad *da rìreadh neo-ghlan* anna féin, ach as eugmhais a ghlanaidh so, cha robh iad iomchuidh air son comuinn an rùin-diùlhair so ann an aoradh choitcheinn an teaghlaich air nèamh agus air thalamh, tre Iosa Criosd. Uaith so, ma seadh, tha foillseachadh air fhaotainn a ghnàth de ghlòir Dhé leis na h-ainglibh féin. Tha iad a' faicinn a ghliocais agus a ghràis eugsamhuil 'nan toraidhibh beannaichte, a bha foluichte ann an comhairlibh naomh' a thoile o'n uile shiorruidheachd. Le so tha solus agus sonas na muinntir bheannaichte sin gu mòr air an leasachadh, ionnus gu bheil iad air an lionadh

le h-iongantas mu ghniomharaidh mòra Dhé, a' cur glòire, agus onoir, agus molaidh as a leth gu saoghal nan saoghal; oir is e bhi 'g amharc air diomhaireachd gliocais Dhé ann an Crìosd—air am bheil tàir air a dheanamh air thalamh ann am frithealadh an t-soisgeil—prìomh earrann sonais nan aingeal ar nèamh, a tha 'gan sàsachadh le toil-inntinnibh sìorruidh, agus a' mosgladh a' ghlòrachaidh agus a' mholaidh sin air Dia anns am bheil iad gun tàmh air an cleachdadh.

Is i so *glòir fhoillseachail* sin Dhé leis am bheil e 'ga riarachadh féin gus an tig a' chrìoch a chomharaicheadh. Air a shon so giùlainidh e le nithibh anns an t-saoghal, gu ruig na h-aimsir suidhichte. Oir am feadh a tha an cruthachadh anns an t-suidheachadh anns am bheil e, feumar *riadh de ghlòir* fhaotainn as do Dhia; agus an uair a sguireas sin cha-n fheudar giùlain leis nì's fhaide. Ach tha an saoghal cho làn dorchadais, agus aimhreite, agus peacaidh, agus aingidheachd, agus naimhdeis an aghaidh Dhé—air a thoirt thairis cho mòr do gach do-bheart agus slighe aingidh anns an urrainn daoine eas-onoir a chur air—as nach 'eil e coltach gu bheil a bheag de ghlòir ag éirigh dha uaithe. Mur bitheadh crìochan diombair a' gbliocais dhiadhaidh coimh-cheangailte ris, bhitheadh e gu h-obann air dhiòl Shodoim agus Ghomorra. Tha iarmad beag sin oighreachd Chrìosd a tha ann, air a dhruideadh suas mar gu'm b' ann as an t-sealladh, ionnus nach 'eil e air dhòigh sam bhih r'a choimeas, a thaobh nì sam bith a chithear, ri meud an eas-onoir a bheirear dha leis a' chuid eile de'n t-saoghal. Ach am feadh a tha nithe anns an t-suidheachadh so air an talamh, tha onoir, agus glòir, agus aoradh naomh, air an toirt do Dhia shuas, 'an làthair a mhuinntir naomh gu léir, anns am bheil e 'gabhail suaimhneis agus toil-inntinn. Anns an riarachadh a tha e faotainn ann an so, giùlainidh e le nithibh anns an t-saoghal so chum crìochan a ghliocais, agus a mhaitheis, agus a cheartais, agus fhoighidin, ged a robh e air chuthach mar is àill leis a' cur do-bheart ri aingidheachd. Agus mar sin, a thaobh neach sam bith de na naomh a tha sgìth, agus eadhon air a chlaoidheadh, le suidheachadh so nithe anns an t-saoghal, agus, theagamh, nach 'eil a' tuigsinn nan crìochan a tha aig fadhlàngas Dhé ann, 'nuair e theid a steach do'n staid nèamhaidh so, chi e glòir 'an sin gus am bheil e riarichte, anns am bheil ath-dhiòl ro phailt air son an eas-onoir a tha Dia faotainn air thalamh.

(2.) Tha suidheachadh so nithe a' mairsinn air nèamh *air son glòir Chrìosd féin*. Dh' earb Dia an t-Athair dreuchd na h-Eadar-mheadhonaireachd r'a aon-ghin Mhic féin, oir cha robh neach eile ann a b' urrainn an dreuchd aon chuid a ghiùlan no a' choimhlionadh. Faic Isa. ix. 6; Taisb. v. 1-5. Ach ann an coimhlionadh

na dreuchd so b'éigin da e féin ìsleachadh dh' ionnsuidh inbhe dhiblidh agus iosail, agus nithe doirbh, agus cruaidh, agus eagalach a ghiùlan ann, Phil. ii. 6-8. B' iad an samhail so de nithe a ghiùlan ar Tighearn Iosa Crìosd anns an t-saoghal so; bha e neo-sheachanta do choimhlionadh a dhreuchd gu'n bitheadh iad air an giùlan; seadh, is ann annta a bha a dhreuch a' coimh-sheasamh. Anns an t-suidheachadh so rinneadh e 'na bhall-amais gach tarcuis, agus maslaidh, agus nàire, agus uile a b' urrainn Satan no an saoghal a leagadh air. Agus, os bàrr, dh' fheumadh e "mallachadh an lagha" a ghiùlan air ar son-ne agus as ar leth, maille ris na h-àmhgharaibh agus na h-uamhasaibh a bu mhò 'na anam, gus an d'thug e suas a spiorad. Bha na nithe so neo-sheachanta do choimhlionadh a dhreuchd, cha mhò a b' urrainn slàinte na h-eaglais a bhi air a h-oibreachadh as an eugmhais. Ach am bheil e r'a smuaineachadh gu'n earbadh Dia dreuchd cho glòrmhor r'a aon-ghin Mhic féin chum a cur an gnìomh air an dòigh àmhgharach so a mhain? Ged a smuainicheamaid gu'n rachadh e féin a steach do ghlòir an déigh dha toil Dé a choimhlionadh air an doigh so anns an t-saoghal; gidheadh na'n sguir-eadh e 'an sin de bhi frithealadh na dreuchd, dh' fheumadh sinn amharc oirre mar an dreuchd a b' àmhgharaich agus a bu doilgheasaich a chuireadh riamh 'an cleachdadh. Ach b' e rùn Dhé a bhi glòrachadh na *dreuchd féin*, mar thoradh a ghliocais, agus a bhi 'ga ghlòrachadh féin innte; seadh, ionnus gu'm bitheadh an dearbh dhreuchd féin 'na h-urram shiorruidh d' a Mhac 'nar nàdur. Chum na crìche so, ma seadh, tha frithealadh na dreuchd a' mair-sinn 'na làimh ann an glòir, agus e féin air 'àrdachadh ann a bhi 'ga coimhlionadh. Oir is ann chum a bhi 'faicinn na glòire so a tha e 'guidhe gu'm bitheadh a dheisciobuil maille ris far am bheil e. Tha an aimsir sin a tha eadar dol suas Chrìosd agus crìch nan uile nithe, air a cur air leth chum a ghlòire ann am frithealadh a dreuchd anns an naomh-ionad nàmhaidh. Agus is ann uaidh so a tha an t-abstol a' dearbhadh gu bheil esan, mar "Ard-shagart," nì's ro ghlòrmhoire na iad sin a ghairmeadh chum na dreuchd ceudna fo'n lagh, Eabh viii. 1-3. Is ann an so a tha e soilleir do ainglibh agus do dhaoinibh, cia cho glòrmhor as a tha e do Chrìosd a bhi 'na aonar 'na rìgh, agus 'na shagart agus 'na fhàidh na h-eaglais. Air an aobhar sin mar a b' fheumail do Chrìosd a bhi fulang ann an cleachdadh a dreuchd air thalamh, is amhuil sin air do na fulangasaibh coimhlionadh fhaotainn, b' fheumail dha, ann an cleachdadh na dreuchd ceudna, a dhol a steach d'a ghlòir, Taish. i. 18.

(3.) Tha na nithe so air am buanachadh, anns an treas àit, air an sgàth-san, 'nan ginealachaidh fa leth, a' *tha fuotainn bàis anns a' chreidimh*, gu h-araidh iad sin a fhuair bàs anns na ceud

linntibh, mar na h-abstoil agus na ceud Chriosdaidhean : anns am bheil nithe fa leth r'a thoirt fainear.

[1.] Tha dà nì a tha ro luachmhor do chreidich, agus air am bheil iad a' cur mòr mheas anns an t-saoghal so, agus a tha 'cur millseachd anns na h-uile cor dhoibh. As an eugmhais cha bhith-eadh anns an t-saoghal so dhoibh ach prìosan dorch agus cianail, cha mhò a b' urrainn iad a bhi toileach fantuinn idir ann. Is e an ceud nì *seirbhis Chriosd*. Mur bitheadh cothrom air a fhrith-ealadh orra chum a bhi 'gan cleachdadh féin innte, cha b' urrainn iad còmhnuidh a ghabhail ann an so le toil-inntinn sam bith. Iadsan nach 'eil a' faotainn chùisean mar so d'an taobh féin, tha iad fo chumbachd na h-inntinn saoghalta. Tha toil-inntinn r'a mealtuinn anns an t-seirbhis a's isle a bhuineas do Chriosd. Agus d'an taobh-san aig am bheil cothroman agus comasan air son ghnìomharan mòra seirbhis, tha obair an Tighearna Iosa 'na nì cho glòrmhor agus cho òirdheire, as nach urrainn iad a ràdh ann am firinn, no breth a thoirt anna féin, co ac is fearr dhoibh fantuinn 'nan obair air thalamh, no dhol a steach do sheirbhis neo-mheadhonaich Chriosd air nèamh. B'e so cor an abstoil, Phil. i. 21-26 ;— agus feudaidh cùisean a bhi air an doigh cheudna maille ri muinntir eile, ma tha iad a' coimhlionadh seirbhis dha anns an spiorad agus leis an treibhdhireas cheudna, ged nach bitheadh an comasan r'an coimeas r'a chuid-san ; agus eadhon aige-san cha robh nì sam bith ach sin a fhuair e. Is e an dara nì, gu bheil iad a mealtuinn Chriosd ann an orduighibh an aoraidh shoisgeulaich. Troimh na nithe so tha iad beò,—anns na nithibh so tha beatha an spioradan.

Air do nithibh a bhi mar so, cha dean Dia an gairm air falbh chum calldaich dhoibh ; cha dean e am buntuinn air falbh o na sochairibh so, gun ath-dhiol ro phailt agus tharbhach a thoirt dhoibh. Cia b'e air bith na dh' fheudas sinn a bhi 'mealtuinn ann an so, gidheadh is e siubhal a's ro fhearr chum a bhi maille ri Criosd, Phil. i. 23. Oir,—

Anns a' cheud àit,—Ged a sguireas an *t-seirbhis* air thalamh, agus ged a dh' fheumar a toirt suas do làmbaibh mhuinntir eile aig am bheil comh-roinn gu bhi innte mar an ceudna ; gidheadh, air do nithibh a bhi buanachadh fathast air nèamh, tha mar an ceudna seirbhis do Chriosd a' buanachadh ann, agus sin ann an rathad a tha do-labhairt nì's glòrmhoire na sin a tha idir comasach dhuinn a choimhlionadh anns a' bheatha so. Air do na naoimh a bhi air an gabhail suas chum an staid so, tha iad “an làthair rìgh-chaithreach Dhé, agus a' deanamh aoraidh dha a là agus a dh' oidhche 'na theampull ; agus gabhaidh an ti a tha 'na shuidhe air an rìgh-chaithir còmhnuidh 'nam measg,” Taisb. vii. 15. Tha suidheachadh an aoraidh glòrmhoir sin uile a chuir-

eadh roimh 'an céill air 'fhilleadh ann an so; agus tha seirbhis air a coinhlionadh ann a ghnàth do'n ti a tha 'na shuidhe air an rìgh-chaithir, agus do'n Uan. Uime sin, 'an àit a bhi 'na chall a bhi air ar gairm o'n t-seirbhis air thalamh, is ann a tha e, a thaobh na seirbhis féin, 'na leasachadh do-mheasrachaidh.

Ann an dara àit,—Is e'bhi mealtuinn Chrìosd a' n agus trid orduighibh 'aoraidh, tobar neo-mheadhonach ar comhfhurtachd agus ar sòlais gu léir anns an t-saoghal so, Salm lxxxvii. 7; ach ciod e sin 'an coimeas ris a' mhealtuinn bheannaichte agus neo-mheadhonach a tha r' a fhaotainn air nèamh! Uaith so tha beannachadh an staid sin shuas air a chur an céill le bhi *maille ri Chrìosd*—*gu sìorruidh maille ris an Tighearn*,—'na làthair a ghnàth agus 'ga mhealtuinn gu neo-mheadhonach. Tha solus nan reultan feumail agus saorsail ri oidhche dhorch 'nuair a tha sinn a' gabhail na slighe; ach ciod an tairbhe tha anna 'nuair a dh' éireas a' ghrian! Cò an neach a mheasadh 'na chall e, fo dhealradh na gréine, nach sealbhaich e solus nan reultan tuilleadh, ged nach b' urrainn e an oidhche ghabhail as an eugmhais? Theagamh nach 'eil e 'nar comas-ne a smuaineachadh cionnus a blitheas e ni's ro fhearr air ar son dealachadh ri orduighibh an t-soisgeil, ris a mhinis-treileachd, agus ris an Sgrìobtuir féin. Ach cha-n 'eil feartan sam bith anns na sruthaibh nach 'eil r'am faotainn anns an tobar, agus tha a bhi 'mealtuinn Chrìosd gu neo-mheadhonach a' toirt barrachd do-labhairt air ni sam bith a dh' fheudar a shealbhachadh air thalamh.

Anns an staid bheannaichte so tha na h-abstoil naomha maille ris na cend mhartaraich agus chreidich uile, a' sealbhachadh toil-inntinn agus sonais iomlain, riamh o fhuair iad bàs, anns an làn-choimhthional ghlòriohor a tha shuas, Taisb. vii. 15–17.

[2.] Le so tha comh-chomunn a' buanachadh eadar an eaglais *bhuadhaich* air nèamh agus an eaglais air thalamh a tha fathast *anns a' chath*. Oir tha e 'na carrann de'r creidimh gu bheil a' leithid so de chomh-chomunn eadar na naoimh ann an glòir agus creidich air thalamh. Cha'n 'eil anns an dà bhuidheam ach aon eaglais—aon chorp dìomhair, fo aon Cheann, aig am bheil eùram gach aon d'a chéile. Seadh, tha carrann nach 'eil beag de ghlòir an t-soisgeil a' coimh-sheasamh ann am freumh agus ann am meadhonaibh a' chomh-chomuinn so. Oir gus an d' fhoillsicheadh rùn-dìomhair glòire Dhé ann an saorsa na h-eaglais tre Iosa Chrìosd, do na naomhaibh fo'n t-Seann Tiomnadh, bha an comh-choimhthional so gle dhorch; ach a nis tha a sholus agus a ghlòir air éirigh oirnn, mar a tha an t-abstol a' cur an céill, Eabh. xii. 22–24.

Tha fios agam gu'n d' rinn cuid teagasg a' chomh-chomuinn so fhiaradh dh' ionnsuidh saobh-creidimh agus iodhol-aoraidh; ach cha-n 'eil fìrinnean sam bith anns an Sgrìobtuir nach d' rin-

neadh fhìaradh air a' mhodh cheudna, ann an rathad cailteach do anamaibh dhaoine, 2 Phead. iii. 16. Gidheadh, cha robh iad ach 'gam mealladh féin anns a' chùis so, cha-n 'eil an fhìrinn a' mealladh neach sam bith. Air do theagasg a' chomh-chomuinn so a bhi air a cheadachadh, bha iad a' smuaineachadh gu feumadh comhludair neo-mheadhonach a bhi eadar iad sin air nèamh agus sinne air thalamh. Agus cha b' aithne dhoibh dòigh no meadhon sam bith air a shon, ach trid a bhi 'g *ùrnuigh riu*, agus iadsan a bhi 'g *ùrnuigh* air an son. Ach bha iad air an ribeadh 'nam meal-laidhibh féin. Cha-n 'eil e neo-sheachanta do chleachdadh comh-chomuinn gu'm bitheadh comhludair neo-mheadhonach eadar muinntir, ach a mhain d'an taobh-san a tha anns an aon staid, agus sin ann an gnìomharaibh anns am feud iad a bhi comh-chuideachail gach aon d'a chéile. Ach cha cheadaich staid eadar-dhealaichte na h-eaglais shuas agus na h-eaglais a bhos a' leithid so de chomh-chomuinn idir; cha mhò a tha sinn 'an aire cuideachaidh sam bith uatha, agus cha dean cleachdadh sam bith an gràidh ar cor a leasachadh, mar a dh' fheudas sinn gach aon a chéile a chuideachadh air thalamh. Uime sin, tha *meadhon* a' chomh-chomuinn so a mhain ann an Crìosd, agus is ann air-san a mhain a tha e air a chleachdadh leinn d'an taobh.

Gidheadh tha cuid, air an làimh eile, a tha 'g àicheadh gu bheil a' leithid so de chomh-chomuinn idir eadar buill na h-eaglais no corp diomhair Chrìosd anns an dà staid eadar-dhealaichte so. Agus tha iad a' meas gu bheil sin air a chur an céill leis an fhàidh, Isa. lxiii. 16, "Gu deimhin is tusa ar n-Athair, ged nach aithne do Abraham sinn, agus nach 'eil Israel a' gabhail ruinn." Ach cha-n 'eil na briathran so ann an seadh sam bith 'ga àicheadh. Tha an eaglais ann an so, air dhi a bhi mothachadh a' choir anns an robh i ar tuiteam, le imeachd mhi-chùramach agus iomadh aobhar brosnachaidh a bhi meudachadh air a làimhaibh,—ag aideachadh d' a taobh féin, gu'n robh i air clonadh cho mòr a thaobh o'n Tighearn, as nach gabhadh an roimh-aithrichean anns a' choimhcheangal riu mar an cloin no mar an sliochd anns a' chreidimh. Air a so tha iad 'gan tilgeadh féin air tràcar neo-chrìochnach agus air dìlseachd Dhé, a tha sìnte nach dhoibh eadhon anns a' chor neo-airidh sin anns am bitheadh iad air an cur air cùl leis na daoineibh a bu bharraichte, cia b' e air bith spéis a bhitheadh aca dhoibh air sheòl eile. Ach d'an taobh-san a tha smuaineachadh gu bheil an eaglais shuas, a chrìochnaich turas a creidimh agus a h-ùmhlaichd tre àmhgharaibh, agus thrioblaidibh, agus gheur-leanuinnibh, aineolach agus mi-chùramach mu staid choitchionn na h-eaglais air thalamh—gu bheil i gun iarrtuis air son buaidh, agus saorsa, agus soirbheachaidh dhi, chum glòire Chrìosd,—cha-n 'eil iad ach 'ga cur 'na codal ann an staid gun

mhothachadh, gun chleachdadh gràis sam bith, agus gun shuim do ghàir Dhé. Agus ma tha iad a' glaothaich air son dìoghaltais orra-san a tha air cruadhachadh ann an cleachdadh na geur-leanmhuinn, Taisb. vi. 10, am bheil e r' a smuaineachadh gu bheil iad gun mhothachadh agus gun eòlas a thaobh staid na h-eaglais a bhos, a tha fulang na nithe ceudna a dh' fhuiling iad féin? Agus, chum so a chur o theagamh, tha Crìosd féin 'ga chur an cuimhne dhoibh, anns an ath rann, rann 11.

Ach is e a tha sinn a' ciallachadh aig an àm, comh-chomunn na h-eaglais shuas agus na h-eaglais a bhos maraon, ann an aoradh Dhé ann an Crìosd. Nam bitheadh iadsan uile a tha faotainn bàis anns an Tighearn air an gabhail a steach air ball do'n staid dheireannach sin anns am bi Dia "na h-uile anns na h-uile," gun fheum do eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, no do aoradh sin a mholaidh a bheirear do Dhia d'a thrìd,—gun a bhi air an cleachdadh gus an tig a' chrìoch ann an 'cur urrainn, agus glòir, agus cumhachd, agus uachdaranachd as a leth-san, do bhrìgh a bhi coimhlionadh a dhreuchd anns an àm a dh' fhalbh agus anns an àm a tha làthair,—cha b' urrainn comh-chomunn sam bith a bhi eadar iad agus sinne. Ach am feadh a tha iad anns an ionad-naomh shuas, ann an teampull Dhé, ann an cleachdadh an aoraidh naoimh do Chrìosd agus do Dhia ann, agus am feadh nach e mhain gu bheil sinne air ar cleachdadh anns an obair cheudna, ann an òrduighibh naomha coimh-fhreagarrach r'ar suidheachadh, ach, ann an coimhlionadh ar dleasdanas, gu bheil sinn a' dol a steach tre chreidimh "do'n ionad sin a tha'n taobh a stigh de'n roinn-bhrat," agus a' teachd am fagus do'n aon rìgh-chaithir gràis riu-san anns an ionad a's ro naoimhe,—tha comh-chomunn spioradail eadar iad agus sinne. Is amhuil a tha an t-abstol 'ga chur an céill, Eabh. xii. 22-24.

[3.] Is e so an dòigh a chomharaich Dia air son a bhi 'g ulluchadh nan anama naomha shuas air son abhi-mealtuinn an staid shiorruidh sin a leanas aig crìch nan uile nithe. Mar a tha sinne air thalamh air ar deasachadh agus air ar deanamh iomchuidh, leis an fhocal agus le orduighibh eile, air son an t-suidheachaidh sin a tha nis ann an glòir; is amhuil sin a tha iadsan, leis an aoradh-theampull a tha air nèamh, air an deasachadh air son an staid sin anns an toir Crìosd suas an rìoghachd do'n Athair chum gu'm bi Dia na h-uile anns na h-uile.

(4.) Tha suidheachadh so nithe a' buanachadh air nèamh, anns an àite mu dheireadh, air son creidimh na h-eaglais a tha fathast air an talamh, agus sin, 'am measg chrìochan eile, air son an dà chrìch so:—

[1.] Chum a bhi misneachadh an creidimh. Air do réite bhi air a coimhlionadh ann am fuil Chrìosd, b' urrainn Dia, mar a thug-

adh fainear, an eaglais a thèarnadh le gnìomharaibh àrd-uachdaranach a chumhachd a mhain. Ach amheud 's gu'n robh e chum a ghlòire gu'm bitheadh air ar tèarnadh ann an rathad a' *chreidimh agus na h-ùmhleadh*, bha suidheachadh so nan nithe nèamhaidh feumail chum ar misneachadh ann. Oir buinidh e do nàdur a' chreidimh, is gràs e a tha freagarrach air son na crìche sin, eadhon, a bhi 'g iarraidh agus a bhi faotainn cobhair, agus cuideachaidh, agus saorsa, o Dhia a ghnàth, chum ùmhleadh a choimhlionadh dha.

Chum na crìche so tha Crìosd a' buanachadh ann an cleachdadh a dhreuchd, trid am bheil e comasach air ar tèarnadh gus a' cheum a's fhaide mach, chum gu'm bitheadh an cuideachadh so air a fhrithealadh oirnn leis agus uaithe. A thaobh am feum a tha an creidimh a' deanamh a ghnàth de Chrìosd chum na crìche so, mar a tha e cleachdadh 'eadar-mheadhonaireachd gu glòrmhor air nèamh, cha ghabh e cur gu h-iomlan an ceill. Cha mhò is urrainn creideach sam bith, a tha fo bhuaidh soluis agus gràis an t-soisgeil, a smuaineachadh cionnus a dh' fheudas beatha a' chreidimh a bhi air a cleachdadh no air a gleidheadh as eugmhais so. Cha-n 'eil dleasdanas sam bith chum am bheil sinn air ar gairm,—cha-n 'eil buaireadh sam bith anns am bheil sinn air ar cleachdadh,—cha-n 'eil fulangais sam bith a tha sinn a' giùlan,—cha-n 'eil teanntachd, no cunnart, no eagal sam bith ris am bheil sinn a' gleachdadh,—cha-n 'eil ni sam bith ann am beatha no ann am bàs, ris am bheil glòir Dhé no ar slàinte féin coimhcheangailte,—anns nach 'eil an creidimh a' tarruing saorsa agus comhfhurtachd o eadar-mheadhonaireachd agus o chumhachd Chrìosd a nis air nèamh, maille ri cleachdadh a ghràidh, agus a chùrainn, agus a thruais ann. Is amhuil a tha e 'ga thaisbeanadh féin d' ar creidimh, Taisb. i. 17, 18.

[2.] Chum gu'm bitheadh ar creidimh air a *threòrachadh 'nar n-uile dhol a steach do Dhia* ann an cleachdadh an aoraidh. Mur bitheadh ni sam bith air a chur r'ar n-aghaidh ach *neo-chrìochnachd bith Dhé*, cha bhitheadh fios againn cionnus a thigeamaid am fagus da. Agus is e so an t-aobhar gu bheil iadsan aig nach 'eil eòlas air glòir an fhrithealaidh so, no fios cionnus a ni iad feum de Chrìosd 'na dhreuchd a nis air nèamh chum dol a steach 'fhaotainn do Dhia, a ghnàth a' cleachdadh dhòighean de'n dealbh féin (mar a' tha naoimh, agus ainglean, agus ìomhaighean) chum na crìche sin; oir a thaobh dol a steach neo-mheadhonach fhaotainn do bhith Dhé, cha-n urrainn iad a smuaineachadh. Uime sin, gu bhi 'toirt so gu crìch ann am focal, tha creidimh na h-eaglais gu léir agus a h-aoradh do Dhia air thalamh,—tha gach uile dhol a steach d'a ionnsuidh air son gràis, agus gach uile chleachdadh thaitneach a' mholaidh agus a' ghlòrachaidh air a Mhòrachd

dhiadhaidh,—an crochadh gu h-ìomlan, a thaobh am bith agus an cleachdadh, air buanachadh eadar-mheadhonaireachd Chrìosd air nèamh.

Dùnaidh sinn suas an teagasg so gu léir le ath-shealladh aithghearr a' ghabhail de nì-éigin a labhradh roimh. Ann am beachdachadh bhriathran sin an abstoil anns am bheil e 'g ràdh, *aig a' chrìch gu'n toir Crìosd snas an rìoghachd do'n Athair*, chur sinn an céill gu'n sguireadh suidheachadh sin nan uile nìthe air an robh sinn a' labhairt, agus gu'n crìochnaich eadh na h-uile nì ann a bhi mealtuinn Dhé féin gu neo-mheadhonach. Cha-n'eil sinn a' ciallachadh le sin ach a mhain na tha coimhcheangailte ri cleachdadh eadar-mheadhonaireachd Chrìosd a thaobh na h-eaglais air thalamh, agus a naimhdean. Ach tha cuid de nithibh a bhuineas do fhìor nàdur an staid so air nèamh a bhuanachas tre'n t-siorruidheachd; mar,—

Anns a' cheud aite,—Gu bheil sinn a' creidsinn gu'm bi pearsa Chrìosd, ann agus trid nàdur a dhaonnachd, 'na cheann neo-mheadhonach gu bràth do'n chruthachadh ghlòraichte uile. Air do Dhia na h-uile nì a chruinneachadh do aon cheann annsan, cha bhi ceangal a' chruinneachaidh sin air a sgaoileadh gu bràth as a chéile. Cha chaill sinn gu bràth ar dàimh ris, no esan a dhàimh féin ruinne.

Anns an dara aite,—Tha sinn mar an ceudna a' creidsinn, gur esan meadhon agus slighe a' chomhpairteachaidh eadar Dia agus a naomh ghlòraichte gu saoghal nan saoghal. Cha bhi sinn a' fèdraidh aig an àm, cìod anns am bheil, no cìod anns am bi, comhpairteachadh glòrmhor Dhé r'a naomhaibh, ann am beatha, ann an solus, ann an cumhachd, ann an aoibhneas, ann am fois, agus ann an riarachadh do-labhairt gu bràth, a' coimh-sheasamh. Ach so tha sinn ag ràdh, bithidh iad uile deanta ann agus trid pearsa a' Mhic, agus nàdur an duine ann. Cha bhi am *paillion* sin gu bràth air 'fhilladh suas, cha chuirear gu bràth a thaobh e mar ni gun tairbhe. Agus ma theirear, nach urrainn sinn slighe agus dòigh nan comhpairteachadh siorruidh a tha Dia a' frithealadh air a naomhaibh ann an glòir tre Chrìosd a chur an céill; is e a mhain na their sinn, nach urrainn sinn an dòigh anns am bheil e 'ga chomhpairteachadh féin ann an glòir tre Chrìosd ri anamaibh dhaoine anns an t-saoghal so a chur an céill, agus gidheadh tha sinn 'ga chreidsinn. Cia mòr gu mòr na sin is éigin duinn a bhi riarichte le dearbhadh a' chreidimh a mhain, anns na nithibh sin a tha fathast nì's ro mhò os ceann ar breithneachaidh! Agus is ann a ghnàth tre Chrìosd a bhitheas sinn a' dlùth-leantuinn ri Dia ann an gràdh agus ann an tlachd. Oir bithidh ar beachdan mu Dhia tre'n t-siorruidheachd, a mhain a réir an fhoillseachaidh a thug e dheth féin ann. Gidheadh cha bhi sinn a' dlùth-leantuinn ris ann an cleachdadh a' chreidimh tre eadar-mheadhon-

aireachd Chrìosd, mar a tha sinn a nis a' deanamh ; ach ann an cleachdadh làn-bheannaichte a' ghràidh do Dhia, mar a rinn agus mar a ni se e féin 'fhoillseachadh ann an Crìosd.

Anns an treas àit,—Bithidh pearsa Chrìosd, agus nàdur na daonnachd anns a' phearsa *gu sìorruidh 'na chuspair a' ghlòrachaidh*, agus a' mholaidh, agus an aoraidh dhiadhaidh. Cha-n 'eil beatha na glòire na staid beachd-smuaineachaidh a mhain. Tha gnè na beatha sin a réir *seallaidh*, mar a tha beatha nan gràs a réir *creidimh*. Is e gràdh anns am bheil a' ghnè sin 'ga cleachdadh féin, ann an dlùth-leantuinn ri Dia le tlachd sìorruidh. Ach tha cleachdadh so a' ghràidh gnìomhach ann mar an ceudna. Bithidh e air a chleachdadh ann an cur glòire, agus molaidh, agus urrainn as leth Dhé màille ri cleachdadh glòrmhor gach uile ghnè gràis ; agus is e an t-Uan, pearsa Chrìosd, cuspair sìorruidh a' mholaidh so maille ris an Athair agus ris an Spiorad Naomh ; air do nàdur na daonnachd anns a' Mhac a bhi air a ghabhail a steach do chomh-chomunn na glòire sìorruidh ceudna.

